NEW YORK TIMES BESTSELERIŲ AUTORIUS

JEFFREY ARCHER

Dvi šeimas suvienija grėsminga klasta

Atsargiai, norai pildosi

KLIFTONŲ KRONIKOS

Nė viena šeimos saga neapsieitų be piktadario, o šios knygos piktadarys puikus — įtikinamai sukurtas personažas, turintis suprantamų motyvų. Ši neabejotinai įtraukianti, kelių kartų gyvenimą pasakojanti seno sukirpimo saga grąžina į Malcolmo Macdonaldo, Belvos Plain ir Irvino Shaw laikus.

Booklist

Archeris išmano, kaip smulkučius nežinios trupinius apdairiai paskirstyti iki paskutinio puslapio, kuris baigiamas... tikrai šaunia intriga.

Washington Post

Labiausiai jaudinantis romanas iš visų Kliftonų kronikų. Įtampa ir veiksmas niekada neatslūgsta, skaitytojas sunkiai nustygsta vietoje.

The Observer (UK)

JEFFREY ARCHER

Atsargiai, norai pildosi

KLIFTONŲ KRONIKOS
Ketvirtoji knyga

Iš anglų kalbos vertė Paulė Budraitė

Jotema

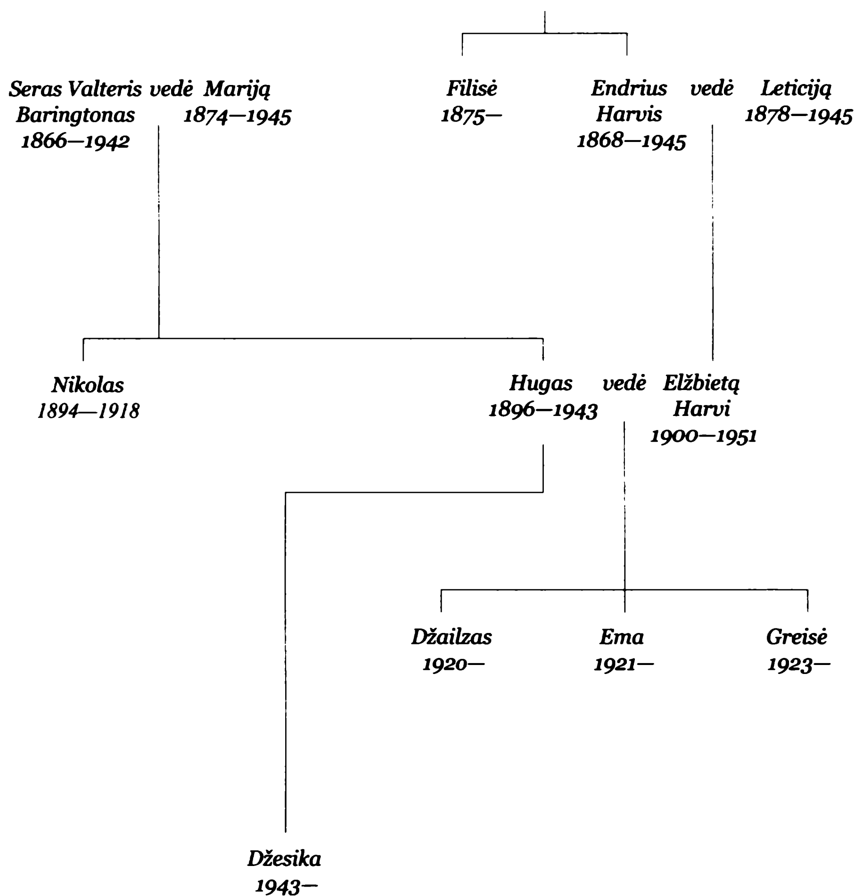
UDK 821.111-31
Ar53

Jeffrey Archer
BE CAREFUL WHAT YOU WISH FOR
Macmillan, London, 2014

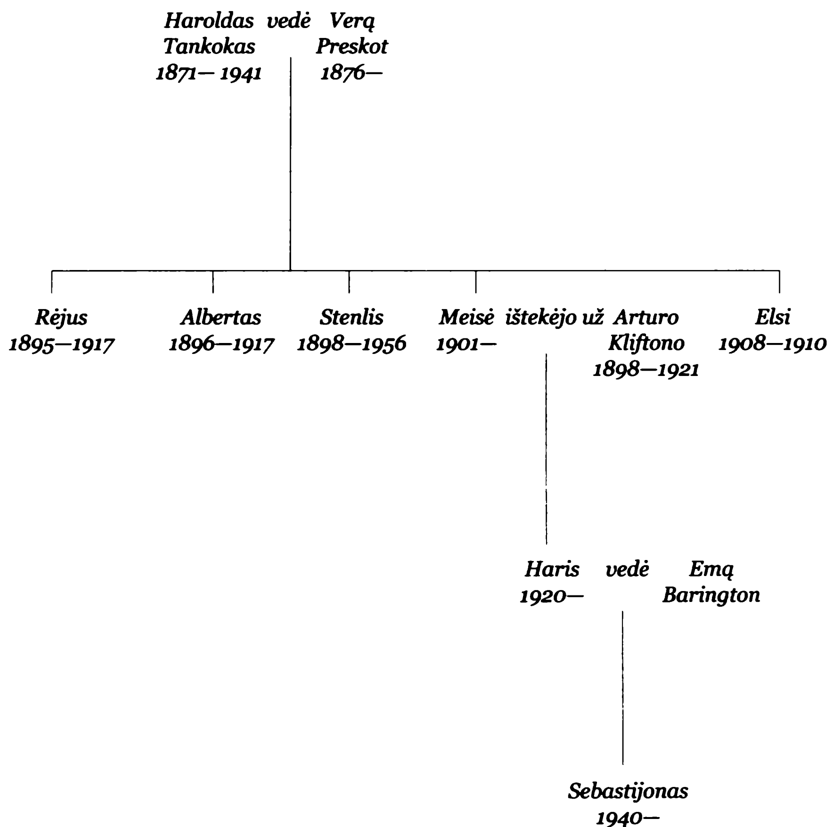
ISBN 978-9955-13-548-7

Skiriama
Gwyneth

BARINGTONAI

KLIFTONAI

Haroldas vedė Verą
Tankokas
1871— 1941
Preskot
1876—
Rėjus
1895—1917
Albertas
1896—1917
Stenlis
1898—1956
Meisė ištekėjo už Arturo
1901—
Kliftono
1898—1921
Elsi
1908—1910
Haris vedė Emą
1920—
Barington
Sebastijonas
1940—

Prologas

Sebastijonas tvirčiau suėmė vairą. Sunkvežimis už nugaros palietė užpakalinį buferį ir pastūmėjo mažylį MG, nuplėšdamas numerių lentelę, kuri pakilo į orą. Sebastijonas mėgino pavažiuoti dar porą pėdų pirmyn, bet negalėjo labiau paspausti, nerizikuodamas įsirėžti į sunkvežimį priekyje; tada jis būtų suspaustas tarp dviejų didžiulių mašinų kaip armonika.

Po kelių sekundžių jie buvo pamėtėti pirmyn antrą kartą, kai iš užnugario sekantis sunkvežimis jau gerokai stipriau kliudė MG galą ir nustūmė automobilį taip, kad šis atsidūrė vos per pėdą nuo priešakinio. Tik kai sunkvežimis rėžėsi į juos trečią kartą, Sebastijonui šmėstelėjo Bruno žodžiai: *Ar tu tikrai teisingai apsisprendei?* Jis pažvelgė į Bruną, kuris dabar buvo abiem rankomis įsitvėręs prietaisų skydelio.

— Jie nori mus užmušti! — rėkė jis. — Dėl Dievo, Sebai, daryk ką nors!

Sebastijonas bejėgiškai nužvelgė į pietus bėgantį kelią, priešinga kryptimi judančių mašinų srautą.

Kai priekyje lekiantis sunkvežimis ėmė mažinti greitį, jis suprato, kad jei nori neprarasti vilties išsigelbėti, turi apsispręsti — apsispręsti greitai. Jis pažvelgė į kitą kelio pusę, beviltiškai ieškodamas

tarpo kur nors įsisprausti. Kai paskui važiavęs sunkvežimis trenkėsi ketvirtą kartą, Sebastijonas suprato, kad nebėra iš ko rinktis.

Jis ryžtingai pasuko vairą dešinėn ir metėsi ant žole apaugusios skiriamosios juostos tiesiai priešais važiuojančias mašinas. Sebastijonas iki galo nuspaudė greičio pedalą, melsdamas, kad suspėtų nuskrieti į laukų platybes ir išvengti kitų automobilių.

Kai MG šovė skersai kelio, furgonas ir lengvasis automobilis ėmė stabdyti ir staiga pasuko į šalį, mėgindami išvengti priešais išdygusio mažylio. Akimirką Sebastijonas pamanė, kad jam pavyks, bet paskui išvydo priešais stūksantį medį. Jis nukėlė nuo greičio pedalo koją ir pasuko vairą kairėn, tačiau tai padarė per vėlai. Sebastijonas teišgirdo Bruno riksmą.

Haris ir Ema

1957—1958

1

Harį Kliftoną pažadino telefono skambutis.

Jis kažką sapnavo, bet dabar niekaip neprisiminė ką. Gal tas įkyrus metalinis garsas buvo sapno dalis. Haris nenorom apsivertė ant kito šono ir mirkčiodamas pažvelgė į šalia lovos stovinčio laikrodžio žalias fosforines rodyklėles — šešta valanda keturiasdešimt trys minutės ryto. Jis nusišypsojo. Tik vienas žmogus galėtų sumanyti jam paskambinti tokį ankstyvą rytą. Haris pakėlė ragelį ir perdėtai mieguistu balsu sumurmėjo:

— Labas rytas, brangioji.

Iškart niekas neatsakė; akimirką Haris pamanė, kad viešbučio operatorė skambinantįjį sujungė su kitu kambariu, nei šiam reikėjo. Jis jau rengėsi padėti ragelį, kai išgirdo kažką raudant.

— Ema, čia tu?

— Taip, — pasigirdo atsakymas.

— Kas atsitiko? — paklausė jis raminamu balsu.

— Sebastijonas mirė.

Haris atsakė ne iškart, nes dabar labai norėjo įtikėti, kad visa tai — tik sapnas.

— Kaip taip gali būti? — pagaliau pratarė. — Dar vakar su juo kalbėjau.

— Šįryt jis žuvo.

Ema tegalėjo išspausti vos po kelis žodelius.

Haris atsisėdo lovoje staiga visai išsibudinęs.

— Automobilio avarijoje, — kūkčiodama pridūrė Ema.

Laukdamas, kol ji aiškiai pasakys, kas atsitiko, Haris stengėsi išlikti ramus.

— Jiedu kartu važiavo į Kembridžą.

— Jiedu? — pakartojo Haris.

— Sebastijonas ir Brunas.

— Ar Brunas gyvas?

— Taip, bet jis ligoninėje Harlou; dar neaišku, ar išgyvens iki vakaro.

Haris nubloškė antklodę ir nuleido ant kilimo kojas. Jam buvo šalta, pykino.

— Nedelsdamas išsikviesiu taksi ir važiuosiu į oro uostą; grįšiu į Londoną pirmu ten skrendančiu lėktuvu.

— Važiuoju tiesiai į ligoninę, — pasakė Ema.

Ji daugiau nieko nepridūrė, ir Haris minutėlę svarstė, ar pokalbis baigtas. Paskui jis išgirdo ją šnabždančią:

— Reikia, kad kas nors atpažintų jo palaikus.

Ema padėjo ragelį, tačiau tik po valandėlės sukaupė jėgų atsistoti. Galiausiai linkstančiomis kojomis ji perėjo per kambarį, kelis kartus atsiremdama į baldus, lyg jūreivis siaučiant audrai. Pravėrusi svetainės duris, pamatė koridoriuje stovintį galvą panarinusį Marsdeną. Ema niekada nebuvo mačiusi, kad senasis jų tarnas šeimos narių akivaizdoje atskleistų nors menkiausią emociją, todėl dabar vargiai bepažino židinio atbrailos įsitvėrusią sukumpusią figūrą — įprastą santūrumo kaukę buvo pakeitusi žiauri mirties realybė.

— Ponia, Meibel jums sukrovė lagaminą vienai dienai, — šiaip taip pratarė jis. — Jei leisite, nuvešiu jus į ligoninę.

— Ačiū, Marsdenai, tu labai malonus, — atsakė Ema, kai jis pravėrė lauko duris.

Jiems lipant laiptais ir einant prie automobilio, Marsdenas laikė Emą už parankės; tai buvo pirmas kartas, kai jis prisilietė prie savo šeimininkės. Marsdenas atidarė dureles, ir Ema susmuko oda trauktoje sėdynėje kaip senė. Marsdenas užvedė automobilio variklį, įjungė pirmą pavarą ir leidosi į ilgą kelionę nuo dvaro iki Princesės Aleksandros ligoninės Harlou.

Staiga Ema susivokė nepaskambinusi nei broliui, nei seseriai Greisei ir nepranešusi, kas atsitiko. Greisei ir Džailzui paskambins šįvakar, kai, tikėtina, jie bus vieni namuose. Ji nenorėtų dalintis tokia žinia viešint nepažįstamiesiems. Ema pajuto aštrų skausmą paširdžiuose, tarsi kas būtų įsmeigęs durklą. O kas Džesikai pasakys, kad ji niekada nebepamatys brolio? Ar ji begalės būti toji pati linksma mergaitė, kuri šokinėdavo aplink Sebą lyg klusnus šunelis, vizginantis uodegą ir negalintis nuslėpti nežaboto susižavėjimo? Negalima leisti, kad šią žinią Džesika išgirstų iš kieno nors kito lūpų, vadinasi, Emai teks kuo greičiau grįžti į dvarą.

Marsdenas įsuko į vietinės degalinės aikštelę; paprastai penktadienio popietėmis jis čia pildavosi degalus. Kai degalinės darbuotojas pamatė žaliajame „Austin A30" sėdinčią ponią Klifton, sveikindamasis pakėlė prie kepurės ranką. Ji neatsakė, ir jaunuolis susimąstė, ar tik nebus pasielgęs kaip nors netinkamai. Jis pripylė benzino ir pakėlė variklio dangtį, norėdamas patikrinti, ar yra alyvos. Užvožęs dangtį vėl pakėlė prie kepurės ranką, bet Marsdenas nuvažiavo netaręs nė žodžio ir nepalikęs įprasto šešiapensio.

— Kokia bitė jiems įgėlė? — sumurmėjo jaunuolis, automobiliui dingus iš akių.

Vėl atsidūrusi kelyje, Ema stengėsi prisiminti, kokiais žodžiais Peterhauzo koledžo kuratorius trūkčiojamu balsu pasakė jai tą žinią. *Ponia Klifton, apgailestauju turėdamas jums pranešti, kad jūsų sūnus žuvo autoavarijoje.* Pranešęs šią nuogą tiesą, ponas Padžetas, rodos, daugiau beveik nieko nežinojo; kaip pats aiškino, jis tebuvo įpareigotas informuoti.

Emos galvoje ir toliau kirbėjo daugybė klausimų. Kodėl jos sūnus važiavo į Kembridžą automobiliu, jei vos prieš porą dienų ji pati nupirko jam traukinio bilietą? Kas vairavo, Brunas ar Sebastijonas? Gal jie per greitai važiavo? Gal sprogo padanga? Gal kaltas koks nors kitas automobilis? Tiek daug klausimų, bet vargu ar kas nors žino visus atsakymus.

Praėjus kelioms minutėms po kuratoriaus skambučio, paskambino iš policijos ir paklausė, ar ponia Klifton galėtų atvykti į Princesės Aleksandros ligoninę Harlou atpažinti palaikų. Ema paaiškino, kad jos vyras išvykęs į Niujorką reklamuoti savo knygos. Gal ji ir nebūtų sutikusi stoti jo vieton, jei būtų žinojusi, kad jau rytoj Haris grįš į Angliją. Dėkui Dievui, jis parskris lėktuvu, ir jam nereikės penkias dienas plaukti per Atlantą gedint vienam.

Marsdenui važiuojant pro nepažįstamus miestus — Čipnamą, Niuberį, Slau — Ema ne kartą prisiminė doną Pedrą Martinesą. Ar gali būti, kad jis nori atkeršyti už tai, kas prieš kelias savaites nutiko Sautamptone? Bet jei kitas automobiliu važiavęs asmuo yra Brunas, šios abejonės netenka prasmės. Marsdenui išvažiavus iš Didžiojo Vakarų kelio ir pasukus šiaurės kryptimi, į A1 kelią, Ema vėl susimąstė apie Sebastijoną; vos prieš kelias valandas šiuo keliu važiavo Sebas. Ema buvo skaičiusi, kad žmogų ištikus tragedijai šis tenori atsukti laiką. Ir ji pasirodė nesanti išimtis.

Sebastijonas taip ir neapleido jos minčių, todėl kelias neprailgo. Ema prisiminė jo gimimą, kai Haris sėdėjo kalėjime kitame pasaulio krašte, prisiminė pirmuosius Sebastijono žingsnius, sulaukus aštuonių mėnesių ir keturių dienų, pirmą jo žodį „dar“, pirmą dieną mokykloje, kai jis iššoko iš automobilio, Hariui nespėjus nuspausti stabdžių pedalo, paskui — mokslus Bičkrofto abatijoje, kai direktorius norėjo jį pašalinti, bet, Sebui laimėjus Kembridžo stipendiją, bausmę atidėjo. Tiek daug visko laukė, tiek daug jis galėjo pasiekti, bet per akimirką viskas tapo istorija. Galiausiai ji prisiminė siau-

bingą savo pačios klaidą, kai leidosi įtikinama vyriausybės sekretoriaus, kad Sebastijonas turėtų padėti įgyvendinti vyriausybės planą ir įvykdyti teisingumą donui Pedrui Martinesui. Jei ji būtų atsisakiusi patenkinti sero Alano Redmeino prašymą, vienturtis jos sūnus tebebūtų gyvas. Jeigu, jeigu...

Kai jie privažiavo Harlou priemiesčius, Ema pažvelgė pro šoninį langą ir pamatė rodyklę, nukreipiančią į Princesės Aleksandros ligoninę. Ji pamėgino susikaupti ir mąstyti apie tai, ko iš jos bus tikimasi. Po kelių minučių Marsdenas pravažiavo pro niekada neuždaromus geležinius vartus ir sustojo priešais centrinį ligoninės įėjimą. Ema išlipo iš automobilio ir patraukė link durų, o Marsdenas ėmė ieškoti, kur pastatyti mašiną.

Ema pasakė jaunai registratorei savo pavardę, ir linksmą šypseną merginos veide pakeitė užuojautos kupinas žvilgsnis.

— Ponia Klifton, gal būtumėte tokia maloni ir luktelėtumėte minutėlę, — nukeldama ragelį pratarė ji. — Pranešiu ponui Ouvenui, kad atvykote.

— Ponui Ouvenui?

— Šįryt, kai buvo atvežtas jūsų sūnus, šis gydytojas budėjo.

Ema linktelėjo ir ėmė neramiai žingsniuoti po koridorių; surizgusias mintis keitė padriki prisiminimai. *Kas, kodėl, kada...* Ji liovėsi žingsniavusi tik tada, kai tvarkingai apsirengusi slaugė krakmolyta apykakle paklausė:

— Ar jūs — ponia Klifton?

Ema linktelėjo.

— Prašau eiti paskui mane.

Slaugė nusivedė Emą koridoriumi žaliomis sienomis. Nė viena nepratarė nė žodžio. Antra vertus, ką jos galėjo viena kitai pasakyti? Jos sustojo prie durų, ant kurių kabojo lentelė su užrašu „Ponas Viljamas Ouvenas, vyr. chirurgas“. Slaugė pabeldė, pravėrė duris ir pasitraukė į šalį, praleisdama Emą.

Nuo stalo pakilo aukštas, liesas, plikteléjęs vyriškis graudulingu laidojimo biuro agento veidu. Ema svarstė, ar šis veidas apskritai moka šypsotis.

— Laba diena, ponia Klifton, — pasisveikino jis, prieš pasiūlydamas Emai prisėsti ant vienintelės patogios kėdės kabinete. — Išties apgailestauju, kad tenka susitikti tokia liūdna proga, — pridūrė.

Emai buvo gaila šio vargšo žmogaus. Kiek kartų per dieną jam tenka ištarti šiuos žodžius? Sprendžiant iš jo žvilgsnio, ilgai juos kartojant netampa lengviau.

— Teks sutvarkyti daug dokumentų, deja, prieš pradėdamas darbuotis, koroneris paprašys atlikti formalumą — atpažinti palaikus.

Ema panarino galvą ir pravirko apgailestaudama, kad atsisakė Hario pasiūlymo vietoje jos atlikti šią nepakeliamą užduotį. Ponas Ouvenas pašoko iš už stalo, pasilenkė prie jos ir pratarė:

— Užjaučiu, ponia Klifton.

Haroldas Ginzburgas nė negalėjo būti taktiškesnis ir paslaugesnis.

Hario leidėjas nupirko jam pirmos klasės lėktuvo bilietą į Londoną artimiausiu skrydžiu. Bent jau keliaus patogiai, svarstė Haroldas, nors tikrai nemanė, kad vargšas žmogus galės užmigti. Jis nutarė, jog dabar — netinkamas laikas pranešti gerą žinią, todėl tik paprašė Hario perduoti Emai nuoširdžiausią užuojautą.

Kai po keturiasdešimties minučių Haris išsiregistravo iš „Pierre“ viešbučio, gatvėje rado Haroldo vairuotoją, laukiantį jį nuvežti į Aidlvaildo* oro uostą. Haris su niekuo nenorėjo kalbėtis, todėl atsisėdo limuzino gale. Jis instinktyviai ėmė galvoti apie Emą, apie tai,

* Dabar Dž. Kenedžio tarptautinis oro uostas.

ką ji dabar turėtų patirti. Jam nepatiko, kad jai tenka eiti atpažinti sūnaus palaikų. Gal ligoninės personalas Emai pasiūlys palaukti, kol jis grįš.

Haris nė nesusimąstė apie tai, kad bus vienas iš pirmųjų keleivių, be persėdimų perskridęs Atlantą; jis galėjo mąstyti tik apie sūnų, apie tai, kaip jie visi laukė, kol jis pradės studijas Kembridžo universitete. O paskui... Haris manė, kad turėdamas įgimtų gabumų kalboms Sebas būtų norėjęs dirbti Užsienio reikalų ministerijoje, o gal būtų tapęs vertėju, gal net mokęs kitus arba...

„Comet" pakilus, Haris atsisakė taurės šampano, kurią pasiūlė besišypsanti stiuardesė; nors kaip ji galėjo žinoti, kad jam tikrai nėra ko šypsotis? Jis neaiškino, kodėl nevalgo, kodėl nemiega. Karo metais, kovodamas priešų užnugaryje, Haris išmoko likti budrus trisdešimt šešias valandas, tebūdamas gyvas baimės sukeltu adrenalinu. Jis žinojo, jog neužmigs, kol paskutinį kartą nepamatys sūnaus, o gal ir paskui nemiegos, iš sielvarto sukilus adrenalinui.

Gydytojas tylėdamas nulydėjo Emą niūriu koridoriumi; galiausiai jie sustojo prie aklinai uždarytų durų su vieninteliu žodžiu *Morgas*, juodomis raidėmis užrašytu ant grublėto stiklo. Ponas Ouvenas atidarė duris ir pasitraukė, praleisdamas Emą pirmą. Jai už nugaros durys su trenksmu užsivėrė. Nuo staiga pasikeitusios temperatūros ji ėmė drebėti; žvilgsnis sustojo prie viduryje kambario stovinčių ratukų. Po užklotu matėsi neaiškus jos sūnaus kūno kontūras.

Ratukų kojūgalyje stovėjo baltu chalatu vilkįs morgo darbuotojas, bet jis nieko nesakė.

— Ponia Klifton, ar jūs pasirengusi? — švelniai paklausė ponas Ouvenas.

— Taip, — tvirtai atsakė Ema, susmeigdama į delnus nagus.

Ouvenas linktelėjo, ir morgo darbuotojas nutraukė užklotą, ati-

dengdamas randuotą sumuštą veidą, kurį Ema pažino akimirksniu. Ji suriko, parpuolė ant kelių ir prapliupo nenumaldomai raudoti.

Pono Ouveno ir morgo darbuotojo nenustebino lengvai nuspėjama motinos, pirmąkart išvydusios negyvą sūnų, reakcija, bet juos ištiko šokas, kai ji tyliai pratarė:

— Čia — ne Sebastijonas.

2

Kai taksi privažiavo prie ligoninės, Haris nustebo išvydęs prie durų stovinčią Emą. Ji akivaizdžiai jo laukė. Jis dar labiau nustebo, kai žmona bėgte pasileido pas jį pragiedrėjusiu veidu.

— Sebas gyvas, — dar nepribėgusi sušuko ji.

— Bet tu sakei... — prabilo Haris, kai Ema apsivijo jį rankomis.

— Policija suklydo. Jie manė, kad automobilį vairavo jo savininkas, todėl, tikėtina, keleivio vietoje sėdėjo Sebas.

— Vadinasi, keleivis buvo Brunas? — tyliai pratarė Haris.

— Taip, — atsakė Ema, pasijutusi truputį kalta.

— Supranti, ką tai reiškia? — ją paleisdamas paklausė Haris.

— Ne. Kur lenki?

— Policija turėjo pranešti Martinesui, kad *jo* sūnus liko gyvas; jam tik vėliau paaiškės, kad žuvo Brunas, o ne Sebastijonas.

Ema panarino galvą.

— Vargšas, — pratarė, kai jiedu įėjo į ligoninę.

— Nebent... — pradėjo Haris, bet sakinio nebaigė. — Na, kaip Sebas? — tyliai paklausė. — Kaip jis jaučiasi?

— Deja, labai prastai. Ponas Ouvenas man sakė, kad retas kaulelis nelūžęs. Rodos, ligoninėje jam teks gulėti kelis mėnesius; gali būti, kad jis visą likusį gyvenimą praleis ratukuose.

— Tik reikia dėkoti, kad Sebastijonas gyvas, — pratarė Haris, apkabindamas žmoną per pečius. — Ar man leis jį pamatyti?

— Taip, bet tik kelias minutes. Įspėju, mielasis, jis visas sugipsuotas ir sutvarstytas, gali jo ir nepažinti.

Ema paėmė vyrą už rankos ir nusivedė į antrą aukštą; ten juos pasitiko moteris tamsiai mėlyna uniforma, ji atidžiai stebėjo pacientus, kartkartėmis duodavo nurodymus personalui.

— Aš — panelė Padikomb, — prisistatė ji tiesdama ranką.

— Tau ji — vyresnioji seselė, — sušnabždėjo Ema.

Haris paspaudė jai ranką ir pasisveikino:

— Labas rytas, sesele.

Daugiau netarusi nė žodžio, miniatiūrinė figūrėlė nuvedė juodu į palatą su dviem lygiom lovų eilėmis; visos lovos buvo užimtos. Panelė Padikomb nuplaukė iki palatos galo ir sustojo prie vieno paciento. Atitraukusi Sebastijono Arturo Kliftono lovą gaubusią užuolaidą, ji pasitraukė. Haris pažvelgė į sūnų. Kairė jo koja buvo pritvirtinta prie skridinio ir iškelta, kita, taip pat sugipsuota, tysojo ant lovos. Sebastijono galva buvo sutvarstyta; į tėvus jis tegalėjo žiūrėti viena akimi; lūpos nejudėjo.

Kai Haris pasilenkė norėdamas pabučiuoti jam į kaktą, pirmieji Sebastijono sušnabždėti žodžiai buvo: „Kaip Brunas?“

— Atsiprašau, kad po visko, ką jums teko patirti, turiu jus apklausti, — pasakė vyresnysis inspektorius Mailsas. — Neklausinėčiau, jei nebūtų taip labai svarbu.

— Ir kodėl šitai taip labai svarbu? — paklausė Haris, kuris jau pažinojo detektyvus ir jų pasirenkamus būdus informacijai ištraukti.

— Aš dar turiu įsitikinti, kad įvykis A1 kelyje tikrai buvo nelaimingas atsitikimas.

— Ką tuo norite pasakyti? — Haris pažvelgė detektyvui tiesiai į akis.

— Nieko nenoriu pasakyti, pone, bet mūsų slaptojo skyriaus vaikinai atidžiai apžiūrėjo transporto priemonę ir mano, kad šis tas nesutampa.

— Kas? — paklausė Ema.

— Pirmiausia, ponia Klifton, — kalbėjo Mailsas, — negalime išsiaiškinti, kodėl jūsų sūnus kirto magistralės skiriamąją juostą, akivaizdžiai rizikuodamas, kad į jį atsitrenks priešpriešiais važiuojanti mašina.

— Gal automobiliui staiga kažkas nutiko? — spėliojo Haris.

— Ir mums pirmiausia šovė tokia mintis, — sutiko Mailsas. — Bet nors automobilis baisiai sumaitotas, nė viena padanga nesprogusi, vairas irgi nepažeistas, nors tokio pobūdžio avarijose taip beveik nebūna.

— Tačiau vargu ar to pakaktų įrodyti, kad buvo įvykdytas nusikaltimas, — pasakė Haris.

— Ne, pone, nepakaktų, — atsakė Mailsas. — Ir man šios informacijos nepakaktų kreiptis į koronerį ir prašyti šią bylą tirti kaip kriminalinę. Tačiau mums pateikta ganėtinai trikdanti liudininko informacija.

— Ką jis jums sakė?

— Ji, — pataisė Harį Mailsas, dirstelėjęs į užrašus. — Ponia Čalis mums teigė, kad ją aplenkė bestogis MG. Jis ketino aplenkti trijų vidine eismo juosta važiuojančių sunkvežimių vorą, bet tada pirmasis sunkvežimis pasuko į pirmąją eismo juostą, nors prieš jį nebuvo jokios transporto priemonės. Vadinasi, MG vairuotojui teko staiga stabdyti. Paskui trečias sunkvežimis taip pat dėl visiškai nesuprantamos priežasties įsuko į pirmąją juostą, o vidurinysis nesumažino greičio, todėl MG negalėjo nei lenkti, nei persirikiuoti į kitą juostą. Ponia Čalis pasakojo, kad trys sunkvežimiai kurį laiką taip ir blokavo MG, — tęsė detektyvas, — kol automobilio vairuotojas nei iš šio, nei iš to kirto skiriamąją juostą tiesiai prieš priešpriešiais važiuojantį automobilį.

— Ar jums pavyko apklausti kurį nors iš tų trijų sunkvežimių vairuotojų? — paklausė Ema.

— Ne. Nė vieno nepavyko rasti, ponia Klifton. Nemanykite, kad nesistengėm.

— Bet jūsų prielaida sunkiai suvokiama, — pasakė Haris. — Kam galėtų kilti mintis užmušti du nekaltus vaikinus?

— Sutikčiau su jumis, pone Kliftonai, jei ką tik nebūtume išsiaiškinę, kad iš pradžių Brunas Martinesas neketino su jūsų sūnumi vykti į Kembridžą.

— Iš kur apie tai sužinojote?

— Nes jo mergina, panelė Tornton, mus informavo, kad tą dieną ketino eiti su Brunu į kiną, bet paskutinę akimirką turėjo atšaukti susitarimą, nes persišaldė.

Vyriausiasis inspektorius išsitraukė iš kišenės rašiklį, atvertė naują bloknoto puslapį, pažvelgė į Sebastijono tėvus ir paklausė:

— Ar kuris iš jūsų gali pasakyti kokią nors priežastį, leidžiančią manyti, jog kas nors galbūt norėjo pakenkti jūsų sūnui?

— Ne, — pratarė Haris.

— Taip, — atsakė Ema.

3

— Tik žiūrėkit man, šįkart baikite darbą iki galo! — kone rėkte rėkė donas Pedras Martinesas. — Nemanau, kad bus labai sunku, — pridūrė kėdėje palinkdamas į priekį. — Vakar rytą man pavyko įeiti į ligoninę nesulaikytam, o vakare tai padaryti turėtų būti daug lengviau.

— Kaip norėtum juo atsikratyti? — abejingai paklausė Karlas.

— Perrėžk jam gerklę, — atsakė Martinesas. — Tau tereikės balto chalato, stetoskopo ir chirurgo skalpelio. Žiūrėk, kad būtų aštrus.

— Gal ir nėra išmintinga perrėžti vaikinui gerklę, — dvejojo Karlas. — Būtų geriau uždusinti prispaudus pagalvę, kad kiti pamanytų, jog jis mirė nuo sužalojimų.

— Ne. Noriu, kad Kliftonų vaikigalis kankintųsi, iš lėto skausmingai mirdamas. Tiesą sakant, kuo lėčiau, tuo geriau.

— Suprantu, kaip jaučiatės, bose, bet negalime suteikti tam detektyvui dar daugiau pretekstų atnaujinti apklausas.

Martinesas atrodė nusivylęs.

— Na, gerai, uždusink, — nenoromis pratarė. — Bet pasistenk viską užtęsti kiek galima ilgiau.

— Ar norite, kad pasiimčiau Diegą ir Luisą?

— Ne. Bet noriu, kad jie dalyvautų laidotuvėse kaip Sebastijono draugai, kad paskui viską galėtų papasakoti. Noriu išgirsti, kad jie kentėjo lygiai tiek, kiek aš sužinojęs, kad gyvas liko ne Brunas.

— Bet kaip bus, jei...

Ant dono Pedro stalo suskambo telefonas. Jis čiupo ragelį.

— Klausau?

— Pokalbio laukia pulkininkas Skotas-Hopkinsas, — pratarė jo sekretorius. — Jis nori su jumis aptarti vieną asmenišką klausimą. Sako, tai svarbu.

Visas ketvertas dienotvarkę susitvarkė taip, kad kitą rytą devintą valandą galėtų susitikti Dauningo gatvėje, ministrų kabineto patalpose.

Ministrų kabineto sekretorius seras Alanas Redmeinas atšaukė susitikimą su Prancūzijos ambasadoriumi M. Šovelu, su kuriuo ketino aptarti galimo Šarlio de Golio grįžimo į Eliziejaus rūmus potekstes.

Parlamentaras seras Džailzas Baringtonas neketino dalyvauti savaitiniame šešėlinio kabineto susirinkime, kaip pats aiškino opo-

zicijos lyderiui ponui Geitkelui, dėl šeimoje netikėtai iškilusios problemos.

Haris Kliftonas pranešė nedalinsiąs autografų Pikadilyje, Hatčardso knygyne, nes nedalyvausiąs naujausios savo knygos „Kraujas tirštesnis už vandenį" pristatyme. Jis iš anksto įrašė autografus šimte egzempliorių, stengdamasis nuraminti nusivylimo neslepiantį vadybininką; šis ėmė dar labiau apmaudauti sužinojęs, kad sekmadienį Hario knyga atsiras perkamiausiųjų sąraše.

Ema Barington atidėjo susitikimą su Rosu Bačananu, per kurį turėjo aptarti pirmininko planus statyti naują prabangų keleivinį garlaivį — jis, sulaukus valdybos pritarimo, praplėstų Baringtono laivybos kompanijos veiklą.

Visi keturi susėdo už ovaliojo stalo ministrų kabineto kambaryje.

— Labai malonu, kad nedelsdamas mus pakvietėte, — ptarė stalo gale sėdintis Džailzas.

Seras Alanas linktelėjo.

— Bet neabejoju, jog suprasite, kad ponas ir ponia Kliftonai nerimauja — jų sūnaus gyvybei vis dar gali grėsti pavojus.

— Suprantu jų nerimą, — atsakė Redmeinas, — beje, leiskite man pasakyti, jog labai apgailestavau sužinojęs, kad jūsų sūnus pateko į avariją, ponia Klifton. Juk ir aš turėčiau prisiimti dalį kaltės dėl to, kas nutiko. Vis dėlto noriu jus patikinti, kad aš nedykinėjau. Savaitgalį kalbėjausi su ponu Ouvenu, vyresniuoju inspektoriumi Mailsu ir vietiniu koroneriu. Nuoširdesnio bendradarbiavimo nė negalėjau tikėtis. Turiu sutikti su Mailsu — nepakanka įkalčių įrodyti, kad donas Pedras Martinesas kaip nors su ta avarija susijęs.

Išvydęs piktą Emos žvilgsnį, seras Alanas paskubėjo pridurti:

— Vis dėlto labai dažnai įrodymai ir abejonių nekeliančios nuojautos nesupuola; sužinojęs, kad Martinesas nenutuokė, jog tuo

metu automobiliu važiavo ir jo sūnus, padariau išvadą: jis gali smogti dar kartą, nors ir kaip neprotingai šitai atrodytų.

— Akis už akį, — pratarė Haris.

— Gal jūs ir teisus, — pritarė ministrų kabineto sekretorius. — Akivaizdu, jis mums neatleido už tai, kad, jo manymu, pavogėme aštuonis milijonus svarų, nors šie ir buvo padirbti; ir nors gali būti, kad jis net dabar neišsiaiškino, jog operaciją suorganizavo vyriausybė, nekyla abejonių dėl viena — visą atsakomybę už tai, kas nutiko Sautamptone, jis verčia jūsų sūnui; man išties labai gaila, kad tada į savaime suprantamą jūsų nerimą nepažvelgiau pakankamai rimtai.

— Ačiū ir už tai, — atsakė Ema. — Bet jums nereikia be paliovos nervintis svarstant, kada ir kur Martinesas smogs vėl. Įeiti į ligoninę ir iš jos išeiti gali bet kas, tarsi ligoninė būtų autobusų stotis.

— Negaliu nesutikti, — pratarė Redmeinas. — Vakar popiet ir pats ten buvau.

Po šio jo prisipažinimo akimirką buvo tylu, todėl jis tęsė:

— Tačiau galiu jus patikinti, ponia Klifton, jog šįkart ėmiausi būtinų žygių, norėdamas užtikrinti, kad jūsų sūnui negrėstų joks pavojus.

— Ar galite pasakyti poniai ir ponui Kliftonams, kodėl jaučiatės toks užtikrintas? — paklausė Džailzas.

— Ne, sere Džailzai, negaliu.

— Kodėl negalite? — piktai paklausė Ema.

— Nes šiuo atveju turiu kreiptis į vidaus reikalų ministrą, taip pat ir į krašto apsaugos ministrą, todėl privalau paklusti slaptosios valstybės tarnybos nurodymams.

— Kokius niekus kalbate? — pyko Ema. — Pasistenkite nepamiršti, kad kalbame apie mano sūnaus gyvybę.

— Jei kas nors iškiltų į viešumą, — pratarė Džailzas, gręždamasis į seserį, — net ir po dvidešimt penkerių metų bus svarbu

teigti, jog nei tu, nei Haris nežinojote, kad čia įsivėlę ir karalystės ministrai.

— Dėkoju, sere Džailzai, — pasakė ministrų kabineto sekretorius.

— Stengsiuosi pakęsti šias jūsų pompastiškas koduotas žinutes vienas kitam tol, — prabilo Haris, — kol būsiu tikras, kad mano sūnaus gyvybei nebegresia pavojus; sere Alanai, jei Sebastijonui dar kas nors atsitiks, kaltinsiu tik vieną žmogų.

— Pone Kliftonai, priimu jūsų pastabą. Vis dėlto galiu patvirtinti, kad šiuo metu Martinesas nebekelia grėsmės nei Sebastijonui, nei jokiam kitam jūsų šeimos nariui. Atvirai kalbant, aš net lengvai nusižengiau taisyklėms, kad viską garantuočiau, nes jūsų saugumas neabejotinai vertesnis už Martineso gyvybę.

Haris tebebuvo skeptiškai nusiteikęs; nors Džailzas atrodė pritariąs sero Alano žodžiams, suprato, jog pirmiausia jam tektų tapti ministru pirmininku, kad kabineto sekretorius jam atskleistų tokio didžiulio pasitikėjimo priežastis; o gal nė tada neatskleistų.

— Vis dėlto, — tęsė seras Alanas, — negalima pamiršti, kad Martinesas — klastingas žmogus be jokių skrupulų; neabejoju, jis vis tiek norės kaip nors atkeršyti. Kol jam nebus įvykdytas teisingumas, menkai ką tegalėsime padaryti.

— Gerai nors tiek, kad šįkart būsime pasirengę, — pratarė Ema, gerai suprasdama, kur lenkia ministrų kabineto sekretorius.

Be vienos minutės dešimtą pulkininkas Skotas-Hopkinsas pabeldė į Itono aikštės keturiasdešimt ketvirtojo numerio duris. Po kelių akimirkų jas atidarė milžinas, stotu užgožiantis Specialiosios oro tarnybos vadą.

— Esu Skotas-Hopkinsas. Buvau susitaręs susitikti su ponu Martinesu.

Karlas vos pastebimai nusilenkė ir pravėrė duris tiek, kad pono Martineso svečias tilptų įeiti. Jis nulydėjo pulkininką koridoriumi ir pabeldė į darbo kambario duris.

— Užeikit.

Kai pulkininkas įėjo į kambarį, donas Pedras pakilo nuo stalo ir įtariai nužvelgė svečią. Jis nė nenutuokė, kodėl Specialiosios oro tarnybos pareigūnui taip skubiai prireikė susitikti.

— Gersite kavos, pulkininke? — kai jiedu paspaudė vienas kitam rankas, paklausė donas Pedras. — O gal ko nors stipresnio?

— Ne, pone, dėkoju. Rytas dar per ankstyvas.

— Tada prisėskite ir pasakykite, kodėl jums taip skubiai prireikė su manimi susitikti, — tai pasakęs jis kiek patylėjo. — Neabejoju, jog žinote, koks esu užimtas.

— Labai gerai žinau, kad pastaruoju metu buvote itin užimtas, pone Martinesai, todėl iškart viską ir išdėstysiu.

Donas Pedras stengėsi niekaip nesureaguoti; jis atsilošė krėsle ir toliau stebeilijosi į pulkininką.

— Mano tikslas paprastas: turiu užtikrinti, kad Sebastijonas Kliftonas gyventų ilgai ir ramiai.

Nuo Martineso veido nukrito arogantiško pasitikėjimo kaukė. Jis greitai atsitokėjo ir atsisėdo tiesus kaip styga.

— Ką siūlote? — suriko įsitverdamas krėslo ranktūrio.

— Pone Martinesai, manau, ir pats puikiai žinote. Tačiau vis tiek leiskite viską aiškiai išdėstyti. Esu čia tam, kad užtikrinčiau Kliftonų šeimos saugumą — nė vienam jų šeimos nariui negali būti padaryta jokios žalos.

Donas Pedras pašoko iš savo vietos ir dūrė į pulkininką pirštu.

— Sebastijonas Kliftonas buvo geriausias mano sūnaus draugas.

— Neabejoju, pone Martinesai. Tačiau mano nurodymai labai aiškūs ir paprasti: įspėju, jei Sebastijonas ar kuris nors jo šeimos narys vėl pateks į *avariją*, jūsų sūnūs Diegas ir Luisas artimiausiu

lėktuvu bus išgabenti į Argentiną, tik keliaus ne pirmąja klase, o uždaryti dviejose medinėse dėžėse.

— Kam tariatės grasinantis? — subaubė Martinesas sugniaužDamas kumščius.

— Nė surūdijusio skatiko nevertam Pietų Amerikos gangsteriui, kuris mano galįs vadintis džentelmenu, nes turi šiek tiek pinigų ir gyvena Itono aikštėje.

Donas Pedras paspaudė po stalu įrengtą mygtuką. Po akimirkos atsilapojo durys ir įvirto Karlas.

— Išmesk šitą žmogų lauk, — pasakė Martinesas, rodydamas į pulkininką, — o aš paskambinsiu savo advokatui.

— Labas rytas, leitenante Lansdorfai, — pratarė pulkininkas, Karlui pasukus jo link. — Kadangi kadaise buvote SS narys, įvertinsite nepalankią situaciją, į kurią pateko jūsų šeimininkas.

Karlas sustojo kaip įkirstas.

— Leiskite man ir jums duoti vieną patarimą, — tęsė Skotas-Hopkinsas. — Jei ponas Martinesas nepaklus mano nurodymams, mes neįsakysime jūsų deportuoti į Buenos Aires, kur šiuo metu kamuojasi tiek daug buvusių jūsų kolegų; ne ne, mes jums esame parengę kitą vietelę, kur rasite kelis piliečius, nekantraujančius duoti parodymų, susijusių su jūsų vaidmeniu, kai buvote vienas iš patikimų daktaro Gebelso leitenantų; jie mielai papasakos, kokiais būdais mėginote iš jų išgauti reikiamą informaciją.

— Jūs meluojat, — atkirto Martinesas. — To niekada nebus.

— Pone Martinesai, kaip menkai pažįstate britus, — stodamasis nuo kėdės ir eidamas prie lango kalbėjo pulkininkas. — Leiskite jus supažindinti su keliais tipiškais mūsų, saliečių, pavyzdžiais.

Martinesas ir Karlas priėjo prie jo ir pažvelgė pro langą. Kitoje gatvės pusėje stovėjo trys vyrai; išties nesinorėtų su tokiais pyktis.

— Tai trys patikimi mano kolegos, — aiškino pulkininkas. — Vienas iš jų jus stebės dieną naktį laukdamas, kol žengsite netinka-

mą žingsnį. Kairėje — kapitonas Hartlis, kuris, deja, buvo atleistas iš tarnybos sunkiosios artilerijos gvardijoje už tai, kad ramiai miegančius žmoną ir jos meilužį apipylė benzinu ir prikišo užžiebtą degtuką. Suprantama, kai išėjo iš kalėjimo, jam buvo sunku rasti darbo. Bet galiausiai aš paėmiau jį iš gatvės, ir jo gyvenime vėl sušvito tikslas.

Hartlis šiltai jiems nusišypsojo, tarsi žinotų, jog dabar kalbama apie jį.

— Vidury — kapralas Krenas, išmanantis dailidės amatą. Jam labai patinka viską pjaustyti ir net nėra svarbu, ar drožia medį, ar kaulą. — Krenas spoksojo į juos tuščiu žvilgsniu. — Tačiau, prisipažinsiu, man labiausiai patinka seržantas Robertsas, medikų pripažintas psichopatu. Dažniausiai jis būna nepavojingas, bet, deja, po karo jau nebegali įsitraukti į civilių gyvenimą, — pulkininkas atsisuko į Martinesą. — Gal jam ir nereikėjo sakyti, kad susikrovėte turtus bendradarbiaudamas su naciais, bet juk tada, aišku, ir susipažinote su leitenantu Lansdorfu. Nemanau, kad šia pikantiška naujiena pasidalinsiu su Robertsu, nebent kaip reikiant mane supykdysite; matote, seržanto Robertso motina buvo žydė.

Donas Pedras nusigręžė nuo lango ir pamatė Karlą, spoksantį į pulkininką taip, tarsi ketintų pasmaugti, tačiau suprastų, jog dabar — netinkamas laikas ir netinkama vieta.

— Labai džiaugiuosi patraukęs jūsų dėmesį, — pratarė Skotas-Hopkinsas, — nes dabar tvirčiau tikiu, kad suprasite, kas jums parankiausia. Geros dienos, ponai. Lydėti nereikia, išeisiu pats.

4

— Šiandieniniame posėdyje reikės aptarti daug svarbių klausimų, — pratarė pirmininkas, — todėl būtų labai malonu, jei direktoriai trumpai ir aiškiai išdėstytų savo nuomonę.

Ema žavėjosi Roso Bačanano dalykiškumu pirmininkaujant Baringtono laivybos kompanijos valdybos susirinkimuose. Jis niekada nerodė prielankumo kuriam nors vienam direktoriui ir visada įdėmiai išklausydavo siūlančius priešingą požiūrį. Kartais — bet tik kartais — jį net būdavo galima įtikinti pakeisti nuomonę. Taip pat jis buvo apdovanotas gabumais apibendrinti daugiabalses diskusijas ir nepraleisti nė vienos išsakytos minties. Ema žinojo, kad kai kuriems valdybos nariams škotiškas jo elgesys atrodė kiek per stačiokiškas, tačiau, jos manymu, jis elgiasi praktiškai; kartais ji susimąstydavo, kiek jos manieros ir požiūriai skirtųsi nuo Bačanano, jei kada nors taptų pirmininke. Ema skubiai nuginė šią mintį ir mėgino susikaupti svarbiausiam darbotvarkės klausimui. Ji jau iš vakaro repetavo, ką turės pasakyti; pirmininką vaidino Haris.

Kai kompanijos sekretorius Filipas Vebsteris trumpai priminė per praėjusį posėdį aptartus klausimus ir atsakė į vieną kitą pastabą, pirmininkas paskelbė pradedantis pirmo darbotvarkės punkto — valdybai pateikto siūlymo statyti prabangų keleivinį laivą „Bakingamas“, papildysiantį Baringtono kompanijos laivyną, — svarstymą.

Bačanano pasisakymas valdybą įtikino, kad tai vienintelis būdas kompanijai žengti pirmyn ir toliau išlikti pirmaujančia šalies laivybos įmone. Keli valdybos nariai linkčiojo pritardami.

Išdėstęs savo nuomonę, jis paprašė Emos pateikti priešingą požiūrį. Ji prakalbo akcentuodama kaip niekada aukštą banko normą ir teigdama, kad kompanija turėtų stiprinti savo pozicijas, o ne rizikuoti tokiais dideliais finansiniais kaštais — kurti tai, kas, jos nuomone, gali pasiteisinti tik penkiasdešimčia procentų.

Vadovaujančio darbo nedirbantis direktorius ponas Anskotas, kurį į valdybą buvo įtraukęs velionis Emos tėvas seras Hugas Baringtonas, pasakė, kad atėjo metas nustumti laivą nuo seklumos.

Niekas nesijuokė. Kontradmirolas Samersas manė, jog jie negali priimti tokio radikalaus sprendimo nepritarus akcininkams.

— Bet ant tiltelio stovime mes, — admirolui priminė Bačananas, — todėl ir sprendimus turime priimti patys.

Admirolas susiraukė ir nieko neatsakė. Šiaip ar taip, savo nuomonę jis išreikš balsuodamas.

Ema atidžiai klausėsi valdybos narių dėstomų nuomonių ir greitai suprato, kad direktorių pozicijos pasiskirsčiusios apylygiai. Keli žmonės dar nebuvo apsisprendę, bet Ema nujautė, jog prasidėjus balsavimui nusvers pirmininko nuomonė.

Po valandos valdyba vis dar nebuvo apsisprendusi; kai kurie direktoriai tik kartojo anksčiau išdėstytus argumentus, neabejotinai pykdančius Bačananą. Tačiau Ema žinojo, kad galiausiai jam teks baigti diskusijas, nes reikėjo aptarti ir kitus svarbius klausimus.

— Turiu pasakyti, — pradėjo pirmininkas apibendrindamas, — jog ilgiau nebegalime atidėlioti sprendimo, todėl visiems siūlau po susirinkimo gerai apsvarstyti šį klausimą. Atvirai kalbant, ant kortos pastatyta kompanijos ateitis. Kai susitiksime kitą mėnesį, siūlau balsuoti už teikimą pradėti darbus arba šios minties visai atsisakyti.

— Ar bent palaukti, kol papūs palankesnis vėjas, — pasiūlė Ema.

Pirmininkas nenorom tęsė susirinkimą; likę darbotvarkės klausimai kėlė mažiau ginčų, todėl Bačananui paklausus, ar yra dar kokių nors reikalų, debatų įkaitinta atmosfera pravėso.

— Jaučiu pareigą pateikti valdybai šiek tiek informacijos, — pareiškė kompanijos sekretorius. — Negalėjote nepastebėti, kad pastarąsias kelias savaites mūsų akcijų kaina nuolat augo; galbūt susimąstėte, kodėl taip yra, nes mes nepateikėme jokių svarbių pareiškimų ir nepaskelbėme pelno prognozių. Na, ši paslaptis išaiškėjo vakar, kai gavau Šv. Jokūbo gatvėje Meifere esančio „Midland“ banko valdytojo laišką, informuojantį, kad vienas iš jo klientų yra

įsigijęs septynis su puse procentų kompanijos akcijų, todėl turi būti paskirtas direktoriumi, atstovaujančiu toms akcijoms valdyboje.

— Mėginsiu atspėti, — pratarė Ema. — Negalėtų būti niekas kitas, kaip tik majoras Aleksas Fišeris.

— Deja, taip, — patvirtino pirmininkas nuleidęs balsą, nors jam tai nebūdinga.

— Ar bus prizas atspėjusiam, kas atstovaus šauniajam majorui? — paklausė admirolas.

— Nebus, — atsakė Bačananas, — nes suklysite. Nors, turiu prisipažinti, pirmą kartą išgirdęs šią žinią, aš, kaip ir jūs, pamaniau, kad jam atstovaus sena mūsų bičiulė ledi Virginija Fenvik. Tačiau „Midland“ valdytojas tikina, kad jos malonybė nėra banko klientė. Kai jį paspaudžiau mėgindamas išsiaiškinti, kam priklauso akcijos, jis mandagiai atsakė, jog negali atskleisti šios informacijos, kitaip tariant, pasiūlė man nesikišti į kitų reikalus.

— Negaliu sulaukti, kol majoras balsuos dėl pasiūlymo statyti „Bakingamą“, — kreivai šypsodamasi pratarė Ema, — nes galime būti tikri: kad ir kam jis atstovautų, Baringtonų interesai jam nebus svarbiausi.

— Galiu jus patikinti, Ema, jog tikrai nenorėčiau, kad tasai šiknius kaip nors veiktų mūsų kompanijos akcijų vertės svyravimus, — pasakė Bačananas.

Ema nieko neatsakė.

Dar viena žavi pirmininko savybė buvo gebėjimas, pasibaigus valdybos posėdžiui, užglaistyti bet kokius nesutarimus, kad ir kokie aršūs jie būtų.

— Na, kokių turi naujausių žinių apie Sebastijoną? — paklausė jis Emos, kai prieš pietus visi išsiskirstė ko nors atsigerti.

— Vyresnioji sesuo sakosi esanti patenkinta matydama, kaip sparčiai jis sveiksta. Ir man džiugu pasakyti, kad kiekvieną kart nuėjusi į ligoninę matau akivaizdų pagerėjimą. Nuo kairės kojos jau

nukabino skridinį, dabar jis jau mato abiem akimis ir apie viską gali pareikšti savo nuomonę — pradedant siūlymu dėdei Džailzui pakeisti Leiboristų partijos lyderį Geitskelą ir baigiant svarstymais, jog automobilių stovėjimo aikštelėse įrengti skaitikliai yra tik dar viena vyriausybės gudrybė, skirta išmelžti iš mūsų sunkiai uždirbtus pinigus.

— Abiem atvejais su juo sutinku, — atsakė Rosas. — Tikėkimės, kad tokia jo energija yra žingsnis į visišką išgijimą.

— Rodos, Sebastijono gydytojas irgi taip mano. Ponas Ouvenas man sakė, kad karo metais šiuolaikinė chirurgija gerokai pasistūmėjo į priekį, nes reikėjo operuoti daugybę kareivių ir nebuvo laiko teirautis kitų nuomonių. Prieš trisdešimt metų Sebui būtų tekę visą gyvenimą praleisti ratukuose, šiandien — viskas kitaip.

— Ar jis rudenį ketina vykti į Kembridžą?

— Manau, taip. Visai neseniai jį aplankė kuratorius, jis ir pasakė, jog rugsėjį Sebastijonas galės pradėti studijas Peterhause. Net atvežė paskaityti kelias knygas.

— Na, bent jau negalės apsimesti, kad jį blaško daugybė pašalinių dalykų.

— Net juokinga, kad apie tai užsiminėte, — atsakė Ema, — nes visai neseniai jis ėmė labai domėtis kompanijos galimybėmis, ir šitai mane stebina. Tiesą sakant, Sebastijonas perskaito kiekvieno valdybos susirinkimo protokolus nuo pirmos iki paskutinės eilutės. Net nusipirko dešimt akcijų ir įgijo teisę sekti kiekvieną mūsų judesį; sakau jums, Rosai, jis nesidrovi reikšti savo nuomonės, neišskiriant nė pasiūlymo statyti „Bakingamą“.

— Net neabejoju, kad jo nuomonę paveikė gerai žinoma mamos pozicija šiuo klausimu, — šypsodamasis pratarė Bačananas.

— Labai keista, bet ne, — atsakė Ema. — Atrodo, šiuo klausimu jam patarinėja kažkas kitas.

Ema pratrūko kvatotis.

Kitame pusryčių stalo gale sėdintis Haris pakėlė akis ir padėjo laikraštį.

— Kadangi šįryt *The Times* nė iš tolo negali pasiūlyti nieko linksma, pasidalink džiaugsmu ir su manimi.

Ema atsigėrė kavos ir vėl įbedė akis į *Daily Express*.

— „Paaiškėjo, kad vienturtė devintojo Fenviko grafo dukra ledi Virginija Fenvik pradėjo skyrybų procesą su Milano grafu. Viljamas Hikis mano, kad Virginija gaus maždaug 250 000 svarų turto dalį, butą Loundso aikštėje ir užmiesčio dvarą Berkšyre."

— Neblogai, padirbėjus dvejus metus.

— Savaime suprantama, paminėtas ir Džailzas.

— Visada taip nutinka, kai Virginija patenka į pirmuosius puslapius.

— Taip, bet šįkart jis minimas kitaip — jam meilikaujama, — vėl pažvelgusi į laikraštį, kalbėjo Ema. — „Labai tikimasi, kad pirmasis ledi Virginijos vyras seras Džailzas Baringtonas, Bristolio dokininkams atstovaujantis parlamentaras, taps ministrų kabineto sekretoriumi, jei kituose rinkimuose laimės leiboristai."

— Nemanau, kad taip galėtų būti.

— Nemanai, kad Džailzas galėtų tapti ministrų kabineto sekretoriumi?

— Ne, nemanau, kad leiboristai galėtų laimėti rinkimus.

— „Jis įrodė esąs sunkiai įveikiamas priekinės suolų eilės kalbėtojas, — tęsė Ema, — ir visai neseniai susižadėjo su daktare Gvinete Hags, Londono Karališkojo koledžo dėstytoja." Puiki Gvinetės nuotrauka ir baisus Virginijos atvaizdas.

— Virginijai nepatiks, — pasakė Haris, vėl imdamas *The Times*. — Bet dabar ji menkai ką tegali padaryti.

— Nebūk taip įsitikinęs, — atsiliepė Ema. — Nujaučiu, kad ši skorpionė dar turi geluonį.

Haris ir Ema kiekvieną sekmadienį važiuodavo iš Glosteršyro į Harlou lankyti Sebastijono; su jais visada keliaudavo ir Džesika, kuri niekada neatsisakydavo galimybės pasimatyti su vyresniuoju broliu. Kaskart važiuodama pro dvaro vartus ir sukdama kairėn, pradėdama ilgą kelionę į Princesės Aleksandros ligoninę, Ema niekaip negalėdavo nusikratyti pirmosios tos kelionės prisiminimų; tąsyk ji manė, kad sūnus žuvo autoavarijoje. Ema labai džiaugėsi, kad tada nepaskambino Greisei ar Džailzui ir nepranešė tos žinios, o kai skambino kuratorius, Džesika stovyklavo Kvontoke su skautėmis. Tik vargšeliui Hariui teko nugyventi dvidešimt keturias valandas manant, kad sūnaus daugiau niekada nebepamatys.

Svarbiausias savaitės įvykis Džesikai ir būdavo kelionė pas Sebastijoną. Atvažiavusi į ligoninę, ji padovanodavo broliui naujausią savo dailės kūrinį; kiekvieną gipso tvarsčių colį išmarginusi dvaro pastato, šeimos narių ir draugų atvaizdais, Džesika ėmėsi ligoninės sienų. Kiekvieną naują paveikslą vyresnioji sesuo kabindavo ant koridoriaus sienos, prie Sebastijono palatos, bet numanė, kad ilgai netrukus teks leistis laiptais žemyn, į pirmą aukštą. Ema vylėsi, jog Sebastijonas bus išleistas iš ligoninės, Džesikos dovanoms nespėjus pasiekti registratūros. Ji visada kiek sutrikdavo, kai Džesika įteikdavo vyresniajai seseriai naujausią savo darbą.

— Tikrai nereikia jaustis nepatogiai, ponia Klifton, — sakydavo panelė Padikomb. — Jeigu jūs pamatytumėte tas beprotiškai vaikus įsimylėjusių tėvų man dovanotas tepliones, kurias neva turėčiau pasikabinti savo kabinete. Šiaip ar taip, kai Džesika taps Karališkosios akademijos studente, visus paveikslus parduosiu ir už gautus pinigus įrengsiu naują palatą.

Emai nereikėjo priminti, kokia jos dukra talentinga, nes ji žinojo apie Džesikos dailės mokytojos panelės Filding iš „Red Maids" mokyklos ketinimus siūlyti jos kandidatūrą Sleido vaizduojamojo meno mokyklos stipendijai gauti; rodos, mokytoja rezultatais neabejojo.

— Ponia Klifton, nemenkas iššūkis mokyti daug už save talentingesnį mokinį, — kartą jai pasakė panelė Filding.

— Tik jai niekada apie tai neprasitarkite, — patarė Ema.

— Visi tai žino, — atsakė panelė Filding, — ir mes ateityje iš jos laukiame dar daugiau. Niekas nenustebs, kai jai bus pasiūlyta vieta Karališkojoje akademijoje; toks siūlymas „Red Maids" mokyklai būtų pirmas.

Džesika, atrodo, palaimingai nenutuokė apie retą savo talentą, kaip ir apie daugelį kitų dalykų, svarstė Ema. Ji nuolat įspėdavo Harį, kad anksčiau ar vėliau jų įvaikinta dukra netikėtai gali sužinoti tiesą apie tikrąjį savo tėvą; Emos manymu, būtų geriau, jei šitai ji pirmąkart išgirstų iš šeimos narių, o ne iš svetimų. Keista, bet Haris sakytum nenorėjo jos apsunkinti tikrąja priežastimi, dėl kurios jie prieš daugelį metų paėmė mergaitę iš Daktaro Barnardo globos namų, išsirinkę iš kelių jiems pasiūlytų vaikų. Džailzas ir Greisė norėjo Džesikai paaiškinti, kaip nutiko, kad jie visi yra to paties tėvo — sero Hugo Baringtono — vaikai, ir kaip jos motina susijusi su netikėta jo mirtimi.

Kai tik Ema pastatė savąjį „Austin A30" ligoninės automobilių aikštelėje, Džesika iššoko iš mašinos. Po pažasčia ji buvo pasikišusi naujausią piešinį, o kitoje rankoje laikė pienišką „Cadbury's" šokoladą; ji bėgte nubėgo iki pat Sebastijono lovos. Ema negalėjo patikėti, kad kas nors labiau už ją galėtų mylėti jos sūnų, bet jei vis dėlto galėjo, tai buvo Džesika.

Kai po kelių minučių į palatą įėjo Ema, ji nustebo ir apsidžiaugė, pamačiusi Sebastijoną pirmą kartą išlipusį iš lovos ir sėdintį fo-

telyje. Vos išvydęs mamą jis atsistojo, atsitiesė ir pabučiavo jai į abu skruostus; tai — dar vienas pirmas kartas. Kada ateina toji akimirka, svarstė Ema, kai mamos liaujasi bučiavusios savo vaikus ir kai jauni vaikinai pradeda bučiuoti motinas?

Džesika kuo smulkiausiai pasakojo broliui, ką nuveikė per savaitę, todėl Ema prisėdo ant lovos krašto ir patenkinta antrą kartą klausėsi jos pliūpsnių. Kai Džesika liovėsi kalbėti ir pagaliau Sebastijonas gavo progą įsiterpti, jis atsisuko į motiną ir pratarė:

— Šįryt dar kartą perskaičiau paskutinio valdybos susirinkimo protokolą. Turbūt supranti, kad per kitą susirinkimą pirmininkas surengs balsavimą, ir šįkart nebeišvengsi būtinybės apsispręsti dėl „Bakingamo“ statybos.

Ema nieko neatsakė, o Džesika apsigręžė ir pradėjo piešti kitoje lovoje miegantį senuką.

— Ir aš taip elgčiausi būdamas jo vietoje, — tęsė Sebastijonas. — Kaip manai, kas laimės?

— Niekas nelaimės, — atsakė Ema, — nes, kad ir koks būtų rezultatas, valdyba liks susiskaldžiusi tol, kol nepaaiškės, kas buvo teisus.

— Tikėkimės, ne, nes, manau, jums į nugarą alsuoja gerokai didesnė problema, kurią spręsdami judu su pirmininku turėtumėte darbuotis ranka rankon.

— Fišeris?

Sebastijonas linktelėjo.

— Dievas žino, kaip jis balsuos, kai bus sprendžiamas klausimas, statyti „Bakingamą“ ar ne.

— Fišeris balsuos taip, kaip jam lieps donas Pedras Martinesas.

— Kaip gali tvirtinti, kad tas akcijas nusipirko Martinesas, o ne ledi Virginija? — paklausė Sebastijonas.

— Kaip *Daily Express* teigia Viljamas Hikis, Virginija šiuo metu pradėjusi dar vieną klampų skyrybų procesą, todėl gali neabejoti, kad dabar jai rūpi tik viena — išpešti iš Milano grafo kuo

didesnius alimentus, o paskui nuspręsti, kaip juos išleisti. Šiaip ar taip, turiu savų priežasčių manyti, kad paskutinį kartą akcijų įsigijo Martinesas.

— Aš jau ir pats padariau tokią išvadą, — pasakė Sebastijonas, — nes vienas iš paskutinių dalykų, apie kuriuos automobilyje kalbėjomės su Brunu važiuodami į Kembridžą, buvo majoro susitikimas su jo tėvu; Brunas nugirdo per pokalbį nuskambėjusią pavardę „Baringtonas“.

— Jei tai tiesa, — kalbėjo Ema, — Fišeris palaikys pirmininką jau vien dėl to, kad galėtų pulti Džailzą ir mėginti užkirsti jam kelią tapti parlamentaru.

— Jei ir palaikys, nemanyk, jog norės sklandžios „Bakingamo“ statybos. Toli gražu. Jis perbėgs kitur vos pajutęs, kad turi progą pakenkti kompanijos trumpalaikiams finansams ar ilgalaikei reputacijai. Atleisk, kalbu klišėmis, bet leopardo dėmelės nesikeičia. Nepamiršk, galutinis jo tikslas absoliučiai skiriasi nuo tavojo. Tu nori, kad kompanija klestėtų, o jis — kad žlugtų.

— Kodėl jis turėtų to norėti?

— Manau, ir pati labai gerai žinai atsakymą, mama.

Sebastijonas luktelėjo, norėdamas išgirsti, kaip ji sureaguos, bet Ema tiesiog pakeitė pokalbio temą:

— Kaip nutiko, kad staiga tapai toks išmintingas?

— Kasdien gaunu specialisto pamokas. Be to, esu vienintelis jo mokinys, — nieko išsamiau nepaaiškinęs pridūrė Sebastijonas.

— Ir ką gi tavasis specialistas patartų man daryti, kad valdyba mane palaikytų ir balsuotų prieš „Bakingamo“ statybą?

— Jis turi planą, kuris užtikrintų tavo pergalę rinkimuose per kitą valdybos susirinkimą.

— Tai neįmanoma, kol valdyba pasidalinusi į vienodas grupes.

— Oi, viskas įmanoma, — atsakė Sebastijonas, — bet tik tuo atveju, jei panorėsi žaisti su Martinesu jo paties pradėtą žaidimą.

— Kaip suprasti?

— Kol mūsų šeima turės dvidešimt du procentus kompanijos akcijų, — tęsė Sebastijonas, — turėsi teisę į valdybą įtraukti dar du direktorius. Vadinasi, tau tereikia papildomai įtraukti dėdę Džailzą ir tetą Greisę; kai ateis lemiamo balsavimo metas, jie tave parems. Tada ir nepralaimėsi.

— Niekada negalėčiau to padaryti, — atsakė Ema.

— Kodėl ne? Juk tiek daug pastatyta ant kortos.

— Nes tai susilpnintų Roso Bačanano pirmininko pozicijas. Jei jis pralaimėtų per tokį svarbų balsavimą, kai prieš jį stotų visa Baringtonų gauja, neturėtų kito pasirinkimo, kaip tik atsistatydinti. Įtariu, jo pavyzdžiu pasektų ir kiti direktoriai.

— Bet gali būti, kad, žvelgiant į ateitį, kompanijai tai išeitų į gera.

— Gal, tačiau aš privalau laimėti patį ginčą, o ne kliautis galimybėmis surežisuoti balsavimą. Tai būtų pigus triukas, kuriam pritartų ir Fišeris.

— Mieloji mano mama, aš labiau nei kas kitas žaviuosi tavo ryžtu visada rinktis moralės kelią, bet kai susiduri su tokiais martinesais, turi suprasti, jog jiems moralė svetima, jie visada mieliau rinksis niekšybių klystkelį. Tiesą sakant, jis įšliaužtų ir į artimiausią nuotėkų vamzdį, jei tik tai padėtų laimėti balsuojant.

Ilgokai buvo tylu, paskui Sebastijonas labai tyliai pratarė:

— Mama, kai pirmą kartą po avarijos atgavau sąmonę, gale lovos pamačiau stovintį doną Pedrą.

Jam ištarus šiuos žodžius, Ema sudrebėjo.

— Jis nusišypsojo ir paklausė: „Kaip tu, mano berniuk?“ Papurčiau galvą, ir tik tada jis suprato, kad aš — ne Brunas. Žvilgsnio, kuriuo jis mane perliejo prieš išeidamas iš palatos, nepamiršiu visą gyvenimą.

Ema ir dabar nieko nesakė.

— Mama, ar nemanai, kad atėjo metas pasakyti, kodėl Martine-

sas taip ryžtingai nusiteikęs parklupdyti mūsų šeimą? Nes nebuvo labai sunku išsiaiškinti, jog A1 kelyje jis norėjo užmušti mane, o ne savo sūnų.

5

— Seržante Varvikai, jūs visada būnate toks nekantrus, — pasakė patologas, atidžiau apžiūrėjęs palaikus.

— Bet gal nors galėtumėte pasakyti, ar ilgai kūnas išbuvo vandenyje? — paklausė detektyvas.

Haris išbraukė žodį *nors* ir *ar ilgai* pakeitė į *kiek laiko*; tada suskambo telefonas. Jis padėjo rašiklį ir pakėlė ragelį.

— Klausau, — kažkaip atžagariai atsiliepė.

— Hari, skambina Haroldas Ginzburgas. Sveikinu, šią savaitę tu aštuntas.

Haroldas skambindavo kiekvieną ketvirtadienio popietę, norėdamas pranešti Hariui, kokios vietos jis gali tikėtis sekmadienio perkamiausiųjų sąraše.

— Vadinasi, jau devynias savaites iš eilės esi geriausiųjų penkioliktuke.

Prieš mėnesį Haris buvo ketvirtas; tai aukščiausia vieta, kurią jam pavyko pasiekti; nors šito nesakė net Emai, Haris vis dar vylėsi patekti į būrelį išrinktųjų britų rašytojų, pasiekusių viršūnę abiejose Atlanto pusėse. Paskutiniai du detektyvai apie Viljamą Varviką Britanijoje buvo užkopę į pirmą vietą, tačiau Jungtinėse Valstijose pačios viršūnės vis dar nepavyko pasiekti.

— Iš tikrųjų svarbiausia — pardavimų skaičiai, — kalbėjo Ginzburgas, kone skaitydamas Hario mintis. — Šiaip ar taip, esu tikras, kad kovo mėnesį, kai knyga išeis minkštais viršeliais, užkopsi dar aukščiau.

Haris nepraleido pro ausis žodžių *dar aukščiau*; Ginzburgas nepasakė *į pirmą vietą*.

— Kaip gyvena Ema?

— Rengia kalbą apie tai, kodėl šiuo metu kompanijai nereikėtų statyti naujo prabangaus keleivinio laivo.

— Man šitai nepanašu į perkamiausią knygą, — atsakė Haroldas. — Sakyk, kaip gyvuoja Sebastijonas?

— Dabar jis ratukuose, bet chirurgas tikina, kad neilgam; kitą savaitę jam bus pirmą kartą leista iš jų išlipti.

— Šaunu. Ar tai reiškia, kad jis keliaus namo?

— Ne. Vyresnioji sesuo dar neleis taip toli keliauti; gal jis nuvyks į Kembridžą aplankyti kuratoriaus ir su teta išgerti arbatos.

— Man visa tai skamba baisiau už kalbas apie mokyklą. Bet vis tiek ilgai netrukus jis pagaliau iš ten išeis?

— Arba bus išmestas. Nesu tikras, kas nutiks pirma.

— Kodėl jį reikėtų išmesti?

— Kelios seselės jau ėmė aktyviau domėtis Sebastijonu, ir tas domėjimasis vis labiau auga sulig kiekvienu nuimamu tvarsčiu; manyčiau, ir pats Sebastijonas jų nestabdo.

— Salomės šokis su septyniomis skraistėmis, — pratarė Haroldas. Haris nusijuokė. — Ar rugsėjį jis vis dar ketina vykti į Kembridžą?

— Kiek žinau, taip. Tačiau po tos avarijos Sebas taip pasikeitė, kad manęs niekas nebenustebintų.

— Kaip jis pasikeitė?

— Na, pirštu durdamas nepasakyčiau. Tiesiog jis labai subrendo, prieš metus nebūčiau pasakęs, jog tai įmanoma. Manau, išsiaiškinau kodėl.

— Suintrigavai.

— Neabejoju. Papasakosiu visas smulkmenas, kai atvyksiu į Niujorką.

— Nejau man reikės tiek laukti?

— Taip, nes šitai — tarsi rašymas; kai atverčiu naują puslapį, nė nenutuokiu, kas toliau nutiks.

— Tada papasakok apie tą mūsų merginą — vieną iš milijono.

— Ir apie ją nepasakosiu, — atsakė Haris.

— Tada prašau pasakyti Džesikai, kad jos piešinį, kuriame pavaizduotas jūsų dvaras rudenį, pasikabinau savo kabinete, šalia Rojaus Lichtenšteino.

— Kas tasai Rojus Lichtenšteinas?

— Pastaruoju metu didžiausias susižavėjimo objektas visame Niujorke, bet nemanau, kad tasai susižavėjimas ilgai tvers. Man atrodo, Džesika — daug geresnė piešėja. Prašau jai pasakyti, jog jei ji man nupieš Niujorką rudenį, per Kalėdas jai padovanosiu Lichtenšteiną.

— Įdomu, ar Džesika apie jį ką nors girdėjo?

— Prieš baigdamas vis tiek išdrįsiu paklausti, kaip juda naujausias Viljamo Varviko romanas?

— Jei manęs nuolat kas nors nepertraukinėtų, judėtų gerokai sparčiau.

— Atsiprašau, — pratarė Haroldas. — Man nepasakė, kad rašai.

— Tiesą sakant, Varvikas susidūrė su neįveikiama bėda. Tiksliau sakant, aš susidūriau.

— Gal galiu kaip nors padėti?

— Ne. Todėl ir esi leidėjas, o aš — rašytojas.

— Su kokia bėda? — neatlyžo Haroldas.

— Ežero dugne Varvikas rado savo buvusios žmonos kūną, bet jis net neabejoja, kad ji buvo nužudyta dar prieš įmetant ją į vandenį.

— Tai kokia toji bėda?

— Kalbi apie mano bėdą ar apie Viljamo Varviko?

— Pirmiausia apie Varviko.

— Jis priverstas laukti mažiausiai dvidešimt keturias valandas, kol galės peržvelgti patologo ataskaitą.

— O tavo bėda?

— Turiu dvidešimt keturias valandas nuspręsti, kas bus toje ataskaitoje parašyta.

— Ar Varvikas žino, kas nužudė buvusią jo žmoną?

— Negali pasakyti tvirtai. Šiuo metu yra penki įtariamieji, jie visi turi savų motyvų... ir alibi.

— Bet, numanau, tu žinai, kas ją nužudė?

— Ne, nežinau, — prisipažino Haris. — Jei nežinau aš, vadinasi, nežino ir skaitytojas.

— Ar nemanai, kad šiek tiek rizikuoji?

— Aišku, rizikuoju. Vadinasi, turiu priimti dar didesnį iššūkį, skaitytojas — taip pat.

— Netveriu smalsumu perskaityti pirmąjį juodraštį.

— Ir aš.

— Atleisk. Netrukdysiu ir leisiu tau grįžti prie buvusios žmonos palaikų ežere. Po savaitės paskambinsiu išsiaiškinti, ar sužinojai, kas ją ten įmetė.

Ginzburgui baigus pokalbį, Haris padėjo ragelį ir pažvelgė į priešais padėtą tuščią popieriaus lapą. Jis pamėgino susikaupti.

— *Na, Persi, ką manai?*

— *Dar per anksti ką nors tiksliai pasakyti. Man teks ją nusigabenti į laboratoriją ir atlikti kelis tyrimus; tada gal ir galėsiu pateikti tikslesnes išvadas.*

— *Kada galiu tikėtis preliminarios ataskaitos?* — *paklausė Varvikas.*

— *Viljamai, jūs visada toks nekantrus...*

Haris pakėlė akis. Staiga jis suprato, kas įvykdė žmogžudystę.

Nors Ema nenorėjo priimti Sebastijono pasiūlymo ir į valdybą įtraukti Džailzo ir Greisės, idant jie neabejotinai laimėtų itin svarbų

balsavimą, ji manė, kad jos pareiga — iš anksto informuoti brolį ir seserį apie tai, kas vyksta. Ema didžiavosi galėdama taryboje atstovauti savo šeimai, nors labai gerai žinojo: kol kas ketvirtį kapsi dividendai, nė vienas artimas jos giminaitis per daug nesidomės įvykiais už uždarų Baringtono kompanijos durų.

Džailzas buvo užsiėmęs Bendruomenių Rūmuose, jo pareigos tapo dar atsakingesnės, kai Hagas Gaitskelas pakvietė jį į šešėlinį kabinetą ir patikėjo rūpintis Europos reikalais. Tai reiškė, kad jis retai rodėsi savo rinkimų apylinkėje, nors turėjo išsaugoti ir menkiau reikšmingą vietą parlamente; kartu jam teko reguliariai lankytis šalyse, turėsiančiose balsuoti aiškinantis, ar priimti Britaniją į Europos ekonominę bendriją. Jau kelis mėnesius pirminių apklausų rezultatai rodė, kad leiboristai pirmauja, todėl kuo toliau, tuo labiau aiškėjo, kad po kitų rinkimų Džailzas gali tapti ministru. Taigi šiuo metu jam mažiausiai reikėjo blaškytis sprendžiant kompanijos problemas.

Haris ir Ema apsidžiaugė, kai Džailzas pagaliau pranešė susižadėjęs su Gvinete Hags, ir tai padarė ne *The Times* žmonių skiltyje, bet savo apygardos širdyje, „Stručio“ smuklėje.

— Norėčiau, kad atėjus kitiems rinkimams jau būtum vedęs, — pareiškė Grifas Haskinsas, Džailzo rinkiminės apygardos patikėtinis. — O jei atsitiktų taip, kad prasidėjus pirmajai rinkimų kampanijos savaitei Gvinetė jau būtų nėščia, būtų dar geriau.

— Kaip romantiška, — atsiduso Džailzas.

— Romantika manęs nedomina, — atsakė Grifas. — Esu čia tam, kad užtikrinčiau, jog po kitų rinkimų tebebūsi Bendruomenių Rūmuose, nes, po velnių, jei nebūsi, patikėk, neatsidursi ir tarp ministrų.

Džailzas norėjo juoktis, bet žinojo, kad Grifas teisus.

— Ar jau numatyta data? — paklausė prie jų priėjusi Ema.

— Vestuvių ar rinkimų?

— Vestuvių, kvailiuk.

— Gegužės septynioliktą, Čelsio metrikacijos biure, — atsakė Džailzas.

— Nemenkas kontrastas prisiminus Šv. Margaritos bažnyčią Vestminsteryje, bet gerai nors tiek, kad šįkart mudu su Hariu galime tikėtis sulaukti kvietimo.

— Jau paprašiau Harį būti vyriausiuoju pabroliu, — atsakė Džailzas. — Bet dėl tavęs dar svarstau, — pridūrė šyptelėjęs.

Laikas nebuvo pats tinkamiausias, tačiau su seserim Ema galėjo susitikti tik lemiamo valdybos susirinkimo išvakarėse. Ji jau šnekėjosi su direktoriais, kurie neabejotinai turėjo palaikyti jos nuomonę, taip pat su keliais, kaip jai atrodė, dar neapsisprendusiais žmonėmis. Tačiau Ema vis dar negalėjo prognozuoti, kaip pakryps balsavimas, todėl norėjo, kad Greisė tai žinotų.

Greisė dar mažiau nei Džailzas domėjosi kompanijos situacija ir kelis kartus net pamiršo išsigryninti ketvirčio dividendų čekį. Neseniai ji buvo paskirta vyresniąja Niunhamo dėstytoja, todėl retai kada ištrūkdavo iš Kembridžo studentų miestelio. Kartkartėmis Emai pavykdavo sugundyti seserį atvykti į Londoną ir apsilankyti Karališkojoje operoje, bet tik dieniniame spektaklyje, kad liktų laiko kartu pavakarieniauti ir spėti į Kembridžo traukinį. Greisė teisinosi negalinti miegoti svetimoje lovoje. Kokia ji rafinuota ir kartu kokia ribota, kaip kartą pasakė brangioji jų mama.

Verdžio operos „Don Karlas“ Lučino Viskončio pastatymui Greisė nepajėgė atsispirti; ji net liko vakarieniauti ir įdėmiai klausė Emos, dėstančios apie pasekmes investavus tokią didžiulę kompanijos kapitalo dalį į vienintelį projektą. Greisė tylėdama kramsnojo žalių daržovių salotas, tik kartais įterpdama kokią pastabėlę, bet nieko nesiūlydama, kol pokalbyje nenuskambėjo majoro Fišerio pavardė.

— Jei mane teisingai informavo, po kelių savaičių jis veda, — netikėtai seseriai pareiškė Greisė.

— Dėl Dievo, kas panoro tekėti už tokio niekšo?

— Rodos, Siuzė Lampton.

— Kodėl man ši pavardė atrodo girdėta?

— Kai buvai „Red Maids" mokyklos seniūnė, ji ten mokėsi, tik dviem klasėmis žemiau, todėl gali jos ir neprisiminti.

— Prisimenu tik pavardę, — atsakė Ema. — Vadinasi, dabar tavo eilė smulkiau mane informuoti.

— Jau šešiolikos Siuzė buvo tikra gražuolė ir pati tai žinojo. Jai einant berniukai sustodavo ir spoksodavo išsižioję. Baigusi „Red Maids" mokyklą, ji pirmu traukiniu išdardėjo į Londoną ir užsiregistravo vienoje iš žinomiausių modelių agentūrų. Vos užlipusi ant podiumo, Siuzė nė neslėpė, jog dairosi turtingo vyro.

— Jei taip, Fišeris — prastas laimikis.

— Gal tada ir būtų buvęs prastas, bet dabar, kai jai jau per trisdešimt, kai modelio karjera baigta, argentiniečio milijonieriaus remiamas Baringtono laivybos kompanijos direktorius gali būti paskutinis šansas.

— Nejau jos padėtis tikrai tokia beviltiška?

— O, taip, — atsakė Greisė. — Ją pametė jau du kartus — vieną kartą prie altoriaus; man sakė, kad ji jau išleido už sulaužytą pažadą teismo priteistus pinigus. Net užstatė sužadėtuvių žiedą. Pono Mikoberio pavardė jai nežinoma*.

— Vargšė moteris, — tyliai pratarė Ema.

— Dėl Siuzės gali miegoti ramiai, — tikino Greisė. — Toji mergina turi tiek prigimtinio suktumo, kiek neįgysi jokiame universitete, — pridūrė prieš baigdama kavą. — Patikėk, net nežinau, kurio iš jų derėtų labiau gailėtis; nemanau, kad ta santuoka truks ilgai, —

* Ponas Mikoberis — Č. Dikenso romano „Deividas Koperfildas" personažas, kuris dažniausiai būna prasiskolinęs, bet visada linksmas.

Greisė pažvelgė į laikrodį. — Turiu bėgti. Negaliu pavėluoti į paskutinį traukinį. Daugiau nieko nepasakiusi, ji pakštelėjo seseriai į abu skruostus, išėjo iš restorano ir susistabdė taksi.

Ema šypsojosi žiūrėdama, kaip sesuo dingsta juodo automobilio gale. Malonus bendravimas su žmonėmis gal ir nėra jai būdinga savybė, tačiau nebuvo kitos moters, kuri Emą žavėtų dar labiau. Kelios praėjusios ir dabartinės Kembridžo studentų kartos būtų daug išlošusios, jeigu jiems būtų dėsčiusi vyresnioji Niunhamo dėstytoja.

Paprašiusi sąskaitos, Ema pamatė prie sesers lėkštės paliktą svaro banknotą; ši moteris niekada nesileis kieno nors išlaikoma.

Vyriausiasis pabrolys padavė jaunikiui paprastą aukso žiedą. Džailzas savo ruožtu užmovė žiedą ant bevardžio panelės Hags kairės rankos piršto.

— Skelbiu jus vyru ir žmona, — pareiškė metrikacijos biuro darbuotojas. — Galite pabučiuoti nuotaką.

Serą Džailzą ir ledi Barington pasveikino nuvilnijęs aplodismentai. Pobūvis buvo surengtas „Kadagano herbo“ aludėje Karaliaus kelyje. Džailzas buvo ryžtingai nusiteikęs padaryti taip, kad visi pastebėtų akivaizdų kontrastą pirmosioms jo vestuvėms.

Įėjusi į aludę Ema pamatė Harį, beplepantį su plačiai besišypsančiu Džailzo patikėtiniu.

— Vedęs kandidatas surenka gerokai daugiau balsų nei išsiskyręs, — prieš maukdamas trečią šampano taurę, Hariui aiškino Grifas.

Greisė šnekučiavosi su nuotaka, dar visai neseniai buvusia jos doktorante. Gvinetė jai priminė, kad su Džailzu susipažino per Greisės gimtadienio vakarėlį.

— Gimtadienis buvo tik pretekstas tam vakarėliui surengti, — nieko neaiškindama pasakė Greisė.

Ema vėl pažvelgė į Harį, prie kurio ką tik priėjo Dikinsas; net nekyla abejonių, kad dabar juodu dalijasi skirtingomis vyriausiųjų Džailzo pabrolių patirtimis. Ema gerai neprisiminė, ar Algernonas tikrai profesoriauja Oksforde. Jis neabejotinai buvo panašus į profesorių, antra vertus, jis taip atrodė jau nuo šešiolikos; nors tada nebuvo užsiželdinęs štai tokios susivėlusios barzdos, kostiumą dėvėjo tikrai tokį patį.

Pamačiusi ant grindų sukryžiuotomis kojomis sėdinčią Džesiką, Ema nusišypsojo — ant kitos vestuvių programėlės pusės ji piešė su dėde kalbantį Sebastijoną, kuriam buvo leista šia proga išeiti iš ligoninės, tvirtai pasižadėjus grįžti atgal dar prieš šeštą vakaro. Džailzas stovėjo pasilenkęs ir atidžiai klausėsi, ką jam sako sūnėnas. Emai nereikėjo spėlioti, apie ką jiedu kalbasi.

— O jei Ema pralaimės balsavimą, — dvejojo Džailzas.

— Artimiausioje ateityje Baringtono kompanija vargu ar gaus pelno, todėl nemanykite, kad ir toliau kas ketvirtį sulauksite dividendų.

— O gerų žinių ar turi?

— Taip. Jei paaiškės, kad Rosas Bačananas buvo teisus, siūlydamas statyti prabangų keleivinį laivą, ir pasirodys esąs apsukrus verslininkas, Baringtono kompanija gali tikėtis šviesios ateities. O jūs galėsite užimti vietą prie ministrų stalo nesijaudindamas, ar pavyks pragyventi iš ministro algos.

— Turiu pasakyti, jog džiaugiuosi, kad taip domiesi šeimos verslu; viliuosi, nepaliausi domėtis ir nuvykęs į Kembridžą.

— Neabejokite, — atsakė Sebastijonas, — nes kompanijos ateitis man labiausiai ir rūpi. Tikiuosi, kai būsiu pasirengęs užimti pirmininko vietą, šis verslas vis dar priklausys mūsų šeimai.

— Ar tikrai manai, kad Baringtono kompanija gali žlugti? — pirmą kartą sunerimęs paklausė Džailzas.

— Sakytum, neįtikėtina, bet tikrai nėra gerai, kad majoras Fišeris vėl paskirtas į valdybą; esu įsitikinęs — jo interesai kompanijos

atžvilgiu yra absoliučiai priešingi mūsiškiams. Tiesą sakant, jei jam už nugaros tikrai stovi donas Pedras Martinesas, nesu tikras, kad Baringtono kompanija išliks.

— Manau, Rosas Bačananas ir Ema įrodys esą daugiau nei verti Fišerio ir net Martineso.

— Gal. Bet nepamirškite, kad kompanija ne visada sprendžia vieningai, ir Fišeris būtinai kada nors tuo pasinaudos. Net jei jiems ir pavyktų artimiausiu metu sutrukdyti Fišeriui, jam tereikės palaukti porą metelių, ir viskas atsidurs jo rankose.

— Ką tuo nori pasakyti? — nesuprato Džailzas.

— Ne paslaptis, kad ilgai netrukęs Rosas Bačananas pareikš, jog nori atsistatydinti; man sakė, visai neseniai jis įsigijo dvarą Pertšyre, patogiai įkurdintą prie trijų golfo laukų ir dviejų upių, kur galės leisti laisvalaikį atsiduodamas savo pomėgiui. Vadinasi, greitai kompanijai teks dairytis naujo pirmininko.

— Bet jei Bačananas atsistatydins, neabejoju, tavo mama bus pirmoji pretendentė į jo vietą? Galiausiai, ji — mūsų šeimos narė, o mes vis dar turime dvidešimt du procentus akcijų.

— Tačiau iki Bačananui pasitraukiant ir Martinesas gali įgyti dvidešimt du procentus, o gal net ir daugiau, nes gerai žinome, kad jis vis dar perka Baringtono kompanijos akcijas, kai jos tik pasirodo rinkoje. Numanau, atėjus metui skirti pirmininką, jis galės pasiūlyti ir kitą kandidatą.

6

Kai penktadienio rytą Ema įžengė į valdybos posėdžių kabinetą, nenustebo pamačiusi, kad dauguma direktorių jau atėję. Pateisinama priežastis neatvykti į šį ypatingą posėdį būtų tik mirtis; Džailzas šitai būtų prilyginęs partinės frakcijos priesaku dalyvauti balsavime.

Pirmininkas šnekučiavosi su kontradmirolu Samersu. Nieko keista, kad Klaivas Anskotas buvo įsijautęs į pokalbį su golfo partneriu Džimu Naulesu, kuris jau buvo informavęs Emą, jog balsuodami jiedu abu parems pirmininko nuomonę. Ema priėjo prie Endžio Dobso ir Deivido Diksono, aiškiai pažadėjusių palaikyti ją.

Kompanijos sekretorius Filipas Vebsteris ir finansų direktorius Mičelas Karikas studijavo laivų konstruktoriaus parengtus prabangaus keleivinio laivo brėžinius, patiestus ant stalo valdybos kabinete; šalia brėžinių buvo padėtas ir „Bakingamo“ modelis, kurio Ema anksčiau nebuvo mačiusi. Ji turėjo pripažinti, kad modelis atrodė labai patraukliai, o berniukams žaislai patinka.

— Bus balsuojama apylygiai, — Emai pasakė Endis Dobsas, kai atsidarė kabineto durys ir įėjo dešimtas direktorius.

Aleksas Fišeris stoviniavo prie durų. Jis atrodė kiek susinervinęs, tarsi naujokas pirmą semestro dieną, svarstantis, ar kuris nors berniukas prieis prie jo pasikalbėti. Pirmininkas akimirksniu atsiskyrė nuo pašnekovų grupelės ir nužingsniavo per kambarį su juo pasisveikinti. Ema stebėjo, kaip Rosas dalykiškai paspaudžia majorui ranką — visai ne taip, kaip sveikintųsi su gerbiamu kolega. Apie Fišerį jiedu buvo tos pačios nuomonės.

Kai kabineto kampe senelio laikrodis ėmė mušti dešimtą, pokalbiai iškart nutilo, direktoriai susėdo į savo vietas už posėdžių stalo. Fišeris, tarsi gegužinėje šokti neiškviesta mergina, ramstė sienas, kol liko tik viena vieta. Jis smuko į laisvą kėdę priešais Emą, bet jos pusėn nežiūrėjo.

— Labas rytas, — visiems atsisėdus pasisveikino valdybos pirmininkas. — Gal galėčiau pradėti susirinkimą, sveikindamas direktorių gretas vėl papildžiusį majorą Fišerį?

Tik vienas žmogus pralemeno „gerai“, bet, kita vertus, kai Fišeris direktoriavo pirmą kartą, to žmogaus valdyboje dar nebuvo.

— Majoras, žinia, jau antrą kartą pradeda darbą valdyboje, todėl jis greitai pripras prie mūsų taisyklių ir lojalumo, kurio mes tikimės iš kiekvieno šios didžios kompanijos nario.

— Dėkoju, pone pirmininke, — atsakė Fišeris. — Ir aš norėčiau pasakyti, kad labai džiaugiuosi grįžęs į valdybą. Noriu jus patikinti — visada dirbsiu galvodamas tik apie Baringtono kompanijos gerovę.

— Džiaugiuosi tai girdėdamas, — atsakė pirmininkas. — Tačiau mano pareiga jums, kaip ir bet kuriam kitam naujam valdybos nariui, priminti, jog direktorius nusižengs įstatymui, jeigu pirks arba parduos kompanijos akcijas, apie tai pirmiausia neinformavęs biržos ir kompanijos sekretoriaus.

Gal Fišeris ir pajuto, kad dygliuota strėlė nukreipta į jį, bet taikinio ji nepasiekė. Fišeris tik linktelėjo ir nusišypsojo, nors ponas Vebsteris uoliai protokolavo pirmininko žodžius. Ema džiaugėsi bent tuo, kad šįkart viskas bus užrašyta.

Kai buvo perskaitytas praėjusio susirinkimo protokolas ir visi jam pritarė, pirmininkas pasakė:

— Valdybos nariai negalėjo nepastebėti, kad šiandienos susirinkimo darbotvarkėje yra tik vienas klausimas. Kaip visi žinote, manau, atėjo metas priimti sprendimą, kuris, sakau nė kiek neperdedamas, nulems Baringtono kompanijos ir kelių iš mūsų, tarnaujančių šioje kompanijoje, ateitį.

Aiškiai matėsi, kad kelis direktorius nustebino tokios atviros Bačanano pastabos, nes jie ėmė šnabždėtis. Rosas metė į vidurį stalo rankinę granatą, užkodavęs grasinimą: jei nelaimės balsavimo, atsisakys pirmininko pareigų.

Emos nelaimė buvo ta, kad ji neturėjo rankinės granatos atsakomajam smūgiui. Ji negalėjo pagrasinti atsistatydinsianti dėl kelių priežasčių, ne tik todėl, kad daugiau joks šeimos narys nenorėjo vietos valdyboje. Sebastijonas jau buvo jai pataręs: jeigu Ema nelaimės balsavimo, jai lieka galimybė išeiti iš tarybos; tada jiedu su Džailzu

galėtų parduoti savo akcijas ir taip laimėti dvigubai – susižerti gražaus pelno ir kartu apšauti Martinesą.

Ema pakėlė akis į savo senelio sero Valterio Baringtono portretą. Ji tarėsi girdinti senolio žodžius:

– Nedaryk nieko, dėl ko paskui turėtum gailėtis, vaike.

– O dabar drąsiai, nesivaržydami, padiskutuokime, – kalbėjo Rosas Bačananas. – Tikiuosi, diskutuodami visi direktoriai išreikš savo nuomonę nieko nebijodami ir nešališkai, – tęsė jis ir sviedė antrą granatą: – Dar kartą tai akcentuodamas, siūlau poniai Klifton pradėti debatus, bet ne tik todėl, kad ji prieštarauja mano ketinimams šiuo metu statyti naują keleivinį laivą; neturime pamiršti, ji reprezentuoja dvidešimt du procentus kompanijos akcijų, o šią kompaniją prieš šimtą metų įkūrė garbusis jos protėvis Džošua Baringtonas.

Ema vylėsi viena iš paskutiniųjų įsiterpti į diskusiją; ji gerai žinojo, kad pirmininkas visada pateikia apibendrinimus; po jo kalbos primiršti jos žodžiai gali ir nebeatrodyti įtaigūs. Tačiau ji vis tiek buvo pasiryžusi kuo aiškiau išdėstyti įtikinamus savo argumentus.

– Dėkoju, pone pirmininke, – pratarė žvelgdama į užrašus. – Gal galėčiau pradėti pareikšdama, jog nesvarbu, kaip baigtųsi šiandieninė mūsų diskusija, mes visi viliamės, kad ir toliau dar daug metų vadovausite kompanijai.

Šiuos jos žodžius palydėjo garsūs pritarimo šūksniai, ir Ema pajuto neutralizavusi vieną granatą.

– Kaip pirmininkas minėjo, šią kompaniją daugiau nei prieš šimtą metų įkūrė mano prosenelis. Jis turėjo sunkiai suvokiamą talentą numatyti atsiveriančią naują galimybę ir kartu išvengti kelyje pasitaikančių duobių. Labai norėčiau ir aš turėti šią sero Džošua savybę, nes tada galėčiau jums pasakyti, ar šitai – galimybė, ar duobė, – kalbėjo ji, rodydama į konstruktoriaus brėžinius. – Į šį projektą žvelgiu rimtai susilaikydama todėl, kad ant kortos stato-

me absoliučiai viską. Nusprendę rizikuoti vienam laivui išleisti tokią didelę kompanijos finansų dalį, galime labai pasigailėti. Galiausiai paties prabangių laivų verslo ateitis atrodo miglota. Šiais metais jau dvi didžiosios laivybos kompanijos paskelbė patyrusios nuostolių ir kilusių sunkumų priežastimi įvardijo keleivinių lėktuvų pramonės suklestėjimą. Joks ne sutapimas, kad ir mūsų transatlantinių maršrutų keleivių skaičiaus mažėjimas per tą patį laiką beveik lygus oru keliaujančiųjų skaičiaus padidėjimui. Faktai paprasti. Verslininkai nori kuo greičiau nukeliauti į susirinkimus, o paskui taip pat greitai grįžti namo. Šitai kuo puikiausiai suprantama. Mums gali nepatikti, kad lojalūs klientai pasuka kitur, bet būtume kvaili, jei ignoruotume ateityje išryškėsiančias viso to pasekmes. Manau, turime laikytis tos verslo krypties, kuri suteikė Baringtono kompanijai pasaulinio garso reputaciją — gabenti anglis, automobilius, sunkiasvorę techniką, plieną, maistą ir kitas prekes, o keleivius palikti kitiems. Esu įsitikinusi, jog ir toliau tęsdamas svarbiausią krovininių laivų, turinčių kajutes, į kurias telpa vos tuzinas keleivių, verslą, kompanija ištvers šiuos sunkius laikus ir dar ne vienerius metus neš gražaus pelno, o mūsų akcininkai galės džiaugtis puikia investicijų grąža. Nenoriu, užsigeidus įnoringai publikai, lošti iš pinigų, kuriuos ši kompanija taip stropiai taupė metų metus.

Atėjo metas manajai granatai, pamanė Ema versdama puslapį.

— Mano tėvas seras Hugas Baringtonas, — ant šio kabineto sienų nerasite jokio paveikslo, primenančio jo vadovavimo dienas, — per porą metų sugebėjo parklupdyti kompaniją, ir prireikė visų Roso Bačanano talentų ir išmonės, kad turtas būtų atstatytas; už tai jam turėtume būti dėkingi amžinai. Tačiau man šis naujausias pasiūlymas atrodo vienu žingsniu per toli, todėl viliuosi, kad valdyba jį atmes praeityje taip labai pasitarnavusio pagrindinio mūsų verslo labui. Taigi kviečiu valdybą balsuoti prieš pasiūlymą.

Ema džiaugėsi matydama, kad anksčiau dvejoję keli valdybos

nariai dabar linkčiojo. Bačananas pakvietė pasisakyti kitus direktorius, ir po valandos visi jau buvo išdėstę savo nuomonę; visi, išskyrus Aleksą Fišerį, kuris vis tylėjo.

— Majore, kadangi jau girdėjote kolegų požiūrį, gal norėtumėte valdybai išsakyti ir savo mintis.

— Pone pirmininke, — atsakė Fišeris, — per pastarąjį mėnesį atidžiai skaičiau visus šiuo klausimu sušauktų susirinkimų protokolus ir esu tikras tik dėl vieno dalyko — negalime sau leisti delsti; šiandien privalome priimti vieną ar kitą sprendimą.

Prieš tęsdamas Fišeris palaukė, kol nutils pritarimo šūksniai.

— Susidomėjęs klausiausi kolegų direktorių, ypač ponios Klifton, kuri, mano manymu, kalbėjo karštai, protingai ir įtikinamai, prisimindama ilgą su šia kompanija susijusią šeimos istoriją. Bet prieš nuspręsdamas, kaip balsuoti, norėčiau išgirsti, kodėl pirmininkas taip tvirtai mano, kad šiuo metu turime statyti „Bakingamą“, nes mane dar reikėtų įtikinti, jog taip rizikuoti išties verta, jog tai tikrai nėra per ankstyvas žingsnis, kaip sakė ponia Klifton.

— Išmintingas žmogus, — pratarė admirolas.

Ema akimirką susimąstė, ar kartais klaidingai nesuprato Fišerio; gal jis giliai širdyje tikrai linki kompanijai visa ko geriausia. Paskui prisiminė Sebastijono žodžius, kad leopardo dėmelės nesikeičia.

— Dėkoju, majore, — pasakė Bačananas.

Ema neabejojo, nors Fišeris kalbėjo įtaigiai ir puikiai pasirengęs, už jį jau nuspręsta; jis paraidžiui įvykdys visus Martineso nurodymus. Vis dėlto ji nenutuokė, kokie tie nurodymai.

— Valdybos nariai gerai žino tvirtą mano požiūrį šiuo klausimu, — pažvelgęs į popieriaus lape surašytus septynis punktus, kreipėsi pirmininkas. — Manau, sprendimas, kurį šiandien priimsime, akivaizdus. Ar ši kompanija nori žengti pirmyn, ar taip ir sėdėsime patenkinti kažko laukdami? Man nereikia jums priminti, kad visai neseniai „Cunard“ nuleido du naujus keleivinius laivus, „P&O“ Bel-

faste jau stato „Canberra“, o „Union-Castle“ papildė Pietų Afrikos laivyną „Windsor Castle“ ir „Transvaal Castle“, bet mes patenkinti sėdime ir žiūrime, kaip mūsų konkurentai it plėšikaujantys piratai užvaldo plačiuosius vandenis. Baringtono kompanijai niekada nebus tinkamesnio laiko pradėti keleivių pervežimo verslo; vasarą mes juos plukdysime per Atlantą, o žiemą jie leisis į turistines keliones. Ponia Klifton teigia, kad keleivių gabenimo skaičiai mažėja; ji teisi. Tačiau taip yra tik todėl, kad mūsų laivynas pasenęs, kad už konkurencingą kainą nebesiūlome paslaugų, kurių mūsų klientai nerastų kitur. Jei šiandien nutarsime nieko nedaryti, o tik laukti tinkamo momento, kaip siūlo ponia Klifton, kiti tikrai pasinaudos mūsų neveiklumu ir paliks mus stovėti prieplaukoje mojant išplaukiantiesiems. Taip, žinoma, kaip pastebėjo majoras Fišeris, mes rizikuosime, bet to visada ir trokšta didieji įmonininkai, tokie kaip seras Džošua Baringtonas. Leiskite man priminti, kad šis projektas neverčia mūsų rizikuoti finansiškai, nors taip teigia ponia Klifton, — pridūrė jis, rodydamas į vidury stalo padėtą laivo modelį, — nes šį didingą laivą statydami iš turimų resursų galėsime padengti didelę kaštų dalį, ir nereikės skolintis iš banko didelių sumų. Nujaučiu, kad Džošua Baringtonas taip pat būtų tam pritaręs.

Bačananas nutilo ir nužvelgė už stalo sėdinčius direktorius.

— Manau, šiandien mes turime aiškiai pasirinkti — arba nieko nedaryti, geriausiu atveju tupinėti vietoje ir tuo džiaugtis, arba balsuoti už ateitį ir suteikti šiai kompanijai šansą ir toliau žengti pasaulinės laivybos avangarde, kaip ji žengė ištisą šimtmetį. Todėl prašau valdybos paremti mano siūlymą ir investuoti į ateitį.

Nors pirmininko žodžiai tikrai buvo jaudinantys, Emai ir dabar nebuvo aišku, kuo baigsis balsavimas. Tada atėjo metas Bačananui trukteleti trečios granatos žiedą.

— Dabar paprašysiu kompanijos sekretoriaus kreiptis į kiekvieną direktorių, kad visi pasisakytų esą už ar prieš šį pasiūlymą.

Ema manė, kad bus laikomasi įprastų kompanijos procedūrų ir balsuojama slaptai; tada, jos manymu, ji turėtų daugiau šansų surinkti balsų daugumą. Tačiau Ema suprato, kad jeigu prieš pat balsavimą ji paprieštarautų, tuomet parodytų savo silpnumą ir Bačananas vėl pelnytų pliusą.

Ponas Vebsteris ištraukė iš aplanko popieriaus lapą ir perskaitė rezoliuciją:

— Valdybos nariai kviečiami balsuoti dėl pirmininko pateikto siūlymo, kuriam pritarė ir jo pavaduotojas, kad kompanija turėtų pradėti statyti prabangų keleivinį laivą „Bakingamas" būtent šiuo metu.

Ema prašė prie teksto prirašyti šiuos paskutinius tris žodžius; ji vylėsi, kad konservatyvesni valdybos nariai bus linkę palaukti geresnės progos.

Kompanijos sekretorius atsivertė protokolų žurnalą ir garsiai po vieną ėmė skaityti visų direktorių pavardes.

— Ponas Bačananas.

— Balsuoju už pasiūlymą, — nedvejodamas atsakė pirmininkas.

— Ponas Naulsas.

— Už.

— Ponas Diksonas.

— Prieš.

— Ponas Anskotas.

— Už.

Kiekvieną pavardę savo sąrašėlyje Ema žymėjosi varnele arba kryžiuku. Iki šiol siurprizų niekas nepateikė.

— Admirolas Samersas.

— Prieš, — pareiškė jis taip pat tvirtai.

Ema negalėjo patikėti. Admirolas persigalvojo, o tai reiškė, kad jei visi kiti laikysis ankstesnės nuomonės, ji pralaimėti neturėtų.

— Ponia Klifton.

— Prieš.

— Ponas Dobsas.

— Prieš.

— Ponas Karikas.

Finansų direktorius dvejojo. Jis buvo sakęs Emai, kad prieštarauja šiam sumanymui, nes neabejojo ateityje didėsiančiomis išlaidomis. Ir nors Bačananas tikina priešingai, galiausiai kompanijai vis tiek teks skolintis iš banko didelę sumą.

— Už, — sušnabždėjo ponas Karikas.

Ema tyliai nusikeikė. Kariko pavardę ji pažymėjo kryžiuku ir peržvelgė sąrašą. Po penkis balsus už abi nuomones. Visų galvos atsigręžė į naujausią valdybos narį — jo balsas buvo lemiamas.

Ema ir Rosas Bačananas sužinos, kaip nori balsuoti donas Pedras Martinesas, tik neišsiaiškins, kodėl būtent taip.

Donas Pedras Martinesas

1958—1959

7

— Vieno balso persvara?

— Taip, — atsakė majoras.

— Vadinasi, nusipirkę tų akcijų, jau dabar galime sakyti, kad gerai investavome.

— Ko iš manęs pageidaujate dabar?

— Ir toliau kurį laiką remk pirmininką, nes ilgai netrukus jam vėl prireiks tavo paramos.

— Sakyčiau, nelabai supratau.

— Ir nereikia suprasti, majore.

Donas Pedras pakilo nuo stalo ir nuėjo prie durų. Susitikimas baigtas. Fišeris mikliai nusekė paskui jį į koridorių.

— Kaip sekasi vedybinis gyvenimas, majore?

— Geriau nė būti negali, — pamelavo Fišeris, netrukęs suprasti, jog du žmonės negali gyventi taip taupiai, kaip gali vienas.

— Džiugu girdėti, — atsakė Martinesas, įteikdamas majorui storą voką.

— Kas čia? — paklausė Fišeris.

— Nedidelė premija už apsukrumą, — atsakė Martinesas, Karlui pravėrus lauko duris.

— Bet aš ir taip jums skolingas, — kalbėjo Fišeris, kišdamas voką į vidinę kišenę.

— Neabejoju, kad viską grąžinsi natūra, — pratarė Martinesas, pastebėjęs kitoje gatvės pusėje ant suoliuko sėdintį vyriškį, neva skaitantį *Daily Mail*.

— Ar vis dar norite, kad prieš kitą valdybos susirinkimą atvykčiau į Londoną?

— Ne, bet kai tik išgirsi, su kuo pasirašyta sutartis dėl „Bakingamo“ statybos, iškart skambink man.

— Jūs pirmas viską sužinosite, — pažadėjo Fišeris.

Prieš pasukdamas Slouno aikštės link, Fišeris juokais atidavė pagarbą savo naujajam bosui. Kitoje gatvės pusėje sėdintis vyriškis paskui jį nesekė; antra vertus, kapitonas Hartlis gerai žinojo, kur majoras eina. Grįždamas vidun donas Pedras nusišypsojo.

— Karlai, pasakyk Diegui ir Luisui, kad nedelsiant noriu juos matyti; tu irgi būsi reikalingas.

Uždarydamas duris liokajus nusilenkė kaip tikras tarnas, jei kartais kas nors stebėtų iš šalies. Donas Pedras grįžo į savo kabinetą, atsisėdo prie stalo ir nusišypsojo, galvodamas apie ką tik įvykusį susitikimą. Šįkart jie jam nesutrukdys. Viskas surikiuota taip, kad žlugtų ne vienas, bet visa šeima. Jis neketino pasakoti majorui, koks bus kitas žingsnis. Nujautė, jog, nepaisant nuolat išmokamų premijų, tas žmogus gali praskysti spirginamas, be to, visai neaišku, kaip toli jis ryšis eiti. Donui Pedrui neteko ilgai laukti; į duris pabeldė — pas jį atėjo vieninteliai trys vyrai, kuriais jis pasitikėjo. Du jo sūnūs atsisėdo kitoje stalo pusėje, ir Martinesas vėl prisiminė, kad jaunylio nebebus. Šitai jam įkvėpė dar daugiau ryžto. Karlas liko stovėti.

— Valdybos susirinkimas geriau praeiti ir negalėjo. Vieno balso persvara buvo sutikta pradėti „Bakingamo“ statybą, ir viską nulėmė majoro balsas. Kitas klausimas, kurį mums reikia išsiaiškinti, — kokiai laivų statyklai bus patikėta statybos sutartis. Kol to nežinosime, negalėsime vykdyti antrosios mano plano dalies.

— Kadangi šitai gali būti brangoka, — įsiterpė Diegas, — ar numanai, iš ko finansuosime šią operaciją?

— Taip, — atsakė Donas Pedras. — Ketinu apiplėšti banką.

Pulkininkas Skotas-Hopkinsas įsmuko į „Klarenso“ užeigą prieš pat vidurdienį. Aludė buvo vos už poros šimtų jardų nuo Dauningo gatvės ir garsėjo gausiais būriais turistų. Jis priėjo prie baro ir užsisakė pusę pintos alaus ir dvigubą džino su toniku.

— Trys šilingai ir šeši pensai, pone, — pratarė barmenas.

Pulkininkas padėjo ant baro du florinus, paėmė gėrimus ir įsitaisė nišoje atokiame kampe, kur jiedu bus gerai pasislėpę nuo smalsių akių. Jis padėjo gėrimus ant mažo medinio stalelio, nukloto alaus padėkliukais ir nuorūkomis. Pulkininkas pažvelgė į laikrodį. Jo bosas retai kada vėluodavo, nors su darbu susijusios bėdos nulemdavo, kad jis ateidavo paskutinę minutę. Bet šiandien buvo kitaip; ministrų kabineto sekretorius į aludę įžengė keliomis minutėmis vėliau ir pasuko tiesiai prie nišos.

Pulkininkas pakilo iš vietos.

— Labas rytas, sere, — jam niekada nebuvo šovę į galvą kreiptis „sere Alanai“; būtų per daug familiaru.

— Labas rytas, Brajanai. Kadangi turiu tik kelias minutes, gal galėtum viską greitai iškloti.

— Martinesas, jo sūnūs Diegas ir Luisas, taip pat ir Karlas Lunsdorfas neabejotinai darbuojasi kaip viena komanda. Tačiau po mano susitikimo su Martinesu nė vienas iš jų nesisukiojo prie Princesės Aleksandros ligoninės Harlou ir nesilankė Bristolyje.

— Malonu girdėti, — atsakė seras Alanas imdamas taurę. — Bet tai nereiškia, kad Martinesas nėra sumanęs ko nors kita. Jis ne iš tų, kurie taip paprastai pasitraukia.

— Neabejoju, kad esate teisus, sere. Jei jis nevažiuoja į Bristolį, nereiškia, kad Bristolis pas jį neatvyksta.

Ministrų kabineto sekretorius pakėlė antakį.

— Dabar Martinesui visu etatu darbuojasi Aleksas Fišeris. Jis

vėl priimtas į Baringtono kompanijos valdybą ir kartą, o sykiais ir du kartus per savaitę viską praneša naujajam savo bosui Londone.

Svarstydamas pulkininko žodžius, sekretorius gurkšnojo dvigubą džino. Svarbiausia, ką jam reikės padaryti — įsigyti kelias Baringtono laivybos kompanijos akcijas, kad po kiekvieno valdybos susirinkimo jam gautų protokolo kopiją.

— Dar kas nors?

— Taip. Kitą ketvirtadienį, vienuoliktą ryto, Martinesas yra susitaręs susitikti su Anglijos banko valdytoju.

— Vadinasi, mėginsime išsiaiškinti, kiek tasai prakeiktasis dar turi padirbtų penkių svarų vertės banknotų.

— O aš maniau, kad visus suklastotus banknotus sudeginome Sautamptone praėjusį birželį?

— Sudeginome tik tuos, kuriuos jis buvo paslėpęs Rodeno skulptūros postamente. Tačiau pastaruosius dešimt metų, dar gerokai prieš mums išsiaiškinant jo ketinimus, Martinesas kontrabanda iš Buenos Airių įsiveždavo smulkesnes sumas.

— Kodėl valdytojas leidžiasi su juo į kalbas, kai visi žinome, kad pinigai padirbti?

— Nes valdytojas — pasipūtęs šiknius ir nenori pripažinti, kad yra gebančių pagaminti kuo puikiausių brangiųjų jo penkiasvarių banknotų klastočių. Taigi Martinesas ketina iškeisti senus savo pinigus į naujus, ir aš nieko negaliu padaryti.

— Aš bet kada galiu jį nudėti, sere.

— Valdytoją ar Martinesą? — paklausė seras Alanas, nebūdamas tikras, ar Skotas-Hopkinsas juokauja.

Pulkininkas nusišypsojo. Jis nebūtų svarstęs kurį.

— Ne, Brajanai, negaliu duoti leidimo nudėti Martineso, kol neturiu teisiškai pagrįsto motyvo, o kai paskutinį kartą tikrinau, mačiau, kad už pinigų klastojimą kartuvėmis nebaudžiama.

Donas Pedras sėdėjo prie savo stalo ir, laukdamas telefono skambučio, nervingai barbeno pirštais į aplanką.

Valdybos susirinkimas turėjo prasidėti dešimtą valandą; paprastai susirinkimai baigdavosi apie vidurdienį. Dabar buvo dvidešimt minučių po dvyliktos, o Fišeris vis neskambino, nors buvo gavęs aiškų nurodymą paskambinti tą pačią minutę, kai susirinkimas baigsis. Vis dėlto jis prisiminė Karlo rekomendacijas Fišeriui nemėginti susisiekti su bosu, kol nebus ganėtinai toli nuėjęs nuo Baringtono kompanijos būstinės, o ir nuėjęs jis turėjo įsitikinti, kad arti nėra valdybos narių, matančių, jog jis kažkam skambina.

Karlas taip pat patarė majorui pasirinkti vietą, kurioje paprastai nesilanko joks jo kolega direktorius. Fišeris pasirinko „Lordo Nelsono" užeigą ne tik todėl, kad ji buvo už nepilnos mylios nuo Baringtono laivų statyklos, bet ir dėl to, kad įsikūrusi prieplaukos rajone; šioje užeigoje pintomis pilstė kartųjį alų, kartais turėdavo sidro ir tikrai nepardavinėjo Harvio „Bristol Cream". Svarbiausia, prie aludės durų buvo telefono būdelė.

Ant dono Pedro stalo suskambo telefonas. Nespėjus nuaidėti antram skambučiui, Martinesas čiupo ragelį. Karlas dar buvo pataręs Fišeriui skambinant iš viešo telefono nesakyti, kas kalba, taip pat negaišti laiko visokioms mandagybėms ir būtinai viską išdėstyti ne ilgiau kaip per minutę.

— Harlandas ir Volfas Belfaste.

— Vis dėlto Dievas yra, — pratarė donas Pedras.

Pokalbis baigėsi. Akivaizdu, kad valdybos susirinkime daugiau nieko ir nebuvo svarstoma, ką, Fišerio nuomone, buvo svarbu pasakyti iškart, nelaukiant rytdienos kelionės į Londoną. Donas Pedras padėjo ragelį ir nužvelgė kitoje stalo pusėje susėdusius tris vyriškius. Jie visi jau žinojo, koks darbas laukia dabar.

— Užeikite.

Vyriausiasis kasininkas atidarė duris ir pasitraukė į šalį, leisdamas bankininkui iš Argentinos užeiti į valdytojo kabinetą. Martinesas užėjo; jis buvo apsivilkęs smulkiais dryželiais margintu dvieiliu kostiumu, baltais marškiniais, pasirišęs šilkinį kaklaraištį; viską buvo pirkęs iš siuvėjo Sevilės gatvėje. Paskui jį įėjo ir du uniformuoti apsaugos darbuotojai, nešini dideliu aplamdytu mokykliniu lagaminu su inicialais *BM*. Paskutinis ėjo aukštas, liesas ponas, vilkintis gerai pasiūtu juodu švarku, pilka liemene, dryžuotomis kelnėmis, pasirišęs tamsų kaklaraištį su šviesiai mėlynais dryželiais, tarsi norėtų priminti menkesniems mirtingiesiems, jog jiedu su banko valdytoju mokėsi toje pačioje mokykloje.

Apsaugos darbuotojai padėjo lagaminą vidury kabineto, o valdytojas pašoko nuo stalo ir paspaudė donui Pedrui ranką. Jis žiūrėjo įbedęs akis į lagaminą, kol jo svečias rakino spyneles ir galiausiai atvožė lagamino viršų. Penki vyrai spoksojo į eilių eiles tvarkingai sukrautų penkių svarų vertės banknotų. Nė vienam iš jų šis vaizdelis nepasirodė neįprastas.

Valdytojas atsigręžė į vyriausiąjį kasininką ir pratarė:

— Somervili, reikia suskaičiuoti šiuos banknotus, paskui dar kartą perskaičiuoti, ir jei ponas Martinesas sutiks su jūsų skaičiumi, jums teks sunaikinti senuosius pinigus.

Vyriausiasis kasininkas linktelėjo, vienas apsaugos darbuotojas užvožė lagaminą ir užsegė spyneles. Tada jau abu apsaugininkai pakėlė sunkų lagaminą ir nusekė paskui vyriausiąjį kasininką iš kabineto. Valdytojas nieko nesakė, kol neišgirdo uždaromų durų.

— Gal norėtumėte su manimi išgerti po taurę „Bristol Cream“, drauguži, kol lauksime patvirtinimo, kad mudviejų skaičiai sutampa?

Donui Pedrui prireikė laiko, kol suprato, kad kreipinys „drauguži“ yra malonybinis, kad tai tarsi pripažinimas, jog esi vieno klano narys, nors ir užsienietis.

Valdytojas pripylė du stiklus ir padavė vieną svečiui.

— Į sveikatą, drauguži.

— Į sveikatą, drauguži, — pakartojo donas Pedras.

— Stebiuosi, — kalbėjo banko valdytojas atsigėręs, — kad laikėte tokią didelę sumą grynaisiais.

— Pastaruosius penkerius metus pinigus laikiau saugykloje Ženevoje; jie ten ir būtų pasilikę, jei jūsų vyriausybė nebūtų nusprendusi išleisti naujų banknotų.

— Ne aš nusprendžiau, drauguži. Tiesą sakant, pasisakiau prieš tokį veiksmą, bet tas kvailys ministrų kabineto sekretorius baigęs ne tą mokyklą ir ne tą universitetą, — murmėjo valdytojas nurijęs mauką ir vėl užsiversdamas chereso taurę. — Jis primygtinai tvirtino, kad karo metais vokiečiai padirbo daugybę mūsų penkių svarų vertės banknotų. Aš jam sakiau, jog tai neįmanoma, bet jis manęs neklausė. Jis tarėsi išmanąs daugiau nei Anglijos bankas. Taip pat jam pasakiau, jog kol ant angliškų banknotų bus mano parašas, visi pageidavimai pakeisti bet kokias sumas bus patenkinti.

— Nė nemaniau, kad galėtumėte elgtis kitaip, — atsakė donas Pedras atsargiai nusišypsodamas.

Po šio pokalbio abiem vyriškiams buvo sunku rasti bendrų, abu vienodai tenkinančių temų pašnekesiui. Kol valdytojas antrą kartą pildė chereso taures, jie persimetė keliais sakiniais apie polą (ne apie vandensvydį), Vimbldoną ir dvyliktą rugpjūčio; valdytojui nepavyko nuslėpti palengvėjimo, kai galiausiai ant stalo suskambo telefonas. Jis pastatė taurę, pakėlė ragelį ir įdėmiai klausėsi. Iš vidinės kišenės banko valdytojas išsiėmė parkerį ir užrašė skaičių. Paskui paprašė vyriausiojo kasininko dar kartą pakartoti sumą.

— Dėkoju, Somervili, — prieš padėdamas ragelį pratarė. —

Džiaugiuosi galėdamas pasakyti, kad mūsų skaičiai sutampa, drauguži. Nė neabejojau, kad taip ir bus, – skubiai pridūrė.

Valdytojas atidarė viršutinį rašomojo stalo stalčių, išsiėmė čekių knygelę ir tvirta ranka kaligrafiškai išvedžiojo *Du milijonai šimtas keturiasdešimt trys tūkstančiai šimtas trisdešimt penki svarai.* Jis nesusilaikė ir prieš suraitydamas parašą pridėjo žodelį *tik.* Paskui nusišypsojo ir padavė čekį donui Pedrui, kuris patikrino užrašytą sumą ir tik paskui atsakė šypsniu.

Donui Pedrui būtų pakakę ir bankininko vekselio, bet Anglijos banko valdytojo pasirašytas čekis bus dar geriau. Galiausiai, kaip ir ant penkių svarų banknotų, ant čekio yra valdytojo parašas.

8

Rytą jie visi trys skirtingu metu išėjo iš keturiasdešimt ketvirto Itono aikštės numerio, bet visi patraukė ta pačia kryptimi.

Pirmasis išėjo Luisas. Jis nuėjo į Slouno aikštės metro stotį ir įlipo į traukinį, važiuojantį į Hamersmitą; paskui nuėjo į Pikadilio stotį. Kapralas Krenas nuo jo neatsiliko.

Diegas taksi nuvažiavo į Viktorijos autobusų stotį ir sėdo į autobusą, vykstantį į oro uostą; po akimirkos jį pasivijo jo šešėlis.

Kapitonui Hartliui nebuvo sunku sekti kiekvieną Luiso judesį; kita vertus, Luisas tik vykdė tai, ką jam buvo liepęs tėvas. Atvykęs į Londono oro uostą, jis nuėjo į išvykstančiųjų salę įsitikinti, kad lėktuvas išskrenda po valandos. *W. H. Smitho* kioske įsigijęs naujausią *Playboy,* jis neskubėdamas patraukė prie penktų vartų, nes keliavo tik su rankiniu bagažu.

Diegą autobusas išleido prie terminalo be kelių minučių dešimtą. Jis taip pat pasitikslino laiką švieslentėje ir išsiaiškino, kad jo skrydis į Madridą atidėtas keturiasdešimčiai minučių. Tačiau tai

nebuvo svarbu. Jis nuėjo į kepsnių barą, nusipirko kavos, sumuštinį su kumpiu ir atsisėdo prie durų, kad neliktų nepastebėtas.

Karlas keturiasdešimt ketvirto numerio duris pravėrė praėjus kelioms minutėms po to, kai Luiso lėktuvas išskrido į Nicą. Jis patraukė Slouno gatvės pusėn nešinas jau pilnu „Harrods" maišu. Pakeliui sustojo prie parduotuvės vitrinos, bet ne apžiūrėti prekių, o pažvelgti į atspindį stikle; tai sena gudrybė mėginant išsiaiškinti, ar tavęs niekas neseka. Jį sekė; sekė tas pats varganai apsirengęs mažas žmogutis, jau visą mėnesį slankiojantis iš paskos. Priėjęs „Harrods" jis gerai žinojo, kad persekiotojas vos už kelių žingsnių.

Karlui duris atidarė ir su juo pasisveikino durininkas ilgu žaliu paltu. Jis didžiavosi atpažįstantis visus nuolatinius klientus.

Vos įėjęs į parduotuvę, Karlas mikliai patraukė per galanterijos skyrių, o eidamas pro dirbinius iš odos, dar labiau paspartino žingsnį; prie šešių liftų jis kone bėgte pribėgo. Tik vieno lifto durys buvo atdaros. Liftas jau buvo prigrūstas, bet Karlas vis tiek įsispraudė. Jo šešėlis kone visai jį prisivijo, bet liftininkas uždarė vartelius jam nespėjus įšokti. Persekiojamasis nesusilaikęs nusišypsojo persekiotojui; liftas dingo pastarajam iš akių.

Karlas išlipo, kai liftas sustojo paskutiniame aukšte. Tada sparčiai nužingsniavo per elektros prekių skyrių, baldų saloną, knygyną, meno kūrinių galeriją ir priėjo retai kieno naudojamus akmeninius laiptus, įrengtus šiaurinėje parduotuvės dalyje. Jis nuskubėjo laiptais žemyn, peršokdamas per dvi pakopas, ir liovėsi bėgti tik vėl atsidūręs pirmame aukšte. Tada trumpino kelią eidamas per vyrų drabužių skyrių, parfumerijos parduotuvę, raštinės reikmenis, kol pasiekė šonines duris, vedančias į Hanso gatvę. Gatvėje susistabdė pirmą pasitaikiusį taksi, įlipo ir susirietė, kad jo nesimatytų pro langą.

— Į Londono oro uostą, — pratarė.

Jis palaukė, kol taksi pravažiuos pro dvi šviesoforais reguliuojamas sankryžas, tada surizikavo ir pažvelgė pro galinį langą. Perse-

kiotojo nė ženklo, nebent seržantas Robertsas važiuoja dviračiu ar vairuoja Londono autobusą.

Per pastarąsias dvi savaites Karlas dažnai lankydavosi „Harrods" parduotuvėje; jis eidavo tiesiai į maisto prekių skyrių pirmame aukšte, nusipirkdavo kelias prekes ir grįždavo į Itono aikštę. Bet ne šiandien. Nors šįkart jis nusikratė specialiosios tarnybos pareigūno, Karlas žinojo, kad antrą kartą „Harrods" triuku nebepasinaudos. O kadangi šiandieniniu maršrutu jam gali tekti keliauti pakankamai dažnai, jiems nebus sunku išsiaiškinti, kur jis skuba, todėl ateityje jie jo lauks išlipus iš lėktuvo.

Kai taksi jį išleido prie Europos šalių terminalo, Karlas nepirko *Playboy* ir negėrė kavos, bet patraukė tiesiai prie aštuonioliktų vartų.

Luiso lėktuvas nusileido Nicoje praėjus kelioms minutėms po to, kai Karlo lėktuvas pakilo. Luisas piniginėje turėjo pluoštą naujų penkių svarų vertės banknotų ir kuo aiškiausiai suformuluotus nurodymus: pramogauk ir negrįžk mažiausiai savaitę. Vargu ar tokia užduotis reikalauja daug pastangų, tačiau tai — dono Pedro didžiojo plano dalis.

Diego lėktuvas pasiekė ispanų oro erdvę valandą vėluodamas, tačiau susitikimas su vienu iš svarbiausių Ispanijos jautienos importuotojų buvo numatytas tik ketvirtą valandą popiet, todėl laiko jis turėjo. Atvykęs į Madridą, Diegas visada apsistodavo tame pačiame viešbutyje, pietaudavo tame pačiame restorane ir lankydavosi tame pačiame viešnamyje. Jo šešėlis taip pat užsiregistravo tame pačiame viešbutyje ir valgė tame pačiame restorane, tik Diegui panorus porą valandų pabūti *La Buena Noche*, įsitaisė kavinėje kitoje gatvės pusėje. Nebrangus malonumas, kuris, jo manymu, sulauktų pulkininko Skoto-Hopkinso pritarimo.

Karlas Lunsdorfas niekada nebuvo Belfaste, bet po kelių vakarų airiškoje aludėje Pikadilio gatvėje, praleistų vaišinant kitus ir geriant pačiam, paskutinį kartą iš baro išėjo turėdamas atsakymus kone į visus klausimus. Jis taip pat prisiekė daugiau niekada gyvenime negerti „Guinness“.

Oro uoste susistabdė taksi ir nuvažiavo į „Royal Windsor“ viešbutį miesto centre, kur ketino nakvoti tris naktis. Jis įspėjo administratorių, kad viešnagę gali tekti pratęsti — viskas priklausys nuo to, kaip susiklostys verslo reikalai. Atėjęs į savo numerį Karlas užrakino duris, iškraustė „Harrods“ krepšį ir prisileido vonią. Paskui gulėjo lovoje galvodamas apie tai, ką tą vakarą ketino nuveikti. Jis taip ir gulėjo nejudėdamas, kol užsižiebė gatvės žibintai. Tada dar kartą peržvelgė miesto planą, kad kai išeis iš viešbučio, nebereikėtų jo studijuoti.

Šiek tiek po šeštos Karlas išėjo iš kambario ir laiptais nusileido į pirmą aukštą. Viešbučiuose jis niekada nesinaudodavo liftu — mažutėje nesaugioje, gerai apšviestoje patalpėlėje kiti svečiai jį gali lengvai įsiminti. Jis žingsniavo sparčiai, bet ne per greitai, perėjo fojė ir išėjo į Donegalo gatvę. Besižvalgydamas į vitrinas nuėjo šimtą jardų ir buvo įsitikinęs, kad jo niekas neseka. Jis ir vėl vienas pats priešo užnugaryje.

Tikslui pasiekti jis rinkosi aplinkinį kelią — užuot ėjęs tiesiai, žingsniavo šalutinėmis gatvelėmis, todėl vietoj dvidešimties minučių užgaišo beveik valandą. Antra vertus, jis niekur neskubėjo. Galiausiai priėjęs Folso gatvę, ant kaktos pajuto prakaito lašelius. Karlas žinojo, kad būnant keturiolikos kvartalų zonoje, kur gyvena tik Romos katalikai, baimė kamuos nuolat. Jau ne pirmą kartą gyvenime jis atsidūrė ten, iš kur nebūtinai turėjo ištrūkti gyvas.

Šešių pėdų ir trijų colių ūgio, su tankių šviesių plaukų kupeta,

sveriantis 208 svarus raumeningasis Karlas sunkiai galėjo likti nepastebėtas. Tai, kas buvo jauno SS karininko privalumas, artimiausias kelias valandas galėjo būti vertinama absoliučiai priešingai. Pasitarnauti galėjo tik viena jo savybė — vokiškas akcentas. Dauguma katalikų, gyvenančių Folso gatvėje anglų nekentė labiau nei vokiečių, nors kartais menkai juos vienus nuo kitų skyrė. Šiaip ar taip, laimėjęs karą Hitleris buvo pažadėjęs suvienyti šiaurę ir pietus. Karlas dažnai svarstydavo, kokį postą jam būtų davęs Himleris, jei Vokietija būtų paklausiusi jo rekomendacijų ir įsiveržusi į Britaniją, užuot padariusi siaubingą klaidą ir pasukusi į rytus, į Rusiją. Gaila, kad fiureris per mažai skaitė istorijos knygų. Tačiau Karlas neabejojo, kad dauguma tų, kurie palaikė airių vienybės idėją, tebuvo galvažudžiai ir nusikaltėliai, dangstęsi patriotizmu norėdami pelnyti pinigų. Airijos respublikonų armija buvo kažkuo panaši į SS.

Jis pamatė vakaro vėjelyje siūbuojančią iškabą. Jei vis dėlto apsispręstų grįžti, tai turėtų padaryti dabar. Bet Karlas nedvejojo. Jis niekada nepamirš, kad būtent Martinesas jam padėjo pabėgti iš tėvynės, kai rusų tankai buvo per šūvį nuo Reichstago.

Karlas žengė pro apsilupusias žaliai dažytas baro duris jausdamasis taip, kaip galėtų jaustis vienuolė lažybų punkte — niekaip neliksi nepastebėtas. Tačiau jau buvo susitaikęs su tuo, kad subtilių būdų Airijos respublikonų armijai pranešti apie savo buvimą mieste tiesiog nėra. Net nekyla pažįstamų klausimas... jis čia nepažinojo nieko.

Užsisakydamas „Jameson“ viskio Karlas tyčia pabrėžė vokišką akcentą. Paskui išsitraukė piniginę, išėmė penkių svarų vertės banknotą ir padėjo ant baro. Smuklininkas įtariai nužvelgė pinigus net nebūdamas tikras, ar sukrapštys tiek grąžos.

Karlas išmaukė viskį ir iškart užsisakė dar. Jam reikėjo bent pamėginti parodyti, kad jį ir juos kažkas sieja. Jam visada juokingai atrodė daugelio žmonių manymas, kad dideli vyrai turi daug gerti.

Išgėręs antrą viskio stiklą Karlas apsižvalgė po barą, bet į jį niekas nežiūrėjo. Bare buvo kokios dvi dešimtys žmonių — jie plepėjo, žaidė domino, gurkšnojo alų ir visi dėjosi nepastebintys čia sėdinčio dramblio.

Pusę dešimtos smuklininkas sutilindžiavo varpeliu ir pareiškė priimąs paskutinius užsakymus; keli lankytojai nuskubėjo užsisakyti dar po stiklą. Ir dabar niekas į Karlą nė nedirstelėjo, ką jau kalbėti apie mėginimą užkalbinti. Karlas dar kelias minutes palūkuriavo, bet niekas nesikeitė, todėl jis nutarė grįžti į viešbutį, o rytoj pamėginti dar kartą. Žinojo, kad tik po daugelio metų jie imtų su juo elgtis kaip su vietiniu, o gal taip niekada nė nenutiktų, tačiau dabar turėjo vos kelias dienas susipažinti su kuo nors, kam niekada nešautų į galvą kelti kojos į tą barą, bet kuriam būtų galima pasakyti, kad prieš vidurnaktį Karlas ten lankėsi.

Grįždamas Folso gatve pajuto, kad kelios poros akių seka kiekvieną jo judesį. Po akimirkos du apygirčiai vyriškiai jau svirduliavo gatve jam pavymui. Karlas sulėtino žingsnį norėdamas įsitikinti, jog persekiotojai tikrai pamatys, kur jis nakvoja, kad paskui galėtų perduoti informaciją vyresnybei. Jis įėjo į viešbutį, apsigręžė ir pamatė juos kitoje gatvės pusėje, pridengtus šešėlių. Karlas užlipo laiptais į trečią aukštą ir įėjo į kambarį. Pirmą dieną šiame mieste jis nieko daugiau nė negalėjo nuveikti, kaip tik pasirodyti čia esąs.

Karlas suvalgė visas ant indaujos padėtas viešbučio vaišes — sausainius, apelsiną, obuolį ir bananą iš vaisių dubens; visai gana. Kai 1945-ųjų balandį jis bėgo iš Berlyno, buvo gyvas tik vandeniu iš drumzlinų upių, sudrumstų tankų ar sunkiųjų karo mašinų, ir žalios triušienos prabanga; prieš kirsdamas Šveicarijos sieną, jis sušveitė net triušio odą. Ilgos kelionės į Viduržemio pakrantę metu ėjo tik aplinkkeliais, niekada nemiegojo po stogu, niekada nėjo atviru keliu, niekada nebuvo užsukęs į jokį miestą ar kaimą; pasiekęs kelionės tikslą, jis buvo slapta įgrūstas į krovininį laivą lyg anglių mai-

šas. Prireikė dar penkių mėnesių, kol išlipo iš laivo ir žengė žingsnį Buenos Airių žeme. Vykdydamas paskutinį įsakymą, kurį prieš nusižudydamas jam buvo davęs Himleris, Karlas nedelsdamas puolė ieškoti dono Pedro Martineso. Dabar jo vadas — Martinesas.

9

Kitą rytą Karlas atsikėlė vėlai. Žinojo, kad negali sau leisti rodytis protestantų pilname viešbučio valgomajame, todėl Lisono gatvės kampe nusipirko sumuštinį su kiauliena ir kavos, o tada neskubėdamas nužingsniavo į Folso gatvę, kurioje dabar šurmuliavo prekeiviai, mamos su vežimėliais, čiulptukus įsikandę vaikai ir kunigai juodomis sutanomis.

Kai šeimininkas atidarė duris, Karlas jau stoviniavo prie durų. Smuklininkas iškart jį pažino — tasai, kur davė penkis svarus, — bet neišsidavė. Karlas užsisakė pintą šviesaus alaus ir sumokėjo grąža, gauta nusipirkus sumuštinį. Jis sėdinėjo bare iki jį uždarant ir leido sau pasimėgauti vos dviem pertraukėlėmis. Jo pietūs — mėlynas pakelis bulvių traškučių su druska. Iki ankstyvo vakaro buvo sučiaumojęs tris pakelius, todėl dar labiau norėjo gerti. Vietiniai ateidavo ir išeidavo; Karlas pastebėjo, kad keli vyrai nepriėjo prie baro ketindami išgerti, ir jam sušvito viltis. Jie tarsi žvalgėsi nesižvalgydami. Tačiau slinko valandos, bet vis dar niekas su juo nesikalbėjo, net nedirstelėjo jo pusėn.

Praėjus penkiolikai minučių po paskelbto paskutinio užsakymo, smuklininkas suriko:

— Laikas, ponai!

Karlas suprato veltui sugaišęs dar vieną dieną. Eidamas prie durų jis net ėmė svarstyti apie planą „B“, kurio laikantis jam reikėtų pakeisti taktiką ir užmegzti ryšius su protestantais.

Vos Karlui išėjus į gatvę, prie jo privažiavo juodas „Hillman“. Prasivėrė galinės durelės ir, jam nespėjus susivokti, du vyrai įtraukė jį vidun, surietė ant sėdynės ir užtrenkė dureles. Automobilis nurūko.

Pakėlęs akis Karlas pamatė jaunuolį, kuris dar tikrai nebuvo tiek subrendęs, kad naudotųsi balsavimo teise; jaunuolis laikė įbedęs jam į kaktą šautuvą. Karlui nerimą kėlė vienintelis dalykas — vaikinas bijojo labiau nei jis ir taip drebėjo, kad šautuvas galėjo iššauti netyčia, be jokių rimtų ketinimų. Jis galėjo vyruką akimirksniu nuginkluoti, tačiau tai nebūtų pasitarnavę jo tikslui, todėl Karlas nesipriešino, kai iš kitos pusės sėdintis vyresnis vyriškis rišo jam už nugaros rankas ir ant akių užmaukšlino sumegztą šaliką. Tas pats vyriškis patikrino, ar jis neturi ginklo, ir nieko netardamas ištraukė piniginę. Karlas išgirdo, kaip jis sušvilpė suskaičiavęs penkių svarų banknotus.

— Turiu gerokai daugiau, — pasakė Karlas.

Prasidėjo karštas ginčas, Karlo manymu, jų gimtąja kalba. Nujautė, kad vienas iš jų nori jį nudėti, bet kartu vylėsi, kad vyresnysis susigundys galimybe gauti dar daugiau pinigų. Turbūt pinigai laimėjo, nes jis nebejautė į kaktą įremto ginklo vamzdžio.

Automobilis pasuko į dešinę, po kelių akimirkų — į kairę. Ką jie nori apkvailinti? Karlas žinojo, kad jie grįžta atgal tuo pačiu keliu, nes tikrai nerizikuotų išvykti iš katalikų tvirtovės.

Staiga automobilis sustojo, prasivėrė durelės, ir Karlas buvo išmestas į gatvę. Jei pavyks likti gyvam po penkių minučių, svarstė jis, tikriausiai išgyvens ir iki senatvės pensijos. Kažkas čiupo jį už plaukų ir pastatė ant kojų. Smūgis į nugarą Karlą nulakdino pro atdaras duris. Iš galinio kambario padvelkė prisvilusiu maistu, bet Karlas įtarė, kad svečio maitinimas nebuvo įrašytas į jų darbotvarkę.

Jį nuvilko laiptais į kambarį, atsiduodantį miegamuoju, ir nutrenkė ant kietos medinės kėdės. Durys užsitrenkė, jis buvo paliktas vienas. Bet ar tikrai? Karlas tarėsi esąs uždarytas patikimuose na-

muose, ir dabar koks nors aukštesnio rango žmogus, gal net visos apylinkės viršininkas, nuspręs, ką su juo daryti.

Karlas negalėjo tvirtai pasakyti, kiek laiko jį vertė laukti — rodėsi, valandų valandas, ir kiekviena minutė truko vis ilgiau nei buvusioji. Galiausiai durys atsilapojo, ir jis išgirdo, kaip į kambarį įvirto mažiausiai trys žmonės. Vienas iš jų ėmė eiti aplink kėdę.

— Ko tau reikia, angle? — pratarė gergždžiantis balsas.

— Aš — ne anglas, — atsakė Karlas. — Aš — vokietis.

Ilgokai buvo tylu.

— Tai ko tau reikia, vokieti?

— Turiu jums pasiūlymą.

— Ar palaikai Airijos respublikonų armiją? — pasigirdo jaunas aistringas, bet neautoritetingas balsas.

— Man nė velnio nerūpi Airijos respublikonų armija.

— Tai ko rizikuoji gyvybe, stengdamasis mus susirasti?

— Nes, kaip sakiau, turiu pasiūlymą, galintį jus sudominti. Kodėl neatsiknisat ir nepakviečiat to, kuris priima sprendimus? Įtariu, kad tave, jaunuoli, motina tebemoko daryti į naktipuodį.

Karlas gavo kumščiu per burną, pasigirdo garsūs ginčai — vienu metu kalbėjo keliese. Karlas pajuto skruostu varvantį kraują ir rengėsi antram smūgiui, bet jo taip ir nesulaukė. Turbūt viršų paėmė vyresnysis. Po minutėlės jie visi trys išėjo iš kambario, durys užsitrenkė. Tačiau šįkart Karlas suprato, kad tikrai yra ne vienas. Taip ilgai išbuvęs užrištomis akimis, jis tapo jautresnis garsams ir kvapams. Kol vėl atsidarė durys, praėjo mažiausiai valanda; į kambarį įėjo batais, o ne storapadžiais auliniais avintis žmogus. Karlas juto, jog jis — vos už kelių jardų.

— Kuo jūs vardu? — kultūringai paklausė vyriškis beveik be jokio akcento.

Karlo manymu, vyriškiui turėjo būti tarp trisdešimt penkerių ir keturiasdešimties. Jis nusišypsojo. Nors šio žmogaus ir nematė, su juo bus galima derėtis.

— Karlas Lunsdorfas.

— Kas jus atvedė į Belfastą, pone Lunsdorfai?

— Man reikia jūsų pagalbos.

— Ką tuo norite pasakyti?

— Man reikia žmogaus, siekiančio jūsų tikslų ir dirbančio „Harlando ir Volfo“ kompanijoje.

— Neabejoju, jau žinote, kad tik labai nedaug katalikų gali įsidarbinti „Harlando ir Volfo“ kompanijoje. Jie labai uždari. Deja, gali būti, kad veltui čia važiavote.

— Žinau, kad tos kompanijos tam tikruose baruose dirba kruopščiai patikrintų katalikų — jie tvarko elektrą, santechniką, dar kiti — virina, tačiau juos priima tik tada, kai administracija neranda tinkamos kvalifikacijos protestantų.

— Jūs gerai informuotas, pone Lunsdorfai. Bet net jei ir rastume mūsų siekius remiantį žmogų, ko iš jo tikėtumėtės?

— „Harlando ir Volfo“ kompanijai ką tik buvo patikėta Baringtono laivininkystės kompanijos sutartis...

— ... dėl prabangaus keleivinio laivo „Bakingamas“ statybos.

— Vadinasi, ir jūs gerai informuotas, — pasakė Karlas.

— Vargu, — atsakė kultūringasis balsas. — Siūlomo statyti laivo brėžiniai buvo publikuoti abiejų mūsų laikraščių pirmuosiuose puslapiuose jau kitą dieną po pasirašytos sutarties. Na, pone Lunsdorfai, pasakykite man ką nors, ko aš nežinau.

— Laivo statybos darbai prasidės kitą mėnesį, ir Baringtono kompanija jį turi gauti 1962-ųjų kovo penkioliktą.

— Ką, jūsų manymu, galime padaryti? Paspartinti procesą ar pristabdyti?

— Visai sustabdykite.

— Nelengva užduotis, kai stebi tiek daug įtarių akių.

— Jums bus verta to imtis.

— Kodėl? — paklausė gergždžiantis balsas.

— Sakykim, atstovauju konkuruojančiai bendrovei, kuri norėtų, kad Baringtono laivybos kompanija patirtų finansinių sunkumų.

— O kaip mes pelnysime pinigų? — paklausė kultūringasis balsas.

— Viskas priklausys nuo rezultatų. Pagal sutartį laivo statyba vyks aštuoniais etapais, kiekvieną etapą numatyta baigti tam tikru metu, nustatyta konkreti data. Pavyzdžiui, pirmas etapas abiejų pusių susitarimu turi būti baigtas vėliausiai iki šių metų gruodžio pirmos dienos. Siūlau jums mokėti po tūkstantį svarų už kiekvieną bet kurio etapo uždelstą dieną. Vadinasi, jei statybas uždelsite metus, mes jums sumokėsime tris šimtus šešiasdešimt penkis tūkstančius.

— Pone Lunsdorfai, žinau, kiek metuose yra dienų. Jei sutiksime su jūsų pasiūlymu, norėsime gauti rimtus jūsų ketinimus patvirtinantį avansą.

— Kiek? — paklausė Karlas, pirmąkart pasijutęs lygus pašnekovui.

Abu vyriškiai ėmė šnabždėtis.

— Manau, dvidešimt tūkstančių svarų mus įtikintų, jog kalbate rimtai, — atsakė kultūringasis balsas.

— Pasakykite savo banko sąskaitą, ir rytoj rytą pervesiu visą sumą.

— Susisieksime su jumis, — atsakė kultūringasis balsas. — Bet tik tada, kai gerai apsvarstysime jūsų pasiūlymą.

— Bet jūs nežinote, kur gyvenu.

— Čelsis, Itono aikštė keturiasdešimt keturi, pone Lunsdorfai. — Dabar jau Karlui teko užsičiaupti. — Jei nutarsime jums padėti, pone Lunsdorfai, nedarykite dažnai pasitaikančios klaidos ir nenuvertinkite airių; anglai taip klydo kone tūkstantį metų.

— Kaip nutiko, kad praganėte Lunsdorfą?

— Jis paspruko nuo seržanto Robertso „Harrods“ parduotuvėje.

— Ir man kartais norisi taip padaryti, kai su žmona vaikštau po parduotuves, — atsakė vyriausybės sekretorius. — O kaip Luisas ir Diegas Martinesai? Ar ir jie pabėgo?

— Ne, bet paaiškėjo, kad jie — tik dūmų uždanga; toji porelė buvo reikalinga tik mūsų dėmesiui nukreipti, kol Lunsdorfas sėkmingai pabėgs.

— Ar ilgai Lunsdorfo nebuvo?

— Tris dienas. Penktadienio popietę jis grįžo į Itono aikštės keturiasdešimt ketvirtąjį numerį.

— Per tiek laiko negalėjo nukeliauti labai toli. Jei mėgčiau lažintis, abejoju, ar galėčiau tikėtis daug išlošti statydamas už tai, kad jis vyko į Belfastą; nereikia pamiršti, jog pastarąjį mėnesį jis ne vieną vakarą praleido airiškoje aludėje Pikadilyje gerdamas „Guinness".

— Be to, Belfaste statomas „Bakingamas". Bet aš dar tiksliai neišsiaiškinau, ką Martinesas sumanęs, — pasakė Skotas-Hopkinsas.

— Ir aš ne, tačiau galiu pasakyti, kad visai neseniai „Midland" banko filiale Šv. Jokūbo gatvėje jis padėjo daugiau kaip du milijonus svarų ir nedelsdamas pradeda supirkinėti Baringtono kompanijos akcijas. Ilgai netrukęs jis galės pasiųsti į kompanijos valdybą antrą direktorių.

— Gal jis ketina perimti kompaniją?

— Poniai Klifton būtų sunkiai pakeliama mintis, kad šeimos verslas gali pakliūti į Martineso rankas. *Suterštų gerą mano vardą...*

— Stengdamasis taip padaryti, Martinesas gali prarasti krūvą pinigų.

— Abejoju. Tas žmogus jau turi planą ir nenumatytam atvejui, bet, po velnių, aš, kaip ir tu, nežinau, koks tasai planas.

— Ar mes galėtume kuo nors padėti?

— Nemanau, jums bus geriausia sėdėti ir laukti viliantis, kad niekas nepadarys klaidos.

Ministrų kabineto sekretorius baigė gėrimą ir pridūrė:

— Tokiais momentais gailiuosi, kad negimiau Rusijoje. Šiuo metu jau būčiau KGB viršininkas, ir man nereikėtų gaišti laiko žaidžiant pagal taisykles.

10

— Nieko negalima kaltinti, — pratarė pirmininkas.

— Gal, bet kad po vienos niekaip nepaaiškinamos nelaimės mus ima ir ištinka kita, — atsakė Ema.

Ji ėmė skaityti iš ilgo sąrašo, kurį buvo pasidėjusi priešais:

— Gaisras krovinių skyriuje, kelioms dienoms sustabdęs statybos darbus, nutrūkusios virvės, laikančios iškraunamą katilą — galiausiai katilas atsidūrė uosto dugne, apsinuodijimo maistu protrūkis, dėl to septyniasdešimt trys elektrikai, santechnikai ir suvirintojai išsiųsti namo, nesankcionuotas streikas...

— Kokia galutinė išvada, pirmininke? — paklausė majoras Fišeris.

— Gerokai atsiliekame nuo numatytų terminų, — atsakė Bačananas. — Nėra jokių galimybių iki metų galo baigti pirmojo etapo darbus. Jei ir toliau viskas taip klostysis, maža vilčių, kad mums pavyks laikytis numatyto grafiko.

— O kokios bus finansinės pasekmės, jei nepavyks laikytis grafiko? — paklausė admirolas.

Kompanijos finansų direktorius Mičelas Karikas pažvelgė į užsirašytus skaičius.

— Iki šiol biudžetą viršijome trimis šimtais dvylika tūkstančių svarų.

— Ar galime padengti papildomas išlaidas iš savo rezervų, ar teks pasinaudoti trumpalaike paskola? — paklausė Dobsas.

— Kompanijos sąskaitoje yra daugiau nei pakankamai šiam deficitui padengti, — atsakė Karikas. — Tačiau per artimiausius mėnesius turėsime padaryti viską, kas tik nuo mūsų priklauso, kad kompensuotume prarastą laiką.

Kas tik nuo mūsų priklauso, — užsirašė į savo bloknotą Ema.

— Gal taip susiklosčius aplinkybėms būtų išmintinga atidėti siūlytą laivo nuleidimo į vandenį datą, — kalbėjo pirmininkas, — nes ima atrodyti, jog teks peržiūrėti pirminius tiek datų, tiek ir finansinius planus.

— Ar būdamas P&O kompanijos pirmininko pavaduotoju susidūrėte su panašiomis bėdomis? Gal tai, ką dabar patiriame, išties nėra įprasta? — pasiteiravo Naulsas.

— Mūsų atvejis išskirtinis; tiesą sakant, dar niekada nebuvau atsidūręs tokioje situacijoje, — pripažino Bačananas. — Pradėjus statybas visada būna trukdžių ar netikėtumų, tačiau bėgant laikui dažniausiai viskas išsilygina.

— Ar mūsų draudikai padengia kiek nors patirtų nuostolių?

— Mums pavyko pateikti keletą prašymų, — atsakė Diksonas, — bet draudimo kompanijos visada nustato ribas; kelis kartus mes tas ribas peržengėme.

— Tačiau nekyla abejonių, kad kelis kartus už prastovas buvo tiesiogiai atsakinga „Harlando ir Volfo“ kompanija, — pratarė Ema, — vadinasi, galime taikyti sutartyje numatytas atitinkamas nuobaudas.

— Labai norėčiau, kad viskas būtų taip paprasta, ponia Klifton, — atsakė pirmininkas. — „Harlandas ir Volfas“ užprotestuoja kone visas mūsų pretenzijas, aiškindami, jog jie nėra tiesiogiai atsakingi nė už vieną prastovą. Teisininkai jau pradėjo grumtynes, ir šitai mums atsieina dar daugiau pinigų.

— Pirmininke, ar neįžvelgiate kokio nors dėsningumo?

— Admirole, nesu tikras, ar gerai jus supratau.

— Prastas elektrinis įrenginys gautas iš patikimos Liverpulio kompanijos, katilas, keltas iš Glazgo kabotažinio laivo, galiausiai atsidūrė uosto dugne, maistu apsinuodijo mūsų žmonės, nors kiti uosto darbininkai, valgę iš to paties Belfasto tiekėjo gautą maistą, neapsinuodijo.

— Admirole, ką norite pasakyti?

— Mano galva, atsitiktinumų per daug, ir viskas vyksta tuo metu, kai Airijos respublikonų armija pradeda mankštinti raumenis.

— Sunkiai suvokiamas toks minties šuolis, — įsiterpė Naulsas.

— Gal ir per toli šoku, — pripažino admirolas, — bet esu gimęs Mėjo grafystėje, mano tėvas — protestantas, motina — Romos katalikė; gali būti, kad teritorija irgi svarbu.

Ema pažvelgė į kitą stalo pusę ir pamatė Fišerį kažką įnirtingai užsirašinėjant; vos išvydęs Emos žvilgsnį, jis akimirksniu padėjo parkerį. Ji žinojo, kad Fišeris nėra katalikas, beje, donas Pedras Martinesas — taip pat ne; vienintelė jo religija — savanaudiškumas. Šiaip ar taip, per karą jis mielai pardavinėjo vokiečiams ginklus, tai kodėl negalėtų derėtis su Airijos respublikonų armija, jei ši jam padėtų siekti savų tikslų?

— Tikėkimės, per kito mėnesio susirinkimą mano pranešimas bus palankesnis, — pasakė pirmininkas, nė pats netikėdamas savo žodžiais.

Ema nustebo pamačiusi, jog pasibaigus susirinkimui Fišeris skubiai išėjo iš kabineto, niekam netaręs nė žodžio; dar vienas admirolo minėtas atsitiktinumas?

— Ema, gal galėčiau su jumis pasikalbėti? — paklausė Bačananas.

— Po minutėlės grįšiu, pirmininke, — atsakė Ema ir nusekė paskui Fišerį koridoriumi. Ji pamatė jį besileidžiantį laiptais žemyn. Kodėl Fišeris nepasinaudojo jau laukiančiu liftu? Ema žengė į liftą

ir paspaudė pirmo aukšto mygtuką. Kai pirmame aukšte prasivėrė lifto durys, iškart neišžengė, bet stebėjo, kaip Fišeris eina pro sukamąsias duris iš pastato. Kol ji priartėjo prie durų, Fišeris jau sėdo į automobilį. Ema liko viduje ir žiūrėjo, kaip jis važiuoja pro centrinius vartus. Nustebo pamačiusi, kad Fišeris pasuko kairėn, į dokus, o ne dešinėn, Bristolio pusėn.

Ema pastūmė duris ir pasileido link automobilio. Privažiavusi prie centrinių vartų, pažvelgė į kairę ir tolumoje pamatė majoro automobilį. Ji rengėsi važiuoti iš paskos, bet priešais išdygo sunkvežimis. Ema nusikeikė, pasuko kairėn ir slinko paskui jį. Priešpriešiais važiavo visa eilė mašinų, todėl nebuvo įmanoma aplenkti sunkvežimio. Pavažiavusi vos pusę mylios, pamatė prie „Lordo Nelsono" pastatytą Fišerio mašiną. Privažiavusi arčiau, išvydo telefono būdelėje šalia aludės stovintį majorą ir renkantį numerį.

Ema paskui sunkvežimį riedančioje voroje važiavo tol, kol užpakalinio vaizdo veidrodėlyje nebesimatė telefono būdelės. Paskui ji apsisuko ir neskubėdama patraukė atgal, kol vėl pamatė telefoną. Pasuko į šalikelę, bet variklio neišjungė. Ilgai netrukus majoras išėjo iš būdelės, sėdo į automobilį ir nuvažiavo. Ema nesekė paskui, kol jis nedingo iš akių. Šiaip ar taip, ji gerai žinojo, kur jis važiuoja.

Kai po kelių minučių ji vėl įsuko pro laivų statyklos vartus, nenustebo pamačiusi įprastoje vietoje paliktą majoro automobilį. Pakilo liftu į ketvirtą aukštą ir nuėjo tiesiai į valgomąjį. Keli direktoriai, taip pat ir Fišeris, stovėjo prie ilgo stalo rinkdamiesi užkandžius. Ema pasičiupo lėkštę ir patraukė prie jų, paskui atsisėdo šalia pirmininko.

— Norėjote pasikalbėti, Rosai?

— Taip. Nedelsiant reikia šį tą aptarti.

— Pulkininke, tikiuosi, žinia bus svarbi, nes ką tik išėjau iš susirinkimo, kuriame dalyvauja ministras pirmininkas.

— Martinesas turi naują vairuotoją.

— Na? — tarstelėjo ministrų kabineto sekretorius.

— Jis buvo Laemo Dohercio reketininkas.

— Airijos respublikonų armijos vado iš Belfasto?

— To paties.

— Kuo jis vardu? — klausinėjo seras Alanas imdamas pieštuką.

— Šiaurės Airijoje — Kevinas Rafertis.

— O Anglijoje?

— Džimas Kroftas.

— Jums teks priimti į savo komandą dar vieną žmogų.

— Dar niekada negėriau arbatos Palmių kiemelyje, — pasakė Bačananas.

— Mano anyta Meisė Klifton buvo „Royal" viešbučio valdytoja, — paaiškino Ema. — Bet tais laikais ji neleisdavo ten lankytis nei Hariui, nei man. Sakydavo, kad taip elgtis „labai neprofesionalu".

— Dar viena moteris, akivaizdžiai pralenkusi laiką, — pasakė Rosas.

— Oi, jūs dar nė pusės nežinote, — atsakė Ema, — bet Meisę pataupysiu kitam kartui. Pirmiausia turiu atsiprašyti, kad nepanorau su jumis pasikalbėti per pietus, kai Fišeris galėjo slapčia mūsų klausytis.

— Bet jūs tikrai neįtariate, kad jis kaip nors susijęs su mūsų bėdomis?

— Netiesiogiai. Tiesą sakant, buvau bepradedanti manyti, kad jis atvertė naują gyvenimo lapą, bet tik iki šio ryto.

— Tačiau per valdybos susirinkimus iš jo sulaukiame didelės paramos.

— Sutinku. Iki šio ryto ir aš nežinojau, kam jis yra iš tikrųjų ištikimas.

— Nebesupaisau, — pratarė Rosas.

— Ar prisimenate, kaip pasibaigus susirinkimui norėjote su manimi pasikalbėti, bet aš turėjau išbėgti?

— Taip, tik kuo čia dėtas Fišeris?

— Aš jį sekiau ir išsiaiškinau, kad Fišeris išėjo norėdamas kažkam paskambinti.

— Neabejoju, kažkam skambino ne vienas direktorius.

— Ir aš neabejoju, bet jie skambino neišėję iš šių patalpų. Fišeris išėjo iš pastato, nuvažiavo dokų kryptimi ir skambino iš telefono būdelės prie„Lordo Nelsono“ aludės.

— Nepasakyčiau, kad žinau, kur toji aludė.

— Galbūt todėl jis ją ir pasirinko. Pokalbis truko mažiau nei porą minučių; Fišeris grįžo į Baringtono kompaniją papietauti, ir niekas nė nepastebėjo, kad jis buvo pasišalinęs.

— Įdomu, kodėl jam atrodo būtina slėpti savo pašnekovą?

— Dėl tų priežasčių, kurias minėjo admirolas: Fišeriui nedelsiant reikėjo viską pranešti savo rėmėjui, nerizikuojant būti išgirstam.

— Bet jūs tikrai nemanote, kad Fišeris kaip nors susijęs su Airijos respublikonų armija?

— Fišeris nesusijęs, tačiau susijęs donas Pedras Martinesas.

— Donas Pedras koks?

— Manau, atėjo metas jums papasakoti apie žmogų, kuriam majoras Fišeris atstovauja, apie tai, kaip su juo susidūrė mano sūnus Sebastijonas, apie ypač reikšmingą Rodeno skulptūrą „Mąstytojas“. Tada pradėsite suprasti, su kuo susidūrėme.

Kiek vėliau, tą patį vakarą, į Hišamo keltą, plaukiantį į Belfastą, įlipo trys vyrai. Vienas nešėsi kuprinę, kitas — portfelį, o trečias

nesinešė nieko. Jie nebuvo draugai, net nebuvo pažįstami. Draugėn juos subūrė ypatingi gebėjimai ir įsitikinimai.

Paprastai kelionė į Belfastą trunka aštuonias valandas, ir per tą laiką dauguma keleivių stengiasi šiek tiek numigti, tačiau šiai trijulei miegas nerūpėjo. Jie nuėjo į barą, nusipirko tris pintas „Guinness" (šis alus — vienas iš nedaugelio juos vienijančių dalykų) ir įsitaisė viršutiniame denyje.

Jie sutarė, kad geriausias metas atlikti darbą bus apie trečia valanda nakties, kai dauguma kelto keleivių miegos, bus girti ar per daug pavargę, kad į ką nors kreiptų dėmesį. Numatytą valandą vienas iš jų atsiskyrė nuo būrelio, perlipo per grandinę su užrašu TIK ĮGULOS NARIAMS ir be jokio garso trapu nusileido į krovinių denį. Jis atsidūrė tarp didelių medinių dėžių, tačiau nesunkiai aptiko keturias, kurių ieškojo. Jos visos buvo aiškiai pažymėtos „Harlando ir Volfo" užrašais. Darbuodamasis plaktuku skeltu galu, jis atlaisvino keturių dėžių šonus laikančias vinis, kurių buvo šimtas šešiolika. Po keturiasdešimties minučių jis grįžo pas savo bendrus ir pasakė, jog viskas parengta. Netarę nė žodžio du jo kolegos taip pat nusileido į krovinių denį.

Aukštesnis iš tų dviejų vyrų, su panašiomis į kalafiorą ausimis ir sulaužyta nosimi sakytum nebesportuojantis sunkiasvoris boksininkas, o gal ir tikrai buvęs boksininkas, ištraukė iš pirmos dėžės vinis, atplėšė medinius skersinius ir atidengė elektros skydą, išraizgytą šimtų raudonai, žaliai ir mėlynai aptrauktų laidų. Skydas buvo skirtas keleivinio laivo „Bakingamas" tilteliui, kad kapitonas galėtų susisiekti su visais laivo skyriais — nuo mašinų skyriaus iki laivo virtuvės. Šiam nuostabiam įrenginiui sukonstruoti grupei patyrusių elektros inžinierių prireikė penkių mėnesių. Jaunas Belfasto karalienės universiteto absolventas, turintis fizikos mokslų daktaro laipsnį ir plokščiareples, tą įrenginį išardė per dvidešimt septynias minutes. Jis pasitraukė į šalį, norėdamas pasigėrėti savo darbu, bet

gėrėjosi tik akimirką, nes boksininkas vėl užkišo dėžės šonus mediniais skersiniais. Patikrinęs, ar jie vis dar vieni, ėmėsi antros dėžės.

Antroje dėžėje buvo du bronziniai sraigtai, kuriuos su meile kalė komanda Daramo meistrų. Sraigtus jie meistravo šešias savaites ir teisėtai didžiavosi atlikto darbo rezultatu. Absolventas atsisegė portfelį, išsitraukė butelį azoto rūgšties, atsuko kamštelį ir neskubėdamas supylė butelio turinį į sraigtų griovelius. Kai rytą dėžė bus atidaryta, sraigtai atrodys tarsi ištraukti iš metalo laužo, o ne paruošti laivui.

Jaunasis mokslų daktaras labiausiai norėjo pamatyti trečios dėžės turinį, ir kai raumeningasis jo kolega nukėlė dėžės šoną atidengdamas tai, kas buvo viduje, reginys nenuvylė. „Rolex" navigacinis skaičiuotuvas buvo pirmas toks įrenginys, minimas visuose Baringtono kompanijos reklaminiuose leidiniuose, aiškinančiuose potencialiems keleiviams, kodėl jie turėtų rinktis „Bakingamą", o ne kitus laivus, jei jiems išties rūpi saugumas. Jam prireikė vos dvylikos minučių šį šedevrą iš unikalaus paversti į visai netinkamą naudoti.

Paskutinėje dėžėje buvo puikus Dorsete gamintas laivo vairas iš ąžuolo ir vario; stovėdamas prie tokio vairo, didžiuotųsi kiekvienas kapitonas. Jaunuolis nusišypsojo. Kadangi laikas seko ir vairo jau niekam nebeprireiks, jis paliko jį visoje didybėje nė nepalietęs.

Kai jo kolega įdėjo į vietą paskutinį medinį skersinį, dvejetas grįžo į viršutinį denį. Jei paskutinę valandą būtų atsiradęs koks nelaimėlis, sumanęs jiems sutrukdyti, jis būtų supratęs, kodėl buvęs boksininkas pravardžiuojamas Griovėju.

Vos jiems grįžus, jų kolega vėl nusileido įvijais laiptais. Laikas nebebuvo jo bendrininkas. Pasiėmęs nosinaitę ir plaktuką jis kruopščiai sukalė visas šimtą šešiolika vinių į vietas. Darbavosi palinkęs prie paskutinės dėžės, kai išgirdo dvi laivo sirenas.

Kai keltas prisišvartavo Donegalo įlankoje Belfaste, trys vyriškiai išlipo ne kartu, o kas penkiolika minučių, taip ir nesužinoję vienas kito vardų ir nesusitarę dar kada susitikti.

11

— Turiu patikinti, majore, jog niekada, kad ir kas nutiktų, nesiimčiau jokių bendrų reikalų su Airijos respublikonų armija, — kalbėjo donas Pedras. — Jie — tik gauja kruvinų galvažudžių, ir kuo greičiau jie bus uždaryti į Kramlino kalėjimą, tuo mums visiems bus geriau.

— Džiaugiuosi tai girdėdamas, — atsakė Fišeris, — nes sužinojęs, kad man už nugaros deratės su tais nusikaltėliais, turėčiau nedelsdamas trauktis.

— O šito aš mažiausiai noriu, — protestavo Martinesas. — Nepamiršk, kad jau regiu tave kito Baringtono kompanijos valdybos pirmininko vietoje; gali būti, toji vieta atsiras netolimoje ateityje.

— Bet juk nemanoma, kad Bačananas greitu metu atsistatydins.

— Šitai galėtų įvykti ir anksčiau, jei jis pats pajustų, jog atėjo metas.

— Ir kodėl jis turėtų tai daryti, kai ką tik pasirašė po didžiausia kompanijos istorijoje investicijų programa?

— Arba po didžiausia kvailyste. Nes jei galiausiai paaiškės, kad taip investuoti, rizikuojant reputacija ir siekiant laimėti valdybos paramą, buvo neišmintinga, bus galima kaltinti vienintelį žmogų — tą, kuris tą planą ir pasiūlė; nereikia pamiršti, kad Baringtonų šeima jau iš pradžių šiam sumanymui nepritarė.

— Galbūt. Tačiau kad jis imtų svarstyti apie atsistatydinimą, situacija turėtų gerokai suprastėti.

— Kiek dar ji gali prastėti? — paklausė Martinesas, stumdamas per stalą *Daily Telegraph* numerį. Fišeris įsistebeilijo į antraštę: *Policija įtaria Airijos respublikonų armiją sukursčius Hišamo kelto diversiją.*

— Šitai „Bakingamo" statybos darbus atidės dar šešiems mėnesiams, ir nepamiršk, visa tai dedasi prižiūrint Bačananui. Kas dar

gali nutikti bloga, kad jis imtų svarstyti apie savo statusą? Sakau tau, jei akcijų kaina dar labiau nukris, jis bus atleistas, nesulaukęs progos atsistatydinti pats. Todėl rimtai turi svarstyti apie galimybę užimti jo vietą. Tokios progos vėliau galima ir nebesulaukti.

— Net jei Bačananui teks išeiti, akivaizdu, kad jo vieton bus išrinkta ponia Klifton. Jos šeima įkūrė kompaniją, jiems vis dar priklauso dvidešimt du procentai akcijų, ji patinka kolegoms direktoriams.

— Neabejoju, kad ji — favoritė, bet, žinia, favoritai dažnai suklumpa jau prieš pirmą kliūtį. Todėl siūlau likti lojaliam dabartiniam pirmininkui ir jį remti, nes jo balsas gali būti lemiamas, — Martinesas pakilo iš vietos. — Atleisk, privalau išeiti, nes esu susitaręs su savo banku; turiu pasitarti tuo pačiu klausimu. Paskambink man šiandien vakare. Tada gal jau turėsiu tave sudominsiančių naujienų.

Kai donas Pedras atsisėdo galinėje „Rolls-Royce“ sėdynėje ir vairuotojas įsiliejo į rytinį automobilių srautą, Martinesas pratarė:

— Labas rytas, Kevinai. Tavo vyriokai gerai pasidarbavo Hišamo kelte. Gaila, kad nemačiau veidų tų, kurie „Harlando ir Volfo“ įmonėje atidarė dėžes. Na, ką esate suplanavę toliau?

— Nieko, kol nesumokėsite šimto gabalų, kuriuos esate skolingas.

— Šįryt viską sutvarkysiu. Tiesą sakant, tai — viena iš priežasčių, dėl kurių ir važiuoju į banką.

— Džiugu girdėti, — atsakė Rafertis. — Būtų gaila, jei netektumėte dar vieno iš savo sūnų kone iškart po nelaimingos Bruno žūties.

— Negrasink man! — suriko Martinesas.

— Tai nebuvo grasinimas, — atsakė Rafertis, sustojęs prie kito šviesoforo. — Kadangi jūs man patinkate, leisčiau pasirinkti, kurį iš sūnų palikti gyvą.

Martinesas atsilošė sėdynėje ir nepravėrė burnos automobiliui

riedant toliau; galiausiai mašina sustojo Šv. Jokūbo gatvėje, prie „Midland" banko.

Kai Martinesas užlipdavo banko laiptais, pasijusdavo žengiąs į kitą pasaulį, ten, kur nesijausdavo it žuvis vandenyje. Jis jau rengėsi stverti durų rankeną, kai šios atsivėrė ir pro jas išėjo jaunas vyriškis.

— Labas rytas, pone Martinesai. Ponas Ledberis jūsų laukia, — daugiau nieko nepasakęs, jis nuvedė vieną iš labiausiai branginamų banko klientų tiesiai į valdytojo kabinetą.

— Labas rytas, Martinesai, — pasisveikino valdytojas, donui Pedrui įėjus į kabinetą. — Žinant, koks dabar metų laikas, oras labai malonus.

Martinesui prireikė laiko suprasti, kad anglui praleidžiant žodį „pone" ir kreipiantis tik pavarde šitai reikia suprasti kaip komplimentą, nes tada tampi jam lygus. Tačiau bičiuliu vadintis gali tik tada, kai į tave imama kreiptis vardu.

— Labas rytas, Ledberi, — atsakė Martinesas, bet jis ir dabar gerai nežinojo, kaip reikia atsakyti į anglams taip įprastą pastabą apie orą.

— Gal norėtumėte kavos?

— Ne, dėkoju. Dvyliktą esu numatęs dar vieną susitikimą.

— Aišku. Kaip buvote nurodęs, mes ir toliau supirkinėjome Baringtono kompanijos akcijas, kai tik jos pasirodydavo rinkoje. Kaip žinote, kadangi dabar turite dvidešimt du kablelis penkis procentus kompanijos akcijų, galite skirti į valdybą dar du direktorius, kurie dirbs su majoru Fišeriu. Tačiau turiu pabrėžti: jei jūsų akcijų dalis išaugs iki dvidešimt penkių procentų, pagal įstatymą bankas privalės informuoti fondų biržą, jog ketinate pareikšti pretenzijas į visą kompaniją.

— Mažiausiai to norėčiau, — atsakė Martinesas. — Savo tikslams įgyvendinti man pakaks ir dvidešimt dviejų kablelis penkių procentų.

— Puiku, tada man tereikia dviejų naujų direktorių pavardžių, kuriuos pasirinksite jums atstovauti Baringtono kompanijos valdyboje.

Martinesas išsitraukė iš vidinės švarko kišenės voką ir padavė jį banko valdytojui. Ledberis atplėšė voką, išėmė skyrimo į postą dokumentą ir perskaitė pavardes. Nors ir nustebo, jokių pastabų neišsakė. Valdytojas tepratarė:

— Būdamas jūsų bankininkas, privalau pridurti, jog viliuosi, kad pastaruoju metu Baringtono kompaniją vis ištinkančios prastovos bėgant laikui nepridarys didelių bėdų.

— Dar niekada nesijaučiau labiau užtikrintas dėl kompanijos ateities.

— Džiaugiuosi tai girdėdamas, nes įsigijęs tokį didelį kiekį akcijų gerokai sumažinote savo kapitalą. Reikia viltis, kad kaina žemiau nekris.

— Manau, ilgai netrukus išgirsite kompanijos pareiškimą, kuris nudžiugins tiek akcininkus, tiek finansininkus.

— Išties puiki žinia. Ar šiuo metu dar kuo nors galėčiau padėti?

— Taip, — atsakė Martinesas. — Norėčiau pervesti šimtą tūkstančių svarų į sąskaitą Ciuriche.

— Man labai gaila, bet turiu informuoti valdybą, jog nutariau pasitraukti iš pirmininko pareigų.

Pirmą Roso Bačanano kolegų reakciją — šoką ir nenorą patikėti — greitai pakeitė kone visuotinis protestas. Tyliai sėdėjo tik vienas direktorius — tas, kurio šis pareiškimas nenustebino. Netrukus paaiškėjo, jog beveik visi valdybos nariai nenorėjo, kad Bačananas išeitų. Pirmininkas palaukė, kol visi nurims, o tada tęsė:

— Esu sujaudintas jūsų lojalumo, bet jaučiu pareigą informuoti, kad stambiausias akcininkas aiškiai pareiškė, jog jis manimi

nepasitiki, — Bačananas pabrėžė žodį *jis*. — Man priminta, — beje, visai teisingai, — kad už „Bakingamo“ statybą esu atsakingas aš; jo nuomone, toks sprendimas, švelniai tariant, buvo neapgalvotas, o nevyniojant į vatą — neatsakingas. Mums jau du kartus nepavyko atlikti darbų pagal numatytas datas, išlaidos jau dabar aštuoniolika procentų viršija biudžetą.

— Todėl ir turite likti ant kapitono tiltelio, — pasakė admirolas. — Siaučiant audrai kapitonas laivą palieka paskutinis.

— Manau, šiuo atveju vienintelė mūsų viltis — mano pasitraukimas iš laivo, admirole, — atsakė Bačananas.

Nulinko kelios galvos, ir Ema išsigando, kad dabar jau jokie jos žodžiai neprivers Bačanano persigalvoti.

— Galiu pasakyti iš patirties, — tęsė jis, — kad taip susiklosčius aplinkybėms, kaip susiklostė dabar, Sitis ieško naujų vadovų kilusioms problemoms spręsti, o tai reiškia padaryti greitai.

Rosas pakėlė akis į kolegas ir pridūrė:

— Noriu pasakyti, jog nemanau, kad tinkamo žmogaus mano vietai užimti turėtumėte ieškoti kur nors kitur, o ne dabartinių direktorių būryje.

— Jei paskirtume ponią Klifton, o jos pavaduotoju išrinktume majorą Fišerį, — pasiūlė Anskotas, — gal Sityje įsitaisiusių mūsų ponų nervai aprimtų?

— Manau, Anskotai, jie visa tai traktuotų kaip trumpalaikį kompromisą. Jei ateityje Baringtono kompanijai prireiktų pasiskolinti dar daugiau grynųjų, naujasis pirmininkas turėtų eiti į banką ne su kepure rankoje, bet pasitikėdamas; Sičio žodyne svarbiausias žodis — „pasitikėjimas“.

— Rosai, ar kas nors pasikeistų, — pirmą kartą valdybos susirinkimų istorijoje Ema kreipėsi į pirmininką vardu, — jei dar kartą patvirtinčiau, kad mano šeima absoliučiai jumis pasitiki ir nori, jog liktumėte pirmininkauti valdybai?

— Aš, aišku, būčiau sujaudintas, tačiau Sitis liktų nesugraudintas ir į tai pažvelgtų kaip į mandagų gestą. Nors asmeniškai aš pats, Ema, esu didžiai dėkingas už jūsų palaikymą.

— Ir manimi galite visada pasikliauti; visada jus paremsiu, — įsiterpė Fišeris. — Eisiu su jumis iki galo.

— Štai čia ir yra bėda, majore. Jei tikrai priėjau liepto galą, gali paaiškėti, kad ši didi kompanija taip pat sulauks savo šlovingų dienų pabaigos, o aš niekaip negalėčiau su tuo susitaikyti.

Pirmininkas nužvelgė visus, sėdinčius prie stalo, tarsi laukdamas kitokių nuomonių, tačiau visi, rodos, suprato, jog burtas mestas. Tada jis tęsė:

— Šiandien popiet, penktą valandą, kai bus uždaryta fondų birža, pranešiu, jog dėl asmeninių priežasčių atsistatydinu iš Baringtono laivybos kompanijos valdybos pirmininko pareigų. Tačiau jei sutiksite, ir toliau liksiu atsakingas už kasdienius kompanijos darbus, kol nebus paskirtas naujas pirmininkas.

Niekas neprieštaravo. Po kelių minučių susirinkimas baigėsi, ir Ema nenustebo pamačiusi, jog Fišeris greitai išėjo iš kabineto. Po dvidešimties minučių jis grįžo ir pietavo kartu su kolegomis.

— Teks kirsti koziriu, — pasakė Martinesas, kai Fišeris jam smulkiai išklojo, kas nutiko valdybos susirinkime.

— Koks gi tasai koziris?

— Tu — vyras; visoje šalyje nėra oficialiai nurodytos kompanijos, kuriai vadovautų moteris. Tiesą sakant, net valdybose rasi mažai moterų.

— Ema Klifton yra pratusi laužyti normas, — priminė jam Fišeris.

— Gal ir taip, bet ar galėtum paminėti kokį nors kolegą direktorių, kuriam nesutrauktų skrandžio nuo minties, kad jam vadovaus pirmininkė moteris?

— Ne, bet...

— Bet?

— Žinau, kad Naulsas ir Anskotas balsavo prieš galimybę įleisti moteris į Karališkąjį Vaiverno golfo klubą varžybų dienomis.

— Tai pasakyk jiems, kad labai palaikai tokią principinę jų poziciją, kad ir pats būtum balsavęs taip pat, jei būtum klubo narys.

— Taip ir balsavau, esu klubo narys, — atsakė majoras.

— Vadinasi, jau turi du balsus. O kaip admirolas? Šiaip ar taip, jis — viengungis.

— Gal ir galima jį palenkti. Prisimenu, kai jos pavardę buvo siūloma įtraukti į valdybos narių sąrašą, jis susilaikė.

— Gali būti, kad turi ir trečią.

— Bet net jei jie mane palaikytų, balsų būtų tik trys; tikrai neabejoju, kad kiti keturi direktoriai palaikys ponią Klifton.

— Nepamiršk, dieną prieš numatytą susirinkimą paskirsiu dar du direktorius. Tada turėsi šešis balsus — daugiau nei pakankamai balsavimą palenkti tavo naudai.

— Ne mano, jei Baringtonai užims visas kitas vietas valdyboje. Vadinasi, man vis dar trūksta vieno balso pergalei užsitikrinti; jei rezultatas bus lygus, neabejoju, lemiamą balsą Bačananas atiduos už ponią Klifton.

— Vadinasi, iki kito ketvirtadienio turime skirti dar vieną direktorių.

Abu vyriškiai nutilo; galiausiai Martinesas paklausė:

— Gal pažįsti ką nors, kas turėtų šiek tiek atliekamų grynųjų, nes šiuo metu akcijos labai pigios, ir kas jokiu būdu nenorėtų, kad ponia Klifton taptų Baringtono kompanijos pirmininke?

— Taip, — nedvejodamas atsakė Fišeris. — Žinau kai ką, kas nekenčia Emos Klifton labiau už jus, ir visai neseniai ji gavo didelę skyrybų išmoką.

12

— Labas rytas, — pasisveikino Rosas Bačananas. — Sveiki atėję į šį neeilinį visuotinį susirinkimą. Šiandienos darbotvarkėje yra tik vienas klausimas — naujo Baringtono laivybos kompanijos pirmininko rinkimai. Norėčiau pradėti susirinkimą pareikšdamas, kad man buvo didelė garbė pastaruosius penkerius metus pirmininkauti šiai kompanijai ir man labai liūdna palikti šį postą. Tačiau dėl priežasčių, kurių dar kartą neminėsiu, jaučiu, jog dabar tinkamas metas išeiti ir šią vietą užleisti kam nors kitam.

— Pirmiausia, — tęsė jis, — turiu jus supažindinti su šiandien mūsų būrį papildžiusiais akcininkais, balsuosiančiais neeiliniame visuotiniame susirinkime, kaip numatyta mūsų kompanijos įstatuose. Vienas kitas už šio stalo sėdintis žmogus valdybai gali būti pažįstamas, bet kiti — ne. Man iš dešinės — ponas Deividas Diksonas, kompanijos generalinis direktorius, man iš kairės — ponas Filipas Vebsteris, kompanijos sekretorius. Jam iš kairės — mūsų finansų direktorius ponas Mičelas Karikas. Šalia jo sėdi kontradmirolas Samersas, toliau — ponia Klifton, ponas Anskotas, ponas Naulsas, majoras Fišeris ir ponas Dobsas; jie visi — nepriklausomi direktoriai. Šiandien prie jų prisidėjo asmenys ar kompanijų atstovai, turintys nemenkas Baringtono kompanijos akcijų dalis, įskaitant poną Piterį Meinardą ir ponią Fišer; jie abu yra majoro Fišerio iškelti kandidatai, nes dabar jis atstovauja dvidešimt dviem kablelis penkiems procentams kompanijos.

Meinardas plačiai išsišiepė, o Suzana Fišer panarino galvą ir nuraudo, visiems atsigręžus ir į ją sužiurus.

— Baringtonų šeimai ir dvidešimt dviem procentams akcijų atstovauja parlamentaras seras Džailzas Baringtonas ir jo sesuo daktarė Greisė Barington. Kiti du dalyvaujantys asmenys, turintys įgaliojimus balsuoti, — ledi Virginija Fenvik, — Virginija paplekšno-

jo Fišeriui per nugarą, niekam nepalikdama abejonių, ką palaiko, — ir... — pirmininkas dirstelėjo į užrašus, — ponas Sedrikas Hardkastlas, atstovaujantis „Farthing's“ bankui, šiuo metu turinčiam septynis su puse procento kompanijos akcijų.

Visi sėdintieji už stalo atsisuko pažiūrėti į žmogų, kurio niekada nebuvo matę. Jis vilkėjo trijų dalių pilku kostiumu, baltais marškiniais, ryšėjo gerokai panešiotą mėlyną šilkinį kaklaraištį. Vyras negalėjo būti aukštesnis nei penkių pėdų ir colio, buvo beveik plikas, tik palei ausis matėsi siauras žilų plaukų puslankis. Kadangi buvo užsidėjęs storastiklius akinius raginiais rėmeliais, beveik negalėjai nuspėti jo amžiaus. Penkiasdešimties? Šešiasdešimties? Gal net septyniasdešimties? Ponas Hardkastlas nusiėmė akinius, parodydamas plieno pilkumo akis, ir Ema suprato, kad tikrai kažkur buvo jį mačiusi, tik niekaip neprisiminė kur.

— Labas rytas, pone pirmininke, — tepasakė jis, nors jo žodžiai išdavė, iš kokios grafystės kilęs.

— O dabar pakalbėkime apie reikalus, — tęsė Bačananas. — Vakar vakare, dar prieš šeštą, du kandidatai į būsimus pirmininkus leido įrašyti į biuletenius jų pavardes. Tai ponia Ema Klifton, kurią pasiūlė parlamentaras seras Džailzas Baringtonas ir kurią remia daktarė Greisė Barington, ir majoras Aleksas Fišeris, jį pasiūlė ponas Anskotas ir remia ponas Naulsas. Dabar abu kandidatai kreipsis į valdybą ir papasakos, kaip regi kompanijos ateitį. Kviečiu merą Fišerį pradėti diskusijas.

Fišeris nepajudėjo iš vietos.

— Manyčiau, bus mandagiau pirmai leisti kalbėti moteriai, — pratarė jis šiltai nusišypsodamas Emai.

— Majore, jūs labai malonus, — atsakė Ema, — bet aš mielai paklusiu pirmininko sprendimui ir leisiu jus pirmą.

Fišeris kiek sutriko, tačiau greitai atsitokėjo. Jis sugriebė popieriaus lapus, pakilo iš vietos ir, prieš pradėdamas kalbėti, ilgokai dairėsi, žvelgdamas į susirinkusiųjų veidus.

— Pone pirmininke, valdybos nariai, man didelė garbė kandidatuoti į Baringtono laivybos kompanijos pirmininko vietą. Kadangi gimiau ir augau Bristolyje, apie šią didžią kompaniją žinojau visą gyvenimą; man buvo žinoma jos istorija, tradicijos, taip pat ir reputacija; ši kompanija tapo didingo Bristolio jūrinio paveldo dalimi. Seras Džošua Baringtonas buvo legendinė asmenybė, o seras Valteris, kurį turėjau garbės pažinti, — Ema nustebo; na, nebent „pažinti" jos senelį reiškė atsitiktinį susitikimą su juo per mokyklos šventę, vykusią prieš kokius trisdešimt metų, — išgarsino šią kompaniją, dar labiau sustiprino jos reputaciją ir pavertė ją viena iš pirmaujančių laivybos institucijų ne tik šioje šalyje, bet ir pasaulyje. Gaila, tačiau dabar taip nėra iš dalies todėl, kad sero Valterio sūnus seras Hugas tiesiog nebuvo tinkamas šiam darbui, ir nors dabartinis mūsų pirmininkas daug dirbo, stengdamasis atgauti prarastą kompanijos reputaciją, daugybė pastaruoju metu nutikusių ir nuo jo nepriklausančių įvykių nulėmė kai kurių mūsų akcininkų sumažėjusį pasitikėjimą jo asmeniu. O jūs, mano mieli direktoriai, šiandien turite nuspręsti, — kalbėjo Fišeris, dar kartą nužvelgdamas sėdinčiuosius prie stalo, — kas yra geriausiai pasirengęs įveikti pasitikėjimo krizę. Atsižvelgdamas į aplinkybes manau, jog turėčiau paminėti savo patirtį mūšiuose. Tarnavau savo šaliai būdamas jaunu leitenantu, grūmiausi Tobruke; Montgomeris tas grumtynes yra pavadinęs vienu iš kruviniausių mūšių istorijoje. Man pasisekė po to antpuolio likti gyvam, buvau apdovanotas už drąsą.

Džailzas susiėmė už galvos. Jis labai norėjo papasakoti valdybai, kas iš tikrųjų atsitiko, kai Šiaurės Afrikos horizonte pasirodė priešas, bet suprato, jog šitai nepadės seseriai laimėti.

— Dar kartą teko grumtis tada, kai per paskutinius rinkimus stojau prieš serą Džailzą Baringtoną kaip konservatorių deleguotas kandidatas, — kalbėjo Fišeris, pabrėždamas žodį *konservatorių*; jis nujautė, jog turbūt nė vienas, sėdintis už šio stalo, išskyrus Džailzą,

niekada nėra balsavęs už leiboristus, – siekiau Bristolio dokininkų leiboristų kandidato vietos ir pralaimėjau saujele balsų, biuletenius perskaičiavus trečią kartą, – dabar jis pagerbė šypsena Džailzą.

Džailzas norėjo pašokti ir nušluostyti Fišeriui nuo veido šypsnį, bet kažkaip susitvardė.

– Todėl, manau, galiu pakankamai tvirtai pasakyti, kad patyriau ir triumfo, ir negandos akimirkų; cituojant Kiplingą, į abu šiuos apsišaukėlius žvelgiau vienodai. O dabar, – tęsė jis, – leiskite man pakalbėti apie bėdas, su kuriomis šiuo metu susiduria iškilioji mūsų kompanija. Kiek daugiau nei prieš metus priėmėme svarbų sprendimą; norėčiau valdybai priminti, kad tąsyk iš visos širdies pritariau pirmininko sprendimui statyti prabangų keleivinį laivą „Bakingamas“. Deja, vėliau mus užpuolė visokios nelaimės – kai kurios buvo netikėtos, kai kurias galėjome numatyti, – dėl jų mes atsilikome nuo tvarkaraščio. Todėl galiausiai pirmą kartą kompanijos istorijoje mums teko eiti į bankus ir prašyti paskolos, galinčios padėti išgyventi šiuos sunkius laikus.

Jei būčiau išrinktas pirmininku, norėčiau paminėti tris pokyčius, kuriuos imčiau įgyvendinti nedelsdamas. Pirma: pakviesčiau ponią Klifton dirbti mano pavaduotoja, kad Sitis neabejotų, jog Baringtonų šeima ir toliau nuoširdžiai rūpinasi kompanijos ateitimi, kaip rūpinosi ištisą šimtmetį.

Iš sėdinčiųjų prie stalo pasigirdo keli pritarimo šūksniai, ir Fišeris nusišypsojo Emai antrą kartą nuo tada, kai atėjo į valdybą. Džailzui teliko žavėtis akiplėšiška šio žmogaus drąsa, nes jis turėjo žinoti, kad Ema šio komplimento nepriims, manydama, jog Fišeris ir yra kaltas dėl kompaniją užgriuvusių bėdų; ji tikrai niekada nesutiktų būti jo pavaduotoja.

– Antra, – tęsė Fišeris, – rytoj rytą skrisčiau į Belfastą, susėsčiau su „Harlando ir Volfo“ pirmininku seru Frederiku Rebeku ir peržvelgčiau kontraktą. Pasakyčiau, kad jo kompanija nuolat at-

sisakydavo prisiimti atsakomybę už visus trukdžius statant „Bakingamą“. Ir trečia: nusamdyčiau geriausią saugos tarnybą, kuri Belfaste saugotų Baringtono kompanijos įrangą, kad daugiau niekada neatsitiktų taip, kaip atsitiko Hišamo kelte. Taip pat išrūpinčiau naujus draudimo polisus, kuriuose baudų išlygos nebūtų surašytos itin smulkiomis raidėmis. Galiausiai noriu pridurti, kad mane lydi sėkmė, todėl galiu būti jūsų pirmininkas; pradėsiu dirbti šiandien po pietų ir nesiilsėsiu, kol prabangus keleivinis laivas „Bakingamas“ nebus nuleistas į jūrą, kol kompanija, tiek investavusi, nepradės gauti grąžos.

Aidint šiltiems plojimams, visiems šypsantis ir pritariamai linksint, Fišeris atsisėdo. Dar nenutilus plojimams Ema suprato, kad leisdama oponentui kalbėti pirmam ji padarė taktinę klaidą. Jis paminėjo beveik visus klausimus, kuriuos ketino pabrėžti ji, ir dabar atrodys, kad ji geriausiu atveju su Fišeriu sutinka, o blogiausiu — apskritai neturi savų minčių. Ema labai gerai prisiminė, kaip per visai neseniai vykusią rinkimų kampaniją tas pats žmogus Kolstono salėje pažemino Džailzą. Tačiau šįryt Baringtono kompanijoje pasirodęs žmogus buvo visai kitoks; metusi žvilgsnį į brolį, Ema suprato, kad ir jis nustebęs.

— Ponia Klifton, — į ją kreipėsi pirmininkas, — gal norėtumėte su valdyba pasidalinti savo mintimis?

Ema pakilo ant drebančių kojų, Greisė parodė iškeltą nykštį, ir ji pasijuto kaip krikščionė vergė, kurią tuoj numes liūtams.

— Pone pirmininke, leiskite pradėti žodžiais, jog šiandien prieš save matote noru netrykštančią kandidatę — jei galėčiau rinktis, jūs liktumėte kompanijos pirmininku. Tik tada, kai nusprendėte, kad nematote kito kelio, tik atsistatydinimą, ėmiau svarstyti galimybę užimti jūsų vietą ir tęsti seną mūsų šeimos sąjungos su šia kompanija tradiciją. Leiskite pradėti prieštaraujant kai kurių valdybos narių nuomonei, jog didžiausias mano trūkumas — lytis.

Po šios pastabos susirinkusieji pratrūko juoktis, kai kurie juokėsi nervingai, o Suzana Fišer žvelgė prijaučiamu žvilgsniu.

— Man sunku, — kalbėjo Ema, — būti moterimi vyrų pasaulyje; atvirai kalbant, čia jau nieko negaliu padaryti. Man labai malonu, kad valdyba pasirodė esanti drąsi ir į Baringtono kompanijos pirmininko vietą siūlo moterį, ypač susiklosčius tokioms sudėtingoms aplinkybėms, kokios yra dabar. Antra vertus, šiuo metu kompanijai ir reikia drąsos bei naujovių. Baringtono kompanija atsidūrė kryžkelėje; kad ir kurį iš mūsų šiandien išrinktumėte, jis turės nuspręsti, pagal kurį kelrodį keliauti toliau. Kaip žinote, praėjusiais metais valdyba nutarė, jog reikia pradėti „Bakingamo“ statybą, tuomet aš prieštaravau sumanymui; atitinkamai ir balsavau. Dabar būtų teisinga išdėstyti valdybai, ką šiuo klausimu manau. Mano nuomone, nebegalime svarstyti galimybės sukti atgal, nes pasmerktume kompaniją pažeminimui, o gal net ir užmarščiai. Kompanija priėmė tokį sprendimą tikėdamasi gera, ir mes negalime likti skolingi akcininkams — negalime apsigręžti ir bėgti, negalime kaltinti kitų, turime daryti viską, kas nuo mūsų priklauso, kad pasivytume prarastą laiką ir užtikrintume gerus rezultatus tolesnėje ateityje.

Ema pažvelgė į užrašus, kuriuose buvo kartojama beveik viskas, ką jau pasakė jos varžovas. Ji tęsė kalbą vildamasi, kad natūralus entuziazmas ir energija užgoš faktą, jog kolegos antrą kartą klausosi tų pačių minčių ir nuomonių.

Vis dėlto skaitydama paskutinę parengtos kalbos eilutę ji pajuto blėstantį valdybos susidomėjimą. Džailzas buvo ją įspėjąs, jog tądien gali atsitikti kas nors netikėta, taip ir buvo. Fišeris žaidė geriau.

— Pone pirmininke, gal galėčiau baigti dėstyti savo mintis žodžiais, kad man būtų didelė garbė prisidėti prie garbingų savo protėvių ir vadovauti Baringtono kompanijos valdybai — ypač tada, kai kompanija susidūrusi su išties dideliais sunkumais. Žinau, kad su jūsų pagalba galiu įveikti tuos sunkumus ir atgauti gerą Baringtono kompanijos vardą, puikią reputaciją ir finansinį sąžiningumą.

Ema atsisėdo jausdama, kad pažymių knygelėje turėtų būti įrašyta: *Galėjo pasirengti geriau*. Ji vylėsi, kad Džailzas pasirodys esąs teisus ir dėl kitos ištarmės: beveik visi prie stalo sėdintys žmonės nusprendė, kaip balsuos, dar gerokai prieš paskelbiant susirinkimą.

Kai abu kandidatai pasisakė, savo nuomones galėjo išdėstyti valdybos nariai. Dauguma norėjo pakalbėti, tačiau per artimiausią valandą menkai tebuvo išsakyta gilių įžvalgų ar originalių minčių; nors Ema turėjo nuolat atsakinėti į klausimą: „Ar paskirsite majorą Fišerį savo pavaduotoju?“ — ji nujautė, kad rinkimų rezultatas vis dar kybo ant plauko. Taip atrodė tol, kol neprabilo ledi Virginija.

— Pirmininke, aš tik norėjau pareikšti vieną pastabą, — suburkavo ji plazdėdama blakstienomis. — Nemanau, kad moterys į šią žemę atėjo pirmininkauti valdyboms, vadovauti profsąjungoms, statyti prabangius laivus ar skolintis didžiules pinigų sumas iš Londono Sičio bankininkų. Kad ir kaip žavėčiausi ponia Klifton ir viskuo, ko ji pasiekė, remsiu majorą Fišerį ir vilsiuosi, kad ji priims nuoširdų majoro pasiūlymą būti jo pavaduotoja. Atėjau čia neapsisprendusi, trokšdama ja patikėti, bet, deja, ji nepateisino mano vilčių.

Emai teliko žavėtis Virginijos ramybe. Dar gerokai prieš įžengdama į šį kambarį ji buvo gerai įsiminusi kiekvieną pasirašytos kalbos žodelį, surepetavusi visas dramatiškas pauzeles, bet vis tiek jai kažkaip pavyko sudaryti įspūdį, kad nė neketino kištis iki paskutinės akimirkos, kol jai neliko nieko kita, kaip spontaniškai išsakyti kelias pastabas. Ema tik stebėjosi, kiek daug susirinkusiųjų posėdžių kambaryje leidosi apkvailinami. Bet tikrai ne Džailzas, kuris, rodos, būtų galėjęs pasmaugti buvusią žmoną.

Kai ledi Virginija vėl atsisėdo, savo nuomonės buvo neišsakę tik du žmonės. Kaip visada mandagus pirmininkas paklausė:

— Prieš pradėdamas balsavimą, norėčiau pasiteirauti, ar ponia Fišer ir ponas Hardkastlas pageidautų dar ką nors pasakyti?

— Ne, pone pirmininke, ačiū, — tepasakė Suzana Fišer ir vėl panarino galvą.

Pirmininkas pažvelgė į poną Hardkastlą.

— Malonu, kad paklausėte, pirmininke, — atsakė Hardkastlas, — bet aš tik noriu pasakyti, jog labai susidomėjęs klausiausi visų pasisakiusiųjų, ypač abiejų kandidatų, ir, kaip ledi Virginija, jau esu apsisprendęs, ką palaikysiu.

Fišeris nusišypsojo jorkšyriečiui.

— Dėkoju, pone Hardkastlai, — atsakė pirmininkas. — Jei daugiau niekas nieko nenori pridurti, valdybos nariams atėjo metas balsuoti.

Jis trumpam nutilo, bet nė vienas nepratarė nė žodžio.

— Dabar kompanijos sekretorius kiekvieną pakvies pavarde. Prašau jam pasakyti, kurį kandidatą remiate, — užbaigė pirmininkas.

— Pradėsiu nuo valdytojų, — atsakė Vebsteris, — paskui balsuoti pakviesiu kitus valdybos narius. Pone Bačananai?

— Dabar nebalsuosiu už jokį kandidatą, — atsakė Bačananas. — Bet jei rezultatas bus lygus, pasinaudosiu pirmininko teise ir savo balsą atiduosiu už žmogų, kuris, mano manymu, turėtų būti kitas pirmininkas.

Rosas praleido kelias bemieges naktis svarstydamas, kas turėtų užimti jo vietą, ir galiausiai apsisprendė Emos naudai. Tačiau skambi Fišerio kalba ir silpnokas Emos atsakas privertė jį persigalvoti. Jis vis dar negalėjo prisiversti atiduoti balso už Fišerį, todėl nutarė susilaikyti ir leisti spręsti kolegoms. Vis dėlto jei balsavimas baigtųsi lygiosiomis, jis vis tiek nenorom paremtų Fišerį.

Ema negalėjo nuslėpti nuostabos ir nusivylimo, išgirdusi Roso apsisprendimą nebalsuoti. Fišeris nusišypsojo ir perbraukė pirmininko pavardę, kuri buvo įrašyta Klifton grafoje.

— Pone Diksonai?

— Už ponią Klifton, — nedvejodamas atsakė vyriausiasis valdytojas.

— Pone Karikai?

— Už majorą Fišerį, — pareiškė finansų direktorius.

— Pone Anskotai?

— Už majorą Fišerį.

Ema nusivylė, bet nesistebėjo; ji žinojo, kad Naulsas taip pat balsuos prieš ją.

— Sere Džailzai Baringtonai?

— Už ponią Klifton.

— Daktare Greise Barington?

— Už ponią Klifton.

— Ponia Ema Klifton?

— Aš nebalsuosiu, pirmininke, — atsakė Ema, — susilaikysiu.

Fišeris linktelėjo pritardamas.

— Pone Dobsai?

— Už ponią Klifton.

— Ledi Virginija Fenvik?

— Už majorą Fišerį.

— Majore Fišeri?

— Balsuoju už save, nes turiu tokią teisę, — per stalą šypsodamasis Emai atsakė Fišeris.

Sebastijonas daugybę kartų meldė motinos nesusilaikyti, tvirtai žinodamas, kad Fišeris tikrai nepasielgs džentelmeniškai.

— Ponia Fišer?

Suzana pakėlė akis į pirmininką, minutėlę padvejojo ir nervingai sušnabždėjo:

— Už ponią Klifton.

Aleksas atsisuko ir įsisteibelijo į žmoną, negalėdamas patikėti. Bet šį kartą Suzana nepanarino galvos. Ji pažvelgė į Emą ir nusišypsojo. Taip pat labai nustebusi Ema pažymėjo varnele Suzanos pavardę.

— Pone Naulsai?

— Už majorą Fišerį, — nedvejodamas atsakė.

— Pone Meinardai?

— Už majorą Fišerį.

Ema nužvelgė bloknote sužymėtas varneles. Fišeris pirmavo šeši prieš penkis.

— Admirole Samersai? — pratarė kompanijos sekretorius.

Užsitęsusi pauzė Emai atrodė kaip amžinybė, nors ji truko vos kelias sekundes.

— Už ponią Klifton, — galiausiai atsakė admirolas.

Ema aiktelėjo. Senasis pasilenkė ir sušnabždėjo:

— Niekada nebuvau tikras dėl Fišerio, bet kai jis balsavo už save, supratau, kad galiausiai nuspręsiu teisingai.

Ema nesusivokė, ar juoktis, ar jį išbučiuoti, bet jos mintis nutraukė kompanijos sekretorius:

— Pone Hardkastlai?

Ir vėl visi susirinkusieji atsigręžė į žmogų, apie kurį niekas nieko nežinojo.

— Pone, gal būsite malonus ir pareikšite savo apsisprendimą?

Fišeris susiraukė. Šeši balsai. Jei Suzana būtų už jį balsavusi, Hardkastlo balsas nebūtų svarbus, bet jis vis dar buvo įsitikinęs, kad jorkšyrietis balsuos už jį.

Sedrikas Hardkastlas išsitraukė iš viršutinės kišenėlės nosinę, nusiėmė akinius, juos pablizgino ir prabilo:

— Aš susilaikysiu ir leisiu pirmininkui nuspręsti, kuris žmogus tinkamesnis jį pakeisti; jis geriau už mane pažįsta abu kandidatus.

Kai naujai išrinkta pirmininkė stojo į savo vietą gale stalo, Suzana Fišer atstūmė kėdę ir tyliai išsmuko iš posėdžių kambario.

Iki šiol viskas klostėsi gerai. Vis dėlto Suzana suprato, kad artimiausia valanda bus gyvybiškai svarbi, jei ji tikisi įvykdyti ir likusią

plano dalį. Aleksas nepasakė nė žodžio, kai rytą ji pasisiūlė nuvežti jį į susirinkimą, kad jis galėtų susikaupęs pakartoti kalbą. Tik ji neprasitarė, kad atgal jo neparveš.

Kurį laiką Suzana taikstėsi su faktu, kad jų santuoka — tik apgaulė; ji net neprisiminė, kada jie paskutinį kartą mylėjosi. Dažnai svarstydavo, kodėl apskritai sutiko už jo tekėti. Aišku, prisidėjo nuolatiniai motinos raginimai: „Jei nebūsi apdairi, mano mergaite, gali taip ir likti ant lentynos.“ O dabar Suzana norėjo viską nuo tos lentynos nušluoti.

Aleksas Fišeris negalėjo susikaupti ir išklausyti Emos sutikimo vadovauti kalbos, nes vis dar suko galvą, kaip paaiškins donui Pedrui, kodėl jo žmona balsavo prieš.

Iš pradžių Martinesas siūlė, kad valdyboje jam atstovautų Diegas ir Luisas, bet Aleksas jį patikino, jog labiau nei minties apie pirmininkę moterį valdybos direktoriai išsigąs galimybės, kad kompaniją perims užsienietis.

Jis nusprendė donui Pedrui tiesiog pasakyti, kad rinkimus laimėjo Ema, ir neminėti fakto, kad žmona jo nepalaikė. Nenorėjo galvoti apie tai, kas nutiktų, jei donas Pedras kada nors perskaitytų protokolą.

Suzana Fišer pastatė automobilį prie Arkadijos namų, savo raktu atsirakino lauko duris, liftu užsikėlė į trečią aukštą ir įėjo į butą. Skubiai perėjusi per miegamąjį, ji parpuolė ant kelių ir iš palovio ištraukė du lagaminus. Paskui išėmė iš spintos šešias sukneles, du kostiumėlius, kelis sijonus ir vakarinę suknelę, kurios lyg ir nebesitikėjo kada nors užsivilkti. Tada ėmėsi komodos stalčių — darinėjo juos po vieną, traukdama iš jų kojines, apatinius, palaidines ir megztinius, kol galiausiai prikrovė beveik visą pirmą lagaminą.

Vėl atsistojus jos akys užkliuvo už Ežerų krašto akvarelės, už kurią Aleksas buvo kiek per daug sumokėjęs, jiems leidžiant medaus mėnesį. Apsidžiaugė pamačiusi, kad akvarelė kuo puikiausiai išsitenka antro lagamino dugne. Tada nuėjo į vonios kambarį ir susirinko tualeto reikmenis, paėmė chalatą ir kelis rankšluosčius, viską sugrūdo į visus įmanomus plyšelius antrame lagamine.

Nuėjusi į virtuvę ji nedaug ką norėjo pasiimti, nebent Vedžvudo pietų servizą, vestuvinę Alekso motinos dovaną. Ji kruopščiai suvyniojo visus indus į *Daily Telegraph* lapus ir sudėjo į du pirkinių krepšius, rastus po kriaukle.

Paliko vienspalvį žalią arbatos servizą, kuris jai niekada nepatiko, be to, servizas buvo iš daugybės dalių, o antrame lagamine nebeliko vietos. „Pagalbos", garsiai ištarė ji supratusi, kad dar daug ką norėtų pasiimti, bet abu lagaminai jau buvo pilni.

Suzana grįžo į miegamąjį, atsistojo ant kėdės ir nuo spintos viršaus nukėlė seną Alekso mokyklinį lagaminą. Nusitempė jį į koridorių, atrišo diržus ir tęsė savo misiją. Svetainėje ant židinio atbrailos stovėjęs laikrodis, Alekso tvirtinimu, šeimos palikimas, ir trys sidabriniai nuotraukų rėmeliai taip pat nukeliavo pas ją. Ji išėmė nuotraukas ir jas suplėšė, susivyniojo tik rėmelius. Norėjo paimti ir televizorių, bet šis buvo gerokai per didelis, be to, mama vis tiek nebūtų jai pritarusi.

Kai kompanijos sekretorius baigė susirinkimą, Aleksas nėjo pietauti kartu su kolegomis direktoriais. Jis greitai išėjo iš posėdžių kambario, niekam nieko nepasakęs; jam iš paskos nusekė Piteris Meinardas. Donas Pedras buvo davęs Aleksui du vokus, abiejuose buvo po tūkstantį svarų. Jo žmona, savaime suprantama, negaus penkių šimtų svarų, kuriuos buvo jai pažadėjęs. Jiems sulipus į liftą, Aleksas ištraukė iš kišenės vieną voką.

— Bent tu laikeisi susitarimo, — pratarė Aleksas, duodamas voką Piteriui.

— Ačiū, — padėkojo Meinardas, kišdamas pinigus į kišenę. — Bet kas atsitiko Suzanai? — pridūrė, kai pirmame aukšte prasivėrė lifto durys.

Aleksas neatsakė.

Kai abu vyriškiai išėjo iš Baringtono kompanijos pastato, Aleksas nenustebo pamatęs, kad įprastoje vietoje jo automobilio nėra, bet sutriko aikštelėje išvydęs kažkokį kitą nepažįstamą automobilį.

Prie priekinių automobilio durelių stovėjo jaunuolis su sakvojažu rankose. Vos išvydęs Aleksą, jis patraukė jo link.

Galiausiai, pavargusi nuo tokių pastangų, Suzana nepasibeldusi įėjo į Alekso kabinetą, nesitikėdama rasti ko nors vertinga, kas galėtų papildyti laimikį. Dar du paveikslų rėmai, sidabrinis ir odinis, sidabrinis peiliukas laiškams atplėšti, kurį jam buvo dovanojusi Kalėdų proga. Bet peiliukas buvo tik dengtas sidabru, todėl ji nutarė, kad Aleksas gali jį pasilikti.

Laikas seko; jos manymu, Aleksas greitai turėjo grįžti, bet prieš pat išeidama Suzana pastebėjo storą voką su užrašytu savo vardu. Ji atplėšė voką ir negalėjo patikėti savo akimis. Voke buvo penki šimtai svarų, kuriuos Aleksas jai buvo pažadėjęs už tai, kad nueitų į valdybos susirinkimą ir už jį balsuotų. Ji laikėsi susitarimo, na, iš dalies, todėl įsimetė pinigus į rankinę ir pirmą kartą tą dieną nusišypsojo.

Suzana uždarė kabineto duris ir skubiai peržvelgė visą butą dar kartą. Ji kažką pamiršo, bet ką? Aa, taip, žinoma. Vėl nuskubėjo į miegamąjį, atidarė mažesniąją spintą ir antrą kartą nusišypsojo, pamačiusi eilių eiles batų, likusių nuo jos modelio karjeros dienų. Ji nepagailėjo laiko kraudama batus į Alekso lagaminą. Jau ketindama uždaryti spintos duris, žvilgsniu kliudė tvarkingai išrikiuotų juodų

odinių ir rudų raštuotų batų eilę; visi batai buvo išblizginti, tarsi parengti paradui. Ji žinojo, kad šie batai — Alekso pasididžiavimas ir džiaugsmas. Jie siūti rankomis, Lobo dirbtuvėse Šv. Jokūbo gatvėje; Aleksas labai dažnai jai primindavo, kad tie batai tarnaus visą gyvenimą.

Suzana paėmė kairiuosius visų porų batus ir taip pat įmetė į lagaminą. Taip pat paėmė vieną dešinę šlepetę, vieną dešinį botą ir dešinį sportbatį, o tada atsisėdo ant lagamino ir užsegė dirželius.

Galiausiai ji išvilko į laiptų aikštelę tris lagaminus ir du pirkinių krepšius ir uždarė namų, į kuriuos niekada nebegrįš, duris.

— Majoras Aleksas Fišeris?

— Taip

Jaunuolis padavė jam pailgą tamsiai geltonos spalvos voką ir pratarė:

— Man buvo nurodyta perduoti šitai jums, pone.

Daugiau nieko nepasakęs, jis apsisuko, grįžo prie automobilio ir nuvažiavo. Visas jų susitikimas truko mažiau nei minutę.

Suglumęs Aleksas nervingai atplėšė voką ir ištraukė kelių puslapių dokumentą. Pamatęs ant pirmo lapo užrašytus žodžius: *Prašymas skirtis: Ponia Suzana Fišer prieš majorą Aleksą Fišerį,* jis pajuto, jog nebelaiko kojos, ir stvėrėsi Meinardo rankos, norėdamas išsilaikyti.

— Kas nutiko, drauguži?

Sedrikas Hardkastlas

1959

13

Traukiniu grįždamas į Londoną, Sedrikas Hardkastlas dar kartą susimąstė apie tai, kaip galiausiai atsidūrė Bristolyje, laivybos kompanijos valdybos susirinkime.

Beveik keturiasdešimt penkerius metus Sedrikas gyveno taip, kad net vietinis kunigas nebūtų įžvelgęs nė menkiausios dėmelės. Per tą laiką jis pelnė doro, principingo ir teisingo žmogaus reputaciją.

Penkiolikos metų baigęs Hadersfildo mokyklą, Sedrikas pradėjo dirbti su tėvu „Farthing's" banke pagrindinės gatvės kampe, kuriame negalėjai atsidaryti sąskaitos nebūdamas jorkšyrietis — Jorkšyre gimęs ir augęs. Jau nuo pirmųjų dienų pradedantieji tarnautojai įsikaldavo į galvą esminę banko filosofiją: *Rūpinkis pensais, o svarai patys savimi pasirūpins.*

Sulaukęs trisdešimt dvejų, Sedrikas buvo paskirtas jauniausiu banko istorijoje skyriaus valdytoju, o jo tėvas, taip ir likęs eiliniu klerku, išėjo į pensiją pačiu laiku, ir jam neteko kreiptis į sūnų „pone".

Likus kelioms savaitėms iki keturiasdešimtojo gimtadienio, Sedrikas buvo pakviestas į „Farthing's" valdybą, ir visi manė, kad ilgai netrukus nedidukas grafystės bankas jam taps per ankštas, ir jis, kaip Dikas Vitingtonas, patrauks į Londono Sitį, tačiau toks planas — ne Sedrikui. Šiaip ar taip, pirmiausia jis — jorkšyrietis. Jis vedė Berilę, merginą iš Batlio, jų sūnus Arnoldas buvo pradėtas atosto-

gaujant Skarbore, o gimė Kitlyje. Jei nori, kad sūnus irgi dirbtų banke, jį būtinai reikia pagimdyti grafystėje.

Kai būdamas šešiasdešimt trejų nuo širdies smūgio mirė „Farthing's" banko valdybos pirmininkas Bertas Entvistlas, svarstant, kas jį turėtų pakeisti, balsuoti nė nereikėjo.

Po karo „Farthing's" bankas tapo vienu iš tų, kuriuos finansinius klausimus gvildenantys nacionalinių laikraščių puslapiai minėdavo kaip „pribrendusius jungtis". Tačiau Sedriko planai buvo kitokie; nors kelių didesnių institucijų kreipimaisi buvo atremti be jokių diskusijų, naujasis pirmininkas plėtė banką, atidarydamas kelis filialus, todėl po kelerių metų smulkesnius bankus prie savęs jungė pats „Farthing's". Tris dešimtmečius atliekamus grynuosius, premijas ir dividendus Sedrikas leido supirkinėdamas banko akcijas ir sulaukęs šešiasdešimtojo gimtadienio jis buvo ne tik pirmininkas, bet ir didžiosios „Farthing's" akcijų dalies — penkiasdešimt vieno procento — savininkas.

Kai Sedrikui buvo šešiasdešimt, — sulaukę tokio amžiaus, dauguma vyrų jau pradeda mąstyti apie pensiją, — „Farthing's" turėjo vienuolika filialų Jorkšyre ir filialą Londono Sityje; pats Sedrikas tikrai nesidairė žmogaus, galėsiančio pirmininkauti jo vietoje.

Vienintelis nusivylimas jo gyvenime buvo sūnus Arnoldas. Vaikinui puikiai sekėsi Lidso mokykloje, bet paskui jis ėmė maištauti — priėmė pasiūlymą studijuoti Oksforde ir atsisakė Lidso universiteto siūlomos stipendijos. Dar blogiau — vaikinas nenorėjo kartu su tėvu dirbti „Farthing's" banke; jam mielesnė buvo advokato praktika Londone. Taigi Sedrikas neturėjo kam patikėti banko.

Pirmą kartą gyvenime jis ėmė svarstyti „Midland" banko pasiūlymą perleisti jam „Farthing's". „Midland" Sedrikui pasiūlė tokią pinigų sumą, kurios jam būtų pakakę visą likusį gyvenimą žaisti golfą Kosta de Solio aikštynuose, avėti šlepetes, gerti pieno kokteilius ir iki dešimtos voliotis lovoje. Tačiau niekas, išskyrus Berilę, nesu-

prato, kad bankininkystė Sedrikui Hardkastlui buvo ne tik darbas, bet ir pomėgis, ir kol jis turės daugumą „Farthing's“ akcijų, golfui, šlepetėms ir pieno kokteiliams teks palaukti dar kelerius metus. Jis buvo sakęs žmonai, jog mieliau pakratytų kojas sėdėdamas prie darbo stalo, nei gurkšnodamas šeštos valandos arbatėlę.

Tačiau jis vos nepakratė kojų, vieną vakarą grįždamas į Jorkšyrą. Nė pats Sedrikas nenumanė, kaip labai pakeis jo gyvenimą autoavarija, į kurią jis pateko vieną vėlų penktadienio vakarą kelyje A1. Sedrikas buvo labai pavargęs po kelių ilgų susirinkimų banko būstinėje Sityje; jam reikėjo likti nakvoti savo bute Londone. Tačiau jis visada mieliau grįždavo į Hadersfildą, kad savaitgalį pabūtų su Berile. Sedrikas užmigo prie vairo ir atsiminė tik tiek, kad atsitokėjęs ligoninėje pamatė, jog abi kojos sugipsuotos; šitai ir buvo vienintelis dalykas, jį siejantis su gretimoje lovoje gulinčiu jaunuoliu.

Sebastijono Kliftono asmenyje Sedrikas pamatė tai, kam niekada nepritarė. Vaikinas buvo nosį užrietęs pietietis, nepagarbus, nedisciplinuotas, apie viską turėjo savo nuomonę, dar blogiau, įsivaizdavo, kad pasaulis jam skolingas gyvenimą. Sedrikas nedelsdamas vyresniosios sesers paprašė perkelti jį į kitą palatą. Panelė Padikomb atsisakė patenkinti jo prašymą, bet pareiškė, jog ligoninėje yra du privatūs vienviečiai kambariai. Sedrikas liko kur buvęs; ji neišleis nė skatiko, jei mirtinai neprireiks.

Bėgant savaitėms įkalintasis Sedrikas ėmė nebesuprasti, kuris iš jų vienas kitam darė didesnę įtaką. Pirmiausia, nesibaigiantys vaikino klausimai apie bankininkystę tampė jam nervus, bet galiausiai jis pasidavė ir nenorom tapo jo globėju ir patarėju. Vyresniajai seseriai paklausus, Sedrikas buvo priverstas pripažinti, kad jaunuolis ne tik nepaprastai protingas, bet ir gabus — jam nieko nereikėjo kartoti antrą kartą.

— Nejau nesidžiaugiate, kad jūsų neperkėliau? — erzino jį seselė.

— Na, tada nebūčiau taip toli nuėjęs, — atsakė Sedrikas.

Tapęs Sebastijono patarėju, Sedrikas pelnė dvigubą naudą: jis labai džiaugėsi kassavaitiniais Sebastijono motinos ir sesers vizitais; šios abi nenugalimos ponios turėjo savų bėdų. Sedrikas ilgai netruko suprasti, kad Džesika negalėtų būti ponios Klifton dukra, ir kai Sebastijonas jam galiausiai papasakojo visą istoriją, jis tepasakė:

— Atėjo metas kam nors jai viską pasakyti.

Sedrikui taip pat paaiškėjo, kad ponios Klifton šeimos verslą ištiko krizė. Kiekvienąkart jai lankant sūnų ligoninėje, Sedrikas nusisukdavo ir dėdavosi miegąs, nors iš tikrųjų, Sebastijonui leidus, klausydavosi kiekvieno jų pokalbio žodelio.

Džesika dažnai prisigretindavo prie jo lovos ir piešdavo naująjį savo modelį, o tai reiškė, kad Sedrikas turėjo gulėti užsimerkęs.

Kartkartėmis apsilankantys Sebastijono tėvas Haris Kliftonas, dėdė Džailzas ir teta Greisė padėjo Sedrikui papildyti iš lėto didėjančią spalvingą dėlionę. Nebuvo sunku išsiaiškinti, ką sumanę Martinesas ir Fišeris, nors Sedrikas dar negalėjo pasakyti jų motyvų; na, rodos, net pats Sebastijonas nežinojo atsakymo į šį klausimą. Tačiau kalboms pasisukus apie balsavimą dėl „Bakingamo" statybos, Sedrikas pajuto, kad ponios Klifton instinktas, arba tai, ką moterys vadina intuicija, jos nesuklaidins. Todėl peržvelgęs kompanijos įstatus jis davė Sebastijonui patarimą: kadangi jo motina turi dvidešimt du procentus kompanijos akcijų, ji turi teisę skirti į valdybą tris savo atstovus, ir trijulės daugiau nei pakaktų, kad pasiūlymui nebūtų pritarta. Ponia Klifton jo patarimu nepasinaudojo ir po balsavimo pralaimėjo vieno balso persvara.

Kitą dieną Sedrikas įsigijo dešimt Baringtono laivybos kompanijos akcijų, todėl jie galėjo susipažinti su valdyboje svarstomais einamaisiais klausimais. Sedrikui pakako vos kelių savaičių išsiaiškinti, kad Fišeris siekia tapti valdybos pirmininku. Jei Rosas Bačananas ir ponia Klifton pasirodys esantys vienodai silpni, ir toliau ga-

lės naiviai manyti, kad ir kiti laikysis jų moralės standartų. Tik labai gaila, kad majorui Fišeriui negalioja jokie standartai, o donui Pedrui Martinesui apskritai moralė nepažini.

Sedrikas kasdien sklaidė *Financial Times* ir *Economist* puslapius, ieškodamas bet kokios informacijos, kodėl Baringtono kompanijos akcijų vertė taip greitai krenta. Jei, kaip skelbė *Daily Express* išspausdintas straipsnis, į šį reikalą įpainiota Airijos respublikonų armija, turėjo būti prikišęs nagus ir Martinesas. Tik Sedrikas niekaip negalėjo suprasti, kodėl jam taip trokšta padėti ir Fišeris. Nejau pastarajam labai reikia pinigų? Jis parengė Sebastijonui visą sąrašą klausimų, kuriuos vaikinas turėjo pateikti motinai, kai ši atvyks jo lankyti, todėl netrukus jis žinojo tiek pat, kiek ir bet kuris Baringtono laivybos kompanijos valdybos narys.

Kai Sedrikas visai pasveiko ir taip sustiprėjo, kad galėjo išeiti iš ligoninės ir grįžti į darbą, jis buvo apsisprendęs dėl dviejų dalykų. Bankas įsigys septynis su puse procento Baringtono laivybos kompanijos akcijų — minimumą, leisiantį jam tapti valdybos nariu ir balsuojant nutarti, kas turėtų būti kitas kompanijos pirmininkas. Kai kitą dieną jis paskambino savo brokeriui, nustebo sužinojęs, kiek daug žmonių perka Baringtono akcijas — neabejotinai tuo pačiu tikslu kaip ir jis. Tai reiškė, jog galiausiai Sedrikui teko sumokėti kiek daugiau nei planavo iš pradžių; nors tai prieštaravo įprastai jo praktikai, Sedrikas turėjo sutikti su Berile, kad jam buvo smagu.

Kelis mėnesius viską stebėjęs iš šalies, jis negalėjo sulaukti, kada bus supažindintas su Rosu Bačananu, ponia Klifton, majoru Fišeriu, admirolu Samersu ir kitais. Tačiau antrasis apsisprendimas, kaip paaiškėjo, sukėlė gerokai rimtesnių pasekmių.

Prieš pat Sedriką išrašant iš ligoninės, Sebastijoną aplankė kuratorius iš Kembridžo. Ponas Padžetas patikino, jog jei tik panorės, rugsėjo mėnesį jis galės pradėti studijas Peterhause.

Pirmasis laiškas, kurį Sedrikas parašė grįžęs į darbą Sityje,

buvo adresuotas Sebastijonui: jis siūlė vaikinui per atostogas padirbėti „Farthing's“ banke, o tik paskui vykti į Kembridžą.

Likus kelioms minutėms iki susitikimo su „Farthing's“ banko vadovu, Rosas Bačananas išlipo iš taksi. Asmeninis pono Hardkastlo asistentas jo laukė Trednidlo gatvės 127-ojo numerio vestibiulyje ir palydėjo į vadovo kabinetą penktame aukšte.

Bačananui įėjus į kabinetą, Sedrikas pakilo iš už stalo. Jis šiltai paspaudė svečiui ranką ir pasiūlė sėstis ant vienos iš patogių kėdžių prie židinio. Jorkšyrietis ir škotas netruko pastebėti, jog turi bendrų interesų, ką jau kalbėti apie abiejų nerimą dėl Baringtono laivybos kompanijos ateities.

— Pastebėjau, kad pastaruoju metu akcijų vertė kiek pakilo, — pasakė Sedrikas. — Gal viskas nusistovės.

— Tikrai, atrodytų, kad Airijos respublikonų armija liovėsi kenkti kompanijai kiekviename žingsnyje; Emai turėtų gerokai palengvėti.

— O gal paprasčiausiai išseko finansai? Šiaip ar taip, įsigydamas dvidešimt du su puse procento kompanijos akcijų, Martinesas turėjo investuoti nemenką sumą pinigų, bet jo pastangos išrinkti naują pirmininką žlugo.

— Jei taip ir yra, kodėl jam neišsikeitus žetonėlių į grynuosius ir nepadėjus taško?

— Nes Martinesas — neabejotinas užsispyrėlis, atsisakantis pripažinti, jog yra nugalėtas, ir jau tikrai nėra iš tų, kurie sėdi kampe laižydamiesi žaizdas. Turime susitaikyti, kad jis tik laukia geros progos. Kita vertus, geros progos kam?

— Nežinau, — atsakė Rosas. — Tas žmogus — mįslė, kurios beveik neįmanoma įminti. Žinau tik viena — kai kalba pasisuka apie Baringtono kompaniją ir Kliftonus, jam viskas tampa asmeniška.

— Nieko keista, bet gali paaiškėti, kad galiausiai šitai ir nulems jo žlugimą. Jis turėtų prisiminti mafijos posakį: kai tenka nudėti priešininką, privalu į tai žvelgti kaip į darbą ir pamiršti asmeniškumus.

— Niekada nebūčiau pamanęs, kad jūs — iš mafijos.

— Nejuokaukite, Rosai, Jorkšyre mafija veikė gerokai prieš italams plaukiant į Niujorką. Mes nenudedame priešininkų, mes tik neleidžiame jiems kirsti grafystės sienos.

Rosas nusišypsojo.

— Sutikęs tokį slidų žaltį kaip Martinesas, — vėl surimtėjęs tęsė Sedrikas, — stengiuosi įsmukti į jo kailį ir kuo tiksliausiai išsiaiškinti, ko jis siekia. Tačiau kai kalbam apie Martinesą, man vis dar kažko trūksta. Tikiuosi, padėsite rasti trūkstamas dėlionės detales.

— Aš ir pats visko nežinau, — prisipažino Rosas, — bet tai, ką man papasakojo Ema Klifton, verta Hario Kliftono romano.

— Tiek daug įvairiausių vingių? — negalėjo patikėti Sedrikas.

Atsilošęs kėdėje, jis ir nepertraukė Roso tol, kol šis jam nepapasakojo visko, ką žinojo apie Sotbio aukcioną, Rodeno skulptūrą, kurioje buvo paslėpta aštuoni milijonai svarų suklastotų banknotų, ir apie automobilio avariją A1 kelyje, kuri taip ir nebuvo deramai išaiškinta.

— Gali būti, kad Martinesas pasirinko atsitraukimo taktiką, — padarė išvadą Rosas, — bet nesu įsitikinęs, kad dingo iš mūšio lauko.

— Jei mudu dirbsime išvien, — pasiūlė Sedrikas, — gal pavyks apdrausti ponią Klifton nuo kritikos, ir ji galės toliau rūpintis kompanijos turtu ir reputacija.

— Ką tuo norite pasakyti? — paklausė Bačananas.

— Na, pirmiausia, vyliausi, gal sutiksite tapti „Farthing's“ banko valdybos nariu, neadministruojančiu direktoriumi.

— Jaučiuosi pamalonintas.

— Neturėtumėte taip jaustis. Bankui būtumėte labai naudingas kaip turintis patirties daugelio sričių ekspertas, ką jau kalbėti apie

laivybą, ir jau tikrai nerastume labiau kvalifikuoto žmogaus nei jūs, galinčio stebėti mūsų investicijas į Baringtono kompaniją. Kodėl jums apie tai nepamąsčius ir man nepranešus, kai priimsite sprendimą?

— Man nereikia mąstyti, — atsakė Bačananas. — Man būtų garbė tapti jūsų valdybos nariu. Visada labai gerbiau „Farthing's" banką. „Rūpinkis pensais, o svarai patys savimi pasirūpins" — tai filosofija, iš kurios galėtų turėti naudos ir kitos įstaigos, jų pavadinimų neminėsiu.

Sedrikas nusišypsojo.

— Kad ir kaip būtų, — pridūrė Bačananas, — Baringtono kompanijos klausimas dar neišspręstas, ir jis man rūpi.

— Ir man, — stodamasis pratarė Sedrikas; jis perėjo per kabinetą ir paspaudė po darbo stalu įrengtą mygtuką. — Gal norėtumėte su manimi papietauti Rulio restorane? Tada galėtumėte paaiškinti, kodėl paskutinę akimirką persigalvojote ir lemiamą balsą atidavėte už ponią Klifton, nors iš pradžių neabejotinai ketinote paremti Fišerį.

Bačananas apstulbo ir užkando žadą, bet tylą nutraukė beldimas į duris. Pakėlęs akis jis pamatė jaunuolį, jį pasitikusį vestibiulyje.

— Rosai, nemanau, kad esate pažįstami su asmeniniu mano asistentu.

14

Kai į kabinetą įžengė ponas Hardkastlas, visi atsistojo. Sebastijonui prireikė laiko, kol priprato prie pagarbos, kurią pirmininkui rodė visi „Farthing's" banko darbuotojai. Jis ištisus mėnesius su šiuo žmogumi miegojo gretimose lovose, matė jį nesiskutusį, vilkintį pižamą, besišlapinantį į butelį ir knarkiantį, todėl ganėtinai sunku buvo pajusti baimingą pagarbą, nors, praėjus kelioms dienoms po jų pažinties, Sebastijonas ėmė gerbti bankininką iš Hadersfildo.

Ponas Hardkastlas mostelėjo, prašydamas juos sėstis, ir pats atsisėdo gale stalo.

— Labas rytas, džentelmenai, — kreipėsi jis nužvelgdamas kolegas. — Sušaukiau šį susirinkimą, nes bankui pasiūlyta išskirtinė galimybė tinkamai veikiant pramušti naują pajamų šaltinį, iš kurio „Farthing's" galėtų pelnytis daugelį metų.

Jis laimėjo visos komandos dėmesį.

— Neseniai į banką kreipėsi Japonijos inžinerijos kompanijos „Sony International" steigėjas ir pirmininkas, jis viliasi sudaryti trumpalaikę sutartį dešimties milijonų paskolai gauti.

Sedrikas nutilo, norėdamas įsižiūrėti į už stalo sėdinčių keturiolikos direktorių veidus. O juose atsispindėjo kone viskas — nuo neslepiamo pasibjaurėjimo iki susižavėjimo nuostabia proga. Tačiau kitą kalbos dalį Sedrikas buvo parengęs kruopščiau.

— Karas baigėsi prieš keturiolika metų. Vis dėlto kai kas iš jūsų gal tebemano, jog, kaip šįryt labai aiškiai vedamajame rašė *Daily Mirror*, mums niekada nederėtų imti bendrų reikalų su *karą kurstančių japonpalaikių gauja*. Tačiau gali būti, kad ne vienas iš jūsų atkreipėte dėmesį į Vestminsterio sėkmę, šiems nusprendus pasirašyti partnerystės sutartį su Vokietijos banku dėl naujos „Mercedes" gamyklos Dortmunde statybos. Mums siūloma tokia pati galimybė. Norėčiau minutėlę stabtelėti ir paprašyti, kad kiekvienas iš jūsų pamąstytų, koks bus verslas prabėgus penkiolikai metų. Ne šiandien ir jau tikrai ne prieš penkiolika metų. Ar mes ir toliau demonstruosime išankstinį nusistatymą, ar žengsime pirmyn, pasitikdami naują tvarką ir suprasdami, jog atėjo nauja japonų karta, kurios nereikėtų smerkti dėl praeities. Jei kas nors šiame kabinete jaučiasi negalėsiantis susitaikyti su mintimi, kad teks imtis verslo su japonais, nes vėl atsivers skaudžios žaizdos, dabar metas aiškiai išdėstyti savo poziciją, nes neverta viltis, kad be jūsų širdingos paramos šis rizikingas žingsnis pasiteisins. Paskutinį kartą panašius žodžius pro sukąstus

dantis prakošiau 1947-aisiais, kai galiausiai leidau lankašyriečiui atsidaryti sąskaitą „Farthing's“ banke.

Nuvilnijęs juokas padėjo sušvelninti įtampą, nors Sedrikas neabejojo, kad vis tiek susidurs su vyresniųjų darbuotojų priešiškumu, o vienas kitas konservatyvesnis klientas gal net panorės atsidaryti sąskaitas kitame banke.

— Dabar galiu pasakyti tik tiek, — tęsė jis, — kad „Sony International“ pirmininkas ir du jo kompanijos direktoriai maždaug po šešių savaičių ketina apsilankyti Londone. Jie aiškiai pasakė, kad mes — ne vienintelis bankas, į kurį jie kreipiasi, bet taip pat leido suprasti, jog šiuo metu palankiausiai vertina mus.

— Pirmininke, kodėl „Sony“ turėtų svarstyti mūsų kandidatūrą, kai yra didesnių bankų, net besispecializuojančių toje srityje? — paklausė Adrianas Slounas, valiutos keitimo skyriaus viršininkas.

— Nepatikėsite, Adrianai, bet pernai daviau interviu *Economist* laikraščiui, ir mano namuose Hadersfilde darytos nuotraukos fone matosi „Sony“ radijas. Štai kaip galima sumedžioti sėkmę.

— Džonas Kenetas Galbraitas, — pratarė Sebastijonas.

Keli darbuotojai pamėgino ploti, nors jiems niekada nebūtų šovę į galvą pertraukti pirmininko; Sebastijonas nuraudo, o jam taip nutikdavo labai retai.

— Gera žinoti, kad kabinete yra nors vienas išsilavinęs žmogus, — pasakė pirmininkas. — Ta gaidele siūlau grįžti prie darbo. Jei kas panorėtų šį klausimą aptarti asmeniškai, dėl susitikimo tartis nereikia — tik ateikite, ir pasikalbėsime.

Kai Sedrikas grįžo į savo kabinetą, Sebastijonas greitai nuėjo iš paskos ir nedelsdamas atsiprašė už savo spontanišką įsiterpimą.

— Nereikia, Sebai. Tiesą sakant, padėjai praskaidrinti atmosferą, kartu pakėlei savo reputaciją vyresniųjų darbuotojų akyse. Tikėkimės, šitai paskatins ir kitus paremti mane ateityje. O dabar — apie svarbesnius reikalus. Turiu tau darbą.

— Pagaliau, — atsakė Sebastijonas, kuriam jau darėsi bloga nuo kilnojimosi liftu su branginamais klientais, lydint juos pas pirmininką ir matant prieš nosį užsitrenkiančias duris, vos tik jie žengia į kabinetą.

— Keliomis kalbomis kalbi?

— Penkiomis, jei skaičiuosime ir anglų. Bet hebrajų esu kiek apleidęs.

— Vadinasi, turi šešias savaites pakenčiamai išmokti japonų.

— Kas nuspręs, ar išmokau?

— „Sony International" pirmininkas.

— Aa, vadinasi, spaudimo nejausiu.

— Džesika man sakė, kad per atostogas viešėdamas šeimos viloje Toskanoje per tris savaites pramokai itališkai.

— Pramokti — ne išmokti, — atsakė Sebastijonas. — Be to, mano sesuo linkusi perdėti, — pridūrė žvelgdamas į piešinį, kuriame buvo pavaizduotas Princesės Aleksandros ligoninės lovoje gulintis Sedrikas; piešinys vadinosi „Mirštančio žmogaus portretas".

— Daugiau jokio kandidato neturiu, — kalbėjo Sedrikas, duodamas jam brošiūrą. — Londono universitetas šiuo metu siūlo tris japonų kalbos kursus — pradedančiųjų, pramokusiųjų ir pažengusiųjų. Vadinasi, visuose trijuose kursuose būsi po dvi savaites, — Sedrikas buvo tiek gailestingas, kad nusijuokė.

Suskambo telefonas ant pirmininko stalo. Sedrikas pakėlė ragelį, paklausė kelias akimirkas ir pratarė:

— Gerai, Džeikobai, kad paskambinai. Man reikėjo su tavimi pasikalbėti apie Bolivijos kasyklos projektą; žinau, kad esi svarbiausias finansininkas...

Sebastijonas išėjo iš kabineto, tyliai uždarydamas duris.

— Etiketas — raktas į japonų sielą, — pasakė profesorius Maršas, nužvelgęs mąslius keliais aukštais eilėmis susėdusiųjų veidus. — Etiketas — ne menkiau svarbu nei išmokta kalba.

Sebastijonas greitai išsiaiškino, kad pradedančiųjų, pramokusiųjų ir pažengusiųjų pamokos vyksta skirtingu metu, vadinasi, jis galėjo lankyti po penkiolika pamokų kas savaitę. Tai reiškė, kad pridėjus valandas, skirtas nesuskaičiuojamai daugybei knygų perskaityti, tuzinui įrašų išklausyti, jam vargiai liko minutėlė pavalgyti ar pamiegoti.

Profesorius Maršas savo paskaitose įprato matyti pirmoje eilėje sėdintį vis tą patį jaunuolį, įnirtingai viską užsirašinėjantį.

— Pradėkime nuo nusilenkimo, — kalbėjo profesorius. — Svarbu suprasti, kad nusilenkimas japonams reiškia daug daugiau nei rankų paspaudimas britams. Rankos spaudžiamos kone vienodai — galima paspausti tik stipriai arba silpnai, be to, rankos paspaudimas neatskleidžia spaudžiančiųjų socialinio statuso. Tačiau japonams žinomas sudėtingas nusilenkimo kodas. Pradedant nuo aukščiausių sluoksnių, niekam nesilenkia tik imperatorius. Jei susitinka vienodo statuso žmonės, nusilenkia abu, — profesorius nežymiai nulenkė galvą. — Bet jeigu, pavyzdžiui, kompanijos vadovas susitinka su direktoriumi, vadovas vos pastebimai linktelės, o direktorius turės nusilenkti štai taip, iki juosmens. Jei eilinis darbuotojas susitiks su vadovu, jis turės nusilenkti labai žemai, kad jų žvilgsniai nesusitiktų, ir vadovui bus leidžiama jo nė nepastebėti, imti ir praeiti pro šalį.

— Taigi, — dėstė Sebastijonas, tą pačią popietę grįžęs į banką, — jei aš būčiau japonas, o jūs — pirmininkas, turėčiau nusilenkti labai žemai, parodydamas, kad žinau savo vietą.

— Tikėkimės, — pratarė Sedrikas.

— O jūs, — tęsė Sebastijonas nepaisydamas pastabos, — vos linktelėtumėte arba tiesiog praeitumėte pro šalį. Taigi, kai jūsų šalyje pirmą kartą susitiksite su ponu Morita, turėsite jam pirmam leisti

nusilenkti, paskui nusilenksite jūs ir tik tada apsikeisite kortelėmis. Jei tikrai norėsite palikti jam gerą įspūdį, vienoje kortelės pusėje turės būti užrašas anglų kalba, kitoje — japonų. Kai ponas Morita jus supažindins su generaliniu direktorium, šis nusilenks žemai, o jums ir vėl reikės tik linktelėti. Kai jis jus supažindins su trečiuoju savo komandos žmogumi, šis nusilenks dar žemiau, o jūs ir vėl tik linktelėsite.

— Vadinasi, aš linkčiosiu be paliovos. Ar kam nors turėsiu žemai nusilenkti?

— Tik imperatoriui, bet nemanau, kad šiuo metu jis ieško trumpalaikės paskolos. Ponas Morita pamatys, kad jūsų akyse jis yra viršesnis už savo kolegas; taip pat ir jo kolegos įvertins jų viršininkui rodomą jūsų pagarbą, o tai irgi labai svarbu.

— Manau, šią filosofiją nedelsiant reikėtų įdiegti ir „Farthing's" banke, — pasakė Sedrikas.

— Dar ir pietaujant reikia laikytis painaus etiketo, — tęsė Sebastijonas. — Restorane pirmas turėtų užsisakyti ponas Morita; jis pirmas turėtų būti aptarnautas, bet jis negalės pradėti valgyti, kol nepradėsite jūs. Jo kolegos negalės pradėti valgyti, kol jis nepradės, bet baigti valgyti jie turėtų dar prieš jam baigiant.

— Įsivaizduok, jei reikėtų pietauti su šešiolika žmonių ir būtum jauniausias svečias...

— Sutriktų skrandžio veikla, — atsakė Sebastijonas. — Tačiau baigęs valgyti ponas Morita negalės pakilti nuo stalo, kol nepakilsite jūs ir nepaprašysite jo eiti drauge.

— O kaip elgtis su moterimis?

— Ši tema — minų laukas, — kalbėjo Sebastijonas. — Japonai negali suprasti, kodėl moteriai įėjus į kambarį anglas atsistoja, kodėl leidžia jas aptarnauti pirmas ir nepakelia peilio ir šakutės, kol valgyti nepradeda žmona.

— Nori pasakyti, kad būtų geriau palikti Berilę Hadersfilde?

— Atsižvelgiant į aplinkybes, taip pasielgti būtų išmintinga.

— O jei ir tu su mumis pietausi, Sebai?

— Aš turėsiu užsisakyti paskutinis, mane aptarnaus paskutinį, paskutinis pradėsiu valgyti ir paskutinis pakilsiu nuo stalo.

— Dar vienas pirmas kartas, — pratarė Sedrikas. — Beje, kada viso to išmokai?

— Šįryt, — atsakė Sebastijonas.

Sebastijonas būtų metęs pradedančiųjų pamokas baigiantis pirmai savaitei, jei nebūtų taip blaškęsis. Jis stengėsi susikaupti ir klausyti profesoriaus Maršo, tačiau gerokai per dažnai žvilgčiojo jos pusėn. Nors ji buvo daug vyresnė už Sebastijoną — trisdešimties, o gal net trisdešimt penkerių, — atrodė labai patraukli, o banke dirbantys vaikinai tikino, kad Sičio moterims dažnai patinka jaunesni.

Sebastijonas vėl atsigręžė ir pažvelgė jos pusėn, bet ji įdėmiai klausė kiekvieno profesoriaus žodžio. O gal tik dedasi sunkiai pasiekiama? Jis žinojo tik vieną būdą išsiaiškinti.

Kai paskaita pagaliau baigėsi, Sebastijonas įkandin jos nuėjo į koridorių ir pamatė, kad iš užpakalio ji lygiai tokia pat patraukli. Pieštuko formos sijonas neslėpė grakščių kojų, paskui kurias jis mielai nusekė į studentų barą. Jo pasitikėjimas dar labiau išaugo, kai ji priėjo tiesiai prie baro, o barmenas nedelsdamas ištiesė ranką į butelį baltojo vyno. Sebastijonas prisėdo ant kėdės greta.

— Manyčiau, panelė norėtų taurės *šardonė*, o aš išgersiu alaus.

Ji nusišypsojo.

— Tuojau, — atsakė barmenas.

— Aš vardu Sebas.

— Aš — Eimė, — atsakė ji.

Sebą nustebino amerikietiškas akcentas. Nejau jam pavyks išsiaiškinti, ar amerikietės merginos išties taip lengvai pasiekiamos, kaip tvirtina vyrukai iš banko?

— Ką veikiate, kai nesimokote japonų kalbos? — paklausė Sebastijonas, kai barmenas atnešė jiems du stiklus.

— Keturi šilingai.

Sebastijonas padavė jam du puskronius ir pasakė:

— Grąžą pasilikite.

— Ką tik išėjau iš darbo; dirbau stiuardese, — atsakė ji.

Ar gali būti geriau, svarstė Sebastijonas.

— Kodėl išėjote?

— Jie visada ieško jaunesnių.

— Bet jums — ne daugiau nei dvidešimt penkeri.

— Gerai būtų, — ištarė Eimė ir atsigėrė vyno. — O ką jūs veikiate?

— Aš — banko konsultantas.

— Gražiai skamba.

— Kaip skamba, taip ir yra, — atsakė Sebastijonas. — Šiandien baigiau derėtis su Džeikobu Rotšildu; perkame alavo kasyklą Bolivijoje.

— Ohoo, mano pasaulėlis, palyginti su jūsiškiu, visai pilkas. Kodėl mokotės japonų?

— Ką tik buvo paaukštintas Tolimųjų Rytų skyriaus vadovas, o aš esu vienas iš kandidatų į jo vietą.

— Ar jūs ne per jaunas tokiam atsakingam postui?

— Bankininkystė — jaunų žaidimas, — jai baigus vyną, atsakė Sebastijonas. — Gal galėčiau pavaišinti dar viena taure?

— Ne, dėkoju. Daug ką turėsiu pakartoti, todėl verčiau važiuosiu namo, kad rytoj profesorius manęs nepričiuptų.

— Kodėl man nenuvažiavus kartu su jumis? Galėtume abu pakartoti.

— Skamba viliojamai, — atsakė ji, — bet kad lyja, mums prireiks taksi.

— Aš viskuo pasirūpinsiu, — atsakė Sebas, šiltai jai nusišypsodamas.

Jis kone bėgte išbėgo iš baro — tiesiai į pliaupiantį lietų. Taksi rado ne iškart, o kai galiausiai susistabdė, jam teliko viltis, kad Eimė gyvena nelabai toli, nes turėjo tik smulkių. Sebas pamatė ją stovinčią už stiklinių durų ir pamojo.

— Kur, viršininke?

— Negaliu pasakyti, nežinau, kur panelė gyvena, — atsakė Sebastijonas, mirktelėdamas taksi vairuotojui.

Atsigręžęs jis pamatė link automobilio bėgančią Eimę ir greitai atidarė dureles, kad ji nepermirktų. Ji smuko vidun, o Sebastijonas ketino sėstis šalia, bet už nugaros išgirdo balsą:

— Ačiū, Kliftonai. Labai miela, kad tokiu bjauriu oru radote mano žmonai taksi. Iki rytojaus, — uždarydamas taksi dureles pridūrė profesorius.

15

— Labas rytas, pone Morita. Man labai malonu jus matyti, — pasisveikino Sedrikas, smagiai linktelėdamas.

— Ir man malonu jus matyti, pone Hardkastlai, — surizikavo jis taip pat sveikindamasis. — Gal galiu jus supažindinti su mūsų generaliniu direktoriumi ponu Uejama?

Jis pasitraukė į šalį, ir ponas Uejama pagarbiai nusilenkė. Sedrikas vėl linktelėjo.

— Ir su asmeniniu savo sekretoriumi ponu Ono.

Šis nusilenkė dar žemiau, bet Sedrikas ir vėl tik nežymiai linktelėjo.

— Prašau sėstis, pone Morita, — pratarė Sedrikas ir palaukė, kol svečiai susės, o tik paskui sėdo už savo stalo. — Tikiuosi, skrydis buvo sklandus?

— Taip, dėkoju. Tarp Honkongo ir Londono man pavyko kelias valandas numigti; labai malonu, kad mūsų pasitikti į oro uostą atsiuntėte automobilį ir savo asmeninį asistentą.

— Miela pasitarnauti. Ar viešbutyje jums patogu?

— Dėkoju, viešbutis tikrai tenkina, labai patogu, kad būsime netoli Sičio.

— Džiugu girdėti. Na, gal imsimės reikalų?

— Ne ne ne! — pašoko Sebastijonas. — Joks japonų džentelmenas nepradės aptarinėti reikalų, kol jam nebus pasiūlyta arbatos. Tokijuje arbatos ceremonijai vadovautų geiša; tokia ceremonija gali užtrukti trisdešimt minučių ar ilgiau, priklauso nuo turimo statuso. Aišku, jis gali atsisakyti pasiūlymo, bet vis tiek tokio jūsų pasiūlymo tikėsis.

— Pamiršau, — pratarė Sedrikas. — Kvaila klaida, tą dieną jos nepadarysiu. Ačiū Dievui, būsi šalia ir mane gelbėsi, jei taip nutiks.

— Negalėsiu, — atsakė Sebastijonas. — Sėdėsiu gale kabineto su ponu Ono. Užsirašinėsime jūsų pokalbį, ir nė vienam iš mūsų nešaus į galvą pertraukti šeimininkų.

— Tai kada man bus leista su juo kalbėti apie reikalus?

— Nebus galima kalbėtis tol, kol ponas Morita pirmą kartą nesriūbtelės iš antro arbatos puodelio.

— Ar galėsiu užsiminti apie žmoną ir šeimą, dar nepradėjęs rimto pokalbio?

— Ne, jei jis pirmas apie tai neužsimins. Jis jau vienuolika metų vedęs Jošiko, kartais žmona lydi jį į užsienį.

— Ar jie turi vaikų?

— Jis turi tris nedidelius vaikus: du sūnus — šešerių Hideo, ketverių Masao, — ir vos dvejų dukrą Naoko.

— Ar man leidžiama jam sakyti, kad mano sūnus — advokatas, kad jis neseniai tapo karališkuoju advokatu?

— Tik tada, jei jis pirmas užsimins apie savo vaikus, bet šitai menkai tikėtina.

— Suprantu, — ištarė Sedrikas. — Ar bent jau manau, kad suprantu. Manai, ir kitų bankų pirmininkai taip vargs?

— Jei to kontrakto nori taip, kaip norite jūs, verčiau pasistengtų.

— Labai tau dėkingas, Sebai. Na, kaip tau sekasi mokytis japoniškai?

— Sekėsi gerai, kol baisiai neapsikvailinau — mėginau prisivilioti profesoriaus žmoną.

Sedrikas niekaip negalėjo liautis juoktis, o Sebastijonas kuo smulkiausiai jam išdėstė, kas nutiko tą vakarą.

— Sakai, permirkai?

— Iki siūlelio. Nesuprantu, ką ne taip darau elgdamasis su moterimis — nemanau, kad galėčiau patraukti moteris taip, kaip jas traukia kiti banke dirbantys vyrukai.

— Papasakosiu tau apie kitus vyrukus, — atsakė Sedrikas. — Vos išgėrę porą pintų, jie ims įtikinėti, jog turi Džeimso Bondo patirtį. Patikėk, daugelis jų tik taip šneka.

— Ar būdamas mano amžiaus irgi buvote susidūręs su tokia bėda?

— Aišku, kad ne, — atsakė Sedrikas. — Bet su Berile susipažinau būdamas šešerių ir nuo tada nesidairiau į kitas moteris.

— Šešerių? — pakartojo Sebastijonas. — Baisiau nei mano motina. Mano tėtį ji įsimylėjo dešimties, ir nuo tada tasai vargšelis nebeturėjo jokių šansų.

— Kaip ir aš, — prisipažino Sedrikas. — Matai, Hadersfildo pradinėje ji buvo atsakinga už pieno paskirstymą; jei norėdavau gauti papildomą trečdalį pintos... valdinga padūkėlė. Kai pagalvoji, tokia ir liko. Bet niekada jokios kitos ir nenorėjau.

— Ir niekada nežiūrėjote į kitas moteris?

— Taip, žiūrėjau, bet tik tiek. Jei radai aukso, kam ieškoti vario? Sebastijonas nusišypsojo.

— O kaip aš suprasiu, kad radau aukso?

— Suprasi, vaike. Patikėk, suprasi.

Paskutines dvi savaites, iki pono Moritos lėktuvui nusileidžiant Londono oro uoste, Sebastijonas lankė visas profesoriaus Maršo paskaitas jau nebesidairydamas į jo žmoną. Vakarais jis grįždavo į dėdės Džailzo namus Smito aikštėje ir lengvai pavakarieniavęs, vietoje šakutės ir peilio laikydamas pagaliukus, eidavo į savo kambarį, skaitydavo, klausydavo įrašų ir vis lankstydavosi priešais žmogaus ūgio veidrodį.

Vakarą prieš pakylant uždangai jis jautėsi pasirengęs. Na, pusiau pasirengęs.

Džailzas jau buvo bepriprantąs prie kasrytinių Sebastijono lankstymųsi vos atėjus pusryčiauti.

— O jūs man turite atsakyti linktelėjimu, kitaip negalėsiu sėstis, — kalbėjo Sebastijonas.

— Man visa tai pradeda patikti, — pasakė Džailzas, kai pusryčiauti atėjo ir Gvinetė. — Labas rytas, mieloji, — pasisveikino, ir abu vyrukai atsistojo.

— Prie mūsų durų stovi labai šaunus „Daimler“, — pasakė Gvinetė, sėsdamasi priešais Džailzą.

— Taip, jis mane nuveš į Londono oro uostą paimti pono Moritos.

— Aaa, tikrai, šiandien toji didi diena.

— Neabejotinai, — sutiko Sebastijonas.

Jis baigė gerti apelsinų sultis, pašoko, išbėgo į koridorių ir dar kartą pažvelgė į veidrodį.

— Marškiniai man patinka, — pratarė Gvinetė, tepdama skrebutį sviestu, — bet kaklaraištis kiek per... senamadis. Manau, labiau tiktų mėlyno šilko, kurį ryšėjai per mūsų vestuves.

— Jūs teisi, — sutiko Sebastijonas, nedelsdamas užlėkė laiptais ir dingo miegamajame.

— Sėkmės, — palinkėjo Džailzas, kai Sebas lankstydamasis leidosi laiptais.

— Dėkoju, — per petį šūktelėjo Sebastijonas eidamas iš namų.

Pono Hardkastlo vairuotojas stovėjo prie galinių daimlerio durelių.

— Manau, sėsiu šalia jūsų, į priekį, Tomai, nes grįždamas irgi ten sėdėsiu.

— Kaip patogiau, — atsakė Tomas sėsdamas prie vairo.

— Sakykite, — kreipėsi Sebastijonas, kai automobilis pasuko dešinėn iš Smito aikštės ir pasileido Krantinės gatve, — kai buvote jaunas...

— Atvėsk, vaikine. Man tik trisdešimt ketveri.

— Atsiprašau. Pamėginsiu dar kartą. Kai buvote nevedęs, kiek moterų pažinote prieš... prieš vesdamas?

— Kiek dulkinau? — paklausė Tomas.

Sebastijonas skaisčiai nuraudo, bet pralemeno:

— Taip.

— Keblumai su paukštytėmis, ką?

— Trumpai tariant... taip.

— Na, vaikine, neketinu atsakinėti į tokius klausimus, nes būsiu neabejotinai apkaltintas, — Sebastijonas nusijuokė. — Bet ne tiek daug, kiek būčiau norėjęs, ir ne tiek, kiek bičiuliams gyriausi turėjęs.

Sebastijonas vėl nusijuokė.

— O koks tasai vedybinis gyvenimas?

— Su įkalnėmis ir nuokalnėmis, kaip Tauerio tiltas. Kodėl apie tai prabilai, Sebai? — paklausė Tomas, jiems važiuojant per *Erls Korto* rajoną. — Kažkuo susižavėjai, ką?

— Gerai būtų. Ne, tik bėda, kad aš visiškai nemoku bendrauti su moterimis. Rodos, vos sutikęs man patinkančią merginą iškart viską sugadinu. Man kažkaip taip nutinka, kad imu siųsti netinkamus signalus.

— Nėra patogu, kai turi viską, ko reikia, tiesa?

— Ką norite pasakyti?

— Esi išpuikęs gražus vyrukas, išsilavinęs, taisyklingai kalbantis, iš geros šeimos, ko dar nori?

— Bet aš neturiu nė skatiko.

— Gal ir taip. Tačiau esi perspektyvus, o merginoms perspektyvūs patinka. Jos visada mano, kad tokius gali pasižaboti, jais pasinaudoti. Patikėk, su merginomis tau nekils jokių bėdų. O kai nuspręsi žengti pirmyn, niekada nesigręžiok.

— Tomai, jūs švaistote savo talentą. Turėjote būti filosofas.

— Nepataikei, vyruti. Man niekas nepasiūlė vietos Kembridže. Nors, žinai, jei turėčiau nors menką galimybę, keisčiausi su tavimi vietomis.

Sebastijonui niekada nebuvo šovusi tokia mintis.

— Na, aš nesiskundžiu. Turiu gerą darbą, ponas Hardkastlas — tikras auksas, ir Linda šauni. Bet jei iš pradžių būčiau turėjęs tokias galimybes, kokias turi tu, dabar tikrai nebūčiau vairuotojas.

— O kas būtumėt?

— Dabar jau turėčiau automobilių parką, o tu į mane kreiptumeisi „pone“.

Sebastijonas staiga pasijuto kaltas. Jis niekada nebuvo susimąstęs apie kitų žmonių gyvenimą ir koks privilegijuotas jis jiems atrodo. Likusią kelio atkarpą Sebastijonas pratylėjo, skausmingai suvokęs, kad gimimas — pirmasis gyvenimo skirtas loterijos bilietas.

Įsukęs į Didįjį Vakarų kelią Tomas nutraukė tylą.

— Ar tiesa, kad važiuojame paimti trijų siauraakių?

— Liaukitės, Tomai. Važiuojame paimti trijų džentelmenų japonų.

— Nesuprask manęs klaidingai, nieko pikta nelaikau prieš tuos geltonus šunsnukius. Visiškai aišku — jie stojo į karą todėl, kad jiems buvo liepta.

— Jūs dar ir istorikas, — pratarė Sebastijonas, kai automobilis sustojo prie oro uosto terminalo. — Tomai, kai vėl mane pamatysit, pasistenkit, kad galinės durelės būtų atdaros, o automobilio variklis įjungtas, nes šie trys džentelmenai ponui Hardkastlui yra labai svarbūs.

— Lauksiu čia pasirengęs, — atsakė Tomas. — Net treniravausi, kaip nusilenkti, girdi?

— Na, jūs turėtumėte nusilenkti labai žemai, — šyptelėjęs atsakė Sebastijonas.

Nors atvykimo salėje šviečianti lenta skelbė, kad lėktuvas atskris laiku, Sebastijonas atvyko valanda anksčiau. Nedidelėje sausakimšoje kavinėje jis nusipirko drungnos kavos, paėmė *Daily Mail* numerį ir perskaitė apie Amerikiečių į kosmosą išsiųstas dvi beždžiones, kurios ką tik saugiai grįžo į žemę. Jis du kartus nuėjo į tualetą, tris kartus prieš veidrodį pasitikrino, ar gerai užrištas kaklaraištis — Gvinetė buvo teisi — ir nesuskaičiuojamą daugybę kartų žingsniais išmatavo salę, japoniškai repetuodamas „Labas rytas, pone Morita, sveiki atvykę į Angliją“ ir žemai lankstydamasis.

— Japonijos oro linijų lėktuvas iš Tokijo, skrydžio numeris 1027, ką tik nusileido, — per garsiakalbį pranešė oficialus balsas.

Sebastijonas nedelsdamas pasirinko vietą prie atvykusiųjų vartų, kad kuo geriau matytų iš muitinės išeinančius keleivius. Tik ne-

pagalvojo, kad 1027-uoju reisu atskris daug japonų verslininkų, o jis nė nenutuokė, kaip atrodo ponas Morita ar jo kolegos.

Kai tik pro vartus žengdavo kokia nors trijulė, Sebastijonas iškart puldavo pirmyn, žemai nusilenkdavo ir pasisakydavo, kas esąs. Tą patį kartodamas ketvirtą kartą jis buvo taip susijaudinęs, jog visą kalbelę išrėžė angliškai:

— Labas rytas, pone Morita, sveiki atvykę į Angliją, — pasakė ir žemai nusilenkė. — Esu asmeninis pono Hardkastlo padėjėjas; jūsų jau laukia automobilis nuvežti į „Savoją".

— Dėkoju, — atsakė ponas Morita, iškart parodydamas, kad angliškai kalba daug geriau, nei Sebastijonas japoniškai. — Ponas Hardkastlas labai malonus, kad taip rūpinasi.

Kadangi ponas Morita nė negalvojo supažindinti Sebastijono su dviem savo kolegomis, jie visi skubiai išėjo iš terminalo. Sebastijonui palengvėjo, kai pamatė prie atidarytų automobilio galinių durelių stovintį Tomą.

— Labas rytas, pone, — pasisveikino Tomas žemai nusilenkdamas, bet ponas Morita ir jo kolegos sulipo į automobilį į jį nė nedirstelėję.

Sebastijonas šoko į priekinę sėdynę, ir automobilis, įsiliejęs į vos judančių mašinų srautą, pajudėjo Londono link. Kelionės į „Savoją" metu Sebastijonas tylėjo, o ponas Morita tyliai šnekučiavosi su kolegomis gimtąja kalba. Po keturiasdešimties minučių daimleris sustojo prie viešbučio. Prie automobilio atskubėjo trys šveicoriai ir ėmė traukti iš bagažinės lagaminus.

Ponui Moritai pastačius koją ant šaligatvio, Sebastijonas žemai nusilenkė.

— Grįšiu pusę dvyliktos, pone, — pasakė jis angliškai, — kad dvyliktą valandą spėtumėte susitikti su ponu Hardkastlu.

Ponas Morita vargais negalais linktelėjo, o viešbučio valdytojas žengė arčiau ir pratarė:

— Sveiki sugrįžę į „Savoją“, Morita san.

Valdytojas žemai nusilenkė.

Sebastijonas nelipo į automobilį, kol ponas Morita nedingo už sukamųjų viešbučio durų.

— Mums reikia kuo greičiau grįžti į biurą.

— Bet man įsakyta niekur nesitraukti, — nė nekrustelėjęs atsakė Tomas, — jei kartais ponui Moritai prireiktų automobilio.

— Man nė velnio nerūpi, kas jums buvo įsakyta, — atsakė Sebastijonas. — Mes važiuojam į biurą, važiuojam dabar pat, todėl pirmyn.

— Tegu viskas ir krenta ant tavo galvos, — atsakė Tomas, o paskui šovė į priešingą kelio pusę ir išvažiavo į krantinę.

Po dvidešimt dviejų minučių jie sustojo prie „Farthing's“ banko.

— Apgręžkite automobilį ir neišjunkite variklio, — paliepė Sebastijonas. — Grįšiu kaip įmanydamas greičiau.

Jis iššoko iš automobilio, įbėgo į pastatą, nulėkė prie artimiausio lifto, užsikėlęs į penktą aukštą pasileido koridoriumi ir nepasibeldęs įžygiavo į pirmininko kabinetą. Adrianas Slounas atsisuko ir nė nesistengė slėpti nepasitenkinimo dėl taip netikėtai nutraukto jo pokalbio su pirmininku.

— Maniau, daviau nurodymus likti Savojoje, — pasakė Sedrikas.

— Šis tas nutiko, pirmininke, turiu tik kelias minutes jus informuoti.

Slounas atrodė dar labiau nepatenkintas, kai Hardkastlas jo paprašė išeiti iš kabineto ir grįžti po kelių minučių.

— Kas negerai? — paklausė jis Sebastijono, užsidarius durims.

— Šiandien trečią valandą ponas Morita lankysis Vestminsterio banke, o rytoj rytą, dešimtą, eis į „Barclays“. Jis ir jo patarėjai įsitikinę, kad „Farthing's“ bankas suteikęs nedaug paskolų kompanijoms, vadinasi, turėsite juos įtikinti, kad galite imtis tokio rimto sandorio. Beje, apie jus jie žino viską, įskaitant ir faktą, kad būdamas penkiolikos metėte mokyklą.

— Vadinasi, jis moka skaityti angliškai, — pratarė Sedrikas. — Bet iš kur sužinojai visą kitą informaciją? Negaliu patikėti, kad jie patys viską išklojo.

— Neišklojo. Antra vertus, jie nenutuokė, kad moku japoniškai.

— Tegu taip ir lieka, — pasakė Sedrikas. — Vėliau pravers. Bet dabar geriau grįžk į „Savoją", tuojau pat.

— Ir dar vienas dalykas, — pridūrė Sebastijonas eidamas durų link. — Ponas Morita „Savojoje" apsistoja ne pirmą kartą. Tiesą sakant, viešbučio valdytojas su juo pasisveikino taip, tarsi jis būtų nuolatinis svečias. Ir dar prisiminiau, kad jie viliasi gauti tris bilietus į spektaklį „Mano puikioji ledi", bet jiems pasakė, jog bilietai išparduoti.

Pirmininkas pakėlė telefono ragelį ir pratarė:

— Išsiaiškink, kuriame teatre vaidinama „Mano puikioji ledi", ir sujunk mane su bilietų kasa.

Sebastijonas išbėgo iš kabineto ir pasileido koridoriumi trokšdamas, kad liftas būtų penktame aukšte. Taip nenutiko, ir jam atrodė, kad liftas kyla visą amžinybę. Galiausiai liftas pasirodė, bet leisdamasis stabčiojo kiekviename aukšte. Sebastijonas išlėkė iš pastato, įšoko į automobilį, pažvelgė į laikrodį ir pasakė:

— Kelionei iki „Savojos" turime dvidešimt šešias minutes.

Sebastijonas neprisiminė, ar kada nors buvo matęs taip lėtai gatvėmis slenkančius automobilius. Atrodė, vos prisiartinus prie šviesoforo, užsidegdavo raudona šviesa. Ir kodėl tokiu metu, rytą, visos perėjos užtvindytos pėsčiųjų?

Į „Savojos" viešbučio aikštelę Tomas įsuko dvidešimt septynios minutės po vienuoliktos, bet pamatė, kad prie pat viešbučio sustoję limuzinai, išlaipinantys keleivius. Sebastijonas negalėjo laukti; ausyse jam skambėjo profesoriaus Maršo žodžiai: *Japonai niekada nevėluoja į susitikimus ir įsižeidžia, jei kas nors kur nors nespėja laiku.* Sebas iššoko iš mašinos ir bėgte pasileido gatve viešbučio link.

Kodėl nepasinaudojau viešbučio telefonu, nesiliovė savęs klausinėti, bėgdamas prie centrinio įėjimo. Tačiau dabar jaudintis jau buvo per vėlu. Jis pralėkė pro durininką, sukamąsias duris stumtelėdamas taip, kad tuo metu pro duris ėjusi ponia gatvėje atsidūrė gerokai greičiau, nei jai norėjosi.

Sebastijonas pažvelgė į laikrodį vestibiulyje: 11.29. Jis mikliai nuėjo prie liftų, pažvelgęs į veidrodį pasitvarkė kaklaraištį ir giliai įkvėpė. Laikrodis išmušė du kartus, lifto durys prasivėrė ir iš jo išėjo ponas Morita su dviem kolegomis. Jis pamalonino Sebastijoną šypsenėle, nors, kita vertus, Morita manė, kad šis jaunuolis čia prastovėjo valandą.

16

Sebastijonas atidarė duris ir įleido poną Moritą bei du jo kolegas į pirmininko kabinetą.

Eidamas su jais pasisveikinti, Sedrikas pirmą kartą gyvenime pasijuto esąs aukštas. Jis jau rengėsi nusilenkti, bet ponas Morita jam ištiesė ranką.

— Malonu susipažinti, — pratarė Sedrikas, spausdamas ranką ir vėl rengdamasis nusilenkti. Tačiau Morita pasisuko ir pasakė:

— Norėčiau jus supažindinti su savo direktoriumi ponu Uejama.

Šis žengė žingsnį į priekį ir taip pat paspaudė Sedrikui ranką. Pirmininkas būtų paspaudęs ranką ir ponui Ono, jei pastarasis nebūtų laikęs didelės dėžės.

— Prašau sėstis, — pasiūlė Sedrikas, mėgindamas prisiminti sumanytą scenarijų.

— Dėkoju, — atsakė ponas Morita. — Bet pirmiausia, laikydamiesi garbingos japonų tradicijos, norėtume įteikti naujam bičiuliui dovaną.

Asmeninis sekretorius žengė žingsnį ir padavė ponui Moritai dėžę, o šis įteikė ją Sedrikui.

— Jūs labai malonus, — pasakė Sedrikas kiek sutrikęs, nes visi trys svečiai tebestovėjo neabejotinai laukdami, kol jis apžiūrės dovaną.

Sedrikas užtruko, kol atrišo mėlyną juostą, kruopščiai surištą į kaspiną, kol nuvyniojo auksinį popierių svarstydamas, ką galėtų Moritai padovanoti pats. Nejau reikėtų paaukoti Henrį Murą*? Jis dirstelėjo į Sebastijoną viltingu žvilgsniu, bet menkai ko tikėdamasis, tačiau ir Sebas atrodė taip pat sutrikęs. Turbūt apie tradicinį pasikeitimą dovanomis buvo kalbama vienoje iš tų kelių paskaitų, kurias jis praleido.

Sedrikas atidengė dėžę ir aiktelėjo, atsargiai iškeldamas dailią grakščią turkio ir juodos spalvos vazą. Gale kabineto stovintis Sebastijonas žengė artėliau, bet nieko nepasakė.

— Nuostabu, — pratarė Sedrikas.

Jis nuėmė nuo stalo vazą su gėlėmis ir jos vietoje pastatė išskirtinio grožio ovalią dovaną.

— Pone Morita, kai ateityje lankysitės mano kabinete, visada ant mano stalo matysite savo vazą.

— Man didelė garbė, — atsakė Morita, pirmą kartą nusilenkdamas.

Sebastijonas žengė dar arčiau, kol galiausiai atsidūrė vos per pėdą nuo pono Moritos. Jis atsigręžė į pirmininką.

— Pone, gal galėčiau gauti jūsų leidimą kreiptis į garbų mūsų svečią?

— Žinoma, — atsakė Sedrikas vildamasis, jog bus išgelbėtas.

— Gal galėčiau tikėtis sužinoti vazos autoriaus pavardę, Morita san?

* *Henry Moore* (1898—1986) — anglų menininkas, skulptorius.

Ponas Morita nusišypsojo.

— Šoji Hamada, — atsakė.

— Didelė garbė gauti dovaną, sukurtą vienos iš dar gyvų jūsų tautos nacionalinių vertybių. Jei mūsų pirmininkas būtų žinojęs, būtų jums parengęs panašią dovaną, sukurtą vieno iš geriausių anglų menininkų, kuris parašė knygą apie pono Hamados kūrybą.

Begalinės pokalbių su Džesika valandos galiausiai pasiteisino.

— Kalbate apie poną Bernardą Ličą, — atsakė Morita. — Man pasisekė — savo kolekcijoje turiu tris jo kūrinius.

— O mūsų dovana, kurią jums išrinko pirmininkas, nors ir ne tokia vertinga, bet taip pat dovanojama iš širdies ir bičiuliškai.

Sedrikas nusišypsojo. Jis nekantravo sužinoti, kokia toji jo išrinkta dovana.

— Pirmininkas jums dovanoja tris bilietus į šio vakaro spektaklį „Mano puikioji ledi“ Karališkajame teatre, Druri gatvėje. Jums leidus, septintą valandą aš jūsų lauksiu prie viešbučio, kad palydėčiau į teatrą; spektaklio pradžia — septintą trisdešimt.

— Malonesnės dovanos nė būti negali, — atsakė ponas Morita. Atsisukdamas į Sedriką jis pridūrė:

— Jūsų dėmesys ir dosnumas mane trikdo.

Sedrikas nusilenkė suprasdamas, jog dabar ne metas aiškinti Sebastijonui, kad jis jau skambino į teatrą ir išgirdo, jog visi bilietai artimiausioms dviem savaitėms parduoti. Apatiškas balsas informavo: „Visada galima stoti į eilę ir laukti, kol kas nors ateis „grąžinti bilietų.“ Būtent taip Sebastijonas ir padarys, ir galės laukti visą likusią dieną.

— Prašau sėstis, pone Morita, — pasiūlė Sedrikas mėgindamas atsigauti. — Gal norėtumėte arbatos?

— Ne, dėkoju, bet puodelį kavos gal ir išgerčiau.

Sedrikas liūdnai pagalvojo apie šešias arbatos rūšis iš Indijos, Ceilono ir Malaizijos, kurias tą savaitę buvo išrinkęs Karvardino

parduotuvėje, o dabar viskas nubraukta vienu sakiniu. Jis paspaudė telefono mygtuką melsdamas, kad sekretorė gertų kavą, o ne arbatą.

— Panele Klaf, prašyčiau kavos. Tikiuosi, skrydis buvo malonus, — padėjęs ragelį pasiteiravo Sedrikas.

— Deja, per daug sustojimų. Laukiu tos dienos, kada iš Tokijo į Londoną bus galima skristi tiesiogiai.

— Puiki mintis, — pritarė Sedrikas. — Tikiuosi, viešbutis patogus?

— Visada apsistoju „Savojoje". Labai patogu, prie pat Sičio.

— Taip, žinoma, — kalbėjo Sedrikas. Ir vėl jį užklupo nepasirengusį.

Ponas Morita pasilenkė, pažvelgė į nuotrauką ant Sedriko stalo ir paklausė:

— Jūsų žmona ir sūnus?

— Taip, — atsakė Sedrikas neišmanydamas, ar turėtų vystyti šią temą.

— Žmona — pieno tiekėja, sūnus — karališkasis advokatas.

— Taip, — bejėgiškai sutiko Sedrikas.

— Mano sūnūs, — kalbėjo Morita, traukdamas iš vidinės kišenės piniginę ir imdamas dvi nuotraukas, kurias paskui padėjo ant stalo Sedrikui, — Hideo ir Masao, lanko mokyklą Tokijuje.

Sedrikas įdėmiai pažvelgė į nuotraukas ir suprato, kad atėjo metas mesti scenarijų.

— O jūsų žmona?

— Šįkart ponia Morita negalėjo vykti į Angliją, nes mūsų dukra Naoko susirgo vėjaraupiais.

Į kabinetą įžengė panelė Klaf su padėklu — kava ir trapios tešlos sausainėliais. Sedrikas jau rengėsi gurkštelėti svarstydamas, apie ką dabar būtų galima pakalbėti, bet Morita suskubo pirmas:

— Gal atėjo metas pakalbėti apie reikalus?

— Taip, žinoma, — atsakė Sedrikas padėdamas puodelį.

Jis atsivertė ant stalo gulintį segtuvą, prisimindamas svarbiausius klausimus, kuriuos buvo pasižymėjęs iš vakaro.

— Pone Morita, jau iškart norėčiau pasakyti, kad paskolos — ne ta sritis, kurią vystydamas „Farthing's“ bankas pelnė reputaciją. Tačiau norėdami užmegzti ilgalaikius santykius su iškilia jūsų kompanija, jums leidus, tikiuosi, gausime progą parodyti, ką galime. — Morita linktelėjo. — Turint galvoje, kad jums reikia dešimties milijonų svarų, kuriuos ketinate grąžinti per penkerius metus, išstudijavus naujausius duomenis apie jūsų kompanijos grynųjų įplaukas, įvertinus dabartinį jenos kursą, tikėtina, kad reali procentinė dalis būtų...

Pradėjęs gvildenti gerai suprantamus klausimus, Sedrikas pirmą kartą atsipūtė. Po keturiasdešimties minučių jis jau buvo išdėstęs savo mintis ir atsakęs į visus pono Moritos klausimus. Sebastijono manymu, bosas nė negalėjo pasirodyti geriau.

— Pone Hardkastlai, gal galėčiau jums pasiūlyti sudaryti sutartį? Dar gerokai prieš išvykdamas iš Tokijo neabejojau, kad esate tinkamas žmogus šiam darbui. Po jūsų kalbos dar labiau tuo įsitikinau. Esu numatęs susitikti su dar dviem bankais, bet taip padariau tik norėdamas įtikinti savo akcininkus, kad tikrai svarstau alternatyvas. Rūpinkis rinka, o jenos pačios savimi pasirūpins.

Abu vyriškiai nusijuokė.

— Jeigu nebūsite užimtas, — pratarė Sedrikas, — gal norėsite su manimi papietauti? Sityje neseniai atidarytas japonų restoranas; girdėjau puikių atsiliepimų, todėl pamaniau...

— Manykite toliau, pone Hardkastlai, nes nukeliavau šešis tūkstančius mylių ne tam, kad ieškočiau japonų restorano. Ne, aš jus nusivesiu į „Rulį“, pasimėgausime jautienos kepsniu ir Jorkšyro pudingu, kurį ir derėtų valgyti žmogui iš Hadersfildo.

Abu vyriškiai vėl prapliupo juoktis.

Kai po kelių minučių jie išėjo iš kabineto, Sedrikas kiek atsiliko ir sušnabždėjo Sebastijonui į ausį:

— Gerai sumanei, bet į šio vakaro spektaklį „Mano puikioji ledi“ bilietų nebėra, todėl likusią dieną tau teks praleisti eilėje prie grąžinamų bilietų. Tikėkimės, kad nelis, nes ir vėl permirksi iki siūlo galo, — pridūrė jis, o paskui pasivijo koridoriumi žingsniuojantį poną Moritą.

Kai Sedrikas ir jo svečiai įlipo į liftą, ketindami leistis į pirmą aukštą, Sebastijonas žemai nusilenkė. Jis dar kelias minutes pasisukiojo penktame aukšte ir lifto nekvietė, kol nebuvo įsitikinęs, kad draugija jau pusiaukelėje į restoraną.

Išėjęs iš banko Sebastijonas susistabdė taksi.

— Į Karališkąjį teatrą Druri gatvėje, — pasakė jis.

Kai po dvidešimties minučių taksi sustojo prie teatro, Sebastijonas iškart pamatė ilgą laukiančiųjų, kol kas nors grąžins bilietus, eilę. Jis sumokėjo taksistui, įėjo į teatrą ir patraukė tiesiai prie kasos.

— Nemanau, kad šiam vakarui atsirastų trys bilietai, — maldaujamu balsu pratarė Sebastijonas.

— Neapsirinkate nemanydamas, mielasis, — atsakė už langelio sėdinti moteris. — Jūs, aišku, galėtumėte stoti į eilę prie grąžinamų bilietų, bet, atvirai kalbant, tik nedaugeliui pasiseks nueiti į teatrą dar prieš Kalėdas. Kad į šį spektaklį būtų grąžinti bilietai, kažkam teks numirti.

— Man nesvarbu, kiek tie bilietai kainuos.

— Jie visi taip sako, mielasis. Eilėje laukiantys žmonės tvirtina, jog švenčia dvidešimt pirmąjį gimtadienį, penkioliktas vestuvių metines... vienas laukiantysis taip beprotiškai trośko bilietų, kad net man pasipiršo.

Sebastijonas išėjo iš teatro ir atsistojo šaligatvyje. Jis dar kartą nužvelgė eilę, kuri, rodos, per tas kelias minutes dar labiau pailgėjo, stengdamasis sugalvoti, ką daryti toliau. Tada prisiminė tai, ką kartą buvo perskaitęs viename tėvo romane. Sebastijonas nusprendė pamėginti išsiaiškinti, ar ir jam pavyks taip, kaip pavyko Viljamui Varvikui.

Jis nuliuoksėjo nuokalne į Strandą ir mikliai nardydamas tarp popietiniame sraute riedančių automobilių po kelių minučių grįžo į „Savoją“. Sebastijonas nuėjo tiesiai prie administratoriaus stalelio ir paklausė registratorės, kuo vardu vyriausiasis šveicorius.

— Albertas Sautgeitas, — atsakė registratorė.

Sebastijonas jai padėkojo ir nuėjo pas šveicorių, dėdamasis esąs svečias.

— Gal yra Albertas? — paklausė jis šveicoriaus.

— Manyčiau, jis išėjęs pietauti, pone, bet tuoj patikrinsiu, — vyriškis dingo galiniame kambaryje.

— Bertai, tavęs ieško vienas džentelmenas.

Sebastijonui neteko ilgai laukti — tuoj pasirodė pagyvenęs vyriškis, vilkintis ilgu mėlynu paltu aukso pynėmis puoštais rankogaliais, blizgančiomis aukso sagomis ir dviem eilėmis karo laikų medalių, iš kurių vieną Sebastijonas pažino. Vyras nepatikliai nužvelgė Sebastijoną ir paklausė:

— Kuo galiu padėti?

— Susidūriau su keblumais, — kalbėjo Sebastijonas, vis dar svarstydamas, ar tikrai galima rizikuoti. — Mano dėdė seras Džailzas Baringtonas kartą sakė, jog jei kada nors būsiu apsistojęs „Savojoje“ ir man ko nors prireiks, turėčiau pasikalbėti su Albertu.

— Kalbate apie džentelmeną, Tobruke pelniusį „Karo kryžių“?

— Taip, — atsakė nustebintas Sebastijonas.

— Tada nedaug kas išgyveno. Bjaurus reikalas. Kuo galiu padėti?

— Serui Džailzui reikia trijų bilietų į spektaklį „Mano puikioji ledi“.

— Kada?

— Šiam vakarui.

— Turbūt juokaujate.

— Ir jam visai nesvarbu, kiek tai kainuos.

— Palaukite. Pažiūrėsiu, ką galiu padaryti.

Sebastijonas žiūrėjo, kaip Albertas išeina iš viešbučio, perkerta gatvę ir dingsta žingsniuodamas Karališkojo teatro link. Jis vaikštinėjo vestibiuliu kartkartėmis neramiai pažvelgdamas Strando pusėn, bet šveicorius vėl pasirodė tik po pusvalandžio; jis nešėsi voką. Šveicorius grįžo į viešbutį ir voką padavė Sebastijonui.

— Trys vietos, F eilė, parteris, vidurys.

— Fantastika. Kiek jums skolingas?

— Nieko.

— Nesuprantu, — pratarė Sebastijonas.

— Bilietų kasos direktorius prašė perduoti serui Džailzui linkėjimų; jo brolis seržantas Harisas buvo užmuštas Tobruke.

Sebastijonas susigėdo.

— Puikiai padirbėta, Sebai, išsisukai iš padėties. Šiandien tau liko vienintelė užduotis — užtikrinti, kad daimleris stovėtų prie „Savojos“ tol, kol sužinosime, kad ponas Morita ir jo kolegos ramiai miega.

— Bet nuo viešbučio iki teatro — vos pora šimtų metrų.

— Pliaupiant lietui šis kelias gali pasirodyti ilgas; po trumpo pabendravimo su profesoriaus Maršo žmona turėtum būti pasimokęs. Be to, jei nesistengsime mes, neabejoju, kad pasistengs kas nors kitas.

Pusę septintos vakaro Sebastijonas išlipo iš automobilio ir įėjo į „Savojos“ viešbutį. Jis atsistojo prie lifto ir kantriai laukė. Kiek po septintos pasirodė ponas Morita ir du jo kolegos. Sebastijonas žemai nusilenkė ir padavė jiems voką su trimis bilietais.

— Dėkoju, jaunuoli, — pratarė ponas Morita.

Jie nužingsniavo vestibiuliu ir išėjo iš viešbučio pro sukamąsias duris.

— Pirmininko automobilis jus nuveš į Karališkąjį teatrą, — pasakė Sebastijonas, kai Tomas atidarė galines daimlerio dureles.

— Ne, ačiū, — atsakė Morita, — mums bus malonu pasivaikščioti.

Daugiau netarę nė žodžio, visi trys vyrai pasuko teatro link. Sebastijonas dar kartą žemai nusilenkė ir atsisėdo į automobilio priekį, šalia Tomo.

— Kodėl neini namo? — paklausė Tomas. — Nėra ko čia slampinėti, o jei pradės lyti, privažiuosiu prie teatro ir juos paimsiu.

— Bet po spektaklio jie gali panorėti kur nors pavakarieniauti ar apsilankyti naktiniame klube. Gal žinote kokių nors naktinių klubų?

— Viskas priklauso nuo to, kokio klubo jie norėtų.

— Tikiuosi, ne „tokio". Bet vis tiek liksiu čia, kol, cituojant poną Hardkastlą, neįsitikinsiu, kad jie visi ramiai miega.

Nelijo, neiškrito nė lašelio, ir iki dešimtos valandos Sebastijonas jau buvo spėjęs viską sužinoti apie Tomo gyvenimą, įskaitant ir tai, kurioje mokykloje jis mokėsi, kur tarnavo per karą ir kur dirbo prieš tapdamas pono Hardkastlo vairuotoju. Tomas plepėjo apie tai, kaip jo žmona per kitas atostogas nori keliauti į Marbelją, ir tada Sebastijonas šūktelėjo: „Oi, Dieve mano", ir nuslydo sėdyne, kad nesimatytų žiūrint per langą; pro automobilio nosį praėjo du puošniai apsirengę vyriškiai ir pasuko į viešbutį.

— Ką čia darai?

— Mėginu išvengti žmogaus, kurio tikėjausi niekada nebepamatyti.

— Rodos, spektaklis baigėsi, — pasakė Tomas, kai į Strandą pasipylė besišnekučiuojančių teatro mylėtojų būreliai.

Po kelių minučių Sebastijonas pamatė link viešbučio einančius tris savo globotinius. Kai tik ponas Morita priėjo prie durų, Sebastijonas išlipo iš automobilio ir žemai nusilenkė.

— Tikiuosi, spektaklis jums patiko, Morita san.

— Geriau nė būti negalėjo, — atsakė Morita. — Jau daugelį metų tiek nesijuokiau, ir muzika buvo nuostabi. Kai rytoj rytą susitiksiu su ponu Hardkastlu, pats asmeniškai padėkosiu. Pone Kliftonai, prašau važiuoti namo, nes šįvakar man nebereikės automobilio. Atsiprašau, kad jus taip užlaikiau.

— Malonu jums pasitarnauti, Morita san, — atsakė Sebastijonas.

Jis tebestovėjo šaligatvyje žiūrėdamas, kaip trijulė eina į viešbutį, žingsniuoja vestibiuliu ir sustoja prie liftų. Vaikino širdis ėmė plakti smarkiau, kai išvydo prie pono Moritos prieinančius du vyrus, šie nusilenkė ir paspaudė jam ranką. Sebastijonas stovėjo kaip įkirstas. Vyriškiai kelias minutes kalbėjosi su ponu Morita. Paskui jis paleido savo kolegas ir su vyriškiais nuėjo į amerikietišką barą. Sebastijonas beprotiškai norėjo eiti į viešbutį ir viską apžiūrėti atidžiau, bet puikiai suprato, jog rizikuoti negalima. Jis nenorom sėdo į automobilį.

— Gerai jautiesi? — paklausė Tomas. — Kažkoks baltas kaip drobė.

— Kada ponas Hardkastlas eina miegoti?

— Kartais vienuoliktą, kartais pusę dvyliktos. Bet visada būna aišku, ar jis dar nemiega, nes šviečia jo kabineto langai.

Sebastijonas pažvelgė į laikrodį. Be septyniolikos vienuolikta.

— Tada važiuokim ir išsiaiškinkim, ar jis dar nemiega.

Tomas išvažiavo į Strandą, pravažiavo Trafalgaro aikštę ir riedėjo Malu link Haid Parko kampo, kol truputį po vienuoliktos atvažiavo prie Kadogano gatvės trisdešimt septintojo numerio. Kabineto langai tebešvietė. Pirmininkas, be jokių abejonių, dešimt kartų tikrino sutartį, kurią, jo manymu, japonai pasirašys rytoj rytą.

Sebastijonas neskubėdamas išlipo iš automobilio, pakilo laiptais ir paspaudė durų skambutį. Po kelių akimirkų koridoriuje užsidegė šviesa, ir Sedrikas atidarė duris.

— Atsiprašau, kad taip vėlai trukdau, pirmininke, bet iškilo keblumų.

17

— Pirma, ką turi padaryti, — išskloti savo dėdei tiesą, — kalbėjo Sedrikas. — Pabrėžiu, visą tiesą.

— Viską jam papasakosiu šįvakar, kai tik grįšiu.

— Labai svarbu, kad seras Džailzas žinotų, ką jo vardu padarei, nes jis panorės parašyti ponui Harisui iš teatro ir padėkoti, taip pat norės padėkoti ir vyriausiajam „Savojos" šveicoriui.

— Albertui Sautgeitui.

— Ir *tu pats* privalai jiems parašyti ir padėkoti.

— Taip, žinoma. Dar kartą atsiprašau, pone. Jaučiuosi jus nuvylęs, nes visas šis reikalas buvo tik jūsų laiko švaistymas.

— Tokios patirties negalima vadinti laiko švaistymu. Kai rengiesi naujam kontraktui, net tada, kai nepasiseka, beveik visada išmoksti ko nors, kas pravers rengiant kitą sutartį.

— O ko išmokau aš?

— Pirmiausia išmokai japonų kalbos, ką jau kalbėti apie keletą kitų dalykų apie save patį; šis žinojimas tau tikrai pasitarnaus kada nors vėliau.

— Bet laikas, kurį jūs ir vadovaujantys jūsų darbuotojai sugaišo rengdami šį projektą... taip pat ir nemenka suma banko pinigų...

— „Barclays" arba Vestminsterio bankams irgi taip nutinka. Jei išdega vienas iš penkių tokio lygio projektų, jau reikėtų sakyti, kad viskas gerai, — pridūrė jis, pradėjus skambėti telefonui ant stalo. Sedrikas pakėlė ragelį ir po akimirkos pratarė: — Taip, siųskite jį čia.

— Ar man išeiti, pone?

— Ne, pasilik. Norėčiau, kad susipažintum su mano sūnumi.

Prasivėrė durys ir įėjo žmogus, kuris neabejotinai turėjo būti Sedriko Hardkastlo giminaitis: gal coliu aukštesnis už tėvą, bet besišypsantis tokia pačia šilta šypsena, plačiapetis, kone visai plikas,

su kiek tankesnių plaukų pusapskritimiu nuo ausies iki ausies, todėl atrodė kaip vienuolis iš septyniolikto amžiaus. Sebastijonui ilgai netrukus paaiškėjo, kad ir šio žmogaus protas toks pat aštrus kaip tėvo.

— Labas rytas, tėt, miela tave matyti.

Tas pats Jorkšyro akcentas.

— Arnoldai, čia — Sebastijonas Kliftonas, kuris padėjo man derėtis su „Sony".

— Malonu susipažinti, pone, — pratarė Sebastijonas, kai jie spaudė vienas kitam rankas.

— Aš labai žaviuosi jūsų...

— ... mano tėvo knygomis?

— Ne, negaliu pasigirti, kad esu bent vieną skaitęs. Man ir dieną pakanka detektyvų, todėl vakarais nebesinori jų skaityti.

— Tada žavitės mano mama, pirmąja moterimi, vadovaujančia akcinės bendrovės valdybai?

— Ne, be galo žaviuosi jūsų sese Džesika. Koks talentas, — pridūrė linktelėdamas ir rodydamas į sieną, ant kurios kabojo jo tėvo atvaizdas. — Ką ji dabar veikia?

— Ji ką tik įstojo į Sleidą Blumsberyje ir rengiasi pradėti mokslus.

— Man tikrai gaila kitų vargšelių, kurie su ja mokysis.

— Kodėl?

— Jie arba ją mylės, arba nekęs, nes greitai supras, kad toli gražu nėra jos lygio. Bet dabar norėčiau pakalbėti apie žemiškesnius reikalus, — gręždamasis į tėvą kalbėjo Arnoldas. — Kaip buvo sutarta abiejų šalių, parengiau tris sutarties egzempliorius; kai pasirašysite sutartį, turėsi devyniasdešimt dienų dešimties milijonų paskolai išmokėti; paskola suteikiama penkeriems metams, mokant dviejų su ketvirčiu procentų palūkanas. Tasai ketvirtis — sandorio mokestis. Taip pat paminėčiau dar ir...

— Nesivargink, — pratarė Sedrikas, — nes nujaučiu, kad mums jau nieko nebeprireiks.

— Tėt, bet kai vakar vakare su tavim kalbėjau, buvai nusiteikęs optimistiškai.

— Sakykime, nuo vakar vakaro pasikeitė tam tikros aplinkybės, ir viskas, — paaiškino Sedrikas.

— Apgailestauju, — atsakė Arnoldas.

Jis susirinko sutarties dokumentus ir jau ketino kišti lapus į portfelį, bet tada pirmą kartą pastebėjo dovaną.

— Tėt, niekada nemaniau, kad esi estetas, bet šitai nepaprastai gražu, — pasakė atsargiai imdamas nuo tėvo stalo japonišką vazą.

Jis atidžiau apžiūrėjo kūrinį, o paskui pažvelgė į vazos dugną.

— Sukurta nacionalinės japonų vertybės, ką ir besakyti.

— Ir aš nemaniau, kad tu estetas.

— Šoji Hamada, — ištarė Sebastijonas.

— Kur tu ją radai?

— Neradau, — atsakė Sedrikas. — Tai pono Moritos dovana.

— Na, negalima sakyti, kad nepasirašęs sutarties likai tuščiomis rankomis, — pareiškė Arnoldas, ir tada jie išgirdo kažką beldžiant į duris.

— Užeikite, — ištarė Sedrikas svarstydamas, ar tik čia ne...

Prasivėrė durys ir įėjo Tomas.

— Kiek prisimenu, liepiau tau laukti prie „Savojos“, — pasakė pirmininkas.

— Nėra prasmės, pone. Kaip ir sakėte, pusę dešimtos laukiau prie viešbučio, bet ponas Morita taip ir nepasirodė. Kadangi jis iš tų džentelmenų, kurie niekada nevėluoja, nutariau pasikalbėti su durininku, ir jis prasitarė, kad kelios minutės po devintos trys svečiai japonai išsiregistravo iš viešbučio ir išvažiavo taksi automobiliu.

— Niekada nebūčiau pagalvojęs, kad taip apskritai gali būti, — ištarė Sedrikas. — Turbūt imu prarasti uoslę.

— Nenorėk visko laimėti, tėt, pats man dažnai tai primeni, — pasakė Arnoldas.

— Atrodo, kad teisininkai laimi visada, net ir pralaimėdami, — atsakė Arnoldo tėvas.

— Žinai, ką tau pasakysiu, — kalbėjo Arnoldas, — atsisakysiu didelio taip ir nepelnyto atlygio mainais už šį nereikšmingą mažmožį.

— Dink man iš akių.

— Tai ir eisiu, nes akivaizdu, kad nelabai ką čia turiu veikti.

Arnoldas dėjosi sutartis į odinį sakvojažą, ir tada vėl prasivėrė durys; Sičio bažnyčių varpams pradėjus mušti vienuolika kartų, į kabinetą įėjo ponas Morita ir du jo kolegos.

— Tikiuosi, nepavėlavau, — tokie buvo pirmi pono Moritos žodžiai, spaudžiant Sedrikui ranką.

— Pačiu laiku, — atsakė Sedrikas.

— O jūs, — kalbėjo Morita žvelgdamas į Arnoldą, — negalite būti kas nors kitas, kaip tik netikėlis šio didžio žmogaus sūnus.

— Taip, pone, tai aš, — atsakė Arnoldas spausdamas Moritai ranką.

— Parengėte sutartis?

— Neabejotinai parengiau, pone.

— Vadinasi, jums tereikia mano parašo, ir tada tėvukas galės toliau tęsti savo darbą.

Arnoldas vėl ištraukė iš sakvojažo sutartis ir padėjo ant stalo.

— Bet prieš pasirašydamas norėčiau įteikti dovaną naujajam savo draugui Sebastijonui Kliftonui; kaip tik todėl šįryt taip anksti išvažiavau iš viešbučio.

Ponas Ono priėjo arčiau ir padavė ponui Moritai nedidelę dėžutę, o šis įteikė ją Sebastijonui.

— Gal jis ir ne visada būna geras berniukas, bet, kaip sako britai, jo širdis savo vietoje.

Sebastijonas nieko neatsakė; jis atrišo raudoną kaspiną, nuvyniojo sidabrinį popierių ir atidengė dėžutę. Iš jos išėmė tamsraudone ir geltona glazūra puoštą vazelę. Sebastijonas negalėjo atplėšti nuo vazelės akių.

— Gal kartais ieškote advokato? — paklausė Arnoldas.

— Na, nebent pasakytumėte, kas šio darbo autorius, nepažiūrėjęs į dugną.

Sebastijonas padavė vazelę Arnoldui, kuris neskubėdamas grožėjosi į oranžinius dryžius susiliejusiomis raudonomis ir geltonomis spalvomis; galiausiai jis surizikavo pateikti savo nuomonę:

— Bernardas Ličas?

— Vis dėlto iš šito sūnaus gali būti šiokios tokios naudos, — pratarė Morita.

Abu vyriškiai nusijuokė, o Arnoldas grąžino Sebastijonui išskirtinio grožio kūrinį. Sebastijonas pratarė:

— Net nežinau, kaip jums ir padėkoti, pone.

— Tik dėkodamas būtinai pasakykite kalbą mano gimtąja kalba.

Sebastijonas taip nustebo, kad vos nepaleido iš rankų vazelės.

— Nesu tikras, kad supratau, pone.

— Aišku, supratote, o jei jums nepavyks pakalbėti japoniškai, man nieko kita neliks, kaip įteikti vazelę Sedriko sūnui.

Visi laukė, kol Sebastijonas ką nors pasakys.

— Arigatou gozaimasu. Taihenni kouei desu. Isshou taisetsuni itashimasu.

— Labai įspūdinga. Gal ir reikėtų subtilesnių potėpių, tokių, kaip jūsų sesers, bet vis tiek įspūdinga.

— Morita san, bet kaip jūs išsiaiškinote, kad moku jūsų kalbą, jei jums girdint nepratariau nė vieno žodžio japoniškai?

— Lažinčiausi, kad čia kalta „Mano puikioji ledi“, — įsiterpė Sedrikas.

— Ponas Hardkastlas — įžvalgus žmogus, todėl ir pasirinkau jį savo atstovu.

— Bet kaip? — pakartojo Sebastijonas.

— Bilietai — per didelis sutapimas, — atsakė Morita. — Pamąstykite apie tai, Sebastijonai, o aš tuo metu pasirašysiu sutartį.

Iš viršutinės švarko kišenės jis išsiėmė parkerį ir padavė Sedrikui.

— Jūs turite pasirašyti pirmas, kitaip dievai nepalaimins mūsų sąjungos.

Morita stebėjo, kaip Sedrikas pasirašo visas tris sutartis, tada pridėjo ir savo parašą. Abu vyriškiai nusilenkė vienas kitam ir paspaudė rankas.

— Turiu skubėti į oro uostą; skrisiu į Paryžių. Prancūzai man kelia daug rūpesčių.

— Kokių rūpesčių? — paklausė Arnoldas.

— Deja, jūs man niekuo negalėsite padėti. Muitinės sandėliuose yra keturiasdešimt tūkstančių mano tranzistorių. Prancūzijos muitinė atsisako leisti man skirstyti juos tiekėjams, kol neatidarys ir nepatikrins kiekvienos dėžės. Dabar jie sugeba patikrinti vos po dvi dėžes per dieną. Jų ketinimas — kiek įmanoma ilgiau mane užlaikyti, kad prancūzų gamintojai nekantriems pirkėjams galėtų prakišti prastesnes savo prekes. Bet aš turiu planą, kaip juos nugalėti.

— Nekantrauju išgirsti kokį, — tarstelėjo Arnoldas.

— Planas tikrai paprastas. Pastatysiu Prancūzijoje gamyklą, įdarbinsiu vietinius gyventojus ir tieksiu geros kokybės prekes, nesijaudindamas dėl muitinės pareigūnų.

— Prancūzai suuos, ką sumanėte.

— Neabejoju, kad suuos, bet kol suuos, visi bus tapę tokie kaip Sedrikas — kambaryje turės po „Sony“ radiją. Negaliu sau leisti pavėluoti į lėktuvą, bet pirmiausia norėčiau asmeniškai pasikalbėti su naujuoju savo partneriu.

Arnoldas paspaudė Moritai ranką, ir jiedu su Sebastijonu išėjo iš kabineto.

— Sedrikai, — ištarė Morita, sėsdamasis priešais pirmininką už stalo, — gal esate ką nors girdėjęs apie žmogų vardu donas Pedras Martinesas? Vakar vakare, po spektaklio, jis ir majoras Fišeris atėjo su manimi pasikalbėti.

— Man žinoma tik Martineso reputacija. Tačiau majorą Fišerį pažįstu; jis atstovauja Martinesui Baringtono laivybos kompanijos valdyboje, kuriai aš taip pat priklausau — esu direktorius.

— Susidariau įspūdį, kad Martinesas — labai nemalonus tipas, o Fišeris — silpnas ir, numanau, priklausomas nuo Martineso pinigų, nes antraip paskęstų skolose.

— Visa tai jūs supratote vos per vieną susitikimą?

— Ne, dvidešimt metų bendraudamas su panašiais žmonėmis. Tačiau šitas yra gudrus ir suktas, nereikėtų jo nuvertinti. Manyčiau, Martinesui net gyvybė — pigi prekė.

— Dėkoju už jūsų įžvalgas, Akio, o dar labiau — už jūsų rūpestį.

— Gal prieš keliaudamas į Paryžių mainais galėčiau paprašyti vienos menkos paslaugos?

— Prašykite bet ko.

— Norėčiau, kad ir toliau mūsų kompanijoms tarpininkautų Sebastijonas. Sutaupytume daug laiko ir nervų.

— Labai norėčiau jums garantuoti šią paslaugą, — atsakė Sedrikas, — bet rugsėjį vaikinas vyksta į Kembridžą.

— O jūs ar baigėte universitetą, Sedrikai?

— Ne, išėjau iš mokyklos būdamas penkiolikos ir po dviejų savaičių atostogų pradėjau dirbti su tėvu banke.

Morita linktelėjo.

— Universitetas — ne kiekvienam, kitus nuo studijų sulaiko patirtis. Man atrodo, Sebastijonas rado savąjį pašaukimą; kadangi esate jo patarėjas, gal net kada nors džiaugsitės, galiausiai sutikęs tinkamą žmogų, galėsiantį užimti jūsų vietą.

— Jis labai jaunas, — pasakė Sedrikas.

— Kaip ir jūsų karalienė; į sostą ji atėjo dvidešimt penkerių. Sedrikai, gyvename naujame drąsiame pasaulyje.

Džailzas Baringtonas

1963

18

— Ar esi tikras, kad nori būti opozicijos lyderis? — paklausė Haris.

— Ne, nesu, — atsakė Džailzas. — Noriu būti ministras pirmininkas, bet man teks apkerėti opoziciją, antraip nečiupinėsiu Dauningo gatvės dešimtojo numerio raktų.

— Būtum galėjęs užimti atitinkamą vietą po paskutinių rinkimų, — pasakė Ema, — bet tavo partija pralaimėjo triuškinančiu skirtumu. Jau imu dvejoti, ar leiboristai apskritai kada nors laimės. Sakyčiau, jiems lemta būti opozicine partija.

— Suprantu, dabar gali taip atrodyti, — kalbėjo Džailzas, — bet esu įsitikinęs, kad atėjus kitiems rinkimams balsuotojai bus iki kaklo pasisotinę toriais ir manys, jog metas pokyčiams.

— Savaime suprantama, nepadėjo ir Profumo romanas*, — įsiterpė Greisė.

— Kas turi nuspręsti, kam teks būti kitu partijos lyderiu?

— Geras klausimas, Sebastijonai, — pratarė Džailzas. — Ne kas kitas, kaip išrinktieji mano kolegos parlamentarai Bendruomenių Rūmuose; visi du šimtai penkiasdešimt aštuoni.

— Menkutis elektoratas, — pareiškė Haris.

— Teisybė, bet dauguma jų savo rinkimų apygardose atliks apklausas, norėdami išsiaiškinti, ką eiliniai žmonės pageidautų matyti

* *John Dennis Profumo* (1915–2006) — Jungtinės Karalystės gynybos ministras, kuris 1963 m. buvo priverstas atsistatydinti dėl skandalo su prostitute.

partijos lyderiu, o jei kalbėsime apie profsąjungos narius, aišku, kad jie balsuos už vyrą, kurį rems jų profesinė sąjunga. Todėl laivybos profsąjungos nariai iš Tainsaido, Belfasto, Glasgo, Klaido slėnio ir Liverpulio apygardų turėtų mane paremti.

— Už vyrą, — pakartojo Ema. — Ar tai reiškia, kad iš dviejų šimtų penkiasdešimt aštuonių parlamentarų leiboristų nėra nė vienos moters, kuri galėtų tikėtis vadovauti partijai?

— Gali būti, kad nuspręs pretenduoti Barbara Kastl, bet, atvirai kalbant, ji neturi jokių šansų. Pripažinkim, Ema, kad moterų leiborisčių yra daugiau nei konservatorių, todėl, jei Dauningo gatvėje kada nors įsikurs moteris, lažinuosi, ji bus socialistė.

— Bet kam galėtų šauti į galvą vadovauti Leiboristų partijai? Tai turėtų būti vienas iš nedėkingiausių darbų visoje šalyje.

— Ir kartu vienas iš įdomiausių, — atsakė Džailzas. — Ar daugeliui žmonių pasitaiko proga tikrai ką nors pakeisti, palengvinti žmonių gyvenimą ir kitai kartai palikti deramą palikimą? Nepamiršk, kad gimiau su sidabro šaukšteliu burnoje; gali būti, atėjo metas atsilyginti už tai, ką gavau.

— Ohohoo, — pratarė Ema. — Aš už tave balsuočiau.

— Žinoma, mes visi tave palaikysim, — pritarė Haris. — Tik nesu tikras, kad galėsime kaip nors paveikti du šimtus penkiasdešimt septynis parlamentarus, su kuriais mums neteko susidurti ir vargu ar kada teks.

— Ieškau ne tokios paramos, o labiau asmeniškos, nes turiu įspėti jus visus, sėdinčius už šio stalo, kad vėl galite tikėtis žiniasklaidos atstovų, kurie pradės kaišioti nosis į privatų jūsų gyvenimą. Gali būti, kad jums viso šito jau iki kaklo, ir aš viską suprantu, nieko nekaltinu.

— Kol visi giedosime vieną giesmelę, — prabilo Greisė, — ir vieningai kartosime: džiaugiamės, kad Džailzas bus partijos lyderis, nes, kaip žinome, jis tinkamas šiam darbui, todėl neabejojame jo pergale. Jiems tai greitai nusibos ir jie atstos, juk taip?

— Būtent tada jie ir ims kapstyti dar giliau ir ieškoti ką nors nauja, — atsakė Džailzas. — Taigi jei norite imtis ko nors rimčiau, nei įsigyti automobilių stovėjimo aikštelės bilietuką, nedelskite.

— Tikiuosi, kad *New York Times* perkamiausių knygų sąraše kita mano knyga atsidurs pirmoje vietoje, — pasakė Haris, — todėl tikriausiai man reikėtų tave įspėti, kad Viljamas Varvikas ketina užmegzti romaną su vyriausiojo konsteblio žmona. Džailzai, jei manai, kad tai tau pakenks, knygą galiu išleisti jau po rinkimų.

Visi nusijuokė.

— Atvirai kalbant, mielasis, — įsiterpė Ema, — Viljamas Varvikas turėtų užmegzti romaną su Niujorko mero žmona, nes tada turėtum daug daugiau šansų patekti į Valstijose perkamiausių knygų sąrašo viršūnę.

— Nebloga mintis, — sutiko Haris.

— Jei kalbėtume rimčiau, — tęsė Ema, — gal dabar ir turėčiau pasakyti, kad Baringtono kompanija vos kvėpuoja, ir per artimiausius dvylika mėnesių reikalai sunkiai bepasitaisys.

— Kiek prasta toji situacija? — paklausė Džailzas.

— „Bakingamo“ statyba nuo grafiko atsilieka daugiau nei metus, ir nors pastaruoju metu nepatiriame jokių nesėkmių, kompanija iš bankų turi skolintis dideles sumas pinigų. Jei būtų įrodyta, kad skolos viršija turimo turto vertę, bankai galėtų pareikalauti grąžinti paskolas, ir mes žlugtume. Tai blogiausias įmanomas scenarijus, bet vis dėlto įmanomas.

— Ir kada šitai galėtų nutikti?

— Ne artimiausioje ateityje, — atsakė Ema, — nebent, aišku, Fišeriui pasirodytų, kad viešai skalbti nešvarius mūsų baltinius jam būtų naudinga.

— Martinesas neleis Fišeriui taip elgtis, nes turi labai daug kompanijos akcijų, — pratarė Sebastijonas. — Bet tai nereiškia, kad jis ramiai sėdės rankas susidėjęs ir lauks, kol nuspręsi pradėti žaidimą.

— Sutinku, — pratarė Greisė. — Ir jis — ne vienintelis, kuris labai apsidžiaugtų, jei žaidimas nė nebūtų pradėtas.

— Ką turi galvoje? — nesuprato Džailzas.

— Kad ir ledi Virginiją Fenvik. Toji moteris kiekvienam parlamento nariui mielai primintų, jog esi išsiskyręs ir ją palikai dėl kitos moters.

— Virginija pažįsta tik torius, o jie jau turėjo išsiskyrusį ministrą pirmininką. Ir nepamiršk, — pridūrė Džailzas, imdamas Gvinetei už rankos, — dabar esu laimingai vedęs tą kitą moterį.

— Atvirai kalbant, — pasakė Haris, — manau, kad reikėtų labiau nerimauti dėl Martineso, o ne dėl Virginijos, nes jis tikrai vis dar ieško būdų, kaip pakenkti mūsų šeimai. Sebastijonas tai išsiaiškino, pradėjęs dirbti „Farthing's" banke. O tu, Džailzai, daug geresnis kąsnis nei Sebas, todėl, galiu lažintis, Martinesas padarys viską, ką tik galės, norėdamas užtikrinti, kad niekada netaptum ministru pirmininku.

— Jei nutarsiu pretenduoti, — atsakė Džailzas, — negyvensiu žvalgydamasis per petį ir svarstydamas, ką sumanė Martinesas. Šiuo metu turiu susikaupęs stebėti arčiau esančius varžovus.

— Kas svarbiausias tavo varžovas? — paklausė Haris.

— Lažybininkams labiausiai patinka Haroldas Vilsonas.

— Ponas Hardkastlas nori, kad jis nugalėtų, — pratarė Sebastijonas.

— Kodėl, dėl Dievo? — nesuprato Džailzas.

— Dievas čia niekuo dėtas, — atsakė Sebastijonas. — Viskas gerokai paprasčiau. Jiedu abu gimę Hadersfilde.

— Labai dažnai atsiranda koks nors nereikšmingas dalykas, dėl kurio apsisprendžiama palaikyti arba prieštarauti, — atsiduso Džailzas.

— Gal Haroldas Vilsonas spintoje slepia kokius nors griaučius, kuriais spauda galėtų susidomėti, — mąstė Ema.

— Apie griaučius nežinau, — atsakė Džailzas, — nebent galima paminėti faktą, kad Oksfordą jis baigė su pagyrimu ir geriausiai išlaikė valstybės tarnautojo egzaminą.

— Bet jis nekariavo, — įsiterpė Haris. — Todėl tavasis „Karo kryžius" galėtų būti privalumas.

— „Karo kryžių" turi ir Denis Hilėjus; jis irgi gali kandidatuoti.

— Jis per daug protingas, kad vadovautų Leiboristų partijai, — pasakė Haris.

— Tau tokia bėda tikrai negresia, Džailzai, — pratarė Greisė.

Džailzas kreivai šyptelėjo seseriai, visa šeima prapliupo juoktis.

— O aš žinau, su kokia bėda Džailzas gali susidurti...

Jie visi sužiuro į Gvinetę, kuri iki šiol dar nieko nebuvo pasakiusi.

— Aš iš visų, susirinkusių šiame kambaryje, esu vienintelė iš šalies, — kalbėjo ji, — aš atitekėjau į šią šeimą, todėl gali būti, kad daug ką matau kitaip.

— Todėl tavo nuomonė labai svarbi, — pasakė Ema, — taigi nedvejodama sakyk, kas tau kelia nerimą.

— Bijau, kad pasakiusi neatverčiau pūliuojančios žaizdos, — abejojo Gvinetė.

— Neabejok ir pasakyk savo nuomonę, — pratarė Greisė, imdama ją už rankos.

— Kalbu apie dar vieną jūsų šeimos narį, kurio šiame kambaryje nėra; ir jį, mano nuomone, galima vadinti tiksinčia bomba.

Visi ilgokai tylėjo, paskui Greisė pratarė:

— Tu visai teisi, Gvinete, nes jei žurnalistai atkapstys faktą, kad mažoji mergaitė, kurią įsivaikino Haris ir Ema, yra netikra Džailzo sesuo ir Sebastijono teta, kad jos tėvą nužudė jos motina, kai jis pavogė jos brangenybes ir ją paliko, žiniasklaidos linksmybėms nebus galo.

— Nepamirškit, dar ir jos motina nusižudė, — tyliai pratarė Ema.

— Mažiausia, ką galite padaryti — pasakyti tai mažutėlei tiesą. Šiaip ar taip, dabar ji Sleide, gyvena savo gyvenimą, spaudos atstovams nebus sunku ją rasti, o jei žurnalistai ją užklups, kol dar nebūsite pasakę...

— Tai padaryti nėra taip paprasta, — įsiterpė Haris. — Kaip visi labai gerai žinome, Džesiką kamuoja depresijos priepuoliai, nors turi neabejotiną talentą, ji dažnai praranda pasitikėjimą. Kadangi iki pusmečio atsiskaitymų liko vos kelios savaitės, dabar metas išties ne pats tinkamiausias.

Džailzas nusprendė nepriminti svainiui, jog dar prieš dešimtmetį buvo jį įspėjęs, kad tasai tinkamiausias metas niekada neateis.

— Aš bet kada galėčiau su ja pakalbėti, — pasisiūlė Sebastijonas.

— Ne, — griežtai nukirto Haris. — Jei kas ir kalbėsis, tai tik aš.

— Ir kaip galima greičiau, — pasakė Greisė.

— Pranešk man, kai pasikalbėsi, — paprašė Džailzas ir pridūrė: — Ar yra dar kokių nors bombų, kurioms, jūsų manymu, turėčiau būti pasirengęs?

Po ilgos tylos Džailzas tęsė:

— Tada visiems dėkoju už man skirtą laiką. Galutinį savo sprendimą pranešiu baigiantis savaitei. Dabar turiu išeiti, man metas į parlamentą. Juk balsuotojai sėdi ten. Jei apsispręsiu kandidatuoti, kelias artimiausias savaites retai mane matysite — džiaugsmingai visus sveikinsiu, sakysiu ilgiausias kalbas, lankysiuosi tolimose apygardose ir visus laisvus vakarus leisiu „Anės bare", girdydamas leiboristus.

— „Anės bare"? — pakartojo Haris.

— Tai populiariausia girdykla Bendruomenių Rūmuose, kurioje dažniausiai lankosi leiboristai, taigi dabar ten ir einu.

— Sėkmės, — palinkėjo Haris.

Visa šeima atsistojo ir Džailzui einant iš kambario pradėjo ploti.

— Ar jis turi kokių nors šansų laimėti?

— O, taip, — atsakė Fišeris. — Apygardose tarp eilinių žmogelių jis labai populiarus, nors parlamentarai labiau prijaučia Haroldui Vilsonui, o balsuos tik jie.

— Tada nusiųskime Vilsono kampanijos fondui stambią auką, jei reikia — grynaisiais.

— Šito mums mažiausiai reikia, — pasakė Fišeris.

— Kodėl? — nesuprato Diegas.

— Nes pinigus jis atsiųs atgal.

— Kodėl jis turėtų taip padaryti? — paklausė donas Pedras.

— Todėl kad čia — ne Argentina; jei žiniasklaida sužinos, kad Vilsono kampaniją rėmė užsienietis, jis ne tik pralaimės, bet bus priverstas trauktis iš varžytuvių. Tiesą sakant, jis ne tik grąžins pinigus, bet ir viešai paskelbs taip padaręs.

— Kaip įmanoma laimėti rinkimus, jei neturi pinigų?

— Jei tavo elektoratas — tik du šimtai penkiasdešimt aštuoni parlamentarai, kurių dauguma visą laiką praleidžia tame pačiame pastate, daug pinigų nereikia. Gali prireikti nusipirkti kelis pašto ženklus, šen ten paskambinti, kelis kartus išgerti „Anės bare“, ir jau būsi šiek tiek pabendravęs kone su visais rinkėjais.

— Na, jei negalime padėti Vilsonui laimėti, ką mums daryti, kad Baringtonas tikrai pralaimėtų? — paklausė Luisas.

— Jei yra du šimtai penkiasdešimt aštuoni rinkėjai, kai kuriuos tikrai turi būti galima papirkti, — kalbėjo Diegas.

— Tik ne pinigais, — atsakė Fišeris. — Vienintelis tuos žmones dominantis dalykas — paaukštinimas.

— Paaukštinimas? — pakartojo donas Pedras. — Kas per velnias?

— Jaunesniems parlamentarams kandidatas gali užsiminti, kad svarstoma dėl jų vietos ant pirmųjų suolų, vyresniems, kurie

per kitus rinkimus jau rengsis išeiti, gali pasakyti, kad jų patirtis ir išmintis bus puikiai įvertinta Lordų Rūmuose. O tiems, kurie nesivilia kada nors vadovauti, bet po kitų rinkimų niekur neišeis, partijos vadovas visada gali pasiūlyti kokių nors darbų. Pažinojau vieną parlamentarą, kuris labiau už viską norėjo tapti Bendruomenių Rūmų maisto ir gėrimų tiekimo komiteto pirmininku, nes nuo komiteto priklausė, kokios rūšies vynas bus įtrauktas į meniu.

— Gerai, vadinasi, jei negalime duoti Vilsonui pinigų ar papirkti balsuotojų, mažiausia, ką galime padaryti — dar kartą apipilti purvu Baringtonų šeimą, — mąstė Diegas.

— Nematau prasmės; spauda džiaugsis galėdama tai padaryti ir be mūsų pagalbos, — atsakė Fišeris. — Be to, po kelių dienų jiems nusibos, nebent numestume kokios šviežienos, į kurią jie vėl suleistų dantis. Ne, turėtume sugalvoti ką nors, kas neabejotinai sumirgėtų laikraščių antraštėse ir kartu vienu smūgiu jį išspirtų.

— Majore, akivaizdu, kad jūs apie tai jau pagalvojote, — pratarė donas Pedras.

— Prisipažinsiu, pagalvojau, — atsakė savimi patenkintas Fišeris. — Man rodos, sumaniau tai, kas galiausiai nuskandins Baringtonus.

— Rėžk.

— Žinau vieną dalyką, po kurio politikas jau niekada nebeatsigauna. Bet jeigu jau imsiuosi Baringtono, man reikės suburti nedidelę komandą, taip pat reikės labai gerai parinkti laiką.

19

Bristolio dokų apygardos Leiboristų partijos įgaliotinis Grifas Haskinsas nutarė mesti gerti, jei tik Džailzui atsiras nors menkiausia galimybė tapti partijos vadovu. Grifas visada liaudavosi gėręs

likus mėnesiui iki rinkimų ir mažiausiai mėnesiui nutrūkdavo nuo grandinės girtuokliaudamas po rinkimų, nesvarbu, laimėjo jie ar pralaimėjo. Kadangi Bristolio dokų deleguotasis saugiai grįžo į savo vietą ant žaliųjų suolų kartu su išaugusia dauguma, jis jautėsi turįs teisę retsykiais atsipalaiduoti.

Džailzas paskambino savo įgaliotiniui ne pačiu geriausiu metu — rytą po stiprių išgertuvių — ir pranešė, jog ketina pretenduoti į partijos vadovo postą. Kadangi Grifą kamavo pagirios, jis atskambino Džailzui po valandos norėdamas įsitikinti, ar teisingai išgirdo, ką sakė parlamentaras. Taip, jis išgirdo teisingai.

Grifas nedelsdamas paskambino savo sekretorei Penei, kuri atostogavo Kornvalyje, ir poniai Pariš, labiausiai branginamai partijos darbuotojai, kuri vis sakydavosi mirštanti iš nuobodulio ir gyvenanti tik tada, kai prasideda rinkimų kampanijos. Jis paliepė joms abiem tą pačią popietę, pusę penktos, laukti Templio pievų geležinkelio stotyje, septintame perone, jei tik abi nori darbuotis būsimam ministrui pirmininkui.

Penktą valandą trijulė sėdėjo į Padingtoną važiuojančio traukinio trečios klasės vagone. Kitos dienos popietę Bendruomenių Rūmuose Grifas jau buvo įkūręs štabą; kita būstinė įsikūrė Džailzo namuose Smito aikštėje. Tačiau jo komandai dar trūko vieno savanorio.

Sebastijonas pasakė Grifui mielai atsisakysiantis dviejų savaičių atostogų, kad prieš rinkimus padėtų savo dėdei, o Sedrikas sutiko pratęsti atostogas iki mėnesio, idant vaikinukas pasisemtų patirties, nors seras Džailzas buvo antrasis jo pasirinkimas.

Pirmas Sebastijono darbas buvo parengti sieninę lentelę. Joje turės būti surašyti visi du šimtai penkiasdešimt aštuoni balsuoti turėsiantys parlamentarai leiboristai. O paskui prie kiekvienos pavardės padėtas atitinkamas ženkliukas, rodantis, kuriai kategorijai kas priklauso — raudona spalva žymimi tie, kurie tikrai balsuos už

Džailzą, už kitą kandidatą atiduodantys balsus žymimi mėlynai, pati svarbiausia — neapsisprendusiųjų — kategorija žymima žaliai. Nors ši lentelė buvo Sebastijono mintis, gatavą plakatą atnešė Džesika.

Viską sužymėjus paaiškėjo, kad Haroldas Vilsonas turi aštuoniasdešimt šešis garantuotus balsus, Džordžas Braunas — penkiasdešimt septynis, Džailzas — penkiasdešimt keturis, o Džeimsas Kalaganas — devyniolika; lemiamų neapsisprendusiųjų buvo keturiasdešimt du. Džailzas suprato, jog svarbiausia jo užduotis — atsikratyti Kalagano, tada pasivyti ir aplenkti Brauną, nes jei Belperio kandidatas bus išstumtas, Grifo apskaičiavimu, dauguma jam numatytų balsų atitektų jiems.

Po savaitės rinkimų agitacijos paaiškėjo, kad antroje vietoje esančius Džailzą ir Brauną skyrė kiek daugiau nei procentas balsų, ir nors Vilsonas neabejotinai pirmavo, politikos žinovai sutiko, jog varžydamiesi tarpusavyje Braunas ir Baringtonas pelnytų kone po lygiai „už".

Grifas nesiliovė žingsniais matavęs parlamento koridorių, džiaugdamasis, jog gali surengti privačius susitikimus su tais, kurie teigė esantys neapsisprendę. Kai kurie taip ir neapsispręs iki paskutinės minutės, nes dar niekada gyvenime nebuvo apdovanoti tokiu mielu dėmesiu ir labai troško galiausiai džiaugtis palaikę laimėtoją. Ponia Pariš nesitraukė nuo telefono, o Sebastijonas tapo Džailzo akimis ir ausimis, be paliovos lakstė tarp Bendruomenių Rūmų ir Smito aikštės, visus apie viską informuodamas.

Per pirmąją kampanijos savaitę Džailzas pasakė dvidešimt tris kalbas, nors kitos dienos laikraščiuose būdavo išspausdinta vos pastraipos santrauka ir net ne pirmame puslapyje. Iki rinkimų likus vos dviem savaitėms, Vilsonui garantuotai pirmaujant, Džailzas nusprendė, kad atėjo metas nukrypti nuo partinės linijos ir surizikuoti. Net Grifą nustebino spaudos reakcija — kitą rytą Džailzas buvo visų laikraščių — net *Daily Telegraph* — pirmuosiuose puslapiuose.

— Mūsų šalyje per daug žmonių, nenorinčių dirbti kasdien, — kalbėjo Džailzas profsąjungų vadovų auditorijai. — Jei žmogus yra stiprus, sveikas, bet per šešis mėnesius pakeitė tris darbo vietas, automatiškai turėtų netekti bedarbio pašalpos.

Šių žodžių niekas nepasitiko griausmingais aplodismentais, ir pirmoji jo kolegų parlamentarų reakcija nebuvo palanki; varžovai nesiliovė kartoję, kad Džailzas *pats prisivirė košės*. Tačiau slenkant dienoms vis daugiau žurnalistų ėmė rašyti, kad Leiboristų partija galiausiai rado potencialų lyderį, gyvenantį realiame pasaulyje, akivaizdžiai norintį valdyti partiją ir nesitaikstantį su lemtimi amžinai likti opozicijoje.

Savaitgalį visi du šimtai penkiasdešimt aštuoni parlamentarai grįžo į savo apylinkes ir netruko pamatyti Bristolio dokų kandidatui reiškiamo prielankumo. Pirmadienį pateikti apklausų rezultatai tai patvirtino; Baringtonas nuo Vilsono atsiliko vos pora taškų, Braunas tenkinosi kuklia trečia vieta, o Džeimsas Kalaganas liko ketvirtas. Antradienį Kalaganas iškrito iš varžybų, pasakęs savo rėmėjams, jog balsuotų už Baringtoną.

Kai tą vakarą Sebastijonas papildė lentelės duomenis, Vilsonas turėjo šimtą dvidešimt du, Džailzas — šimtą septynis balsus, o dvidešimt devyni parlamentarai buvo neapsisprendę. Grifui ir poniai Pariš prireikė dvidešimt keturių valandų, kad atkapstytų tuos dvidešimt devynis parlamentarus, dėl vienokių ar kitokių priežasčių vis dar tampančius gumą. Tarp jų buvo ir įtakingų fabianizmo šalininkų — iš viso vienuolika svarbių balsų. Fabianistų pirmininkas Tonis Kroslandas reikalavo privataus susitikimo su abiem pirmaujančiais kandidatais ir pareiškė, jog nekantrauja išgirsti abiejų nuomones apie Europą.

Džailzui atrodė, kad susitikimas su Kroslandu buvo sėkmingas, bet pažvelgęs į lentelę pamatė, jog Vilsonas vis dar pirmauja. Tačiau spaudos atstovai ėmė rinktis kitokias antraštes — pasirodė užrašai

„beveik lygiosios"; prasidėjo paskutinė varžybų savaitė. Džailzas suprato: norėdamas aplenkti Vilsoną per pastarąsias kelias dienas, tegalėjo tikėtis itin plačiai nusišypsosiančios sėkmės. Sėkmė jį aplankė paskutinės kampanijos savaitės pirmadienį į štabą atneštos telegramos pavidalu.

Europos Sąjunga kvietė Džailzą paskaityti pagrindinio pranešimo kasmetinėje konferencijoje Briuselyje, likus trims dienoms iki partijos vadovo rinkimų. Kvietime nebuvo užsiminta, kad paskutinę minutę atsisakė kalbėti Šarlis de Golis.

— Tai — tavo šansas, — kalbėjo Grifas, — gali ne tik sužibėti tarptautinėje arenoje, bet ir pelnyti tuos vienuolika fabianistų balsų. O tie balsai galėtų viską pakeisti.

Kalbai pasirinkta tema — „Ar Britanija pasirengusi stoti į bendrąją rinką". Džailzas gerai žinojo, ką tokia tema pasakyti.

— Bet kada rasiu laiko parašyti tokią svarbią kalbą?

— Po to, kai nueis miegoti paskutinis leiboristas, ir prieš kitą rytą atsikeliant pirmajam.

Džailzas norėjo nusijuokti, bet žinojo, kad Grifas kalba rimtai.

— O kada aš miegosiu?

— Lėktuve, grįždamas iš Briuselio.

Grifas pasiūlė Sebastijonui lydėti Džailzą į Briuselį; jiedu su ponia Pariš turėjo likti Vestminsteryje ir budriai stebėti neapsisprendusiuosius.

— Skrydis iš Londono oro uosto dvidešimt minučių po antros, — kalbėjo Grifas, — bet nepamiršk, kad laikas Briuselyje skiriasi valanda, todėl nusileisi maždaug dešimt minučių po ketvirtos ir turėsi daugiau nei pakankamai laiko pasirengti konferencijai.

— Bet ar spėsiu? — paklausė Džailzas. — Kalbą turiu sakyti šeštą.

— Žinau, bet negaliu tau leisti šlaistytis po oro uostą, kai ten nėra būrio neapsisprendusių parlamentarų. Sesija, kurioje kalbėsi, turėtų trukti apie valandą, įskaitant ir klausimams skirtą laiką, vadinasi, baigsis apie septintą — pačiu laiku, kad spėtum į be dvidešimt devintą pakylantį Londono lėktuvą; valandos skirtumas tau pasitarnaus. Kai tik nusileisi, čiupk taksi, turi suspėti grįžti į parlamentą iki dešimtos, kai bus svarstomas pensijų klausimas.

— Tai ką man dabar pasiūlytum daryti?

— Pradėk rašyti kalbą. Viskas nuo jos ir priklauso.

Kiekvieną laisvesnę akimirką Džailzas išnaudojo gludindamas parašytą kalbą; pirmuosius juodraščius jis rodė savo komandai ir svarbiausiems rėmėjams, o kai ją pirmą kartą garsiai perskaitė vieno žmogaus auditorijai namuose Smito aikštėje, Grifas pareiškė esąs labai patenkintas. Kalba tikrai verta pagyrų.

— Rytoj rytą padalinsiu kalbos kopijas svarbiausiems spaudos atstovams peržvelgti. Tada žurnalistai turės daugiau nei pakankamai laiko vedamiesiems parengti ir išsamiems straipsniams parašyti kitos dienos numeriams. Manau, būtų išmintinga parodyti Toniui Kroslandui kalbos juodraštį, nes tada jis pasijustų esantis reikšmingas. O žurnalistams tinginiams, tiems, kurie kalbą tik permes akimis, išrinkau pastraipą, kurios ištraukos turėtų atsidurti antraštėse.

Džailzas pervertė kelis parengtos kalbos puslapius ir pamatė Grifo pažymėtą pastraipą. *Nenoriu matyti Britanijos, įsitraukusios į dar vieną Europos karą. Europos žemė sulaistyta daugelio tautų geriausių jaunuolių krauju ne tik per pastaruosius penkiasdešimt metų, bet ir per visą tūkstantmetį. Drauge privalome pasiekti, kad Europa kariautų tik istorijos vadovėliuose, o mūsų vaikai ir anūkai galėtų pasiskaityti apie mūsų klaidas ir jų nekartotų.*

— Kodėl išrinkai būtent šitą pastraipą? — paklausė Džailzas.

— Todėl, kad kai kurie laikraščiai ne tik ją išspausdins visą, žodis žodin, bet taip pat neatsispirs pagundai priminti, kad tavo varžovas niekada nėra matęs, kaip šaudoma iš įniršio.

Džailzas džiaugėsi, kitą rytą gavęs Tonio Kroslando raštelį, kuriame buvo parašyta, jog kalba jam be galo patiko, ir jis laukia spaudos reakcijos rytiniuose laikraščiuose.

Kai tą popietę Džailzas įlipo į Britanijos oro linijų lėktuvą, skrendantį į Briuselį, pirmą kartą patikėjo, kad tikrai galėtų būti naujasis Leiboristų partijos vadovas.

20

Kai lėktuvas nusileido Briuselio oro uoste, Džailzas nustebo pamatęs laiptelių apačioje, prie „Rolls-Royce", stovintį serą Džoną Nikolsą, Britanijos ambasadorių.

— Skaičiau jūsų kalbą, sere Džailzai, — pasakė ambasadorius, kai jie važiavo iš oro uosto, kitiems keleiviams nė nespėjus praeiti pro pasų kontrolės langelį, — ir nors diplomatams lyg ir nereikia turėti savo nuomonės, būtinai noriu pasakyti, kad toji kalba man — tarsi gurkšnis gryno oro. Nors nesu tikras, kaip ją įvertins jūsų partija.

— Viliuosi, kad vienuolikai partijos narių atrodys taip, kaip jums.

— Aa, štai į ką toji kalba nutaikyta, — kalbėjo seras Džonas. — Koks aš lėtapėdis.

Džailzas nustebo antrą kartą, kai jie sustojo prie Europos Parlamento ir jį pasitiko didžiulė valdininkų, žurnalistų ir fotografų minia; visi jie laukė, norėdami pasveikinti pagrindinį pranešėją. Sebastijonas šoko iš savo vietos prie vairuotojo ir atidarė Džailzui galines dureles; jis to dar niekada nebuvo daręs. Prie Džailzo priėjo Europos Parlamento prezidentas Gaetanas Martinas ir paspaudė jam ranką,

o paskui supažindino su savo komanda. Eidamas į konferencijų salę, Džailzas sutiko dar kelis aukštus Europos politikus, ir jie visi jam linkėjo sėkmės; beje, jie turėjo galvoje ne būsimą jo pranešimą.

— Jei būsite toks malonus ir palauksite, — pasakė prezidentas, kai jie pakilo į sceną, — pasakysiu kelias įvadines pastabas ir žodį perduosiu jums.

Lėktuve Džailzas paskutinį kartą permetė akimis pranešimą ir tik kelis kartus šen ten pataisė; kai galiausiai jis atidavė kalbą Sebastijonui, ją beveik mokėjo atmintinai. Džailzas pažvelgė pro ilgos juodos uždangos plyšelį ir pamatė tūkstantį Europos lyderių, norinčių išklausyti jo pažiūras. Paskutinę kalbą Bristolyje per rinkimų kampaniją jis sakė trisdešimt septynių žmonių auditorijai, įskaitant Grifą, Gvinetę, Penę, ponią Pariš ir ponios Pariš kokerių veislės šunį.

Džailzas sunerimęs stovėjo užkulisiuose ir klausėsi Martino. Šis jį apibūdino kaip vieną iš retai sutinkamų politikų, ne tik sakančių tai, ką galvoja, bet ir neleidžiančių viešosios nuomonės apklausų rezultatams tapti moraliniu kompasu. Jis tarėsi girdįs nelabai optimistiškus Grifino šūksnius „Taip, tikra tiesa!“

— ... ir gali būti, kad į mus dabar kreipsis būsimasis Didžiosios Britanijos ministras pirmininkas. Ponios ir ponai, seras Džailzas Baringtonas.

Šalia Džailzo atsirado Sebastijonas, padavė jam lapus su kalba ir sušnabždėjo:

— Sėkmės, sere.

Griaudėjant aplodismentams Džailzas nuėjo į scenos vidurį. Per daugelį metų jis priprato prie euforijos apimtų fotografų blyksčių, net prie dūzgiančių televizijos kamerų, tačiau dar niekada nebuvo patyręs ko nors panašaus. Jis pasidėjo kalbą ant pulto, žengė žingsnį atgal ir laukė, kol klausytojai nurims.

— Istorijoje būna tik kelios akimirkos, — kreipėsi Džailzas, — nulemiančios tautos likimą, ir Britanijos apsisprendimas kreiptis su

prašymu įsilieti į bendrą rinką neabejotinai turėtų būti viena iš jų. Žinoma, Jungtinė Karalystė ir toliau vaidins atitinkamą vaidmenį pasaulio scenoje, bet šis vaidmuo turi būti realistiškas, atitinkantis faktą, jog mes nebevadovaujame imperijai, kurioje saulė niekada nenusileidžia. Mano manymu, atėjo metas Britanijai priimti naujo vaidmens iššūkį bičiuliškai darbuotis su partneriais, praeities priešiškumus palikus istorijai. Nenoriu matyti Britanijos įsitraukusios į dar vieną Europos karą. Europos žemė sulaistyta daugelio tautų geriausių jaunuolių krauju ne tik per pastaruosius penkiasdešimt metų, bet ir per visą tūkstantmetį. Drauge privalome pasiekti, kad Europa kariautų tik istorijos vadovėliuose, o mūsų vaikai ir anūkai galėtų pasiskaityti apie mūsų klaidas ir jų nekartotų.

Sulig kiekviena aplodismentų banga Džailzui darėsi vis ramiau, ir skaitydamas išvadas jis jautė, kad visa salė tikrai pasidavusi jo kerams.

— Kai dar buvau vaikas, mano mokykloje Bristolyje lankėsi Vinstonas Čerčilis, tikras europietis; jis mums teikė apdovanojimus. Tada apdovanojimo nepelniau, ir tai buvo vienintelis dalykas, mane siejęs su tuo didžiu žmogumi, — po šio sakinio visi garsiai nusijuokė, — bet politiku tapau tik todėl, kad tądien išklausiau jo kalbą, o į Leiboristų partiją įstojau daug patyręs karo metu. Seras Vinstonas ištarė štai tokius žodžius: „Šiandien mūsų tauta patiria didžią istorinę akimirką — britai vėl gali būti paprašyti nulemti laisvo pasaulio likimą.“ Mes su seru Vinstonu esame iš skirtingų partijų, bet tuo klausimu, be jokių abejonių, mūsų nuomonės sutampa.

Džailzas nužvelgė sausakimšą salę; sulig kiekvienu sakiniu jo balsas kilo vis labiau.

— Šiandieną mes, susirinkę šioje salėje, esame skirtingų tautų, tačiau atėjo metas visiems dirbti išvien, vadovaujantis ne egoistiškais interesais, bet mąstant apie dar negimusių kartų interesus.

Leiskite baigti patikinimu, jog nesvarbu, kokia ateitis manęs lauktų, pasišvęsiu šiam tikslui.

Džailzas žengė žingsnį nuo pulto, visa salė atsistojo, ir nuo scenos jis galėjo nueiti tik po kelių minučių, o ir išėjusį iš salės jį apgulė parlamentarai, pareigūnai ir šiaip sveikintojai.

— Turime tik apie valandą, tada reikės skubėti į oro uostą, — pasakė Sebastijonas, mėgindamas atrodyti ramus. — Gal man yra kokio darbo?

— Surask telefoną, reikia paskambinti Grifui ir išsiaiškinti, ar namuose jau sureaguota į mano kalbą. Noriu įsitikinti, kad visa tai — ne miražas, — kalbėjo Džailzas, spausdamas rankas ir dėkodamas žmonėms už linkėjimus. Jis net kažkam pasirašė autografą; dar vienas pirmas kartas.

— Kitoje gatvės pusėje yra „Palace“ viešbutis, — pasakė Sebastijonas. — Iš ten ir galėtume paskambinti į štabą.

Džailzas linktelėjo ir toliau atsakinėjo į sveikinimus. Dar po dvidešimties minučių jis jau stovėjo ant parlamento laiptų ir atsisveikino su prezidentu.

Jiedu su Sebastijonu greitai kirto platų bulvarą ir įėjo į sąlygiškai ramų „Palace“ viešbutį. Sebastijonas padavė administratorei numerį, ji paskambino į Londoną ir išgirdusi ragelyje balsą pasakė:

— Tuoj sujungs, pone.

Džailzas paėmė ragelį, ir jį pasveikino Grifo balsas:

— Ką tik žiūrėjau šeštos valandos BBC žinias, — kalbėjo jis. — Tu — svarbiausia tema. Netyla telefonas, žmonės nesiliauja tavimi domėjęsi. Kai grįši į Londoną, oro uoste tavęs lauks automobilis ir nuveš tiesiai į televiziją, kur vėlyvosioms žinioms duosi interviu Sendi Gol, tik neužtruk, nes BBC nori, kad pusę vienuoliktos „Panoramoje“ pasikalbėtum su Ričardu Dimblebiu. Žiniasklaidai nieko nėra mieliau už autsaiderį, kuris netikėtai tapo paklausus. Kur dabar esi?

— Tuoj važiuosiu į oro uostą.

— Geriau nė būti negali. Paskambink, kai tik nusileisi.

Džailzas padėjo ragelį ir nusišypsojo Sebastijonui.

— Mums reikia taksi.

— Nemanau, — atsakė Sebastijonas. — Ką tik atvažiavo ambasadoriaus automobilis, jis laukia mūsų gatvėje, nuveš į oro uostą.

Kai jiedu ėjo viešbučio vestibiuliu, kažkoks žmogus ištiesė ranką ir pasakė:

— Sveikinu, sere Džailzai. Efektingas pasirodymas. Tikėkimės, jums jis bus lemiamas.

— Dėkoju, — atsakė Džailzas, pamatęs prie automobilio stovintį ambasadorių.

— Aš esu Pjeras Bošaras, Europos ekonominės bendrijos vicepresidentas.

— Taip taip, — tarstelėjo Džailzas sustodamas ir spausdamas jam ranką. — Žinau, pone Bošarai, kaip nenuilstamai darbavotės, padėdamas Britanijai kreiptis dėl visateisės narystės Europos ekonominėje bendrijoje.

— Sujaudintas, — atsakė Bošaras. — Gal skirtumėte man minutėlę? Norėčiau pasikalbėti privačiu klausimu.

Džailzas dirstelėjo į Sebastijoną, o šis pažvelgė į laikrodį.

— Dešimt minučių, ne daugiau. Eisiu pas ambasadorių ir jį įspėsiu.

— Tikiuosi, pažįstate gerą mano bičiulį Tonį Kroslandą, — vesdamas Džailzą į barą, paklausė Bošaras.

— Tikrai pažįstu. Vakar jam daviau savo kalbos kopiją.

— Neabejoju, kalba jam patiko. Fabianistai tuo tiki. Ko norėtumėte išgerti? — paklausė Bošaras, jiems atėjus į barą.

— Škotiškos degtinės, gausiai skiestos vandeniu.

Bošaras linktelėjo barmenui ir pratarė:

— Ir man to paties.

Džailzas atsisėdo ant kėdės, apsižvalgė po barą ir pamatė kampe sėdinčių politikierių būrelį, sklaidantį jo kalbą. Vienas iš jų pridėjo prie kaktos ranką, neva jį sveikindamas. Džailzas nusišypsojo.

— Bet labai svarbu suprasti, — kalbėjo Bošaras, — jog De Golis padarys viską, kad tik neleistų Britanijai žengti į bendrąją rinką.

— „Tik per mano lavoną“, jei gerai atsimenu jo žodžius, — imdamas taurę pasakė Džailzas.

— Tikėkimės, mums nereikės taip ilgai laukti.

— Galėtum pamanyti, kad generolas neatleido Britanijai už tai, kad ši laimėjo karą.

— Į sveikatą, — pratarė Bošaras, prieš imdamas taurę.

— Į sveikatą, — pakartojo Džailzas.

— Nereikėtų pamiršti, kad De Golis turi savų bėdų, ką jau kalbėti apie...

Staiga Džailzui pasirodė, kad jis tuoj nualps. Jis stvėrėsi baro krašto, stengdamasis išsilaikyti, bet atrodė, kad visa salė sukasi ratu. Jis paleido taurę, krito nuo kėdės ir susmuko ant grindų.

— Brangus bičiuli, — pratarė Bošaras klaupdamasis šalia, — kas jums?

Pakėlęs akis jis pamatė, kaip prie jų skuba baro kampe sėdėjęs žmogus.

— Aš esu gydytojas, — pasakė vyriškis lenkdamasis ir mėgindamas atrišti Džailzo kaklaraištį ir prasegti apykaklę. Jis uždėjo du pirštus Džailzui ant kaklo ir nedelsdamas kreipėsi į barmeną:

— Iškvieskite greitąją, jį ištiko širdies smūgis.

Du ar trys žurnalistai prilėkė prie baro. Vienas iš jų pradėjo viską užsirašinėti, barmenas pakėlė telefono ragelį ir mikliai surinko trijų skaičių numerį.

— Klausau, — atsiliepė balsas.

— Mums reikia greitosios. Kuo greičiau; vieną klientą ištiko širdies smūgis.

Bošaras atsistojo.

— Gydytojau, — kreipėsi jis į šalia Džailzo klūpintį vyriškį, — aš bėgsiu į lauką ir lauksiu greitosios, pasakysiu, kur jiems eiti.

— Ar žinote, kuo šis žmogus vardu? — paklausė vienas žurnalistas, kai Bošaras išėjo iš baro.

— Nenutuokiu, — atsakė barmenas.

Pirmasis fotografas į barą įpuolė keliomis minutėmis anksčiau, nei atvažiavo greitoji, ir Džailzui teko atlaikyti daugybę fotoblyksčių, nors jis nė pats gerai nesuprato, kas dedasi. Pasklidus naujienai, konferencijų centre buvę keli žurnalistai, kurie dailino straipsnius apie puikiai sutiktą sero Džailzo Baringtono kalbą, metė telefonus ir atbėgo į „Palace“ viešbutį.

Išgirdęs greitosios sireną, Sebastijonas kalbėjosi su ambasadoriumi, bet nieko bloga nepamanė, kol greitoji nesustojo prie viešbučio ir du uniformuoti sanitarai neiššoko iš mašinos ir nenuskubėjo vidun gabendamiesi neštuvus.

— Ar nemanote... — pratarė seras Džonas, bet Sebastijonas jau lėkė viešbučio laiptais.

Pamatęs ateinančius sanitarus su neštuvais, jis sustojo. Jam tereikėjo vos kartelį dirstelėti į pacientą, kad suprastų, jog baisiausios nuojautos pasitvirtino. Kai neštuvai buvo įkelti į mašiną, Sebastijonas įšoko vidun šaukdamas:

— Jis — mano viršininkas.

Vienas sanitaras linktelėjo, o kitas uždarė greitosios dureles.

Seras Džonas važiavo paskui greitąją savuoju „Rolls-Royce“. Atvykęs į ligoninę jis pasisakė, kas esąs, ir paklausė registratorės, ar serą Džailzą Baringtoną jau priėmė gydytojas.

— Taip, pone, priimamajame jį apžiūri daktaras Kleirbertas. Jei jūsų ekscelencija malonės prisėsti, neabejoju, jis jus informuos vos baigęs apžiūrą.

Grifas vėl įjungė televizorių, norėdamas pažiūrėti septintos valandos BBC žinias ir tikėdamasis, kad svarbiausia tema tebebus Džailzo kalba.

Džailzas iš tiesų buvo svarbiausia tema, tik Grifui prireikė laiko suvokti, kas tasai žmogus, gulintis ant neštuvų. Grifas krito į kėdę. Jis jau labai ilgai dalyvavo politiniame gyvenime, todėl puikiai suprato: seras Džailzas Baringtonas jau nebekandidatuoja į Leiboristų partijos vadovo vietą.

Žmogus, nakvojęs 437-ame „Palace" viešbučio numeryje, atidavė registratorei raktus, išsiregistravo ir sąskaitą apmokėjo grynaisiais. Susistabdęs taksi jis nuvažiavo į oro uostą ir po valandos sėdo į lėktuvą, skrendantį į Londoną; tuo pačiu lėktuvu turėjo skristi ir seras Džailzas. Nusileidęs Londono oro uoste, jis stojo į eilę prie taksi, o sulaukęs savo eilės sėdo į galinę sėdynę ir pasakė:

— Itono aikštė, keturiasdešimt keturi.

— Aš sutrikęs, ambasadoriau, — pasakė daktaras Kleirbertas, antrą kartą apžiūrėjęs pacientą. — Nerandu jokių sero Džailzo širdies negalavimų. Tiesą sakant, atsižvelgiant į jo amžių, jo sveikata puiki. Vis dėlto tvirtai šitai konstatuoti galėsiu tik tada, kai laboratorija pateiks visų tyrimų rezultatus, vadinasi, ligoninėje jis turės būti per naktį; noriu būti absoliučiai tikras.

Kitą rytą Džailzas buvo visų nacionalinių laikraščių pirmuosiuose puslapiuose, kaip Grifas ir tikėjosi.

Vis dėlto pirmų tiražų antraštės — „Koja kojon" (*Express*), „Lažybų nebereikia" (*Mirror*), „Valstybininko gimimas?" (*The Times*) —

buvo greitai pakeistos. Naujasis *Daily Mail* pirmasis puslapis viską apibūdino glaustai: „Širdies smūgis žlugdo Baringtono galimybes vadovauti Leiboristų partijai.“

Sekmadienio laikraščiuose pasirodė ilgos apybraižos apie naujojo opozicijos lyderio gyvenimą.

Pirmuosiuose laikraščių puslapiuose puikavosi didžiulė Haroldo Vilsono nuotrauka – jis nufotografuotas aštuonerių, apsivilkęs šventiniais drabužėliais, užsidėjęs kepuraitę su snapeliu, stovintis prie dešimtojo Dauningo gatvės numerio.

Pirmadienio rytą Džailzas, lydimas Gvinetės ir Sebastijono, parskrido į Londoną.

Kai lėktuvas nusileido Londono oro uoste, nebuvo nė vieno žurnalisto, fotografo ar operatoriaus, niekas jo nepasitiko; Džailzas – jau vakarykštė žinia. Gvinetė juos nuvežė į Smito aikštę.

– Ką tau gydytojas rekomendavo grįžus namo? – paklausė Grifas.

– Nieko nerekomendavo, – atsakė Džailzas. – Jis vis dar mėgina išsiaiškinti, kodėl patekau į ligoninę.

Straipsnį vienuoliktame *The Times* puslapyje, kurį parašė vienas iš žurnalistų, buvusių „Palace“ viešbučio bare tada, kai Džailzas apalpo, dėdei parodė Sebastijonas.

Metju Kastlas nutarė likti Briuselyje dar kelias dienas ir šį tą pasiaiškinti, nes netikėjo, kad serą Džailzą ištiko širdies smūgis, nors visą incidentą matė savo akimis.

Jis rašė: pirma, Europos ekonominės bendrijos viceprezidento Pjero Bošaro nebuvo Briuselyje, ir jis negirdėjo sero Džailzo kalbos, nes dalyvavo seno savo bičiulio laidotuvėse Marselyje; antra, greitajai pagalbai skambinęs barmenas surinko tik tris telefono numerio skaičius ir žmogui, su kuriuo kalbėjo, net nepasakė adreso, kur reikėtų atvykti; trečia, Šv. Jono ligoninės greitosios pagalbos skyriuje neužregistruota jokio skambučio iš „Palace" viešbučio, niekas negalėjo pasakyti, kokie du sanitarai gabeno serą Džailzą neštuvais; ketvirta, vyriškis, išėjęs iš baro pasitikti greitosios pagalbos darbuotojų, taip ir negrįžo, niekas nesumokėjo už du stiklus degtinės; penkta, bare buvusio vyriškio, pasisakiusio, jog yra gydytojas, ir pareiškusio, kad serą Džailzą ištiko širdies smūgis, daugiau niekas nematė; šešta, kitą dieną barmenas darbe nepasirodė.

Gal visa tai — tik virtinė sutapimų, svarstė žurnalistas, bet jeigu ne, ar galima teigti, kad Leiboristų partija būtų turėjusi kitą vadovą?

Kitą rytą Grifas grįžo į Bristolį; kadangi tais metais daugiau nenusimatė jokių rinkimų, jis gėrė ištisą mėnesį.

Džesika Klifton

1964

21

— Ar turėčiau suprasti, kas čia pavaizduota? — paklausė Ema, dar atidžiau žvelgdama į paveikslą.

— Nėra ko suprasti, mama, — atsakė Sebas. — Neužčiuopei esmės.

— Tai kokia toji esmė, nes prisimenu, kaip Džesika piešdavo žmones. Žmones pažindavau.

— Mama, ji pasiekusi jau kitą lygmenį; dabar ji tapo abstrakcijas.

— Deja, čia aš matau tik dažų dėmes.

— Nes nežiūri atvira širdimi. Ji nebenori būti Konstablis ar Terneris.

— Tai kas ji nori būti?

— Džesika Klifton.

— Sebai, net jei tu ir teisus, — pratarė Haris, geriau įsižiūrėjęs į paveikslą „Pirmoji dėmė“, — visi dailininkai, net Pikasas, pripažino jautę įtakas. Na, kieno poveikį yra patyrusi Džesika?

— Piterio Bleiko, Francio Beikono; ji taip pat žavisi amerikiečiu, pavarde Rotko.

— Nė vieno iš jų negirdėjau, — prisipažino Ema.

— O jie tikriausiai nieko negirdėjo apie Editą Evans, Joaną Saterland ar Ivliną Vo, kuriais taip labai žaviesi.

— Rotko kabo Haroldo Ginzburgo kabinete, — pasakė Haris. — Jis man sakė, kad paveikslas jam kainavo dešimt tūkstančių do-

lerių, ir aš jam priminiau, kad ši suma didesnė už paskutinį mano avansą.

— Negalima taip mąstyti, — pareiškė Sebastijonas. — Meno kūrinys vertas tiek, kiek kas nors ryžtasi už jį mokėti. Jei taip galima pasakyti apie tavo knygą, kodėl negalima teigti apie tapybos darbą?

— Bankininko požiūris, — pratarė Ema. — Nepriminsiu tau, ką apie kainą ir vertę yra sakęs Oskaras Vaildas; bijau, kad manęs neapkaltintum senamadiškumu.

— Mama, nesi senamadiška, — pasakė Sebastijonas ją apsikabindamas. Ema nusišypsojo. — Tu — pozityviai priešistorinė.

— Mano pažiūros atitinka keturiasdešimtmetės požiūrį, — protestavo Ema žvelgdama į sūnų, kuris niekaip negalėjo liautis juoktis. — Bet nejau Džesika tikrai negali geriau? — paklausė ji, vėl žvelgdama į paveikslą.

— Tai — baigiamasis darbas, nuo jo priklausys, ar šį rugsėjį Džesikai bus pasiūlyta studijuoti toliau Karališkojoje akademijoje. Be to, gali būti, kad už paveikslą ji gaus dar ir kelis šilingus.

— Šie paveikslai parduodami? — paklausė Haris.

— O, taip. Baigiamųjų darbų paroda daugeliui jaunų menininkų būna pirma proga parodyti savo paveikslus viešai.

— Įdomu, kas tokius darbus gali pirkti? — stebėjosi Haris žvalgydamasis po salę, kurios sienos buvo nukabinėtos tapybos darbais, akvarelėmis ir piešiniais.

— Manau, savo vaikus dievinantys tėvai, — atsakė Ema. — Vadinasi, mes visi turėsime įsigyti po vieną Džesikos darbą, įskaitant ir tave, Sebai.

— Mama, tau nereikės manęs įkalbinėti. Grįšiu septintą, kai prasidės renginys; atsinešiu ir čekių knygelę. Jau išsirinkau paveikslą, kurio norėčiau — „Pirmoji dėmė“.

— Tu labai dosnus.

— Mama, tu tiesiog nesupranti.

— Na, tai kur antrasis Pikasas? — paklausė Ema, nepaisydama sūnaus ir dairydamasi po salę.

— Gal su savo vaikinu.

— Nežinojau, kad Džesika turi vaikiną, — nustebo Haris.

— Manau, šįvakar ji norės tave su juo supažindinti.

— Ir ką jos vaikinas veikia?

— Jis — irgi menininkas.

— Ar jis vyresnis, ar jaunesnis už Džesiką? — paklausė Ema.

— Vienmetis. Jis mokosi jos klasėje, nors, atvirai kalbant, nėra jos kategorijos.

— Labai juokinga, — pratarė Haris. — Ar jis turi vardą?

— Klaivas Bingamas.

— Tu jį matei?

— Taip, jie retai kada būna atskirai; žinau, kad jis jai peršasi mažiausiai kartą per savaitę.

— Bet ji gerokai per jauna mąstyti apie vedybas, — pasakė Ema.

— Mama, nereikia būti geram matematikui, kad suskaičiuotum: jei tau — keturiasdešimt treji, o man — dvidešimt ketveri, man gimus buvai devyniolikos.

— Bet tais laikais viskas buvo kitaip.

— Abejoju, ar tada senelis Valteris būtų tau pritaręs.

— Taip, būtų, — atsakė Ema, imdama Harį už parankės. — Senelis dievino tavo tėvą.

— O jūs dievinsite Klaivą. Jis išties šaunus vaikinas, ir ne jo kaltė, kad nėra didis menininkas, patys pamatysite, — kalbėjo Sebastijonas, vesdamas tėvus per salę, kad šie galėtų apžiūrėti Klaivo darbus.

Haris kurį laiką spoksojo į „Autoportretą“, paskui pareiškė savo nuomonę:

— Suprantu, kodėl manai, kad Džesika šauni; nemanau, kad šiuos darbus kas nors pirks.

— Laimei, jis turi turtingus tėvus, todėl bėdų nekils.

— Bet Džesikos niekada nedomino pinigai, o jis, sakyčiau, nėra talentingas, tai kuo tas vaikinas ją patraukė?

— Kadangi per pastaruosius trejus metus Klaivą buvo piešusios kone visos jos kurso merginos, aišku, kad Džesika ne vienintelė mano, jog jis gražus.

— Negražus, jei taip ir atrodo, — pasakė Ema, atidžiau įsižiūrėjusi į „Autoportretą.

Sebastijonas nusijuokė.

— Palauk ir pamatysi, o jau tada galėsi spręsti. Nors turiu tave įspėti, mama, kad vadovaudamasi savais standartais gali pamanyti, kad jis kiek pakrikęs, net išsiblaškęs. Bet, kaip visi žinome, Džesika visada nori globoti paklydėlius, gal todėl, kad pati buvo našlaitė.

— Ar Klaivas žino, kad ji įvaikinta?

— Aišku, — atsakė Sebastijonas. — Džesika niekada šio fakto neslepia. Ji kiekvienam pasako, kas tik paklausia. Meno mokykloje tai — privalumas, kone garbės ženklelis.

— Ar jie gyvena kartu? — sušnabždėjo Ema.

— Mama, jie — studentai menininkai, manau, visko gali būti.

Haris nusijuokė, bet Emą ištiko šokas.

— Mama, gal ir nustebsi, bet Džesikai jau dvidešimt vieneri, ji graži ir talentinga; sakau tau, Klaivas — ne vienintelis manantis, kad ji ypatinga.

— Na, nekantrauju su juo susipažinti, — pasakė Ema. — Jei nenorime pavėluoti į apdovanojimų teikimą, turime eiti persirengti.

— Kad jau apie tai prakalbome, mama, labai prašau, neatrodyk šį vakarą kaip Baringtono laivybos kompanijos pirmininkė, besirengianti vadovauti valdybos susirinkimui, nes Džesika sutriks.

— Bet aš ir esu Baringtono kompanijos pirmininkė.

— Ne šįvakar, mama. Šįvakar tu — Džesikos mama. Todėl jei užsimausi džinsus, — geriausia būtų seni ir išblukę, — bus puiku.

— Bet aš neturiu senų išblukusių džinsų.

— Tai užsivilk ką nors, ką ketinai atiduoti vikaro renkamai drabužių labdarai.

— Gal apsivilkti drabužius, su kuriais dirbu sode? — paklausė Ema, nė nemėgindama slėpti sarkazmo.

— Nuostabu. Išsirink seniausią megztuką; būtų gerai su skylėmis alkūnėse.

— O kaip, tavo nuomone, tokia proga turėtų apsirengti tėvas?

— Tėtis — ne bėda, — atsakė Sebastijonas. — Jis visada atrodo netvarkingai, kaip rašytojas po darbo valandų, todėl apsirengs tinkamai.

— Sebastijonai, turėčiau tau priminti, kad tavo tėvas — vienas iš gerbiamiausių rašytojų...

— Mama, myliu jus abu. Jumis abiem žaviuosi. Bet šis vakaras yra Džesikos, todėl prašau jo nesugadinti.

— Jis teisus, — pratarė Haris. — Daugiau mąstydavau apie tai, kokią skrybėlaitę užsidės mano mama apdovanojimų teikimo dieną, nei apie tai, kaip pelnyti apdovanojimą už lotynų kalbos pasiekimus.

— Tėti, bet tu man sakei, kad apdovanojimą už lotynų kalbą visada laimėdavo ponas Dikinsas.

— Teisybė, — sutiko Haris. — Dikinsas, tavo dėdė Džailzas ir aš buvome toje pačioje klasėje, bet, kaip ir Džesika, Dikinsas buvo kitos kategorijos.

— Dėde Džailzai, norėčiau jus supažindinti su savo vaikinu Klaivu Bingamu.

— Sveikas, Klaivai, — pasisveikino Džailzas, kuris vos žengęs į salę nusirišo kaklaraištį ir prasisegė marškinius.

— O jūs — parlamentaras, kaip dabar madinga? — paklausė Klaivas spausdamas jam ranką.

Džailzui pritrūko žodžių, kai pažvelgė į jaunuolį, vilkintį prasegiotais geltonais taškuotais marškiniais su didžiule atversta apykakle ir mūvintį siaurus džinsus. Tačiau matant neklusnių šviesių plaukų kupetą, šiaurietiškai mėlynas akis ir žavingą šypseną buvo aišku, kodėl Džesika – ne vienintelė moteris šioje salėje, nuolat besižvalganti Klaivo pusėn.

– Jis – pats šauniausias, – pratarė Džesika, šiltai apsikabindama dėdę. – Jis turėtų būti Leiboristų partijos vadovas.

– Oi, Džesika, – nutraukė ją Džailzas, – pirmiausia turėčiau nuspręsti, kurį iš tavo paveikslų...

– Per vėlu, – pasakė Klaivas, – bet vis dar galite įsigyti kurį nors mano kūrinį.

– Vis dėlto norėčiau papildyti savo kolekciją Džesikos Klifton originalu.

– Tada teks nusivilti. Renginys prasidėjo septintą, ir per kelias minutes buvo išgraibstyti visi Džesikos paveikslai.

– Net nežinau, Džesika, ar man džiaugtis tavo triumfu, ar pykti ant savęs, kad neatėjau anksčiau, – kalbėjo Džailzas, dar kartą apsikabindamas dukterėčią. – Sveikinu.

– Dėkoju, bet vis tiek turėtum apžiūrėti Klaivo darbus, jie tikrai geri.

– Todėl nė vieno ir nepardaviau. Tiesą sakant, net mano šeimos nariai jų nebeperka, – pridūrė Klaivas, kai į salę įžengė Ema, Haris ir Sebastijonas ir nedelsdami prie jų priėjo.

Džailzas niekada nebuvo matęs itin madingai apsirengusios sesers, bet šįvakar ji atrodė lyg ką tik išėjusi iš sodo pašiūrės. Palyginti su ja, Haris atrodė pasipuošęs. Ar gali būti, kad jos megztuke – skylutė? Drabužiai – vienas iš nedaugelio moters ginklų, kartą jam taip sakė pati Ema. Bet tik ne šįvakar... paskui jam viskas paaiškėjo. „Gera mergaitė“, – sušnabždėjo.

Sebastijonas supažindino tėvus su Klaivu, ir Emai teko pripažinti, kad jis visai nepanašus į pavaizduotąjį autoportrete. Jai atėjo į galvą žodis „patrauklus", nors vaikino rankos paspaudimas pasirodė silpnokas. Ema atkreipė dėmesį į Džesikos paveikslus.

— Ar visi šie raudoni taškai reiškia...

— Parduota, — pratarė Klaivas. — Bet, kaip jau sakiau serui Džailzui, jums paaiškės, kad manęs ši bėda nekamuoja.

— Tai nejau nebėra jokio Džesikos paveikslo, kurį būtų galima nupirkti?

— Nebėra, — atsakė Sebastijonas. — Įspėjau tave, mama.

Salės gale kažkas skimbčiojo į taurę. Atsigręžę visi pamatė ratukuose sėdintį barzdotą vyriškį, mėginantį atkreipti į save dėmesį. Jis vilkėjo palaikius drabužius — rudą velvetinį švarką ir žalias kelnes. Vyriškis nusišypsojo susirinkusiesiems.

— Ponios ir ponai, — kreipėsi jis, — kelioms minutėms norėčiau jūsų dėmesio.

Visi liovėsi kalbėję ir atsisuko į kalbantįjį.

— Labas vakaras, sveiki atvykę į Sleido vaizduojamojo meno mokyklos baigiamųjų darbų parodą. Esu Raskinas Spieras, žiuri pirmininkas; pirmoji mano užduotis — paskelbti visų kategorijų — piešinių, akvarelių ir tapybos — nugalėtojus. Pirmą kartą Sleido mokyklos istorijoje tas pats studentas pelnė visų trijų kategorijų aukščiausias vietas.

Ema nekantravo sužinoti, kas tasai nuostabusis jaunas menininkas, kad jo darbus galėtų palyginti su Džesikos kūriniais.

— Atvirai kalbant, aš nieko nenustebinsiu, nebent pačią laimėtoją; šiais metais mūsų mokyklos žvaigždė — Džesika Klifton.

Ema švytėjo iš pasididžiavimo, visa salė ėmė ploti, o Džesika tik palenkė galvą ir prisispaudė prie Klaivo. Tik Sebastijonas suprato, ką ji dabar jaučia. Grumiasi su demonais, kaip ji pati sakydavo. Kai jie likdavo vienu du, Džesika nepaliaudavo čiauškėjusi, bet kai tik ji

atsidurdavo dėmesio centre, lyg vėžliukas smukdavo į savo kiautą tikėdamasi, kad niekas jos nepastebės.

— Jei Džesika norėtų prieiti, aš jai įteikčiau trisdešimties svarų čekį ir Muningso taurę.

Klaivas ją niuktelėjo, ir visi vėl pradėjo ploti, Džesikai patraukus link žiuri pirmininko; sulig kiekvienu žingsniu jos skruostai liepsnojo vis skaisčiau. Kai ponas Spieras jai įteikė čekį ir taurę, viena buvo absoliučiai aišku: padėkos kalbos nebus. Džesika nuskubėjo prie Klaivo, kuris buvo toks patenkintas, jog atrodė, kad apdovanojimą laimėjo jis.

— Taip pat galiu pranešti, jog Džesikai pasiūlyta vieta Karališkojoje akademijoje, kur ji galės pradėti mokytis rugsėjį; žinau, ten dirbantys mano kolegos nekantrauja jos sulaukti.

— Labai viliuosi, kad šios liaupsės nesusuks jai galvos, — sušnabždėjo Ema Sebastijonui. Atsisukusi į Džesiką Ema pamatė, kaip ji spaudžia Klaivui ranką.

— Nesibaimink, mama. Ji — vienintelis žmogus šioje salėje, kuris nenutuokia, koks yra talentingas.

Tą akimirką šalia Emos atsirado elegantiškas vyriškis, vilkįs madingu kostiumu su liemene ir pasirišęs raudono šilko kaklaskarę.

— Leiskite prisistatyti, ponia Klifton.

Ema nusišypsojo nepažįstamajam svarstydama, ar tik jis nebus Klaivo tėvas.

— Esu Džulianas Agniu. Prekiauju meno kūriniais ir norėjau pasakyti, jog žaviuosi jūsų dukters darbais.

— Labai malonu girdėti, pone Agniu. Ar jums pavyko įsigyti nors vieną Džesikos paveikslą?

— Įsigijau visus, ponia Klifton. Paskutinį kartą esu taip pasielgęs tada, kai įsigijau jauno menininko Deivido Hoknio darbų.

Ema nenorėjo prisipažinti, kad niekada negirdėjo Deivido Hoknio pavardės, o Sebastijonas jį žinojo tik todėl, kad pustuzinis

jo paveikslų kabojo ant Sedriko kabineto sienų; antra vertus, Hoknis buvo jorkšyrietis. Tik Sebastijonas menkai tekreipė dėmesio į poną Agniu, nes jo mintys klaidžiojo kitur.

— Ar tai reiškia, kad mums bus suteikta dar viena proga įsigyti vieną iš mano dukters paveikslų? — paklausė Haris.

— Labai tikėtina, kad bus, — atsakė Agniu, — nes kitą pavasarį ketinu surengti vienos autorės — Džesikos — darbų parodą; viliuosi, iki tol ji bus nutapiusi dar kelias drobes. Savaime suprantama, jums ir poniai Klifton atsiųsiu kvietimą į parodos atidarymą.

— Dėkoju, — atsakė Haris, — tada tikrai nepavėluosime.

Ponas Agniu vos pastebimai linktelėjo, apsigręžė ir daugiau nieko nepasakęs patraukė durų link, akivaizdžiai nesidomėdamas jokiais kitais dailininkais, kurių darbai buvo apkibę sienas. Ema pažvelgė į Sebastijoną ir pamatė, kad šis nenuleidžia akių nuo einančio per salę pono Agniu. Paskui ji pastebėjo šalia Agniu žingsniuojančią jauną moterį ir suprato, kodėl sūnus prarado žadą.

— Sebai, susičiaupk.

Sebastijonas buvo sutrikęs; tokia reta jo būsena Emai labai patiko.

— Na, manyčiau, mums derėtų eiti apžiūrėti Klaivo paveikslų, — pasiūlė Haris, — gal gausime progą susipažinti su jo tėvais.

— Jie nesivargino ateiti, — pasakė Sebastijonas. — Džesika man sakė, kad jie niekada neina pažiūrėti jo darbų.

— Kaip keista, — pratarė Haris.

— Kaip liūdna, — pridūrė Ema.

22

— Man tikrai patinka tavo tėvai, — pasakė Klaivas, — ir tavo dėdė Džailzas neeilinis. Net aš galėčiau už jį balsuoti, nors mano tėvai tam nepritartų.

— Kodėl nepritartų?

— Jie abu — užkietėję toriai. Mama neleistų, kad jos namuose būtų socialistas.

— Man labai gaila, kad jie neatvyko į baigiamuosius apdovanojimus. Jie būtų taip tavimi didžiavęsi.

— Nemanau. Pirmiausia, mama nepritarė mano apsisprendimui mokytis meno mokykloje. Ji norėjo, kad studijuočiau Oksforde arba Kembridže; ji nenorėjo susitaikyti su tuo, kad buvau tam per silpnas.

— Tada ir aš jiems turbūt nepatiksiu.

— Kaip galėtum jiems nepatikti? — nesuprato Klaivas atsisukdamas į Džesiką. — Tu — daugiausia apdovanojimų Sleido mokyklos istorijoje pelniusi mokinė, tau pasiūlyta vieta Karališkojoje akademijoje, ne taip kaip man. Tavo tėvas — perkamiausių knygų autorius, mama — akcinės bendrovės valdybos pirmininkė, dėdė priklauso šešėliniam kabinetui. O mano tėvas — žuvų pašteto bendrovės pirmininkas, besiviliantis sulaukti pasiūlymo tapti Linkolnšyro šerifu; beje, taip nutikti gali tik todėl, kad mano senelis praturtėjo pardavinėdamas žuvų paštetą.

— Bet tu nors žinai, kas yra tavo senelis, — atsakė Džesika, padėjusi jam ant peties galvą. — Haris ir Ema nėra tikrieji mano tėvai, nors visada su manimi elgėsi kaip su dukra; gal todėl, kad mudvi su Ema panašios, žmonės mano, jog ji — mano motina. Sebas — geriausias brolis, kokį tik mergaitė gali turėti. Bet iš tikrųjų esu našlaitė ir nenutuokiu, kas yra tikrieji mano tėvai.

— Ar kada nors mėginai išsiaiškinti?

— Taip, ir man buvo pasakyta, kad Daktaro Barnardo globos namai laikosi griežtos politikos neatskleisti jokios informacijos apie biologinius tėvus be jų sutikimo.

— Kodėl nepaklausei dėdės Džailzo? Jei apskritai kas nors ką nors žino, tai jis — neabejotinai.

— Na, jei ir žino, gal mano šeima turi kokių nors savų priežasčių man neatskleisti tiesos.

— Gal tavo tėvas buvo užmuštas karo lauke ir apdovanotas už didvyrišką kovą, o mama mirė patyrusi širdies smūgį.

— O tu, Klaivai Bingamai, esi nepataisomas romantikas, kuriam vertėtų mažiau skaityti apie drąsuolį lakūną Biglsą ir pasigilinti į „Vakarų fronte nieko naujo".

— Kai tapsi garsi dailininkė, ar vadinsiesi Džesika Klifton, ar Džesika Bingam?

— Klaivai, ar tik tu vėl man nesiperši? Šią savaitę būtų jau trečias kartas.

— Pastebėjai. Taip, peršuosi, tikėjausi, kad šį savaitgalį važiuosi su manimi į Linkolnšyrą ir susipažinsi su mano tėvais, kad galėčiau pasipiršti oficialiai.

— Norėčiau, — atsakė Džesika jį apsikabindama.

— Tik žinok, prieš tau keliaujant į Linkolnšyrą, turiu kai ką aplankyti, — pasakė Klaivas. — Todėl daiktų dar nesikrauk.

— Labai malonu, kad taip greitai sutikote mane priimti, pone.

Haris buvo maloniai nustebintas. Jis matė, kad jaunuoliui teko įveikti daug sunkumų. Jis atvyko laiku, vilkėjo švarką, buvo pasirišęs kaklaraištį, batai švytėjo taip, tarsi rengtųsi eiti į paradą. Aiškiai matėsi, jog vaikinas labai nervinasi, todėl Haris stengėsi sumažinti įtampą.

— Laiške rašei, kad nori pasikalbėti labai svarbiu klausimu; numanau kokiu.

— Tiesą sakant, pone, klausimas labai paprastas. Norėčiau gauti sutikimą prašyti jūsų dukters rankos.

— Kaip kilniai senamadiška.

— Ne daugiau nei Džesika iš manęs tikisi.

— Ar nemanote, kad judu per jauni mąstyti apie vedybas? Gal jums reikėtų palaukti, bent kol Džesika baigs Karališkąją akademiją?

— Su visa pagarba jums, pone, norėčiau pasakyti, jog Sebastijonas man užsiminė, kad poniai Klifton piršotės jaunesnis, nei dabar esu aš.

— Teisybė, bet tada buvo karo metas.

— Tikiuosi, pone, man neteks eiti į karą, kad įrodyčiau, kaip labai myliu jūsų dukrą.

Haris nusijuokė.

— Manyčiau, kaip būsimas uošvis turėčiau paklausti, kokios tavo perspektyvos. Džesika man sakė, kad tau nepasiūlė vietos Karališkojoje akademijoje.

— Net neabejoju, kad jūsų tai nenustebino, pone.

Haris nusišypsojo.

— Na, tai ką veiki baigęs Sleido mokyklą?

— Dirbu reklamos agentūroje „Kurtis Belas ir Getis“, dizaino skyriuje.

— Ar tau gerai moka?

— Ne, pone. Mano atlyginimas — keturi šimtai svarų per metus, bet tėvas mano išlaikymui skiria dar tūkstantį, be to, dvidešimt pirmojo gimtadienio proga tėvai man išnuomojo butą Čelsyje. Taigi turėsime daugiau nei pakankamai.

— Turbūt supranti, kad tapyba Džesikai buvo ir bus pirmoji meilė ir ji niekada niekam neleis stoti skersai kelio karjerai; mūsų šeima tai suprato, vos jai pas mus pasirodžius.

— Puikiai tai žinau, pone; padarysiu viską, kas nuo manęs priklauso, kad tik užtikrinčiau jai galimybę siekti savų ambicijų. Būtų tikra beprotybė elgtis kitaip žinant jos talentą.

— Džiaugiuosi, kad taip mąstai, — atsakė Haris. — Bet nors Džesika ir labai talentinga, ji jaučiasi nesaugi, ir tu turėtum tai suprasti ir ją užjausti.

— Ir šitai man gerai žinoma, pone, džiaugiuosi galėdamas jai padėti. Tada jaučiuosi esąs labai ypatingas.

— Gal galiu paklausti, kaip tavo tėvai žvelgia į ketinimus vesti mano dukrą?

— Mano mama yra didelė jūsų gerbėja, ji taip pat žavisi jūsų žmona.

— Bet ar jie supranta, kad mes nesame Džesikos tėvai?

— O, taip, bet, kaip sako tėtis, vargu ar ji čia kuo nors dėta.

— Ar jau sakei jiems, kad nori vesti Džesiką?

— Ne, pone, tačiau šį savaitgalį mudu vykstame į Lautą, tada ir ketinu pasakyti, nors nemanau, kad jie labai nustebs.

— Tada man telieka judviem palinkėti laimės. Jei pasaulyje yra geresnė ir dar labiau mokanti mylėti mergina, aš jos dar nesutikau. Bet gal kiekvienam tėvui taip atrodo.

— Gerai suprantu, kad nesu jos vertas, bet, prisiekiu, aš jos nenuvilsiu.

— Neabejoju, kad nenuvilsi, — pratarė Haris, — tik turiu tave įspėti, kad yra ir kita medalio pusė. Džesika — jautri jauna moteris, jei kada nors prarasi jos pasitikėjimą, neteksi ir jos.

— Patikėkite, niekada neleisiu, kad taip nutiktų.

— Neabejoju, kad taip ir bus, kaip sakai.

— Tikrai taip ir bus, pone, — patikino Klaivas, kai Haris pakilo nuo kėdės. — Jei iki sekmadienio vakaro iš manęs negausite jokios žinutės, vadinasi, ji man atsakė. Ir vėl.

— Vėl? — nesuprato Haris.

— Taip. Aš jau kelis kartus Džesikai piršausi, — prisipažino Klaivas, — ir ji visada man atsakydavo. Nujaučiu, kad jai kažkas kelia nerimą, tik ji nenori apie tai kalbėti. Numanydamas, kad aš čia niekuo dėtas, viliuosi, kad gal jūs galėsite ką nors paaiškinti.

Kiek padvejojęs Haris atsakė:

— Rytoj su Džesika pietausiu; galiu patarti pasikalbėti su Dže-

sika dar prieš vykstant į Linkolnšyrą ir, aišku, prieš pranešant naujieną tėvams.

— Jei manote, kad tai būtina, pone, būtinai pasikalbėsiu.

— Manyčiau, turint galvoje aplinkybes, pasikalbėti būtų išmintinga, — atsakė Haris, į kambarį įėjus žmonai.

— Ar man reikėtų suprasti, jog turėčiau tave pasveikinti? — paklausė Ema, ir Haris pamanė, kad žmona klausėsi jų pokalbio. — Jei taip, be galo džiaugiuosi.

Atsisukęs į Harį jis pridūrė:

— Labai malonu, kad sutikote mane priimti, pone.

Vyriškiai paspaudė vienas kitam rankas.

— Atsargiai vairuok, — įspėjo Haris, tarsi kalbėtųsi su savo sūnumi.

Jiedu su Ema stovėjo prie lango ir žiūrėjo, kaip Klaivas lipa į automobilį.

— Vadinasi, pagaliau nusprendei pasakyti Džesikai, kas jos tėvas?

— Klaivas man nepaliko kito pasirinkimo, — atsakė Haris, kai automobilis dingo kelyje už dvaro vartų. — Ponas Dievas žino, kaip tasai jaunuolis sureaguos sužinojęs tiesą.

— O mane gerokai labiau kelia nerimą Džesikos reakcija, — pasakė Ema.

23

— Negaliu pakęsti A1 magistralės, — tarė Džesika. — Ji man visada sukelia tiek daug nemalonių prisiminimų.

— Ar jie kada nors iki galo išsiaiškino, kas iš tikrųjų tą dieną nutiko? — lenkdamas sunkvežimį paklausė Klaivas. Džesika pažvelgė į kairę, paskui — atgal. — Ką čia darai?

— Stebiu, ar viskas gerai, — atsakė Džesika. — Koronerio išvada — mirtis įvykus nelaimingam atsitikimui. Bet žinau, kad Sebas dar ir dabar save kaltina dėl Bruno mirties.

— Abu žinome, kad jis neteisus.

— Pamėgink pasakyti Sebui, — tarstelėjo Džesika.

— Kur tave tėvas vakar vedėsi pietų? — norėdamas pakeisti temą, paklausė Klaivas.

— Paskutinę minutę turėjau atšaukti susitikimą. Mano vadovas norėjo pasitarti, kokius paveikslus turėčiau pristatyti Karališkosios akademijos vasaros parodai. Todėl tėtis mane vesis pietų pirmadienį, nors turiu pripažinti, kad jis nusivylė.

— Gal jis norėjo su tavimi aptarti kokį nors svarbų klausimą.

— Kas gali būti taip svarbu, kad nepalauktų iki pirmadienio?

— Na, kokį paveikslą išsirinkote judu su vadovu?

— „Rūkas du".

— Geras pasirinkimas!

— Ponas Danstanas įsitikinęs, kad Karališkajai akademijai patiks.

— Ar tai tas paveikslas, kurį prieš mums išvažiuojant mačiau tavo bute, atremtą į sieną?

— Taip. Šį savaitgalį ketinau jį padovanoti tavo mamai, bet, deja, visi parodos eksponatai turi būti atgabenti iki kito ketvirtadienio.

— Ji didžiuosis matydama būsimos marčios paveikslą eksponuojamą Karališkojoje akademijoje.

— Karališkajai akademijai kasmet pasiūloma daugiau nei tūkstantis paveikslų, o atrenkami tik keli šimtai, todėl kvietimų dar nesiųsk.

Klaivui lenkiant dar vieną sunkvežimį, Džesika vėl pažvelgė kairėn ir atgal.

— Ar tavo tėvai nutuokia, kodėl šį savaitgalį pas juos važiuojame? — paklausė ji.

— Aiškesnės užuominos nė negalėjo būti – pasakiau, kad noriu juos supažindinti su mergina, su kuria ketinu nugyventi visą gyvenimą.

— Kas bus, jei aš jiems nepatiksiu?

— Jie tave ims dievinti, o jei nepatiksi, kam rūpės? Myliu tave be galo.

— Tu toks mielas, — kalbėjo Džesika, pasilenkdama ir bučiuodama jam į skruostą. — Bet man būtų neramu, jei tavo tėvams nepatikčiau. Šiaip ar taip, esi vienturtis jų sūnus, todėl jie turėtų tave saugoti, gal net truputį nervintis.

— Mamos niekas negali sunervinti, o kai tik tave pamatys tėtis, jo nereikės įtikinėti.

— Norėčiau savimi pasitikėti taip, kaip pasitiki tavo mama.

— Ji čia niekuo dėta, brangute. Ji lankė Roudino mokyklą, kur mokoma vieno dalyko — kaip susižadėti su aristokratu, o ji galiausiai ištekėjo už žuvų pašteto karaliaus, todėl ją sužavės tavo ir mano šeimų sąjunga.

— Ar tavo tėčiui svarbūs tokie dalykai?

— Po šimts, ne. Gamyklos darbuotojai jį vadina Bobu, mamai nepatinka. Jie jį išrinko visų organizacijų prezidentu dvidešimties mylių spinduliu nuo mūsų namų; jis prezidentauja visur — pradedant Lauto snukerio klubu ir baigiant Klitorpso choristų draugija, nors vargšelis yra daltonikas ir visai be klausos.

— Nekantrauju su juo susipažinti, — pasakė Džesika, kai Klaivas išsuko iš A1 magistralės ir patraukė Meibltorpo pusėn, dairydamasis į ženklus.

Nors Klaivas nesiliovė plepėjęs, jis jautė, kad sulig kiekviena mylia Džesika vis labiau nervinasi, o kai jiedu privažiavo Meibltorpo dvaro vartus, mergina visai nutilo.

— O, Dieve, – ištarė Džesika, jiems riedant plačiu taku, kiek akys užmato iš abiejų pusių apaugusiu aukštomis elegantiškomis guobomis. — Tu nesakei, kad gyveni pilyje.

— Tėtis pirko dvarą tik todėl, kad anksčiau jo savininkas buvo Meibltorpo grafas, amžių sandūroje mėginęs išstumti iš verslo mano senelį. Nors, numanau, jis dar ir norėjo padaryti įspūdį mano mamai.

— Na, įspūdis didžiulis, — pasakė Džesika, išvydusi priešais dunksantį trijų aukštų paladianistinio stiliaus rūmą.

— Taip, turiu pripažinti, jog teko parduoti ne vieną žuvų paštetо indelį, kad būtų galima nupirkti tokius rūmus.

Džesika nusijuokė ir tuoj pat liovėsi, kai prasivėrė lauko durys ir pasirodė vyresnysis liokajus su dviem pavaldiniais. Šie pasileido laiptais, atidarė automobilio bagažinę ir išėmė jų kelioninius krepšius.

— Mano daiktų nepakaktų nė pusei liokajaus, — sušnabždėjo Džesika.

Klaivas atidarė jai dureles, bet mergina nė nekrustelėjo. Jis paėmė ją už rankos ir visaip įkalbinėdamas vedėsi laiptais, pro duris, į vestibiulį, kur jų jau laukė ponas ir ponia Bingamai.

Pirmąkart pamačiusi Klaivo motiną Džesika pamanė, kad jos kojos neatlaikys — ji buvo tokia elegantiška, tokia rafinuota, tokia savimi pasitikinti. Ponia Bingam žengė arčiau bičiuliškai šypsodamasi, norėdama pasisveikinti.

— Kaip nuostabu pagaliau su tavimi susipažinti, — prapliupo ji, bučiuodama Džesiką į abu skruostus. — Klaivas mums tiek daug apie tave pasakojo.

Klaivo tėvas šiltai paspaudė jai ranką ir pratarė:

— Jaunoji panele, turiu pasakyti, kad Klaivas tikrai neperdėjo sakydamas, kad esi graži kaip paveikslas.

Klaivas pratrūko juoktis.

— Tikiuosi, ne, tėti. Naujausias Džesikos paveikslas pavadintas „Rūkas du“.

— Sakau, gal vieną dieną nutapysi ir mano portretą.

— Tėti, Džesika tuo nebeužsiima.

— Mielai, pone Bingamai.

Kai Džesika prisėdo ant sofos šalia Klaivo, prasivėrė svetainės durys ir vėl pasirodė vyresnysis liokajus. Paskui jį įėjo dideliu sidabriniu padėklu nešina tarnaitė; ant padėklo buvo sidabrinis arbatinukas ir dvi didelės lėkštės sumuštinių.

— Su agurkais, pomidorais ir sūriu, panele, — pasakė vyresnysis liokajus.

— Atkreipk dėmesį, su žuvų paštetu nėra, — sušnabždėjo Klaivas.

Džesika nervingai valgė viską, kas tik jai buvo siūloma, o ponia Bingam vis plepėjo apie savo darbus ir apie tai, kad niekada neturi laisvos minutėlės. Rodos, ji nė nepastebėjo, kaip Džesika ant servetėlės pradėjo piešti Klaivo tėvo portreto eskizą, kurį ketino baigti miegamajame, likusi viena.

— Šįvakar pavakarieniausime ramiai, tik šeimos ratelyje, — pasakė ji, prieš siūlydama Džesikai dar sumuštinių. — Bet rytoj suplanavau šventinę vakarienę — su keliais bičiuliais, kurie nekantrauja su tavimi susipažinti.

Klaivas spustelėjo Džesikai ranką žinodamas, kaip labai ji nemėgsta būti dėmesio centre.

— Labai miela, kad taip rūpinatės, ponia Bingam.

— Prašau mane vadinti Priscila. Šiuose namuose nebūna jokių ceremonijų.

— O mano bičiuliai mane vadina Bobu, — pasakė ponas Bingamas, vaišindamas Džesiką gabalėliu biskvitinio pyrago.

Kai po valandos Džesika buvo nuvesta į jai skirtą kambarį, ji nė pati nesuprato, kodėl taip nerimavo. Tik pamačiusi iš krepšio išimtus ir į spintą sukabintus savo drabužius, ji puolė į paniką.

— Džese, kas yra?

— Šįvakar išsiversiu su drabužių pamaina vakarienei, tačiau rytojaus vakarui neturiu jokių tinkamų.

— Dėl to nesijaudinčiau; nujaučiu, kad rytoj rytą mama tave kvies apsipirkti.

— Bet aš negaliu jai leisti man ko nors pirkti, pati jai neatvežiau jokios dovanėlės.

— Patikėk, ji nori prieš tave pasirodyti; vaikščiodama po parduotuves mama patirs daug didesnį malonumą nei tu. Galvok apie tai kaip apie dėžę žuvų pašteto.

Džesika nusijuokė, o prieš eidama miegoti, po vakarienės, ji buvo taip atsipalaidavusi, kad vis nesiliovė plepėjusi.

— Juk viskas buvo visai neblogai? — paklausė Klaivas, nusekęs paskui ją į miegamąjį.

— Geriau nė būti negalėjo, — atsakė Džesika. — Dievinu tavo tėvą, o tavo mama tiek vargo, kad tik pasijusčiau kaip namie.

— Ar esi kada nors miegojusi lovoje su baldakimu? — ją apkabinęs paklausė Klaivas.

— Ne, nesu, — atsakė Džesika jį stumdama. — O kur tu miegosi?

— Kitame kambaryje. Bet, kaip matai, abu kambarius skiria tik durys, nes anksčiau ten miegojo grafo meilužė; aš pas tave ateisiu vėliau.

— Ne, neateisi, — erzino jį Džesika, — nors man patiktų būti grafo meiluže.

— Neturi jokių šansų, — atsakė Klaivas, priklaupdamas ant vieno kelio. — Turėsi pasitenkinti tapusi ponia Bingam — žuvų pašteto princese.

— Tu man nesiperši, Klaivai?

— Džesika Klifton, aš tave dievinu, noriu praleisti su tavimi visą likusį gyvenimą ir tikiuosi, kad suteiksi man garbę, tapdama mano žmona.

— Aišku, kad suteiksiu, — pasakė Džesika, irgi puldama ant kelių ir apsivydama jį rankomis.

— Tu turėtum dvejoti ir dar minutėlę pasvarstyti.

— Pastaruosius šešis mėnesius beveik apie nieką daugiau ir nesvarsčiau.

— Bet aš maniau...

— Tu čia niekuo dėtas, kvailiuk. Ir labai norėdama negalėčiau tavęs mylėti dar karščiau. Tiesiog...

— Kas?

— Kai esi našlaitis, visada svarstai...

— Džese, tu irgi kartais būni kvailiukė. Aš tave pamilau, ir man nė velnio nerūpi, kas tavo tėvai, kas jie tokie buvo. O dabar paleisk mane, turiu tau staigmeną.

Džesika paleido sužadėtinį, o jis išsiėmė iš vidinės švarko kišenės raudonos odos dėžutę. Džesika atidarė dėžutę ir prapliupo juoktis, pamačiusi Bingamo žuvų pašteto indelį. *Paštetas, kurį valgo net žvejai.*

— Gal vertėtų pažvelgti vidun? — pasiūlė Klaivas.

Džesika atsuko dangtelį ir pakabino pirštu pašteto.

— Fe, — tarė ji, tada sužvejojo išskirtinio grožio Viktorijos laikų sužadėtuvių žiedą, puoštą safyru ir deimantu. — Oi, lažinuosi, kad kiekviename indelyje šito nerasi. Jis toks gražus, — pasakė ji švariai nulaižiusi žiedą.

— Žiedas buvo mano močiutės. Betsi buvo vietinė Grimsbio mergina, kurią vedė mano senelis, tada jis dirbo žvejybos laive ir dar nebuvo pradėjęs krautis turtų.

Džesika vis dar žiūrėjo į žiedą.

— Jis man per geras.

— Betsei taip nepasirodė.

— O kaip tavo mama? Kaip ji pasijus, pamačiusi žiedą?

— Žiedas buvo jos mintis, — atsakė Klaivas. — Lipkim žemyn ir praneškim jiems naujieną.

— Dar ne dabar, — pasakė Džesika jį apsikabindama.

24

Kitą rytą po pusryčių Klaivas nusivedė sužadėtinę, norėdamas jai aprodyti Meibltorpo dvarą, bet jie apžiūrėjo tik sodą ir ežerą, nes Klaivo mama pakvietė Džesiką apsipirkti Laute.

— Kai kaskart dzingtelės kasos skambutis, mąstyk apie dar vieną žuvų pašteto dėžę, – pasakė Klaivas, kai Džesika sėdo į galinę automobilio sėdynę šalia Priscilos.

Kai pietums jos grįžo į Meibltorpo dvarą Džesika buvo apsikrovusi krepšeliais ir dėžutėmis; juose buvo dvi suknelės, kašmyro skara, pora batelių ir mažutytė juoda vakarinė rankinė.

— Šiandienos vakarienei, — paaiškino Priscila.

Džesikai teliko svarstyti, kiek dėžių žuvų pašteto teks parduoti, kad būtų padengtos visos sąskaitos. Tiesą sakant, ji jautėsi labai dėkinga už tokį Priscilos dosnumą, bet, jiedviem su Klaivu likus kambaryje vieniems, griežtai pasakė:

— Tokio gyvenimo būdo nepakelčiau ilgiau nei porą dienų.

Po pietų Klaivas jai aprodė likusias dvaro vieteles, ir jie laiku spėjo popiečio arbatai.

— Ar tavo šeima kada nors liaujasi valgiusi? — paklausė Džesika. — Nesuprantu, kaip tavo mamai pavyksta išlikti tokiai lieknai.

— Ji nevalgo, ji tik knibinėja. Nepastebėjai?

— Gal peržvelgtume vakarienės pakviestų svečių sąrašą? — paklausė Priscila, kai buvo atnešta arbatos. — Grimsbio vyskupas ir jo žmona Morina, — ji pakėlė akis. — Mes, aišku, tikimės, kad vyskupas ir atliks ceremoniją.

— Ir apie kokią gi ceremoniją kalbi, brangute? — paklausė Bobas, mirktelėjęs Džesikai.

— Tikrai norėčiau, kad nevadintum manęs „brangute“, — atsakė Priscila. — Labai banalu, — pridūrė prieš tęsdama svečių sąrašą. — Lauto meras, miesto tarybos narys Patas Smitas. Taip pat

nepritariu krikščioniškų vardų trumpinimui. Kai kitais metais mano vyras taps grafystės šerifu, reikalausiu, kad visi į jį kreiptųsi „Robertai“. Ir galiausiai mano mokyklos laikų draugė ledi Virginija Fenvik. Fenviko grafo dukra. Žinai, mes tais pačiais metais buvome pristatytos visuomenei.

Džesika įsikibo Klaivo rankos, kad nedrebėtų. Ji nepratarė nė žodelio, kol nepasijuto saugi savame kambaryje.

— Džese, kas atsitiko? — nesuprato Klaivas.

— Nejau tavo mama nesupranta, kad ledi Virginija buvo pirmoji dėdės Džailzo žmona?

— Aišku, supranta. Bet visa tai buvo taip seniai. Kam visa tai berūpi? Tiesą sakant, man keista, kad tu ją prisimeni.

— Aš ją mačiau tik kartą, per močiutės Elžbietos laidotuves, ir prisimenu tik viena — ji primygtinai reikalavo, kad į ją kreipčiausi „ledi Virginija“.

— Ji ir dabar reikalauja to paties, — atsakė Klaivas, stengdamasis kalbėti nerūpestingai. — Bet, manau, pati pamatysi, kad per tiek metų Virginija tapo kiek malonesnė, nors, turiu pripažinti, būdama su ja mieloji mano mama pasikeičia. Gerai žinau, kad tėtis negali jos pakęsti, todėl nenustebk, jei jis ras dingstį pasišalinti, kai jiedvi susimes.

— Man labai patinka tavo tėtis, — pasakė Džesika.

— Ir jis tave dievina.

— Kodėl taip sakai?

— Liaukis žvejojusi. Vis dėlto turiu pripažinti, kad jis jau spėjo man įgelti: „Jei būčiau dvidešimčia metų jaunesnis, mano berniuk, nepalikčiau tau jokių šansų.“

— Koks jis geras.

— Joks čia ne gerumas, jis tikrai taip ir padarytų.

— Geriau eisiu persirengti, kitaip pavėluosime vakarieniauti, — pasakė Džesika. — Vis dar nežinau, kurią iš tų dviejų suknelių turėčiau apsivilkti, — pridūrė, kai Klaivas išėjo į savo kambarį.

Ji pasimatavo abi sukneles, ilgokai žvelgė į veidrodį, bet vis tiek negalėjo apsispręsti. Vėl atėjo Klaivas ir paprašė padėti surišti kaklaraištį.

— Kurią suknelę man vilktis? — beviltiškai paklausė Džesika.

— Mėlynąją, — pareiškė Klaivas ir grįžo į savo kambarį.

Ji vėl pažvelgė į savo atvaizdą veidrodyje ir pagalvojo, kad vargu ar kada beatsiras proga pasipuošti viena iš šių suknelių. Jau tikrai ne per dailės studentų pokylį.

— Fantastiškai atrodai, — pasakė Klaivas, kai ji galiausiai išėjo iš vonios. — Kokia suknelė!

— Tavo mama išrinko, — apsisukdama tarė Džesika.

— Gal jau eikim. Man rodos, girdėjau, kaip keliuku atvažiavo automobilis.

Džesika paėmė kašmyro skarą, užsimetė ją ant pečių, dar kartą pažvelgė į veidrodį, ir jie susikibę už rankų nusileido laiptais. Jiedu žengė į svetainę tą akimirką, kai kažkas pabeldė į lauko duris.

— Oo, su šia suknele atrodai dieviškai, — pratarė Priscila, — ir skara nuostabi. Ar taip, Robertai?

— Taip, brangute, nuostabi, — atsakė Bobas.

Priscila susiraukė; vyresnysis liokajus atidarė duris ir pareiškė:

— Grimsbio vyskupas ir ponia Hadli.

— Viešpatie, — džiaugėsi Priscila, — kaip puiku, kad galėjote mus aplankyti. Leiskite supažindinti su panele Džesika Klifton, kuri ką tik susižadėjo su mano sūnumi.

— Klaivui pasisekė, — pasakė vyskupas, o Džesika tegalvojo apie tai, kaip būtų gerai jį nupiešti, vilkintį prabangiu ilgu juodu surdutu, purpuriniais kunigams derančiais marškiniais, su švytinčia balta kieta apykakle.

Po kelių minučių atėjo Lauto meras. Priscila primygtinai siūlė jį pristatyti kaip miesto tarybos narį Patriką Smitą. Kai Priscila išėjo iš kambario pasitikti paskutinės viešnios, meras sušnabždėjo Džesikai:

— Patriku mane vadina tik mama ir Priscila. Tikiuosi, jūs į mane kreipsitės „Patai".

Tada Džesika išgirdo balsą, kurio niekaip negalėjo pamiršti.

— Mieloji Priscila, tikrai, šimtas metų.

— Šimtas metų, mieloji, — sutiko Priscila.

— Nepavyksta nukeliauti į šiaurę taip dažnai, kaip norėtųsi, o turime tiek daug apie ką pakalbėti, — bėrė Virginija, eidama paskui šeimininkę į svetainę.

Supažindinusi Virginiją su vyskupu ir meru, Priscila nuvedė ją per kambarį, kad pasisveikintų su Džesika.

— Leisk tave supažindinti su panele Džesika Klifton, kuri ką tik susižadėjo su Klaivu.

— Labas vakaras, ledi Virginija. Nemanau, kad mane prisimenate.

— Kaip galėčiau pamiršti, nors tąkart tau tebuvo kokie septyneri ar aštuoneri. Tik pažiūrėk, — kalbėjo ji traukdamasi per žingsnį. — Į kokią gražuolę išaugai! Žinai, tu man taip panaši į šauniąją savo motiną. — Džesikai trūko žodžių, bet nesvarbu. — Girdėjau kuo geriausių atsiliepimų apie tavo darbus Sleide. Tavo tėvai turėtų labai tavimi didžiuotis.

Jau vėliau, daug vėliau Džesika ėmė svarstyti, iš kur ledi Virginija galėjo žinoti apie jos darbus. Tačiau ją ir toliau viliojo aikčiojimai: *Kokia žavinga suknelė; koks unikalus žiedas; tikrai, Klaivas — laimės kūdikis.*

— Sugriautas dar vienas mitas, — pasakė Klaivas, kai susikibę už parankių jie nuėjo į valgomąjį.

Džesika nesijautė galutinai įtikinta ir atsipūtė pasodinta tarp mero ir vyskupo, o ledi Virginija atsisėdo ponui Bingamui iš dešinės, kitame stalo gale, pakankamai toli, kad Džesikai nereikėtų su ja šnekučiuotis. Suvalgius antrą patiekalą ir išnešus lėkštes — tarnų buvo

daugiau nei svečių, – ponas Bingamas pabaksnojo šaukšteliu taurę ir pakilo iš savo vietos stalo gale.

– Šiandieną, – kreipėsi jis, – pasitinkame naują savo šeimos narę, išties ypatingą jauną panelę, pagerbusią mano sūnų sutikimu tapti jo žmona. Mieli bičiuliai, – kalbėjo jis keldamas taurę, – už Džesiką ir Klaivą.

Visi atsistojo ir pakartojo jo žodžius: „Už Džesiką ir Klaivą." Net Virginija pakėlė taurę. Džesika svarstė, ar galima būti dar laimingesnei.

Po pietų, svetainėje išgėrus dar šampano, vyskupas pareiškė norįs išeiti, atsiprašinėdamas, kad ryte jam teks aukoti mišias, todėl reikia dar kartelį peržvelgti pamokslą. Priscila palydėjo jį ir jo žmoną iki durų, o po kelių minučių meras padėkojo šeimininkui ir šeimininkei, dar kartą pasveikino laimingą porą.

– Gero vakaro, Patai, – palinkėjo Džesika.

Prieš išeidamas meras apdovanojo ją šypsena. Merui išėjus, ponas Bingamas grįžo į svetainę ir pasakė žmonai:

– Išvesiu šunis, kad prieš naktį pabėgiotų, paliksiu judvi vienas. Manau, turėsite apie ką paplepėti – taip ilgai nesimatėt.

– Manau, tai ir mums užuomina išeiti, – pratarė Klaivas, o paskui palinkėjo mamai ir ledi Virginijai labos nakties ir nusivedė Džesiką laiptais aukštyn, į jos kambarį.

– Koks triumfas, – pratarė Klaivas, uždaręs miegamojo duris. – Net ledi Virginija įveikta. Sakau tau, su šia suknele atrodai žavingai.

– Turiu būti dėkinga už tavo mamos dosnumą, – pasakė Džesika, dar kartą nužvelgdama save dideliame veidrodyje.

– Ir nepamiršk senelio žuvų pašteto.

– O kur mano gražioji skara, padovanota tavo mamos? – Džesika žvalgėsi po kambarį. – Turbūt palikau svetainėje. Nusileisiu ir paieškosiu.

— Negali palaukti iki ryto?

— Aišku, negaliu, — atsakė Džesika. — Man nereikėjo išleisti jos iš akių.

— Tik, žiūrėk, nepradėk plepėti su tom dviem, nes jos jau turbūt aptaria mūsų vestuvių smulkmenas.

— Užtruksiu tik minutę, — eidama iš kambario, tyliai niūniuodama tarstelėjo Džesika.

Ji nulėkė laiptais, bėgdama per kelias pakopas, ir buvo vos už kelių pėdų nuo pravirų svetainės durų, kai išgirdo žodį *žudikė* ir sustojo lyg įkirsta.

— Koronerio išvada — mirtis įvykus nelaimingam atsitikimui, nors sero Hugo kūnas buvo rastas kraujo klane, o jo kakle styrojo peilis laiškams atplėšti.

— Ir, sakai, šitai galėtų būti priežastis manyti, kad seras Hugas Baringtonas buvo jos tėvas?

— Net klausimų nekyla. Atvirai kalbant, jo mirtis visai šeimai suteikė palengvėjimą, nes jį buvo rengiamasi patraukti atsakomybėn už sukčiavimą, kuris neabejotinai galėjo sužlugdyti kompaniją.

— Nė nenutuokiau.

— Ir čia dar ne viskas, mieloji, nes paskui Džesikos motina atėmė sau gyvybę, kad nebūtų teisiama už sero Hugo nužudymą.

— Tiesiog negaliu patikėti. Ji atrodė tokia garbinga mergina.

— Deja, atidžiau pažvelgusi į Kliftonų šeimą, pamatysi neką geresnį vaizdelį. Hario Kliftono motina buvo pagarsėjusi prostitutė, todėl jis nė pats dorai nežino, kas jo tėvas. Šiaip aš apie tai nekalbėčiau, — tęsė Virginija, — bet tokiu ypatingu metu skandalas tau tikrai nereikalingas.

— Ypatingu metu? — nesuprato Priscila.

— Taip. Žinau iš patikimo šaltinio, kad ministras pirmininkas svarsto galimybę suteikti Robertui titulą, o tai, savaime suprantama, reiškia, kad tapsi ledi Bingam.

Kelias akimirkas pamąsčiusi, Priscila paklausė:

— Ar manai, kad Džesika žino tiesą apie savo tėvus? Klaivas nė žodeliu nebuvo užsiminęs apie jokį galimą skandalą.

— Aišku, žino, tik niekada neketino prasitarti nei tau, nei Klaivui. Toji akiplėša tikėjosi užsimauti ant pirštelio aukso žiedą, šiems faktams viešai nepaaiškėjus. Ar pastebėjai, kaip ji suko apie pirštą Robertą? Pažadas nutapyti jo portretą — ne kas kita, tik gudrus ėjimas.

Džesika užkando raudą, apsigręžė ir greitai užbėgo laiptais.

— Džese, kas, po galais, nutiko? — paklausė Klaivas, kai ji įlėkė į miegamąjį.

— Ledi Virginija dėstė tavo mamai, kad aš esu žudikės, nudūrusios mano tėvą, dukra... — kūkčiodama pasakė ji. — Ir dar sakė, kad... kad mano močiutė buvo prostitutė, o man visada rūpėjo tik tavo pinigai.

Klaivas ją apsikabino ir stengėsi nuraminti, bet Džesika buvo nepaguodžiama.

— Viską palik man, — kalbėjo jis, ją paleisdamas ir vilkdamasis chalatą. — Pasakysiu mamai, jog man nė velnio nerūpi, ką ledi Virginija mano, nes niekas manęs nesulaikys, vis tiek tave vesiu.

Jis dar kartą ją apkabino, išėjo iš miegamojo ir nulipęs laiptais nuėjo tiesiai į svetainę.

— Kokį melą skleidžiate apie mano sužadėtinę? — griežtai paklausė jis, žvelgdamas tiesiai ledi Virginijai į akis.

— Jokių melų, sakau gryną tiesą, — ramiai atsakė ledi Virginija. — Maniau, bus geriau, jei tavo motina šitai sužinos prieš vestuves, o ne po vestuvių, kai būtų per vėlu.

— Bet sakyti, kad Džesikos motina buvo žudikė...

— Nesunku patikrinti.

— O jos močiutė — prostitutė?

— Deja, Bristolyje tai žino kiekvienas.

— Na, man nė velnio nerūpi, — kalbėjo Klaivas. — Dievinu Džesiką, po velnių visus padarinius, sakau jums, ledi Virginija, jūs manęs nesulaikysite, vis tiek ją vesiu.

— Mielas Klaivai, — ramiai pratarė jo motina. — Prieš taip neapdairiai apsisprendžiant, dera pagalvoti.

— Man nereikia galvoti vedant tobuliausią būtybę žemėje.

— Bet jei vestum šią moterį, iš ko tikėtumeis gyventi?

— Tūkstančio keturių šimtų per metus daugiau nei pakaktų.

— Bet tūkstantis svarų šios sumos yra tėvo mokama parama, o kai jis išgirs...

— Tada mums teks verstis iš mano atlygio. Kitiems žmonėms, rodos, pavyksta.

— Klaivai, ar tau niekada nebuvo atėję į galvą, iš kur tie keturi šimtai?

— Taip, iš „Kurčio Belo ir Gečio“; uždirbu viską iki paskutinio penso.

— Nejau tikrai manai, kad toji agentūra tave samdytų, jei neturėtum Bingamo žuvų paštetо sąskaitos?

Klaivas akimirką tylėjo.

— Tada man teks susirasti kitą darbą, — galiausiai prakošė.

— Kaip manai, kur gyvensite?

— Mano bute, suprantama.

— O ar ilgai? Turėtum žinoti, kad Glibio apartamentų nuomos sutartis baigiasi rugsėjį. Taip, žinau, tėvas ketino ją pratęsti, bet, atitinkamai susiklosčius aplinkybėms...

— Pasilaikyk tą prakeiktą butą sau, mama. Tau nepavyks išskirti mudviejų su Džese.

Klaivas atgręžė joms nugarą, išėjo iš kambario ir tyliai uždarė duris. Paskui užlėkė laiptais, vildamasis patikinti Džesiką, kad niekas nepasikeitė, ir pasiūlyti jai nedelsiant vykti į Londoną. Jis apžiūrėjo abu miegamuosius, bet jos niekur nerado. Ant Džesikos

lovos buvo paliktos dvi suknelės, maža vakarinė rankinė, bateliai, sužadėtuvių žiedas ir jo tėvo piešinys. Nubėgęs laiptais jis pamatė koridoriuje stovintį tėvą, neįstengiantį slėpti pykčio.

— Matei Džesę?

— Mačiau. Bet, deja, kad ir ką sakiau, niekaip negalėjau jos sulaikyti. Ji man papasakojo, ką toji siaubinga moteris pasakė; niekas negalėtų kaltinti tos merginos dėl to, kad ji nepanoro pernakvoti po šiuo stogu. Paprašiau Barauso nuvežti ją į stotį. Renkis ir skubėk paskui ją, Klaivai. Neprarask jos, nes kitos tokios niekada nerasi.

Klaivas vėl užlėkė laiptais, o tėvas patraukė į svetainę.

— Robertai, ar jau girdėjai Virginijos naujienas? — jam įėjus į kambarį, paklausė Priscila.

— Be abejo, girdėjau, — atsakė jis gręždamasis į Virginiją. — Atidžiai paklausyk manęs, Virginija. Nedelsdama eik lauk iš mano namų.

— Bet, Robertai, aš tik mėginau padėti brangiai savo draugei.

— Nieko panašaus, ir pati žinai. Atvykai čia turėdama vienintelį tikslą — sugriauti tos jaunos merginos gyvenimą.

— Bet, Robertai, mielasis, Virginija — sena mano bičiulė...

— Bičiulė tik tada, kai jai patogu. Nė nemėgink ginti tos moters; arba gali keliauti su ja, tada greitai pamatysi, kokia ji draugė.

Virginija atsistojo ir neskubėdama ėjo durų link.

— Man labai gaila, Priscila, bet daugiau manęs čia nematysi.

— Nors viena gera žinia, — pratarė Robertas.

— Dar niekada niekas nėra taip su manimi kalbėjęs, — pareiškė Virginija, atsisukdama į savo priešininką.

— Tada siūlyčiau dar kartą perskaityti Elžbietos Barington testamentą, nes ji tikrai buvo puikiai tave perpratusi. O dabar nešdinkis, kol neišmečiau.

Vyresnysis liokajus vos spėjo atidaryti skubančiai ledi Virginijai duris.

Prie stoties Klaivas išlipo iš automobilio ir per tiltą nulėkė į trečią peroną. Jis išgirdo budėtojo švilpuką ir nulipęs ant paskutinio laiptelio pamatė, kad traukinys pajudėjo. Jis lėkė paskui traukinį lyg dalyvautų šimto jardų bėgimo finale ir jau ketino šokti, bet traukinys padidino greitį, Klaivui perbėgus peroną. Jis pasilenkė, įsirėmė rankomis į kelius ir mėgino atgauti kvapą. Iš akių dingus paskutiniam vagonui, apsigręžė ir grįžo peronu atgal. Priėjęs automobilį jis jau buvo apsisprendęs.

Klaivas įsėdo, įjungė variklį ir važiavo keliu iki galo. Jei pasuks dešinėn, grįš į Meibltorpo dvarą. Jis pasuko kairėn, užmynė greičio pedalą ir pasileido į greitkelį A1, stebėdamas kelio ženklus. Žinojo, kad pieną gabenantis traukinys stoja beveik kiekvienoje stotelėje tarp Lauto ir Londono; jei nors kiek pasiseks, jis atsiras Džesikos bute dar prieš jai atvažiuojant.

Įsibrovėliui nebuvo sunku įveikti lauko durų spyną; nors namas – modernus daugiabutis, įdarbinti naktinį sargą irgi buvo paprasta. Jis atsargiai užlipo kartais sugirgždančiais laiptais, bet toks triukšmas pusę trečios nakties nieko neprižadintų.

Užlipęs į antro aukšto aikštelę, jis greitai rado ketvirtą butą. Kelis kartus perėjo koridorių; nieko. Šįkart užtruko kiek ilgiau, kol įveikė du užraktus. Įsigavęs vidun, tyliai uždarė duris ir uždegė šviesą nebijodamas, kad kas nors sutrukdys. Šiaip ar taip, žinojo, kur ji leidžia savaitgalį.

Jis vaikštinėjo po nedidelį butą neskubėdamas, ieškodamas reikalingų paveikslų – septyni pirmame kambaryje, trys miegamajame, vienas virtuvėje; ir dar vienas – didelis aliejiniais dažais tapytas paveikslas, atremtas į sieną, prie pat durų, su pridėtu lipniu

lapeliu *Rūkas du. Nugabenti į Karališkąją akademiją iki ketvirtadienio*. Visus paveikslus nunešęs į kambarį, sustatė juos į vieną eilę. Paveikslai neblogi. Akimirką padvejojęs, išsitraukė iš kišenės spyruoklinį peilį ir įvykdė tėvo nurodymus.

Traukinys atvyko į Šv. Pankracijaus stotį maždaug be dvidešimt trečią ryto; Džesika jau buvo tvirtai apsisprendusi, ką darys. Ji sės į taksi, nuvažiuos į Klaivo butą, susirinks daiktus ir paskambinusi Sebui paklaus, ar galės porą dienų pas jį pagyventi, kol ieškosis būsto.

— Ar viskas gerai, širdele? — paklausė vairuotojas, jai kritus į galinę taksi sėdynę.

— Viskas gerai. Čelsis, Glibio apartamentai, dvyliktasis numeris, — tik tiek teįstengė. Ašarų nebeliko.

Kai taksi sustojo prie daugiabučio, Džesika padavė vairuotojui dešimties šilingų banknotą; tiek teturėjo.

— Gal būsite toks malonus ir palauksite? Aš apsisuksiu kiek galima greičiau.

— Žinoma, širdele.

Jis buvo kone baigęs smagų darbą, kai gatvėje tarėsi išgirdęs prie namo privažiuojantį automobilį.

Padėjo ant staliuko peilį, priėjo prie lango ir per kelis colius praskleidė užuolaidą. Stebėjo, kaip ji lipa iš taksi, kažką sako vairuotojui. Jis mikliai perėjo kambarį, užgesino šviesą ir atidarė duris; skubus žvilgsnis, mestas į koridorių; ir vėl nieko.

Jis nubėgo laiptais ir atidaręs lauko duris pamatė takeliu ateinančią Džesiką. Kai smuko pro ją, Džesika ėmė iš rankinės raktą. Ji atsigręžė, jo nepažino ir nusistebėjo, nes tarėsi pažįstanti visus namo gyventojus.

Ji įėjo ir ėmė kopti laiptais. Užlipusi į antrą aukštą, Džesika pasijuto labai pavargusi; ji pravėrė ketvirto buto duris. Pirmiausia reikia paskambinti Sebui ir pasakyti, kas nutiko. Mergina uždegė šviesą ir nuėjo prie telefono kambario gale. Tada ji ir pamatė savo paveikslus.

Klaivas įsuko į Glibio apartamentų gatvę dvidešimčia minučių vėliau, vis dar tikėdamasis, kad spėjo anksčiau nei ji. Pakėlęs akis pamatė, kad miegamajame dega šviesa. Turbūt Džesika jau čia, pamanė pajutęs didžiulį palengvėjimą.

Jis pastatė automobilį už taksi, kurio variklis tebeveikė. Ar taksi laukia jos? Klaivas vylėsi, kad ne. Atidarė lauko duris, užbėgo laiptais ir pamatė, kad buto durys atlapotos, visos šviesos uždegtos. Jis žengė vidun ir vos juos pamatęs parpuolė ant kelių ir pajuto kylantį baisų šleikštulį. Spoksojo į pabirusias nuolaužas ir skiautes. Visi Džesikos piešiniai, akvarelės ir drobės buvo daugybę kartų subadyti — visi paveikslai, išskyrus „Rūką du“; šios drobės viduryje žiojėjo didelė skylė išdriskusiais kraštais. Kas ją privertė taip neprotingai pasielgti?

— Džese! — suriko jis, bet atsakymo neišgirdo.

Šiaip taip atsistojęs neskubėdamas nuėjo į miegamąjį, tačiau čia Džesikos nebuvo nė ženklo. Tada Klaivas išgirdo iš čiaupo bėgantį vandenį ir atsisukęs pamatė iš po vonios kambario durų vinguriuojančią vandens srovelę. Nuskubėjęs atplėšė duris ir įsisteibelijo į numylėtąją Džesę, negalėdamas patikėti. Galva buvo virš vandens, bet riešas su dviem giliais nebekraujuojančiais pjūviais kybojo nusviręs per vonios kraštą. Tada pamatė čia pat, ant grindų, numestą spyruoklinį peilį.

Atsargiai iškėlė iš vandens negyvą kūną ir susmuko ant grindų, tebelaikydamas ją glėbyje. Jis raudojo niekaip negalėdamas nurimti.

Galvoje be paliovos sukosi viena mintis. Jei nebūtų užbėgęs laiptais apsirengti, bet puolęs ir važiavęs tiesiai į stotį, Džesika tebebūtų gyva.

Prisiminė tik tiek, kad išsiėmė iš kišenės sužadėtuvių žiedą ir vėl užmovė jai ant piršto.

25

Bristolio vyskupas pažvelgė iš sakyklos į sausakimšoje Redklifo Šv. Marijos bažnyčioje susirinkusius tikinčiuosius ir prisiminė, kokią daugybę įvairiausių žmonių per trumpą savo gyvenimą buvo paveikusi Džesika Klifton. Beje, ir vyskupijos koridoriuje išdidžiai kabojo jo — Truro klebono — portretas. Vyskupas dirstelėjo į užrašus.

— Kai mylimi žmonės miršta sulaukę septyniasdešimties ar aštuoniasdešimties, — kreipėsi jis, — susirenkame jų gedėti. Su meile, pagarba ir dėkingumu prisimename ilgą jų gyvenimą, pasakojame linksmus nutikimus, dalijamės mielais prisiminimais. Nubraukiame ašarą, kitaip nė negali būti, bet kartu pripažįstame, jog tokia toji natūrali baigtis. Kai miršta jauna graži moteris, apdovanota retu talentu, be jokių dvejonių pripažįstamu vyresniųjų, suprantančių, kad jos neaplenks, ašarų išliejame gerokai daugiau, nes telieka spėlioti, kaip būtų buvę.

Išgirdusi tą žinią, Ema išliejo tokią gausybę ašarų, jog dabar jautėsi fiziškai ir moraliai išsekusi. Jai teliko svarstyti, ar galėjo ką nors padaryti, kad apsaugotų mylimą dukrą nuo tokios žiaurios ir beprasmiškos mirties kančių. Aišku, galėjo. Jai reikėjo pasakyti dukrai tiesą. Ema jautė, jog yra tiek kalta, kiek ir visi kiti.

Pirmoje suolų eilėje šalia jos sėdintis Haris per savaitę buvo pasenęs dešimtmečiu ir nė neabejojo, kas kaltas. Džesikos mirtis jam nuolat primins, kad jau prieš daugelį metų turėjo jai pasakyti, kodėl ją įsivaikino. Jei būtų pasakęs, šiandien ji neabejotinai būtų gyva.

Džailzas sėdėjo tarp abiejų seserų ir pirmą kartą po daugelio metų laikė jas už rankų. O gal jos jį laikė? Viešam emocijų demonstravimui niekada nepritarianti Greisė raudojo per visas mišias.

Tėvui iš kitos pusės sėdintis Sebastijonas neklausė vyskupo kalbų. Jis jau nebetikėjo rūpestinga, visa suprantančia užuojautos sklidina dievybe, kuri gali viena ranka duoti, o kita atimti. Jis neteko geriausios draugės, kurią dievino, ir jau niekas niekada nebeužims jos vietos.

Haroldas Ginzburgas tyliai sėdėjo bažnyčios gale. Kai skambino Hariui, Ginzburgas nežinojo, kad per vieną akimirką sudužo visas jo gyvenimas. Leidėjas norėjo pasidalinti su Hariu džiugia žinia — *New York Times* geriausių knygų sąraše naujausias jo romanas atsidūrė pirmoje vietoje.

Haroldą turėjo nustebinti rašytojo negebėjimas ką nors atsakyti, nors, antra vertus, kaip jis galėjo žinoti, kad Hariui neberūpėjo tokie mažmožiai; jis būtų mielai sutikęs nebeparduoti nė vienos knygos, kad tik šalia būtų Džesika, kad tik ji nebūtų atgulusi per ankstyvo poilsio.

Kai baigėsi laidotuvių ceremonija, kai visi išsiskirstė toliau gyventi savų gyvenimų, Haris parpuolė ant kelių ir liko prie kapo. Šios nuodėmės taip lengvai neišpirksi. Jis jau susitaikė su tuo, jog nebus nė dienos, gal net nė valandos, kad juokdamasi, čiauškėdama ir erzindama Džesika nesibrautų į jo mintis. Jis, kaip ir vyskupas, tegalėjo svarstyti, kaip būtų buvę. Ar ji būtų ištekėjusi už Klaivo? Kokie būtų buvę jo anūkai? Ar jis būtų sulaukęs, kol ji taps Karališkosios akademijos dėstytoja? Kaip jis troško, kad dabar ji klūpotų prie jo kapo gedėdama.

— Atleisk man, — garsiai pratarė.

Jis žinojo, kad ji būtų atleidusi, todėl buvo dar sunkiau.

Sedrikas Hardkastlas

1964

26

— Visą gyvenimą mano bičiuliai į mane žvelgė kaip į atsargų, nuobodų, vangų vyruką. Dažnai girdėdavau apie mane sakant, kad tokiu kaip aš galima drąsiai pasitikėti. „Su Hardkastlu ilgam nenutrūksi.“ Ir visada tas pat. Mokykloje, žaidžiant kriketą, man visada tekdavo padavinėti kamuoliukus; man niekada nebuvo patikėta smūgiuoti pirmam. Mokykliniuose spektakliuose visada būdavau ginklanešys, niekada nesu buvęs karaliumi, o kai ateidavo metas laikyti egzaminus, visus juos išlaikydavau, bet niekada nebuvau patekęs į pirmą trejetuką. Kitus gal būtų skaudinę ar net žeidę tokie epitetai, bet man jie skambėjo kaip meilikavimas. Jei tikiesi tapti tinkamas deramai pasirūpinti kitų žmonių pinigais, tai, mano galva, būtent tokių savybių ir reikia.

— Artėjant senatvei tampu dar atsargesnis, nuobodesnis, bet, tiesą sakant, kai galiausiai ateis metas susitikti su Viešpačiu, į kapus norėčiau atgulti pelnęs štai tokią reputaciją. Todėl dabar visus, sėdinčius už šio stalo, gali ištikti šokas, kai išgirsite, kad ketinu nepaisyti visų principų, kuriais grindžiau savo gyvenimą, ir, gal dar labiau nustebsite, kviečiu jus elgtis taip pat.

Už stalo susėdę dar šeši žmonės nepertraukinėjo Sedriko Hardkastlo, įdėmiai klausėsi kiekvieno jo žodelio.

— Viską išdėstęs ketinu visų paprašyti padėti man sunaikinti bjaurų, suktą, jokių skrupulų nepripažįstantį žmogų, kad mums baigus savo darbą jis jaustųsi taip palūžęs, jog daugiau niekada niekam

nebegalėtų kaip nors pakenkti. Doną Pedrą Martinesą stebėjau iš šalies ir mačiau, kaip jis sistemingai žlugdė dvi padorias šeimas, su kuriomis vėliau tapau susijęs. Turiu jums pasakyti, kad nebenoriu likti nuošaly, nusiplaudamas rankas kaip Poncijus Pilotas, juodą darbą leisdamas atlikti kitiems.

— Kitoje atsargios, nuobodžios monetos pusėje įspaustas siluetas, turintis per visą gyvenimą Londono Sityje pelnytą reputaciją. Dabar ketinu ta reputacija pasinaudoti, remdamasis ištisus dešimtmečius lyg voverei rate besisukant įgytu palankumu ar primindamas negrąžintas skolas. Apie tai mąstydamas pastaruoju metu kūriau planą, padėsiantį sunaikinti Martinesą ir jo šeimą, tačiau dirbdamas vienas pats negaliu tikėtis gerų rezultatų.

Ir dabar nė vienam iš sėdinčiųjų už stalo nešovė mintis pertraukti „Farthing's" banko pirmininko.

— Per pastaruosius kelerius metus stebėjau, kaip tas žmogus stengiasi sužlugdyti Kliftonų ir Baringtonų šeimas, kurioms šiandieną čia atstovaujama. Pirmiausia tapau jo pastangų paveikti potencialų šio banko klientą poną Moritą iš „Sony International" liudininku; buvo stengiamasi išbraukti „Farthing's" banką iš pretenduojančiųjų į paskolos sutartį, nes Sebastijonas Kliftonas buvo asmeninis mano padėjėjas. Pelnėme tą sutartį, bet tik todėl, kad ponui Moritai pakako drąsos atsilaikyti prieš Martinesą, o aš nieko nedariau. Prieš kelis mėnesius perskaičiau *The Times* išspausdintą straipsnį apie paslaptingąjį Pjerą Bošarą ir širdies smūgį, kurio niekada nebuvo, bet seras Džailzas Baringtonas vis tiek buvo priverstas atsiimti savo kandidatūrą į Leiboristų partijos vadovo postą; ir tada nieko nedariau. Visai neseniai dalyvavau niekuo nekaltos didžiai talentingos jaunos moters, nupiešusios mano portretą, kurį visi matote ant sienos, prie mano stalo, laidotuvėse. Per jos atminimui skirtas mišias nutariau, jog nebegaliu būti nuobodus ir vangus; jei tai reiškia, kad teks sulaužyti per gyvenimą įgytus įpročius — tebūnie.

— Pastarąsias kelias savaites, donui Pedrui Martinesui nieko nenutuokiant, konfidencialiai kalbėjausi su jo bankininkais, biržos makleriais ir finansų patarėjais. Jie visi manė, kad bendrauja su tuo nuobodžiu žmogumi iš „Farthing's“ banko, kuriam niekada nešautų į galvą viršyti savo įgaliojimų, ką jau kalbėti apie galimybę peržengti kokią nors ribą. Sužinojau, kad per kelerius metus niekada jokios progos nepraleidžiantis Martinesas rizikavo kelis kartus, menkai paisydamas įstatymų. Kad mano planas pavyktų, svarbiausia būtų nepraleisti momento, kai vienu rizikingu žingsniu jis bus nuėjęs per toli. Bet net ir tada, jei stengsimės jį pričiupti vadovaudamiesi jo paties pradėtu žaidimu, turbūt ir patys neišvengsime rizikos.

— Turėjote pastebėti, kad šiandien aš pasikviečiau dar vieną asmenį, jo gyvenimo tas žmogus dar nespėjo užteršti. Mano sūnus Arnoldas — advokatas, — kalbėjo Sedrikas, linktelėdamas dešinėje sėdinčios jaunesnės savo kopijos pusėn, — kuris, kaip ir aš, vadinamas visų pagalbininku ir patarėju, todėl ir paprašiau jo būti mano sąžine bei vedliu. Nes jeigu jau pirmą kartą gyvenime pasiryžau kone peržengti įstatymo nubrėžtas ribas, privalau turėti savo atstovą, kuris liktų neutralus, nešališkas ir niekur neįsipainiojęs. Paprasčiau tariant, mano sūnus bus mūsų moralinis kompasas.

— Dabar jo paprašysiu atskleisti, ką esu sumanęs, todėl apsisprendę kartu su manimi imtis šios užmačios neabejotinai sužinosite, kuo rizikuojate. Arnoldai.

— Ponios ir ponai, esu Arnoldas Hardkastlas, tėvo nusivylimui, pasirinkęs teisininko, o ne bankininko karjerą. Kai jis sako, kad aš, kaip ir jis, esu visų patarėjas ir pagalbininkas, jo žodžius vertinu kaip komplimentą, nes jei visa ši operacija pavyks, vienas iš mūsų ir turės toks būti. Išstudijavęs vieną iš paskutinių vyriausybės parengtų finansinių įstatymų projektų, manau, radau būdą, kaip būtų galima sėkmingai įgyvendinti tėvo planą; įstatymo raidės nepažeisime, bet įstatymo dvasios, suprantama, paisoma nebus. Net ir esant tokiai

išlygai susidūriau su beveik neįveikiama problema. Būtent: mums reikia žmogaus, kurio nepažįsta nė vienas, sėdintis už šio stalo, bet kuris norėtų įvykdyti donui Pedrui Martinesui teisingumą taip pat karštai, kaip ir visi jūs.

Nors ir dabar niekas nieko nesakė, advokatas buvo pasitiktas nepatikliais žvilgsniais.

— Jei tokio vyro ar moters neatsiras, — tęsė Arnoldas Hardkastlas, — jau anksčiau esu pataręs tėvui atsisakyti šios minties ir jus visus paleisti keliauti savais keliais, nuolat dairantis per petį ir dorai nežinant, kada ir kur Martinesas kirs dar kartą, — advokatas užvertė segtuvą. — Jei turite klausimų, pasistengsiu į juos atsakyti.

— Aš klausimo neturiu, — pratarė Haris, — bet nesuprantu, kaip galėtume rasti tokį žmogų taip susiklosčius aplinkybėms. Visi, ką pažįstu, susidūrę su Martinesu ima jo nekęsti taip, kaip nekenčiu aš; manau, tą patį galima pasakyti apie visus, sėdinčius už šio stalo.

— Sutinku, — pasakė Greisė. — Tiesą sakant, aš apsidžiaugčiau, jei trauktume šiaudelius ir išsiaiškintume, kuris iš mūsų turėtų jį nudėti. Sutikčiau kelerius metus praleisti kalėjime, jei tai reikštų, kad galiausiai būsime atsikratę tos siaubingos būtybės.

— Tuo atveju negalėčiau padėti, — pasakė Arnoldas. — Specializuojuosi verslo teisės, o ne kriminalistikos srityje, todėl jums reikėtų ieškoti kito advokato. Vis dėlto, jei nuspręstumėte sukti tuo keliu, vieną kitą advokatą galėčiau rekomenduoti.

Ema nusijuokė pirmą kartą po Džesikos mirties, bet Arnoldas Hardkastlas liko santūrus.

— Galiu lažintis, kad Argentinoje yra mažiausiai tuzinas žmonių, atitinkančių minėtus reikalavimus, — pratarė Sebastijonas. — Bet kaip juos rasime, jei net nežinome, kas jie tokie?

— O jei ir rastumėte, — kalbėjo Arnoldas, — sužlugdytumėte mano tėvo planą ir tikslo nepasiektumėte, nes jei veiksmas baigsis teismo salėje, negalėsite tvirtinti, jog nežinojote juos tokius esant.

Vėl visi ilgokai tylėjo; tylą galiausiai nutraukė iki tol nė žodžio neprataręs Džailzas.

— Manau, žinau tokį žmogų, — ištaręs vienintelį sakinį, jis pelnė visų susirinkusių už stalo dėmesį.

— Jei tikrai taip, sere Džailzai, turėsiu jūsų šio to paklausti apie minėtą poną, — pratarė Arnoldas. — Vienintelis atsakymas, kuris tenkins teismą, bus „ne“. Jei nors į vieną mano klausimą atsakysite teigiamai, jūsų minimas ponas nebus tinkamas mano tėvo planui įgyvendinti. Ar aišku?

Džailzas linktelėjo, advokatas vėl atsivertė segtuvą, o Ema sukryžiavo pirštus.

— Ar kada nors buvote su tuo žmogumi susitikęs?

— Ne.

— Ar esate su juo sudaręs kokių nors verslo sandorių pats ar dalyvaujant tretiesiems asmenims?

— Ne.

— Ar esate su juo kalbėjęs telefonu?

— Ne.

— Ar esate jam rašęs?

— Ne.

— Ar jį pažintumėte, jei eitų jūsų gatve?

— Ne.

— Ir paskutinis klausimas, sere Džailzai, ar jis kada nors į jus kreipėsi kaip į parlamentarą?

— Ne.

— Dėkoju, sere Džailzai, jūs labai sėkmingai įveikėte pirmą testo dalį, bet dabar privalau pateikti antrą dalį klausimų, kurie tokie pat svarbūs, tik šįkart vienintelis priimtinas atsakymas yra „taip“.

— Suprantu, — atsakė Džailzas.

— Ar šis žmogus turi pakankamai priežasčių nemėgti dono Pedro Martineso, kaip nemėgstate jūs?

— Taip, manau, turi.

— Ar jis toks pat turtingas kaip Martinesas?

— Neabejoju.

— Ar jis pelnęs garbingo ir doro žmogaus reputaciją?

— Kiek žinau, taip.

— Paskutinis ir gal svarbiausias klausimas: kaip manote, ar jis panorės rimtai rizikuoti?

— Neabejoju.

— Sere Džailzai, kadangi į visus mano klausimus atsakėte teigiamai, gal būsite toks malonus ir užrašysite to pono pavardę į bloknotą, esantį prieš jus, kad niekas iš aplinkinių nepamatytų, ką parašėte.

Džailzas užrašė pavardę, išplėšė iš bloknoto lapelį, perlenkė ir padavė advokatui, kuris savo ruožtu perdavė jį tėvui.

Sedrikas Hardkastlas ištiesino lapelį melsdamas, kad niekada nebūtų to žmogaus matęs.

— Tėti, ar pažįsti tą žmogų?

— Man žinoma tik jo reputacija, — atsakė Sedrikas.

— Puiku. Vadinasi, jei jis sutiks vykdyti tavo planą, niekam iš čia esančių neteks pažeisti įstatymo. Bet, sere Džailzai, — kalbėjo jis, gręždamasis į didžiai gerbiamą Bristolio dokų atstovą, — jums negalima niekaip bendrauti su tuo žmogumi, taip pat negalite atskleisti jo pavardės nė vienam iš Baringtonų ar Kliftonų šeimos narių, ypač jei jie yra Baringtono laivybos kompanijos akcininkai. Jei pasielgsite kitaip, teismas galės teigti, kad buvote slapta susitaręs su trečiąja šalimi, todėl pažeidėte įstatymą. Ar aišku?

— Taip, — atsakė Džailzas.

— Dėkoju, sere, — pratarė advokatas ir susirinko popierius. — Sėkmės, tėti, — sušnabždėjo, užsisegė portfelį ir netaręs nė žodžio išėjo iš kabineto.

— Džailzai, kaip gali būti toks užtikrintas, — kai durys užsida-

rė, paklausė Ema, — kad žmogus, kurio niekada nesi matęs, pritars pono Hardkastlo planams?

— Palaidojus Džesiką, paklausiau vieno žmogaus, nešusio karstą, kas buvo tasai vyriškis, per visas mišias verkęs taip, tarsi būtų laidojęs savo dukrą, o paskui greitai išėjęs. Tada man ir buvo pasakyta jo pavardė.

— Nėra jokių įrodymų, kad Luisas Martinesas būtų nužudęs tą merginą, — pasakė seras Alanas. — Aišku tik tiek, kad jis sudarkė paveikslus.

— Tačiau ant spyruoklinio peilio rankenos buvo rasti jo pirštų atspaudai, — pasakė pulkininkas. — O man tokio įrodymo pakanka.

— Bet Džesikos atspaudų irgi yra, todėl kiekvienas nors kiek savo darbą išmanantis advokatas jį išsuktų.

— Tačiau mes abu žinome, kad dėl jos mirties kaltas Martinesas.

— Gal. Tačiau teisme šitai traktuojama kitaip.

— Vadinasi, norite man pasakyti, jog negaliu duoti įsakymo jo užmušti?

— Dar negalite, — atsakė ministrų kabineto sekretorius.

Pulkininkas gurkštelėjo iš pusės pintos bokalo ir pakeitė temą.

— Kiek suprantu, Martinesas atleido savo vairuotoją.

— Kevino Raferčio negalima atleisti. Jis pats išeina, kai baigia darbą arba kai jam nesumokama.

— Tai kaip nutiko šįkart?

— Tikriausiai darbas buvo baigtas. Antraip jums nereikėtų sukti galvos, kaip nudėti Martinesą, nes Rafertis viską būtų padaręs už jus.

— Ar gali būti, kad Martinesui nebeįdomūs Baringtonai, kad jis nebenori jų sužlugdyti?

— Ne. Kol kompanijos valdybos taryboje bus Fišeris, galite neabejoti — Martinesas norės suvesti sąskaitas su visais tos šeimos nariais, patikėkit.

— O kaip su visu tuo susijusi ledi Virginija?

— Ji vis dar neatleido serui Džailzui už tai, kad ginčijantis dėl jo motinos testamento, kuriame ledi Barington savo marčią palygino su Siamo kate Kleopatra, ją pavadindama „gražia, išpuoselėta, tuščia, klastinga manipuliatore plėšrūne", jis palaikė savo draugą Harį Kliftoną. Įsimintinas nutikimas.

— Ar norite, kad ir jos neišleisčiau iš akių?

— Ne, ledi Virginija įstatymui nenusižengs. Ji turi žmonių, galinčių tai padaryti už ją.

— Vadinasi, norite pasakyti, kad šiuo metu daugiau nieko ir negaliu padaryti, tik kuo atidžiausiai stebėti Martinesą ir viską jums pranešti?

— Kantrybės, pulkininke. Net neabejokite, kad jis ir vėl suklys, o kai suklys, mielai pasinaudosiu ypatingais jūsų kolegų gebėjimais.

Seras Alanas baigė džiną su toniku, atsistojo ir smuko iš aludės nepaspaudęs rankos ir neatsisveikinęs. Jis mikliai perėjo Vaitholą, įsuko į Dauningo gatvę ir po penkių minučių vėl sėdėjo prie stalo įprastai darbuodamasis.

Prieš rinkdamas telefono numerį Sedrikas Hardkastlas dar kartą pasitikrino. Jis nenorėjo, kad sekretorė žinotų, kam skambina. Sedrikas išgirdo signalą ir laukė.

— Bingamo žuvų paštetо gamykla. Kuo galiu padėti?

— Gal galėčiau pasikalbėti su ponu Bingamu?

— Kaip jam pranešti, kas skambina?

— Sedrikas Hardkastlas iš „Farthing's" banko.

— Prašau palaukti.

Jis išgirdo spragtelint, o po minutėlės — balsą, kalbantį kone jo akcentu:

— Rūpinkis pensais, o svarai patys savimi pasirūpins.

— Jaučiuosi pamalonintas, pone Bingamai, — pratarė Sedrikas.

— Be reikalo. Vadovaujate velniškai geram bankui. Labai blogai, kad esate kitoje Hamberio* pusėje.

— Pone Bingamai, man reikia...

— Bobas. Manęs niekas nevadina ponu Bingamu, tik mokesčių rinkėjas ir vyriausieji padavėjai, kurie tikisi didesnių arbatpinigių.

— Bobai, norėčiau su jumis susitikti ir pasikalbėti asmenišku klausimu; mielai atvykčiau į Grimsbį.

— Reikalas turėtų būti rimtas, nes nedaug kas veržiasi į Grimsbį, — atsakė Bobas. — Kadangi numanau, jog neketinate atidaryti žuvų paštetui skirtos sąskaitos, gal galėčiau paklausti, koks tasai klausimas?

Nuobodusis vangusis Sedrikas būtų pasakęs, kad šį reikalą norėtų aptarti asmeniškai, o ne telefonu; taip taip, pone Bingamai. Tačiau naujai iškeptas rizikuojantis Sedrikas atsakė:

— Bobai, ką atiduotumėte už tai, kad ledi Virginija Fenvik būtų pažeminta ir su ja būtų baigta visiems laikams?

— Pusę savo turto.

* Hamberis — upė Anglijoje.

Majoras Aleksas Fišeris

1964

27

„Barclays“ bankas,
Haltono gatvė,
Bristolis,
1964 m. birželio 16 d.

Gerbiamas majore Fišeri,

šįryt iš asmeninės jūsų sąskaitos apmokėjome du čekius ir pervedėme reguliarųjį mokestį. Pirmasis dvylikos svarų vienuolikos šilingų ir šešių pensų vertės čekis gautas iš „West Country Building“ bendrijos, antrasis trijų svarų keturių šilingų ir keturių pensų — iš „Harvey's“ prekybos vynu, o reguliarusis vieno svaro mokestis pervestas Šv. Bedos absolventų draugijai.

Apmokėjus čekius buvo viršytas jūsų turimas penkių šimtų svarų kredito limitas, todėl privalome jums patarti nebepasirašinėti čekių, kol sąskaita nebus papildyta atitinkamomis lėšomis.

Fišeris pažvelgė į ant stalo sukrautą rytinį paštą ir giliai atsiduso. Rudų vokų buvo daugiau nei baltų; keli laiškai gauti iš prekybininkų, primenančių, kad *Už pirkinį privalo būti sumokėta per 30 dienų*, viename laiške apgailestaujama, jog atsiskaitymo klausimas bus sprendžiamas pasitelkus teisininko pagalbą. Nedžiugino ir Su-

zanos spyriojimasis grąžinti jo brangųjį „Jaguar“, kol jis nesumokės alimentų; negalėdamas išsiversti be automobilio, Fišeris galiausiai nusipirko padėvėtą „Hillman Minx“, ir išlaidų dar padaugėjo.

Plonus rudus vokus jis sudėjo į atskirą krūvelę ir ėmėsi baltųjų: kvietimas drauge su bičiuliais, Karališkojo Vesekso pulko karininkais, oficialių pietų; kviestinis kalbėtojas — feldmaršalas seras Klodas Okinlekas; jis priims kvietimą ir apie sutikimą dalyvauti praneš laišku; kitas laiškas iš Piterio Meinardo, vietinės Konservatorių asociacijos pirmininko; laiške klausiama, ar jis ketina siūlyti savo kandidatūrą rinkimuose į grafystės tarybą. Nesuskaičiuojamos rinkimų agitacijos valandos, klausantis dar ir kolegų savanaudiškų kalbų, išlaidos, kuriomis visada abejojama, ir vienintelis atpildas — kreipinys „tarybos nary“. Ne, dėkui. Jis nusiųs mandagų atsakymą su paaiškinimu, kad šiuo metu turi daugybę kitokių įsipareigojimų. Jau ketino atplėšti paskutinį voką, bet suskambo telefonas.

— Majoras Fišeris.

— Aleksai, — sumurkė balsas, kurio jis niekada negalėtų pamiršti.

— Ledi Virginija, koks malonus netikėtumas.

— Virginija, — pataisė ji, ir Fišeris suprato, jog jai kažko reikia. — Svarsčiau, ar neketini per šias porą savaičių apsilankyti Londone?

— Į Londoną vykstu ketvirtadienį susitikti... dešimtą valandą esu numatęs susitikimą Itono aikštėje.

— Na, kaip žinai, gyvenu čia pat, už kampo, „Kadogano Soduose“, kodėl tau pas mane neužsukus ko nors išgerti? Sakykim, apie vidurdienį? Norėčiau pasikalbėti vienu klausimu, kuris galėtų būti įdomus ir tau.

— Ketvirtadienį, dvyliktą valandą. Nekantrauju pasimatyti... Virginija.

— Ar gali paaiškinti, kodėl pastarąjį mėnesį kompanijos akcijų vertė nuolat kilo? — paklausė Martinesas.

— Pirmasis bilietų į „Bakingamą“ prekybos etapas daug geresnis nei buvo tikėtasi, — atsakė Fišeris, — man buvo pasakyta, kad bilietai į pirmąją kelionę jau beveik išparduoti.

— Gera žinia, majore, nes tikrai nenoriu, kad laivui atplaukus į Niujorką ten būtų nors viena tuščia kajutė.

Fišeris jau rengėsi paklausti kodėl, bet Martinesas pridūrė:

— Ar viskas parengta laivo krikšto ceremonijai?

— Taip, kai tik „Harlandas ir Volfas“ baigs laivo bandymus jūroje ir oficialiai perduos laivą, bus pranešta ir laivo krikštynų data. Tiesą sakant, šiuo metu kompanijai sekasi kaip niekada puikiai.

Po šių žodžių Fišeris nervingai nusijuokė.

— Ir būtinai man paskambink, kai tik baigsis valdybos posėdis, nes nežinodamas krikštynų ceremonijos datos negaliu žengti kito žingsnio, — užbaigė Martinesas.

— Kodėl toji data tokia svarbi? — nesuprato Fišeris.

— Viskam savas laikas, majore. Kai viską sudėliosiu į savo vietas, tave informuosiu pirmą.

Kažkas pabeldė į duris; įėjo Diegas.

— Gal man užeiti vėliau? — paklausė.

— Ne, majoras jau išeina. Dar ko nors norėjai, Aleksai?

— Nieko, — atsakė Aleksas svarstydamas, ar turėtų pasakyti donui Pedrui apie būsimą susitikimą su ledi Virginija. Apsisprendė nesakyti. Šiaip ar taip, gali būti, kad tasai susitikimas niekaip nebus susijęs nei su Baringtonais, nei su Kliftonais. — Paskambinsiu, kai tik sužinosiu datą.

— Būtinai, majore.

— Ar jis nutuokia, ką esi sumanęs? — Fišeriui išėjus ir uždarius duris, paklausė Diegas.

— Nė iš tolo nenutuokia, kaip ir norėjau. Šiaip ar taip, vargu ar jis būtų linkęs bendradarbiauti, jei žinotų, jog ilgai netrukus neteks darbo. Bet svarbiausia, ar man gavai papildomų pinigų?

— Taip, tik nemenkai atsiėjo. Bankas sutiko padidinti kredito perviršį šimtu tūkstančių, tačiau reikalauja didesnio įkeisto turto, nes palūkanų norma labai aukšta.

— Nejau nepakanka įkeistų akcijų? Dabar jos kainuoja kone tiek, kiek už jas ir mokėjau.

— Nepamiršk, kad turi atsiskaityti su vairuotoju, kuris, pasirodo, kainuoja daug brangiau, nei iš pradžių derėjomės.

— Šunsnukiai, — pratarė Martinesas; jis nė vienam sūnui nesakė, kuo grasino Kevinas Rafertis, jei laiku jam nesumokėtų. — Bet nenumatytam atvejui seife dar turiu pusę milijono.

— Kai paskutinį kartą žiūrėjau, buvo tik kiek daugiau nei trys šimtai tūkstančių. Net imu dvejoti, ar verta tęsti šią vendetą prieš Baringtonus ir Kliftonus, jei galiausiai viskas gali baigtis mūsų bankrotu.

— Nereikia baimintis, — atsakė donas Pedras. — Kai bus atverstos visos kortos, tai gaujai pritrūks smarvės mane pričiupti; nepamiršk, mes jau du kartus kirtom, — jis nusišypsojo. — Džesiką Klifton gavom kaip premiją, o kai parduosiu visas akcijas, nuskandinsiu ir ponią Klifton su visa brangiąja jos šeimynėle. Lieka tik laiko klausimas, — kalbėjo donas Pedras, — o laikmatį reguliuoju aš.

— Aleksai, kaip gerai, kad užsukai. Jau labai seniai nesimatėm. Įpilsiu išgerti, — kalbėjo Virginija eidama prie bufeto. — Ar gerai prisimenu, kad labiausiai mėgsti džiną su toniku?

Aleksui buvo keista ir malonu, kad ji prisimena, nes jie nesimatė nuo tada, kai prieš kokius devynerius metus ledi Virginija jį privertė atsisakyti vietos valdyboje. Bet jis tikrai labai gerai prisiminė paskutinius jos žodžius, ištartus prieš jiems išsiskiriant: *Kai sakau „sudie", atsisveikinu suvis.*

— Kaip gyvuoja Baringtonų šeimynėlė, kai vėl grįžai į valdybą?

— Kompanija išsikapstė iš juodžiausių bėdų, o pirmasis „Bakingamo" bilietų pardavimo etapas vyksta itin sklandžiai.

— Mąsčiau, ar nevertėtų įsigyti prabangios kajutės pirmajai kelionei į Niujorką. Būtų jiems galvos skausmo.

— Jei plauktumėte, nemanau, kad kartu su jais būtumėte pakviesta prie kapitono stalo, — pratarė Fišeris, gromuluodamas jos išsakytą mintį.

— Mielasis, kai prisišvartuosime Niujorke, manasis stalas bus vienintelis, prie kurio norės prisėsti kiekvienas.

Fišeris nusijuokė.

— Ar todėl ir norėjote su manimi susitikti?

— Ne, klausimas gerokai svarbesnis, — atsakė Virginija plekšnodama sofą. — Eikš, sėskis šalia manęs. Man reikia tavo pagalbos tvarkant vieną reikaliuką, o tu, majore, turi kariškio patirties ir išmanai verslą, todėl esi idealus žmogus tam reikaliukui įgyvendinti.

Aleksas gurkšnojo gėrimą ir klausėsi, negalėdamas patikėti Virginijos siūlymu. Jis jau rengėsi atsisakyti to plano, bet ji pravėrė rankinę, išėmė dviejų šimtų penkiasdešimties svarų čekį ir jam padavė. O jis prieš akis tematė šūsnį rudų vokų.

— Nemanau, kad...

— Kai darbas bus atliktas, gausi dar du šimtus penkiasdešimt.

Aleksas išvydo išeitį.

— Ne, Virginija, ačiū, — griežtai pasakė. — Norėsiu iškart gauti visą sumą. Gal pamiršote, kas nutiko praėjusį kartą, kai panašiai tarėmės.

Virginija suplėšė čekį; nors Aleksui mirtinai reikėjo pinigų, jam palengvėjo. Bet jo nuostabai, Virginija vėl atsidarė rankinę, išsiėmė čekių knygelę ir parašė: „Išmokėti majorui Fišeriui penkis šimtus svarų.“ Ji pasirašė čekį ir padavė Aleksui.

Grįždamas į Bristolį Aleksas svarstė, ar nevertėtų to čekio suplėšyti, bet mintys nuolat grįždavo prie neapmokėtų sąskaitų — jam net buvo grasinama teismu, — nesumokėtų mėnesinių alimentų ir ant stalo laukiančių dar neatplėštų rudų vokų.

Išgryninęs čekį ir apmokėjęs sąskaitas Aleksas suvokė, kad kelio atgal nebėra. Kitas dvi dienas jis planavo visus veiksmus taip, lyg rengtųsi karo žygiui.

Pirma diena, Bato žvalgyba.

Antra diena, pasirengimas Bristolyje.

Trečia diena, veiksmas Bate.

Sekmadienį jis jau gailėjosi taip įklimpęs, tačiau Fišeriui taip pat nesinorėjo galvoti apie kerštą, kurį Virginija įvykdys, jei paskutinę minutę ją nuvils ir net negalės grąžinti pinigų.

Pirmadienio rytą jis nuvažiavo trylika mylių iki Bato. Automobilį paliko savivaldybės automobilių aikštelėje, perėjo tiltą, žaidimų aikštelę ir pateko į miesto centrą. Jam nereikėjo miesto plano, nes beveik visą savaitgalį stengėsi įsiminti kiekvieną gatvelę, kad galėtų eiti net ir užrištomis akimis. Senasis jo vadas sakydavo, jog pasirengimui skirtas laikas retai kada pasirodo iššvaistytas veltui.

Paieškas Fišeris pradėjo pagrindinėje gatvėje, sustodamas tik prie maisto prekių parduotuvėlių ar naujų prekybos centrų. Įėjęs atidžiai apžiūrėdavo lentynas ir, radęs norimą produktą, įsigydavo pustuzinį vienetų. Įvykdęs pirmą operacijos dalį, Aleksas turėjo apsilankyti dar vienoje vietoje, „Angelų“ viešbutyje, ir išsiaiškinti, kur

įrengtos telefono būdelės. Patenkintas jis vėl perėjo tiltą, grįžo į automobilių stovėjimo aikštelę, įdėjo į bagažinę du pirkinių krepšius ir nuvairavo į Bristolį.

Grįžęs namo nuvarė automobilį į garažą ir išėmė iš bagažinės krepšius. Pavakarieniavęs — suvalgęs „Heinz" pomidorų sriubos ir bandelę su dešrele — dar kelis kartus pasitikrino, ką turės atlikti kitą dieną. Naktį jis buvo nubudęs kelis kartus.

Po pusryčių Aleksas sėdėjo prie savo stalo ir skaitė paskutinio valdybos posėdžio protokolą, nuolat sau kartodamas, kad nepavyks visko užbaigti.

Pusę vienuoliktos jis nuėjo į virtuvę, paėmė nuo palangės tuščią pieno butelį ir jį išplovė. Suvyniojęs butelį į pašluostę, įdėjo jį į kriauklę ir iš viršutinio stalčiaus išsiėmė nedidelį plaktuką. Paskui ėmė daužyti susuktą butelį į šukes, po to — į dar smulkesnius ir visai mažyčius stikliukus, kol liko lėkštė stiklo miltelių.

Baigęs darbą pasijuto pavargęs, todėl, kaip ir visi save gerbiantys darbininkai, padarė pertrauką. Įsipylė alaus, susitepė sumuštinį su sūriu ir pomidoru ir prisėdo paskaityti rytinio laikraščio. Vatikanas reikalavo uždrausti kontraceptines tabletes.

Po keturiasdešimties minučių jis vėl ėmėsi numatytos užduoties. Fišeris padėjo ant stalo du pirkinių krepšius, išėmė trisdešimt šešis indelius ir tvarkingai išrikiavo trimis eilėmis lyg kareivius paradui. Jis atsuko pirmo indelio dangtuką ir užbėrė žiupsnį stiklo miltelių, tarsi būtų gardinęs prieskoniais. Paskui vėl tvirtai užsuko dangtelį ir tą patį pakartojo trisdešimt penkis kartus, tada sudėjo indelius atgal į krepšius, o šiuos įkišo į spintelę po kriaukle.

Aleksas dar kurį laiką plovė kriauklę, stengdamasis atsikratyti stiklo miltelių, kol galiausiai įsitikino, kad neliko nė kruopelės. Jis išėjo iš namų, nužingsniavo iki gatvės galo, užsuko į „Barclays" banko vietinį skyrių ir svaro banknotą išsikeitė į dvidešimties šilingų monetas. Grįždamas namo nusipirko *Bristol Evening News*. Grįžęs

užsiplikė puodelį arbatos. Fišeris nusinešė puodelį į darbo kambarį, atsisėdo prie stalo ir paskambino telefonų tinklo informacijos biurui. Jis paklausė penkių telefono numerių Londone ir vieno Bate.

Kitą dieną Aleksas vėl įdėjo į bagažinę du pirkinių krepšius ir vėl nuvažiavo į Batą. Automobilį palikęs savivaldybės stovėjimo aikštelės kampe, jis išėmė krepšius ir nupėdino į miesto centrą, o ten užėjo į visas parduotuves, kuriose buvo pirkęs indelius ir, priešingai, nei elgtųsi parduotuvių vagis, grąžino indelius ant lentynų. Trisdešimt penktą indelį grąžinęs į paskutinę parduotuvę, likusį trisdešimt šeštąjį nusinešė prie kasos ir paprašė pakviesti vedėją.

— Kas atsitiko, pone?

— Nenoriu kelti skandalo, vyruti, — pasakė Aleksas, — bet anąkart pirkau štai šitą indelį Bingamo žuvų pašteto, na, savo mėgstamiausio, — pridūrė, — o kai grįžau namo, paštete radau stikliukų.

Vedėjas apstulbo, kai Aleksas atsuko dangtelį ir pasiūlė jam pačiam pažiūrėti, kas viduje. Vedėjas dar labiau pasibaisėjo, kai įkišęs į paštetą pirštą ištraukė jį kruviną.

— Aš nelinkęs skųstis, — kalbėjo Aleksas, — bet gal būtų išmintinga patikrinti ir kitus jūsų turimus indelius, taip pat informuoti tiekėją.

— Nedelsdamas taip ir padarysiu, pone, — vedėjas dvejojo. — Ar norite parašyti viešą skundą? — susinervinęs paklausė.

— Ne ne, — atsakė Aleksas. — Neabejoju, kad tik man taip pasitaikė, nenorėčiau jums pridaryti bėdos.

Jis paspaudė dėkingam vedėjui ranką ir jau rengėsi eiti, bet tada vedėjas pasakė:

— Mažiausia, ką jums galime padaryti, pone, tai grąžinti pinigus.

Aleksas nenorėjo čia užsibūti, baimindamasis, kad kas nors jo neprisimintų, bet suprato, jog išėjęs be grąžintų pinigų galėtų sukelti vedėjui įtarimų. Fišeris apsisuko, vedėjas atidarė kasą, išėmė šilingą ir padavė pirkėjui.

— Ačiū, — padėkojo Fišeris, įsidėjo pinigus į kišenę ir patraukė durų link.

— Atleiskite, pone, kad vėl trukdau, bet gal būsite toks malonus ir pasirašysite kvitą?

Aleksas nenorom apsisuko antrą kartą, ant taškeliais nužymėtos linijos pakeverzojo „Samuelis Oukšotas", pirmą į galvą šovusią pavardę, ir greitai išėjo. Ištrūkęs ir pasukęs į „Angel" viešbutį, jis padarė didesnį lanką, nei iš pradžių ketino. Atėjęs atsigręžė, norėdamas įsitikinti, ar jo niekas neseka. Patenkintas žengė į viešbutį, nuėjo tiesiai prie telefono būdelių ir ant lentynėlės pasidėjo dvidešimt vieną monetą šilingais. Paskui išsitraukė iš užpakalinės kišenės popieriaus lapelį ir surinko pirmą sąraše esantį numerį.

— *Daily Mail*, — atsiliepė balsas. — Jums naujienų ar reklamos skyriaus?

— Naujienų, — atsakė Aleksas.

Jo buvo paprašyta palaukti, kol bus sujungtas su naujienų skyriaus žurnalistu.

Fišeris kelias minutes kalbėjosi su atsiliepusia ponia apie jam nutikusį nemalonų incidentą su Bingamo žuvų paštetu, jo mėgstamiausiuoju.

— Ar pateiksite jiems ieškinį? — paklausė ji.

— Dar nenusprendžiau, — atsakė Aleksas, — bet tikrai tarsiuosi su savo advokatu.

— Kokia, sakėte, jūsų pavardė, pone?

— Samuelis Oukšotas, — pakartojo jis, šypsodamasis nuo minties, kaip labai velionis jo mokyklos direktorius nepritartų tokiam Fišerio poelgiui.

Paskui Aleksas paskambino į *Daily Express*, *News Chronicle*, *Daily Telegraph*, *The Times* ir dar į *Bath Echo*. Prieš grįždamas į Bristolį, dar paskambino ledi Virginijai. Ši pasakė:

— Žinojau, kad galiu tavimi pasikliauti, majore. Mums tikrai reikėtų kada sueiti. Visada labai miela tave matyti.

Aleksas įsimetė į kišenę du likusius šilingus, išėjo iš viešbučio ir grįžo į automobilių aikštelę. Važiuodamas į Bristolį jis pamanė, jog būtų išmintinga Bate artimiausiu metu nesilankyti.

Kitą rytą Virginija paprašė atnešti visus rytinius laikraščius, išskyrus *Daily Worker*.

Ją nudžiugino straipsnelis apie Bingamo žuvų pašteto skandalą (*Daily Mail*). „Kompanijos pirmininkas ponas Robertas Bingamas padarė pranešimą, patvirtindamas, jog iš parduotuvių lentynų pašalinti visi Bingamo žuvų pašteto indeliai; prekė nebus grąžinta, kol nebus atliktas išsamus tyrimas“ (*The Times*).

„Žemės ūkio, žuvininkystės ir maisto pramonės ministerijos pareigūnas patikino visuomenę, kad artimiausioje ateityje sveikatos apsaugos tarnybų darbuotojai patikrins Bingamo gamyklą Grimsbyje“ (*Daily Express*). „Išankstinės prekybos metu Bingamo įmonės akcijų vertė nukrito penkiais šilingais“ (*Financial Times*).

Baigusi skaityti laikraščius, Virginija labai vylėsi, kad Robertas Bingamas nujaus, kas suorganizavo visą šią operaciją. Kaip mielai tą rytą ji būtų pusryčiavusi Meibltorpo dvare ir pasiklausiusi Priscilos nuomonės apie šį nelemtą incidentą! Virginija pažvelgė į laikrodį ir būdama tikra, kad Robertas jau išėjo į gamyklą, paėmusi telefoną surinko Linkolnšyro numerį.

— Mieliausioji Priscila, — liejosi ji, — skambinu norėdama pasakyti, kaip baisiai apgailestauju dėl to nemalonaus nutikimo Bate; ką tik perskaičiau. Kaip nepasisekė.

— Kaip miela, kad paskambinai, brangioji, — atsakė Priscila. — Tokiu metu ir paaiškėja, kas tikrieji tavo bičiuliai.

— Na, gali būti rami, jog visada pakelsiu ragelį, kai manęs prireiks; perduok užuojautą ir geriausius linkėjimus Robertui. Tikiuosi, išbrauktas iš titulo laukiančiųjų eilės, jis labai nenusivils.

28

Visi atsistojo, ir Ema užėmė savo vietą posėdžių salėje stalo gale. Ji jau kuris laikas laukė šios akimirkos.

— Ponai, leiskite pradėti posėdį informuojant valdybą, kad vakar kompanijos akcijų vertė pasiekė buvusias aukštumas, ir mūsų akcininkai pirmą kartą per trejus metus gaus dividendus.

Pasigirdo pritariantys balsai, direktorių veiduose nušvito šypsenos, tik vienas veidas liko apniukęs.

— Dabar, kai praeitis liko užnugaryje, ženkime į ateitį. Vakar gavau pirminę Transporto departamento ataskaitą dėl „Bakingamo“ tinkamumo plaukioti. Kai sutvarkysime kelias smulkmenas ir baigsime navigacinius bandymus, departamentas mėnesio gale neabejotinai turėtų išduoti tinkamumo plaukioti jūroje sertifikatą. O kai turėsime sertifikatą, laivas išplauks iš Belfasto į Eivonmutą. Kitą valdybos posėdį ketinu sušaukti ant „Bakingamo“ tiltelio, kad visi galėtume apžiūrėti laivą ir pirmieji išvystume, kur išleidome akcininkų pinigus.

Žinau, valdyba taip pat apsidžiaugs sužinojusi, jog kompanijos sekretorius savaitės pradžioje sulaukė skambučio iš Karališkosios rezidencijos Londone; Jos Didenybė karalienė motina sutiko dalyvauti laivo krikštynų ceremonijoje, kuri vyks rugsėjo dvidešimt pirmą dieną. Ponai, turbūt neperdėsiu sakydama, kad artimiausi trys mėnesiai iš mūsų pareikalaus daugiausia jėgų per visą kompanijos gyvavimo istoriją; nors pirmasis bilietų pardavimo etapas buvo stulbinamai sėkmingas ir pirmajai laivo kelionei telikusios

vos kelios kajutės, kokia bus kompanijos ateitis, parodys tik laikas. Taigi džiaugsiuosi galėdama atsakyti į jums kilusius klausimus. Admirole?

— Pirmininke, norėčiau pirmas jus pasveikinti, ir nors dar turime įveikti šiek tiek kelio, kad įplauktume į ramius vandenis, šioji diena — pati džiugiausia, kokią tik prisimenu per dvidešimt dvejus tarnybos valdyboje metus. Bet leiskite man trumpai pasiteirauti apie, karo laivyno jūrininkų žodžiais tariant, laivo orientavimą. Ar jau išrinkote kapitoną iš tų trijų kandidatų, kuriems pritarė valdyba?

— Taip, admirole, išrinkome. Galiausiai pasirinkome karo jūrų laivyne tarnavusį kapitoną Nikolą Turnbulį, kuris iki šiol buvo pirmasis kapitono padėjėjas laive „Karalienė Marija". Mes labai džiaugiamės, galėdami pasinaudoti tokio patyrusio kapitono paslaugomis; gal apsispręsti padėjo ir tai, kad jis gimęs ir augęs Bristolyje. Taip pat turime subūrę ir visą laivo įgulą; daugelis žmonių dirbo kartu su kapitonu Turnbuliu arba Karališkajame laivyne, arba „Cunard" laivuose.

— Ką galite pasakyti apie kitus įgulos narius? — paklausė Anskotas. — Šiaip ar taip, šis laivas kruizinis, o ne karinis.

— Taikli pastaba, pone Anskotai. Manau, įsitikinsite, kad mums bus atstovaujama tinkamai, pradedant mašinų skyriumi ir baigiant restoranu. Dar yra likusios kelios laisvos darbo vietos, bet į kiekvieną vietą sulaukiame mažiausiai po dešimt kandidatų, todėl galime rinktis itin priekabiai.

— Koks keleivių ir įgulos narių santykis? — paklausė Dobsas.

Emai pirmą kartą teko dirstelėti į užrašus.

— Numatytas įgulos pasiskirstymas — dvidešimt penki kapitono padėjėjai, du šimtai penkiasdešimt eilinių jūrininkų, trys šimtai stiuardų ir virtuvės personalo, dar laivo gydytojas ir seselė. Laivas suskirstytas į tris klases — pirmą klasę, antrą klasę ir turistinę klasę. Pirmos klasės kajučių įrengta šimtas dviem keleiviams; kainos už

kajutę svyruoja nuo keturiasdešimt penkių iki šešiasdešimties svarų už pirmąją laivo kelionę į Niujorką itin didelėje prabangoje. Antros klasės kajučių yra du šimtai keturiasdešimt dvi, kiekviena kainuoja maždaug po trisdešimt svarų; turistinės klasės kajučių yra trys šimtai šešiasdešimt po dešimt svarų; vienoje kajutėje bus po tris žmones. Pone Dobsai, jei jus domina daugiau smulkmenų, viską rasite antrame mėlyno segtuvo skyrelyje.

— Kadangi rugsėjo dvidešimt pirmąją įvyksiančia laivo krikštynų ceremonija neabejotinai domėsis žiniasklaida, — pratarė Fišeris, — taip pat juos domins ir kitą mėnesį įvyksianti pirmoji laivo kelionė į Niujorką, kas bus atsakingas už viešuosius ryšius ir bendraus su žurnalistais?

— Jau paskyrėme J. Valterį Tompsoną, kuris ir iki šiol puikiai mums atstovavo, — atsakė Ema. — Susitarta, kad viename iš laivo bandymų jūroje dalyvaus ir BBC filmavimo grupė, o *Sunday Times* parašys apie kapitoną Turnbulį.

— Mano laikais nieko panašaus nebuvo, — suprunkštė admirolas.

— Ir ne veltui. Nenorėjome, kad priešas žinotų, kur esame; o dabar norime, kad keleiviai ne tik žinotų, kur esame, bet ir jaustųsi esantys itin patikimose rankose.

— Kiek procentų kajučių turi būti išpirkta, kad nepatirtume nuostolių? — paklausė Sedrikas Hardkastlas, aiškiai nesidomintis ryšiais su visuomene, kaip visada pragmatiškas.

— Šešiasdešimt procentų, jei kalbėtume tik apie eksploatacijos išlaidas. Bet norint, kad per dešimtį metų atsipirktų visos didžiosios investicijos, kaip buvo numatęs Rosas Bačananas pirmininkaudamas valdybai, per tą laiką turėtų būti išpirkta aštuoniasdešimt šeši procentai kajučių. Taigi, pone Hardkastlai, nurimti dar ne metas.

Aleksas užsirašinėjo datas ir skaičius, kurie, jo manymu, galėtų sudominti doną Pedrą, nors pats vis dar nenutuokė, kodėl šitai taip

svarbu arba ką donas Pedras turėjo omenyje, sakydamas „saulelei nusileidus“.

Ema dar valandą atsakinėjo į klausimus, ir Aleksui teko skausmingai pripažinti, kad ji neabejotinai puikiai dirba savo darbą, nors donui Pedrui jis tikrai nesirengė apie tai užsiminti.

Emai baigus posėdį ir palinkėjus „susitikti rugpjūčio dvidešimt ketvirtąją, per metinį visuotinį susirinkimą“, Aleksas išskubėjo iš posėdžių salės ir išėjo iš pastato. Pro viršutinio aukšto langą Ema stebėjo, kaip jis išvažiuoja iš kompanijos teritorijos, dar kartą sau primindama, jog negalima prarasti budrumo.

Aleksas pastatė automobilį prie „Lordo Nelsono“ ir patraukė link telefono būdelės, pasiruošęs keturis pensus.

— Laivą krikštys karalienė motina rugsėjo dvidešimt pirmą, o pirmoji kelionė į Niujorką planuojama spalio dvidešimt devintąją.

— Susitiksime rytoj mano kabinete dešimtą ryto, — tepasakė donas Pedras ir padėjo ragelį.

Aleksui norėjosi nors kartą jam pasakyti: „Atsiprašau, seni, bet neateisiu. Tuo metu turiu gerokai svarbesnių reikalų.“ Bet jis puikiai žinojo, kad kitą rytą, be vienos minutės dešimtą, stovės prie keturiasdešimt ketvirtojo Itono aikštės numerio.

Arkadijos apartamentų 24,
Tilto gatvė,
Bristolis

Gerbiama ponia Klifton,

apgailestaudamas turiu pranešti, kad atsistatydinu iš Baringtono laivybos kompanijos valdybos neadministruojančio direktoriaus pareigų. Kai mano kolegos direktoriai balsavo pritardami „Bakingamo“ statybai, jūs

kategoriškai nepritarėte tai minčiai ir balsavote prieš. Dabar matau, tiesa, pavėluotai, kad jūsų sprendimas buvo tinkamas. Kaip tada teigėte, dėl sprendimo rizikuoti tokiu dideliu procentu kompanijos resursų vieno laivo statybai gali tekti gailėtis visą gyvenimą.

Kai po kelių ištikusių nesėkmių Rosas Bačananas suprato turįs atsistatydinti, — mano nuomone, jis pasielgė teisingai, — ir į jo vietą stojote jūs, turiu pripažinti, drąsiai kovėtės stengdamasi, kad kompanija liktų moki. Tačiau kai praėjusią savaitę susirinkime informavote valdybą, jog per dešimtį metų visų kajučių turėtų būti išpirkti 86 procentai, paaiškėjo, kad mes niekaip neatgausime pradinių investicijų, ir aš supratau, kad šis projektas pasmerktas, deja, turbūt kaip ir visa kompanija.

Savaime suprantama, tikiuosi, aš klystu, nes man būtų liūdna matyti, kaip smunka — o gal net ir, sergėk, Dieve, bankrutuoja — tokia puiki sena kompanija kaip Baringtono laivyba. Bet kadangi manau, jog taip tikrai gali būti, pirmiausia jaučiuosi esąs atsakingas už akcininkus, todėl neturiu kitos galimybės, tik atsistatydinti.

Nuoširdžiai — Aleksas Fišeris (atsargos majoras)

— Ir jūs norite, kad rugpjūčio dvidešimt pirmąją, likus trims dienoms iki metinio visuotinio kompanijos susirinkimo, išsiųsčiau šį laišką poniai Klifton?

— Taip, būtent to ir noriu, — atsakė Martinesas.

— Bet jei taip padarysiu, kris akcijų vertė. Gali būti, kad kompanija gerokai smuks.

— Mikliai mąstai, majore.

— Tačiau jūs į Baringtono kompaniją investavote daugiau nei du milijonus svarų. Rizikuojate prarasti milžiniškus pinigus.

— Neprarasiu, jei likus kelioms dienoms iki spaudai paviešinto tavo laiško parduosiu visas savo akcijas.

Aleksas neteko žado.

— Aha, — tarstelėjo Martinesas, — visgi atėjo iki smegenų, kaip žirafai per ilgą kaklą. Matau, kad asmeniškai pačiam tai nėra gera žinia, nes ne tik prarasi vienintelį pajamų šaltinį, bet ir sunkokai rasi kitą darbą, būdamas tokio amžiaus.

— Švelniai tariant, — atsiliepė Aleksas. — O kai išsiųsiu šitą, — pridūrė mostelėdamas laišku dono Pedro panosėje, — jokiai kompanijai nešaus į galvą siūlyti man tapti jos valdybos nariu, ir tikrai nieko negalėčiau kaltinti.

— Todėl pamaniau, būtų gražu, — nepaisydamas jo protrūkio, tęsė donas Pedras, — deramai tau kompensuoti už lojalumą, ypač atsižvelgiant į tai, kiek daug kainavo skyrybos. Majore, visa tai ir turėdamas galvoje, ketinu tau išmokėti penkis tūkstančius svarų grynaisiais, kad apie pinigus niekada nesužinotų nei tavo žmona, nei mokesčių rinkėjai.

— Jūs labai dosnus, — atsakė Aleksas.

— Sutinku. Vis dėlto viskas priklausys nuo to, ar išsiųsi šį laišką pirmininkei penktadienį, prieš visuotinį metinį valdybos susirinkimą, nes mane paprotino, kad šeštadienio ir sekmadienio laikraščiai su didžiausiu malonumu pasigaus tą istoriją. Taip pat turėtum sutikti duoti interviu penktadienį, kad galėtum išreikšti nerimą dėl Baringtono kompanijos ateities, ir kai pirmadienio rytą ponia Klifton pradės visuotinį kasmetinį susirinkimą, visų žurnalistų lūpose bus vienintelis klausimas.

— Ar ilgai, tikimasi, kompanija išsilaikys? — paklausė Aleksas. — Beje, donai Pedrai, atsižvelgiant į aplinkybes, norėčiau paklausti, ar neketinate man duoti poros tūkstančių avanso, o likusią

dalį sumokėti tada, kai išsiųsiu laišką ir duosiu interviu spaudos atstovams?

— Tikrai neketinu, majore. Tu man dar skolingas tūkstantį už savo žmonos balsą.

— Pone Martinesai, neabejoju, kad suprantate, kokią žalą šitai padarys Baringtono laivybos kompanijai?

— Pone Ledberi, aš jums moku ne už tai, kad dalytumėte patarimus, o kad vykdytumėte mano nurodymus. Jei to nesugebate, teks paieškoti sugebančio žmogaus.

— Bet tikrai gali būti, jog, man surašius jūsų nurodymus į laišką, prarasite labai daug pinigų.

— Prarasiu aš, pinigai mano; šiaip ar taip, šiuo metu Baringtono kompanijos akcijos pardavinėjamos už didesnę sumą, nei mokėjau įsigydamas, todėl neabejoju, kad didesnę dalį pinigų susigrąžinsiu. Blogiausiu atveju prarasiu kelis svarus.

— Bet jei leistumėte disponuoti akcijomis ilgesnį laiką, sakykim, šešias savaites, o gal net porą mėnesių, jausčiausi ramesnis, turėdamas daugiau galimybių sugrąžinti jūsų investicijas, gal net gaučiau šiokio tokio pelno.

— Savo pinigus leisiu taip, kaip norėsiu.

— Tačiau man patikėta pareiga ginti banko poziciją, ypač turint galvoje, kad šiuo metu esate pereikvojęs savo kreditą milijonu septyniais šimtais trisdešimt penkiais tūkstančiais svarų.

— Ta suma padengta akcijų verte; pardavus akcijas už dabartinę jų kainą, man grįžtų daugiau nei du milijonai.

— Tada bent jau leiskite kreiptis į Baringtonų šeimą ir paklausti, ar jie...

— Jokiu būdu nemėginsite susisiekti su jokiu Baringtonų ar Kliftonų šeimos nariu! — rėkė donas Pedras. — Mesite visas mano

akcijas į rinką pirmadienį, rugpjūčio septynioliktą, kai tik atsidarys birža, ir tenkinsitės bet kokia kaina, kokia tuo metu bus siūloma. Aiškesnių nurodymų nė būti negali.

— Pone Martinesai, kur tądien būsite, jei man kartais reikėtų su jumis susisiekti?

— Ten, kur tikėtina rasti Škotijoje kurapkas medžiojantį džentelmeną. Niekaip negalėsite su manimi susisiekti, todėl ir pasirinkau tokią vietą. Tos vietovės tokios atokios, kad ten net rytinių laikraščių nenešioja.

— Na, pone Martinesai, jeigu jau tokie jūsų nurodymai, parašysiu laišką, kad vėliau nekiltų jokių nesusipratimų. Šiandien popiet jį išsiųsiu į Itono aikštę per pasiuntinį, kad pasirašytumėte.

— Mielai pasirašysiu.

— Ir kai sandoris bus baigtas, pone Martinesai, gal galėtumėte savo sąskaitą perkelti į kitą banką.

— Jei dar čia tebedirbsite, pone Ledberi, perkelsiu.

29

Suzana pastatė automobilį šoninėje gatvelėje ir laukė. Ji žinojo, kad svečiai, pakviesti į oficialius pulko bičiulių pietus, turi rinktis tarp pusės aštuntos ir aštuntos vakaro, o garbės svečias — feldmaršalas, todėl ji neabejojo, kad Aleksas nevėluos.

Dešimt minučių po septintos prie buvusių jos santuokinio gyvenimo namų privažiavo taksi. Po kelių akimirkų pasirodė Aleksas. Jis vilkėjo smokingą, buvo prisisegęs tris medalius, gautus už narsą karo žygiuose. Suzana pastebėjo, kad jo peteliškė kreiva, kad nėra vienos sąsagos, ir vos susiturėjo nenusijuokusi, kai išvydo porą batų be raištelių, kurie tikrai netarnaus visą gyvenimą. Aleksas sėdo į taksi galą, ir automobilis nuriedėjo Velingtono gatvės pusėn.

Suzana kelias minutes palaukė, tada nuvažiavo į kitą kelio pusę, išlipo ir atidarė garažo duris. Paskui nuvarė į garažą „Jaguar Mark II“. Pagal skyrybų susitarimą ji turėjo grąžinti Aleksui jo pasididžiavimą ir džiaugsmą, bet nesirengė to daryti, kol jis nesumokės mėnesinių alimentų. Šįryt Suzana išsigrynino paskutinį jo siųstą čekį svarstydama, iš kur jis galėjo gauti pinigų. Alekso advokatas jai pasiūlė grąžinti automobilį, kol jis pietaus su pulko draugais. Šiuo klausimu sutarė abi pusės, nors tokie sutarimai buvo reti.

Ji išlipo iš automobilio, atidarė bagažinę, išėmė „Stanley“ peilį ir skardinę dažų. Padėjusi dažų skardinę ant žemės, Suzana nuėjo prie automobilio priekio ir smeigė peilį į vieną padangą. Pasitraukusi per žingsnį laukė, kol liausis šnypšti oras, tada nuėjo prie kitos padangos. Kai visos padangos subliūško, ji ėmėsi dažų skardinės.

Suzana atlupo dangtelį, atsistojo ant pirštų galiukų ir neskubėdama išpylė tąsius dažus ant automobilio stogo. Įsitikinusi, kad skardinėje neliko nė lašelio, kelis žingsnius pasitraukė ir mėgavosi grožėdamasi, kaip dažai iš lėto varva per automobilio šonus, priekinį ir galinį stiklą. Kai Aleksas grįš po pietų, dažai seniai bus sudžiūvę. Suzana ilgokai svarstė rinkdamasi spalvą, geriausiai derančią prie tamsiai žalios, ir galiausiai apsisprendė imti alyvinę. Rezultatas buvo smagesnis, nei ji tikėjosi.

Nedidelę pataisą turto dalybų sutartyje pasiūlė Suzanos motina. Ji ilgas valandas suko galvą ir pareiškė, kad Suzana sutiko grąžinti automobilį, bet niekaip nenusakė jo būklės.

Dar kiek pabuvusi Suzana neskubėdama išėjo iš garažo ir pakilo į trečią aukštą, ketindama palikti raktelius Alekso darbo kambaryje. Ji labai apgailestavo dėl vienintelio dalyko — nepamatys Alekso išraiškos, kai rytą šis pravers garažo duris.

Suzana atrakino buto duris senuoju raktu patenkinta, kad Aleksas nepakeitė spynos. Įėjusi į darbo kambarį, numetė automobilio raktelius ant stalo. Jau ketindama išeiti ant aplanko pamatė padėtą

laišką, parašytą su niekuo nesupainiojama jo rašysena. Smalsumas nugalėjo. Ji pasilenkė ir greitai perskaitė konfidencialų asmenišką laišką, o paskui prisėdo ant kėdės ir perskaitė antrą kartą, tik jau lėčiau. Jai buvo sunku patikėti, kad dėl atitinkamų principų Aleksas galėtų paaukoti vietą Baringtono kompanijos valdyboje. Šiaip ar taip, Aleksas nesilaiko jokių principų, ir jo gaunamas atlyginimas — vienintelis pajamų šaltinis, neskaičiuojant juokingos kariškio pensijos; tai iš ko jis tikisi gyventi? Dar svarbesnis klausimas — iš ko jis jai mokės mėnesinius alimentus, jei nebegaus pastovios direktoriaus algos?

Suzana trečią kartą perskaitė laišką svarstydama, ar tik ko nors nepraleido. Ji niekaip nesuprato, kodėl parašyta rugpjūčio dvidešimt pirmos data. Jei nori išeiti iš darbo laikydamasis kokių nors principų, kam laukti dvi savaites, kad aiškiai išdėstytum savo nuostatas?

Kai Suzana grįžo į Barnhamą prie Jūros, Aleksas pūtė miglą feldmaršalui, o ji vis dar nieko nebuvo išsiaiškinusi.

Sebastijonas neskubėdamas ėjo Bondo gatve, grožėdamasis parduotuvių vitrinose išdėliotomis įvairiausiomis prekėmis ir svarstydamas, ar kada nors išgalės ką nors panašaus nusipirkti.

Ponas Hardkastlas visai neseniai jį paaukštino. Dabar Sebastijonas gaudavo dvidešimt svarų per savaitę, vadinasi, Sičio senbuvių žodžiais tariant, tapo „tūkstantiniu per metus“; jis taip pat pelnė naują vardą — vicedirektorius, — bet bankininkų pasaulyje vardai menkai ką reiškia, nebent esi valdybos pirmininkas.

Tolumoje jis pamatė vėjo supamą iškabą su užrašu *Agniu vaizduojamosios dailės pirkliai; nuo 1817-ųjų*. Sebastijonas dar niekada nebuvo lankęsis privačioje meno galerijoje ir net gerai nežinojo, ar čia gali užeiti kas tinkamas. Su Džesika jis lankėsi Ka-

rališkojoje akademijoje, Teito galerijoje ir Nacionalinėje galerijoje; ji nesiliaudavo čiauškėjusi, tampydama jį iš vienos salės į kitą. Kartais jis net pasiusdavo. Kaip jis norėjo, kad dabar Džesika būtų šalia ir štai taip jį siutintų. Nebūdavo nė dienos, nė valandos, kad jis jos nesiilgėtų.

Sebastijonas pravėrė galerijos duris ir žengė vidun. Minutėlę tik stovėjo žvalgydamasis po erdvų kambarį, kurio sienos buvo nukabinėtos nuostabiomis drobėmis; kai kuriuos paveikslus jis pažino — Konstablis, Maningsas, Stabsas. Staiga, tarsi iš niekur, pasirodė ji — dar gražesnė nei tą vakarą, kai pirmą kartą ją pamatė Sleide, kai Džesika susišlavė visus mokyklos įsteigtus apdovanojimus.

Kai ji prie jo priėjo, jam išdžiūvo gerklė. Kaip reikėtų kreiptis į deivę? Ji vilkėjo geltoną suknelę — paprastą, bet elegantišką, plaukai buvo natūraliai šviesūs; tokia spalva gali džiaugtis tik švedės; visos kitos išleidžia krūvas pinigų, kad taip atrodytų. Šiandieną plaukai buvo dalykiškai susegti, o tąvakar krito ant nuogų pečių. Sebastijonas norėjo pasakyti, kad čia atėjo ne pažiūrėti paveikslų, bet pamatyti ją. Kaip pigu, ir net ne tiesa.

— Kuo galėčiau padėti? — paklausė ji.

Pirmiausia jį nustebino, kad ji buvo amerikietė, vadinasi, akivaizdu, kad ne pono Agniu dukra, kaip iš pradžių manė.

— Pamaniau, — ištarė Sebastijonas, — gal turėtumėte paveikslų, kuriuos nutapė dailininkė Džesika Klifton?

Ji nustebo, bet nusišypsojo ir atsakė:

— Taip, turime. Prašyčiau eiti paskui mane.

Po paraliais... Dar pigiau; gerai, kad neprasižiojo. Kai kurie vyrai mano, kad moteris atrodo taip pat gražiai ir tada, kai seki jai iš paskos. Sebastijonas dabar jau nieko nemanė, paskui ją leisdamasis laiptais į kitą didelį kambarį, kuriame buvo tiek pat daug stulbinančių paveikslų. Reikėtų padėkoti Džesikai, kad jis pažino Manė, Tiso ir jos mylimą dailininkę Bertą Morizo. Džesika dabar neužsičiauptų.

Deivė atrakino duris, kurių jis nebuvo pastebėjęs, ir įleido jį į mažesnę šoninę patalpą. Įėjęs Sebastijonas pamatė, jog kambaryje vienas virš kito įrengta daugybė stalčius primenančių rėmų. Išrinkusi vieną rėmą ji ištraukė, parodydama Džesikos drobių kolekciją. Sebastijonas spoksojo į visus devynis apdovanojimus laimėjusius darbus, rodytus per mokyklos baigimo šventę, ir į dar tuziną piešinių ir akvarelių, kurių niekada nebuvo matęs, bet vis tiek ne mažiau gundančių. Akimirką jautėsi pakiliai, o paskui ėmė linkti kojos. Jis įsikibo į stelažo rėmą, kad nepargriūtų.

— Jums bloga? — paklausė ji, ir dalykiškos intonacijos suskambo švelniau ir maloniau.

— Labai atsiprašau.

— Gal prisėskite? — pasiūlė mergina imdama kėdę ir statydama šalia jo.

Sebastijonui atsisėdus, paėmė jį už rankos tarsi kokį senuką, o jis tenorėjo viena — laikytis jos. Kodėl taip yra, svarstė Sebastijonas, kad vyrai taip greitai, taip beviltiškai praskysta, o moterys daug atsargesnės ir nuovokesnės.

— Atnešiu jums vandens, — pasakė ji ir, Sebastijonui nespėjus atsakyti, išėjo.

Jis dar kartą pažvelgė į Džesikos paveikslus, mėgindamas išsiaiškinti, ar ras labiausiai patinkantį, o jei ras, ar išgalės įsigyti. Tada ji grįžo nešina vandens stikline, o su ja atėjo ir pagyvenęs vyriškis, kurį Sebastijonas prisiminė matęs tą vakarą Sleide.

— Labas rytas, pone Agniu, — stodamasis pasisveikino Sebastijonas.

Galerijos savininkas nustebo; jis aiškiai nesuprato, kas tasai jaunuolis.

— Buvome susitikę Sleide, pone, kai atvykote į baigiamųjų darbų apdovanojimo ceremoniją.

Agniu vis dar stovėjo sutrikęs, kol galiausiai pratarė:

— Aa, taip, dabar prisimenu. Jūs — Džesikos brolis.

Sebastijonas pasijuto esąs visiškas kvailys — vėl atsisėdo ir užsidengė delnais veidą. Ji priėjo ir uždėjo jam ant peties ranką.

— Džesika buvo vienas iš mieliausių žmonių, kokius tik esu sutikusi, — pasakė. — Man labai gaila.

— O man labai gaila, kad taip apsikvailinau. Aš tik norėjau išsiaiškinti, ar turite parduoti jos paveikslų.

— Viskas, kas yra šioje galerijoje, parduodama, — pasakė Agniu, stengdamasis praskaidrinti nuotaiką.

— Kiek jie kainuoja?

— Visi?

— Visi.

— Tiesą sakant, jų dar neįkainojau, nes tikėjomės, kad Džesika taps pastovi galerijos globojama dailininkė, bet, deja... Žinau, kiek tie paveikslai kainavo man — penkiasdešimt aštuonis svarus.

— O kiek jie verti?

— Tiek, kiek už juos bus sutikta sumokėti, — atsakė Agniu.

— Atiduočiau viską iki paskutinio skatiko, kad tik juos įsigyčiau.

Pono Agniu veide sušvito viltis.

— O kiek yra „iki paskutinio skatiko", pone Kliftonai?

— Šįryt, žinodamas, kad su jumis susitiksiu, patikrinau savo banko sąskaitą.

Abu sužiuro į Sebastijoną.

— Šiuo metu sąskaitoje turiu keturiasdešimt šešis svarus, dvylika šilingų ir šešis pensus, bet kadangi dirbu banke, man neleidžiama pereikvoti.

— Vadinasi, keturiasdešimt šeši svarai, dvylika šilingų ir šeši pensai, pone Kliftonai.

Jei ir buvo labiau už Sebastijoną apstulbęs žmogus, tai jis — galerijos asistentė, kuri dar niekada nebuvo girdėjusi, kad ponas Agniu parduotų paveikslą už mažiau, nei pats už jį mokėjo.

— Bet yra viena sąlyga.

Sebastijonas svarstė, ar tik jis nepersigalvojo.

— Kokia, pone?

— Jei kada nuspręsite parduoti kurį nors sesers paveikslą, pirmiausia atneškite jį man už tokią kainą, kokią dabar sumokėsite.

— Sutarta, pone, — pasakė Sebastijonas, ir jiedu paspaudė vienas kitam rankas. — Bet aš jų niekada neparduosiu, — pridūrė. — Niekada.

— Vadinasi, paprašysiu panelės Sulivan išrašyti sąskaitą keturiasdešimt šešiems svarams, dvylikai šilingų ir šešiems pensams.

Mergina vos pastebimai linktelėjo ir išėjo iš kambario.

— Nenoriu jūsų dar kartą pravirkdyti, jaunuoli, bet remdamasis savosios profesijos patirtimi turiu pasakyti, kad esi laimės kūdikis, jei tokį talentą kaip Džesika sutinki du ar tris kartus per gyvenimą.

— Labai malonu girdėti, pone, — atsakė Sebastijonas, kai panelė Sulivan grįžo nešina kvitų knygele.

— O dabar atsiprašysiu, — pratarė ponas Agniu. — Kitą savaitę rengiu didelės parodos atidarymą ir dar nespėjau įkainoti visų paveikslų.

Sebastijonas atsisėdo, išrašė čekį keturiasdešimt šešiems svarams, dvylikai šilingų ir šešiems pensams, išplėšė lapuką ir padavė asistentei.

— Jei pati turėčiau keturiasdešimt šešis svarus, dvylika šilingų ir šešis pensus, — pratarė ji, — taip pat juos nusipirkčiau. Oi, atleiskite, — skubiai pridūrė, kai Sebastijonas panarino galvą. — Ar dabar imsite paveikslus, pone, ar ateisite vėliau?

— Ateisiu rytoj, na, jei šeštadieniais dirbate.

— Taip, dirbame, — atsakė ji, — bet aš turėsiu kelias dienas atostogų, todėl paprašysiu, kad jums padėtų ponia Klark.

— Kada grįžtate į darbą?

— Ketvirtadienį.

— Vadinasi, ateisiu ketvirtadienio rytą.

Ji nusišypsojo jau kitokia šypsena ir nulydėjo jį laiptais į viršų. Ir tada Sebastijonas pirmą kartą pamatė tolimame galerijos kampe stovinčią skulptūrą.

— „Mąstytojas“, — pratarė, ir mergina linktelėjo. — Kai kas sako, jog tai geriausias Rodeno darbas. Ar žinojote, kad iš pradžių skulptūra buvo pavadinta „Poetas“?

Šie Sebastijono žodžiai merginą nustebino.

— Jei teisingai prisimenu, skulptūra buvo išlieta jam dar esant gyvam, o liejinio autorius — Alekas Rudjė.

— Dabar mėginate pasipuikuoti.

— Kaltas, — prisipažino Sebastijonas, — bet galiu pasakyti rimtą priežastį, kodėl taip gerai prisimenu šį kūrinį.

— Džesika?

— Šį kartą ne. Gal galiu paklausti, koks liejinio numeris?

— Penktas iš devynių.

Sebastijonas stengėsi likti ramus, nes jam reikėjo gauti atsakymus dar į kelis klausimus, ir jis nenorėjo, kad ji ką nors įtartų. — Kas buvo ankstesnis skulptūros savininkas? — paklausė.

— Nenutuokiu. Kataloge pažymėta, kad šis kūrinys — vieno džentelmeno nuosavybė.

— Ką tai reiškia?

— Kad džentelmenas, apie kurį kalbama, nenori viešinti turįs kolekciją. Tokių klientų turime daug; priežastys trys: mirtis, skyrybos, skolos. Turiu jus įspėti — nepriversite pono Agniu parduoti „Mąstytojo“ už keturiasdešimt šešis svarus, dvylika šilingų ir šešis pensus.

Sebastijonas nusijuokė.

— Kiek skulptūra kainuoja? — paklausė paliesdamas sulenktą dešinę skulptūros ranką.

— Ponas Agniu dar nebaigė įkainoti kolekcijos, bet, jei norite, galiu jums duoti katalogą ir kvietimą į uždarą peržiūrą rugpjūčio septynioliktąją.

— Ačiū, — padėkojo Sebastijonas, kai ji padavė jam katalogą. — Labai laukiu ketvirtadienio, kai galėsiu vėl jus pamatyti.

Mergina nusišypsojo, todėl Sebastijonas tęsė:

— Nebent... — jis nutilo, bet ji jam nepadėjo, — nebent rytoj vakare būtumėte neužimta ir galėtumėte su manimi papietauti?

— Sunku atsispirti pasiūlymui, — atsakė ji, — bet geriau rinksiuosi restoraną.

— Kodėl?

— Nes žinau, kiek liko jūsų sąskaitoje.

30

— Bet kodėl jis nori parduoti savo meno kūrinių kolekciją? — paklausė Sedrikas.

— Turbūt jam reikia pinigų.

— Šitai akivaizdu, Sebai, tik niekaip negaliu suprasti, *kam* jam reikia pinigų.

Sedrikas ir toliau sklaidė katalogo puslapius, bet viską pervertęs iki paskutiniame puslapyje pavaizduoto Kamilio Pisaro paveikslo „Mugė kaimelyje prie Pontuazo“, nieko nauja nebuvo išmąstęs.

— Gal tikrai atėjo metas prašyti paslaugos.

— Kokios?

— Ne „kokios“, o „kieno“, — atsakė Sedrikas. — Pono Stefano Ledberio, „Midland“ banko Šv. Jokūbo gatvėje valdytojo.

— O kuo jis ypatingas? — paklausė Sebastijonas.

— Jis — Martineso vadybininkas.

— Iš kur žinote?

— Kai daugiau nei penkerius metus per valdybos posėdžius sėdi šalia majoro Fišerio, net keista, kiek sužinai, jei tik būni kantrus ir noriai klausaisi vienišo žmogaus.

Sedrikas paspaudė mygtuką, norėdamas susisiekti su sekretore.

— Gal galite sujungti su Stefanu Ledberiu iš „Midland"? — Jis vėl atsigręžė į Sebastijoną. — Kai tik sužinojau, kad jis — Martineso vadybininkas banke, retsykiais pametėdavau Ledberiui kokį kauliuką. Matau, atėjo metas ir jam ką nors pamėtėti mainais.

Ant Sedriko stalo suskambo telefonas.

— Ponas Ledberis pasirengęs kalbėti pirmąja linija.

— Ačiū, — padėkojo Sedrikas, palaukė, kol ragelyje išgirs spragtelint, tada paspaudė garsiakalbio mygtuką. — Laba diena, Stefanai.

— Laba diena, Sedrikai. Kuo galiu padėti?

— Sakyčiau, atvirkščiai — aš galiu tau būti naudingas, seni.

— Ir vėl tikėtini geri arbatpinigiai? — su viltimi paklausė Ledberis.

— Manau, vertėtų kalbėti apie kitą lygmenį — kaip pridengti nuogą sėdynę. Girdėjau, vienas nelabai malonus tavo klientas Agniu meno galerijoje Bondo gatvėje ketina parduoti visą savo meno kūrinių kolekciją. Kadangi kataloge rašoma, kad kolekcija yra „vieno džentelmeno nuosavybė" — toks parašymas tikrai neatitinka tikrovės, — manyčiau, dėl kažkokių priežasčių jis nenori, kad apie tai sužinotum.

— Kodėl manai, kad minėtas džentelmenas turi sąskaitą centriniame Vest Endo banke?

— Baringtono laivybos kompanijos valdyboje sėdžiu šalia jo atstovo.

Ilgokai patylėjęs Ledberis pratarė:

— Ahaa, ir tu sakai, kad Agniu galerijoje jis parduoda visą kolekciją?

— Nuo Manė iki Rodeno. Dabar vartau katalogą; būtų sunku patikėti, kad ant Itono aikštės buto sienų dar kas nors liko. Ar norėtum, kad atsiųsčiau tą katalogą?

— Ne, Sedrikai, nesivargink. Agniu galerija — vos už poros šimtų jardų nuo manęs, užsuksiu ir pats paimsiu. Labai gerai, kad pasakei, ir vėl lieku skolingas. Jei galėčiau kaip nors atsilyginti...

— Na, Stefanai, jei jau pats užsiminei, norėčiau paprašyti vienos paslaugos, kol dar nepadėjai ragelio.

— Sakyk.

— Jei tavasis džentelmenas kada nors nuspręstų parduoti Baringtono laivybos kompanijos akcijas, turiu vieną klientą, kurį šitai domintų.

Po ilgos tylos Ledberis paklausė:

— Ar tasai klientas kartais nėra Baringtonų ar Kliftonų šeimos narys?

— Ne, nė vienam iš jų neatstovauju. Manau, pats išsiaiškinsi, kad jų „Barclays" bankas yra Bristolyje, o mano klientas — iš šiaurės Anglijos.

Ir vėl ilga pauzė.

— Kur būsi rugpjūčio septynioliktą, pirmadienį, devintą valandą?

— Prie savo darbo stalo, — atsakė Sedrikas.

— Gerai. Galbūt tą rytą tau paskambinsiu minutė po devintos ir galėsiu atsilyginti už kelias tavo paslaugas.

— Tu labai malonus, Stefanai, bet dabar pakalbėkime apie svarbesnius reikalus; koks tavo golfo handikapas?

— Vis dar vienuolika, bet nujaučiu, jog prasidėjus naujam sezonui bus dvylika. Neinu jaunyn.

— Nė vienas neinam, — atsakė Sedrikas. — Gero žaidimo savaitgalį, lauksiu tavo skambučio, — jis dirstelėjo į kalendorių, — po dešimties dienų.

Sedrikas paspaudė mygtuką telefono šone ir per stalą pažvelgė į jauniausią banko vicedirektorių.

— Sebai, pasakyk, ką iš šio pokalbio sužinojai.

— Kad labai tikėtina, jog Martinesas rugpjūčio septynioliktą, devintą valandą, paleis į rinką visas Baringtono laivybos kompanijos akcijas.

— Likus lygiai savaitei iki kasmetinio visuotinio kompanijos susirinkimo, kuriam pirmininkaus tavo mama.

— O, velnias, — tarstelėjo Sebastijonas.

— Džiaugiuosi, kad supratai, kam rengiasi Martinesas. Bet nepamiršk, Sebai, kiekviename pokalbyje slypi tarsi nereikšmingos smulkmenos, kurios iš tikrųjų ir suteikia ieškomos informacijos. Ponas Ledberis malonėjo man pamėtėti du tokius brangakmenius.

— Koks pirmasis?

Sedrikas pažvelgė į bloknotą ir perskaitė:

— *Ne, Sedrikai, nesivargink. Agniu galerija — vos už poros šimtų jardų nuo manęs, užsuksiu ir pats paimsiu.* Ką šitai sako?

— Jis nesuprato, kad parduodama Martineso kolekcija.

— Taip, tikrai nesuprato, bet dar svarbiau yra tai, jog kažkodėl faktas, kad kolekcija parduodama, jau sukėlė nerimą, nes antraip paimti katalogo jis būtų pasiuntęs kokį nors savo darbuotoją, o dabar — ne, *pats paimsiu.*

— O antras klausimas?

— Jis paklausė, ar bankas atstovauja Kliftonų ir Baringtonų šeimoms.

— Kodėl šitai svarbu?

— Jei būčiau atsakęs „taip“, pokalbis būtų pasibaigęs tą pačią akimirką. Esu tikras, kad Ledberis gavo nurodymą septynioliktą dieną mesti akcijas į rinką, bet jų negalima parduoti tų šeimų nariams.

— O šitai kodėl taip svarbu?

— Martinesas aiškiai nenori, kad šeimos žinotų, ką jis sumanęs. Jis tikisi susigrąžinti didžiąją investicijų į Baringtono kompaniją dalį dar besirengiant metiniam visuotiniam susirinkimui; rodos, neabejoja, kad akcijų kaina turėtų gerokai kristi, ir jis didelių piniginių nuostolių nepatirs. Jei Martinesas gerai nutaikys laiką, kiekvienas biržos makleris mėgins atsikratyti Baringtono kompanijos akcijų, o tai neabejotinai reikš, jog metinio visuotinio susirinkimo metu kompaniją apguls žurnalistai, trokštantys sužinoti, ar kompanijai gresia bankrotas. O tada kitos dienos laikraščių pirmuosiuose puslapiuose mirgės kitokios antraštės, ir žinia, jog karalienė krikštys „Bakingamą“, liks nuošaly.

— Ar galime kaip nors to išvengti? — paklausė Sebastijonas.

— Taip, bet turime pasistengti nutaikyti dar geresnį laiką, nei yra numatęs Martinesas.

— Tačiau vis tiek čia kažkas negerai. Jei Martinesas tikisi susigrąžinti didžiąją dalį pinigų pardavęs akcijas, kodėl jam reikia parduoti dar ir meno kūrinių kolekciją?

— Sutinku, ši paslaptis lieka neatskleista. Nujaučiu, kad ją atskleidę pamatysime, kaip puikiai viskas sukrenta į savo vietas. Taip pat gali būti, jog jaunajai panelei, kuri rytoj vakare vesis tave vakarieniauti, pateikęs tinkamą klausimą, rasi dar vieną kitą dėlionės detalę. Tik nepamiršk, ką tau ką tik pasakiau: neatsargi pastaba dažnai pasirodo esanti tokia pat vertinga, kaip atsakymas į pateiktą tiesmuką klausimą. Beje, kuo toji jaunoji panelė vardu?

— Nežinau, — atsakė Sebastijonas.

Suzana Fišer sėdėjo penktoje sausakimšos salės eilėje ir atidžiai klausėsi, ką Ema Klifton pasakoja apie pirmininkavimą didžiulėje laivybos kompanijoje, kreipdamasi į „Red Maids“ absolvenčių draugijos kasmetinio susirinkimo auditoriją. Nors Ema vis dar puikiai

atrodė, Suzana pastebėjo aplink akis besirandančias raukšleles, o tankius juodus plaukus, kurių jai kadaise taip pavydėjo klasės draugės, dabar reikėjo kiek padažyti, kad jie ir toliau natūraliai blizgėtų, neišduodami patirto skausmo ir streso.

Suzana visada lankydavosi mokyklos susitikimuose ir ypač laukė šio, nes labai žavėjosi Ema Barington. Mokykloje Ema buvo seniūnė, pelnė vietą Oksforde, tapo pirmąja moterimi, pirmininkaujančia akcinės bendrovės valdybai.

Tačiau Emos kalba ją kiek sutrikdė. Iš Alekso atsistatydinimo laiško buvo galima spręsti, kad kompanija priėmė ne vieną prastą sprendimą ir galbūt neišvengs bankroto, o Ema kalbėjo leisdama suprasti, jog pirmasis bilietų į „Bakingamą“ pardavimo etapas neabejotinai sėkmingas ir Baringtono kompanijos laukia šviesi ateitis. Jiedu abu teisūs būti negali, o pati Suzana neabejojo, kuriuo iš jų norėtų tikėti.

Per vaišes, vykusias po Emos kalbos, prie jos nebuvo įmanoma prieiti — moteris buvo apsupta senų bičiulių ir naujų gerbėjų. Suzana nesivargino ir eilėje nelaukė, nutarusi pabendrauti su savo laidos draugėmis. Kalboms pasisukus atitinkama linkme, ji stengdavosi išvengti klausimų apie Aleksą. Po valandos Suzana nusprendė grįžti į Barnhamą prie Jūros, nes mamai buvo pažadėjusi išvirti vakarienę. Ji jau ėjo iš mokyklos salės, kai kažkas už nugaros pratarė:

— Sveika, Suzana.

Ji atsigręžė ir nustebo pamačiusi ateinančią Emą Klifton.

— Jei ne tu, nebūčiau galėjusi pasakyti šios kalbos. Pasielgei labai drąsiai; įsivaizduoju, ką sakė Aleksas, kai tądien grįžo namo.

— Aš jo nelaukiau, todėl nė nežinau, ką būtų sakęs, — tarė Suzana. — Jau buvau apsisprendusi jį palikti. O dabar, kai žinau, kaip puikiai sekasi tavo kompanijai, dar labiau džiaugiuosi, kad tave palaikiau.

— Mūsų dar laukia šeši mėnesiai, per kuriuos patirsime daug išbandymų, — pripažino Ema, — bet jei viską įveiksime, savimi pasitikėsiu daug labiau.

— Neabejoju, įveiksite, — atsakė Suzana. — Ir man labai gaila, kad tokiu svarbiu kompanijos istorijoje momentu Aleksas svarsto trauktis.

Ema jau rengėsi lipti į automobilį, bet sustojo ir atsigręžė į Suzaną.

— Aleksas ketina trauktis?

— Maniau, žinai.

— Nė nenutuokiau, — stebėjosi Ema. — Kada jis tau taip sakė?

— Nesakė. Netyčia ant jo stalo pamačiau laišką, kuriame buvo rašoma apie atsistatydinimą, ir nustebau, nes žinau, kaip Aleksas džiaugiasi būdamas valdyboje. Tačiau, kadangi laiške pažymėta rugpjūčio dvidešimt pirmos dienos data, gal jis dar neapsisprendęs.

— Geriau su juo pasikalbėsiu.

— Ne, prašau, nereikia, — prašė Suzana. — To laiško neturėjau pamatyti.

— Tada nė žodeliu neužsiminsiu. Bet ar neprisimeni, kokią priežastį jis pateikė?

— Tikslių žodžių neprisiminsiu, kažkas buvo rašoma apie pareigą akcininkams, apie principus ir būtinybę kažkam pasakyti, kad kompanijai gali grėsti bankrotas. Tačiau dabar, kai išgirdau tavo kalbą, nieko nebesuprantu.

— Kada vėl matysi Aleksą?

— Viliuosi nepamatyti niekada, — atsakė Suzana.

— Ar galiu paprašyti, kad viskas liktų tik tarp mūsų?

— Taip, žinoma. Nenorėčiau, kad jis išsiaiškintų, jog kalbėjausi su tavimi apie laišką.

— Ir aš nenorėčiau, — atsakė Ema

— Kur būsite pirmadienį, septynioliktą dieną, devintą valandą ryto?

— Ten, kur mane rastumėte kiekvieną rytą, devintą valandą — stebintį du tūkstančius žuvų pašteto indelių, kas valandą nuimamų nuo konteinerio. O kur norėtumėte, kad būčiau?

— Netoli telefono, nes jums paskambinsiu, norėdamas patarti investuoti į laivybos kompaniją.

— Vadinasi, jūsų planelis juda į priekį.

— Dar nepasakyčiau, — atsakė Sedrikas. — Dar reikia šį tą suderinti, bet ir tada teks labai gerai nutaikyti laiką.

— Jeigu viskas taip ir susiklostys, ar ledi Virginija įpyks?

— Ji įnirš, mielasis.

Bingamas nusijuokė.

— Tada pirmadienį, be vienos devintą, stovėsiu prie telefono, — jis dirstelėjo į užrašų knygelę. — Rugpjūčio septynioliktą.

— Ar pigiausią valgiaraščio patiekalą išsirinkote todėl, kad mokėsiu aš?

— Ne, aišku, kad ne, — atsakė Sebastijonas. — Visada labiausiai mėgau pomidorų sriubą ir traškias salotas.

— Tada norėčiau paspėlioti, koks jūsų mėgstamiausias antrasis patiekalas, — pratarė Samanta, pakeldama žvilgsnį į padavėją. — Mes abu norėtume *San Daniele* kumpio su melionu ir du jautienos kepsnius.

— Kaip pakepti jautieną, panele?

— Prašyčiau pusiau iškeptos.

— O jums, pone?

— Kaip man pakepti jautieną, panele? — pamėgdžiojo padavėją Sebastijonas, šypsodamasis Samantai.

— Ir jam pusiau iškeptos.

— Taigi...

— Kaip...

— Ne, jūs pirmas, — tarstelėjo ji.

— Taigi... kas amerikietę atviliojo į Londoną?

— Mano tėvas — diplomatas, visai neseniai jis buvo čia paskirtas, todėl pamaniau, jog būtų smagu metus pagyventi Londone.

— O kuo užsiima jūsų mama, Samanta?

— Sima; visi, išskyrus mamą, mane vadina Sima. Tėvas tikėjosi sulaukti berniuko.

— Na, jam žavingai nepasisekė.

— Kaip jūs mokate flirtuoti.

— O kuo užsiima jūsų mama? — pakartojo Sebastijonas.

— Ji senamadiška, rūpinasi mano tėvu.

— Ir aš tokios ieškau.

— Linkiu sėkmės.

— Kodėl dailės galerija?

— Džordžtaune studijavau meno istoriją, o paskui nusprendžiau metus pailsėti.

— O ką ketinate veikti toliau?

— Rugsėjį ketinu stoti į doktorantūrą.

— Kokia bus darbo tema?

— Rubensas: dailininkas ar diplomatas?

— Ar jis nebuvo ir tas, ir tas?

— Jums teks porą metelių palaukti, kad sužinotumėte.

— Kokiame universitete? — klausinėjo Sebastijonas vildamasis, kad po dviejų savaičių ji neišlėks į Ameriką.

— Londono arba Prinstono. Abu universitetai man pasiūlė studijuoti, bet aš dar neapsisprendžiau. O kaip jūs?

— Man vietos nepasiūlė nė vienas iš jų.

— Ne, kvailiuk, ką jūs veikiate?

— Po metų pertraukos pradėjau dirbti banke, — pasakė jis, kai atėjo padavėjas ir prieš juos padėjo lėkštes su kumpiu ir melionu.

— Vadinasi, į universitetą nestojote?

— Ilga istorija, — atsakė Sebastijonas. — Gal kitą kartą papasakosiu, — pridūrė laukdamas, kol ji paims peilį ir šakutę.

— Aha, vadinasi, esate įsitikinęs, kad bus ir kitas kartas.

— Neabejotinai. Ketvirtadienį turiu ateiti į galeriją pasiimti Džesikos paveikslų, o kitam pirmadieniui mane pakvietėte į nežinomo džentelmeno dailės kūrinių kolekcijos atidarymą. O gal jau dabar žinome, kas jis?

— Ne, tai žino tik ponas Agniu. Galiu pasakyti tik tiek, kad į atidarymą jis neatvyks.

— Jis tikrai nenori, kad kas nors sužinotų, kas jis.

— Arba kur jis, — pasakė Sima. — Mes net negalime su juo susisiekti, kad praneštume, kaip praėjo atidarymas, nes kelias dienas jo nebus — jis medžios Škotijoje.

— Vis įdomiau ir įdomiau, — pratarė Sebastijonas, kai buvo nuneštos tuščios jų lėkštės.

— O kuo užsiima jūsų tėvas?

— Jis — pasakotojas.

— Ar ne visi vyrai tokie?

— Taip, visi, bet jam už tai dar ir moka.

— Turbūt jam puikiai sekasi.

— *New York Times* perkamiausiųjų sąraše jis yra pirmas, — išdidžiai atsakė Sebastijonas.

— Aišku, Haris Kliftonas!

— Skaitėte mano tėvo knygų?

— Ne, turiu prisipažinti, kad neskaičiau, bet mano mama jas ryte ryja. Tiesą sakant, Kalėdų proga jai padovanojau „Viljamą Var-

viką ir dviašmenį kardą“, – kalbėjo ji, kai jiems atnešė du kepsnius. – Prakeikimas, – pridūrė. – Pamiršau užsakyti vyno.

– Ir vanduo bus labai gerai, – pratarė Sebastijonas.

Sima jo nepaisė.

– Pusę butelio „Fleurie“, – pasakė ji padavėjui.

– Mėgstate įsakinėti.

– Kodėl visada sakoma, kad moteris mėgsta įsakinėti, nors taip pat besielgiantis vyras būtų apibūdintas kaip ryžtingas, įtaigus, turintis vadovo savybių?

– Jūs – feministė!

– O kodėl man tokiai nebūti, – kalbėjo Samanta, – kai jūs tiek daug visko mums pridarėte per pastarąjį tūkstantį metų?

– Ar kada skaitėte „Raganų kūjį“? – šyptelėjęs paklausė Sebastijonas.

– Tą knygą prieš keturis šimtus metų parašė vyras; tada moteriai net pirmauti nebuvo leidžiama. Jei šiandieną Keitė būtų gyva, turbūt būtų ministrė pirmininkė.

Sebastijonas prapliupo juoktis.

– Samanta, jums reikėtų susipažinti su mano mama. Ji taip pat mėgsta įsakinėti, oi, atsiprašau, ji tokia pat ryžtinga, kaip ir jūs.

– Jau sakiau, Samanta mane vadina tik mama ir tėvas, kai ant manęs supyksta.

– Man jau dabar patinka jūsų mama.

– O jūsų mama?

– Dievinu savo mamą.

– Ne, kvailiuk, kuo ji užsiima?

– Ji dirba laivybos kompanijoje.

– Įdomu. Koks jos darbas?

– Ji dirba valdyboje, – pasakė Sebastijonas, Samantai paragavus vyno.

— Jis šito ir norėjo, — pasakė ji padavėjui, pripylusiam dvi taures. — Kaip sako anglai?

— Į sveikatą, — atsakė Sebastijonas. — O amerikiečiai?

— Žiūri į tave, vaike.

— Jei tai Hamfrio Bogarto parodija... ji siaubinga.

— Papasakokite man apie Džesiką. Ar visada aiškiai matėsi, kad ji tokia talentinga?

— Ne, nelabai, nes, pirmiausia, jos nebuvo su kuo lyginti. Na, kol nepradėjo mokytis Sleide.

— Nemanau, kad tada kas nors pasikeitė, — pasakė Sima.

— Ar jūs visada domėjotės menu?

— Iš pradžių norėjau būti dailininkė, bet dievai nusprendė kitaip. O jūs visada norėjote būti bankininkas?

— Ne. Ketinau tapti diplomatu, kaip jūsų tėvas, bet nepavyko.

Prie jų staliuko grįžo padavėjas.

— Panele, gal norėtumėte deserto? — paklausė paėmęs tuščias lėkštes.

— Ne, ačiū, — pasakė Sebastijonas. — Ji negali sau to leisti.

— Bet gal ir norėčiau...

— Ji gal ir norėtų sąskaitos, — baigė Sebastijonas.

— Taip, pone.

— Tai kas dabar įsakinėja? — paklausė Samanta.

— Ar jums neatrodo, kad pokalbiai per pirmus pasimatymus būna labai keisti?

— Ar čia — pirmas mūsų pasimatymas?

— Tikiuosi, — atsakė Sebastijonas svarstydamas, ar išdrįstų paliesti jos ranką.

Samanta taip šiltai jam nusišypsojo, jog jis pasijuto esąs tvirtas paklausti:

— Gal galėčiau paklausti asmeniško klausimo?

— Taip, Sebai, žinoma.

— Ar turite vaikiną?

— Taip, turiu, — ganėtinai rimtai atsakė ji.

Sebastijonas nepajėgė paslėpti nusivylimo.

— Papasakokite man apie jį, — pralemeno, kai padavėjas atnešė sąskaitą.

— Ketvirtadienį jis ateina į galeriją atsiimti kelių paveikslų, aš jį pakviečiau į pono Paslaptingojo Žmogaus parodos atidarymą pirmadienį. Ir tikiuosi, — pažvelgusi į sąskaitą kalbėjo ji, — kad iki tol jis jau turės pakankamą sumą banko sąskaitoje, kad pakviestų mane pietų.

Sebastijonas nuraudo, kai ji padavė padavėjui du svarus ir pasakė:

— Grąžos nereikia.

— Man tai — pirmas kartas, — prisipažino Sebastijonas.

Samanta nusišypsojo, pasilenkė virš stalo ir paėmė jį už rankos.

— Ir man.

Sebastijonas Kliftonas

1964

31

Sekmadienio vakaras

Sedrikas nužvelgė susėdusius už stalo žmones, bet nieko nesakė, kol šie nenurimo.

— Atsiprašau, kad taip staiga jus sukviečiau, bet Martinesas man nepaliko kito pasirinkimo, — pradėjo jis ir iškart visi sukluso. — Yra rimtų priežasčių manyti, jog pirmadienį, po savaitės, kai tik atsidarys akcijų birža, Martinesas ketina parduoti visą Baringtono kompanijos akcijų paketą. Jis viliasi atgauti kiek įmanoma didesnę pradinės investicijos sumą, kol akcijos bus paklausios, ir kartu parklupdyti kompaniją. Jis taip pasielgs likus lygiai savaitei iki metinio visuotinio susirinkimo, būtent tuo metu, kai mums labiausiai reikia visuomenės pasitikėjimo. Jei jam pasisektų, Baringtono kompanija bankrutuotų per kelias dienas.

— Ar tai legalu? — paklausė Haris.

Sedrikas atsigręžė į sūnų, sėdintį jam iš dešinės.

— Jis pažeistų įstatymą tik tada, — atsakė Arnoldas, — jei ketintų pats supirkti akcijas už mažesnę kainą, tačiau akivaizdu, kad jo žaidimo planas kitoks.

— Bet ar tikrai akcijų vertė gali taip baisiai kristi? Šiaip ar taip, į rinką akcijas meta tik vienas žmogus.

— Jei koks nors kompanijos valdyboje savo atstovą turintis akcininkas paleistų į rinką daugiau kaip milijoną akcijų nieko neį-

spėjęs ir nepaaiškinęs, Sitis tikėtųsi blogiausia, ir visi pakniopstom pultų išsiparduoti. Akcijų vertė sumažėtų perpus per kelias valandas, net minutes.

Sedrikas palaukė, kol visi aiškiai suvoks, ką jis ką tik pasakė, tada pridūrė:

— Tačiau mes dar nesužlugdyti, yra ir mums palankus aspektas.

— Įdomu koks? — paklausė Ema, stengdamasi likti rami.

— Gerai žinome, ką jis sumanęs, todėl galime jį nukirsti jo paties korta. Bet jei pasiryšime, turime nedelsti; negalime tikėtis sėkmės, jei visi, sėdintys prie šio stalo, nesutiks su mano rekomendacijomis, o kartu ir su neišvengiama rizika.

— Prieš jums paaiškinant, ką sumanėte, — pratarė Ema, — turiu jus įspėti, kad tai — ne vienintelis Martineso savaitės planas. Penktadienį, likus trims dienoms iki metinio visuotinio susirinkimo, Aleksas Fišeris ketina atsistatydinti iš neadministruojančio direktoriaus pareigų.

— O ar šitai taip jau blogai? — paklausė Džailzas. — Juk Fišeris niekada nerėmė nei tavęs, nei kompanijos.

— Jei situacija būtų įprasta, aš tau pritarčiau, Džailzai, bet tame atsistatydinimo laiške, kurio dar negavau, nors ir žinau, kad jis pažymėtas penktadienio prieš metinį visuotinį susirinkimą data, Fišeris teigia neturįs kito pasirinkimo, kaip atsistatydinti, nes mano, kad kompanijos laukia bankrotas, ir jo vienintelė pareiga — ginti akcininkų interesus.

— Jam būtų pirmas kartas, — pasakė Džailzas. — Šiaip ar taip, viskas — paprasčiausia netiesa; tokius faktus turėtų būti paprasta paneigti.

— Taip, Džailzai, lyg ir galėtum taip manyti, — kalbėjo Ema. — Bet kiek tavo kolegų Bendruomenių Rūmuose tebemano, kad Briuselyje tave buvo ištikęs širdies smūgis, nors jau tūkstantį kartų esi tai neigęs?

Džailzas nieko neatsakė.

— Iš kur žinote, kad Fišeris ketina atsistatydinti, jei negavote jo laiško? — paklausė Sedrikas.

— Negaliu atsakyti į šį klausimą, bet galiu jus patikinti, kad manasis šaltinis neklysta.

— Taigi Martinesas ketina mums smogti pirmadienį, po savaitės, parduodamas akcijas, — pasakė Sedrikas, — ir dar reikėtų pridurti Fišerio atsistatydinimą kitą penktadienį.

— Ir tada man neliks kito pasirinkimo, — ištarė Ema, — kaip atidėti laivo krikšto ceremoniją dalyvaujant karalienei, ką jau kalbėti apie pirmosios laivo kelionės datą.

— Nugalėtoju skelbiamas Martinesas, — ištarė Sebastijonas.

— Sedrikai, ką jūs mums patartumėte? — paklausė Ema, nepaisydama sūnaus pastabos.

— Spirti jam į kiaušus, — pasakė Džailzas, — ir būtų gerai, kad jam nematant.

— Ir aš geriau nepasiūlyčiau, — sutiko Sedrikas, — beje, atvirai kalbant, tą ir turiu omenyje. Sakykime, po aštuonių dienų Martinesas į rinką meta visas savo akcijas, o dar po keturių dienų Fišeris atsistatydina; jo manymu, tai bus dvigubas smūgis — jis nusmukdys kompaniją ir privers Emą atsistatydinti. Norėdami to išvengti, privalome smūgiuoti pirmi, ir smūgis turi būti klastingas, smogtas tada, kai jo mažiausiai tikimasi. Turėdamas tai galvoje, šį penktadienį ketinu parduoti visas savo akcijas — tris šimtus aštuoniasdešimt tūkstančių — nesvarbu, už kokią kainą.

— O kuo tai galėtų padėti? — nesuprato Džailzas.

— Tikiuosi iki kito pirmadienio numušti akcijų kainą, ir kai devintą valandą ryto rinkoje pasirodys Martineso akcijos, jis praras milžiniškus pinigus. Štai taip ketinu spirti jam į kiaušus, nes jau turiu milijoninių jo akcijų laukiantį pirkėją, šis nupirks jas už mažą kainą, todėl akcijos rinkoje tebus vos kelias minutes.

— Ar kalbate apie žmogų, kurio nė vienas iš mūsų nepažįsta, bet kuris Martineso nekenčia taip pat, kaip mes? — paklausė Haris.

Arnoldas Hardkastlas suėmė tėvą už parankės ir sušnabždėjo:

— Tėti, neatsakyk į šį klausimą.

— Net jeigu jums pavyks, — pratarė Ema, — po savaitės vyksiančiame metiniame visuotiniame susirinkime spaudos atstovams ir akcininkams turėsiu paaiškinti, kodėl krito akcijų kaina.

— Neturėsite, jei grįšiu į rinką tą pačią akimirką, kai Martineso akcijos bus nupirktos, ir pradėsiu agresyviai jas supirkinėti, o sustosiu tik tada, kai kaina bus pakilusi iki dabartinės.

— Bet sakėte, kad tai prieštarauja įstatymui.

— Sakydamas „aš“, turėjau omenyje...

— Daugiau nė žodelio, tėti, — griežtai pratarė Arnoldas.

— Bet jei Martinesas išsiaiškins, ką sumanėte... — pradėjo Ema.

— Mes jam neleisime, — atsakė Sedrikas, — nes visi laikysimės jo numatyto tvarkaraščio; Sebas dabar viską paaiškins.

Sebastijonas pakilo iš vietos ir nužvelgė į premjerą susirinkusią griežčiausią publiką visoje Vakarų Anglijoje.

— Savaitgalį Martinesas ketina vykti į Škotiją šaudyti kurapkų ir negrįš į Londoną iki antradienio ryto.

— Iš kur taip gerai žinai, Sebai? — paklausė jo tėvas.

— Pirmadienio vakarą Agniu galerijoje parduodama visa Martineso dailės kūrinių kolekcija; galerijos savininkui jis sakė, jog dalyvauti negalės, nes dar nebus grįžęs į Londoną.

— O man keista, — pratarė Ema, — kad jis nenori būti Londone tada, kai parduodamos visos jam priklausančios kompanijos akcijos ir dailės kūrinių kolekcija.

— Šitai paprasta paaiškinti, — įsiterpė Sedrikas. — Jei Baringtono kompanija pagarsės kaip patekusi į didelę bėdą, Martinesas norės būti kuo toliau nuo visų įvykių, pageidautina ten, kur niekas

jo nepasieks, kad jūs vieni patys atremtumėte įkyrią žiniasklaidą ir įtūžusius akcininkus.

— Ar žinoma, kur jis apsistos Škotijoje? — paklausė Džailzas.

— Šiuo metu nežinome, — atsakė Sedrikas, — bet vakar vakare skambinau Rosui Bačananui. Jis pats yra aukščiausios klasės šaulys ir sakė, kad į šiaurę nuo sienos yra tik kokie šeši viešbučiai ir medžiotojų trobelės, vertos Martineso dėmesio, kur jis galėtų padoriai atšvęsti medžiokliams svarbią rugpjūčio dvyliktąją. Rosas ketina per porą dienų jas visas aplankyti ir išsiaiškinti, kur sau vietą rezervavęs Martinesas.

— Ar mes visi galėtume kuo nors padėti? — paklausė Haris.

— Tiesiog elkitės įprastai. Ypač jūs, Ema. Turėtų atrodyti, kad jūs ir toliau rengiatės metiniam visuotiniam susirinkimui ir „Bakingamo“ šventei. Palikite man ir Sebui suderinti visas operacijos smulkmenas.

— Bet net jei jums ir pavyktų manevras su akcijomis, — kalbėjo Džailzas, — šitai neišspręs Fišerio atsistatydinimo problemos.

— Fišerio nukenksminimo planas jau pradėtas vykdyti.

Visi nekantraudami laukė.

— Jūs neketinate pasakoti, ką esate sumanęs, taip? — galiausiai pratarė Ema.

— Neketinu, — atsakė Sedrikas. — Mano advokatas, — pridūrė paliesdamas sūnaus ranką, — patarė nieko nepasakoti.

32

Antradienio popietė

Sedrikas pakėlė ant stalo skambančio telefono ragelį ir iškart pažino lengvą škotišką akcentą.

— Martinesas užsisakęs Glenleveno vilą nuo penktadienio, rugpjūčio keturioliktos, iki pirmadienio, septynioliktos.

— Sakyčiau, tolokai.

— Pasaulio pakrašty.

— Ką dar sužinojai?

— Jis ir du jo sūnūs lankosi Glenlevene du kartus per metus — kovo ir rugpjūčio mėnesiais. Jie visada užsisako tuos pačius tris kambarius antrame aukšte ir visada valgo dono Pedro numeryje, niekada neina į bendrą valgomąjį.

— Ar išsiaiškinai, kada jie turėtų atvykti?

— Taip. Kitą ketvirtadienį jie išvyks į Edinburgą naktiniu traukiniu ir kitą rytą, apie pusę šeštos, juos pasitiks viešbučio vairuotojas ir nuveš į Glenleveną, kad dar spėtų papusryčiauti. Martinesas mėgsta rūkytą žuvį, gerokai apskrudusius skrebučius ir anglišką marmeladą.

— Įspūdinga. Ir ilgai užtrukai, kol viską išsiaiškinai?

— Nukeliavau daugiau nei tris šimtus mylių Škotijos šiaure, patikrinau kelis viešbučius ir trobeles. Po kelių gurkšnelių Glenleveno bare sužinojau net mėgstamiausią jo kokteilį.

— Vadinasi, jei man nors trumpam šyptelės sėkmė, turėsiu gražaus laiko nuo tos akimirkos, kai penktadienio rytą juos paims viešbučio vairuotojas, iki tol, kol antradienio vakarą jie grįš į Londoną.

— Nebent nutiktų kas nors nenumatyta.

— Visada nutinka, todėl nėra ko manyti, kad šįkart kas nors bus kitaip.

— Neabejoju, kad tu teisus, — atsakė Rosas. — Štai todėl penktadienio rytą būsiu Veiverlio stotyje, o kai jie visi trys patrauks į Glenleveną, tau paskambinsiu. Tada tau tereikės laukti, kol devintą valandą atsidarys akcijų birža, ir galėsi pradėti prekiauti.

— Ar pats grįši į Glenleveną?

— Taip, rezervavau trobelėje numerį, bet mudu su Džina at-

vyksime tik penktadienį po pietų; tikiuosi, savaitgalis Škotijos šiaurėje bus ramus. Skambinsiu tik tada, jei nutiks kas nors netikėta. O šiaip nelauk mano skambučio iki antradienio ryto; bet ir antradienį skambinsiu tik tada, kai būsiu įsitikinęs, jog visa trijulė sėdo į Londono traukinį.

— O jau tada Martinesui bus per vėlu ką nors daryti.

— Taip, štai toks mūsų planas A.

Trečiadienio rytas

— Trumpai pasvarstykime, kas galėtų nutikti ne taip, — pratarė Diegas žvelgdamas į tėvą.

— Ką turi omenyje? — nesuprato donas Pedras.

— Kita pusė kažkaip išsiaiškino, ką esame sumanę, ir dabar tik laukia, kad užsibūtume Škotijoje, o jie galėtų pasinaudoti tavo išvyka.

— Bet mes visada mokėdavom laikyti liežuvį už dantų, visi sumanymai — tik šeimos rate, — pratarė Luisas.

— Ledberis — ne šeima, o jis žino, kad pirmadienio rytą parduodame savo akcijas. Fišeris — ne šeima, ir įteikęs atsistatydinimo laišką mums nebeturės jokių įsipareigojimų.

— Ar tikrai nemanai, kad per jautriai reaguoji? — paklausė donas Pedras.

— Gal ir per jautriai. Bet vis tiek norėčiau atvykti į Glenleveną diena vėliau. Tada žinočiau Baringtono kompanijos akcijų vertę, kai penktadienio vakarą birža užsidarys. Jei akcijos kainuos daugiau nei tada, kai jas įsigijome, jausiuosi ramiau, pirmadienio rytą mesdamas į rinką daugiau kaip milijoną akcijų.

— Prarasi visą medžioklės dieną.

— Geriau prarasti dieną nei du milijonus svarų.

— Visai teisingai. Paprašysiu, kad šeštadienio rytą vairuotojas nedelsdamas tave paimtų iš Veiverlio stoties.

— Kodėl mums nepasisaugojus ir šio to nepakeitus, — kalbėjo Diegas, — kad kas nors nesumanytų mūsų pergudrauti?

— O ką siūlai?

— Paskambink į banką ir pasakyk Ledberiui, kad persigalvojai ir pirmadienį akcijų neparduosi.

— Bet jei noriu, kad sumanymas išdegtų, neturiu kito pasirinkimo.

— Akcijas mes vis tiek parduosime. Penktadienio vakarą, prieš išvykdamas į Škotiją, susitarsiu su kitu brokeriu, bet tik tada, jei akcijos bus išlaikiusios savo vertę. Taip tikrai nepralošime.

Ketvirtadienio rytas

Tomas pastatė daimlerį Bondo gatvėje, prie Agniu galerijos.

Sedrikas buvo davęs Sebastijonui laisvą valandą, kad šis paimtų Džesikos paveikslus, ir leido pasinaudoti savo automobiliu, kad kuo greičiau grįžtų į biurą. Sebastijonas kone bėgte nubėgo į galeriją.

— Labas rytas, pone.

— *Labas rytas, pone?* Ar jūs — ne toji pati panelė, su kuria šeštadienio vakarą vakarieniavau?

— Taip, toji pati, bet tokia galerijos taisyklė, — sušnabždėjo Sima. — Ponui Agniu nepatinka, kai personalas familiariai elgiasi su klientais.

— Labas rytas, panele Sulivan. Atėjau pasiimti paveikslų, — pratarė Sebastijonas, stengdamasis kalbėti kaip klientas.

— Taip, pone, aišku. Malonėkite eiti su manimi.

Jis nusileido paskui ją laiptais ir nepratarė nė žodelio, kol ji

neatrakino saugyklos durų; kambaryje buvo į sieną atremti keli tvarkingai suvynioti paveikslai. Sima paėmė du, o Sebastijonas suglėbė tris. Jie užnešė paveikslus laiptais, išnešė iš galerijos ir sudėjo į automobilio bagažinę. Kai grįžo, iš savo kabineto išėjo ponas Agniu.

— Labas rytas, pone Kliftonai.

— Labas rytas, pone. Atėjau atsiimti paveikslų.

Agniu linktelėjo, Sebastijonas nusekė paskui Simą laiptais žemyn. Kai jis ją prisivijo, Sima jau nešėsi dar du paveikslus. Buvo likę du paskutinieji, bet Sebastijonas paėmė tik vieną, kad turėtų dingstį drauge su ja dar kartą nusileisti laiptais. Užlipęs pamatė, jog pono Agniu jau nebėra.

— Nejau negalėjote paimti abiejų paveikslų? — paklausė Sima. — Koks jūs silpnutis.

— Negalėjau, vieną palikau, — atsakė Sebastijonas šyptelėdamas.

— Tada aš nueisiu ir atnešiu.

— O aš jums padėsiu.

— Jūs labai malonus, pone.

— Miela pasitarnauti, panele Sulivan.

Jiems vėl nusileidus į saugyklą, Sebastijonas uždarė duris.

— Gal šįvakar esate laisva ir galėtumėte su manimi papietauti?

— Taip, bet turėsite mane paimti. Dar nebaigėme rengtis pirmadienio parodai, todėl iki aštuntos nepavyks ištrūkti.

— Aštuntą valandą stovėsiu prie durų, — pasakė jis apsikabindamas Samantą per liemenį ir lenkdamasis...

— Panele Sulivan?

— Klausau, pone, — atsiliepė Sima. Ji mikliai atidarė duris ir užbėgo laiptais.

Sebastijonas ėjo iš paskos, stengdamasis atrodyti abejingas, bet paskui prisiminė, jog nė vienas iš jų nepaėmė paskutinio paveikslo.

Jis nėrė laiptais žemyn, čiupo paveikslą ir greitai grįžo; grįžęs rado poną Agniu, besikalbantį su Sima. Kai pro juos praėjo Sebastijonas, ji nė nedirstelėjo.

— Kai išeis klientas, gal galėtume dar kartą peržvelgti sąrašą.

— Taip, pone.

Tomas jau dėjo į bagažinę paskutinį paveikslą, kai šalia Sebastijono išdygo Samanta.

— Man patinka tokie ratai, — pratarė. — Ir dar vairuotojas. Visai neblogai vaikinui, neišgalinčiam nusivesti pardavėjos pietų.

Tomas nusišypsojo, juokaudamas atidavė jai pagarbą ir įlipo į automobilį.

— Deja, nei automobilis, nei vairuotojas nėra mano, — atsakė Sebastijonas. — Automobilis boso; kai pasakiau, kad esu susitaręs susitikti su gražia jauna moterimi, jis leido jį pasiskolinti.

— Anoks čia susitikimas, — pratarė ji.

— Šįvakar pasistengsiu labiau.

— Lauksiu, pone.

— Labai norėčiau, kad pasimatytume greičiau, bet šita savaitė tokia...

Daugiau nieko neaiškindamas, jis uždarė automobilio bagažinę.

— Ačiū už pagalbą, panele Sulivan.

— Nėra už ką, pone. Tikiuosi, mes jus dar pamatysime.

Ketvirtadienio popietė

— Sedrikai, skambina Stefanas Ledberis iš „Midland".

— Sveiki, Stefanai.

— Man ką tik skambino mums pažįstamas ponas ir pasakė, kad persigalvojo. Galiausiai jis nebeparduos Baringtono kompanijos akcijų.

— Ar paminėjo kodėl? — paklausė Sedrikas.

— Jis man paaiškino, jog dabar jau tikįs tolima kompanijos ateitimi ir akcijas mieliau pasilaikys.

— Dėkoju, Stefanai. Praneškite, jei kas nors pasikeis.

— Tikrai paskambinsiu, nes vis dar lieku skolingas.

— O, ne, jūs man neskolingas, — atsakė Sedrikas nieko neaiškindamas.

Jis padėjo ragelį ir užsirašė tris žodžius, pasakančius viską, ką jam ir reikėjo žinoti.

Ketvirtadienio vakaras

Į Karaliaus kryžkelės stotį Sebastijonas atvyko truputį po septintos. Jis užlipo laiptais į pirmą aukštą ir atsistojo didelio keturšonio laikrodžio šešėlyje, iš kur galėjo netrukdomas stebėti penktame perone stovintį „Naktinį škotą“, laukiantį, kol galės nugabenti į Edinburgą šimtą trisdešimt nakties kelionėn susiruošusių keleivių.

Sedrikas jam liepė įsitikinti, kad visa trijulė įlipo į traukinį; tik tada jis galės rizikuoti ir mesti į rinką savo akcijas. Sebastijonas stebėjo, kaip likus kelioms minutėms iki išvykimo donas Pedras Martinesas, pasipūtęs, trykštantis Artimųjų Rytų karaliuko pasitikėjimu, ir jo sūnus Luisas išėjo į peroną. Jie nuėjo iki pat traukinio galo ir įlipo į pirmos klasės vagoną. Kodėl su jais nėra Diego?

Po kelių minučių budėtojas du kartus sušvilpė švilpuku ir įmantriu judesiu pamojo žalia vėliavėle; „Naktinis škotas“ pradėjo kelionę į šiaurę tik su dviem Martinesais. Kai Sebastijonas nebematė iš traukinio kamino besiverčiančių baltų dūmų kamuolių, nubėgo prie artimiausios telefono būdelės ir paskambino ponui Hardkastlui asmenine telefono linija.

— Diegas į traukinį neįlipo.

— Štai ir antroji jo klaida, — pratarė Sedrikas. — Nedelsdamas grįžk pas mane. Nutiko dar šis tas.

Sebastijonas norėjo pasakyti Sedrikui, kad gražiai jaunai moteriai yra paskyręs pasimatymą, tačiau dabar buvo ne metas aiškinti, jog jis turi ir asmeninį gyvenimą. Jis surinko galerijos numerį, įkišo į automatą keturių pensų monetą, paspaudė mygtuką „A“ ir laukė, kol kitame laido gale išgirs su niekuo nesupainiojamą pono Agniu balsą.

— Gal galėčiau pasikalbėti su panele Sulivan?

— Panelė Sulivan čia nebedirba.

Ketvirtadienio vakaras

Kai Tomas vežė jį atgal į banką, Sebastijono galvoje sukosi vienintelė mintis. Ką ponas Agniu turėjo omenyje sakydamas „Panelė Sulivan čia nebedirba“? Kodėl Sima turėtų mesti darbą, kuris jai taip patinka? Juk tikrai negali būti, kad ją atleido? Gal ji susirgo, bet juk rytą dar buvo. Kai Tomas statė automobilį prie „Farthing“ banko durų, Sebastijonas dar nebuvo įminęs tos paslapties. Maža to — jis niekaip negalėjo su ja susisiekti.

Sebastijonas pakilo į paskutinį aukštą ir nuėjo tiesiai į pirmininko kabinetą. Pabeldė į duris ir įėjęs pamatė, kad prasidėjęs susirinkimas.

— Atsiprašau, aš...

— Ne, Sebai, užeik, — pratarė Sedrikas. — Prisimeni mano sūnų, — pridūrė, kai Arnoldas Hardkastlas pasuko tiesiai prie Sebastijono.

Kai jie paspaudė vienas kitam ranką, Arnoldas sušnabždėjo:

— Atsakinėk tik į tuos klausimus, kurie pateikiami konkrečiai tau, niekur nesisiūlyk.

Sebastijonas pažvelgė į kitus du žmones kabinete. Nė vieno iš jų jis niekada nebuvo matęs. Nė vienas iš jų jam neištiesė rankos.

— Arnoldas atstovaus tau, — pasakė Sedrikas. — Jau pasakiau detektyvui inspektoriui, jog neabejoju, kad viskam turi būti paprastas paaiškinimas.

Sebastijonas nenutuokė, apie ką Sedrikas kalba.

Vyresnysis iš dviejų nepažįstamųjų žengė žingsniu arčiau.

— Esu detektyvas inspektorius Rosindeilas. Dirbu Seivilo gatvės nuovadoje; norėčiau jums pateikti kelis klausimus, pone Kliftonai.

Iš tėvo romanų Sebastijonas žinojo, kad detektyvai inspektoriai nesiima tirti smulkių nusikaltimų. Jis linktelėjo, bet paklaūsė Arnoldo nurodymų ir nieko nesakė.

— Ar šiandien prieš pietus lankėtės Agniu galerijoje Bondo gatvėje?

— Taip, lankiausi.

— Koks buvo to vizito tikslas?

— Atsiėmiau kelis paveikslus, kuriuos įsigijau praėjusią savaitę.

— Ar jus aptarnavo panelė Sulivan?

— Taip.

— O kur dabar tie paveikslai?

— Pono Hardkastlo automobilio bagažinėje. Ketinau šįvakar juos nuvežti į savo butą.

— Tikrai? O kur dabar tas automobilis?

— Stovi prie banko durų.

Detektyvas inspektorius atsisuko į Sedriką Hardkastlą.

— Gal galėčiau pasiskolinti raktelius, pone?

Sedrikas pažvelgė į Arnoldą, šis linktelėjo. Sedrikas pratarė:

— Raktelius turi mano vairuotojas. Jis manęs lauks apačioje, kad parvežtų namo.

— Jums leidus, pone, eisiu ir patikrinsiu, ar paveikslai yra ten, kur ponas Kliftonas sako juos esančius.

— Neprieštaraujame, — pratarė Arnoldas.

— Seržante Veberi, jūs liksite čia, — paliepė Rosindeilas, — ir užtikrinsite, kad ponas Kliftonas neišeitų iš kabineto.

Jaunasis pareigūnas linktelėjo.

— Kokia velniava čia dedasi? — paklausė Sebastijonas, kai detektyvas inspektorius išėjo iš kabineto.

— Elgiatės tinkamai, — pratarė Arnoldas. — Bet, manau, atsižvelgiant į aplinkybes, būtų išmintinga daugiau nieko nesakyti, — pridūrė žvelgdamas tiesiai jaunajam policininkui į akis.

— Vis dėlto, — prabilo Sedrikas, stovintis tarp policininko ir Sebastijono, — norėčiau paprašyti, kad įtariamasis nusikaltėlis patvirtintų, jog į traukinį įlipo tik du žmonės.

— Taip, donas Pedras ir Luisas. Diego niekur nesimatė.

— Kepti karveliai patys krenta mums į burnas, — pasakė Sedrikas, kai nešinas trimis suvyniotais paveikslais grįžo detektyvas inspektorius Rosindeilas.

Po minutėlės paskui jį atėjo seržantas ir konsteblis, nešini dar šešiais paveikslais. Jie atrėmė paveikslus į sieną.

— Ar šiuos devynis paketus su asistente panele Sulivan išnešėte iš galerijos? — paklausė detektyvas inspektorius.

— Taip, — nedvejodamas atsakė Sebastijonas.

— Ar leidžiate juos išvynioti?

— Taip, žinoma.

Trys policininkai ėmė vynioti nuo paveikslų rudą popierių. Staiga Sebastijonas aiktelėjo ir rodydamas į vieną paveikslą pasakė:

— Mano sesuo to netapė.

— Bet paveikslas nuostabus, — pratarė Arnoldas.

— Menkai apie tai išmanau, pone, — kalbėjo Rosindeilas, — tačiau galiu patvirtinti, — pridūrė žvelgdamas į etiketę kitoje paveikslo pusėje, — kad paveikslą nutapė ne Džesika Klifton, o kažkoks žmo-

gus pavarde Rafaelis; pono Agniu žodžiais tariant, paveikslas vertas mažiausiai šimto tūkstančių svarų.

Sebastijonas buvo sutrikęs, bet nieko nesakė.

— Turime priežasčių manyti, — tęsė Rosindeilas, žvelgdamas tiesiai į Sebastijoną, — kad jūs, bendradarbiaudamas su panele Sulivan, radęs atitinkamą pretekstą, — neva atėjote pasiimti sesers paveikslų, — pavogėte vertingą meno kūrinį.

— Bet šitai niekaip sveiku protu nepaaiškinama, — pareiškė Arnoldas, neleisdamas Sebastijonui atsakyti.

— Atleiskite, pone?

— Pamąstykite, detektyve inspektoriau. Jei, kaip jūs teigiate, mano klientas, padedamas panelės Sulivan, iš Agniu galerijos pavogė Rafaelį, ar įmanoma tikėtis, kad po kelių valandų paveikslas tebegulės jo darbdavio automobilio bagažinėje? O gal jūs darote prielaidą, kad į nusikaltimą įsivėlęs ir pirmininko vairuotojas, o gal net ir pats pirmininkas?

— Ponas Kliftonas, — pratarė Rosindeilas, pažvelgęs į užrašus, — pripažino, kad paveikslus į savo butą ketino nugabenti šįvakar.

— Ar nemanote, kad viengungiškame bute Fulame Rafaelis atrodytų kiek ne savo vietoje?

— Pone, kalbame apie rimtus dalykus. Apie vagystę pranešęs ponas Agniu yra didžiai gerbiamas Vest Endo prekeivis meno kūriniais, ir...

— Tai ne vagystė, detektyve inspektoriau, nebent galėtumėte įrodyti, kad paveikslas buvo išneštas ketinant apiplėšti. Kadangi net nepaprašėte mano kliento papasakoti savosios versijos, nesuprantu, kaip galėjote padaryti tokią išvadą.

Pareigūnas atsigręžė į Sebastijoną, kuris skaičiavo paveikslus.

— Esu kaltas, — pratarė Sebastijonas. Detektyvas nusišypsojo. — Bet ne dėl vagystės, o dėl aklo susižavėjimo.

— Gal teiktumėtės viską paaiškinti?

— Baigiamojoje Sleido studentų parodoje buvo eksponuojami devyni mano sesers Džesikos Klifton paveikslai, o čia jų tik aštuoni. Jei tas vienas paveikslas tebėra galerijoje, tada, *mea culpa*, paėmiau ne tą; ir labai atsiprašau, nes tai — paprasčiausia klaida.

— Klaida, verta šimto tūkstančių svarų, — pratarė Rosindeilas.

— Vis dėlto norėčiau įsiterpti, detektyve inspektoriau, — pratarė Arnoldas, — jog paprastai nusikaltėlis nepalieka konkrečių jo asmenį išduodančių įkalčių nusikaltimo vietoje, nebent būtų nepataisomas lengvabūdis.

— Pone Hardkastlai, gal taip ir yra, mes nežinome.

— Tada siūlau visiems važiuoti į galeriją ir pažiūrėti, ar mano kliento nuosavybė — trūkstamas Džesikos Klifton paveikslas — vis dar ten.

— Man reikės daugiau įrodymų nei šis, kad įsitikinčiau jo nekaltumu, — pasakė Rosindeilas.

Jis tvirtai suėmė Sebastijoną už parankės, išsivedė iš kabineto ir nepaleido, kol neįkišo į policijos automobilį, tarp dviejų ant galinės sėdynės sėdinčių stambuolių konsteblių.

Sebastijonas galvojo tik apie tai, kaip dabar jaučiasi Samanta. Pakeliui į galeriją jis paklausė detektyvo inspektoriaus, ar ir ji ten bus.

— Šiuo metu panelė Sulivan yra Seivilio policijos nuovadoje; su ja kalbasi vienas mano pareigūnas.

— Bet ji nekalta, — kalbėjo Sebastijonas. — Jei čia kas nors kaltas, tai tik aš.

— Pone, turiu jums priminti, jog šimto tūkstančių vertės paveikslas, dabar paimtas iš automobilio bagažinės, kur jį pats buvote padėjęs, dingo iš galerijos, kurioje ji dirbo savininko asistente, pardavėja.

Sebastijonas prisiminė Arnoldo patarimą ir daugiau nieko nesakė. Po dvidešimties minučių policijos automobilis privažiavo prie

Agniu galerijos. Pirmininko automobilis taip pat menkai teatsiliko; galinėje sėdynėje sėdėjo Sedrikas ir Arnoldas.

Detektyvas inspektorius išlipo iš mašinos apsikabinęs Rafaelį; kitas pareigūnas paspaudė durų skambutį. Ponas Agniu netruko ateiti; jis atrakino duris ir meiliai įsistebeilijo į šedevrą, tarsi šis būtų jam grąžintas prarastas vaikas.

Kai Sebastijonas paaiškino, kaip galėjo nutikti, Agniu pratarė:

— Šiaip ar taip, šitai visai nesunku patikrinti.

Daugiau nieko nesakęs, jis nusivedė juos visus laiptais į rūsį ir atrakino saugyklos duris, kur keli suvynioti paveikslai laukė, kol bus išgabenti.

Sebastijonas sulaikė kvėpavimą, kol ponas Agniu atidžiai apžiūrėjo kiekvieną etiketę; galiausiai jis rado užrašą „Džesika Klifton".

— Gal būtumėte toks malonus ir išvyniotumėte, — paprašė Rosindeilas.

— Žinoma, — sutiko ponas Agniu.

Jis stropiai nuvyniojo popierių, atidengdamas pieštą Sebastijono portretą. Arnoldas niekaip nesiliovė juokęsis.

— Neabejoju, kad piešinys pavadintas „Nusikaltėlio portretas".

Net detektyvas inspektorius išspaudė kreivą šypsnį, bet priminė Arnoldui:

— Neturime pamiršti, kad ponas Agniu pateikė kaltinimus.

— Savaime suprantama, aš juos atsiimu, nes dabar matau, kad niekas nieko neketino vogti. Tiesą sakant, — kalbėjo jis atsisukdamas į Sebastijoną, — jums ir Simai esu skolingas atsiprašymą.

— Ar tai reiškia, kad ji bus grąžinta į darbą?

— Aišku, kad ne, — griežtai atsakė Agniu. — Sutinku, ji nebuvo įtraukta į nusikalstamą veiklą, bet ji kalta, nes pasielgė itin neapdairiai ir kvailai, nors mudu abu, pone Kliftonai, žinome, kad ji nėra kvaila.

— Bet ne tą paveikslą paėmiau aš.

— O ji leido jums jį išnešti iš galerijos.

Sebastijonas susiraukė.

— Pone Rosindeilai, gal galiu su jumis važiuoti į policijos nuovadą? Šįvakar žadėjau nusivesti Samantą pietų.

— Nematau priežasčių, kodėl negalėtumėte.

— Dėkoju už pagalbą, Arnoldai, — pratarė Sebastijonas, spausdamas karališkajam advokatui ranką. Atsigręžęs į Sedriką pridūrė: — Atsiprašau, kad tiek jums pridariau bėdos, pone.

— Tik rytoj rytą, septintą, būtinai pasirodyk darbe; turbūt nepamiršai — rytoj mums visiems yra labai svarbi diena. Beje, Sebai, turiu pasakyti, kad Rafaelio vagystei galėjai pasirinkti tinkamesnę savaitę.

Visi nusijuokė, tik ponas Agniu ne; jis vis dar laikė apglėbęs šedevrą. Ponas Agniu paliko paveikslą saugykloje, du kartus pasukęs raktą užrakino duris ir nusivedė visus į viršų.

— Dėkoju, detektyve inspektoriau, — pratarė, kai Rosindeilas žengė iš galerijos.

— Nėra už ką, pone. Džiaugiuosi, kad šįkart viskas baigėsi gerai.

Kai Sebastijonas įsėdo į policijos automobilio galą, detektyvas inspektorius Rosindeilas pratarė:

— Pasakysiu, jaunuoli, kodėl buvau taip įsitikinęs, jog paveikslą pavogėte jūs. Visą kaltę prisiėmė jūsų mergina, o dažniausiai tai reiškia, kad jos ką nors dengia.

— Nemanau, kad po visko, ko jai pridariau, ji tebebus mano mergina.

— Pasistengsiu, kad ji būtų paleista kuo greičiau, — patikino Rosindeilas. — Tik sutvarkysime dokumentus, — pridūrė atsidusęs, kai automobilis sustojo prie Seivilio policijos nuovados.

Sebastijonas nusekė paskui policininką vidun.

— Nuveskite poną Kliftoną į apačią, į kamerą, o aš sutvarkysiu dokumentus.

Jaunasis seržantas nusivedė Sebastijoną laiptais žemyn, atrakino kameros duris ir pasitraukė, leisdamas jam įeiti vidun. Samanta sėdėjo susigūžusi ant galo čiužinio, smakru parėmusi kelius.

— Sebai! Ar jie ir jus suėmė?

— Ne, — atsakė jis, pirmą kartą ją apkabindamas. — Nemanau, kad jie leistų mums sėdėti vienoje kameroje, jei manytų, jog esame londonietiški Boni ir Klaidas. Kai ponas Agniu saugykloje rado Džesikos paveikslą, suprato, kad aš paėmiau ne tą paketą, ir atsiėmė visus kaltinimus. Bet, deja, jūs netekote darbo, ir dėl to esu kaltas aš.

— Negaliu jo kaltinti, — pratarė Samanta. — Turėjau dirbti susikaupusi, o ne flirtuoti. Bet aš jau pradedu nerimauti, ar ilgai delsite nesivesdamas manęs pietų.

Sebastijonas ją paleido, pažvelgė į akis ir švelniai pabučiavo.

— Sakoma, mergina visada prisimena pirmąjį bučinį su tuo, kurį įsimylėjo; turiu pripažinti, šį bučinį man bus sunku pamiršti, — pasakė ji, kai prasivėrė kameros durys.

— Jau galite eiti, panele, — pasakė jaunasis seržantas. — Atleiskite, kad įvyko nesusipratimas.

— Jūs dėl to nekaltas, — atsakė Samanta.

Seržantas nusivedė juos laiptais į viršų ir palaikė nuovados duris.

Išėjęs į gatvę Sebastijonas paėmė Samantą už rankos, ir tada prie pat jų sustojo tamsiai mėlynas kadilakas.

— Oo, velnias, — pratarė Samanta. — Pamiršau. Policija leido man paskambinti, ir aš paskambinau į ambasadą. Man buvo pasakyta, kad mano tėvai operoje, bet su jais žadėjo susisiekti per pertrauką. Oo, velnias, — pakartojo ji, kai iš automobilio išlipo ponas ir ponia Sulivanai.

— Na, kas čia vyksta, Samanta? — paklausė ponas Sulivanas, pabučiuodamas jai į skruostą. — Mes su mama beprotiškai nerimavome.

— Atsiprašau, — pratarė Sima. — Įvyko baisus nesusipratimas.

— Tada gerai, — pasakė Samantos motina ir, pažvelgusi į vyruką, laikantį jos dukrą už rankos, paklausė:

— O kas šitas?

— Aaa, čia — Sebastijonas Kliftonas, žmogus, už kurio ketinu tekėti.

33

Penktadienio rytas

— Tu buvai teisus. Šįvakar Diegas Karaliaus kryžkelės stotyje sės į naktinį traukinį ir rytoj rytą jau bus Glenleveno viloje, su tėvu ir Luisu.

— Kodėl esi toks įsitikinęs?

— Registratorius mano žmonai sakė , kad automobilis rytą jį pasitiks ir atveš tiesiai į vilą prieš pat pusryčius. Rytoj rytą galėčiau nuvažiuoti į Edinburgą ir dar kartą viską patikrinti.

— Nereikia. Šįvakar Sebas vėl važiuos į Karaliaus kryžkelės stotį, kad įsitikintų, jog jis tikrai įlipo į traukinį. Na, jei tik nebus suimtas už Rafaelio vagystę.

— Ar gerai tave išgirdau? — paklausė Rosas.

— Kitą kartą, nes aš vis dar aiškinuosi, koks tasai planas B.

— Na, negali rizikuoti parduodamas savo akcijas, kol Diegas vis dar Londone, nes jei kaina staiga smuks, donas Pedras supras, ką sumanei, ir nemes savo akcijų į rinką.

— Tada aš žlugęs, nes nėra prasmės pirkti Martineso akcijų už visą kainą. Jis daugiau nieko ir nenorėtų.

— Ne, mes dar nesužlugdyti. Mestelėsiu tau porą minčių pamąstyti, jei vis dar sutinki taip baisiai rizikuoti.

— Klausau, — pratarė Sedrikas, imdamas parkerį ir atsiversdamas bloknotą.

— Pirmadienio rytą, aštuntą valandą, likus valandai iki biržos atidarymo, galėtum susisiekti su visais žinomiausiais Sičio brokeriais ir jiems pranešti, kad esi Baringtono kompanijos akcijų pirkėjas. Kai devintą valandą rinkoje pasirodys milijoninės Martineso akcijos, jie pirmiausia tau ir skambins, nes parduodant tokį skaičių akcijų komisiniai bus milžiniški.

— Bet jei akcijų vertė vis dar nebus kritusi, vienintelis žmogus, kuris išloš, bus Martinesas.

— Sakiau, kad turiu porą minčių, — pratarė Rosas.

— Atleisk, — atsiliepė Sedrikas. Jis vėl paėmė parkerį.

— Nors penktadienio popietę akcijų biržoje verslo sandoriai sudarinėjami tik iki ketvirtos, tai nereiškia, kad prekiauti nebegalima. Niujorkas dar dirbs penkias valandas, o Los Andželas — aštuonias. Jei iki tada nebūsi pardavęs visų savo akcijų, vidurnaktį, sekmadienį, atsidaro Sidnėjaus birža. O jei ir tada tebeturėsi kiek nors akcijų, Honkongas mielai tau padės jų atsikratyti. Todėl, kai pirmadienį, devintą valandą, Londone bus atidaryta akcijų birža, lažinuosi, kad Baringtono kompanijos akcijų vertė bus perpus mažesnė nei šiandien, prieš nutraukiant verslo sandorius.

— Puiku, — pratarė Sedrikas. — Tik kad Niujorke, Los Andžele, Sidnėjuje ar Honkonge nepažįstu jokių brokerių.

— Tau tereikia vieno, — atsakė Rosas, — Abės Koheno iš „Koheno, Koheno ir Jablono“. Kaip Sinatra, jis dirba tik naktimis. Tu jam tik pasakyk, kad turi tris šimtus aštuoniasdešimt tūkstančių Baringtono kompanijos akcijų, kuriomis nori nusikratyti iki pirmadienio ryto Londono laiku, ir, patikėk, jis darbuosis visą savaitgalį, norėdamas užkalti komisinių. Tik žiūrėk man, jei Martinesas suuos, ką sumanei, ir pirmadienio rytą neišmes savo akcijų į rinką, tu mažumėlę prarasi, o jis įsirašys dar vieną pergalę.

— Žinau, kad pirmadienį jis mes akcijas į rinką, — tarė Sedrikas, — nes Stefanui Ledberiui pasakė, jog nebenori jų parduoti, nes dabar jau tiki „tolima kompanijos ateitimi". O aš labai gerai žinau, kad netiki.

— Taip nerizikuotų joks save gerbiantis škotas.

— Bet taip rizikuoti nusprendė atsargus, vangus, nuobodus jorkšyrietis.

Penktadienio vakaras

Sebastijonas net nebuvo tikras, ar jį pažins. Šiaip ar taip, praėjo septyneri metai, kai jį matė paskutinį kartą Buenos Airėse. Sebas prisiminė, jog Diegas mažiausiai pora colių aukštesnis už Bruną ir neabejotinai lieknesnis už Luisą, kurį matė visai neseniai. Diegas buvo puošeiva — kostiumai su liemenėmis iš Seivilio gatvės, platūs spalvingi šilkiniai kaklaraiščiai, aliejumi sutepti juodi plaukai.

Karaliaus kryžkelės stotyje Sebas atsirado likus valandai iki traukinio išvykimo; jis vėl atsistojo į savo vietą didelio keturšonio laikrodžio šešėlyje.

„Naktinis škotas" jau stovėjo perone laukdamas, kol į jį sulips nakties keleiviai. Kai kurie jau buvo atvykę — pavieniai keliautojai, mieliau pasiliekantys laisvo laiko, nei rizikuojantys pavėluoti. Sebastijonas įtarė, kad Diegas iš tų, kurie pasirodo paskutinę minutę, idant negaištų laiko tuščiai vaikštinėdami.

Belaukiant jo mintys ėmė suktis apie Simą, apie laimingiausią savaitę gyvenime. Kaip jam galėjo taip pasisekti? Vos pradėjęs apie ją galvoti pasijusdavo besišypsąs. Tą vakarą jie nuėjo pietų; jis ir vėl nemokėjo; jie sėdėjo prašmatniame restorane Meifeire, pavadintame „Pas Skotą", kur svečiams skirtame valgiaraštyje nebuvo nurodytos kainos. Kita vertus, ponas ir ponia Sulivanai neabejotinai no-

rėjo susipažinti su žmogumi, už kurio jų dukra pasisakė tekėsianti, nesvarbu, kad ji pašmaikštavo.

Iš pradžių Sebastijonas nervinosi. Juk per nepilną savaitę jis „pasistengė", kad Samanta būtų suimta ir atleista iš darbo. Tačiau kai atnešė pudingą — tokia proga jis pudingo neatsisakė, — nesusipratimas, kaip dabar visi vadino tą nutikimą, iš jausmingos melodramos buvo pavirtęs į paprastą komediją.

Sebastijonas lengviau atsipūtė, kai ponia Sulivan pasakė, kad tikisi aplankyti Bristolį, nes labai norėtų apžiūrėti miestą, kuriame dirbo detektyvas seržantas Viljamas Varvikas. Jis pažadėjo jai parodyti „Varviko kelią", ir baigiantis vakarui Sebastijonas neabejojo, kad ponia Sulivan daug geriau susipažinusi su tėvo kūriniais nei jis pats. Atsisveikinę su Simos tėvais, jie drauge nužingsniavo į jos namus Pimlike, kaip žingsniuoja du įsimylėjėliai, nenorintys, kad vakaras baigtųsi.

Pradėjus mušti laikrodžiui, Sebastijonas išėjo iš šešėlio.

— Naktinis traukinys, stovintis prie trečio perono, vyksta į Edinburgą, keleiviai aptarnaujami per visą naktį, — pranešė užspaustas balsas, tarsi rengtųsi skaityti BBC žinias ir dabar repetuotų. — Pirmos klasės vagonai — traukinio priekyje, trečios klasės — gale, vagonas-restoranas — per vidurį.

Sebastijonas neabejojo, kuria klase važiuos Diegas.

Jis stengėsi išmesti Simą iš galvos ir susikaupti; nebuvo paprasta. Praėjo penkios, dešimt, penkiolika minučių, ir nors dabar į trečią peroną plaukė nenutrūkstamas keleivių srautas, Diego vis dar nesimatė. Sebastijonas žinojo, kad Sedrikas sėdi už stalo ir nekantriai laukia jo skambučio, patvirtinančio, kad Diegas įlipo į naktinį traukinį. Kol nesulauks, negalės duoti Abei Kohenui nurodymo pradėti.

Sedrikas jau buvo apsisprendęs: Diegui taip ir nepasirodžius, visas sumanymas nueis šuniui ant uodegos, jeigu cituosime poną Šerloką Holmsą. Jis negalėjo rizikuoti, mesdamas į rinką visas savo

akcijas Diegui esant Londone; jei mestų, to laimingojo šuns vietoje galiausiai atsidurtų Martinesas.

Dvidešimt minučių; nors dabar peronas buvo pilnas vėluojančiųjų, lydimų sunkius krepšius ratukais gabenančių nešikų, senjoro Diego Martineso niekur nesimatė. Išvydęs iš galinio vagono išlipantį budėtoją su žalia vėliavėle vienoje rankoje ir švilpuku kitoje, Sebastijonas puolė į neviltį. Pakėlęs akis jis pažvelgė į ilgą juodą minutinę laikrodžio rodyklę, kas šešias sekundes pašokančią pirmyn. 10.22. Nejau visas Sedriko darbas nueis vėjais? Kartą jis sakė Sebastijonui, kad pradėjęs įgyvendinti kokį nors sumanymą visada prisimink, jog normalus galimos sėkmės ir nesėkmės santykis bus vienas iš penkių. Nejau šįkart bus keturi iš penkių? Jis susimąstė apie Rosą Bačananą; Rosas laukia Glenleveno viloje žmogaus, kuris taip ir nepasirodys? Paskui jis pagalvojo apie savo mamą, kuriai gresia prarasti daugiau nei bet kuriam kitam iš jų.

Tada perone pasirodė jo dėmesį patraukęs žmogus. Jis nešėsi lagaminą; Sebastijonas negalėjo tvirtai pasakyti, ar čia tikrai Diegas, nes jo veidą dengė stilinga fetrinė skrybėlė ir pastatyta aksominė ilgo juodo palto apykaklė. Žmogus praėjo trečios klasės vagoną ir patraukė link traukinio priekio; Sebastijonas atgavo viltį.

Peronu žingsniavo nešikas, jis vienas po kitų uždarinėjo pirmos klasės vagono duris — trinkt, trinkt, trinkt. Išvydęs ateinantį žmogų sustojo ir palaikė jam dureles. Sebastijonas žengė iš laikrodžio šešėlio, stengdamasis atidžiau įsižiūrėti į persekiojamąjį. Lagaminu nešinas vyriškis jau rengėsi lipti į traukinį, bet atsigręžė ir pažvelgė į laikrodį. Jis sudvejojo. Sebastijonas sustingo; vyriškis įlipo į traukinį. Nešikas užtrenkė duris.

Diegas į traukinį įlipo su paskutiniais keleiviais, o Sebastijonas nė nekrustelėjo, žiūrėdamas, kaip „Naktinis škotas“ išpukši iš stoties po truputį didindamas greitį, leisdamasis ilgon kelionėn į Edinburgą.

Sebastijonas net sudrebėjo staiga susivokęs. Ne, Diegas tikrai negalėjo jo pastebėti iš tokio atstumo; kad ir kaip būtų, Sebastijonas jo tykojo, o ne atvirkščiai. Jis neskubėdamas patraukė prie telefono būdelių pačiame salės gale, jau pasiruošęs monetas. Surinko numerį, kuriuo buvo galima paskambinti pačiam pirmininkui. Po vieno signalo ragelyje pasigirdo pažįstamas šiurkštus balsas.

— Jis kone pavėlavo į traukinį, pasirodė paskutinę akimirką. Bet dabar jis pakeliui į Edinburgą.

Sebastijonas išgirdo tramdomą palengvėjimo atodūsį.

— Gero savaitgalio, mano vaike, — pratarė Sedrikas. — Nusipelnei. Tik pirmadienio rytą, dar prieš aštuntą, būtinai būk mano kabinete, nes turiu tau numatęs ypatingą darbą. Ir savaitgalį stenkis nesiartinti prie jokių meno galerijų.

Sebastijonas nusijuokė, padėjo ragelį ir leido sau mintimis grįžti pas Simą.

Vos pakalbėjęs su Sebastijonu, Sedrikas surinko numerį, kurį jam buvo davęs Rosas Bačananas. Kitame laido gale atsiliepė balsas:

— Kohenas.

— Parduodu. Kokia galutinė kaina Londone?

— Du svarai ir aštuoni šilingai, — atsakė Kohenas. — Per dieną pakilo šilingu.

— Gerai, tada leidžiu į rinką visus tris šimtus aštuoniasdešimt tūkstančių akcijų, noriu, kad jas parduotumėte už geriausią įmanomą kainą, nepamiršdamas, jog man reikia jomis atsikratyti iki pirmadienio ryto, kai bus atidaryta Londono akcijų birža.

— Supratau, pone Hardkastlai. Kada savaitgalį turėčiau jums pranešti, kaip sekasi?

— Šeštadienio rytą, aštuntą valandą, ir tuo pačiu metu pirmadienio rytą.

— Laimė, nesu žydas, — pasakė Kohenas.

34

Šeštadienis

Tas vakaras turėjo būti ne vieno pirmojo karto vakaras.

Sebastijonas nusivedė Simą į kinų restoraną Soho ir apmokėjo sąskaitą. Po pietų jie nuėjo Lesterio aikšte ir atsistojo eilėn prie bilietų į kino teatrą. Samantai patiko Sebastijono išrinktas filmas, ir kai jie išėjo iš „Odeono“, ji prisipažino, jog iki atvykdama į Angliją nieko nebuvo girdėjusi apie Janą Flemingą, Šoną Konerį ar net Džeimsą Bondą.

— Tai kur tu visą gyvenimą buvai? — erzino ją Sebastijonas.

— Amerikoje, su Katerina Hepburn, Džimiu Stiuartu ir jaunu aktoriumi, tarsi viesulas įsiveržusiu į Holivudą, Stivu Makvynu.

— Nieko apie jį negirdėjau, — imdamas merginą už rankos pasakė Sebastijonas. — Ar mes turim ką nors bendra?

— Džesiką, — švelniai atsakė ji.

Sebastijonas šypsojosi, kai jie, susikibę rankomis ir šnekučiuodamiesi, grįžo į jos namus Pimlike.

— Esi girdėjusi apie Bitlus?

— Taip, žinoma. Džonas, Polas, Džorždas ir Ringas.

— O apie *The Goons* radijo programą?

— Ne.

— Vadinasi, tu nieko nežinai nei apie Blubotlą*, nei apie Moriartį**?

— Maniau, kad Moriartis — Šerloko Holmso keršytojas.

— Ne, jis — Blubotlo priešingybė.

— O ar esi ką nors girdėjęs apie Mažąjį Ričardą? — paklausė ji.

* Blubotlas (*Bluebottle*) — radijo laidų su *The Goons* ciklo personažas.
** Moriartis — istorijų apie Šerloką Holmsą personažas.

— Ne, bet esu girdėjęs apie Klifą Ričardą.

Kartkartėmis jie sustodavo pasibučiuoti, o kai galiausiai priėjo Simos namus, ji išsiėmė raktą ir švelniai jį pabučiavo, linkėdama labos nakties.

Sebastijonas labai norėjo būti pakviestas išgerti kavos, bet ji tepasakė „iki rytojaus“. Pirmą kartą gyvenime Sebas neskubėjo.

Kai Diegas atvažiavo į Glenleveno vilą, donas Pedras ir Luisas viržynuose šaudė kurapkas. Diegas nepastebėjo kiltu vilkinčio pagyvenusio pono, įsitaisiusio odiniame krėsle aukštu atlošu, skaitančio *The Scotsman* ir atrodančio tarsi interjero dalis.

Po valandos, išsikrovęs lagaminą, nusipraušęs ir persirengęs, Diegas nusileido laiptais. Jis buvo apsitempęs golfo kelnes, apsiavęs rudus odinius batus ir užsidėjęs veltinę skrybėlę — neabejotinai stengėsi atrodyti angliškiau nei pats tikriausias anglas. Jo laukė „Land Rover“, turintis nuvežti į kalnus, pas jau medžiojantį tėvą ir brolį. Kai Diegas išėjo iš vilos, Rosas tebesėdėjo krėsle aukštu atlošu. Jei Diegas būtų buvęs pastabesnis, būtų pamatęs, jog jis skaito tą patį to paties laikraščio puslapį.

— Kiek kainavo Baringtono kompanijos akcijos, kai buvo uždaryta akcijų birža? — iškart paklausė donas Pedras, kai sūnus išlipo iš automobilio ir atėjo pas juos.

— Du svarus ir aštuonis šilingus.

— Šilingu pakilo. Vadinasi, galėjai atvykti ir vakar.

— Penktadieniais akcijų vertė dažniausiai nekyla, — tepasakė Diegas; užtaisytojas jam padavė šautuvą.

Beveik visą šeštadienio rytą Ema rašė pirmą kalbos variantą; ji vis dar vylėsi tą kalbą pasakyti po devynių dienų vyksiančiame me-

tiniame visuotiniame susirinkime. Ema paliko kelis tuščius tarpus, kuriuos tikėjosi užpildyti savaitės viduryje; kai ką teks papildyti likus vos kelioms valandoms iki susirinkimo.

Ema buvo dėkinga už viską, ką darė Sedrikas, tik jai nepatiko, kad negali savarankiškiau dalyvauti Londone ir Škotijoje besimezgančioje dramoje.

Tą rytą Haris kūrė siužetą. Kol kiti vyrai žiemą šeštadienius leisdavo žiūrėdami futbolą, o vasarą — kriketą, jis ilgai vaikštinėdavo po dvaro apylinkes ir kurdavo siužetus, kad pirmadienio rytą, vėl paėmęs parkerį, jau žinotų, kaip Viljamas Varvikas išnarplios nusikaltimą. Tą vakarą Haris ir Ema vakarieniavo dvare ir pažiūrėję serialą „Daktaro Finlio žurnalas" iškart nuėjo miegoti. Ema teberepetavo kalbą, kol galiausiai užmigo.

Šeštadienio rytą Džailzas dirbo kassavaitinius darbus priiminėdamas interesantus ir išklausė aštuoniolikos rinkėjų skundus dėl įvairiausių reikalų — nuo miesto tarybos negebėjimo ištuštinti šiukšlių konteinerių iki klausimų, kaip tasai senis, Itono ponas, seras Alekas Daglasas Hiumas gali suprasti darbo žmonių problemas.

Išėjus paskutiniam rinkėjui, Džailzo įgaliotinis nuvežė jį į „Naująją Škotiją", šią savaitę lankytiną aludę, išgerti pintos alaus, pasivaišinti pyragu su mėsa ir daržovėmis, pasirodyti rinkėjams. Dar mažiausiai dvidešimt rinkėjų pajuto pareigą pasidalinti su parlamentaru savo nuomonėmis milijardu įvairiausių klausimų, kol galiausiai jam ir įgaliotiniui Grifui buvo leista keliauti į Aštongeito stadioną žiūrėti draugiškų varžybų tarp Bristolio „Sity" ir Bristolio „Rovers"; varžybos baigėsi nuliniu rezultatu ir nebuvo labai draugiškos.

Varžybas stebėjo daugiau nei šeši tūkstančiai Džailzo rėmėjų, ir kai teisėjas sušvilpė, skelbdamas rungtynių pabaigą, besiskirstantieji iš aikštelės neabejojo, ką palaiko seras Džailzas, ryšintis šaliką

raudonais ir baltais dryžiais, kad visi matytų, kieno pusę jis palaiko; kita vertus, Grifas jam nuolat primindavo, jog devyniasdešimt procentų jo rinkėjų yra Bristolio „Sity" aistruoliai.

Džailzui pakeliui iš stadiono teko išklausyti dar kelias nuomones, nebūtinai teigiamas, ir tada Grifas atsisveikino, sakydamas „iki pasimatymo".

Džailzas grįžo į Baringtonų namus pas Gvinetę, kuri buvo paskutinį mėnesį nėščia, kartu pavakarieniauti. Nei vienas, nei kitas nekalbėjo apie politiką. Džailzas nenorėjo jos palikti, bet šiek tiek po devintos išgirdo, kaip prie namų privažiavo automobilis. Pabučiavęs žmoną, jis nuėjo prie durų ir pamatė ant slenksčio stovintį savo įgaliotinį.

Grifas jį išsigabeno į dokininkų klubą, kur Džailzas sužaidė porą snukerio partijų ir mėtė į taikinį strėlytes; laimėti nepavyko. Vyrukus Džailzas vaišino gėrimais, bet kadangi kitų rinkimų data dar nebuvo paskelbta, niekas jo negalėjo kaltinti papirkinėjimu.

Kai galiausiai tą vakarą Grifas nugabeno parlamentarą namo, į Baringtono dvarą, jis priminė Džailzui, kad kitą rytą jam teks dalyvauti trijose mišiose, kur galės pašmėžuoti tarp tų rinkėjų, kurie nebuvo šeštadienio rytiniame priėmime, nežiūrėjo vietinių komandų varžybų ar nepramogavo dokininkų klube. Džailzas atsigulė prieš pat vidurnaktį, kai Gvinetė jau miegojo.

Greisė leido šeštadienį skaitydama studentų darbus; kai kurie iš jų galiausiai nubudo susivokę, jog mažiau nei po metų teks stoti akis į akį su egzaminuotojais. Viena iš gabiausių jos studenčių Emilija Galjer, kuriai išties gerai sekėsi, jau dabar puolė į paniką. Trejų metų programą ji tikėjosi perkąsti per tris semestrus. Greisė jos neužjautė. Dabar ji skaitė dar vienos protingos merginos Elžbietos Rutledž darbą; toji mergina nuosekliai mokėsi nuo pirmųjų dienų Kembridže. Elžbieta taip pat buvo puolusi į paniką ir nerimavo, jog negaus diplomo su pagyrimu, kurio visi iš jos tikėjosi. Greisė ją labai

užjautė. Šiaip ar taip, paskutiniais studijų metais ji pati lygiai taip pat nuogąstavo.

Greisė atsigulė kiek po pirmos, perskaičiusi paskutinį darbą. Ji miegojo kietai.

Kai suskambo telefonas, Sedrikas jau daugiau nei valandą sėdėjo prie darbo stalo. Jis pakėlė ragelį ir nenustebo, išgirdęs kalbantį Abę Koheną; Sičio laikrodžiai mušė aštuntą.

— Man pavyko Niujorke ir Los Andžele parduoti šimtą aštuoniasdešimt šešis tūkstančius akcijų, kurių kaina nukrito nuo dviejų svarų aštuonių šilingų iki svaro ir aštuoniolikos šilingų.

— Nebloga pradžia, pone Kohenai.

— Negirkit dienos be vakaro, pone Hardkastlai. Paskambinsiu pirmadienį, apie aštuntą, ir pranešiu, kiek nupirko australai.

Sedrikas iš savo kabineto išėjo kiek po vidurnakčio, o grįžęs namo net neskambino Berilei, nes ji jau miegojo. Ji jau seniai suprato, kad vienintelė jos vyro meilužė — panelė „Farthing's" bankas. Sedrikas gulėjo atmerktomis akimis, blaškydamasis ir vartydamasis, mąstydamas apie ateinančias trisdešimt šešias valandas, ir suprato, kodėl pastaruosius keturiasdešimt metų niekada nerizikuodavo.

Po pietų Rosas ir Džina Bačananai kalnuotoje Škotijoje leidosi į ilgą kelionę pėsčiomis.

Jie grįžo apie penktą, ir tada Rosas vėl pradėjo eiti sargybą. Šįkart jo budėjimas skyrėsi tik tuo, kad jis skaitė seną *Country Life* numerį. Rosas nepajudėjo iš vietos, kol nesulaukė grįžtančio dono Pedro ir dviejų jo sūnų. Du iš jų atrodė visai patenkinti, bet Diegas buvo susimąstęs. Jie visi nuėjo į tėvo numerį ir iki vakaro jų niekur nesimatė.

Rosas ir Džina vakarieniavo valgomajame, o paskui, maždaug

be dvidešimt devintą, laiptais užlipo į miegamąjį ir dar kokį pusvalandį, kaip buvo pratę, skaitė: ji – Džordžetę Hejer, o jis – Alisterį Makliną. Galiausiai išjungęs šviesą ir ištaręs įprastą „labanakt, brangioji", Rosas giliai užmigo. Šiaip ar taip, jam daugiau nieko ir nereikėjo daryti, tik užtikrinti, kad Martineso šeima iki pirmadienio ryto neišvyktų į Londoną.

Kai tą vakarą donas Pedras su sūnumis savo kambaryje sėdo pietauti, vienintelis Diegas buvo nekalbus.

– Ar taip surūgai todėl, kad nušovei mažiau paukščių nei aš? – įgėlė tėvas.

– Kažkas negerai, – atsakė Diegas, – bet negaliu pasakyti kas.

– Na, tikėkimės, iki ryto išsiaiškinsi, ir rytoj visi smagiai pašaudysim.

Pusę dešimtos, kai stalas buvo sutvarkytas, Diegas išėjo ir užsidarė savo kambaryje. Atsigulęs jis pamėgino kuo smulkiausiai prisiminti, kaip atvyko į Karaliaus kryžkelės stotį, tarsi prieš akis slinktų nespalvoto filmo kadrai. Tačiau Diegas buvo taip pavargęs, jog greitai kuo giliausiai užmigo.

Krūptelėjęs jis nubudo dvidešimt penkios minutės po šeštos, mintyse tematydamas vienintelį paveikslą.

35

Sekmadienio vakaras

Sekmadienio popietę Rosas, grįžęs iš pasivaikščiojimo su Džina, ketino padrybsoti karštoje vonioje, išgerti puodelį arbatos su trapios tešlos sausainiais ir vėl eiti budėti.

Keliuku žingsniuodamas Glenleveno link, jis nenustebo pamatęs, kaip trobelėje-viešbutyje dirbantis vairuotojas kelia į automobilio bagažinę lagaminą. Šiaip ar taip, po savaitgalio medžioklės vienas kitas svečias išvyks. Rosą domino tik vienas vienintelis svečias, bet jis liks čia iki antradienio, todėl Rosas nebesuko sau galvos.

Jie lipo laiptais į savo kambarį antrame aukšte, ir tada pro juos pralėkė Diegas Martinesas. Leisdamasis žemyn jis šokinėjo per dvi pakopas, tarsi vėluotų į susitikimą.

— Oi, vestibiulyje ant stalo palikau laikraštį, — pasakė Rosas. — Tu, Džina, lipk į viršų, o aš po minutėlės grįšiu.

Rosas apsigręžė ir vėl nusileido laiptais, stengdamasis nežiūrėti į Diegą, kuris dabar kalbėjosi su registratore. Rosas neskubėdamas pėdino į arbatinę, o Diegas išėjo iš viešbučio ir įsitaisė galinėje laukiančio automobilio sėdynėje. Rosas pakeitė kryptį ir greitį — apsigręžęs pasileido prie vilos durų ir dar spėjo juos pamatyti, tolstančius keliuku. Jis vėl smuko vidun ir nuėjo tiesiai prie registratorės. Jauna mergina šiltai jam nusišypsojo.

— Laba diena, pone Bačananai, kuo galėčiau padėti?

Dabar — ne metas nereikšmingiems pokalbiams.

— Mačiau, kaip išėjo ponas Diegas Martinesas. Šįvakar mudu su žmona ketinome jį pasikviesti vakarienės. Ar jis žadėjo grįžti?

— Ne, pone. Briusas jį veža į Edinburgą, į naktinį Londono traukinį. Bet donas Pedras ir ponas Luisas Martinesas bus čia iki antradienio, todėl jei norėtumėte su jais pavakarieniauti...

— Man nedelsiant reikia paskambinti.

— Deja, pone Bačananai, ryšys nutrūkęs; jau sakiau ir ponui Martinesui, kad iki rytojaus turbūt niekas jo nepatvarkys...

Šiaip mandagus Rosas apsigręžė ir netaręs nė žodžio kaip žaibas nėrė prie durų. Išbėgęs iš vilos jis įšoko į savo automobilį ir leidosi į neplanuotą kelionę. Jis nesistengė Diego pasivyti, nenorėjo, kad šis suprastų, jog yra sekamas.

Roso mintys veikė aukščiausia pavara. Pirmiausia jis svarstė praktiškus klausimus. Ar reikėtų sustoti paskambinti Sedrikui ir jį informuoti, kas nutiko? Apsisprendė neskambinti; šiaip ar taip, dabar jam svarbiausia įsitikinti, kad jis nepavėluos į Londono traukinį. Jei atvykus į Veiverlį dar bus laiko, tada ir įspės Sedriką, jog Diegas grįžta į Londoną diena anksčiau.

Antra jam šovusi mintis – pasinaudoti Britų geležinkelio valdybos naryste ir paprašyti, kad kasoje Diegui neparduotų bilieto. Tačiau iš to nebūtų jokios naudos, nes jis apsistotų viešbutyje Edinburge ir dar prieš rytą atsidarant biržai paskambintų savo brokeriui; sužinojęs, kad per savaitgalį Baringtono kompanijos akcijų vertė krito, jis vis dar turėtų daugiau nei užtektinai laiko pakeisti tėvo planus mesti į rinką akcijas. Ne, geriau leisti jam lipti į traukinį, o jau tada mąstyti, ką daryti toliau, nes dabar nė iš tolo nenutuokė.

Važiuodamas Edinburgo keliu Rosas stebėjo, kad spidometro rodyklė neviršytų šešiasdešimties. Neturėtų būti sunku traukinyje gauti kupė su miegamąja vieta, nes tokia kupė visada būna rezervuota Britanijos geležinkelio direktoriams. Jis tik vylėsi, kad šią naktį į Londoną nevyks joks kitas jo kolega valdybos narys.

Rosas nusikeikė pasukdamas ilgesniu keliu, apvažiuodamas Forto įlankos gatvės tiltą, kuris bus atidarytas tik kitą savaitę. Išvažiavęs į priemiestį, dar nebuvo išsprendęs klausimo, kaip elgtis su Diegu jau įsėdus į traukinį. Rosas labai norėjo, kad šalia jo sėdėtų Haris Kliftonas. Dabar jis jau būtų sumanęs tuziną scenarijų. Beje, jei kalba suktųsi apie romaną, Diegą jis tiesiog užtalžytų.

Jo mąstymus nutraukė staiga užsikosėjęs variklis. Rosas pažvelgė į degalų matuoklį ir pamatė mirksinčią raudoną lemputę. Nusikeikė, trinktelėjo per vairą ir ėmė dairytis degalinės. Maždaug po mylios variklis jau ne kosėjo, o springo, automobilis riedėjo vis lėčiau, kol galiausiai laisvąja eiga nuriedėjo į šalikelę. Rosas pažvelgė į laikrodį. Traukinys išvyks į Londoną po keturiasdešimties minu-

čių. Jis iššoko iš automobilio ir pasileido bėgti, kol pritrūkęs kvapo sustojo prie ženklo su užrašu *Miesto centras 3 mylios*. Jau seniai praėjo tie laikai, kai tris mylias jis galėdavo įveikti mažiau nei per keturiasdešimt minučių.

Rosas stovėjo šalikelėje, stengdamasis susistabdyti automobilį. Vargu ar kam nors galėjo pasirodyti patrauklus šis keistas tipas, vilkintis blausiai žalio tvido švarką, Bačanano klano kiltą ir mūvintis žaliomis ilgomis kojinėmis. Jis kilnojo atlenktą nykštį taip, kaip kilnodavo besimokydamas Šv. Andriaus universitete; beje, ir tais laikais jam prastai sekėsi „balsuoti".

Rosas pakeitė taktiką ir nuėjo ieškoti taksi. Toje miesto dalyje sekmadienio vakarą šitai irgi pasirodė neįgyvendinama užduotis. Ir tada Rosas pamatė savo gelbėtoją — jo link važiuojantį raudoną autobusą su riebiu užrašu **MIESTO CENTRAS** priekyje. Autobusui pravažiavus ir nuriedėjus tolyn, Rosas apsigręžė ir pasileido link stotelės taip, kaip dar niekada nebuvo bėgęs, melsdamasis ir vildamasis, kad vairuotojas jo pasigailės ir palauks. Į maldas buvo atsiliepta, jis įšoko į autobusą ir susmuko ant priekinės sėdynės.

— Iki kurios stotelės? — paklausė konduktorius.

— Iki Veiverlio stoties, — sušnopavo Rosas.

— Šeši pensai.

Rosas išsiėmė piniginę ir padavė jam dešimties šilingų banknotą.

— Neturėsiu grąžos.

Rosas graibė kišenėse ieškodamas smulkių, tačiau viską buvo palikęs Glenleveno vilos miegamajame. Beje, ten jis paliko ne tik smulkias monetas.

— Grąžos nereikia, — pasakė jis.

Apstulbęs konduktorius įsikišo į kišenę dešimties šilingų banknotą ir nelaukė, kol keleivis persigalvos. Šiaip ar taip, paprastai rugpjūtį Kalėdų nebūna.

Autobusui nuvažiavus kelis šimtus jardų, Rosas pamatė „Macphersons“ degalinę, dirbančią visą parą. Jis ir vėl nusikeikė. Rosas nusikeikė trečią kartą, nes buvo pamiršęs, kad autobusai stoviniuoja nuolat, neveža tiesiai ten, kur tu nori nukakti. Jiems sustojus stotelėje ar prie raudonai degančio šviesoforo, Rosas pažvelgdavo į laikrodį, bet šis nepradėjo eiti lėčiau, o autobusas nesumanė važiuoti greičiau. Kai galiausiai pasirodė stotis, buvo likusios aštuonios minutės. Sedrikui paskambinti nepakaks laiko. Rosui lipant iš autobuso, konduktorius atsistojo lyg gavęs komandą „ramiai“ ir atidavė jam pagarbą kaip besisvečiuojančiam generolui.

Rosas nuskubėjo į stotį ir patraukė prie traukinio, kuriuo jau daugybę kartų buvo keliavęs. Tiesą sakant, jis tiek daug kartų keliavo, jog dabar galėtų kuo ramiausiai pavakarieniauti, maloniai ko nors pagurkšnoti ir skaniai išsimiegoti, traukiniui dardant visas tris šimtus trisdešimt mylių. Tačiau Rosas nujautė, kad šiąnakt nemiegos.

Kai priėjo prie užtvaro, jam buvo dar šauniau atiduota pagarba. Veiverlio bilietų kontrolieriai didžiavosi jau per trisdešimt žingsnių pažįstantys visus kompanijos direktorius.

— Labas vakaras, pone Bačananai, — pasisveikino kontrolierius. — Nežinojau, kad šįvakar su mumis keliausite.

Neketinau keliauti, norėjo atsakyti Rosas, bet tik pasisveikino su kontrolieriumi, nuėjo į perono galą ir įlipo į vagoną, likus kelioms minutėms iki išvykimo.

Koridoriumi žingsniuodamas į direktoriams skirtą kupė, jis pamatė jo link einantį vyriausiąjį palydovą.

— Gerą vakarą, Angusai.

— Gerą vakarą, pone Bačananai. Pirmos klasės svečių sąraše nematėiau jūsų pavardės.

— Taip, nematei, — atsakė Rosas. — Apsisprendžiau paskutinę minutę.

— Deja, direktorių kupė... — Roso širdis apmirė, — nesutvarkyta, bet jei sutiktumėt ko nors išgerti vagone-restorane, pasakysiu, kad nedelsiant sutvarkytų.

— Ačiū, Angusai, taip ir padarysiu.

Įžengęs į vagoną-restoraną Rosas pirmiausia pamatė prie baro sėdinčią patrauklią jauną moterį. Jam ji pasirodė lyg ir pažįstama. Rosas užsisakė viskio su soda ir įsitaisė ant kėdutės šalia jos. Jis pagalvojo apie Džiną ir pasijuto kaltas, kad ją paliko. Iki rytojaus ryto jis niekaip negalės jai pranešti, kur esąs. Paskui prisiminė dar kai ką palikta; blogiausia, kad neužsirašė gatvės, kurioje paliko automobilį, pavadinimo.

— Labas vakaras, pone Bačananai, — Roso nuostabai, pasisveikino moteris.

Jis atidžiau į ją pažvelgė, bet vis tiek nepažino.

— Aš vardu Kiti, — kalbėjo ji tiesdama pirštinėtą ranką. — Nuolat matau jus važiuojantį šiuo traukiniu; suprantama, jūs — „British Railways“ direktorius.

Rosas nusišypsojo ir gurkštelėjo viskio.

— O ką jūs veikiate, kad taip dažnai važinėjate į Londoną ir atgal?

— Verčiuosi privačia praktika, — atsakė Kiti.

— Ir kokia toji praktika? — paklausė Rosas, šalia išdygus vyriausiajam palydovui.

— Jums jau paruošta kupė, pone; jei norite, galime eiti, palydėsiu.

Rosas baigė gerti.

— Malonu susipažinti, Kiti.

— Ir man, pone Bačananai.

— Kokia žavi jauna moteris, Angusai, — pratarė Rosas, sekda-

mas paskui palydovą į kupė. — Ji jau rengėsi man papasakoti, kodėl taip dažnai keliauja šiuo traukiniu.

— Tikrai nežinau, pone.

— Tikrai žinai, Angusai, nes nėra to, ko nežinotum apie „Naktinį škotą".

— Na, sakykime, ji labai populiari tarp kai kurių nuolatinių mūsų keleivių.

— Ar tu nori pasakyti?..

— Taip, pone. Ji važiuoja pirmyn ir atgal du tris kartus per savaitę. Labai taktiška ir...

— Angusai! Mes vadovaujame „Naktiniam škotui", o ne naktiniam klubui.

— Visiems reikia užsidirbti, pone, o jei Kiti reikalai klostysis puikiai, gerai bus visiems.

Rosas prapliupo juoktis.

— Ar kiti direktoriai žino apie Kiti?

— Gal vienas kitas. Ji jiems taiko nuolaidą.

— Angusai, tvardykis.

— Atsiprašau, pone.

— Grįžk prie darbo. Norėčiau pamatyti visų pirmos klasės keleivių sąrašą. Traukinyje gali būti žmogus, su kuriuo norėčiau pavakarieniauti.

— Žinoma, pone.

Angusas ištraukė iš aplanko popieriaus lapą ir padavė Bačananui.

— Vakarienei rezervavau jūsų staleli.

Rosas vedė pirštu per sąrašą, kol pamatė, kad ponas D. Martinesas yra ketvirtame vagone.

— Norėčiau pasikalbėti su Kiti, — pratarė grąžindamas Angusui sąrašą. — Ir kad daugiau niekas apie tai nesužinotų.

— Taktas — antras mano vardas, — tramdydamas šypsnį atsakė Angusas.

— Viskas ne taip, kaip pamanei.

— Visada būna ne taip, pone.

— Ir norėčiau, kad vagone-restorane paruoštum man staliuką šalia pono Martineso, kurio kupė yra ketvirtame vagone.

— Gerai, pone, — atsakė Angusas, dabar jau visai suglumęs.

— Saugosiu mažutę tavo paslaptį, Angusai, jei tu saugosi manąją.

— Saugočiau, pone, jei nors iš tolo nutuokčiau, kokia toji jūsų paslaptis.

— Kol atkeliausime į Londoną, nutuoksi.

— Einu ieškoti Kiti, pone.

Laukdamas, kol ateis Kiti, Rosas mėgino surikiuoti mintis. Dabar jis tebuvo pasirinkęs delsimo taktiką, bet gal vėliau ras ir efektyvesnį sprendimą. Prasivėrė jo kupė durys ir vidun įsmuko Kiti.

— Kaip miela vėl jus matyti, pone Bačananai, — pratarė ji sėsdamasi priešais Rosą ir užmesdama koją ant kojos taip, kad matytųsi kojinės kraštelis. — Gal galėčiau pasitarnauti?

— Manyčiau, taip, — atsakė Rosas. — Kokie jūsų įkainiai?

— Viskas priklauso nuo to, ko tikitės.

Rosas jai tiksliai pasakė, ko tikisi.

— Tada bus penki svarai, pone.

Rosas išsitraukė piniginę, išėmė penkių svarų banknotą ir padavė.

— Stengsiuosi kiek įmanydama, — pažadėjo Kiti, pakėlė sijoną, užsikišo už kojinės banknotą ir dingo taip pat tyliai, kaip ir atėjo.

Rosas paspaudė prie durų įrengtą raudoną mygtuką, ir po kelių akimirkų atėjo palydovas.

— Ar rezervavote mano staliuką ponui Martinesui?

— Taip, o jums radau vietelę vagono-restorano gale.

— Dėkoju, Angusai. Kiti reikia pasodinti priešais poną Martinesą, o viską, ką ji valgys ir gers, prašau įskaičiuoti į mano sąskaitą.

— Labai gerai, pone. O kaip ponas Martinesas?

— Už maistą jis sumokės pats, bet jam turi būti patiekti geriausias vynas ir stiprieji gėrimai ir aiškiai pasakyta, kad jis vaišinamas veltui.

— Ar gėrimus irgi įrašyti į jūsų sąskaitą, pone?

— Taip. Tačiau jis to neturi žinoti, nes viliuosi, kad ponas Martinesas šiąnakt miegos labai saldžiai.

— Manau, jau pradedu šį tą suprasti, pone.

Palydovui išėjus Rosas svarstė, ar Kiti pavyks. Jeigu ji galėtų taip nugirdyti Martinesą, kad jis iki ryto devintos liktų savo kupė, ji būtų atlikusi savo darbą, o Rosas mielai išsiskirtų su dar viena penkių svarų kupiūra. Jam ypač patiko Kiti mintis antrankiais jį prirakinti prie keturių lovos kampų ir ant kupė durų pakabinti lentelę su užrašu „Netrukdyti“. Niekas nieko neįtars, nes nebūtina lipti iš traukinio iki pusės dešimtos, o daugelis keleivių mielai dar pagulinėja, paskui mėgaujasi vėlyvais pusryčiais, ragaudami rūkytų menkių.

Šiek tiek po aštuntos Rosas išėjo iš savo kupė, patraukė į vagoną-restoraną ir pražingsniavo pro Kiti, įsitaisiusią priešais Diegą Martinesą. Praeidamas jis išgirdo, kaip vyriausiasis someljė jiems skaito vynų sąrašą.

Angusas pasodino Rosą pačiame vagono gale, nugara į Martinesą, ir nors Rosas ne kartą gundėsi apsižvalgyti, susilaikė, ne taip, kaip Loto žmona. Baigęs gerti kavą, atsisakęs įprastos taurės brendžio, jis pasirašė čekį ir grįžo į savo kajutę. Eidamas pro savo staliuką apsidžiaugė pamatęs, kad prie jo nieko nebėra. Visai savimi patenkintas Rosas nužingsniavo į savo vagoną, kone pūsdamasis kaip povas.

Visas triumfas išgaravo, kai pravėrė kupė duris ir pamatė ten sėdinčią Kiti.

— Ką čia veikiate? Maniau...

— Pone Bačananai, jis manimi visai nesidomėjo, — dėstė ji. — Ir tikrai išmėginau viską, nuo virvelių iki botagėlio. Pirmiausia, jis negeria. Kažkokie religiniai įsitikinimai. Dar prieš valgant antrąjį patiekalą buvo aišku, kad moterys jo nedomina. Atsiprašau, pone, bet vis tiek ačiū už vakarienę.

— Dėkoju, Kiti. Tikrai didžiai dėkingas, — pratarė Rosas sėsdamasis priešais ją.

Kiti pasikėlė sijoną, ištraukė iš kojinės penkių svarų banknotą ir ištiesė jam.

— Tikrai nereikia, — griežtai pasakė Rosas. — Užsidirbote.

— Bet kada galėčiau... — pratarė ji kišdama jam po kiltu ranką ir keliaudama pirštais aukštyn.

— Ne, Kiti, ačiū, — atsakė Rosas, pakeldamas akis į dangų neva apimtas siaubo.

Ir tada jam šovė dar viena mintis. Jis grąžino Kiti penkių svarų banknotą.

— Pone Bačananai, bet jūs — ne iš tų keistuolių, ką?

— Kiti, turiu pripažinti, kad tai, ką dabar pasiūlysiu, bus tikrai keista.

Ji atidžiai klausėsi, kokių paslaugų iš jos tikimasi šįkart.

— Kokiu metu norite, kad tai padaryčiau?

— Apie trečią, pusę ketvirtos.

— Kur?

— Siūlyčiau tualetą.

— Kiek kartų?

— Manau, vieno pakaktų.

— Bet aš neįkliūsiu į bėdą, ką, pone Bačananai? Nes dabar turiu pastovų pajamų šaltinį, o dauguma pirmos klasės keleivių nėra labai reiklūs.

— Duodu žodį, Kiti. Šitas kartas bus vienintelis, ir niekas niekaip nesužinos, kad prisidėjote.

— Pone Bačananai, jūs — tikras vyras, — pasakė ji ir pakštelėjusi jam į skruostą išėjo iš kupė.

Rosas nenumanė, kas būtų nutikę, jei ji būtų užtrukusi kupė keliomis minutėmis ilgiau. Paspaudęs skambutį jis laukė, kol pasirodys Angusas.

— Tikiuosi, viskas buvo gerai, pone?

— Dar negaliu tvirtai pasakyti.

— Gal dar kuo galėčiau būti naudingas, pone?

— Taip, Angusai. Man reikia geležinkelio taisyklių ir statuto.

— Pažiūrėsiu, ar pavyks rasti, — suglumęs atsakė Angusas.

Grįžęs po dvidešimties minučių jis atsinešė didelį raudoną tomą; neatrodė, kad knyga būtų labai dažnai vartyta. Rosas įniko skaityti. Pirmiausia jis peržvelgė turinį ir rado tris skyrius, kuriuos reikėjo atidžiau perskaityti; sakytum, jis vėl būtų Šv. Andriaus universitete ir rengtųsi egzaminui. Iki trečios valandos ryto jis jau buvo perskaitęs ir pasižymėjęs visas reikiamas pastraipas. Dar pusvalandį stengėsi išmokti jas atmintinai.

Pusę ketvirtos Rosas užvertė storą knygą, atsisėdo ir laukė. Jam nė nešovė į galvą, kad Kiti gali jį nuvilti. Pusė keturių, penkios minutės po pusės ketvirtos, be dvidešimt ketvirta. Staiga traukinys taip trūktelėjo, kad Rosas kone nukrito nuo sėdynės. Garsiai sucypė ratai, traukinys sparčiai mažino greitį ir galiausiai sustojo. Rosas išėjo į koridorių ir pamatė atbėgantį vyriausiąjį palydovą.

— Kažkas atsitiko, Angusai?

— Kažkoks šūdžius, atleiskit, prastai kalbu prancūziškai, sumanė įjungti avarinį stabdį.

— Pranešk, kai ką nors žinosi.

— Gerai, pone.

Rosas kas kelias minutes žvilgčiojo į laikrodį, norėdamas, kad laikas bėgtų kuo greičiau. Dabar koridoriuje šmirinėjo keli keleiviai, mėginantys išsiaiškinti, kas atsitiko; palydovas grįžo po keturiolikos minučių.

— Pone Bačananai, tualete kažkas įjungė avarinį stabdį. Neabejoju, kad supainiojo su grandinėle vandeniui nuleisti. Bet nepadaryta jokios žalos, pone, po dvidešimties minučių pajudėsime.

— Kodėl po dvidešimties minučių? — nekaltai paklausė Rosas.

— Jei užtruksime ilgiau, mus pasivys „Niukaslo skrajūnas“ ir mums sutrukdys.

— Kodėl?

— Turėsime važiuoti paskui jį, vadinasi, teks vėluoti, nes anas traukinys nuo šios vietos iki Londono stoja aštuoniose stotyse. Taip jau buvo nutikę prieš porą metų, kai vienas vaikigalis įjungė stabdį; į Karaliaus kryžkelės stotį atvykome daugiau nei valanda vėliau.

— Tik valanda?

— Taip, Londoną pasiekėme be dvidešimt devintą. Nebenorime, kad taip nutiktų vėl, tiesa, pone? Todėl, jums leidus, pasirūpinsiu, kad pajudėtume.

— Luktelėk, Angusai. Ar radote žmogų, kuris įjungė avarinį stabdį?

— Ne, pone. Turbūt jis pabėgo vos supratęs, kad suklydo.

— Na, man labai gaila, Angusai, bet turiu pasakyti, jog geležinkelio statuto 43b straipsnyje rašoma, kad privalu rasti avarinį stabdį įjungusį asmenį ir išsiaiškinti, kodėl jis taip padarė, dar traukiniui nepradėjus važiuoti.

— Bet mes galėtume jo ieškoti šimtą metų, pone, ir abejoju, kad rastume.

— Jei pasirodytų, kad avarinis stabdis buvo įjungtas be jokios rimtos priežasties, kaltininkui būtų paskirta penkių svarų bauda, ir jis būtų įskųstas vadovybei, — kalbėjo Rosas, toliau cituodamas geležinkelio statutą.

— Mėginsiu spėti, pone.

— Straipsnis 47c.

— Noriu pasakyti, jog žaviuosi jūsų įžvalga, pone; paprašėte

geležinkelio statuto ir taisyklių knygos likus kelioms valandoms iki įjungiant avarinį stabdį.

— Taip, man tikrai pasisekė, tiesa? Ir tikrai manau, jog valdyba norėtų, kad laikytumėmės taisyklių, nesvarbu, kaip tai būtų nepatogu.

— Jeigu jau taip sakote, pone...

— Taip ir sakau.

Rosas ir toliau nekantraudamas žvelgė pro langą ir nenusišypsojo tol, kol po dvidešimties minučių pro juos nepralėkė du kartus pratisai sušvilpęs „Niukaslo skrajūnas". Tačiau ir dabar jis suprato, jog į Karaliaus kryžkelės stotį atvykus, Anguso manymu, be dvidešimt minučių devintą, Diegas turės daugiau nei užtektinai laiko stotyje nueiti į telefono būdelę, paskambinti savo brokeriui ir prieš devintą valandą atsidarant biržai atšaukti tėvo akcijų pardavimą.

— Viskas, pone, — pasakė Angusas. — Gal galėčiau paprašyti mašinisto judėti, nes vienas mūsų keleivis grasina pateiksiąs Britanijos geležinkeliui ieškinį, jei traukinys neatvyks į Londoną prieš devintą.

Rosui nereikėjo klausti, kuris keleivis grasina.

— Važiuokime, Angusai, — nenorom atsakė jis, prieš užverdamas savo kupė duris. Daugiau neišmanė, ką dar galėtų padaryti, kad užlaikytų traukinį dar bent dvidešimčiai minučių.

„Naktinis škotas" sustojo dar keliose nenumatytose stotyse — Darame, Darlingtone, Jorke ir Donkasteryje, — kuriose keleivius išleido ir pasiėmė „Niukaslo skrajūnas".

Kažkas pabeldė į duris, ir į kupė įėjo palydovas.

— Kokios naujausios žinios, Angusai?

— Tasai žmogus, rėkavęs, kad jam reikia atvykti į Londoną laiku, klausia, ar gali išlipti iš traukinio Piterboro stotyje, kurioje stoja „Skrajūnas".

— Ne, negali, — atsakė Rosas, — nes šitam traukiniui nenumatyta stoti Piterbore, todėl vis tiek sustosime ne pačioje stotyje, o jos prieigose, vadinasi, tektų rizikuoti jo gyvybe.

— Straipsnis 49c?

— Taigi jei jis mėgins lipti iš traukinio, tavo pareiga — jėga jį sulaikyti. Straipsnis 49f. Kad ir kaip būtų, — pridūrė Rosas, — juk nenorime, kad vargšelis užsimuštų.

— Tikrai nenorime, pone?

— Kiek stočių liko iki Piterboro?

— Nebeliko, pone.

— Kaip manai, kada atvyksime į Karaliaus kryžkelės stotį?

— Maždaug be dvidešimt devintą. Vėliausiai — aštuntą keturiasdešimt penkios.

Rosas giliai atsiduso.

— Taip arti ir kartu taip toli, — sumurmėjo panosėje.

— Atleiskite, kad klausinėju, — pratarė Angusas, — bet kada *norėtumėte*, kad traukinys atvyktų į Londoną?

Rosas susilaikė nenusišypsojęs.

— Kelios minutės po devintos būtų nuostabu.

— Pažiūrėsiu, ką galiu padaryti, pone, — prieš išeidamas iš vagono, pasakė vyriausiasis palydovas.

Likusį kelią traukinys važiavo vienodu greičiu, bet paskui staiga, niekam neperspėjus, sustojo likus keliems šimtams jardų iki Karaliaus kryžkelės stoties.

— Kalba traukinio palydovas, — pasigirdo per garsiakalbį. — Atsiprašome, kad „Naktinis škotas“ atvyko taip vėlai, tačiau nesame kalti dėl atitinkamai susiklosčiusių aplinkybių. Tikimės, kad keleiviai galės išlipti po kelių minučių.

Rosui teliko stebėtis, kaip Angusui pavyko prailginti kelionę dar pusvalandžiu. Jis išėjo į koridorių ir pamatė Angusą, mėginantį nuraminti būrelį įpykusių keleivių.

— Angusai, kaip taip viską sutvarkei? — sušnabždėjo Rosas.

— Mūsų perone stovi kitas traukinys, kuris į Daramą išvyks tik penkios po devintos; deja, vargu ar galėsime išlaipinti keleivius

anksčiau nei devintą penkiolika. Atleiskite už nepatogumus, pone, — pasakė jau garsiau.

— Labai ačiū, Angusai.

— Nėra už ką, pone. Oo, ne, — pratarė Angusas nuskubėdamas prie lango. — Tai jis.

Rosas pažvelgė pro langą ir pamatė bėgiais stoties link bėgantį Diegą Martinesą. Rosas pažvelgė į laikrodį; aštunta penkiasdešimt trys.

Pirmadienio rytas

Tą rytą Sedrikas įėjo į savo kabinetą prieš septintą ir iškart ėmė žingsniuoti po kambarį, laukdamas telefono skambučio. Bet iki aštuntos niekas nepaskambino. Aštuntą paskambino Abė Kohenas.

— Pone Hardkastlai, man pavyko atsikratyti jūsų turtu, — pasakė Kohenas. —Paskutinės kelios akcijos nuskriejo į Honkongą. Atvirai kalbant, niekas nesupranta, kodėl tokia nedidelė kaina.

— Ir kokia gi galutinė kaina? — paklausė Sedrikas.

— Svaras aštuoni šilingai.

— Geriau ir būti negali, Abe. Rosas buvo teisus. Jūs — tiesiog pats geriausias.

— Dėkoju, pone. Tikiuosi, tiek pinigų praradote turėdamas konkretų tikslą.

Sedrikui nespėjus atsakyti, jis pridūrė:

— Dabar eisiu pamiegoti.

Sedrikas pažvelgė į laikrodį. Akcijų birža pradės darbą po keturiasdešimt penkių minučių. Į duris kažkas tyliai pabeldė; įėjo Sebastijonas, nešinas padėklu su kava ir sausainiais. Jis atsisėdo kitoje pirmininko stalo pusėje.

— Kaip tau sekėsi? — paklausė Sedrikas.

— Paskambinau keturiolikai geriausių brokerių ir pasakiau, kad pirksime visas Baringtono kompanijos akcijas, kurios tik pasirodys rinkoje.

— Gerai, — pratarė Sedrikas vėl pažvelgdamas į laikrodį. — Kadangi Rosas neskambina, vadinasi, mums dar likusi galimybė.

Jis atsigėrė kavos ir kas kelias akimirkas vis dirsčiojo į laikrodį. Kai šimtai įvairiausių Sičio laikrodžių ėmė mušti devintą, Sedrikas pakilo pagerbdamas finansininkų himną. Sebastijonas liko sėdėti įsmeigęs akis į telefoną, trokšdamas, kad šis suskambėtų. Trys minutės po devintos kažkas pakluso jo norui. Sedrikas čiupo ragelį, iškart nesugraibė ir vos nenumetė ant grindų.

— Skambina iš Keiplo, pone, — pasakė Sedriko sekretorė. — Ar sujungti?

— Nedelsiant.

— Labas rytas, pone Hardkastlai. Kalba Deividas Aleksanderis iš Keiplo. Taip, nesame jūsų brokeriai, bet mus pasiekė gandas, jog norite pirkti Baringtono kompanijos akcijų, todėl, pamaniau, vertėtų jums pranešti, kad vienas mūsų klientas pateikė didžiulį pardavimo užsakymą pradine šio ryto kaina. Norėjau paklausti, ar vis dar domitės akcijomis.

— Gal ir taip, — atsakė Sedrikas vildamasis, kad kalba ramiai.

— Tačiau parduodami šias akcijas turime laikytis tam tikrų sąlygų, — kalbėjo Aleksanderis.

— Kokios tos sąlygos? — paklausė Sedrikas, labai gerai žinodamas, apie ką kalbama.

— Mums neleista parduoti akcijų Baringtonų ar Kliftonų šeimos atstovams.

— Mano klientas iš Linkolnšyro; galiu jus patikinti — nei anksčiau, nei dabar jis niekaip nėra susijęs nė su viena jūsų minėta šeima.

— Tada mielai parduosiu tas akcijas, pone.

Sedrikas jautėsi kaip paauglys, bebaigiąs pirmąjį sandorį.

— Pone Aleksanderi, o kokia akcijų kaina mokant iškart? — paklausė jis džiaugdamasis, kad Keiplo brokeris nemato kakta žliaugiančio prakaito.

— Svaras devyni šilingai. Atsidarius biržai, akcijų vertė pakilo vienu šilingu.

— Kiek akcijų siūlote?

— Parduodame milijoną du šimtus tūkstančių, pone.

— Imsiu visas.

— Ar gerai jus išgirdau, pone?

— Tikrai supratote teisingai.

— Vadinasi, perkate milijoną du šimtus tūkstančių Baringtono kompanijos akcijų po svarą devynis šilingus. Ar toks sandoris jums tinka, pone?

— Taip, tinka, — atsakė „Farthing's" banko valdybos pirmininkas, mėgindamas pūstis.

— Sandoris sudarytas, pone. Dabar tos akcijos priklauso „Farthing's" bankui. Šįryt, kiek vėliau, atsiųsiu jums pasirašyti dokumentus.

Pokalbis staiga baigėsi.

Sedrikas pašoko ir sumosavo aukštai iškeltomis rankomis, tarsi Hadersfildo komanda būtų ką tik laimėjusi Futbolo asociacijos taurę. Sebastijonas būtų pasielgęs taip pat, bet vėl suskambo telefonas.

Jis čiupo ragelį, minutėlę paklausė ir skubiai perdavė jį Sedrikui.

— Skambina Deividas Aleksanderis. Sako, kad skubu.

Diegas Martinesas

1964

36

Pirmadienio rytas, 8.53

Diegas Martinesas pažvelgė į laikrodį. Ilgiau laukti nebegalima. Jis nužvelgė sausakimšą koridorių, norėdamas įsitikinti, kad nėra palydovo, tada atidarė langą, iškišęs ranką čiupo už rankenėlės ir pravėrė duris. Diegas šoko iš traukinio ir nusileido ant bėgių.

Kažkas suriko:

— Taip daryti negalima!

Jis negaišo laiko aiškindamas, kad jau padarė.

Diegas pasileido bėgti link ryškiai apšviestos stoties ir turbūt nuskuodė kokius porą šimtų jardų, kol pamatė peroną. Lėkdamas pro stovintį traukinį, jis nematė prie vagono langų prilipusių apstulbusių keleivių žvilgsnių.

— Turbūt čia jau mirties ar gyvybės klausimas, — pratarė vienas iš jų.

Diegas driuokė tol, kol pasiekė perono galą. Dar bėgdamas jis išsitraukė piniginę ir išsiėmė bilietą gerokai iki užtvaro. Kontrolierius pažvelgė į jį ir pratarė:

— Man buvo pasakyta, kad „Naktinio škoto" teks palaukti dar mažiausiai penkiolika minučių.

— Kur artimiausia telefono būdelė? — suriko Diegas.

— Štai ten, — atsakė kontrolierius, rodydamas į visą eilę raudonų būdelių. — Negalima nepastebėti.

Diegas nėrė per sausakimšą salę, bėgdamas kelnių kišenėse mėgino sukrapštyti saujelę monetų. Jis sustojo prie šešių telefono būdelių; trys buvo užimtos. Atidarė dureles ir pažiūrėjo, kiek turi smulkių, bet keturių pensų nesukrapštė; vieno trūko.

— Taip ir maniau!

Jis apsisuko, pamatė laikraščius pardavinėjantį berniuką ir nudūmė prie jo. Nubėgęs į ilgos eilės pradžią, padavė vaikinukui pusę kronos ir pasakė:

— Man reikia penso.

— Gerai, pone, — atsakė laikraščių pardavėjas, manydamas, jog šiam žmogui skubiai prireikė į tualetą, ir kuo skubiausiai davė jam pensą.

Diegas movė atgal prie telefono būdelės ir nebegirdėjo jam skirtų žodžių:

— Nepamirškite grąžos, pone. O laikraštis?..

Diegas atlapojo dureles, ir jį pasitiko žodžiai *Neveikia*. Įsiveržė į gretimą būdelę tada, kai apstulbusi moteris darė duris. Jis nukėlė ragelį, įspraudė į automatą keturis pensus ir surinko *Sitis 416*. Po kelių akimirkų išgirdo signalą.

— Pakelk, pakelk, pakelk! — rėkė Diegas.

Galiausiai ragelyje pasigirdo balsas:

— „Keiplas ir Kompanija“. Kuo galiu padėti?

Diegas paspaudė A mygtuką ir išgirdo, kaip į automatą sukrenta monetos.

— Sujunkite mane su ponu Aleksanderiu.

— Kuriuo ponu Aleksanderiu — A., D. ar V.?

— Palaukite, — pratarė Diegas.

Jis padėjo ragelį ant aparato, išsiėmė piniginę, išsitraukė pono Aleksanderio kortelę ir mikliai vėl paėmė ragelį.

— Dar klausote?

— Taip, pone.

— Su Deividu Aleksanderiu.

— Šiuo metu jis negali atsiliepti. Gal galiu jus sujungti su kitu brokeriu?

— Ne, nedelsdama sujunkite mane su Deividu Aleksanderiu, — reikalavo Diegas.

— Bet jis kalbasi telefonu su kitu klientu.

— Tada nutraukite pokalbį. Reikalas labai svarbus.

— Man neleidžiama nutraukti pokalbių, pone.

— Gali nutraukti ir nutrauksi, kvaiša, jei rytoj rytą dar nori eiti į darbą.

— Kaip pranešti, kas skambina? — paklausė drebantis balselis.

— Sujunk! — rėkė Diegas.

Jis išgirdo, kaip ragelyje spragtelėjo.

— Dar klausote, pone Hardkastlai?

— Ne, nebesiklauso. Čia Diegas Martinesas, pone Aleksanderi.

— Aa, labas rytas, pone Martinesai. Paskambinote pačiu geriausiu metu.

— Pasakykite, kad dar nepardavėte mano tėvui priklausančių Baringtono kompanijos akcijų.

— Tiesą sakant, pardaviau prieš pat jums skambinant. Neabejoju, apsidžiaugsite išgirdęs, kad vienas klientas įsigijo visus milijoną du šimtus tūkstančių; įprastai būtų prireikę dviejų, gal net trijų savaičių visoms akcijoms parduoti. Už akcijas gavau net šilingu daugiau, nei buvo siūloma iš pradžių.

— Už kiek jas pardavėte?

— Po svarą devynis šilingus. Prieš nosį turiu užsakymą.

— Bet penktadienio popietę, prieš uždarant biržą, akcijų vertė buvo du svarai aštuoni šilingai.

— Teisybė, tačiau savaitgalį biržoje buvo atlikta daug sandorių. Maniau, jūs šitai žinote, iš dalies todėl ir apsidžiaugiau, galėdamas taip greitai parduoti visas akcijas.

— Kodėl nemėginote susisiekti su mano tėvu ir jį įspėti, kad akcijų vertė krito? — rėkė Diegas.

— Jūsų tėvas aiškiai pasakė, kad savaitgalį su juo nebus galima susisiekti, jis negrįš į Londoną iki rytojaus ryto.

— Bet kai pamatėte, kad akcijų vertė krito, kodėl nepaklausėte sveiko proto ir nepalaukėte, kol galėsite su juo pasikalbėti?

— Prieš akis turiu jūsų tėvo raštišką nurodymą, pone Martinesai. Aiškiau nė negalima išdėstyti. Visos jo turimos Baringtono kompanijos akcijos šiandien rytą, vos atidarius biržą, turėjo būti mestos į rinką.

— O dabar paklausykite manęs, Aleksanderi, ir klausykite atidžiai. Įsakau jums atšaukti prekybą ir susigrąžinti akcijas.

— Deja, pone, negaliu to padaryti. Kai dėl sandorio susitarta, nieko nebegalima atšaukti.

— Ar dokumentai jau sutvarkyti?

— Ne, pone, bet bus sutvarkyti iki vakaro, iki uždarant biržą.

— Vadinasi, dokumentų netvarkykite. Tam, kas įsigijo akcijas, pasakykite, kad įvyko klaida.

— Sityje taip nedirbama, pone Martinesai. Kai sandoris įvyksta, kelio atgal nebelieka, antraip akcijų rinkoje būtų nuolatinis chaosas.

— Sakau jums, Aleksanderi, arba atšauksite pardavimą, arba aš pateiksiu jūsų kompanijai ieškinį dėl aplaidumo darbe.

— O aš jums sakau, pone Martinesai, kad atšaukęs pardavimą turėčiau stoti prieš akcijų biržos valdybą ir prarasčiau leidimą prekiauti.

Diegas pakeitė taktiką.

— Ar akcijas įsigijo Baringtonų ar Kliftonų šeimos nariai?

— Ne, pone. Mes paraidžiui vykdėme jūsų tėvo nurodymus.

— Tai kas jas įsigijo?

— Vieno savo kliento vardu — žinomo Jorkšyro banko valdybos pirmininkas.

Diegas nusprendė, kad atėjo metas griebtis dar kitokios taktikos, kuri jo dar niekada nebuvo nuvylusi.

— Pone Aleksanderi, jei atšauksite užsakymą, aš jums sumokėsiu šimtą tūkstančių svarų.

— Pone Martinesai, jei taip pasielgčiau, ne tik prarasčiau teisę prekiauti, bet ir sėsčiau į kalėjimą.

— Mokėsiu grynaisiais, todėl nebus jokių liudininkų.

— Liudininkas būsiu aš, — atsakė Aleksanderis, — ir apie šį pokalbį artimiausio partnerių susirinkimo metu pranešiu savo tėvui ir broliui. Turiu aiškiai išsakyti savo poziciją, pone Martinesai. Ateityje ši kompanija nebeturės jokių reikalų nei su jumis, nei su jūsų šeimos nariais. Geros dienos, pone.

Pokalbis baigėsi.

— Ar pirmiausia nori sužinoti gerą žinią, ar blogą?

— Esu optimistas, todėl pradėkite nuo geros.

— Mums pavyko. Galite didžiuotis, tapęs milijono dviejų šimtų tūkstančių Baringtono laivybos kompanijos akcijų savininku.

— O kokia bloga žinia?

— Man reikia milijono septynių šimtų keturiasdešimties tūkstančių svarų vertės čekio, bet apsidžiaugsite sužinojęs, kad nuo tada, kai jas įsigijote, akcijų vertė pakilo keturiais šilingais, todėl jau dabar sulaukėte gražaus pelno.

— Dėkoju, Sedrikai. Kaip buvome sutarę, padengsiu visus nuostolius, kuriuos patyrei savaitgalį. Būsiu sąžiningas. O kas toliau?

— Rytoj į Grimsbį išsiųsiu vieną iš savo direktorių Sebastijoną Kliftoną; jis atgabens dokumentus pasirašyti. Kai tokia didžiulė suma, nenorėčiau kliautis įnoringomis pašto tarnybomis.

— Jei jis — Džesikos brolis, nekantrauju susipažinti.

— Taip, jis — Džesikos brolis. Pas jus turėtų atvykti rytoj, apie

vidurdienį, o kai pasirašysite visus sertifikatus, dokumentus jis pargabens į Londoną.

— Pasakykite jam, jog jis, kaip ir jūs, galės pasmaližiauti nuostabiausios pasaulyje žuvies su bulvėmis, patiektos ant vakarykščio *Grimsby Evening Telegraph* numerio. Tikrai jo nevesiu į prašmatnų restoraną su staltiesėmis nuklotais stalais ir lėkštėmis.

— Jei tiko man, tiks ir jam, — atsakė Sedrikas. — Lauksiu jūsų kitą pirmadienį, metiniame visuotiniame susirinkime.

— Vis dar liko spręstinų klausimų, — pasakė Sebastijonas, kai Sedrikas padėjo ragelį.

— Kokių gi?

— Nors Baringtono kompanijos akcijų vertė ėmė kilti, neturime pamiršti, kad penktadienį spauda gaus Fišerio atsistatydinimo laišką. Valdybos nario būgštavimai, esą kompanijos laukia bankrotas, akcijų rinkoje gali vėl sukelti sumaištį.

— Tai ir yra viena iš priežasčių, dėl kurių rytoj keliauji į Grimsbį, — atsakė Sedrikas. — Dvyliktą valandą pas mane ateina Fišeris, tada jau mėgausiesi skaniausia pasaulyje žuvimi su bulvėmis ir žirnių koše.

— O kokia kita priežastis? — paklausė Sebastijonas.

— Kai susitiksiu su Fišeriu, nenoriu kad čia painiotumeis. Būdamas čia jam priminsi, kam aš iš tikrųjų esu lojalus.

— Su juo nebus paprasta, — įspėjo Sebastijonas, — tuo jau ne kartą gavo įsitikinti mano dėdė Džailzas.

— Neketinu jo smukdyti, — atsakė Sedrikas. — Atvirkščiai. Ketinu jį palaikyti. Ar dar yra kokių bėdų?

— Tiesą sakant, trys: donas Pedras Martinesas, Diegas Martinesas ir kiek mažesnė bėda — Luisas Martinesas.

— Patikimi šaltiniai mane informavo, kad su ta trijule viskas baigta. Donui Pedrui gresia bankrotas, Diegą bet kurią akimirką gali suimti už mėginimą papirkti, o Luisas nesugeba net nosies nu-

sišnypšti, jei tėvas nepaduoda nosinės. Ne, manau, ilgai netrukę šie trys džentelmenai keliaus atgal į Argentiną ir daugiau čia nebepasirodys.

— O man vis tiek atrodo, kad prieš išvykdamas donas Pedras iš paskutiniųjų mėgins atsikeršyti.

— Nemanau, jog šiuo metu jis drįs artintis prie Baringtonų ar Kliftonų šeimų.

— Savo šeimos neturėjau galvoje.

— Dėl manęs gali nesijaudinti, — kalbėjo Sedrikas. — Pats galiu savimi pasirūpinti.

— Net ir apie jus nepagalvojau.

— Tai ką turėjai omenyje?

— Samantą Sulivan.

— Nemanau, kad net jam šautų į galvą taip rizikuoti.

— Martinesas mąsto kitaip nei jūs...

Pirmadienio vakaras

Donas Pedras siaubingai niršo ir kurį laiką net negalėjo kalbėti.

— Kaip jiems taip pavyko? — paklausė.

— Kai penktadienį birža buvo uždaryta, o aš išvykau į Škotiją, — dėstė Diegas, — Niujorke ir Los Andžele kažkas ėmė pardavinėti daugybę Baringtono kompanijos akcijų; dar daugiau akcijų buvo mestos į rinką, kai ryte buvo atidaryta birža Sidnėjuje, ir galiausiai kelios paskutinės akcijos parduotos Honkonge, kai mes visi miegojome.

— Pačia tikriausia tų žodžių prasme, — pasakė donas Pedras. Ir vėl ilgiausia pauzė, kurios niekas nedrįso nutraukti. — Na, kiek aš praradau? — galiausiai paklausė.

— Daugiau kaip milijoną svarų.

— Ar išsiaiškinai, kas tas akcijas pardavinėjo, — spjovė donas Pedras, — nes galiu lažintis, jog tai tas pats žmogus, kuris šįryt nugvelbė mano akcijas už pusę kainos.

— Manau, to žmogaus pavardė galėtų būti Hardkastlas; man paskambinus, jis telefonu kalbėjosi su Deividu Aleksanderiu.

— Sedrikas Hardkastlas, — pratarė donas Pedras. — Jis — Jorkšyro bankininkas, sėdintis Baringtono kompanijos valdyboje ir visada remiantis pirmininkę. Jis dar šito pasigailės.

— Tėve, čia — ne Argentina. Praradai beveik viską, jau žinome, kad valdžia ieško dingsčių tave deportuoti. Gal tikrai atėjo metas baigti šią vendetą.

Diegas pamatė artėjantį delną, bet nė nekrūptelėjo.

— Nemokyk tėvo, ką jam daryti, ko nedaryti. Išvyksiu tada, kai bus patogiausia man, ne anksčiau. Aišku? — Diegas linktelėjo. — Dar naujienų turi?

— Negaliu pasakyti šimtu procentų, bet man atrodo, kad Karaliaus kryžkelės stotyje lipdamas į traukinį pastebėjau Sebastijoną Kliftoną, nors jis stovėjo atokiau.

— Kodėl iki galo neišsiaiškinai?

— Nes traukinys jau turėjo išvykti ir...

— Jie net suprato, jog negalės vykdyti sumanyto plano, jei tu neįlipsi į „Naktinį škotą“. Gudru, — kalbėjo donas Pedras. — Vadinasi, ir į Glenleveną jie turėjo būti pasiuntę žmogų, jis stebėjo kiekvieną mūsų judesį, nes kitaip nebūtų sužinoję, kad grįžti į Londoną.

— Esu tikras, kad niekas manęs nesekė, kai išėjau iš viešbučio. Tikrinau kelis kartus.

— Bet kažkas turėjo žinoti, kad važiuoji tuo traukiniu. Būtų per didelis sutapimas: tą vakarą, kai *tu* keliauji „Naktiniu škotu“, traukinys pirmą kartą per kelerius metus vėluoja pusantros valandos. Ar neprisimeni, kad kelionės metu būtų nutikę kas nors neįprasta?

— Mane mėgino pakabinti kekšė vardu Kiti, o paskui buvo įjungtas avarinis stabdis...

— Per daug sutapimų.

— Paskui mačiau, kaip ji kažką šnibždėjo vyriausiajam palydovui, jis nusišypsojo ir nuėjo.

— Prostitutei ir palydovui nepavyktų vieniems patiems valandą ir trisdešimt minučių užlaikyti traukinio. Traukiniu turėjo keliauti ir duoti nurodymus koks nors tikrai didelis autoritetas.

Dar viena ilga pauzė.

— Manau, jie matė, kaip išvykstame, bet, po velnių, padarysiu viską, kad jie nepamatytų mūsų grįžtančių. O kad tai pavyktų, turėsime būti ne prasčiau pasirengę nei jie.

Klausydamasis šio monologo, Diegas nepasiūlė savos nuomonės.

— Kiek man likę grynųjų?

— Kai tikrinau paskutinį kartą, buvo maždaug trys šimtai tūkstančių, — atsakė Karlas.

— Vakar vakare Bondo gatvėje buvo pradėta pardavinėti mano dailės kūrinių kolekcija. Agniu mane patikino, kad turėčiau gauti daugiau kaip milijoną. Vadinasi, vis dar turiu daugiau nei pakankamai resursų jiems pričiupti. Niekada nereikia pamiršti, jog nesvarbu, kiek nereikšmingų susirėmimų praloši, jei tik laimi paskutinį mūšį.

Diegas nujautė, kad dabar nėra tinkamas metas tėvui priminti, kuris iš dviejų generolų garsiai ištarė šiuos žodžius prie Vaterlo.

Donas Pedras užsimerkė, atsilošė kėdėje ir nieko nebesakė. Ir vėl niekas nė nemėgino nutraukti jo minčių. Staiga jis atsimerkė ir įsitempė kaip styga.

— O dabar įdėmiai klausykit, — pasakė įbesdamas žvilgsnį į jaunesnįjį sūnų. — Luisai, tu būsi atsakingas už tai, kad būtų atnaujinta Sebastijono Kliftono byla.

— Tėve, — kreipėsi Diegas, — mus jau įspėjo...

— Užsičiaupk. Jei nenori būti mano komandos narys, gali dabar pat išeiti.

Diegas nė nekrustelėjo, bet šie žodžiai jį žeidė labiau nei antausis. Donas Pedras vėl kreipėsi į Luisą:

— Noriu žinoti, kur jis gyvena, kur dirba, kas jo draugai. Kaip manai, ar sugebėsi?

— Taip, tėve, — atsakė Luisas.

Diegas neabejojo — jei brolis turėtų uodegą, dabar ją vizgintų.

— Diegai, — kalbėjo donas Pedras, vėl atsisukęs į vyresnįjį sūnų. — Važiuosi į Bristolį ir aplankysi Fišerį. Nesakyk jam, kad atvažiuoji, geriau užklupk netikėtai. Dabar yra dar svarbiau, kad penktadienio rytą jis įteiktų poniai Klifton atsistatydinimo laišką, o paskui apie jį praneštų ir spaudai. To laiško kopijas turi gauti visų nacionalinių laikraščių verslo skyrių redaktoriai; tikiuosi, Fišeris kalbėsis su visais žurnalistais, kurie norės jo interviu. Pasiimk tūkstantį svarų. Niekas taip gerai nepadeda Fišeriui sutelkti minčių, kaip grynieji.

— Gal ir jie mėgins jam ką nors siūlyti, — svarstė Diegas.

— Tada pasiimk du tūkstančius. — Beje, Karlai, — tęsė jis gręždamasis į ištikimiausią sąjungininką, — tau palikau geriausią užduotį. Nusipirk bilietą į Edinburgo traukinį ir surask tą kekšę. O suradęs pasistenk, kad tos nakties ji niekada nepamirštų. Man nerūpi, kaip aiškinsiesi, bet noriu žinoti, kas kaltas, kad traukinys vėlavo pusantros valandos. Vėl visi susitiksime rytoj vakare. Tada jau būsiu apsilankęs pas Agniu ir išsiaiškinęs, kaip vyksta prekyba. — Kiek patylėjęs donas Pedras pridūrė: — Nujaučiu, jog mano sumanymui įgyvendinti prireiks didelės sumos grynųjų.

37

Antradienio rytas

— Išrinkau tau dovaną.

— Tuoj atspėsiu kokią.

— Ne, palauk ir pamatysi.

— Aaa, dovanėlė ne iš karto...

— Taip, turiu pripažinti, kad jos dar neturiu, bet...

— Bet kai gavai tai, ko nori, „ne iš karto" gali užtrukti?

— Teisingai supratai. Tačiau gindamasis galiu pasakyti, kad tikiuosi dar šiandien ją paimti iš...

— „Tiffany"?

— Na, ne, ne iš...

— „Asprey"?

— Tiesą sakant, ne.

— „Cartier"?

— Tas variantas buvo antrasis.

— O koks pirmasis?

— Bingamo.

— Bingamo Bondo gatvėje?

— Ne, Bingamo Grimsbyje.

— O kuo tasai Bingamas garsėja? Deimantais? Kailiniais? Kvepalais? — viltingai klausinėjo ji.

— Žuvų paštetu.

— Vieną indelį ar du?

— Iš pradžių vieną, nes dar turiu pažiūrėti, kaip šie santykiai vystysis toliau.

— Matyt, tiek ir tegali tikėtis darbą praradusi pardavėja, — lipdama iš lovos pasakė Samanta. — Pamanyk, svajojau būti išlaikoma meilužė.

— Šitai bus vėliau, kai tapsiu banko valdybos pirmininku, — atsakė Sebastijonas, paskui ją eidamas į vonią.

— Taip ilgai galiu nepanorėti laukti, — pakeliui į dušą kalbėjo Samanta. Ji jau rengėsi užtraukti užuolaidas, kai Sebastijonas įslinko kartu.

— Mums abiem čia neužteks vietos, — pasakė ji.

— Ar kada nors mylėjaisi duše?

— Palauk ir pamatysi.

— Majore, kaip malonu, kad radote laiko atvykti su manimi susitikti.

— Nesusitrukdžiau, Hardkastlai. Buvau Londone su reikalais, todėl viską patogiai susidėliojau.

— Gal galėčiau pasiūlyti jums kavos, drauguži?

— Dėkoju, norėčiau juodos, be cukraus, — atsakė Fišeris, sėsdamasis kitoje pirmininko stalo pusėje.

Sedrikas paspaudė telefono mygtuką.

— Panele Klaf, prašyčiau du puodelius juodos kavos be cukraus ir gal kelių sausainių. Įdomus dabar metas, Fišeri, kaip manote?

— Ką turite omenyje?

— Savaime suprantama, kitą mėnesį vyksiančias „Bakingamo" krikštynas su karaliene ir pirmąją laivo kelionę, po kurios kompanija turėtų pradėti naują erą.

— Tikėkimės, — atsakė Fišeris. — Nors vis dar yra kelios kliūtys, kurias reikėtų įveikti, kad būčiau galutinai įsitikinęs.

— Štai todėl ir norėjau su jumis pasikalbėti, drauguži.

Tyliai pabeldė į duris, ir į kabinetą įžengė panelė Klaf, nešina padėklu su dviem puodeliais kavos. Vieną puodelį ji padėjo majorui, kitą — pirmininkui, o tarp jų pastatė lėkštę su sausainiais.

— Norėčiau iškart pasakyti, jog didžiai apgailestauju, kad po-

nas Martinesas nutarė parduoti visas Baringtono kompanijos akcijas. Pamaniau, gal galėtumėte paaiškinti, kas jį paskatino taip apsispręsti.

Fišeris pastatė puodelį ant lėkštutės, ištėkšdamas kelis lašus.

— Nenutuokiu, — sumurmėjo.

— Labai atsiprašau, Aleksai, tiesiog pamaniau, kad prieš priimdamas tokį nepakeičiamą sprendimą jis turėjo jus informuoti.

— Kada taip nutiko?

— Vakar rytą, kelios akimirkos po to, kai birža buvo atidaryta, todėl jums ir paskambinau.

Fišeris atrodė kaip sutrikusi lapė, apšviesta artėjančio automobilio žibintų.

— Suprantate, norėčiau su jumis šį tą aptarti.

Fišeris ir toliau sėdėjo be žado, todėl Sedrikas galėjo dar šiek tiek pratęsti jo agoniją.

— Spalio mėnesį man sukaks šešiasdešimt penkeri; nors neketinu trauktis iš banko valdybos pirmininko pareigų, ketinu atsisakyti kai kurių su banku nesusijusių interesų, tarp kurių — ir direktoriaus pareigos Baringtono kompanijoje.

Fišeris pamiršo kavą ir įdėmiai klausėsi kiekvieno Sedriko žodžio.

— Visa tai turėdamas galvoje, nusprendžiau trauktis iš tarybos ir užleisti vietą jaunesniam žmogui.

— Apgailestauju tai girdėdamas, — atsakė Fišeris. — Visada maniau, kad jūsų nuomonė mūsų diskusijoms suteikia išminties ir orumo.

— Malonu girdėti; tiesą sakant, todėl ir norėjau su jumis susitikti.

Fišeris nusišypsojo svarstydamas, ar tikrai gali būti, kad...

— Aleksai, pastaruosius penkerius metus įdėmiai jus stebėjau, ir didžiausią įspūdį man paliko jūsų nuoširdi parama mūsų pirmi-

ninkei, ypač prisimenant, jog judviem konkuruojant ji nugalėjo tik pelniusi pasitraukusio pirmininko balsą.

— Niekada negalima leisti, kad asmeniški jausmai stotų skersai kelio tam, kas geriausia kompanijai.

— Nė pats nebūčiau geriau pasakęs, Aleksai, štai todėl ir vyliausi, kad galėčiau jus prikalbinti užimti mano vietą taryboje, kai nebeatstovausite pono Martineso interesams.

— Labai kilnus pasiūlymas, Sedrikai.

— Ne, iš tikrųjų pasiūlymas labai egoistiškas, nes jei sutiktumėte, padėtumėte garantuoti stabilumą ir tęstinumą tiek Baringtono kompanijai, tiek „Farthing's" bankui.

— Taip, suprantu.

— Be tūkstančio svarų per metus, kuriuos gaunate direktoriaudamas, „Farthing's" jums mokėtų dar tūkstantį, kad reprezentuotumėte banko interesus. Galiausiai norėsiu gauti visą informaciją po kiekvieno valdybos susirinkimo, todėl jums teks vykti į Londoną ir čia nakvoti. Savaime suprantama, visas su tuo susijusias išlaidas padengtų bankas.

— Labai kilniaširdis pasiūlymas, Sedrikai, bet man reikės šiek tiek laiko jį apsvarstyti, — atsakė majoras, neabejotinai grumdamasis su iškilusia problema.

— Aišku, reikės, — atsakė Sedrikas gerai suprasdamas, kokia toji problema.

— Kada jums reikia pranešti savo sprendimą?

— Iki savaitės galo. Norėčiau, kad šis reikalas būtų sutvarkytas iki kitą pirmadienį vyksiančio metinio visuotinio susirinkimo. Iš pradžių ketinau prašyti mane pakeisti savo sūnaus Arnoldo, bet tada dar nežinojau, kad galiu kreiptis į jus.

— Iki penktadienio pasakysiu, ką nusprendžiau.

— Jūs labai malonus, Aleksai. Nedelsdamas parašysiu šį siūlymą patvirtinantį laišką ir šįvakar išsiųsiu.

— Dėkoju, Sedrikai. Būtinai kuo geriausiai viską apsvarstysiu.

— Puiku. O dabar aš jūsų nebetrukdysiu, nes, jei gerai prisimenu, sakėte, kad vidudienį esate numatęs susitikimą Vestminsteryje.

— Tikrai esu numatęs, — atsakė Fišeris iš lėto stodamasis iš vietos ir spausdamas Sedrikui ranką; Sedrikas palydėjo jį iki durų.

Pirmininkas grįžo prie stalo, atsisėdo ir pradėjo rašyti majorui laišką, svarstydamas, ar jo pasiūlymas pasirodys labiau viliojantis nei Martineso, kurį jis tikrai pateiks.

Prie Agniu galerijos privažiavo raudonas „Rolls-Royce". Donas Pedras užlipo ant šaligatvio ir pažvelgęs į langą pamatė žmogaus ūgio ponios Ketlinos Niuton, gražiosios Tiso meilužės, portretą. Išvydęs raudoną tašką, jis nusišypsojo.

Jo veidą nušvietė dar platesnė šypsena, kai įžengė į galeriją. Martinesas nusišypsojo ne todėl, kad išvydo tiek daug nuostabių paveikslų ir skulptūrų, bet todėl, kad keli meno kūriniai buvo pažymėti daugybe raudonų taškų.

— Kuo galėčiau padėti, pone? — paklausė pagyvenusi moteris.

Donas Pedras svarstė, kas nutiko tai jaunai gražiai merginai, kuri jį pasitiko tada, kai lankėsi galerijoje paskutinį kartą.

— Norėčiau pasikalbėti su ponu Agniu.

— Nesu tikra, ar šiuo metu būtų įmanoma. Gal aš galėčiau jums padėti?

— Dėl manęs bus įmanoma, — atsakė donas Pedras. — Kad ir kaip būtų, tai — mano pasirodymas, — pridūrė aukštai iškeldamas rankas, tarsi laimintų susirinkusią bendruomenę.

Moteris skubiai nuėjo, netarusi nė žodžio pabeldė į pono Agniu kabineto duris ir dingo kabinete. Po kelių akimirkų pasirodė savininkas.

— Laba diena, pone Martinesai, — pasisveikino kiek per santūriai, bet šitai donas Pedras palaikė angliška nuosaikumu.

— Matau, kad pardavinėti sekasi gerai, bet kiek iki šiol paėmėte?

— Gal galėtume eiti į mano kabinetą, kur bus daugiau privatumo.

Donas Pedras nusekė paskui jį per galeriją, skaičiuodamas raudonus taškus, bet laukė, kol bus uždarytos kabineto durys, ir tik tada pakartojo klausimą.

— Kiek iki šiol paėmėte?

— Atidarymo vakarą kiek daugiau nei šimtą septyniasdešimt svarų, o šįryt paskambino vienas džentelmenas ir rezervavo dar du kūrinius — Bonarą ir Utrilą, už kuriuos lengvai gausime daugiau kaip du šimtus tūkstančių. Taip pat teiravosi iš Nacionalinės galerijos dėl Rafaelio.

— Gerai, nes man dabar pat reikia šimto tūkstančių.

— Deja, pone Martinesai, manau, kad nebus įmanoma.

— Kodėl ne? Pinigai mano.

— Jau kelias dienas mėginau su jumis susisiekti, bet buvote išvykęs į Škotiją medžioti.

— Kodėl negaliu gauti savo pinigų? — dabar jau grėsmingu tonu toliau reikalavo Martinesas.

— Praėjusį penktadienį pas mus lankėsi ponas Ledberis iš „Midland“ banko Šv. Jokūbo gatvėje. Kartu su juo buvo ir jų teisininkas, kuris davė mums nurodymus visus už meno kūrinius gautus pinigus tiesiogiai pervesti bankui.

— Jis neturi įgaliojimų taip elgtis. Ši kolekcija priklauso man.

— Jie mums pateikė oficialius dokumentus ir įrodė, jog visą kolekciją užstatėte imdamas atitinkamos sumos paskolą ir kiekvieną meno kūrinį užregistravote atskirai.

— Bet vakar aš tą paskolą grąžinau.

— Vakar vakare, prieš pat parodos atidarymą, teisininkas vėl grįžo ir perdavė man teismo įsakymą, pagal kurį neturiu teisės pervesti pinigų niekam kitam, tik bankui. Labai norėčiau pabrėžti, pone Martinesai, kad Agniu galerijoje verslo reikalus norėtume tvarkyti kitaip.

— Nedelsiant gausiu oficialų skolos grąžinimo dokumentą. Kai grįšiu, manau, jau būsite man parengęs čekį šimtui tūkstančių svarų.

— Iki pasimatymo vėliau, pone Martinesai.

Donas Pedras išėjo iš galerijos nepaspaudęs savininkui rankos ir daugiau nieko nepasakęs. Skubiu žingsniu jis patraukė Šv. Jokūbo kryptimi, o „Rolls-Royce" sekė iš paskos, atsilikęs keliais jardais. Priėjęs banką donas Pedras žengė vidun ir patraukė tiesiai į valdytojo kabinetą, niekam nė nespėjus paklausti, kas jis toks ar su kuo nori susitikti. Nuėjęs iki koridoriaus galo, jis nepabeldė į duris, bet iškart įvirto į kabinetą, kur prie stalo sėdėjo ponas Ledberis ir kažką diktavo sekretorei.

— Laba diena, pone Martinesai, — pasisveikino Ledberis, tarsi jau būtų jo laukęs.

— Išeik, — paliepė donas Pedras, pirštu rodydamas į sekretorę, kuri mikliai išėjo iš kabineto, nė nedirstelėjusi į valdytoją.

— Ledberi, kokius čia žaidimus žaidžiate? Ką tik buvau Agniu galerijoje. Jie atsisako man atiduoti pinigus, gautus pardavus mano asmeninę meno kūrinių kolekciją, ir sako, kad dėl to kaltas jūs.

— Deja, toji kolekcija jau nebe jūsų, — atsakė Ledberis, — ir jau kuris laikas nebe jūsų. Jūs neabejotinai pamiršote, kad perleidote kolekciją bankui, kai dar kartą sutikome pratęsti kreditavimo paslaugas.

Ledberis atrakino viršutinį nedidelės žalios spintelės stalčių ir išėmė segtuvą.

— O kaip pinigai, gauti pardavus Baringtono kompanijos akcijas? Grynųjų pajamų turėjo būti per tris milijonus.

— Ir vis tiek lieka banko suteikto kredito perviršis, — jis pravertė kelis segtuvo puslapius, — vakar vakare tasai perviršis buvo septyni šimtai septyniasdešimt du tūkstančiai keturi šimtai penkiasdešimt svarų. Kad jums netektų dar kartą taip nustebti, leiskite priminti, kad visai neseniai pasirašėte garantinį raštą, pagal kurį įkeitėte savo namus kaime ir Itono aikštės keturiasdešimt ketvirtajame numeryje. Privalau jus informuoti: jei pardavus meno kūrinių kolekciją nepakaks pinigų esamam perviršiui padengti, mes jūsų pasiteirausime, kurios nuosavybės norėsite atsisakyti pirmiausia.

— Negalite taip elgtis.

— Galiu, pone Martinesai, ir jei būtinai prireiks, taip ir pasielgsiu. O kai kitą kartą norėsite su manimi susitikti, — kalbėjo Ledberis, eidamas link durų, — būkite toks malonus ir susitarkite su mano sekretore. Leiskite priminti, jog čia — bankas, o ne kazino, — jis atidarė duris. — Geros dienos, pone.

Martinesas išsliūkino iš valdytojo kabineto, nupėdino koridoriumi, perėjo banko salę ir išėjęs į gatvę rado čia pat laukiantį „Rolls-Royce". Martinesas net suabejojo, ar automobilis jam tebepriklauso.

— Vežk mane namo, — pasakė.

Privažiavę Šv. Jokūbo gatvės galą, jie pasuko į kairę, nuriedėjo Pikadiliu, pravažiavo Žaliojo parko stotį, iš kurios plūdo srautas žmonių. Tarp jų buvo ir vienas jaunuolis, jis perėjo per gatvę, pasuko kairėn ir patraukė link Albemarlio gatvės.

Kai Sebastijonas jau trečią kartą per nepilną savaitę įžengė į Agniu galeriją, ketino užtrukti vos kelias minutes, kol pasiims Džesikos paveikslą. Jis galėjo jį paimti tada, kai kartu su policija grįžo į galeriją, tačiau buvo labai išsiblaškęs ir tegalvojo apie kameroje uždarytą Simą.

Šįkart Sebastijonas irgi buvo išsiblaškęs, tik jį blaškė ne mintys, kaip išgelbėti į bėdą patekusią panelę, bet parodoje išstatytų meno kūrinių kokybė. Jis sustojo pasigrožėti Rafaelio „Bogotos madona",

kurią pats kelias valandas turėjo, ir pamėgino įsivaizduoti, koks apima jausmas pasirašant šimto tūkstančių svarų vertės čekį, kai žinai, kad bankas jo negrąžins kaip negaliojančio.

Jį pralinksmino prie Rodeno „Mąstytojo“ padėta šimto penkiasdešimties tūkstančių svarų kaina. Sebastijonas puikiai prisiminė, jog donas Pedras jį įsigijo Sotbio aukcione už šimtą dvidešimt tūkstančių. Donas Pedras klaidingai manė, kad skulptūroje paslėpti aštuoni milijonai svarų padirbtais penkių svarų vertės banknotais. Tada ir prasidėjo Sebastijono bėdos.

— Sveiki sugrįžę, pone Kliftonai.

— Deja, ir vėl prasikaltau. Pamiršau paimti sesers paveikslą.

— Tikrai. Ką tik paprašiau padėjėjos jį atnešti.

— Ačiū, pone, — padėkojo Sebastijonas, kai pasirodė Simos pamaina, nešina pūpsančiu paketu, kurį ji padavė ponui Agniu. Šis negailėdamas laiko apžiūrėjo etiketę, o paskui atidavė paveikslą Sebastijonui.

— Tikėkimės, šįkart čia bus ne Rembrantas, — pratarė Sebastijonas, nesulaikęs kreivo šypsnio.

Nei ponas Agniu, nei jo padėjėja jam neatsakė tuo pačiu. Iš tikrųjų ponas Agniu teištarė:

— Ir nepamirškite mūsų susitarimo.

— Jei aš paveikslo neparduosiu, bet kam nors padovanosiu, ar būsiu sulaužęs sutartį?

— O kam ketinate jį dovanoti?

— Simai. Tokiu būdu atsiprašyčiau.

— Negaliu prieštarauti, — pasakė Agniu. — Esu tikras, kad panelė Sulivan, kaip ir jūs, niekada nesumanys jo parduoti.

— Dėkoju, pone, — atsakė Sebastijonas. Paskui, žiūrėdamas į Rafaelį, pridūrė: — Vieną dieną turėsiu tą paveikslą.

— Tikiuosi, — pratarė Agniu, — nes mes taip ir uždirbame pinigus.

Kai Sebastijonas išėjo iš galerijos, vakaras buvo toks malonus, kad jis nusprendė nueiti iki Pimliko ir įteikti Simai „dovanėlę ne iš karto". Žingsniuodamas Šv. Jokūbo parku jis mąstė apie apsilankymą Grimsbyje, kur viešėjo tą pačią dieną. Jam patiko ponas Bingamas. Jam patiko jo gamykla. Jam patiko darbininkai. Sedriko žodžiais tariant, tikri žmonės dirba tikrą darbą.

Ponas Bingamas užtruko apie penkias minutes, kol pasirašė visus akcijų perėmimo dokumentus, ir dar trisdešimt minučių, kol jiedu suvalgė dvi porcijas skaniausios pasaulyje žuvies su keptomis bulvėmis, patiektos ant vakarykščio *Grimsby Evening Telegraph* numerio. Prieš Sebastijonui išeinant, ponas Bingamas jam įteikė indelį žuvų pašteto ir kvietimą pernakvoti Mabltorpo dvare.

— Jūs labai malonus, pone, bet ponas Hardkastlas nori, kad šie dokumentai būtų ant jo darbo stalo dar šįvakar, iki darbo dienos pabaigos.

— Suprantama, tačiau nujaučiu, jog dabar, kai tapsiu Baringtono kompanijos valdybos nariu, matysimės dažniau.

— Tapsite valdybos nariu, pone?

— Ilga istorija. Viską papasakosiu, kai geriau tave pažinsiu.

Tą akimirką Sebastijonas suprato, kad Bobas Bingamas ir yra tasai paslaptingasis žmogus, kurio pavardės nebuvo galima minėti, kol nebus įgyvendintas sumanymas.

Sebastijonas negalėjo sulaukti, kol galės įteikti Simai dovaną. Atėjęs prie daugiabučio, lauko duris jis atsirakino raktu, kurį iš ryto jam buvo davusi Sima.

Kitoje gatvės pusėje šešėliuose besislepiantis žmogus užsirašė adresą. Kadangi Kliftonas įėjo vidun pasinaudojęs savo raktu, žmogus manė, kad čia jis ir gyvena. Per vakarienę papasakos tėvui, kas įsigijo Baringtono kompanijos akcijas, pasakys sandorį sudariusio Jorkšyro banko pavadinimą ir kur gyvena Sebastijonas Kliftonas.

Net pasakys, ką jis valgė pietums. Žmogus susistabdė taksi ir paprašė jį nuvežti į Itono aikštę.

— Stokite! — suriko Luisas pamatęs skelbimą.

Jis iššoko iš taksi, nubėgo prie laikraščius pardavinėjančio berniuko ir stvėrė *London Evening News* numerį. Perskaitė antraštę „Iš „Naktinio škoto" iššokusi moteris atsidūrė komoje" ir nusišypsojęs vėl sėdo į taksi. Akivaizdu, jog kažkas įvykdė tėvo paliepimą.

38

Trečiadienio vakaras

Ministrų kabineto sekretorius apsvarstė visus derinius ir galiausiai surado kuo puikiausią būdą vienu meistrišku smūgiu susidoroti su visu ketvertu.

Seras Alanas Redmeinas tikėjo įstatymo galia. Šiaip ar taip, įstatymas — bet kokios demokratijos pagrindas. Paklaustas seras Alanas sutikdavo su Čerčiliu, kad demokratija kaip valdymo forma turi ir trūkumų, tačiau, atsižvelgus į viską, vis tiek lieka geriausia. Vis dėlto būdamas nuo nieko nepriklausomas jis pasirinktų geranorišką diktatūrą. Tik bėda, kad diktatoriai iš prigimties nebūna geranoriški. Geranoriškumas tiesiog neatitinka jų tarnybinių nuostatų. Jo nuomone, Britanijoje arčiausiai geranoriško diktatoriaus įvaizdžio būtų ministrų kabineto sekretorius.

Jeigu čia būtų Argentina, seras Alanas paprasčiausiai palieptų pulkininkui Skotui-Hopkinsui nužudyti doną Pedrą Martinesą, Diegą Martinesą, Luisą Martinesą ir, aišku, Karlą Lunsdorfą, ir tada galėtų uždaryti jų bylas. Bet, kaip ir daugybei prieš jį dirbusių kabineto sekretorių, jam teks leistis į kompromisą ir tenkintis vienu pagrobimu, dviem deportacijomis ir vienu bankrutavusiu asmeniu, kuris

neturės jokio kito pasirinkimo, kaip tik keliauti į gimtinę ir niekada nemąstyti apie galimybę grįžti.

Įprastai susiklosčius aplinkybėms seras Alanas lauktų, kol bus pradėtas reikiamas teismo procesas. Bet, deja, dabar jo rankos buvo surištos, ir jas surišo ne kas kitas, o pati karalienė motina.

Tą rytą karališkųjų rūmų biuletenyje jis perskaitė, kad Jos Didenybė maloningai priėmė Baringtono laivybos kompanijos pirmininkės ponios Klifton kvietimą rugsėjo 21-ąją, pirmadienį, vidudienį, suteikti vardą laivui „Bakingamas", vadinasi, planams įgyvendinti jam liko tik kelios savaitės, nes jis nė trupučio neabejojo, kad donas Pedras Martinesas tądien galvos apie šį tą daugiau nei laivo krikštynų ceremonija.

Per tas kelias, kaip galima numanyti, įtemptas dienas pirmas jo žingsnis bus užtikrinti, kad Karlas Lunsdorfas būtų pašalintas iš lygties. Paskutinis nedovanotinas jo nusikaltimas „Naktiniame škote" buvo niekšiškas net ir matuojant jo bjaurumo skale. Diegas ir Luisas galės palaukti savo eilės, nes jis jau dabar turėjo daugiau nei pakankamai įkalčių jiedviem suimti. Jis neabejojo, kad abu sūnus paleidus už užstatą laukti teismo jie per kelias dienas spruks iš šalies. Policijai bus duotas nurodymas jų nesulaikyti oro uoste, o jie kuo puikiausiai žinos, kad į Britaniją grįžti nebebus galima, nebent patys ryžtųsi ilgiems metams kalėjime.

Jie gali palaukti, bet Karlas Otas Lunsdorfas — gimimo liudijime parašytas toks visas jo vardas — ne.

Nors iš „Naktinio škoto" vyriausiojo palydovo pateiktų parodymų buvo aišku, kad Lunsdorfas vidurnaktį išmetė iš traukinio — jis pervertė bylos puslapį — panelę Kiti Parsons, gerai žinomą prostitutę, kol vargšė moteris nepakirs iš komos, nebus nė menkiausios galimybės paskelbti buvusiam SS karininkui jokio padoresnio nuosprendžio. Nepaisant visko, teisingumo ratai tuoj turėjo pradėti suktis.

Serui Alanui menkai rūpėjo kokteilių vakarėliai, ir nors jis kasdien gaudavo tuzinus kvietimų apsilankyti įvairiausiose vietose, pradedant Karalienės pokyliu sode ir baigiant karališkąja lože Vimbldone, devynis kartus iš dešimties dešiniajame viršutiniame kvietimo kampe parkeriu užrašydavo žodelį „Ne“ ir liepdavo sekretorei sugalvoti įtikinamą pateisinimą. Tačiau gavęs Užsienio reikalų ministerijos kvietimą į vakarėlį naujojo Izraelio ambasadoriaus garbei, viršutiniame dešiniajame kampe seras Alanas užrašė: „Taip, jei veltui.“

Ministrų kabineto sekretorius nedegė noru susipažinti su naujuoju ambasadoriumi, kurį jau anksčiau buvo pastebėjęs keliose delegacijose. Tačiau vakarėlyje bus vienas svečias, su kuriuo jis norėjo pasikalbėti asmeniškai.

Šiek tiek po šeštos seras Alanas išėjo iš savo kabineto Dauningo gatvėje ir nužingsniavo į Užsienio reikalų ministeriją. Pasveikinęs naująjį ambasadorių ir pasikeitęs mandagiomis frazėmis su laukiančiaisiais jo dėmesio, su taure rankoje jis mikliai yrėsi per sausakimšą salę, kol pamatė savo grobį.

Kai seras Alanas priėjo, Simonas Vyzentalis šnekučiavosi su vyriausiuoju rabinu. Seras Alanas kantriai laukė, kol seras Izraelis Brodis ims kalbėtis su ambasadoriaus žmona, o tada atsuko nugarą plepančiai miniai, aiškiai parodydamas, jog nenori būti pertrauktas.

— Daktare Vyzentali, norėčiau pasakyti, kad didžiai žaviuosi jūsų kampanija medžioti holokaustą vykdžiusius nacius.

Vyzentalis lengvai linktelėjo.

— Įdomu, — tęsė ministrų kabineto sekretorius nuleidęs balsą, — ar jums ką nors sako Karlo Oto Lunsdorfo pavardė?

— Leitenantas Lunsdorfas buvo vienas iš artimiausių Himlerio patarėjų, — atsakė Vyzentalis. — Jis privačiai dirbo SS tardytoju. Sere Alanai, turiu nesuskaičiuojamą daugybę jo bylų, bet, deja, jis pabėgo iš Vokietijos likus kelioms dienoms iki sąjungininkams įžen-

giant į Berlyną. Kiek paskutinį kartą girdėjau, Lunsdorfas gyvena Buenos Airėse.

— Manau, greitai sužinosite, kad jis yra kiek arčiau, — sušnabžėjo seras Alanas.

Vyzentalis priėjo arčiau, palenkė galvą ir įdėmiai klausėsi.

— Dėkoju, sere Alanai, — pratarė Vyzentalis, kai ministrų kabineto sekretorius jam perdavė visą reikiamą informaciją. — Nedelsdamas imsiuosi darbo.

— Jei kuo nors galėčiau padėti — neoficialiai, suprantama, — žinote, kur mane rasti, — pasakė seras Alanas, kai prie jų priėjo Izraelio bičiulių pirmininkas.

Seras Alanas pastatė ant padėklo tuščią taurę, atsisakė pasivaišinti pagaliuku persmeigtos dešrelės, atsisveikino su naujuoju ambasadoriumi ir grįžo į Dauningo gatvės dešimtąjį numerį. Jis vėl ėmėsi plano apmatų stengdamasis, kad ant kiekvienos „i“ būtų taškelis, o kiekviena „t“ — su skersiniu brūkšneliu, puikiai žinodamas, kad didžiausias sunkumas — tinkamai parinktas laikas, ypač stengiantis juos abu suimti jau kitą dieną po to, kai pradings Lunsdorfas.

Kai jau po vidurnakčio kabineto sekretorius perbraukė paskutinę „t“, jis nusprendė, kad vis tiek mieliau pritartų kilniaširdiškai diktatūrai.

Majoras Aleksas Fišeris padėjo ant stalo vieną šalia kito du laiškus: atsistatydinimo iš Baringtono kompanijos valdybos laišką šalia tą rytą gauto Sedriko Hardkastlo, kuriame buvo siūloma ir toliau dirbti valdybos nario darbą. Nežymus pasikeitimas, teikiantis ilgalaikių perspektyvų, kaip sakė pats Hardkastlas.

Aleksas ir toliau draskėsi, stengdamasis pasverti visus „už“ ir „prieš“. Ar jam vertėtų priimti kilnų Sedriko pasiūlymą ir išsaugoti

vietą valdyboje, gaunant du tūkstančius svarų metinių pajamų ir dar priedą bei įgyjant galimybę pelnyti kitokių palūkanų?

Bet jei jis pasitrauktų iš valdybos, donas Pedras yra pažadėjęs penkis tūkstančius svarų grynaisiais. Viską įvertinus, Hardkastlo pasiūlymas – patrauklesnis pasirinkimas. Tačiau lieka neišspręstas keršto klausimas: donas Pedras neatleis, jei jis paskutinę minutę sulaužys susitarimą; šitai visai neseniai įrodė panelės Kiti Parsons pavyzdys.

Kažkas pabeldė į duris; Aleksas nustebo, nes jis nieko nelaukė. O dar labiau nustebo, kai atidaręs duris pamatė Diegą Martinesą.

– Labas rytas, – pasisveikino Aleksas, tarsi būtų su juo susitaręs susitikti. – Užeikite, – pridūrė neišmanydamas, ką dar pasakyti.

Jis nusivedė Diegą į virtuvę, nes nenorėjo, kad šis pamatytų ant stalo padėtus laiškus.

– Kas jus atginė į Bristolį? – paklausė Aleksas ir prisiminęs, kad Diegas negeria, pripylė į virdulį vandens ir pastatė ant viryklės.

– Tėvas prašė jums perduoti, – pasakė Diegas, dėdamas ant virtuvinio stalo storą voką. – Skaičiuoti nereikia. Čia dviejų tūkstančių avansas, kurio prašėte. Likusius pinigus galėsite pasiimti pirmadienį, kai būsite įteikęs atsistatydinimo laišką.

Aleksas apsisprendė; baimė nusvėrė godumą. Jis paėmė voką ir įsikišo į vidinę kišenę, bet nepadėkojo.

– Tėvas prašė jums priminti, kad penktadienio rytą įteikęs atsistatydinimo laišką turėtumėte būti pasirengęs kalbėtis su žiniasklaida.

– Žinoma, – atsakė Fišeris. – Kai laišką įteiksiu poniai Klifton, – jam vis dar buvo sunku vadinti ją „pirmininke“, – kaip tarėmės, išsiųsiu telegramas, grįšiu namo ir sėdėsiu prie darbo stalo, laukdamas telefono skambučių.

– Gerai, – pratarė Diegas užvirus virduliui. – Vadinasi, pirmadienį po pietų susitiksime Itono aikštėje, ir jei spauda palankiai

parašys apie metinį visuotinį susirinkimą, o gal reikėtų sakyti „nepalankiai“, — nusišypsojo, — gausite likusius tris tūkstančius.

— Negersite kavos?

— Ne. Perdaviau pinigus ir tėvo žodžius. Jis tik norėjo įsitikinti, kad nepersigalvojote.

— Kodėl jis mano, kad galėčiau persigalvoti?

— Neįsivaizduoju, — atsakė Diegas. — Tik nepamirškite, — pridūrė žiūrėdamas į pirmame *Telegraph* puslapyje išspausdintą panelės Kiti Parsons nuotrauką, — jei kas nors pasisuks ne taip, į Bristolį artimiausiu traukiniu keliausiu jau ne aš.

Diegui išėjus Aleksas grįžo į savo kabinetą, suplėšė Sedriko Hardkastlo laišką ir sumetė skiautes į šiukšliadėžę. Atsakyti nereikia. Atsakymą Hardkastlas gaus šeštadienį, nacionalinėje spaudoje perskaitęs apie jo atsistatydinimo laišką.

Jis papietavo „Karvardino“ restorane ir likusią popietę atidavinėjo smulkias skolas vietiniams prekeiviams, keliems iš jų gerokai vėluodamas. Grįžęs namo ir pažvelgęs voko vidun pamatė, jog tebeturi tūkstantį du šimtus šešiasdešimt penkis svarus šiugždančiais penkių svarų vertės banknotais, o pirmadienį gaus dar tris tūkstančius, jei tik spauda rimtai susidomės jo papasakota istorija. Jis gulėjo plačiai atsimerkęs, repetuodamas tam tikrus teiginius, kuriuos, jo manymu, žurnalistai stvers apsilaižydami. *Baiminuosi, kad „Bakingamas“ nenuskęstų, taip ir neišvykęs į pirmąją kelionę. Valdybos pirmininke skirti moterį buvo neapdairiai rizikinga, ir tikrai nemanau, kad kompanija kada nors atsities. Suprantama, pardaviau visas savo akcijas, geriau dabar šiek tiek prarasti, nei netekti solidžios sumos vėliau.*

Kitą rytą po bemiegės nakties Aleksas paskambino pirmininkei ir sutarė su ja susitikti penktadienio rytą, dešimtą valandą. Likusią dieną jis svarstė, ar teisingai apsisprendė, bet suprato: jei sumanys

trauktis dabar, kai paėmė pinigus, į jo duris pasibels Karlas. Ir į Bristolį jis atvykęs ne perduoti likusių trijų tūkstančių.

Nepaisant visko, Aleksas jau buvo bepradedąs galvoti, kad padarė didžiausią klaidą gyvenime. Jam reikėjo kuo geriausiai viską apmąstyti. Kai laikraštyje bus išspausdintas jo laiškas, dings visos galimybės kada nors tapti kokios nors kompanijos valdybos nariu.

Jis svarstė, ar dar nebūtų per vėlu persigalvoti. Jeigu viską papasakotų Hardkastlui, ar šis sumokėtų tūkstančio svarų avansą, kad Martinesui būtų galima grąžinti visus pinigus? Rytą jam pirmiausia ir skambins. Fišeris užkaitė virdulį ir įjungė radiją. Menkai jo tesiklausė, kol neišgirdo Kiti Parsons pavardės. Pagarsinęs aparatą jis išgirdo diktoriaus žodžius: „Britanijos geležinkelio atstovas patvirtino, kad panelė Parsons naktį mirė, taip ir nepabudusi iš komos.“

39

Ketvirtadienio rytas

Visas ketvertas suprato, kad negalės vykdyti operacijos, jei nelis. Jie taip pat žinojo, kad jo sekti nereikės, nes ketvirtadieniais jis apsiperka „Harrods“ parduotuvėje ir šiai taisyklei niekada nenusižengia.

Jei ketvirtadienį lis, lietpaltį ir skėtį jis paliks parduotuvės rūbinėje, pirmame aukšte. Paskui apsilankys dviejuose skyriuose — pas tabako pardavėją, kur donui Pedrui nupirks dėžutę jo pamėgtų „Montecristo“ cigarų, ir maisto skyriuje, kur apsirūpins produktais savaitgaliui. Nors jie viską nuodugniai buvo patikrinę, reikėjo darbuotis sekundės tikslumu. Vis dėlto ši situacija turėjo vieną privalumą: vokietis visada laikysis numatyto grafiko.

Iš Itono aikštės keturiasdešimt ketvirtojo numerio Lunsdorfas išėjo iškart po dešimtos ryto. Jis vilkėjo ilgą juodą lietpaltį ir nešėsi skėtį. Pažvelgęs į dangų išsiskleidė skėtį, o paskui ryžtingai nužingsniavo Naitsbridžo kryptimi. Ši diena netinkama spoksoti į vitrinas. Tiesą sakant, Lunsdorfas jau buvo apsisprendęs į Itono aikštę grįžti taksi, jei įsigijus viską, ko reikia, tebelis. Jie net šitam buvo pasirengę.

Įėjęs į „Harrods" Lunsdorfas patraukė tiesiai į rūbinę, lietpaltį ir skėtį atidavė už užtvaro stovinčiai moteriai, o ji davė jam diskelį su numeriu. Paskui praėjo parfumerijos ir juvelyrikos skyrius ir sustojo prie tabako gaminių prekystalio. Jo niekas nesekė. Nupirkęs įprastą cigarų dėžutę, nuėjo į maisto skyrių, kur keturiasdešimt minučių rinkosi produktus ir galiausiai jais užpildė kelis krepšius. Kiek po vienuoliktos grįžo į rūbinę ir pažvelgęs pro langą pamatė, jog lietus pliaupte pliaupia. Lunsdorfas net suabejojo, ar durininkas galės sustabdyti taksi. Pasidėjo visus krepšius ir padavė varinį diskelį už rūbinės užtvaro stovinčiai moteriai. Ji dingo kambarėlyje ir po akimirkos grįžo nešina rožiniu moterišku skėčiu.

— Čia ne mano, — pasakė Lunsdorfas.

— Atsiprašau, pone, — pasakė sutrikusi rūbininkė ir skubiai grįžo į kambarėlį.

Kai ji galiausiai pasirodė vėl, rankose laikė kailinę lapės peleriną.

— Nejau panašu, kad ji būtų mano? — pyko Lunsdorfas.

Ji vėl nuėjo, o po kiek laiko grįžo nešina ryškiai geltona skrybėle.

— Gal tu trenkta? — suriko Lunsdorfas.

Rūbininkės skruostai užsiplieskė; ji liko stovėti kaip įkirsta, tarsi suparalyžiuota. Ją pakeitė vyresnio amžiaus moteris.

— Atsiprašau, pone. Gal norėtumėte užeiti ir man parodyti, kuris jūsų lietpaltis ir skėtis, — kalbėjo ji pakeldama užtvarą, skiriantį rūbininkę nuo klientų. Jis turėjo pastebėti jos klaidą.

Lunsdorfas nusekė paskui ją į kambarėlį ir vos po kelių akimirkų pamatė kabyklos viduryje kabantį savo lietpaltį. Jau lenkėsi, norėdamas paimti skėtį, bet pajuto smūgį į pakaušį. Jam sulinko keliai; Lunsdorfui krintant ant grindų, iš už kabyklos iššoko trys vyrai. Kapralas Krenas čiupo Lunsdorfą už rankų ir mikliai jas surišo už nugaros, seržantas Robertsas kuo greičiausiai jam užkišo burną, o kapitonas Hartlis kuo stipriausiai surišo kojas.

Po akimirkos pasirodė pulkininkas Skotas-Hopkinsas, vilkintis žaliu drobiniu švarku, jis stūmė didelį pintą skalbinių krepšį. Atidengė krepšį, o kiti trys įvertė ten Lunsdorfą. Net ir sulenktas dvilinkas jis ten sunkiai tilpo. Kapitonas Hartlis sumetė į krepšį lietpaltį ir skėtį, tada Krenas užvožė dangtį ir kietai užveržė odinius diržus.

— Ačiū, Rachile, — padėkojo pulkininkas, kai rūbininkės padėjėja vėl pakėlė užtvarą, leisdama išridenti krepšį į parduotuvės salę.

Kapralas Krenas išėjo į Bromtono gatvę pirmas, už jardo ėjo Robertsas. Pulkininkas nesustodamas rideno krepšį prie „Harrods“ parduotuvės furgono, pastatyto prie įėjimo; galinės furgono durys buvo atidarytos. Hartlis ir Robertsas pakėlė krepšį, kuris buvo sunkesnis, nei jie tikėjosi, ir įkišo į furgoną. Pulkininkas atsisėdo į priekį šalia Kreno, Hartlis ir Robertsas įšoko į galą ir uždarė duris.

— Važiuojam, — pratarė pulkininkas.

Krenas įsuko furgoną į vidurinę juostą, įsiliejo į rytinio eismo srautą ir iš lėto riedėjo Bromtono gatve link A4 kelio. Jis tiksliai žinojo, kur važiuoja, nes prieš dieną kelią buvo išmėginęs; pulkininkas visuomet primygtinai reikalaudavo išmėginti trasą.

Po keturiasdešimties minučių, privažiavęs tuščio aerodromo tvorą, Krenas du kartus sumirkčiojo žibintais. Jam beveik nereikėjo stabdyti — prasivėrė vartai, ir jis užvažiavo ant kilimo tako, kur nuleidęs trapą jų laukė krovininis lėktuvas su pažįstama mėlyna ir balta emblema.

Hartlis ir Robertsas atidarė galines dureles ir iššoko ant degutbetonio dangos, kapralui nė nespėjus išjungti variklio. Skalbinių krepšys buvo iškeltas iš furgono, užstumtas trapu ir įkeltas į lėktuvą. Hartlis ir Robertsas kuo ramiausiai išlipo iš lėktuvo, vėl įšoko į furgoną ir mikliai uždarė duris.

Pulkininkas atidžiai viską stebėjo; ministrų kabineto sekretoriaus dėka jam nereikėjo aiškinti budriam muitinės pareigūnui, kas krepšyje ir kur jis gabenamas. Jis grįžo į savo vietą furgono priekyje. Variklis tebedirbo, ir Krenas nedelsdamas paspaudė greičio pedalą, vos užsidarius durelėms.

Furgonas privažiavo pravirus vartus tada, kai buvo pakeltas lėktuvo trapas, o kai lėktuvas pajudėjo kilimo taku, furgonas jau važiavo greitkeliu. Jie nematė, kaip lėktuvas pakilo, nes traukė į rytus, o lėktuvas suko į pietus. Po keturiasdešimties minučių „Harrods" furgonas vėl stovėjo savo vietoje, prie parduotuvės. Visa operacija užtruko kiek daugiau nei pusantros valandos. Nuolat čia dirbantis užsakymų išvežiotojas jau laukė šaligatvyje, kol jam bus grąžintas automobilis. Jis vėlavo, bet mėgins pasivyti prarastą laiką popietinėje pamainoje, ir viršininkas nieko nesuuos.

Krenas žengė ant šaligatvio ir padavė jam raktelius.

— Ačiū, Džozefai, — padėkojo spausdamas ranką buvusiam Specialiosios oro tarnybos kolegai.

Hartlis, Krenas ir Robertsas skirtingais keliais patraukė į Čelsio kareivines, o pulkininkas Skotas-Hopkinsas grįžo į „Harrods" parduotuvę ir nuėjo tiesiai į rūbinę. Abi rūbininkės tebestovėjo už užtvaro.

— Dėkoju, Rachile, — pasakė nusivilkdamas „Harrods" švarką, tvarkingai jį lankstydamas ir dėdamas ant užtvaro.

— Nėra už ką, pulkininke, — atsakė vyresnioji rūbininkė.

— Gal galiu paklausti, kur padėjote to džentelmeno pirkinius?

— Rebeka nunešė visus krepšius į radinių skyrių; tokia kompa-

nijos politika, kai nežinome, ar klientas sugrįš. Tačiau kai ką jums palikome, — pasakė ji ištraukdama paketėlį.

— Jūs labai maloni, Rachile, — pasakė Skotas-Hopkinsas imdamas „Montecristo“ cigarų dėžutę.

Nusileidusį lėktuvą pasitiko priėmimo komitetas, kantriai laukiantis, kol bus nuleistas trapas.

Į lėktuvą įlipo keturi jauni kareiviai, be jokių skrupulų nuridено skalbinių krepšį trapu ir paliko priešais priėmimo komiteto pirmininką. Pareigūnas žengė žingsnį, atsegė odinius diržus ir nukėlęs dangtį išvydo mėlynėmis išmargintą sudaužytą tipą surištomis rankomis ir kojomis.

— Ištraukite burnos kaištį ir atriškite jį, — pratarė žmogus, kone dvidešimt metų laukęs šios akimirkos.

Jis daugiau nieko nesakė, kol tipelis neatgavo nuovokos ir išlipęs iš krepšio neatsistojo ant degutbetonio tako.

— Mes niekada anksčiau nebuvome susitikę, leitenante Lunsdorfai, — pratarė Simonas Vyzentalis, — bet leiskite man pirmam pasveikinti jus atvykus į Izraelį.

Jie nepaspaudė vienas kitam rankų.

40

Penktadienio rytas

Donas Pedras dar snaudė. Per tokį trumpą laiką tiek daug visko nutiko.

Penktą valandą jį pažadino įnirtingas garsus beldimas į duris; Martinesas stebėjosi, kodėl Karlas neatidaro. Jo manymu, vienas

kuris berniukas vėlai grįžo namo ir vėl buvo pamiršęs raktą. Donas Pedras išlipo iš lovos, užsivilko chalatą ir nulipo laiptais, ketindamas pasakyti Diegui arba Luisui, ką mano apie priverstinį nubudimą tokiu ankstyvu metu.

Vos tik jis pravėrė duris, į namus suvirto pustuzinis policininkų, užbėgo laiptais ir suėmė Diegą ir Luisą, kurie miegojo savo lovose. Kai jiems buvo leista apsirengti, juos sugrūdo į policijos automobilį. Kodėl nėra Karlo, kad kaip nors padėtų? O gal ir jį suėmė?

Donas Pedras vėl užbėgo laiptais į viršų ir atlapojo Karlo kambario duris, tačiau Karlo lova buvo nė nepaliesta. Martinesas vėl nusileido į kabinetą ir paskambino savo advokatui namų numeriu; plūsdamasis ir vis trankydamas kumščiu į stalą, jis laukė, kol kas nors pakels ragelį.

Galiausiai atsiliepė mieguistas balsas ir atidžiai klausėsi, kaip klientas nerišliai dėsto, kas ką tik nutiko. Dabar ponas Everardas galutinai išsiblaškė ir sėdėjo vieną koją nuleidęs ant grindų.

— Aš jums paskambinsiu tą pačią akimirką, kai sužinosiu, kur juos nuvežė, — kalbėjo jis, — ir kuo jie kaltinami. Niekam apie tai neužsiminkite nė žodeliu, kol vėl su jumis nesusisieksiu.

Donas Pedras ir toliau trankė kumščiu į stalą ir visa gerkle laidė keiksmus, bet niekas nebesiklausė.

Pirmiausia jam paskambino iš *Evening Standard.*

— Jokių komentarų! — subaubė donas Pedras ir trenkė ragelį.

Jis ir toliau klausė advokato patarimo ir taip pat trumpai atsakinėjo *Daily Mail, Mirror, Express* ir *The Times*. Martinesas nė nebūtų kėlęs ragelio, jei nebūtų desperatiškai laukęs Everardo skambučio. Galiausiai jau po aštuntos paskambino advokatas ir pasakė, kur laikomi Diegas ir Luisas; paskui dar kelias minutes aiškino, kokie rimti kaltinimai jiems pateikti.

— Kreipsiuosi dėl jų abiejų, prašydamas paleisti už užstatą, — kalbėjo jis, — nors šiuo atveju nesu optimistas.

— O kaip Karlas? — nerimo donas Pedras. — Ar jie jums pasakė, kur jis, kuo yra kaltinamas?

— Jie sako nieko apie jį nežinantys.

— Ieškokite toliau, — pareikalavo donas Pedras. — Kas nors turi žinoti, kur jis.

Devintą valandą Aleksas Fišeris apsivilko smulkiais ruoželiais margintą kostiumą su liemene, pasirišo dryžuotą kaklaraištį ir apsiavė naujutėlaičius juodus batus. Jis nusileido laiptais į savo darbo kambarį, dar kartą perskaitė atsistatydinimo laišką, užklijavo voką ir adresavo jį poniai Hari Klifton, Baringtono laivininkystės kompanijai Bristolyje.

Aleksas mąstė apie tai, ką reikės padaryti per artimiausias porą dienų, jei jis įgyvendins su donu Pedru sudarytą sutartį ir sau garantuos likusius tris tūkstančius svarų. Pirmiausia, dešimtą valandą jam reikia būti Baringtono laivybos kompanijos biure ir įteikti poniai Klifton laišką. Tada reikėtų apsilankyti dviejuose vietiniuose laikraščiuose — *Bristol Evening Post* ir *Bristol Evening World* — ir jų redaktoriams įteikti laiško kopijas. Tai nebus pirmas kartas, kai jo laiškas atsidurs pirmuosiuose laikraščių puslapiuose.

Kita stotelė bus paštas, kur jis išsiųs telegramas visų nacionalinių laikraščių redaktoriams, o telegramos tekstas bus paprastas: „Majoras Aleksas Fišeris atsistatydina iš Baringtono laivybos kompanijos valdybos ir reikalauja pirmininkės atsistatydinimo bijodamas, kad kompanijos neištiktų bankrotas.“ Paskui grįš namo ir lauks prie telefono, iš anksto parengęs atsakymus į galimus klausimus.

Aleksas išėjo iš savo buto po pusės dešimtos ir nuvažiavo į dokus, iš lėto irdamasis per automobilių srautą. Jam nesinorėjo įteikti to laiško poniai Klifton; kaip kurjeris, privalantis pristatyti skyrybų dokumentus, jis mėgins išsisukti ir kuo greičiau išeiti.

Fišeris buvo apsisprendęs kelias minutes vėluoti ir priversti ją laukti. Važiuodamas pro kiemo vartus staiga suvokė, kaip labai šios vietos ilgėsis. Įjungė BBC žinias pasiklausyti svarbiausių naujienų santraukos. Braitone policija suėmė trisdešimt septynis jaunuolius ir rokerius, kaltindama juos ramybės drumstimu, Nelsonas Mandela pasodintas į kalėjimą Pietų Afrikoje, Itono gatvės keturiasdešimt ketvirtajame numeryje suimti du asmenys... Privažiavęs automobilių stovėjimo aikštelę jis išjungė radiją... Itono aikštės keturiasdešimt ketvirtasis numeris?.. Aleksas greitai vėl įjungė radiją, bet šis pranešimas jau buvo baigtas ir jam teko smulkiau išklausyti apie grumtynes tarp jaunuolių ir rokerių Braitono paplūdimiuose. Aleksas kaltino vyriausybę už tai, kad panaikino karo prievolę. „Afrikos nacionalinio kongreso lyderis Nelsonas Mandela pradeda įkalinimo bausmę, skirtą už sabotažą ir sąmokslą, siekiant nuversti Pietų Afrikos vyriausybę.“

— Paskutinis kartas, kai klausausi apie tą galviją, — įsitikinęs savo teisumu pratarė Aleksas.

„Ankstyvą rytą Londono policija apsupo Itono aikštėje esantį namą ir suėmė du asmenis, turinčius Argentinos pasus. Šiandien jie turės būti pristatyti į Čelsio magistratų teismą...“

Kai po pusės dešimtos donas Pedras išėjo iš namų, jį, besitikintį tariamai saugiai pasislėpti taksi, pasitiko akinančių blyksčių liūtis.

Po penkiolikos minučių, kai taksi privažiavo Čelsio magistratų teismą, Martinesą pasitiko dar daugiau fotoaparatų. Jis prasibrovė pro reporterių būrį ir nusigavo iki ketvirtos teismo salės, nesustodamas atsakyti į jų klausimus.

Donui Perdui įžengus į teismo salę, prie jo greitai priėjo ponas Everardas ir ėmė aiškinti būsimą procedūrą. Paskui advokatas kuo smulkiausiai išdėstė, kuo jo sūnūs kaltinami, ir prisipažino, jog

tikrai nėra garantuotas, kad kuris nors vaikinas bus paleistas už užstatą.

— Yra žinių apie Karlą?

— Ne, — sušnabždėjo Everardas. — Niekas jo nematė ir nieko apie jį negirdėjo nuo tada, kai vakar rytą jis išėjo į „Harrods" parduotuvę.

Donas Pedras susiraukė ir atsisėdo pirmoje eilėje, o Everardas grįžo į gynėjų suolą. Kitame suolo gale sėdėjo kažkoks žalias jaunuolis su trumpa juoda mantija ir vartė dokumentus. Jei pateikusieji kaltinimus mano, kad jis — pats geriausias, donas Pedras gali jaustis tvirčiau.

Pavargęs ir susinervinęs jis apsižvalgė po beveik tuščią salę. Vienoje pusėje buvo susibūręs pustuzinis žurnalistų; atsivertę bloknotus ir pasismailinę pieštukus, jie atrodė kaip skalikai, besirengiantys puotauti, sulėkę prie sužeistos lapės. Jam už nugaros, salės gale, sėdėjo keturi vyriškiai, kuriuos visus jis pažinojo iš matymo. Martinesas įtarė, kad jie visi gerai žino, kur yra Karlas.

Donas Pedras vėl pažvelgė į salės priekį: keli žemesnio rango pareigūnai šen ten sukiojosi tikrindami, ar viskas savo vietose, kol dar neatėjo teismo posėdį galintis pradėti žmogus. Laikrodžiui mušant dešimtą, į teismo salę įžengė aukštas liesas vyras su ilga juoda mantija. Abu advokatai akimirksniu pašoko nuo suolo ir pagarbiai nusilenkė. Magistratas atsakė į sveikinimą ir atsisėdo į savo vietą ant pakylos.

Įsitaisęs jis neskubėdamas nužvelgė teismo salę. Gal jis ir nustebo, kai šio ryto posėdyje išvydo neįprastai daug žiniasklaidos atstovų, bet nuostabos neparodė. Linktelėjo teismo sekretoriui, atsilošė kėdėje ir laukė. Po kelių akimirkų į teismo salę buvo atvestas pirmas teisiamasis ir pasodintas į teisiamųjų suolą. Donas Pedras žvelgė į Luisą jau apsisprendęs, ką reikės daryti, jei vaikinas bus paleistas už užstatą.

— Perskaitykite kaltinimus, — paliepė magistratas, žvelgdamas į teismo sekretorių.

Sekretorius nusilenkė, atsisuko į kaltinamąjį ir griausmingu balsu pratarė:

— Jūs, Luisai Martinesai, kaltinamas tuo, kad 1964-ųjų birželio šeštąją įsilaužėte ir įsiveržėte į privačią erdvę, esančią Londone SW3, Glibio gatvės dvyliktojo numerio ketvirtame bute, ir sunaikinote dalį panelei Džesikai Klifton priklausančios nuosavybės. Ar prisipažįstate esąs kaltas, ar teigiate, jog jūs nekaltas?

— Nekaltas, — sumurmėjo kaltinamasis.

Magistratas brūkštelėjo į bloknotą šį žodį, ir iš vietos pakilo gynėjas.

— Klausau, pone Everardai, — pasakė magistratas.

— Gerbiamasis teisėjau, mano klientas — nepriekaištingo charakterio ir reputacijos žmogus; kadangi šis jo nusižengimas yra pirmas ir anksčiau jis nebuvo patrauktas atsakomybėn, neabejotinai prašyčiau pareikalauti užstato.

— Pone Dafildai, — pratarė magistratas, kreipdamasis į kitame suolo gale sėdintį jauną vyriškį. — Ar norėtumėte prieštarauti gynėjo prašymui?

— Neprieštarauju, gerbiamasis teisėjau, — atsakė kaltintojų advokatas, šiek tiek kilstelėdamas iš vietos.

— Tada skirsiu tūkstančio svarų užstatą, pone Everardai, — magistratas vėl kažką pasižymėjo bloknote. — Jūsų klientas grįš į teismo salę išgirsti kaltinimų spalio dvidešimt antrą, dešimtą valandą. Ar aišku, pone Everardai?

— Taip, gerbiamasis teisėjau, dėkingas, — atsakė gynėjas linktelėdamas.

Luisas išėjo iš teisiamųjų suolo nenumanydamas, ką daryti toliau. Everardas pamojo galva jo tėvo pusėn, ir Luisas nuėjęs atsisėdo pirmoje eilėje, šalia jo. Nė vienas nepasakė nė žodžio. Po minutėlės

salėje pasirodė policininko lydimas Diegas. Jis atsisėdo į teisiamųjų suolą ir laukė, kol bus perskaitytas kaltinimas.

— Jūs, Diegai Martinesai, kaltinamas tuo, kad mėginote papirkti šio miesto brokerį ir taip trukdėte kitiems nešališkiems veiksmams. Ar prisipažįstate esąs kaltas, ar teigiate, jog jūs nekaltas?

— Nekaltas, — tvirtai atsakė Diegas.

Ponas Everardas mikliai atsistojo.

— Gerbiamasis teisėjau, ir šis žmogus nusikalto pirmą kartą, anksčiau jo byloje nebuvo jokių įrašų apie pažeistus įstatymus, todėl ir vėl neabejoju, kad jis turi būti paleistas už užstatą.

Ponas Dafildas pakilo nuo kito suolo galo ir magistratui net nespėjus paklausti pareiškė:

— Valstybės kaltintojas ir šįkart neprieštarauja gynėjo prašymui.

Everardas sutriko. Kodėl valstybės kaltintojas nė nemėgina kautis? Viskas per daug paprasta, o gal jis ko nors nesuprato?

— Tada skirsiu dviejų tūkstančių užstatą, — pasakė magistratas, — ir perduosiu bylą Aukščiausiajam Teismui. Teismo posėdžio data bus nustatyta vėliau, kai teismas ras tinkamą dieną.

— Dėkingas, gerbiamasis teisėjau, — pasakė Everardas.

Diegas išėjo iš teisiamųjų suolo ir atsisėdo prie tėvo ir brolio. Nepersimetę nė žodeliu, visi trys skubiai pasišalino iš teismo salės.

Eidami gatve donas Pedras ir jo sūnūs brovėsi pro būrį fotografų, nė vienas iš jų neatsakinėjo į įkyrius žurnalistų klausimus. Diegas sustabdė pro šalį važiuojantį taksi, susėdę ant galinės sėdynės jie vis dar tylėjo. Niekas nieko nesakė, kol donas Pedras neuždarė keturiasdešimt ketvirtojo Itono aikštės numerio durų ir jie visi nesusirinko jo darbo kambaryje.

Porą valandų jie tarėsi, kokią išeitį beliko pasirinkti. Kiek po vidurdienio apsisprendė ir sutarė veikti nedelsdami.

Aleksas iššoko iš automobilio ir kone bėgte pasileido į Baringtono kompanijos būstinę. Jis pakilo liftu į paskutinį aukštą ir skubiai nuėjo į pirmininkės kabinetą. Sekretorė jį nuvedė tiesiai pas pirmininkę.

— Atleiskite, kad vėluoju, pirmininke, — pratarė kiek pridusęs Aleksas.

— Labas rytas, majore, — pasisveikino Ema nepakildama nuo kėdės. — Po vakarykščio jūsų skambučio mano sekretorė tepasakė, kad norite su manimi susitikti ir aptarti ganėtinai svarbų asmenišką klausimą. Savaime suprantama, svarsčiau, koks tasai klausimas galėtų būti.

— Jums nėra dėl ko nerimauti, — atsakė Aleksas. — Tiesiog pamaniau, jog nors anksčiau mūsų požiūriai ir skyrėsi, šiais sunkiais laikais kompanija nė negalėtų tikėtis geresnės pirmininkės nei jūs, ir aš didžiuojuosi galėdamas jums pasitarnauti.

Ema atsakė ne iš karto. Ji mėgino išsiaiškinti, kodėl Fišeris persigalvojo.

— Išties, majore, anksčiau mūsų nuomonės išsiskyrė, — pratarė Ema, vis dar nesiūlydama jam sėstis, — todėl manau, kad ateityje valdybai vis tiek teks kažkaip gyventi ir be jūsų.

— Gal ir neteks, — atsakė Fišeris šiltai jai nusišypsodamas. — Akivaizdu, kad negirdėjote naujienų.

— Ir kokios gi tos naujienos?

— Sedrikas Hardkastlas manęs paprašė užimti jo vietą valdyboje, todėl, tiesą sakant, niekas nepasikeitė.

— Vadinasi, jūs, o ne aš, negirdėjote naujienų, — Ema paėmė nuo stalo laišką. — Sedrikas ką tik pardavė visas kompanijos akcijas ir atsistatydino iš direktoriaus pareigų, todėl jam nebepriklauso vieta valdyboje.

Aleksas kone paspringo.

— Bet jis man sakė...

— Su liūdesiu priėmiau jo atsistatydinimą ir jam parašysiu, kad didžiai vertinu jo ištikimą ir dorą tarnybą kompanijoje, kad valdybai bus labai sunku kuo nors jį pakeisti. Pridursiu ir prierašą, išreikšdama viltį, jog jis galės dalyvauti „Bakingamo“ krikštynose, taip pat kartu su mumis plauks į Niujorką — dalyvaus pirmojoje laivo kelionėje.

— Bet... — vėl mėgino prastenėti Aleksas.

— O jei kalbėsime apie jus, majore Fišeri, — tęsė Ema, — kadangi ponas Martinesas taip pat pardavė visas kompanijos akcijas, neturite kito pasirinkimo, kaip tik atsistatydinti iš direktoriaus pareigų. Tik aš, skirtingai nei Sedriko atveju, labai džiaugsiuosi jūsų atsistatydinimu. Tuos keletą metų dirbdamas kompanijoje buvote kerštingas, kišotės ne į savo reikalus, kenkėte; turiu pridurti, kad nenorėsiu jūsų matyti laivo krikštynų ceremonijoje, ir tikrai nebūsite pakviestas į pirmąją laivo kelionę. Atvirai kalbant, be jūsų kompanijai bus daug geriau.

— Bet aš...

— Ir jei iki penktos valandos vakaro ant mano stalo nebus jūsų atsistatydinimo laiško, neturėsiu kito pasirinkimo, kaip tik parašyti oficialų raštą, kuriame bus išdėstyta, kodėl jūs jau ne valdybos narys.

Donas Pedras perėjo per kambarį ir atsidūrė prie seifo, dabar jau neslepiamo po paveikslu, suvedė šešių skaitmenų kodą, pasuko diskelį ir atidarė sunkias duris. Jis išėmė du niekada neantspauduotus pasus ir storą pluoštą naujutėlaičių penkių svarų vertės banknotų ir paskirstė juos po lygiai abiem sūnums. Minutėlę po penktos Diegas ir Luisas atskirai išėjo iš namų ir pasuko į skirtingas puses, žinodami, kad kitą kartą susitiks arba už grotų, arba Buenos Airėse.

Donas Pedras vienas pats sėdėjo darbo kambaryje ir svarstė jam likusias galimybes. Šeštą valandą jis įsijungė pažiūrėti ankstyresnes

vųjų žinių, tikėdamasis išvysti žeminantį vaizdelį — kaip jis su sūnumis, lydimas žurnalistų, sprunka iš teismo salės. Tačiau svarbiausias pranešimas atskriejo ne iš Čelsio, o iš Tel Avivo, ir jis buvo ne apie Diegą ir Luisą, bet apie SS leitenantą Karlą Lunsdorfą, išstatytą priešais televizijos kameras ir aprengtą kalinio drabužiais, su ant kaklo kybančiu numeriu. Donas Pedras suriko į ekraną: „Aš dar nenugalėtas, galvijai!" Jo šūksnius nutraukė garsus beldimas į lauko duris. Jis pažvelgė į laikrodį. Berniukai išėjo mažiau nei prieš valandą. Nejau vieną jau suėmė? Jei taip, jam buvo aišku kurį. Jis išėjo iš kambario, perėjo koridorių ir atsargiai pravėrė duris.

— Jums vertėjo paklausyti mano patarimo, pone Martinesai, — pratarė pulkininkas Skotas-Hopkinsas. — Bet nepaklausėte, ir dabar leitenantas Lunsdorfas stos prieš teismą kaip karo nusikaltėlis. Tel Avivas nėra miestas, kuriame rekomenduočiau apsilankyti, nors jūs pasakytumėte įdomią ginamąją kalbą. Jūsų sūnūs pakeliui į Buenos Aires; tikiuosi, savo labui jie daugiau niekada nekels kojos į šią šalį, nes jei būtų tokie kvaili ir grįžtų, užtikrinu jus, antrą kartą nebeužsimerktume. O jūs, pone Martinesai, atvirai kalbant, tikrai per ilgai užsibuvote, todėl siūlyčiau keliauti namo. Sakykim, per dvidešimt aštuonias dienas, gerai? Jei antrą kartą nesugebėsite pasinaudoti mano patarimu... na, tikėkimės, kad dar kartą nesusitiksime, — pridūrė pulkininkas, apsisuko ir dingo prieblandoje.

Donas Pedras užtrenkė duris ir grįžo į darbo kambarį. Ilgiau nei valandą prasėdėjęs prie stalo, jis pakėlė telefono ragelį ir surinko numerį, kurio jam nebuvo leista užsirašyti ir kuriuo galėjo skambinti tik kartą.

Kai po trečio signalo buvo pakeltas ragelis, jis nenustebo, kad niekas nekalba. Donas Pedras tepasakė:

— Man reikia vairuotojo.

Haris ir Ema

1964

41

— Vakar vakare skaičiau kalbą, kurią Džošua Baringtonas sakė per pirmąjį metinį visuotinį susirinkimą, kai 1849-aisiais įkūrė savo kompaniją. Tada valdė karalienė Viktorija, ir Britanijos imperijoje niekada nenusileisdavo saulė. Bristolio blaivybės salėje susirinkusiems trisdešimt septyniems žmonėms jis kalbėjo, kad pirmaisiais metais Baringtono laivybos kompanijos apyvarta siekė keturis šimtus dvidešimt svarų dešimt šilingų ir keturis pensus ir kad jis gali pasakyti, jog jie gavo trisdešimt trijų svarų keturių šilingų ir dviejų pensų pelną. Jis pažadėjo akcininkams, jog kitais metais jam seksis geriau.

— Šiandieną aš kreipsiuosi į daugiau nei tūkstantį Baringtono kompanijos akcininkų Kolstono salėje per šimtas dvidešimt penktąjį metinį visuotinį susirinkimą. Šiais metais mūsų apyvarta buvo dvidešimt vienas milijonas keturi šimtai dvidešimt du tūkstančiai septyni šimtai šešiasdešimt svarų, o pajamų gavome šešis šimtus devyniasdešimt vieną tūkstantį keturis šimtus septyniasdešimt du svarus. Soste — karalienė Elžbieta Antroji, ir nors mes nebevaldome pusės pasaulio, Baringtono laivai vis dar plaukioja plačiosiose jūrose. Vis dėlto, kaip ir Džošua, stengsiuosi, kad kitais metais sektųsi geriau.

— Kompanija vis dar pelnosi, į įvairiausias žemės rutulio vietas gabendama keleivius ir prekes. Ir toliau prekiaujame nuo rytų iki vakarų. Iškentėme du pasaulinius karus ir ieškome savo vietos nau-

jajame pasaulyje. Mes, žinoma, su pasididžiavimu žvelgiame į savo buvusią kolonijinę imperiją, bet kartu norime ir toliau nepraleisdami progų imtis sudėtingų darbų.

Pirmoje eilėje sėdintis Haris džiaugėsi matydamas, kaip Džailzas skubiai užsirašinėja sesers žodžius, ir svarstė, po kiek laiko šie žodžiai bus pakartoti Bendruomenių Rūmuose.

— Vieną tokią progą prieš šešerius metus nučiupo mano pirmtakas Rosas Bačananas, kai sulaukęs valdybos pritarimo nusprendė, jog Baringtono kompanija turėtų pradėti statyti prabangų keleivinį laivą „Bakingamas“, kuris būtų pirmasis, pavadintas karališkųjų rūmų vardu. Nors tęsiant statybą mums teko įveikti ne vieną kliūtį, dabar iki šio didingo laivo krikštynų teliko kelios savaitės.

Ema atsisuko į didžiulį ekraną, įrengtą už nugaros, ir po kelių sekundžių jame pasirodė „Bakingamo“ nuotrauka. Iš pradžių ji buvo pasitikta aikčiojimais, o paskui — ilgais plojimais. Ema pirmą kartą atsipūtė ir nurimus plojimams vėl pažvelgė į parašytą kalbą.

— Džiaugiuosi galėdama pranešti, kad Jos Didenybė karalienė Elžbieta sutiko pakrikštyti „Bakingamą“ rugsėjo dvidešimt pirmą, apsilankydama Eivonmute. Pažvelgę po kėdėmis rasite bukletus, kuriuose smulkiai surašyta visa informacija apie šį nuostabų laivą. Gal leisite man išdėstyti keletą faktų.

— „Bakingamo“ statybai valdyba pasirinko „Harlando ir Volfo“ kompaniją, kuriai vadovauja žinomas laivų konstruktorius Rupertas Kameronas, dirbantis su laivų inžinieriais iš „Sero Džono Bailso ir kompanijos“, taip pat bendradarbiaujantis su Danijos kompanija „Burmeisteris ir Vainas“. Rezultatas — pirmasis pasaulyje dyzeliniu kuru varomas laivas.

— „Bakingamas“ — šešių šimtų pėdų ilgio, septyniasdešimt aštuonių pėdų pločio dviejų variklių laivas, galintis pasiekti trisdešimt dviejų mazgų greitį. Laive gali plaukti šimtas du pirmos klasės keleiviai, du šimtai keturiasdešimt du antros klasės keleiviai ir trys šim-

tai šešiasdešimt turistinės klasės keleivių. Laive numatytos vietos keleivių transporto priemonėms ir kroviniams, atsižvelgiant į tai, kur laivas plauks. Karinio jūrų laivyno kapitonas Nikolas Turnbulis vadovaus penkių šimtų septyniasdešimt septynių žmonių įgulai ir laivo katinui Persėjui.

— Dabar leiskite atkreipti jūsų dėmesį į unikalią naujovę, kuria galės mėgautis tik „Bakingamo“ keleiviai; neabejoju, kad mums pavydės visi konkurentai. Skirtingai nei kituose laivuose, „Bakingame“ nebus atviro denio, kur galima išeiti, kai karšta. Mums visa tai — praeitis, nes įrengėme poilsio denį su baseinu ir dviem restoranais.

Dideliame ekrane nušvitusi skaidrė buvo pasitikta plojimais.

— Negaliu apsimetinėti sakydama, — tęsė Ema, — kad tokio lygio laivo statyba neatsiėjo brangiai. Tiesą sakant, galutinė suma bus kiek daugiau nei aštuoniolika milijonų svarų; kaip jau žinote iš mano pernykščio pranešimo, šitai skaudžiai atsiliepė mūsų resursams. Tačiau turiu padėkoti įžvalgiajam Rosui Bačananui, su „Harlandu ir Volfu“ sudariusiam antrą kontraktą tokio paties tipo laivo „Balmoralas“ statybai už septyniolika milijonų svarų su sąlyga, kad projektas bus patvirtintas per dvylika mėnesių nuo „Bakingamui“ įteikto sertifikato, liudijančio navigacinį jo tinkamumą.

— Tokį „Bakingamo“ sertifikatą gavome prieš dvi savaites, vadinasi, mums lieka penkiasdešimt savaičių apsispręsti, ar imtis šių darbų. Iki tol turime nutarti, ar šis laivas bus vienintelis, ar pirmasis iš karališkųjų rūmų laivyno. Atvirai kalbant, sprendimą priims ne valdyba ir net ne akcininkai, bet, kaip būna visose komercinėse įmonėse, visuomenė. Tik žmonės nulems karališkųjų rūmų laivų linijos ateitį.

— Ir dar vienas skelbimas: šiandieną, vidudienį, Tomas Kukas pradės antrą bilietų į pirmąją „Bakingamo“ kelionę pardavimo etapą, — Ema nutilo ir nužvelgė auditoriją. — Tačiau plačiajai visuomenei bilietai pardavinėjami nebus. Pastaruosius trejus metus jūs, ak-

cininkai, negavote dividendų, kuriuos įprastai gaudavote anksčiau, todėl nusprendžiau pasinaudoti proga ir jums padėkoti už ištikimybę bei paramą. Kiekvienas, turintis akcijų ilgiau nei metus, ne tik galės pasinaudoti pirmumo teise ir įsigyti bilietų pirmajai kelionei — kiek žinau, daugelis iš jūsų jau įsigijote, — bet ir gaus dešimties procentų nuolaidą kiekvienai būsimai kelionei Baringtono kompanijos laivu.

Nesiliaujant plojimams Ema galėjo dar kartą užmesti akį į užrašus.

— Tomas Kukas mane įspėjo per daug nesidžiaugti daugybe keleivių, kurie jau įsigijo bilietus pirmajai kelionei. Man pasakyta, jog visos kajutės buvo išpirktos dar gerokai prieš nuleidžiant laivą į vandenį, tačiau ir teatre į premjerinį spektaklį išperkami visi bilietai; mes turėsime kliautis nuolatiniais keleiviais ir pakartotinais užsakymais, žvelgdami į ateitį. Faktai paprasti. Negalime leisti, kad kajutės būtų užpildytos mažiau nei šešiasdešimt procentų; net ir toks skaičius reikštų, kad kasmet nepatirsime nuostolių, bet ir negausime pelno. Septyniasdešimties procentų užimtumas mums garantuotų nedidelį pelną, bet jei norėsime per dešimt metų padengti visas sąnaudas, turės būti užimta aštuoniasdešimt šeši procentai kajučių, kaip visada planavo Rosas Bačananas. O per tą laiką, manau, poilsio deniai atsiras visų mūsų konkurentų laivuose, ir mes ieškosime naujų unikalių idėjų dar reiklesniems ir rafinuotesniems keleiviams pritraukti.

— Taigi artimiausi dvylika mėnesių nulems Baringtono kompanijos ateitį. Ar patys kursime istoriją, ar tapsime istorija? Galite neabejoti, jūsų direktoriai dirbs nepailsdami akcininkų, kurie mumis pasitikėjo, labui, kad teiktume paslaugas, pažymėtas prabangios pasaulinės laivybos ženklu. Leiskite man baigti tuo, kuo pradėjau. Kaip ir mano prosenelis, kitais metais ketinu dirbti geriau, dar kitais — dar geriau; taip — kasmet.

Ema atsisėdo, o auditorija atsistojo tarsi po premjeros. Ji užsimerkė ir prisiminė senelio žodžius: *Jei esi pakankamai geras žmogus, kad būtum pirmininkas, visai nesvarbu, ar tu moteris, ar vyras.* Admirolas Samersas pasilenkė ir sušnabždėjo „sveikinu“, o paskui pridūrė:

— Kaip klausimai?

Ema vėl pašoko.

— Atsiprašau, visai pamiršau. Savaime suprantama, mielai atsakysiu į klausimus.

Mikliai pašoko antroje eilėje sėdintis išsipustęs vyriškis:

— Minėjote, kad akcijų kaina ką tik pasiekė neregėtas aukštumas, bet ar galėtumėte paaiškinti, kodėl per pastarąsias porą savaičių kainos taip labai svyravo; tokiam neišmanėliui kaip aš tai atrodo sunkiai paaiškinama, na, gal net kelia nerimą.

— Ir pati dorai negalėčiau to paaiškinti, — prisipažino Ema. — Bet galiu pasakyti, kad buvęs akcijų savininkas metė į rinką dvidešimt du su puse procentų kompanijos akcijų. Jis buvo toks nemandagus ir manęs neinformavo, nors akcininkas valdyboje turėjo savo atstovą. Laimė, Baringtono kompanijai pasisekė, jog tomis akcijomis prekiavęs brokeris buvo įžvalgus ir tas akcijas pasiūlė vienam iš buvusių mūsų direktorių — ponui Sedrikui Hardkastlui, bankininkui. Ponui Hardkastlui pavyko visas akcijas perduoti žinomam šiaurės Anglijos verslininkui, jis sutiko nupirkti šią didžiulę kompanijos akcijų dalį. Taigi rinkoje akcijos tebuvo kelias minutes, todėl ir žalos menkai patyrėme; tiesą sakant, per kelias dienas akcijų kaina pakilo iki ankstesnės.

Ema pamatė, kaip ji pakilo iš vietos ketvirtos eilės viduryje, pasipuošusi plačiakrašte geltona skrybėle, labiau tinkančia dėvėti Askote, tačiau dabar žodžio jai dar nesuteikė, leisdama klausti žmogui, sėdinčiam dar keliomis eilėmis toliau.

— Ar „Bakingamas“ leisis tik į transatlantines keliones, ar ateityje kompanija laivą siųs ir į kitas šalis?

— Geras klausimas.

Džailzas tikėjosi tokios Emos pastabos; ji visada taip atsakydavo, ypač kai klausimas nebūdavo geras.

— „Bakingamas“ neatneš pelno, jei apsiribosime kelionėmis iki rytinių Jungtinių Valstijų pakrančių; beje, mūsų konkurentai, ypač amerikiečiai, jau kone šimtmetį plaukioja šiuo maršrutu. Taip, privalome pritraukti naują keleivių kartą, kurios netenkina paprastas tikslas nukeliauti iš taško A į tašką B. „Bakingamas“ turi būti tarsi plaukiojantis prabangus viešbutis, kuriame keleiviai naktimis miegos, o dienomis lankysis šalyse, kurių aplankyti nė nesvajojo. Šitai turint omenyje, „Bakingamas“ reguliariai plaukios į Karibus ir Bahamas, o vasarą keliaus po Viduržemio jūrą ir plaukios Italijos pakrantėmis. Kas gali pasakyti, kokios dar pasaulio šalys mums atsivers per artimiausius dvidešimt metų?

Moteris ir vėl atsistojo, bet Ema ir dabar jai nesuteikė žodžio, o parodė į kitą žmogų, sėdintį eile arčiau.

— Ar jūsų nejaudina keleivių, pasirenkančių keliones ne laivais, o lėktuvais, skaičius? Pavyzdžiui, Britanijos transatlantinių oro linijų korporacija tvirtina, kad į Niujorką gali nugabenti mažiau nei per aštuonias valandas, o „Bakingamas“ nuplukdytų mažiausiai per keturias dienas.

— Jūs visai teisus, pone, — atsakė Ema, — ir todėl mūsų reklama nukreipta į kitokius keleivius — mes jiems siūlome tai, ko jie niekada nė nesitikėtų patirti skrisdami lėktuvu. Koks lėktuvas galėtų pasiūlyti teatrą, parduotuves, kiną, biblioteką ir restoranus, gaminančius puikiausius patiekalus, ką jau kalbėti apie poilsio denį ir baseiną? Tiesą sakant, jei skubi, nepirk bilieto į „Bakingamo“ kajutę, nes šis laivas — plaukiojantys rūmai, į kuriuos visada norėsis sugrįžti. Ir dar

galiu pažadėti štai ką: kai grįšite namo, jūsų nekamuos paros ritmo sutrikimas.

Ketvirtoje eilėje sėdinti moteris vėl pašoko mosuodama ranka.

— Pirmininke, mėginate išvengti mano klausimo? — suriko ji.

— Visai ne, ponia, bet jūs nesate nei akcininkė, nei žurnalistė, todėl pirmumo teisės neturite. Prašau, galite klausti.

— Ar tiesa, kad vienas jūsų direktorius per savaitgalį pardavė labai daug akcijų, mėgindamas pakenkti kompanijai?

— Ne, ledi Virginija, to nebuvo. Turbūt turite omenyje dvidešimt du su puse procento dono Pedro Martineso akcijų, kurias jis metė į rinką neinformavęs valdybos, bet, laimei, kaip šiandien sakoma, numatėme jo ėjimą.

Salė prapliupo juoktis, bet Virginijos tai neatbaidė.

— Jei į tokią veiklą būtų įpainiotas koks nors jūsų direktorius, ar jis neturėtų išeiti iš valdybos?

— Jei kalbate apie majorą Fišerį, penktadienį paprašiau, kad jis atsistatydintų; majoras Fišeris buvo atėjęs su manimi susitikti, bet neabejoju, kad jums, ledi Virginija, šitai jau žinoma.

— Ką tuo norite pasakyti?

— Ogi tai, kad kai majoras Fišeris du kartus jums atstovavo valdyboje, per savaitgalį leidote jam parduoti visas turimas akcijas, o paskui, kai gražiai pasipelnėte, vėl jas supirkote per tris prekybos sandoriams skirtas savaites. Kai akcijų vertė pakilo ir pasiekė dar didesnes aukštumas nei buvo, taip pat pasielgėte ir antrą kartą; tada pasipelnėte dar labiau. Jei tokiu būdu ketinote žlugdyti kompaniją, ledi Virginija, jums, kaip ir ponui Martinesui, nepavyko; tiesą sakant, apgailėtinai nepavyko, nes jus nurungė paprasti dori žmonės, šiai kompanijai linkintys sėkmės.

Salėje nugriaudėjo plojimai, o ledi Virginija grūdosi pro žmones nežiūrėdama, kieno kojas mindo. Prisibrovusi iki tarpueilio ji atsisuko į sceną ir suriko:

— Sulauksite mano advokato!

— Nuoširdžiai tikiuosi, — atsakė Ema, — nes tada majoras Fišeris galės pasakyti prisiekusiesiems, kam atstovavo, kai pirko ir pardavinėjo jūsų akcijas.

Šis mirtinas smūgis tą dieną susilaukė garsiausių ovacijų. Emai net pakako laiko pažvelgti į pirmą eilę ir mirktelėti Sedrikui Hardkastlui.

Ji visą valandą atsakinėjo į milijardus akcininkų, Sičio analitikų ir žurnalistų klausimų su tokiu pasitikėjimu ir taip kompetentingai, kaip Haris retai tegirdėdavo. Atsakiusi į paskutinį klausimą, Ema baigė susirinkimą tardama:

— Tikiuosi, kad daugelis jūsų po poros mėnesių kartu su manimi leisitės pirmojon laivo kelionėn į Niujorką; esu įsitikinusi, tos patirties niekada nepamiršite.

— Manau, šitai garantuosime, — airišku akcentu išdainavo vyriškis, sėdintis salės gale.

Kol Ema džiaugėsi atsistojusios auditorijos plojimais, jis išsmuko iš salės.

42

— Labas rytas. „Tomas Kukas ir Sūnus“. Kuo galėčiau padėti?

— Kalba lordas Glenarturas. Manau, kad galėsite man padėti asmenišku klausimu.

— Labai stengsiuosi, sere.

— Esu Baringtonų ir Kliftonų šeimų draugas; pasakiau Hariui Kliftonui, jog, deja, dėl verslo reikalų negalėsiu dalyvauti pirmojoje „Bakingamo“ kelionėje į Niujorką. Tačiau dabar situacija pasikeitė; pamaniau, būtų labai gerai, jei jis nežinotų, kad vis dėlto plaukiu. Na, padaryčiau jam šiokį tokį siurprizą, jei suprantate, ką noriu pasakyti.

— Žinoma, suprantu, sere.

— Taigi skambinu norėdamas sužinoti, ar būtų galima įsigyti kajutę netoli tos šeimos.

— Jei būsite malonus ir minutėlę palauksite, pažiūrėsiu, kuo galiu padėti.

Skambinantis žmogus gurkštelėjo „Jameson“ ir laukė.

— Sere, viršutiniame denyje dar yra dvi pirmos klasės kajutės — trečia ir penkta.

— Norėčiau kajutės, kuo arčiau tos šeimos narių.

— Na, seras Džailzas Baringtonas plauks antroje kajutėje.

— O Ema?

— Ema?

— Atleiskite. Ponia Klifton.

— Ji plauks pirmoje kajutėje.

— Tada norėčiau trečios kajutės. Išties dėkingas už pagalbą.

— Nėra už ką, sere. Tikiuosi, kelionė bus maloni. Gal galėčiau paklausti, kur mums išsiųsti bilietus?

— Ne, nesivarginkite. Pasiųsiu savo vairuotoją jų paimti.

Donas Pedras darbo kambaryje atrakino seifą ir išėmė visus likusius pinigus. Tvarkingomis krūvelėmis po dešimt tūkstančių jis sudėliojo penkių svarų vertės kupiūrų paketėlius, kol tokiomis krūvelėmis buvo nuklotas visas stalas. Dvidešimt tris tūkstančius šešis šimtus keturiasdešimt penkis svarus jis grąžino į seifą ir jį užrakino, paskui kelis kartus perskaičiavo likusius du šimtus penkiasdešimt tūkstančių svarų ir sudėjo į kuprinę. Jis sėdo prie stalo, paėmė rytinį laikraštį ir laukė.

Vairuotojas į jo skambutį atsiliepė po dešimties dienų ir pasakė, kad operacijai pritarta, bet tik tada, jei jis sutiks sumokėti penkis šimtus tūkstančių svarų. Martinesui tokia suma suabejojus, buvo

pareikšta, jog operacija rizikinga: jei bus sučiuptas kuris nors vaikinas, likusias dienas jis praleis Kramlino kalėjime, o gal ten, kur dar baisiau.

Donas Pedras nesivargino, nesiderėjo. Šiaip ar taip, jis neketino mokėti antrosios įmokos abejodamas, ar Buenos Airėse atsiras daug prijaučiančių Airijos respublikonų armijai.

— Labas rytas. „Tomas Kukas ir Sūnus“.

— Norėčiau įsigyti bilietą į pirmos klasės kajutę „Bakingame“, pirmą kartą plauksiančiame į Niujorką.

— Taip, ponia, būtinai, tuoj sujungsiu.

— Pirmos klasės rezervacija, kuo galiu padėti?

— Kalba ledi Virginija Fenvik. Norėčiau užsisakyti kajutę pirmajai kelionei.

— Labai prašyčiau pakartoti pavardę.

— Ledi Virginija Fenvik, — iš lėto pratarė ji, tarsi kreiptųsi į užsienietį.

Kadangi pauzė buvo ilga, Virginija pamanė, kad bilietų pardavėjas tikrina, kiek yra laisvų kajučių.

— Man labai gaila, ledi Virginija, bet, deja, visi pirmos klasės bilietai jau parduoti. Gal galėčiau pasiūlyti antrą klasę?

— Aišku, kad ne. Nejau nesuprantate, kas aš esu?

Bilietų pardavėjui norėjosi atsakyti „taip, gerai žinau, kas esate, nes jūsų pavardė jau ištisą mėnesį kabo skelbimų lentoje su aiškiai parašytais nurodymais, skirtais bilietų pardavėjams, kaip reikėtų elgtis, jei prašydama bilietų paskambintų šioji ponia“, bet jis tiesiog laikėsi minėtų nurodymų ir atsakė:

— Atleiskite, ledi, bet niekuo negaliu padėti.

— Aš esu asmeninė Baringtono laivybos kompanijos valdybos

pirmininkės draugė, — kalbėjo Virginija. — Juk šitai tikrai kai ką reiškia?

— Neabejotinai reiškia, — atsakė pardavėjas. — Dar yra likusi viena pirmos klasės kajutė, tačiau ją parduoti galima tik gavus specialų pirmininkės leidimą. Taigi jei būsite tokia maloni ir paskambinsite poniai Klifton, rezervuosiu tą kajutę jūsų vardu ir parduosiu tą pačią akimirką, kai ji man paskambins.

Ledi Virginija jiems nebepaskambino.

Išgirdęs automobilio signalą, donas Pedras sulankstė laikraštį, padėjo ant stalo, paėmė kuprinę ir išėjo iš namų.

Vairuotojas pakėlė prie kepurės ranką ir pasisveikino:

— Labas rytas, pone.

Paskui įmetė kuprinę į mersedeso bagažinę.

Donas Pedras atsisėdo gale, uždarė dureles ir laukė. Įsitaisęs prie vairo šoferis neklausė, kur donas Pedras nori važiuoti, nes kelią jau žinojo. Nuo Itono aikštės jie pasuko į kairę ir nuvažiavo Haid Parko kampo link.

— Kaip suprantu, sutarta suma — kuprinėje? — jiems važiuojant pro ligoninę prie Haid Parko kampo, paklausė vairuotojas.

— Du šimtai penkiasdešimt tūkstančių grynaisiais, — atsakė donas Pedras.

— Likusią dalį visą iškart tikimės gauti per dvidešimt keturias valandas nuo tada, kai įvykdysime užduotį.

— Taip, buvome taip susitarę, — atsakė donas Pedras, mąstydamas apie dvidešimt tris tūkstančius šešis šimtus keturiasdešimt penkis svarus, likusius seife darbo kambaryje; tik tiek pinigų ir turėjo. Dabar jau net namas jam nebepriklausė.

— Suvokiate, kokios bus pasekmės, jei nesumokėsite likusios dalies?

— Pakankamai dažnai man šitai primeni, — atsakė donas Pedras, automobiliui važiuojant Parko skersgatviu ne didesniu nei keturiasdešimties mylių per valandą greičiu.

— Įprastai susiklosčius aplinkybėms, jei nesumokėtumėte laiku, nudėtume vieną kurį jūsų sūnų, bet dabar jiedu saugiai įsitaisę Buenos Airėse, o pono Lunsdorfo nebėra, liekate tik jūs, — sukdamas aplink Marmuro arką kalbėjo vairuotojas.

Donas Pedras tylėjo, kol jie važiavo kita Parko skersgatvio puse, paskui sustojo prie šviesoforo.

— O kas bus, jei neįvykdysite savo įsipareigojimo, numatyto pagal sutartį? — griežtai paklausė jis.

— Tada jums nereikės mokėti likusių dviejų šimtų penkiasdešimties tūkstančių svarų, argi ne taip? — atsakė vairuotojas, sustojęs prie „Dorchester" viešbučio.

Prie automobilio atskubėjo ilgu žaliu paltu vilkintis durininkas ir atidarė donui Pedrui dureles, kad šis išliptų.

— Man reikia taksi, — pratarė donas Pedras, kai vairuotojas nuvažiavęs įsiliejo į Parko skersgatviu judantį rytmečio srautą.

— Gerai, pone, — atsakė durininkas, pakeldamas ranką ir čaižiai sušvilpdamas.

Kai donas Pedras atsisėdo ant galinės taksi automobilio sėdynės ir pasakė „Itono aikštė keturiasdešimt keturi", durininkas apstulbo. Kam džentelmenui taksi, jeigu jis turi vairuotoją?

— „Tomas Kukas ir Sūnus", kuo galėčiau padėti?

— Norėčiau keturių „Bakingamo" kajučių pirmajai laivo kelionei į Niujorką.

— Pirmos ar antros klasės, pone?

— Antros.

— Tuoj sujungsiu.

— Labas rytas. Rezervuojame antros klasės kajutes „Bakingame“.

— Norėčiau keturių vienviečių kajučių kelionei į Niujorką spalio dvidešimt devintą.

— Gal galėtumėte pasakyti keleivių pavardes?

Pulkininkas Skotas-Hopkinsas pasakė savo ir trijų kolegų pavardes.

— Bilietai po trisdešimt du svarus. Kur turėčiau išsiųsti sąskaitą, pone?

Jis galėjo pasakyti „Specialioji oro tarnyba, Čelsio kareivinės, Karaliaus kelias, Londonas“, nes jie ir apmokės sąskaitą, tačiau bilietų pardavėjui nurodė savo namų adresą.

43

— Šiandienos susirinkimą norėčiau pradėti pasveikindama poną Bobą Bingamą, naująjį mūsų valdybos narį, — kalbėjo Ema. — Bobas — Bingamo žuvų pašteto įmonės valdybos pirmininkas; neseniai jis įsigijo dvidešimt du su puse procento Baringtono kompanijos akcijų, ir jam niekieno nereikia įtikinėti, kad jis tiki kompanijos ateitimi. Taip pat gavome dviejų valdybos narių atsistatydinimo laiškus — pono Sedriko Hardkastlo, kurio įžvalgių ir išmintingų patarimų mums labai trūks, ir majoro Fišerio, kurio taip labai nesiilgėsime.

Admirolas Samersas leido sau kreivai šyptelėti.

— Kadangi iki oficialių „Bakingamo“ krikštynų liko tik dešimt dienų, turbūt reikėtų pradėti nuo informacijos, kaip mums sekasi rengtis ceremonijai.

Ema atvertė raudoną aplanką ir atidžiai pažvelgė į dienotvarkę.

— Karalienė į Templio pievų geležinkelio stotį karališkuoju traukiniu atvyksta rugsėjo dvidešimt pirmosios rytą, penkios mi-

nutės po pusės dešimtos. Perone ją pasitiks Bristolio grafystės vykdomosios valdžios atstovas ir Bristolio meras. Tada Jos Didenybė bus nuvežta į Bristolio klasikinę mokyklą, ten ją pasitiks direktorius, palydės į mokykloje įrengtas naujas mokslinių tyrimų laboratorijas, kurias ji atidarys dešimt minučių po dešimtos. Karalienė susitiks su iš anksto išrinktų moksleivių grupe ir pedagogais ir vienuoliktą iš mokyklos išvyks. Tada ji bus nuvežta į Eivonmutą; į laivų statyklą Jos Didenybė atvyks septyniolika minučių po vienuolikos, – Ema pakėlė akis. – Mano gyvenimas būtų daug paprastesnis, jei visada tiksliai žinočiau, kurią minutę kur būsiu. Aš su Jos Didenybe susitiksiu, kai ji atvyks į Eivonmutą, – tęsė Ema, vėl žiūrėdama į dienotvarkę, – pasveikinsiu ją kompanijos vardu ir supažindinsiu su valdyba. Dvidešimt devynios minutės po vienuoliktos aš ją palydėsiu į šiaurinį doką, kur ji susitiks su laivo architektu, mūsų laivų inžinieriumi ir „Harlando ir Volfo" pirmininku. Be trijų dvyliktą oficialiai pasveikinsiu garbės viešnią. Mano kalba truks tris minutes, ir sulig pirmuoju dvyliktos valandos dūžiu Jos Didenybė suteiks „Bakingamui" vardą, tradiciškai sudaužydama į laivo korpusą didžiulį šampano butelį.

– O kas būna, kai butelis nedūžta? – juokdamasis paklausė Klaivas Anskotas.

Daugiau niekas nesijuokė.

– Šiame aplanke nieko apie tai neparašyta, – atsakė Ema. – Dvyliktą trisdešimt Jos Didenybė išvyks į Karališkąją meno akademiją ir pietaus su jos darbuotojais, o trečią valandą atidarys naują meno galeriją. Ketvirtą valandą ją vėl nuveš į Templio pievų geležinkelio stotį; karalienę lydės Bristolio vykdomosios valdžios atstovas; ji įsės į karališkąjį traukinį, kuris po dešimties minučių išvyks į Padingtono stotį.

Ema užvertė aplanką, atsiduso ir iš kelių posėdžio salės pusių sulaukė padrikų plojimų.

— Vaikystėje, — pridūrė ji, — visada norėjau būti princesė, bet paskui, turiu prisipažinti, persigalvojau.

Šįkart aplodismentai buvo nuoširdūs.

— O kaip mes žinosime, kur kurią akimirką turėsime būti? — paklausė Dobsas.

— Kiekvienam valdybos nariui bus duotas oficialus tvarkaraštis; padėk, Dieve, tam, kas reikiamu metu nebus reikiamoje vietoje. O dabar pakalbėsiu apie ne menkiau svarbius pirmosios „Bakingamo" kelionės reikalus; kaip jau žinote, toji kelionė prasidės spalio dvidešimt devintąją. Valdybai bus džiugu išgirsti, kad visos kajutės išpirktos; dar džiugiau, kad bilietai kelionei atgal taip pat parduoti.

— Įdomiai skamba „parduoti", — pratarė Bobas Bingamas. — Kiek keleivių už bilietus sumokėjo, o kiek plauks svečių?

— Svečių? — pakartojo admirolas.

— Keleivių, kurie už bilietus nemokės.

— Na, yra keli žmonės, kurie turėtų...

— ... plaukti veltui. Patarčiau elgtis taip, kad jie prie tokių kelionių nepriprastų.

— Pone Bingamai, ar šiai kategorijai priskiriate valdybos narius ir jų šeimos narius? — paklausė Ema.

— Kalbu ne apie pirmąją kelionę, žinoma, bet iš principo apie ateitį. Plaukiojantys rūmai — labai patrauklu, kai nereikia mokėti už kajutę, ką jau kalbėti apie maistą ir gėrimus.

— Pone Bingamai, prašau pasakyti, ar visada mokate už savo žuvų paštetą?

— Visada, admirole. Todėl ir mano darbuotojams neatrodo, kad jiems, jų šeimoms ir draugams priklauso nemokami indeliai.

— Tada keliaudama ateityje, — kalbėjo Ema, — visada sumokėsiu už savo kajutę ir niekada nekeliausiu veltui, nors ir esu kompanijos valdybos pirmininkė.

Keli valdybos nariai nejaukiai pasimuistė kėdėse.

— Bet tikiuosi, — įsiterpė Deividas Diksonas, — kad Baringtonai ir Kliftonai vis tiek kuo puikiausiai atstovaus kompanijai per šią istorinę kelionę.

— Į tą kelionę su manimi leisis beveik visi mano šeimos nariai, — atsakė Ema, — išskyrus seserį Greisę, kuri dalyvaus tik laivo krikštynose, nes bus pirma semestro savaitė ir po ceremonijos jai teks nedelsiant grįžti į Kembridžą.

— O seras Džailzas? — paklausė Anskotas.

— Viskas priklausys nuo to, ar ministras pirmininkas nuspręs paskelbti visuotinius rinkimus. Tačiau mano sūnus Sebastijonas tikrai plauks su savo drauge Samanta, bet jie keliaus antrąja klase. Beje, pone Bingamai, kol nepaklausėte, atsakau: už jų bilietus sumokėjau.

— Jei jis — tas pats vaikinas, su kuriuo prieš porą savaičių susipažinau savo fabrike, būsiu budrus, pirmininke, nes numanau, kad jis kėsinasi į jūsų darbą.

— Bet jam vos dvidešimt ketveri, — atsakė Ema.

— Jo tai nejaudina. Aš tapau Bingamo kompanijos pirmininku sulaukęs dvidešimt septynerių.

— Vadinasi, dar turiu trejus metus.

— Judu su Sedriku, — atsakė Bobas, — priklausomai nuo to, kurį iš jūsų jis nuspręs pakeisti.

— Pirmininke, nemanau, kad Bingamas juokauja, — pratarė admirolas. — Nekantrauju susipažinti su tuo vaikinu.

— Ar keliauti į Niujorką pakviesti kurie nors buvę direktoriai? — paklausė Endis Dobsas. — Turiu galvoje Rosą Bačananą.

— Taip, — atsakė Ema. — Turiu prisipažinti, kad Rosą ir Džiną pakviečiau keliauti kaip kompanijos svečius. Na, jei tik ponas Bingamas sutiks.

— Jeigu ne Rosas Bačananas, manęs šioje valdyboje nebūtų, o

po to, ką man apie jo darbus „Naktiniame Škote" pasakojo Sedrikas Hardkastlas, manau, kad šios kelionės jis daugiau nei nusipelnė.

— Ir aš visiškai sutinku, — atsakė Džimas Naulsas. — Tačiau tada kyla klausimas, kaip elgsimės su Fišeriu ir Hardkastlu.

— Nemaniau kviesti majoro Fišerio, — atsakė Ema, — o Sedrikas Hardkastlas man jau sakė, jog, jo nuomone, po užmaskuoto ledi Virginijos išpuolio per metinį visuotinį susirinkimą jam nebūtų išmintinga dalyvauti krikštynų ceremonijoje.

— Nejau toji moteris buvo tokia kvaila ir pasielgė taip, kaip grasino — padavė į teismą?

— Taip, — atsakė Ema, — už diskreditavimą ir įžeidimą.

— Įžeidimą aš suprantu, — pratarė Dobsas, — bet kaip ji gali kaltinti diskreditavimu?

— Na, primygtinai reikalavau, kad kiekvienas mūsų pokalbio žodelis būtų įrašytas į metinio visuotinio susirinkimo protokolą.

— Tada tikėkimės, jog ji bus tiek kvaila, kad dėl jūsų kreipsis į aukštesnįjį teismą.

— Ji nėra kvaila, — kalbėjo Bingamas, — bet labai arogantiška; vis dėlto numanau, jog tol, kol Fišeris vis dar aplink ją sukiosis, galėdamas duoti parodymus, ji nerizikuos.

— Gal galėtume grįžti prie svarbesnių reikalų? — paklausė admirolas. — Kol byla pasieks teismą, gal jau ir numirsiu.

Ema nusijuokė.

— Ar norėjote aptarti kokį nors konkretų klausimą, admirole?

— Kiek turėtų užtrukti kelionė į Niujorką?

— Kiek daugiau nei keturias dienas, bet vis tiek galime varžytis su visais konkurentais.

— Tačiau „Bakingamas" — pirmasis laivas, turintis dviejų variklių dyzelinį motorą, todėl neabejotinai galėtų pelnyti Mėlynąjį kaspiną kaip greičiausiai perplaukęs vandenyną.

— Jei oro sąlygos būtų puikios, o tokiu metų laiku dažniausiai

taip ir būna, išties turime progą, bet tereikia paminėti Mėlynąjį kaspiną, ir žmonės iškart prisimins „Titaniką“. Todėl apie šią galimybę negalime nė užsiminti, kol horizonte neišvysime Laisvės statulos.

— Pirmininke, kiek žmonių turėtų dalyvauti krikštynų ceremonijoje?

— Vyriausiasis konsteblis sako, kad galėtų būti trys, o gal net keturi tūkstančiai.

— O kas atsakingas už saugumą?

— Policija atsakinga už žmones ir viešąją tvarką.

— O sąskaitas apmokėsime mes.

— Kaip futbolo rungtynėse, — pratarė Naulsas.

— Tikėkimės, ne, — atsakė Ema. — Jei klausimų daugiau nėra, norėčiau pasiūlyti kitą valdybos susirinkimą surengti „Bakingame“, Valterio Baringtono kajutėje, kai grįšime iš Niujorko. Bet prieš tai jūsų visų lauksiu čia, dvidešimt pirmą dieną, lygiai dešimtą.

— Tačiau garbioji mūsų ponia atvyks tik daugiau nei po valandos, — pratarė Bobas Bingamas.

— Pone Bingamai, įsitikinsite, kad vakarinėje šalies dalyje mes keliamės anksti. Ankstyvas paukštis dantis rakinėja, vėlyvas — akis krapštinėja.

44

— Jūsų Didenybe, norėčiau jums pristatyti ponią Klifton, Baringtono laivybos kompanijos valdybos pirmininkę, — pasakė vykdomosios valdžios atstovas.

Ema pritūpė ir laukė, kol karalienė ką nors pasakys, nes instrukcijose buvo aiškiai nurodyta nieko nekalbėti, kol karalienė pati nepakalbins, ir jokiu būdu nieko neklausinėti.

— Ponia Klifton, kaip šiandieną džiaugtųsi seras Valteris.

Ema prarado žadą, nes žinojo, kad senelis su karaliene buvo susitikęs tik kartą, ir nors jis dažnai pasakodavo apie tą įvykį ir savo kabinete turėjo nuotrauką, idant visiems apie tai primintų, ji nesitikėjo, kad tą dieną prisimins ir Jos Didenybė.

— Gal galėčiau jums pristatyti admirolą Samersą, — pratarė Ema, perimdama vykdomosios valdžios atstovo žodį, — kuris jau daugiau kaip dvidešimt metų dirba Baringtono kompanijos valdyboje.

— Kai matėmės paskutinį kartą, admirole, jūs maloniai man aprodėte savo eskadrinį minininką „Chevron".

— Jūsų Didenybe, sakyčiau, tai buvo karaliaus eskadrinis minininkas. Tada tik laikinai jam vadovavau.

— Puiki pastaba, admirole, — atsakė karalienė motina, o Ema ir toliau ją pažindino su kompanijos direktoriais svarstydama, ką Jos Didenybė pasakys kalbėdama su naujausiu valdybos nariu.

— Pone Bingamai, jūs buvote ištremtas iš rūmų.

Bobas Bingamas išsižiojo, bet nieko nepasakė.

— Na, tiesą sakant, ne asmeniškai jūs, bet jūsų žuvų paštetas.

— Bet kodėl gi, Jūsų Didenybe? — paklausė Bobas nepaisydamas instrukcijų.

— Nes mano anūkas princas Andrius nuolat kaišioja į indelį pirštus, pamėgdžiodamas etiketėje pavaizduotą berniuką.

Bobas nepratarė nė žodžio, o karalienė motina nuėjo pasikalbėti su laivo architektu.

— Kai matėmės paskutinį kartą...

Ema pažvelgė į laikrodį; karalienė motina šnekučiavosi su „Harlando ir Volfo" pirmininku.

— O koks kitas jūsų projektas, pone Beili?

— Šiuo metu tai — itin slaptas klausimas, Jūsų Didenybe. Galiu pasakyti tik tiek, kad ant laivo šono puikuosis raidės HMS*, ir laivas labai daug laiko praleis po vandeniu.

* Angl. *Her Majesty's Ship* — oficialus D. B. karinio laivyno laivų pavadinimų prefiksas.

Karalienė motina nusišypsojo, o vykdomosios valdžios atstovas ją nuvedė prie patogaus krėslo už tribūnos.

Ema palaukė, kol karalienė bus pasodinta, ir nuėjo į tribūną sakyti kalbos, kuriai užrašų nereikėjo; Ema viską mokėjo atmintinai. Ji įsitvėrė pulto kraštų, klausydama Džailzo patarimo, giliai įkvėpė, ir pažvelgė į didžiulę minią, gerokai didesnę nei keturi tūkstančiai, kaip manė policija; minia nuščiuvo laukdama, ką ji pasakys.

— Jūsų Didenybe, Baringtono laivų statykloje lankotės trečią kartą. Pirmą kartą čia lankėtės 1939-aisiais kaip karalienė; tada kompanija šventė šimto metų jubiliejų, o valdybai pirmininkavo mano senelis. Paskui lankėtės 1942-aisiais, kad pamatytumėte, kaip kompanija nukentėjo nuo bombardavimo karo metais, o šiandieną jūs maloniai sutikote mus aplankyti, kad į vandenis nuleistumėte laivą, pavadintą jūsų namų, kuriuose gyvenate jau šešiolika metų, vardu. Beje, Jūsų Didenybe, jei jums prireiktų kambario pernakvoti, — šiuos Emos žodžius pasitiko šiltas juokas, — galime pasiūlyti du šimtus devyniasdešimt du, nors, manau, turėčiau pabrėžti, jog praradote progą dalyvauti pirmojoje laivo kelionėje — visi bilietai išpirkti.

Minios juokas ir plojimai leido Emai atsipūsti ir įgyti daugiau pasitikėjimo.

— Norėčiau pridurti, Jūsų Didenybe, kad jūsų dalyvavimas šiandien sukėlė tikrą isteriją...

Minia aiktelėjo, o paskui sutrikusi nuščiuvo. Ema norėjo, kad prasivertų žemė ir ją prarytų, bet karalienė motina prapliupo kvatotis, ir visi žmonės ėmė džiaugsmingai šūkčioti bei mėtyti į viršų kepures. Ema pajuto, kaip užsiliepsnojo skruostai, ir ne iš karto atsigavo, kad įstengtų ištarti:

— Man didžiulė garbė, Jūsų Didenybe, pakviesti jus suteikti laivui „Bakingamo“ vardą.

Ema žengė žingsnį atgal, kad karalienė motina atsistotų ten,

kur reikia. Šios akimirkos Ema labiausiai bijojo. Kartą Rosas Bačananas jai pasakojo apie vieną liūdnai pagarsėjusį nutikimą, kai viskas klostėsi blogai, o laivas ne tik buvo paniekintas susirinkusiųjų, bet ir keleiviai atsisakė juo plaukti, išsilakstė įgula, įsitikinusi, kad laivas prakeiktas.

Žmonės vėl nuščiuvo ir nervingai laukė; žvelgdami į karališkąją viešnią, tokią pačią baimę jautė ir visi laivų statyklos darbininkai. Keli prietaringesni, taip pat ir Ema, sukryžiavo pirštus; laivų statyklos laikrodis pradėjo mušti dvyliktą, ir vykdomosios valdžios atstovas padavė karalienei motinai šampano butelį.

— Suteikiu šiam laivui „Bakingamo“ vardą, — pareiškė ji, — ir tegu jis teikia džiaugsmą ir laimę visiems, kurie juo plauks, tegu jis pats džiaugiasi ilgu ir klestinčiu gyvenimu plačiosiose jūrose.

Karalienė motina pakėlė didžiulį šampano butelį, minutėlę luktelėjo ir jį paleido. Buteliui plačiu lanku skriejant laivo link, Emai norėjosi užsimerkti. Atsitrenkęs į bortą butelis sudužo į šimtus šukių, o laivo šonu nusirito šampano burbuliukai; minia sušuko taip garsiai, kaip tądien dar nešaukė.

— Manau, geriau būti nė negalėjo, — pratarė Džailzas, kai karalienė motina išvažiavo iš laivų statyklos ir dingo jiems iš akių.

— Galėjau apsieiti ir be „tikros isterijos“, — atsakė Ema.

— Nesutinku, — įsiterpė Haris. — Karalienei motinai tikrai patiko šis mažytis netaktas, o darbininkai apie tai pasakos savo anūkams; nors kartą ir tu pasirodei klystanti.

— Tu labai malonus, — atsakė Ema, — bet prieš pirmąją laivo kelionę dar turime nudirbti daug darbų, negaliu sau leisti dar vienos isteriškos akimirkos, — pridūrė ji, kai prie jų priėjo Emos sesuo.

— Kaip džiaugiuosi, kad nepraleidau šios progos, — pasakė Greisė. — Bet ar būtų įmanoma pasirinkti kitą metą, o ne semestro

pradžią, kito laivo krikštynoms? Beje, savo didžiajai sesei norėčiau duoti dar vieną patarimą: užtikrink, kad pirmoji laivo kelionė būtų šventė, atostogos, o ne dar viena savaitė darbo kabinete, — ji pabučiavo seserį ir brolį į skruostus. — Beje, — pridūrė, — man patiko toji isteriška akimirka.

— Ji teisi, — sutiko Džailzas, kai visi sužiuro į Greisę, einančią į artimiausią autobusų stotelę, — turėtum mėgautis kiekviena akimirka, nes aš, pažadu, tikrai mėgausiuosi.

— Tau gali nepavykti.

— Kodėl?

— Gali būti, tada jau būsi ministras.

— Prieš randantis galimybei tapti ministru, turėsiu išlaikyti savo vietą, o partijai teks laimėti rinkimus.

— Kaip manai, kada rinkimai įvyks?

— Mėginčiau spėti, kad spalio mėnesį, iškart po partijos konferencijų. Taigi per artimiausias savaites dažnai mane matysi Bristolyje.

— Tikiuosi, ir Gvinetę.

— Gali neabejoti, nors viliuosi, kad mažylis gims kampanijos metu. Pasak Grifo, jo gimimas būtų vertas tūkstančio balsų.

— Džailzai Baringtonai, tu — šarlatanas.

— Ne, aš — politikas, kovojantis už menkutę vietą, o jeigu ją laimėsiu, manau, gal ir galėsiu formuoti ministrų kabinetą.

— Atsargiai, norai pildosi.

45

Džailzą maloniai nustebino itin civilizuota rinkimų kampanija: Džeremis Fordaisas, jo oponentas konservatorius, išmintingas jaunas žmogus iš telekomunikacijų tarnybos, niekada nesudarė įspū-

džio, jog tikrai tiki savo pergale, ir nė nemanė užsiiminėti jokiais slaptais darbeliais, kurie taip patiko anksčiau kandidatavusiam Aleksui Fišeriui.

Redžinaldas Elsvortis, nuolatinis liberalų kandidatas, turėjo vienintelį tikslą — padidinti už jį balsuojančiųjų skaičių, ir net ledi Virginijai nepavyko smogti nei aukščiau, nei žemiau juostos gal todėl, kad ji vis dar gaivaliojosi po žudančio smūgio, kurį sudavė Ema per Baringtono kompanijos metinį visuotinį susirinkimą.

Todėl niekas nenustebo, kai municipaliteto sekretorius pareiškė: „Aš, Bristolio dokų apygardos rinkimų prižiūrėtojas, skelbiu, kiek balsų pelnė kiekvienas kandidatas:

seras Džailzas Baringtonas	21 114
ponas Redžinaldas Elsvortis	4 109
ponas Džeremis Fordaisas	17 346

Taigi skelbiu serą Džailzą Baringtoną teisėtai išrinktu parlamento nariu, atstovaujančiu Bristolio dokams."

Nors rinkimų apygardoje už skirtingus kandidatus balsavusiųjų rinkėjų skaičius gerokai skyrėsi, BBS žurnalisto Robino Dėjaus žodžiais tariant, apsispręsta, kas valdys šalį, nebus iki pat finišo linijos. Tiesą sakant, tik kitą dieną po rinkimų, trečią valandą trisdešimt keturios minutės po pietų, paskelbus galutinius rezultatus, tauta pradėjo ruoštis naujos leiboristų vyriausybės atėjimui; leiboristų nebuvo valdžioje nuo Klemento Etlio laikų prieš trylika metų.

Kitą dieną Džailzas nuvyko į Londoną, bet prieš tai jiedu su Gvinete ir penkių savaičių Valteriu Baringtonu lankėsi rinkimų apygardoje, dėkodami partijos kolegoms už tai, kad Džailzas laimėjo rinkimus didžiausiu kada nors pelnytu skirtumu.

— Sėkmės rytoj, — šį sakinį jis nuolat girdėdavo lankydamasis

įvairiose apygardos vietose, nes visi žinojo, kad rytoj naujasis ministras pirmininkas nuspręs, kas su juo sės už ministrų stalo.

Savaitgalį Džailzas praleido telefonu klausydamasis kolegų nuomonių ir skaitydamas žinomiausių politikos apžvalgininkų straipsnius, bet iš tikrųjų tik vienas žmogus žinojo, kam bus pritariamai linktelėta, o visa kita — tik spekuliacijos.

Pirmadienio rytą Džailzas stebėjo per televiziją, kaip Haroldas Vilsonas buvo nuvežtas į rūmus, kad karalienė jo paklaustų, ar jis gali suformuoti vyriausybę. Po keturiasdešimties minučių jis išėjo jau kaip ministras pirmininkas ir buvo nuvežtas į Dauningo gatvę, kad pakviestų dvidešimt du savo kolegas tapti jo ministrų kabineto nariais.

Džailzas sėdėjo prie pusryčių stalo, dėdamasis skaitąs rytinius laikraščius, ir nespoksojo į telefoną, trokšdamas, kad šis suskambėtų. Telefonas suskambo kelis kartus, bet skambino arba vienas kuris šeimos narys, arba bičiulis, norintis pasveikinti su išaugusiu rinkėjų skaičiumi ar palinkėti tapti vyriausybės nariu. Neužimkite linijos, norėjosi jam pasakyti. Kaip man paskambins iš parlamento, jei telefonas visą laiką bus užimtas? Ir galiausiai paskambino.

— Sere Džailzai, jums skambina iš Dauningo gatvės dešimtojo numerio. Ministras pirmininkas norėtų paklausti, ar šiandien, trečią valandą trisdešimt minučių, galėtumėte atvykti į Dauningo gatvę?

Taip, gal ir rasčiau jam laiko, norėjo atsakyti Džailzas.

— Taip, žinoma, — atsakė ir padėjo ragelį.

Kurioje valdžios hierarchijos vietoje yra trečia valanda trisdešimt minučių?

Dešimtą valandą jau aišku, ar tu — iždo kancleris, užsienio reikalų ministras ar vidaus reikalų ministras. Šiuos postus jau užėmė Džeimsas Kalaganas, Patrikas Gordonas Volkeris ir Frankas Soskisas. Vidurdienis: švietimo ministras Mičelas Stiuartas ir socialinės apsaugos ministrė Barbara Kasl. Trys trisdešimt buvo tarp dviejų

polių: ar jis paklius į ministrų kabinetą, ar bus pasiūlytas bandomasis periodas aukšto vyriausybės pareigūno pareigoms užimti?

Jei telefonas būtų liovęsis skambėjęs, Džailzas būtų šio to prasimanęs pietums. Vieni kolegos jam skambino norėdami pasakyti, kokį darbą gavo, kiti guosdamiesi, kad ministras pirmininkas jiems dar neskambino, dar kiti domėjosi, kurią valandą jis kviečiamas į Dauningo gatvę. Rodėsi, nė vienas iš jų dorai nežinojo, ką reiškė trečia trisdešimt popiet.

Leiboristų pergalę nušvietus saulutei, Džailzas nusprendė keliauti į Dauningo gatvę. Kiek po trečios jis išėjo iš savo namų Smito aikštėje, nužingsniavo krantine ir pakeliui į Vaitholą praėjo pro Lordų ir Bendruomenių Rūmus. Didžiajam Benui mušant ketvirtį po trečios, jis perėjo gatvę ir toliau žingsniavo pro Užsienio reikalų ir Britanijos tautų sandraugos būstines, o paskui pasuko į Dauningo gatvę. Džailzą pasitiko triukšmingas kovinių šunų būrys, susispietęs už laikinų užtvarų.

— Kokį darbą tikitės gauti? — rėkė vienas iš jų.

Ir pats norėčiau žinoti, norėjo atsakyti Džailzas, kone apakintas nesiliaujančių fotoblyksčių.

— Sere Džailzai, ar tikitės patekti į ministrų kabinetą? — klausinėjo kitas.

Aišku, tikiuosi, idiote. Bet Džailzo lūpos nė nekrustelėjo.

— Kaip manote, ar ilgai gyvuos vyriausybė, kai tokia nedidelė dauguma?

Neilgai, bet jis nenorėjo pripažinti.

Džailzui einant Dauningo gatve, klausimų ataka tęsėsi, nors kiekvienas žurnalistas žinojo, kad dabar nėra vilties sulaukti jo atsakymo, o kai grįš, geriausiu atveju galima tikėtis rankos mosto ar šypsenos.

Džailzui buvo likę trys žingsniai iki durų, kai šios prasivėrė ir jis pirmą kartą gyvenime žengė į dešimtąjį Dauningo gatvės numerį.

— Laba diena, sere Džailzai, — pasisveikino ministrų kabineto sekretorius, tarsi jie niekada anksčiau nebūtų matęsi. — Šiuo metu ministras pirmininkas bendrauja su vienu iš jūsų kolegų, gal galėtumėte palaukti laukiamajame, kol jis bus laisvas?

Džailzas suprato, kad seras Alanas jau žino, koks postas jam bus pasiūlytas, tačiau šio mįslingo aukšto valdininko veide nekrustelėjo nė menkiausias raumenėlis.

Džailzas atsisėdo nedideliame laukiamajame, kur, kaip manoma, vienas kito nepažindami sėdėjo Velingtonas ir Nelsonas, laukdami, kol galės susitikti su Viljamu Pitu Jaunesniuoju. Džailzas pasitrynė į kelnes delnus, nors ir žinojo, kad ministrui pirmininkui rankos nespaus, nes laikydamiesi tradicijos parlamentarai niekada kolegoms rankų nespaudžia. Garsiau nei jo širdis tiksėjo tik laikrodis ant židinio atbrailos. Galiausiai prasivėrė durys ir pasirodė seras Alanas. Jis tepasakė:

— Dabar su jumis susitiks ministras pirmininkas.

Džailzas atsistojo ir pradėjo, kaip sakoma, ilgą kelią į kartuves.

Jam įėjus į ministrų kabineto salę, Haroldas Vilsonas sėdėjo ilgo ovalaus stalo viduryje, apsuptas dvidešimt dviejų tuščių kėdžių. Vos pamatęs Džailzą, jis pakilo iš savo vietos po Roberto Pilio portretu ir pratarė:

— Puikus rezultatas Bristolio dokuose, Džailzai, puikiai padirbėta.

— Dėkoju, premjere, — atsakė Džailzas, laikydamasis tradicijos į jį nebesikreipti vardu.

— Ateik ir sėskis, — pakvietė Vilsonas kimšdamasis pypkę.

Džailzas jau ketino sėstis šalia ministro pirmininko, bet šis pratarė:

— Ne, ne čia. Šioji Džordžo vieta; gal kada bus ir tavo, bet ne dabar. Kodėl tau neatsisėdus štai ten... — pasakė jis, pirštu rodydamas į žalia oda trauktą kėdę pačiame stalo gale. — Šiaip ar taip, toje

vietoje kiekvieną ketvirtadienį, per ministrų kabineto posėdžius, sėdės valstybės sekretorius Europos reikalams.

46

— Tik pagalvok, kiek visokių nesklandumų gali nutikti, — kalbėjo Ema, žingsniais matuodama miegamąjį.

— Kodėl nepamąsčius apie tai, kiek gera gali nutikti, — atsakė Haris. — Paklausyk Greisės patarimo, pamėgink atsipalaiduoti ir šią patirtį įvertink kaip šventę.

— Kaip gaila, kad ji negalės su mumis keliauti.

— Greisė niekada nesutiktų dvi savaites atostogauti per aštuonias semestro savaites.

— Džailzas, rodos, sutinka.

— Tik savaitę, — priminė jai Haris. — Beje, jis labai sumanus, nes viešėdamas Niujorke ketina apsilankyti Jungtinėse Tautose, o paskui keliaus į Vašingtoną susitikti su tokias pačias pareigas einančiu asmeniu.

— O Gvinetę ir mažylį paliks namuose.

— Atsižvelgiant į aplinkybes, tai išmintingas sprendimas. Nei vienam, nei kitam nebūtų jokio poilsio, jei mažasis Valteris dieną naktį laidytų gerklę.

— Ar jau susikrovei daiktus ir pasiruošei? — paklausė Ema.

— Taip, pirmininke, susikroviau. Jau kuris laikas pasiruošęs.

Ema nusijuokė ir jį apsikabino.

— Kartais pamirštu padėkoti.

— Nereikia sentimentų. Tu dar turi darbų, tai ko delsiam?

Ema nekantravo išeiti, nors ir teks ištisas valandas slankioti laive, kol kapitonas duos įsakymą atsišvartuoti ir plaukti į Niujorką. Hario manymu, būtų dar blogiau, jeigu jie lauktų namie.

— Tik pažvelk, — didžiuodamasi pratarė Ema, kai automobilis atvažiavo į prieplauką ir prieš akis iškilo didingas „Bakingamas".

— Taip, išties isteriškas vaizdas.

— Gelbėkit, — tarstelėjo Ema. — Ar kada nors išpirksiu šią kaltę?

— Tikiuosi, kad ne, — atsakė Haris.

— Kaip nuostabu, — pasakė Sima, kai Sebastijonas išsuko iš A4 kelio ir stebėdamas kelio ženklus riedėjo į prieplauką. — Dar niekada nekeliavau tolimojo plaukiojimo laivu.

— O šitas laivas nepaprastas, — atsakė Sebastijonas. — Jame yra atviras poilsio denis, kino teatras, du restoranai ir baseinas. Šis laivas labiau primena plaukiojantį miestą.

— Keista, kad yra baseinas, kai aplink — visur vanduo.

— Vanduo, visur vanduo.

— Vėl cituoji kokį nors antraeilį anglų poetą? — paklausė Sima.

— O jūs ar turite kokių nors garsių amerikiečių poetų?

— Turime vieną tokį, parašiusį eilėraštį, iš kurio galima šio to pasimokyti: *Pasiektos aukštumos didžiūnų atkaklių jiems nepasidavė lengvu mostu — darbavosi jie naktimis, kolei draugai svaiginosi sapnu.*

— Kas tai parašė? — paklausė Sebastijonas.

— Kiek mūsų žmonių jau laive? — paklausė lordas Glenarturas, mėgindamas vaidinti savo vaidmenį, kai automobilis išvažiavo iš Bristolio ir pasuko į uostą.

— Trys nešikai, pora padavėjų — vienas restorane ir vienas antroje klasėje — ir pasiuntinukas.

— Ar jie tikrai patikimi ir mokės laikyti liežuvį už dantų, jei juos klausinėtų ar kaip reikiant prispaustų?

— Du nešikai ir vienas padavėjas buvo parinkti itin kruopščiai. Pasiuntinukas laive bus tik kelias minutes; vos pristatęs gėles, jis kuo greičiausiai grįš į Belfastą.

— Kai tik užsiregistruosime, Liamai, devintą valandą ateik į mano kajutę. Tada dauguma pirmos klasės keleivių vakarieniaus, todėl turėsi daugiau nei pakankamai laiko savo įrenginiui paleisti.

— Jį paleisti sunku nebus, — atsakė Liamas. — Man kelia nerimą tik viena — kaip pavyks įnešti į laivą tą didžiulį lagaminą, niekam nesukeliant įtarimų.

— Du nešikai žino šio automobilio numerį, — pratarė vairuotojas, — jie mūsų ieškos.

— Kaip man sekasi kalbėti su akcentu? — paklausė Glenarturas.

— Mane apgavai, bet aš — ne anglų džentelmenas. Tikėkimės, laive nebus žmonių, iš tikrųjų kada nors bendravusių su lordu Glenarturu.

— Turbūt nebus. Jam jau daugiau kaip aštuoniasdešimt, ir besirodančio viešai jo niekas nematė nuo tada, kai prieš dešimtį metų mirė jo žmona.

— Bet ar jis nėra tolimas Baringtonų giminaitis? — paklausė Liamas.

— Todėl jį ir pasirinkau. Jei laivu plauks kas nors iš Specialiosios oro tarnybos, pavartys „Kas yra kas“ knygą ir pamanys, kad aš — jų šeimos narys.

— Bet kas bus, jei susidursi su kuo nors iš tos šeimos?

— Neketinu su kuo nors iš jų *susidurti*. Ketinu juos visus išdurti, — sukikeno vairuotojas. — Sakyk, kaip nukaksiu į kitą kajutę, kai paspausiu mygtuką?

— Devintą valandą duosiu tau raktą. Ar prisimeni, kur šeštame denyje yra išvietė? Nes ten tau reikės persirengti, kai paskutinį kartą išeisi iš savo kajutės.

— Prisimenu, pačiame pirmos klasės skyriaus gale. Beje, seni,

ne „išvietė“, o „tualetas“, — pataisė lordas Glenarturas. — Štai tokia paprasta klaida galėtų mane išduoti. Nepamiršk, šiuo laivu plaukia tipiški anglai. Aukštuomenės keleiviai nesimaišo tarp antros klasės keleivių, o antros klasės keleiviai nesikalba su keliaujančiais turistine klase. Todėl gali būti, kad mums susirasti vieniems kitus nebus labai paprasta.

— Bet aš skaičiau, kad šis laivas — pirmasis, kurio kiekvienoje kajutėje yra telefonas, — pasakė Liamas, — todėl ypatingu atveju tereikia surinkti numerį 712. Jei aš neatsiliepsiu, mūsų padavėjas, dirbantis restorane, vardu Džimis ir jis...

Pulkininkas Skotas-Hopkinsas žvelgė „Bakingamo“ pusėn. Jis ir jo kolegos įdėmiai stebėjo prieplaukoje besibūriuojančius žmones ieškodami airių — net menkiausio jų buvimo įrodymo. Iki šiol pulkininkas nepamatė jokio pažįstamo veido. Šiaurės Airijoje tarnavę kapitonas Hartlis ir seržantas Robertsas taip pat nieko nepešė. Jį pastebėjo kapralas Krenas.

— Ketvirta valanda, stovi vienas pats minios pakraštyje. Nežiūri į laivą, žvalgosi tik į keleivius.

— Kokį velnią jis čia veikia?

— Gal tą patį, ką ir mes, ko nors ieško. Bet ko?

— Nežinau, — atsakė Skotas-Hopkinsas, — bet, Krenai, neišleisk jo iš akių, o jeigu jis ką nors užkalbins ar pamėgins patekti į laivą, iškart man pranešk.

— Taip, pone, — atsakė Krenas, jau pradėjęs brautis per minią taikinio link.

— Šešta valanda, — pratarė kapitonas Hartlis.

Pulkininkas pažvelgė kitur.

— O, Dieve, tik to ir tereikėjo...

— Liamai, kai tik išlipsiu iš automobilio, greitai dink, tarsi minioje būtų tavęs ieškančių žmonių, — pratarė lordas Glenarturas. — Ir devintą būtinai ateik į mano kajutę.

— Ką tik pamačiau Kormaką ir Deklaną, — pasakė vairuotojas.

Jis sumirksėjo automobilio žibintais, ir jie nuskubėjo prie automobilio, nepaisydami kitų keleivių, kuriems reikėjo pagalbos.

— Nelipk iš automobilio, — vairuotojui paliepė lordas Glenarturas.

Prireikė abiejų nešikų rankų, kad iš bagažinės iškeltų sunkų lagaminą ir švelniai, kaip ką tik gimusį kūdikį, pastatytų ant ratukų. Kai vienas iš jų užtrenkė bagažinę, Glenarturas pratarė:

— Kevinai, kai grįši į Londoną, stebėk Itono aikštės keturiasdešimt ketvirtąjį numerį. Kai Martinesas pardavė „Rolls-Royce", numanau, kad jis gali sumanyti bėgti. — Glenarturas vėl atsisuko į Liamą ir tarė: — Susitinkame devintą, — pasakė, išlipo iš automobilio ir ištirpo minioje.

— Kada man pristatyti lelijas? — sušnabždėjo jaunuolis, atsiradęs lordo Glenarturo pašonėje.

— Likus maždaug trisdešimčiai minučių iki laivui išplaukiant. O tada žiūrėk, kad tavęs nepamatytume, nebent Belfaste.

Donas Pedras stovėjo minios pakraštyje ir žiūrėjo, kaip automobilis, kurį jis pažino, sustojo kiek atokiau nuo laivo.

Jis nenustebo matydamas, jog šio automobilio vairuotojas neišlipo, kai iš nežinia kur atsirado du nešikai, atidarė bagažinę ir užkėlė ant ratukų didžiulį lagaminą, o paskui neskubėdami nustūmė ratukus laivo link. Iš automobilio galo išlipo du vyriškiai: vienas — pagyvenęs, kitas — daugiau kaip trisdešimties. Tasai pagyvenęs,

kurio donas Pedras niekada nebuvo matęs, stebėjo, kaip iškeliamas lagaminas, ir šnekučiavosi su nešikais. Donas Pedras apsižvalgė ieškodamas antrojo, bet tas jau buvo dingęs minioje.

Po kelių akimirkų automobilis apsisuko ir nuvažiavo. Paprastai šoferiai keleiviams atidaro užpakalines dureles, padeda iškelti bagažą, paskui laukia tolesnių nurodymų. Tačiau šitas elgėsi kitaip — akivaizdžiai nenorėjo lūkuriuoti, kad nebūtų atpažintas, ypač turint omenyje tai, kad prieplaukoje buvo daug policijos.

Donas Pedras neabejojo — kad ir ką Airijos respublikonų armija buvo sumaniusi, greičiausiai šitai įvyks jau kelionės metu, o ne prieš „Bakingamui" išplaukiant. Kai automobilis dingo, donas Pedras atsistojo į ilgą eilę laukti taksi. Jis nebeturėjo nei vairuotojo, nei automobilio. Vis dar skaudėjo širdį dėl sumos, kurią jam sumokėjo už „Rolls-Royce", beje, išreikalautą grynaisiais.

Galiausiai jis atsidūrė eilės priekyje ir paprašė taksisto nuvežti į Templio pievų geležinkelio stotį. Traukiniu riedėdamas į Padingtoną, jis svarstė kitos dienos planus. Martinesas nė neketino mokėti kitos dviejų šimtų penkiasdešimties tūkstančių svarų dalies, beje, jis ir pinigų nebeturėjo. Seife dar buvo likę kiek daugiau nei dvidešimt trys tūkstančiai ir dar keturi tūkstančiai už parduotą automobilį. Jo manymu, jei pavyktų ištrūkti iš Londono, Airijos respublikonų armijai dar neįvykdžius savo įsipareigojimų, tikriausiai jo nesivytų iki Buenos Airių.

— Ar ten buvo jis? — paklausė pulkininkas.

— Gal, bet negaliu tvirtai pasakyti, — atsakė Hartlis. — Šiandieną daug šoferių nešioja kepures su snapeliais ir tamsius akinius, o kol priėjau arčiau, kad geriau matyčiau, jis jau važiavo vartų link.

— Ar matei, ką jis atvežė?

— Apsidairykite, pone, galėjo atvežti bet ką iš šimtų keleivių,

lipančių į laivą, — atsakė Hartlis, kai kažkas prasibrovė pro pulkininką.

— Labai atsiprašau, — pratarė lordas Glenarturas, nukeldamas skrybėlę ir nusišypsodamas pulkininkui; jis užlipo keleivių trapu ir žengė į laivą.

— Puiki kajutė, — pasakė Sima, kai susisupusi į rankšluostį išėjo iš dušo. — Pamąstyta apie viską, ko gali prireikti merginai.

— Taip yra todėl, kad mano mama apžiūrėjo kiekvieną kambarį.

— Kiekvieną? — negalėjo patikėti Sima.

— Patikėk. Tik gaila, kad ji nepamąstė, ko gali prireikti vaikinui.

— Ko dar galėtum norėti?

— Pirmiausia dvigulės lovos. Ar nemanai, kad mums dar per anksti miegoti atskirose lovose, turint omenyje įsibėgėjusius santykius?

— Liaukis kalbėjęs niekus, Sebai, imk tas lovas ir sustumk.

— Norėčiau, kad būtų taip paprasta; jos pritvirtintos prie grindų.

— Na, kodėl tau neišėmus čiužinių, — labai iš lėto kalbėjo Sima, — ir nesuguldžius jų vieno šalia kito? Miegotume ant grindų.

— Jau mėginau; ant grindų sunkiai telpa ir vienas čiužinys, ką kalbėti apie du.

— Jei pakankamai uždirbtum pirmos klasės kajutei, nekiltų jokių bėdų, — perdėtai garsiai atsiduso Sima.

— O kol galėsiu sau šitai leisti, rodos, miegosime atskirose lovose.

— Jokiu būdu, — atsakė Sima, kai jos rankšluostis nukrito ant grindų.

— Labas vakaras, milorde, aš esu Braitvaitas, vyresnysis šio denio stiuardas. Labai malonu, kad plaukiate mūsų laivu. Jeigu jums ko nors prireiks, nesvarbu, dienos metu ar naktį, pakelkite ragelį ir surinkite numerį vienas nulis nulis; kas nors būtinai iškart ateis.

— Ačiū, Braitvaitai.

— Gal norėtumėte, kad išimčiau iš lagamino drabužius, kol vakarieniausite, milorde?

— Ne, jūs labai malonus, bet kelionė iš Škotijos buvo ganėtinai varginanti, todėl, manau, verčiau pailsėsiu ir nevakarieniausiu.

— Kaip pageidausite, milorde.

— Beje, — pridūrė lordas Glenarturas, traukdamas iš piniginės penkių svarų banknotą, — gal galėtumėte pasistengti, kad iki rytojaus ryto septintos valandos man niekas netrukdytų, o tada norėsiu puodelio arbatos ir skrebučio su marmeladu.

— Juodos duonos skrebutis ar baltos, milorde?

— Būtų gerai juodos, Braitvaitai.

— Pakabinsiu ant jūsų durų lentelę „Netrukdyti“ ir leisiu jums ilsėtis. Labanakt, milorde.

Ilgai netrukus po to, kai įsikūrė savo kajutėse, ketvertukas susitiko laivo koplyčioje.

— Nemanau, kad artimiausias kelias dienas turėsime laiko pamiegoti, — pasakė Skotas-Hopkinsas. — Kadangi matėme automobilį, galime numanyti, kad laive yra Airijos respublikonų armijos kuopelė.

— Kodėl Airijos respublikonų armiją turėtų dominti „Bakingamas“, kai jie ir namuose turi pakankamai bėdų? — paklausė kapralas Krenas.

— Jeigu jiems pavyktų sėkmingai atlikti numatytą žygį, pavyz-

džiui, nuskandinti „Bakingamą“, visų dėmesys būtų nukreiptas kitur, nuo visų bėdų namuose.

— Bet tu tikrai nemanai... — pradėjo Hartlis.

— Visada geriausia tikėtis prasčiausio scenarijaus ir manyti, kad būtent taip jie ir sumanę.

— Iš kur jie galėtų gauti pinigų tokio masto operacijai?

— Iš to žmogaus, kurį pastebėjai prieplaukoje.

— Bet jis į laivą nelipo ir traukiniu išvyko tiesiai į Londoną, — kalbėjo Robertsas.

— Ar liptum į laivą žinodamas, ką jie sumanę?

— Jeigu jį domina tik Baringtonų ir Kliftonų šeimos, taikinys gerokai susiaurėja, nes jie visi plaukia tame pačiame denyje.

— Netiesa, — atsakė Robertsas. — Sebastijonas Kliftonas ir jo mergina plaukia septyni šimtai dvidešimt aštuntoje kajutėje. Jie taip pat galėtų būti taikinys.

— Nemanau, — pratarė pulkininkas. — Jei Airijos respublikonų armija sumanytų nužudyti Amerikos diplomato dukrą, per naktį neabejotinai išdžiūtų visi Jungtinių Valstijų teikiami finansų šaltiniai. Manau, mums reikėtų susitelkti į pirmos klasės kajutes pirmame denyje, nes jei jiems pavyktų nužudyti ponią Klifton ir dar vieną ar du jos šeimos narius, ši „Bakingamo“ kelionė būtų pirma ir paskutinė. Šitai turėdami omenyje, — tęsė pulkininkas, — budėsime visą kelionę; budėjimo pamaina — keturios valandos. Hartli, tu budėsi prie pirmos klasės kajučių iki antros valandos ryto. Paskui aš tave pakeisiu, o šeštą vėl pažadinsiu. Krenas ir Robertsas gali budėti tokiomis pačiomis pamainomis antroje klasėje; manau, ten toji kuopelė ir apsistojusi.

— Kelių žmonių ieškome? — paklausė Krenas.

— Laive jie turi mažiausiai tris ar keturis savo žmones, besidedančius arba keleiviais, arba įgulos nariais. Taigi, jei pamatysite ką nors, ką jau esate sutikę Šiaurės Airijos gatvėse, tai nebus sutapi-

mas. Būtinai kuo greičiausiai man praneškite. Beje, prisiminiau: ar išsiaiškinote pavardes keleivių, kurie nupirko bilietus į paskutines dvi pirmos klasės kajutes pirmame denyje?

— Taip, pone, — atsakė Hartlis. — Ponas ir ponia Asprėjai; jie keliauja penktojoje kajutėje.

— Į jų parduotuvę savo žmonai neleisčiau nė kojos įkelti, na, nebent ji ten eitų su kitu vyru.*

— O trečiojoje kajutėje apsistojęs lordas Glenarturas. Knygoje „Kas yra kas" jį patikrinau. Jam aštuoniasdešimt ketveri, jis buvo vedęs lordo Harvio seserį, vadinasi, turėtų būti pirmininkės antros eilės dėdė.

— Kodėl ant jo durų kabo lentelė „Netrukdyti"? — paklausė pulkininkas.

— Jis pasakė stiuardui, jog yra pavargęs po ilgos kelionės iš Škotijos.

— Nejaugi? — nusistebėjo pulkininkas. — Geriau jau nenuleiskime nuo jo akių, nors neįsivaizduoju, kokia Airijos Respublikos kariuomenei nauda iš aštuoniasdešimt ketverių metų žmogaus.

Prasivėrė durys, ir atsisukę jie visi pamatė įeinantį kapelioną. Jis šiltai nusišypsojo keturiems vyriškiams, kurie klūpojo su maldaknygėmis rankose.

— Gal kaip nors galėčiau padėti? — priėjęs arčiau paklausė kapelionas.

— Ne, tėve, ačiū, — atsakė pulkininkas. — Mes jau išeinam.

47

— Ar šįvakar turėčiau vilkėti smokingą? — baigęs dėliotis daiktus paklausė Haris.

* Knygos autorius turi omenyje *Asprey* juvelyrikos dirbinių parduotuvę.

— Ne. Pirmo ir paskutinio vakaro aprangos kodas būna tas pats — laisvas stilius.

— O ką tai reiškia? Atrodo, sulig kiekviena karta viskas keičiasi.

— Tau derėtų apsivilkti kostiumą ir pasirišti kaklaraištį.

— Ar dar kas nors su mumis pietaus? — pasiteiravo Haris, imdamas iš spintos vienintelį savo kostiumą.

— Džailzas, Sebas ir Sima, vadinasi, tik šeima.

— O Sima dabar irgi laikoma mūsų šeima?

— Rodos, Sebas taip mano.

— Tada jam pasisekė. Nors, turiu prisipažinti, norėčiau geriau pažinti Bobą Bingamą. Tikiuosi, kurį vakarą galėsime papietauti su juo ir jo žmona. Kuo ji vardu?

— Priscila. Tik įspėju, jiedu labai skirtingi.

— Ką turi galvoje?

— Nieko nesakysiu, kol su ja nesusipažinsi, o tada pats galėsi spręsti.

— Skamba intriguojamai, nors „įspėju" — iškalbinga užuomina. Šiaip ar taip, aš jau nusprendžiau, kad Bobui bus skirti keli naujos mano knygos puslapiai.

— Ar jis bus didvyris, ar niekšas?

— Dar nenutariau.

— O kokia bus tema? — paklausė Ema atidariusi spintą.

— Viljamas Varvikas su žmona atostogauja prabangiame laive.

— Ir kuris kurį nužudo?

— Vargšas paniekintas laivų statyklos valdybos pirmininkės vyras nužudo žmoną ir pabėga su laivo virėja.

— Bet Viljamas Varvikas išnarpliotų nusikaltimą dar gerokai iki atplaukiant į uostą, o niekšas vyras visą likusį gyvenimą praleistų kalėjime.

— Ne, nepraleistų, — atsakė Haris, rinkdamasis vieną iš dviejų

kaklaraiščių, kurį pasiriš eidamas vakarieniauti. – Varvikas neturi teisės jo suimti laive, todėl vyras išsisuks.

– Bet jeigu laivas būtų anglų, jos vyras turėtų paklusti Anglijos įstatymams.

– Oo, štai čia šuo ir pakastas. Dėl mokesčių laivas plaukia su tokia vėliava, su kokia jam patogiau, pavyzdžiui, su Liberijos, todėl vyrui tereikės papirkti vietinės policijos viršininką, ir byla niekada nepasieks teismo.

– Nuostabu, – pratarė Ema. – Kodėl apie tai nepagalvojau? Šitai išspręstų visas mano problemas.

– Manai, jei tave nužudyčiau, išspręsčiau visas tavo problemas?

– Ne, kvaily. Bet gal nebereikėtų mokėti mokesčių. Manau, įtrauksiu tave į valdybą.

– Jei taip padarysi, aš tave nužudysiu, – pasakė Haris ją apsikabindamas.

– Kitos šalies vėliava, – pakartojo Ema. – Įdomu, kaip į tokią mintį sureaguotų valdyba?

Ji išėmė iš spintos dvi sukneles ir jas iškėlė.

– Kurią – raudoną ar juodą?

– Maniau, šio vakaro stilius laisvas.

– Pirmininkei niekada nebūna laisvas, – atsakė ji, kai į duris kažkas pabeldė.

– Aišku, kad taip, – sutiko Haris.

Priėjęs jis atidarė duris; jį pasveikino vyresnysis stiuardas.

– Labas vakaras, pone. Jos didenybė karalienė motina Elžbieta siunčia pirmininkei gėlių, – pasakė Braitvaitas, tarsi taip nutiktų kasdien.

– Lelijos, kitaip ir būti negali.

– Kodėl taip manai? – paklausė Ema, kai tvirtai sudėtas jaunas vyriškis įžengė į kambarį nešinas didele lelijų vaza.

— Tokios buvo pirmos gėlės, kurias jai padovanojo Jorko hercogas, gerokai prieš jai tampant karaliene.

— Gal galėtumėte padėti gėles ant stalo, vidury kajutės, — paprašė Ema jaunuolio, žvelgdama į kortelę prie puokštės.

Ji ketino padėkoti jaunuoliui, bet šis jau buvo išėjęs.

— Kas kortelėje parašyta? — paklausė Haris.

— Dėkoju už įsimintiną dieną Bristolyje. Viliuosi, kad mano antriesiems namams pirmojoje kelionėje pasiseks.

— Tikra meistrė, — pratarė Haris.

— Ji labai dėmesinga, — sutiko Ema. — Nemanau, kad gėlės išsilaikys, kol atplauksime į Niujorką, Braitvaitai, bet vazą norėčiau pasilikti. Būtų tarsi atminimo dovana.

— Kol būsite Niujorke, galėčiau pakeisti gėles kitomis, pirmininke.

— Jūs labai įžvalgus, Braitvaitai. Dėkoju.

— Ema sako, kad tu nori būti kitas valdybos pirmininkas, — pratarė Džailzas, sėsdamasis prie baro.

— Kokią valdybą ji turėjo omenyje? — paklausė Sebastijonas.

— Maniau, Baringtono kompanijos.

— Ne, manau, kad mamai dar likę parako. Bet jei sulaukčiau jos pasiūlymo, gal ir svarstyčiau galimybę tapti valdybos nariu.

— Tu labai taktiškas, — pasakė Džailzas, kai barmenas jam padavė viskio su soda.

— Ne, mane labiau domina „Farthing's“ bankas.

— Ar nemanai, kad dvidešimt ketverių vyrukas kiek per jaunas tapti banko valdybos pirmininku?

— Turbūt jūs teisus, todėl ir stengiuosi įtikinti poną Hardkastlą, kad neverta eiti į pensiją nesulaukus septyniasdešimties.

— Bet ir tada tau tebus dvidešimt devyneri.

— Tada būčiau ketveriais metais vyresnis nei buvote jūs, kai pirmą kartą įžengėte į parlamentą.

— Teisingai, tačiau ministru tapau tik keturiasdešimt ketverių.

— Bet tik todėl, kad įstojote į netinkamą partiją.

Džailzas nusijuokė.

— Gal ir tu vieną dieną atsidursi parlamente, Sebai?

— Jeigu ir atsidursiu, dėde Džailzai, norėdamas mane pamatyti, turėsite žiūrėti per visą salę, nes sėdėsiu priešininkų suoluose. Bet, šiaip ar taip, prieš apsispręsdamas pasukti tuo slidžiu keliu, ketinu nemenkai užsidirbti.

— O kas ta graži būtybė? — paklausė Džailzas, stodamasis nuo baro kėdės, kai prie jų priėjo Sima.

— Tai mano draugė Sima, — atsakė Sebastijonas, negalėdamas nuslėpti pasididžiavimo.

— Galėjote pasirinkti geriau, — pratarė jai Džailzas šypsodamasis.

— Žinau, — atsakė Sima, — bet vargšė imigrantė negali būti per daug išranki.

— Jūs — amerikietė, — pasitikslino Džailzas.

— Taip. Manau, pažįstate mano tėvą Patriką Sulivaną.

— Išties pažįstu Patą, didžiai jį gerbiu. Tiesą sakant, visada maniau, kad Londonas — tik dar vienas laiptelis ir taip žibančioje jo karjeroje.

— Lygiai tą patį manau ir apie Sebastijoną, — pasakė Sima imdama jį už rankos.

Džailzas nusijuokė; į restoraną atėjo Ema su Hariu.

— Ko juokiatės? — paklausė Ema.

— Sima ką tik pastatė tavo sūnų į vietą. *Galėčiau vesti tą merginą*, — pratarė Džailzas nusilenkdamas Simai.

— Oi, tikrai nemanau, kad Sebastijonas panašus į serą Tobį Belčą*, — atsakė Sima. — Kai geriau pamąstai — jis kaip Sebastijonas.

— *Ir aš taip pat,* — pasakė Ema.

— Ne, — paprieštaravo Haris. — *Taip pat ir aš. Ir jokio kraičio neprašau, tik posakio šmaikštaus.*

— Sutrikau, — pratarė Sebastijonas.

— Kaip jau sakiau, Sima, galėjote pasirinkti geriau. Bet neabejoju, kad vėliau viską Sebui paaiškinsite. Beje, Ema, — kalbėjo Džailzas, — įspūdinga suknelė. Raudona tau tinka.

— Ačiū, Džailzai. Rytoj vilkėsiu mėlyną, tada turėsi sugalvoti ką nors nauja.

— Gal galėčiau pasiūlyti jums išgerti, pirmininke? — erzino ją Haris, be galo trokštantis džino su toniku.

— Ne, mielasis, dėkoju. Aš išbadėjusi, gal eikim ir prisėskim.

Džailzas mirktelėjo Hariui.

— Kai buvome dvylikos, įspėjau tave vengti šios moters, bet tu nepaisei mano patarimo.

Jiems einant prie staliuko salės viduryje, Ema sustojo pasišnekučiuoti su Rosu ir Džina Bačananais.

— Matau, Rosai, kad žmoną susigrąžinote, o kaip automobilis?

— Kai po kelių dienų grįžau į Edinburgą, — stodamasis iš vietos pasakojo Rosas, — automobilį radau policijos aikštelėje. Sumokėjau didžiulius pinigus, kad jį atgaučiau.

— Bet ne daugiau nei už šitai, — pratarė Džina, paliesdama perlų vėrinį.

— Dovanėlė prisidarius bėdos, — paaiškino Rosas.

— Bet jūs ištraukėte iš bėdos visą kompaniją, — pasakė Ema, — ir už tai mes jums visada būsime be galo dėkingi.

— Man dėkoti nereikia, — atsakė Rosas. — Dėkokite Sedrikui.

— Kaip gaila, kad jis negalėjo kartu keliauti, — pratarė Ema.

* Tobis Belčas — Viljamo Šekspyro „Dvyliktosios nakties“ personažas.

— Ar jūs laukėte berniuko, ar mergaitės? – paklausė Sima, kai vyriausiasis padavėjas atitraukė jai kėdę.

— Nesuteikiau Gvinetei jokio pasirinkimo, — atsakė Džailzas. — Pasakiau, kad turi būti berniukas.

— Kodėl?

— Grynai praktiniais sumetimais. Mergaitė negali paveldėti šeimos titulo. Anglijoje viskas perduodama per vyrišką liniją.

— Kaip archajiška, — nustebo Sima. — O aš visada maniau, kad britai — civilizuoti žmonės.

— Necivilizuoti, kai kalbama apie pirmagimystę, — paaiškino Džailzas.

Trys vyriškiai pakilo nuo stalo, nes atėjo Ema.

— Bet ponia Klifton — Baringtono kompanijos valdybos pirmininkė.

— O soste sėdi karalienė. Bet, Sima, nesijaudinkit, galiausiai nugalėsime tuos senus reakcionierius.

— Nenugalėsime, jei į valdžią grįš mano partija, — įsiterpė Sebastijonas.

— Ir tada vėl visur klaidžios dinozaurai, — žiūrėdamas į Sebastijoną pasakė Džailzas.

— Kas taip sakė? — paklausė Sima.

— Žmogus, kuris mane nugalėjo.

Liamas į duris nesibeldė, tik pasuko rankeną ir smuko vidun, pažvelgęs už nugaros, ar niekas jo nemato. Jam nesinorėjo aiškintis, ką jaunas vyriškis iš antros klasės veikia pagyvenusio lordo kajutėje tokiu nakties metu. Nors niekas nė nebūtų laidęs pastabų.

— Ar mums niekas nesutrukdys? — uždaręs duris paklausė Liamas.

— Mūsų niekas netrukdys iki rytojaus ryto septintos, o tada jau nebebus kam trukdyti.

— Gerai, — atsakė Liamas.

Jis puolė ant kelių, atrakino didžiulį lagaminą, jį atidarė ir ėmė apžiūrinėti sudėtingą įrenginį, kuriam sukonstruoti jam prireikė mėnesio. Dar pusvalandį praleido tikrindamas, ar nėra nutrūkusių laidelių, ar visi diskeliai tinkamai sureguliuoti, ar tikrai laikrodis ims tiksėti spustelėjus jungiklį. Įsitikinęs, kad viskas turėtų veikti kuo puikiausiai, vėl atsistojo.

— Viskas parengta, — pasakė. — Kada nori, kad aktyvuočiau?

— Trečią ryto. Ir man dar prireiks trisdešimties minučių atsikratyti šituo, — pridūrė Glenarturas paliesdamas pagurklį. — Ir dar spėčiau nusigauti iki kitos savo kajutės.

Liamas grįžo prie lagamino ir nustatė laikrodį trečiai valandai.

— Dabar tau reikės prieš išeinant spustelėti jungiklį ir dar kartą patikrinti, ar juda sekundinė rodyklė.

— Tai kas gali nepavykti?

— Jei lelijos tebėra kajutėje — niekas. Niekam šiame koridoriuje ir gal net apatiniame denyje nėra vilties išgyventi. Po tomis gėlėmis paslėpti šeši svarai dinamito, gerokai daugiau, nei mums reikia, bet tik taip galime užtikrinti, kad pasiimsime pinigus.

— Turi mano raktą?

— Taip, — atsakė Liamas. — Septyni šimtai šešta kajutė. Po pagalve rasi naują pasą ir bilietą.

— Ar turėčiau dar dėl ko nors jaudintis?

— Ne. Tik prieš išeidamas įsitikink, kad juda sekundinė rodyklė.

Glenarturas nusišypsojo.

— Susitiksime Belfaste. O jei atsidursime vienoje gelbėjimosi valtyje, nekreipk į mane dėmesio.

Liamas linktelėjo, nuėjo prie durų ir iš lėto jas pravėrė. Dirstelėjo į koridorių. Po pietų į kajutes grįžtančių žmonių nesimatė nė ženklo. Jis skubiai nuėjo iki koridoriaus galo ir atidarė duris su užrašu *Naudoti tik ištikus avarijai*. Paskui tyliai uždarė sau už nugaros duris ir garsiai nupėdino metaliniais laiptais. Laiptinėje nieko nesutiko. Maždaug po penkių valandų šie laiptai bus sausakimši į paniką puolusių žmonių, manančių, kad laivas atsitrenkė į ledkalnį.

Atėjęs į septintą denį jis atidarė avarinio išėjimo duris ir vėl apsidairė. Ir dabar nieko nesimatė. Liamas patraukė siauru koridoriumi ir grįžo į savo kajutę. Po pietų į savo kambarius grįžo keli žmonės, bet nė vienas juo nesusidomėjo. Per daugelį metų Liamas buvo ištobulinęs anonimo vaidmenį kaip tikras menininkas. Jis atsirakino kajutės duris ir įėjęs vidun krito ant lovos; darbas atliktas. Pažvelgė į laikrodį: be dešimt dešimt. Teks ilgai laukti.

— Kelios minutės po devintos kažkas įsmuko į lordo Glenarturo kajutę, — pasakė Haskinsas, — bet dar nemačiau, kad būtų išėjęs.

— Gal stiuardas.

— Nepanašu, pulkininke, nes ant durų kabo lentelė „Netrukdyti“, be to, kad ir kas ten būtų ėjęs, jis nepasibeldė. Tiesą sakant, tas žmogus įėjo vidun lyg į savo kajutę.

— Tada verčiau stebėk tas duris, ir jei kas nors išeis, jokiu būdu neišleisk jo iš akių. Eisiu pažiūrėti, kaip antroje klasėje sekasi Krenui, gal jis turi kokių naujienų. Jei neturi, pamėginsiu kelias valandas nusnūsti. Paskui, antrą valandą, tave pakeisiu. Jei nutiks kas nors, kas tau kels abejonių, nedvejodamas mane pažadink.

— Na, ką esi mums suplanavusi, kai nuplauksime į Niujorką? — paklausė Sebastijonas.

— Didžiajame obuolyje viešėsime tik trisdešimt šešias valandas, — atsakė Sima, — todėl negalėsime sau leisti gaišti nė akimirkos. Rytą aplankysime Metropolitano muziejų, paskui trumpai pasivaikščiosime po Centrinį parką, tada pietausime „Sardžio" kavinėje. Popiet eisime į Friką, o vakarui tėtis mums parūpino porą bilietų į „Sveika, Dole!" su Kerola Čening.

— Vadinasi, nebus laiko pavaikščioti po parduotuves?

— Leisiu tau pereiti Penktuoju aveniu, bet galėsi tik pasidairyti į vitrinas. Tu neįpirktum nė „Tiffany's" dėžutės, ką jau kalbėti apie dėžutės turinį. Bet jei norėsi suvenyro viešnagei atminti, galėsime nueiti į Vakarų trisdešimt ketvirtąją gatvę, į „Macy's" parduotuvę, kur galėsi ką nors išsirinkti iš tūkstančio daikčiukų, kainuojančių mažiau nei dolerį.

— Na, čia jau labiau pagal mano kišenę. Beje, o kas yra Frikas?

— Mėgstamiausia tavo sesers dailės galerija.

— Bet Džesika niekada nebuvo Niujorke.

— Tačiau vis tiek žinojo, koks paveikslas kokioje salėje kabo; ji žinojo visus paveikslus toje galerijoje. Pamatysi jos visų laikų mėgstamiausią paveikslą.

— Vermejeris, „Mergaitė, kuriai sutrukdė groti".

— Neblogai, — pasakė Sima.

— Ir dar vienas klausimas, prieš gesinant šviesą. Kas yra Sebastijonas?

— Jis — ne smuikas.

— Sima išties šauni, ką? — pratarė Ema, kai jiedu su Hariu išėjo iš restorano ir centriniais laiptais užlipo į savo kajutę pirmame denyje.

— Ir už tai Sebas gali padėkoti Džesikai, — imdamas ją už rankos atsakė Haris.

— Kaip norėčiau, kad ji plauktų su mumis. Dabar ji jau būtų nupiešusi visus — nuo kapitono ant tiltelio iki popiečio arbatą tiekiančio Braitvaito ar net Persėjo.

Jiems kartu tyliai einant koridoriumi, Haris suraukė kaktą. Nebuvo nė dienos, kad jis sau nepriekaištautų dėl to, kad Džesikai nepasakė tiesos apie jos tėvą.

— Ar nebuvai sutikęs džentelmeno iš trečiosios kajutės? — paklausė Ema nutraukdama jo mintis.

— Lordo Glenarturo? Ne, bet keleivių sąraše mačiau jo pavardę.

— Ar tai galėtų būti tas pats lordas Glenarturas, kuris vedė mano antros eilės tetą Izobelę?

— Gal ir galėtų. Kartą buvome su juo susitikę, kai viešėjome tavo senelio pilyje Škotijoje. Toks geras žmogus. Dabar jam jau turėtų būti per aštuoniasdešimt.

— Įdomu, kodėl jis nutarė leistis į pirmą laivo kelionę nieko mums nesakęs?

— Gal jis nenorėjo tau trukdyti. Pakvieskime jį rytoj vakare papietauti. Kad ir kaip būtų, jis — paskutinė jungtis su ta karta.

— Puiki mintis, mielasis, — atsakė Ema. — Rytą parašysiu jam raštelį ir pakišiu po durimis.

Haris atrakino kajutę ir pasitraukė, praleisdamas Emą.

— Labai pavargau, — pratarė Ema pasilenkdama pauostyti lelijų. — Nesuprantu, kaip karalienė motina visa tai kiekvieną dieną ištveria.

— Ištveria, ir jai labai gerai sekasi, bet galiu lažintis, kad ir ji pavargtų, jei kelias dienas pabūtų Baringtono kompanijos valdybos pirmininke.

— Geriau ir toliau dirbčiau savo darbą, o ne jos, — kalbėjo Ema nusivilkdama suknelę, kabindama ją į spintą ir eidama į vonią.

Haris dar kartą perskaitė Jos Didenybės karalienės motinos parašytą atviruką. Kokia asmeniška žinutė. Ema jau nutarė grįžusi į

Bristolį laikyti vazą savo kabinete ir kiekvieną pirmadienio rytą į ją pamerkti lelijų. Haris nusišypsojo. Kodėl gi ne?

Kai Ema grįžo iš vonios, Haris užėmė jos vietą ir uždarė duris. Ema nusimetė chalatą ir atsigulė. Buvo per daug pavargusi, todėl nekilo mintis perskaityti nors kelis „Pripažinto šnipo“ puslapius; šią naujo rašytojo knygą jai rekomendavo Haris. Ema užgesino lempą šalia lovos ir pasakė „labanakt, mielasis“, nors ir žinojo, kad Haris negirdi.

Kai Haris išėjo iš vonios, ji jau giliai miegojo. Jis Emą apkamšė kaip vaiką, pabučiavo į kaktą ir sušnabždėjo „labanakt, mieloji“, o paskui atsigulė į savo lovą, džiaugdamasis tyliu murkimu. Jam nė sapne nesisapnuotų sakyti, kad ji knarkia.

Haris gulėjo atsimerkęs, ja didžiuodamasis. Kelionės pradžia nė negalėjo susiklostyti geriau. Jis apsivertė ant šono manydamas, kad po minutėlės užsnūs, bet užmigti negalėjo, nors akys buvo lyg švininės ir kamavo nuovargis. Kažkas negerai.

48

Donas Pedras atsikėlė kiek po antros, bet ne todėl, kad negalėjo miegoti.

Apsirengęs jis susikrovė lagaminėlį ir nusileido laiptais į darbo kambarį. Atidaręs seifą išsiėmė likusius dvidešimt tris tūkstančius šešis šimtus keturiasdešimt penkis svarus ir įsidėjo į krepšį. Dabar namas su viskuo, kas jame yra, su visa įranga priklausė bankui. Jeigu jie mano, kad jis sumokės visą trūkstamą sumą, tegu ponas Ledberis būna toks malonus ir keliauja į Buenos Aires, kur gaus dviejų žodžių atsaką.

Per radiją išklausė ankstyvųjų ryto žinių; jokių pranešimų apie „Bakingamą“ neišgirdo. Jis buvo įsitikinęs, jog pavyks išsprukti iš

šalies gerokai iki jiems susivokiant, kad jo nebėra. Pažvelgė pro langą ir nusikeikė pamatęs, kad lietus ir toliau negailestingai skalbia šaligatvį — baimonosi, jog turbūt užtruks, kol sugaus taksi.

Jis užgesino šviesą, išėjo į lauką ir paskutinį kartą uždarė Itono aikštės keturiasdešimt ketvirtojo numerio duris. Be jokio optimizmo nužvelgė gatvę ir apsidžiaugė, išvydęs jo link važiuojantį taksi automobilį, ką tik užsižiebusį ženkliuką „Laisvas". Donas Pedras pakėlė ranką, išbėgo į gatvę ir įšoko į taksi galą. Uždaręs duris išgirdo kažką spragtelint.

— Hitrou oro uostas, — įsitaisydamas galinėje sėdynėje pasakė donas Pedras.

— Nemanau, — atsakė vairuotojas.

Kitas žmogus, gyvenantis už dviejų kajučių nuo Hario, taip pat nemiegojo, bet jis nė neketino miegoti. Jis rengėsi pradėti darbą.

Be vienos minutės trečią jis pakilo iš lovos gerai pailsėjęs, visai budrus, priėjo prie kajutės viduryje padėto didžiulio lagamino ir pakėlė dangtį. Akimirką padvejojęs, kaip buvo nurodyta, paspaudė jungiklį pradėdamas procesą, kurio nebebuvo galima sustabdyti. Įsitikinęs, kad ilgoji juoda sekundinė rodyklė juda — 29:59, 29:58 — spustelėjo mygtuką savo laikrodžio šone ir užvožė lagaminą. Paskui pasiėmė šalia lovos numestą nedidelį kelionmaišį, kuriame buvo viskas, ko reikia, užgesino šviesą, neskubėdamas pravėrė kajutės duris ir nužvelgė blausiai apšviestą koridorių. Minutėlę palaukė, kol apsipras akys. Įsitikinęs, kad nieko nėra, išėjo į koridorių ir tyliai uždarė duris.

Jis atsargiai pėdino storu karališko mėlio kilimu, tyliai slinkdamas koridoriumi, ausimis gaudydamas menkiausią nepažįstamą garsą. Tačiau jis nieko neišgirdo, tik tylų variklio ritmą, laivui tolygiai skrodžiant ramius vandenis. Priėjęs centrinius laiptus sustojo.

Laiptai buvo apšviesti ryškiau, bet ir dabar nieko nesimatė. Jis žinojo, kad pirmos klasės kajutės yra aukštu žemiau, o tolimiausiame koridoriaus kampe buvo kuklus užrašas *Vyrų*.

Leisdamasis pagrindiniais laiptais jis nieko nesutiko, bet žengęs į holą iškart pamatė kėdėje drybsantį prasiskėtusį tvirtai sudėtą vyriškį, turbūt per daug pasivaišinusį pirmos klasės keleiviams veltui dalijamu alkoholiu svarbiosios laivo kelionės proga.

Jis praslinko pro smagiai knarkiantį keleivį, kuris nė nekrustelėjo, ir toliau žingsniavo link durų koridoriaus gale. Įėjus į tualetą, — jis jau buvo bepradedąs mąstyti kaip jie, — užsidegė šviesa; jis nustebo. Minutėlę padvejojęs prisiminė, kad tai dar viena naujovė, kuria laivas taip didžiavosi; apie viską buvo skaitęs blizgančiame lankstinuke. Nuėjo prie praustuvų, ant marmurinio paviršiaus pasidėjo krepšį, jį atsegė ir ėmė traukti visokiausius losjonus, užpilus ir aksesuarus, padėsiančius pašalinti jo *alter ego*: buteliukas aliejaus, skustuvas, žirklės, šukos ir indelis „Pond's" veido kremo nuleis uždangą prasidėjus premjeriniam jo spektakliui.

Pažvelgė į laikrodį. Uždanga pakils tik už dvidešimt septynių minučių ir trijų sekundžių, o tada jis tebus vienas iš panikos apniktų žmonių. Atsuko aliejaus buteliuko kamštelį ir pasitepė veidą, kaklą ir kaktą. Po kelių akimirkų pajuto svilinimą — grimuotojas iš anksto buvo jį įspėjęs. Neskubėdamas nusiėmė gerokai praretėjusių žilų plaukų peruką, padėjo prie kriauklės ir pažvelgė į atvaizdą veidrodyje, patenkintas atgavęs vešlius raudonus banguotus plaukus. Paskui nusilupo vyno raudonumo skruostus, tarsi nuo ką tik užgijusios žaizdos būtų plėšęs pleistrą, ir galiausiai žirklėmis nusidrėskė pagurklį, kuriuo grimuotojas taip didžiavosi.

Prisileidęs praustuvą šilto vandens, jis trynė veidą gremždamas pleistro, klijų ar dažų likučius, kurie niekaip nenorėjo pasiduoti. Nusišluosčius veidą, vis dar perštėjo kai kurias vietas, todėl baigdamas savąjį virsmą jis storai pasitepė „Pond's" kremu.

Liamas Dohertis pažvelgė į save veidrodyje ir pamatė, kad mažiau nei per dvidešimt minučių atsikratė penkiasdešimties metų; visų moterų svajonė. Jis paėmė šukas, susitvarkė raudoną ševeliūrą ir viską, kas liko iš lordo Glenarturo veido, susikrovęs į krepšį ėmė vilktis lordo drabužius.

Iš pradžių jis išsiėmė kietą baltą „Van Heusen" apykaklę prilaikančią sąsagą, — nuo apykaklės ant kaklo liko siaura raudona juosta, — nusitraukė itonietišką kaklaraištį ir viską sumetė į krepšį. Baltus šilkinius marškinius pakeitė pilkais medvilniniais, pasirišo siaurutį kaklaraištį; tokius dabar ryši visi Belfasto vyriokai. Išsivadavęs iš geltonų petnešų, paleido ir plačias pilkas kelnes, kurios sukrito į krūvą ant grindų kartu su pilvu — pagalvėle, o paskui pasilenkęs atrišo juodų raštuotos odos Glenarturo batų raištelius, nusispyrė pačius batus ir įsidėjo į krepšį. Paskui išsiėmė dabar itin madingas siauras kelnes ir nesutramdė šypsnio jas užsimovęs; ir jokių petnešų, tik siauras odinis diržas, kurį buvo įsigijęs Karnabio gatvėje, anksčiau darbuodamasis Londone. Galiausiai įsispyrė į zomšinius batus be raištelių, kuriais tikrai nebuvo galima žengti pirmos klasės kilimu. Jis pažvelgė į veidrodį ir išvydo save.

Dohertis dirstelėjo į laikrodį. Dangaus ramybę suteiksiančiai naujai kajutei pasiekti jam buvo likusios vienuolika minučių ir keturiasdešimt viena sekundė. Nereikia gaišti; jei bomba sprogs jam esant pirmoje klasėje, vienas įtariamasis tikrai bus.

Užpilus ir losjonus jis susikimšo į krepšį, užsegė užtrauktuką ir nuskubėjo prie durų, atsargiai jas pravėrė ir pažvelgė į holą. Nei vienoje, nei kitoje pusėje nieko nesimatė. Dingo net tasai girtas. Jis mikliai praėjo tuščią krėslą, kuriame tebuvo likęs gilus įspaudas, liudijantis, kad visai neseniai čia kažkas sėdėjo.

Dohertis skubėjo holu prie pagrindinių laiptų; antros klasės keleivis pirmos klasės zonoje. Jis nesustojo, kol nepriėjo trečio denio

laiptų aikštelės – skiriamosios linijos. Perlipęs raudoną grandinę, skiriančią laivo kapitono padėjėjus nuo kitų įgulos narių, pirmą kartą atsipūtė; dar nesaugu, bet vis tiek ne mūšio laukas. Jis žengė ant žalio viskozės kilimo ir jau siauresniais laiptais nubėgo dar keturis maršus žemyn, kol pasiekė denį su jo laukiančia kita kajute.

Jis nuėjo ieškoti septyni šimtai šeštosios kajutės. Buvo ką tik praėjęs septyni šimtai dvidešimt šeštąją ir septyni šimtai dvidešimt ketvirtąją, kai išvydo anksčiau matytą lėbautoją, nesėkmingai mėginantį įkišti į spyną raktą. Gal čia net ne jo kajutė? Eidamas pro kaimyną Dohertis nusigręžė; na, gal lėbautojas ir taip nepažintų jo ar ko nors kito, pasigirdus pavojaus signalui.

Priėjęs septyni šimtai šeštąją kajutę atrakino duris ir įėjo. Pažvelgė į laikrodį: po septynių minučių ir keturiasdešimt trijų sekundžių visi bus pažadinti, kad ir kaip giliai miegotų. Priėjęs prie lovos pakėlė pagalvę ir rado nepanaudotą pasą ir naują bilietą – iš lordo Glenarturo jis virto Deivu Roskou, gyvenančiu Vatforde, Napiero gatvės keturiasdešimt septintajame name. Profesija: dažytojas ir dekoratorius.

Dohertis krito ant lovos ir pažiūrėjo į laikrodį: šešios minutės ir devyniolika sekundžių, aštuoniolika, septyniolika; laiko daugiau nei pakankamai. Trys jo draugai taip pat nemiega, laukia, tačiau jie nesikalbės vieni su kitais, kol visi nesusitiks Belfaste, „Savanoryje“, pasimėgauti keliomis pintomis „Guinness“. Apie šią naktį jie niekada nekalbės viešai, nes tada pastebėtų, kad jų nebuvo įprastoje vietoje vakarų Belfaste, todėl ištisus mėnesius, o gal net metus jie būtų įtariamieji. Koridoriuje jis išgirdo garsius smūgius į duris; turbūt lėbautojas galiausiai pasidavė.

Šešios minutės ir dvidešimt viena sekundė...

Kai tenka laukti, visada būna vienodai neramu. Ar nepalikai kokių nors įkalčių, atvesiančių tiesiai pas tave? Ar nepadarei klaidų, dėl kurių operacija baigsis nesėkmingai, ir grįžus namo iš tavęs visi

juoksis? Jis nenurims tol, kol neatsidurs gelbėjimosi valtyje, o dar geriau – kitame laive, plaukiančiame į kitą uostą.

Penkios minutės ir keturiolika sekundžių...

Dohertis žinojo, kad jo tėvynainiai, to paties siekiantys kariai, nervintųsi taip pat, kaip jis. Laukti visada būna sunkiausia – nieko nebekontroliuoji, nieko nebegali padaryti.

Keturios minutės ir vienuolika sekundžių...

Blogiau nei per futbolo rungtynes, kai pirmauji 1:0, bet žinai, kad kita komanda stipresnė ir tikrai galės įmušti per pratęsimą. Jis prisiminė savo vado nurodymus: kai suveiks pavojaus signalas, į denį būtinai pulkite su pirmaisiais, taip pat vieni iš pirmųjų lipkite į gelbėjimosi valtį, nes rytoj, tokiu metu, visi ieškos žmogaus iki trisdešimt penkerių, kalbančio airišku akcentu, todėl, vaikinai, laikykite liežuvius už dantų.

Trys minutės ir keturiasdešimt sekundžių... trisdešimt devynios...

Jis spoksojo į kajutės duris ir įsivaizdavo blogiausia, kas galėtų nutikti. Bomba nesprogs, atsilapos durys ir įvirs tuzinas, o gal ir daugiau lazdomis į visas puses mosuojančių galvažudžių policininkų, ir jiems bus visai nesvarbu, kiek kartų tomis lazdomis gausi. Tačiau jis tegirdėjo ritmišką variklio tuksėjimą, „Bakingamui“ ir toliau ramiai plaukiant Atlantu į Niujorką. Į miestą, kurio niekada nepriplauks.

Dvi minutės ir trisdešimt keturios sekundės... trisdešimt trys...

Jis mėgino įsivaizduoti, kaip viskas būtų, jei jis grįžtų į Folso gatvę Belfaste. Jam einant gatve, trumpomis kelnėmis vilkintys vaikėzai žiūrėtų į jį su pagarbia baime ir susižavėjimu, užaugę tenorintys būti tokie, kaip jis. Jis – didvyris, susprogdinęs „Bakingamą“ praėjus vos kelioms savaitėms po to, kai laivui vardą suteikė karalienė motina. Nereikia minėti prarastų nekaltų gyvybių; nėra nekaltų

gyvybių, kai tiki savo misija. Tiesą sakant, jis niekada nesusitiks su viršutinių denių kajučių keleiviais. Jis apie juos perskaitys rytojaus laikraščiuose, o jei savo darbą atliks tinkamai, jo vardo laikraščiai neminės.

Minutė ir dvidešimt dvi sekundės... dvidešimt viena...

Kas dabar galėtų nepavykti? Ar įrenginys, sukonstruotas antro aukšto miegamajame, Danganono dvare, paskutinę minutę jį apvils? Nejau jam teks iškęsti nesėkmės tylą?

Šešiasdešimt sekundžių...

Dohertis ėmė šnabždėti skaičiukus.

— Penkiasdešimt devynios, penkiasdešimt aštuonios, penkiasdešimt septynios, penkiasdešimt šešios...

Gal tasai girtas žmogus hole, susmukęs krėsle, visą laiką tik jo ir laukė? Gal dabar jie pakeliui į jo kajutę?

— Keturiasdešimt devynios, keturiasdešimt aštuonios, keturiasdešimt septynios, keturiasdešimt šešios...

Gal lelijas pakeitė kitomis gėlėmis, gal jas išmetė, išnešė? Gal ponia Klifton alergiška žiedadulkėms?

— Trisdešimt devynios, trisdešimt aštuonios, trisdešimt septynios, trisdešimt šešios...

Gal jie atrakino lordo Glenarturo kambarį ir rado atidarytą lagaminą?

— Dvidešimt devynios, dvidešimt aštuonios, dvidešimt septynios, dvidešimt šešios...

Gal jie jau po visą laivą ieško žmogaus, sprukusio iš tualeto pirmos klasės hole?

— Devyniolika, aštuoniolika, septyniolika, šešiolika...

Gal jie... jis įsitvėrė lovos krašto, užsimerkė ir pradėjo garsiai skaičiuoti.

— Devynios, aštuonios, septynios, šešios, penkios, keturios, trys, dvi, viena...

Jis liovėsi skaičiavęs ir atsimerkė. Nieko. Tik nyki tyla, visada spengianti nepasisekus. Panarino galvą ir ėmė melsti Dievą, kurio netikėjo, bet tą akimirką nugriaudėjo toks galingas sprogimas, kad jis trenkėsi į kajutės sieną tarsi viesulo nublokštas lapas. Vargais negalais atsistojo ir nusišypsojo išgirdęs riksmus. Jam teliko svarstyti, kiek viršutinio denio keleivių liko gyvų.

Archer, Jeffrey
Ar53 Atsargiai, norai pildosi: [romanas] / Jeffrey Archer; iš anglų kalbos vertė Paulė Budraitė. — Kaunas: Jotema, [2015]. — 416 p.
Ciklo „Kliftonų kronikos“ 4-oji knyga
ISBN 978-9955-13-548-7

Jeffrey Archerio knyga „Atsargiai, norai pildosi“ pradedama pasakojimu apie Hario Kliftono ir jo žmonos Emos kelionę į ligoninę, skubant išsiaiškinti jų sūnaus Sebastijono, patekusio į sunkią autoavariją, likimą. Bet kuris iš važiavusiųjų žuvo — Sebastijonas ar geriausias jo bičiulis Brunas?

Kai Rosas Bačananas priverčiamas atsistatydinti iš Baringtono laivybos kompanijos valdybos pirmininko pareigų, jo vietą nori užimti Ema Klifton. Tačiau donas Pedras Martinesas ketina prakišti savąją marionetę — siaubingąjį majorą Aleksą Fišerį, kad šis sužlugdytų Baringtonų šeimos kompaniją būtent tada, kai ši ketina statyti naują prabangų laivą „Bakingamas“.

Hario ir Emos įvaikinta dukra Džesika laimi Sleido dailės akademijos stipendiją, mokosi Londone ir įsimyli studijų draugą Klaivą Bingamą, kuris jai peršasi. Abi jaunųjų šeimos džiaugiasi, kol būsimos Džesikos anytos Priscilos Bingam neaplanko sena bičiulė ledi Virginija Fenvik ir į vestuvių taurę neįšvirkščia nuodų.

UDK 821.111-31

Jeffrey Archer

ATSARGIAI, NORAI PILDOSI

Iš anglų kalbos vertė *Paulė Budraitė*
Redaktorė *Lina Čekauskaitė*
Viršelio dailininkė *Vilūnė Grigaitė*
Viršelio nuotrauka iš *www.shutterstock.com*
Maketavo *Teresė Vasiliauskienė*

SL 250. 26 sp. l. Užsak. Nr. 21128
UAB „Jotema“, Algirdo g. 54, 50157 Kaunas
Tel. 8 37 337695, el. p.: info@jotema.lt
www.jotema.lt
Spausdino UAB „BALTO print“, Utenos g. 41A, 08217 Vilnius

Jeffery Archer

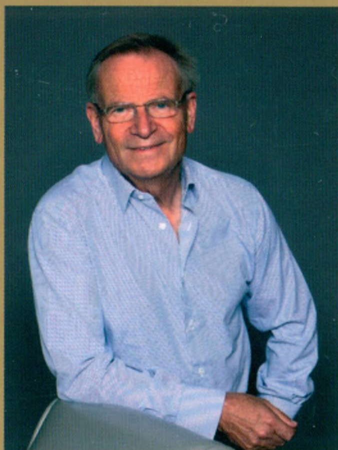
Kliftonų kronikos

serija

Mirtina paslaptis

Tėvo nuodėmės

Tik laikas parodys

Jeffrey Archer (Džefris Arčeris) studijavo Oksfordo universitete. Penkerius metus dirbo Didžiosios Britanijos Bendruomenių Rūmuose ir dvidešimt dvejus metus — Lordų Rūmuose. Visi jo romanai ir apsakymų rinkiniai — įskaitant „Tik laikas parodys" (*Only Time Will Tell*), „Tėvo nuodėmės" (*The Sins of the Father*), „Mirtina paslaptis" (*Best Kept Secret*) ir *Kane and Abel* — tapo tarptautiniais bestseleriais. Kalbama, kad tarptautinį bestselerį būtų galima sukurti ir iš paties rašytojo gyvenimo.

Šio pripažinimą pelniusio autoriaus knygos spausdinamos 97 šalyse ir 37 kalbomis, o parduotų egzempliorių skaičius tarptautiniu mastu viršija 250 milijonų. Jis vienintelis iš visų rašytojų sugebėjo pirmąją bestselerių sąrašo vietą pasiekti trijose kategorijose: grožinės literatūros (penkiolika kartų), apsakymų (keturis kartus), dokumentinės literatūros (*The Prison Diaries*).

J. Archer vedęs, turi du sūnus, gyvena Londone ir Kembridže.

Jeffrey Archerio knyga „Atsargiai, norai pildosi" pradedama pasakojimu apie Hario Kliftono ir jo žmonos Emos kelionę į ligoninę, skubant išsiaiškinti jų sūnaus Sebastijono, patekusio į sunkią autoavariją, likimą. Bet kuris iš važiavusiųjų žuvo — Sebastijonas ar geriausias jo bičiulis Brunas?

Kai Rosas Bačananas priverčiamas atsistatydinti iš Baringtono laivybos kompanijos valdybos pirmininko pareigų, jo vietą nori užimti Ema Klifton. Tačiau donas Pedras Martinesas ketina prakišti savąją marionetę — siaubingąjį majorą Aleksą Fišerį, kad šis sužlugdytų Baringtonų šeimos kompaniją būtent tada, kai ši ketina statyti naują prabangų laivą „Bakingamas".

Hario ir Emos įvaikinta dukra Džesika laimi Sleido dailės akademijos stipendiją, mokosi Londone ir įsimyli studijų draugą Klaivą Bingamą, kuris jai peršasi. Abi jaunųjų šeimos džiaugiasi, kol būsimos Džesikos anytos Priscilos Bingam neaplanko sena bičiulė ledi Virginija Fenvik ir į vestuvių taurę neįšvirkščia nuodų.

Ši knyga puikiai atskleidžia Archerio pasakotojo talentą: epinėje pasakoje apie meilę, kerštą, tikslo siekį ir išdavystę Kliftonų ir Baringtonų šeimos žengia į septintą dešimtmetį.

ISBN 978-9955-13-548-7
9 789955 135487

www.jotema.lt
www.facebook.com/jotema